

Holy Bible

Aionian **Edition**®

Українська Біблія, Івана Огієнка

Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

New Testament

Holy Bible Aionian Edition ©
Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko
New Testament

CC Attribution NoDerivatives 4.0, 2018-2024

Source text: Crosswire.org

Source version: 6/26/2023

Source copyright: Public Domain

Ivan Ogienko, 1930

ISBN: 978-1-67814-586-6

Formatted by Speedata Publisher 4.19.18 (Pro) on 7/19/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

AionianBible.org

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Передмова

Український at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Український at AionianBible.org/History

- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 135 languages.
- 05/01/24 - 371 translations now available in 151 languages.

Зміст

НОВИЙ ЗАВІТ

Від Матвія	1
Від Марка	30
Від Луки	48
Від Івана	79
Дії	102
До римлян	132
1 до коринтян	144
2 до коринтян	155
До галатів	163
До ефесян	167
До филип'ян	171
До колоссян	174
1 до солунян	177
2 до солунян	180
1 Тимофію	182
2 Тимофію	185
До Тита	188
До Филимона	190
До євреїв	191
Якова	200
1 Петра	203
2 Петра	206
1 Івана	208
2 Івана	211
3 Івана	212
Юда	213
Об'явлення	214

Додаток

Керівництво для Читачів

Глосарій

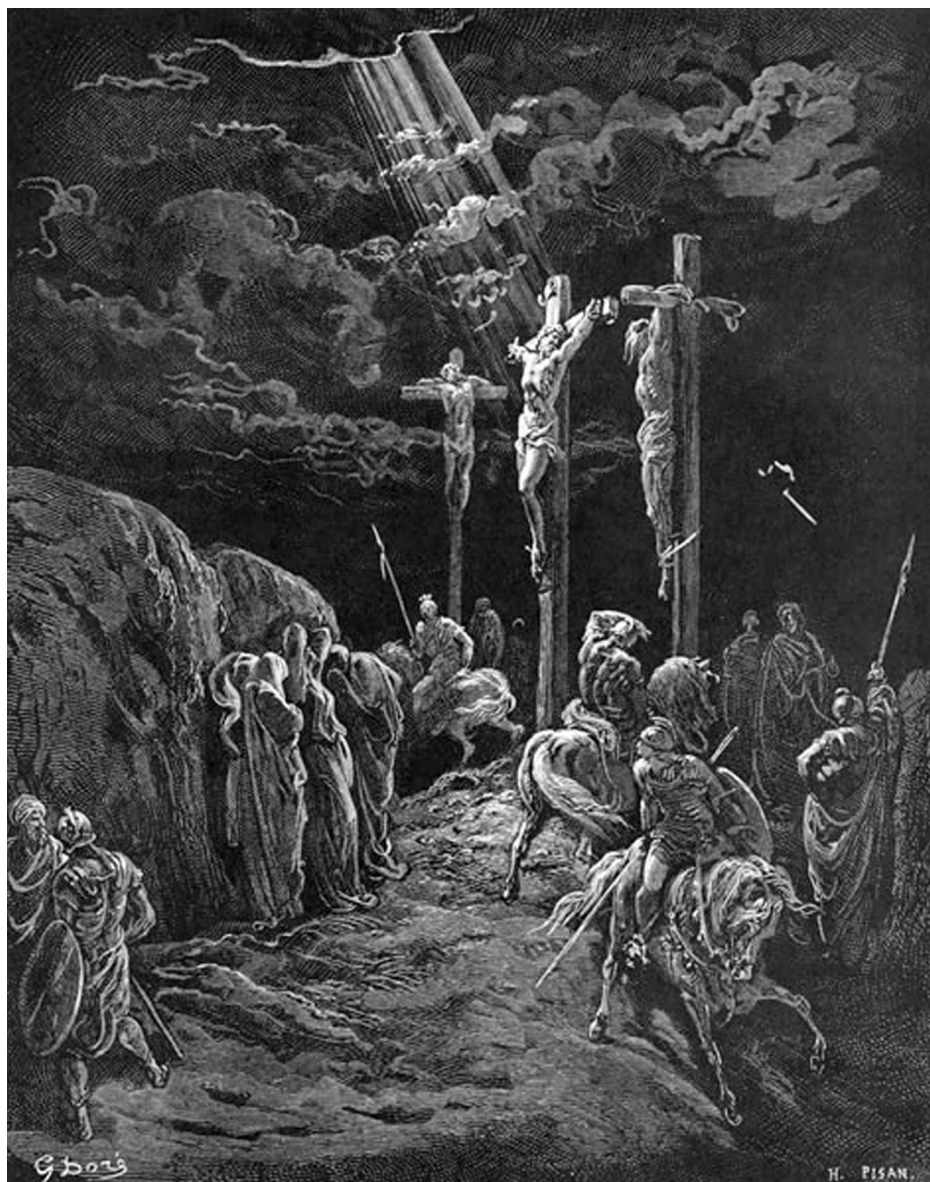
Карти

Доля

Ілюстрації, DoRé

Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“

А як Його одіж ділили, то кидали жéреба.

Від Луки 23:34

Від Матвія

1 Книга родо́вду Ісуса Христа, Сина Давидового, Сина Авраамового: **2** Авра́ам породив Ісака, а Ісак породив Якова, а Яків породив Юду й братів його. **3** Юда ж породив Фареса та Зару від Тамари. Фарес же породив Есро́ма, а Есро́м породив Арама. **4** А Ара́м породив Амінадава, Амінада́в же породив Наассона, а Наассо́н породив Салмона. **5** Салмо́н же породив Воо́за від Раха́ви, а Воо́з породив Йови́да від Рути, Йови́д же породив Ессея. **6** А Ессе́й породив царя Дави́да, Дави́д же породив Соломона від Урїевої. **7** Соломо́н же породив Ровоама, а Ровоа́м породив Авію, а Аві́я породив Асафа. **8** Аса́ф же породив Йосафата, а Йосафа́т породив Йорама, Йора́м же породив Озію. **9** Озі́я ж породив Йоатама, а Йоата́м породив Ахаза, Аха́з же породив Езе́кію. **10** А Езе́кія породив Манасію, Манасі́я ж породив Амоса, а Амо́с породив Йосію. **11** Йосі́я ж породив Йо́якіма, Йо́якім породив Єхонію й братів його за вавилонського переселення. **12** А по вавилонським переселенні Єхоні́я породив Салатїїла, а Салатїї́ль породив Зоровавеля. **13** Зоровавель же породив Авію́да, а Авію́д породив Еліякіма, а Еліякі́м породив Азора. **14** Азо́р же породив Садока, а Садо́к породив Ахіма, а Ахі́м породив Елію́да. **15** Елію́д же породив Елеазара, а Елеаза́р породив Маттана, а Матта́н породив Якова. **16** А Яків породив Йо́сипа, мужа Марїї, що з неї родився Ісу́с, зва́ний Христос. **17** А всіх поколінь від Авраама аж до Дави́да — чотирна́дцять поколінь, і від Дави́да аж до вавилонського переселення — чотирна́дцять поколінь, і від вавилонського переселення до Христа — поколінь чотирна́дцять. **18** Наро́дження ж Ісуса Христа сталося так. Коли Йо́го ма́тір Марію заручено з Йо́сипом, то перш, ніж зійшлися вони, виявилось, що вона має в утробі від Духа Святого. **19** А Йо́сип, муж її, бу́вши праведний, і не бажавши осла́вити її, хотів тайкома́ відпустити її. **20** Коли ж він те поду́мав,

ось з'явивсь йому а́нгол Господній у сні, промовляючи: „Йо́сипе, сину Дави́дів, не бійся прийняти Марію, дружи́ну свою, бо зача́те в ній — то від Духа Святого. **21** І вона вродить Сина, ти ж даси Йо́му йме́ння Ісус, бо спасе Він людей Своїх від їхніх гріхів. **22** А все оце сталося, щоб збуло́ся сказа́не пророком від Господа, який провіщає: **23** „Ось діва в утробі зачне́, і Сина породить, і назвуть Йо́му йме́ння Еммануї́л“, що в перекладі є: З нами Бог“. **24** Як прокинувся ж Йо́сип зо сну, то зробив, як звелів Йо́му а́нгол Господній, — і прийняв він дружи́ну свою. **25** І не знав він її, аж Сина свого первородженого вона породила, а він дав Йо́му йме́ння Ісу́с.

2 Коли ж народився Ісус у Вифлеємі Юдейським, за днів царя Ірода, то ось мудреці прибу́ли до Єрусалиму зо сходу, і питали: „Де наро́джений Цар Юдейський? Бо на сході ми бачили зорю Йо́го, і прибу́ли поклонитись Йо́му“. **3** І, як зачув це цар Ірод, занепоко́ївся, і з ним увесь Єрусалим. **4** І, зібравши всіх первосвящеників і книжників лю́дських, він випитував у них, де має Христос народитись? **5** Вони ж відказали йо́му: „У Вифлеємі Юдейським, бо в пророка написано так: **6** „І ти, Вифле́еме, земле Юдина, не менший нічим між осадами Юдиними, бо з тебе з'явиться Вождь, що буде Він па́сти наро́д Мій ізраїльський“. **7** Тоді Ірод покликав таємно отих мудреців, і докладно випитував їх про час, коли з'явилась зоря. **8** І він відіслав їх до Вифлеєму, говорячи: „Ідіть, і пильно розвідайтесь про Дитя́тко; а як зна́йдете, сповістіть мене, щоб і я міг піти й поклонитись Йо́му“. **9** Вони ж царя вислухали й відійшли. І ось зоря, що на сході вони її бачили, ішла перед ними, аж прийшла й стала зверху, де Дитя́тко бу́ло. **10** А бачивши зорю, вони надзвичайно зраділи. **11** І, ввійшовши до дому, знайшли там Дитя́тко з Марією, Йо́го ма́тір'ю. І вони впали ницьма, і вклонились Йо́му. І, відчині́вши скарбниці свої, піднесли Йо́му свої да́ри: золото, ладан та смирну. **12** А вві

сні остережені, щоб не вертатись до Ірода, до нього виходив Єрусалим, і вся Юдея, і відійшли вони іншим шляхом до своєї землі. **6** І в річці Йордани христившись від нього, і визнавали гріхи свої. **7** Як побачив же він багатьох фарисеїв та саддукеїв що приходять на хрищення, то промовив до них: „Роде зміїний, — хто вас надоумів утікати від гніву майбутнього? **8** Отож, — учиніть гідний плід покаїння! **9** І не думайте говорити в собі: „Ми маємо він там зостався аж до смерти Іродової, щоб збулось сказане від Господа пророком, який провіщає: „Із Єгипту покликав Я Сина Свого“. **10** Бо вже до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плоду не родить, буде зрубане та й в огонь буде кинене. **11** Я хрищу вас водою на покаїння, але Той, Хто йде по мені, потужніший від мене: я недостойний понести взуття Йому! Він христитиме вас Святим Духом й огнем. **12** У руці Своєї має Він віячку, і перечистить Свій тік: пшеницю Свою Він збере до засіків, а полову попалить ув огні невгасимім“. **13** Тоді прибуває Ісус із Галілеї над Йордан до Івана, щоб христитись від нього. **14** Але перешкоджав він Йому й говорив: „Я повинен христитись від Тебе, і чи Тобі йти до мене?“ **15** А Ісус відповів і сказав йому: „Допусти це тепер, бо так годиться нам виповнити усю праведність“. Тоді допустив він Його. **16** І охристившись, Ісус зараз вийшов із води. І ось небо розкрилось, і побачив Іван Духа Божого, що спускався, як голуб, і сходив на нього. **17** І ось голос почувся із неба: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!“

3 Тими ж днями приходив Іван Христитель, і проповідує в пустині Іудейській, **2** та й каже: „Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне!“ **3** Бо він той, що про нього сказав Ісаїя пророк, промовляючи: „Голос того, хто кличе: В пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!“ **4** Сам же Іван мав одягу собі з верблужого волосу, і пояс ремінний на стегнах своїх; а пожива для нього була сарана та мед польовий. **5** Тоді **4** Потому Ісус був поведений Духом у пустиню, щоб диявол Його спокушав. **2** І постив Він сорок день і сорок ночей, а вкінці зголоднів. **3** І ось приступив до Нього спокусник, і сказав: „Коли Ти Син Божий, скажи, щоб каміння це стало хлібами!“ **4** А Він відповів і промовив: „Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним словом, що походить із уст Божих“. **5** Тоді забирає диявол Його в святе місто, і ставить Його на наріжника храму, **6** та й каже Йому: „Коли Ти Син Божий, то

кинься додолу, бо ж написано: „Він накаже про Тебе Своїм Ангола́м, і вони на руках понесу́ть Тебе, щоб об ка́мінь коли не спіткнув Ти Своєї но́гі“.

7 Ісус відказав йому: „Ще написано: Не спокушуй Господа Бога свого!“

8 Знов диявол бере Його на височезну го́ру, і показує Йому всі царства на світі та їхню славу,

9 та й каже до Нього: „Це все Тобі дам, якщо впадеш і мені Ти поклони́шся!“

10 Тоді каже до нього Ісус: „Відійди, сатано! Бо ж написано: Господеві Богові своєму вклоня́йся, і служи Одно́му Йому!“

11 Тоді позоставив диявол Його. І ось анго́лі приступили, і служили Йому́.

12 Як довідався Ісус, що Івана ув'язнено, перейшов у Галілею.

13 І, покинувши Він Назаре́та, прийшов й оселився в Каперна́умі приморськім, на границі країн Завуло́нової й Нефталі́мової,

14 щоб спра́вдилось те, що сказав Іса́я пророк, промовляючи: 15 „Завуло́нова зе́мле, і Нефталі́мова зе́мле, за Йо́рданом при мо́рській дорозі, Галіле́е поганська! 16 Наро́д, що в темно́ті сидів, сві́тло велике побачив, а тим, хто сидів у країні смертельної тіні, зася́яло сві́тло“.

17 Із того ча́су Ісус розпочав проповідувати й промовляти: „Пока́йтеся, бо набли́зилось Царство Небесне!“

18 Як прохóдив же Він поблизу́ Галілейського моря, то побачив двох братів: Сімона, що зветься Петром, та Андрія, його брата, що не́вода в море закида́ли, — бо рибалки були́.

19 І Він каже до них: „Ідіть за Мною, — Я зроблю́ вас ловцями́ людей!“

20 І вони зараз покинули сі́ті, та й пішли вслі́д за Ним.

21 І, далі пішовши зві́дти, Він побачив двох інших братів, — Зеведе́евого сина Якова та Івана, його брата, із Зеведе́ем, їхнім ба́тьком, що ла́годили свого не́вода в чо́вні, — і покликав Він їх.

22 Вони зараз залиши́ли чо́вна та ба́тька свого́, — та й пішли вслі́д за Ним.

23 І ходив Він по всій Галіле́ї, по їхніх синаго́гах навчаючи, та Єва́нгелю́ Царства проповідуючи, і вздорóвлюючи всяку недúгу, і всяку неміч між людьми.

24 А чутка про Нього пішла по всій Сі́рії. І водили до Нього

недужих усіх, хто терпів на різні хвороби та муки, і біснуватих, і сновид, і розсла́блених, — і Він їх уздоровля́в.

25 І багато людей ішло за Ним і з Галіле́ї, і з Десятимі́стя, і з Єрусалиму, і з Юде́ї, і з Зайорда́ння.

5 І, побачивши на́товп, Він вийшов на го́ру.

А як сів, підійшли Його учні до Нього.

2 І, відкривши уста́ Свої, Він навчати їх став, промовляючи: 3 „Блаже́нні вбогі́ духом, бо їх́не Царство Небесне. 4 Блаженні́ засму́чені, бо вони будуть утішені. 5 Блаженні́ ла́гідні, бо зе́млю вспа́дкують вони. 6 Блаженні́ голодні́ та спра́гненні́ праведности, бо вони нагодо́вані будуть. 7 Блаженні́ милості́ві, бо поми́лувані вони будуть. 8 Блаженні́ чисті́ серцем, бо вони будуть бачити Бога. 9 Блаженні́ миротво́рці, бо вони синами́ Божими́ стануть. 10 Блаженні́ вигнані́ за праведні́сть, бо їх́не Ца́рство Небесне. 11 Блаженні́ ви, як ганьбі́ти та гнати́ вас бу́дуть, і будуть облúдно на вас наговóрювати всяке слово лихе ради Мене. 12 Раді́йте та веселі́ться, — нагорода́ бо ваша велика на небеса́х! Бо так гнали́ й пророків, що були́ перед вами. 13 Ви — сіль зе́млі. Коли сіль ізві́тріє, то чим насолити́ її? Не прида́сться вона вже ніна́що, хіба щоб надві́р була висипана та потоптана́ людьми. 14 Ви сві́тло для сві́ту. Не може сховатися місто, що стої́ть на верхові́ні гори. 15 І не запалюють сві́тла, щоб поставити його́ під посу́дину, але на світі́льник, — і сві́тить воно всі́м у домі. 16 Отак ваше сві́тло нехай сві́тить перед людьми́, щоб вони бачили ваші до́брі діла, та прославля́ли Отця́ вашого, що на небі́. 17 Не подумайте, ніби Я руйнувати́ Закон чи Пророків прийшов, — Я не руйнувати́ прийшов, але вико́нати. 18 Попра́вді́ ж кажú вам: доки небо́ й зе́мля не мине́ться, — ані йота́ єдина, ані жо́ден значок із Зако́ну не мине́ться, аж поки не збуде́ться все. 19 Хто ж поруши́ть одну́ з найменших цих запові́дей, та й людей так навчи́ть, той буде́ найменшим у Царстві́ Небесні́м; а хто вико́нає та й навчи́ть, той стане великим у Царстві́ Небесні́м. 20 Кажú

бо Я вам: коли праведність ваша не буде рясніша, як книжників та фарисеїв, то не ввійдете в Царство Небесне! 21 Ви чули, що було стародавнім наказане: „Не вбивай, а хто вб'є, підпадає він судіві“. 22 А Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає вже судові. А хто скаже на брата свого: „рака́“, підпадає верховному судіві, а хто скаже „дурний“, підпадає геєнні огнєнній. (Geenna g1067) 23 Тому, коли принесеш ти до жéртівника свого дáра, та тут ізгадаєш, що брат твій щось має на тебе, — 24 залиши отут дáра свого перед жéртівником, і піди, примирись перше з братом своїм, — і тоді повертайсь, і принось свого дáра. 25 Зо своїм супротивником швидко мирися, доки з ним на дорозі ще ти, щоб тебе супротивник судді не віддав, а суддя щоб прислужникові тебе не передав, і щоб тебе до в'язниці не кинули. 26 Поправді кажу тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддасі ти й останнього шéляга! 27 Ви чули, що сказано: „Не чини перéлюбу“. 28 А Я вам кажу, що кожен, хто на жінку подивиться із пожадливістю, той уже вчинив із нею перéлюбу у серці своїм. 29 Коли праве око твоє спокушає тебе, — його вибери, і кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкїнене. (Geenna g1067) 30 І як правіця твоя спокушає тебе, — відітні її кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкїнене. (Geenna g1067) 31 Також сказано: „Хто дружину свою відпускає, нехай дасть їй листа розводобого“. 32 А Я вам кажу, що кожен, хто пускає дружину свою, крім провини розпúсти, той доводить її до перéлюбу. І хто з відпущеною побереться, той чинить перéлюб. 33 Ще ви чули, що було стародавнім наказане: „Не клянись неправдиво“, але „викóнуй клятви свої перед Господом“. 34 А Я вам кажу не клястїся зовсім: ані небом, бо воно престол Божий; 35 ні землею, бо підніжок для ніг Його це; ані Єрусалимом, бо він місто Царя Великого; 36 не клянись головою своєю, —

бо навіть однієї волосінки ти не можеш учинити білою чи чорною. 37 Ваше ж слово хай бóде: „так-так“, „ні-ні“. А що більше над це, то те від лукавого. 38 Ви чули, що сказано: „Око за око, і зуб за зуба“. 39 А Я вам кажу не протівитись злому. І коли вдарить тебе хто у праву щокó твою, — підстав йому й другу. 40 А хто хоче тебе позивáти й забрати сорочку твою, — віддай і плаща йому. 41 А хто силувати тебе бóде відбúти подорожне на милю одну, — іди з ним навіть дві. 42 Хто просить у тебе — то дай, а хто хоче позичити в тебе — не відвэртайтесь від нього. 43 Ви чули, що сказано: „Люби свого ближнього, і ненавидь свого ворога“. 44 А Я вам кажу: Любїть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творїть добро тим, хто ненавидить вас, і молїться за тих, хто вас переслїдує, 45 щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі, що наказує схóдити сонцю Своєму над злими й над добрими, і дощ посилає на праведних і на неправедних. 46 Коли бо ви любите тих, хто вас любить, то яку нагороду ви маєте? Хїба не те саме й мїтники роблять? 47 І коли ви вітаєте тільки братів своїх, то щó ж особливого робите? Чи й погáни не чинять отак? 48 Отож, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!

6 Стережїться виставляти свою мїлостиню перед людьми, щоб бачили вас; а як ні, то не матимете нагороди від Отця вашого, що на небі. 2 Отож, коли чиниш ти мїлостиню, не сурмї перед себе, як то роблять отї лицемїри по синагогах та вулицях, щоб хвалили їх люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! 3 А як ти чиниш мїлостиню, — хай не знатиме лїва рука твоя, щó робить правіця твоя, 4 щоб таємна була твоя мїлостиня, а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. 5 А як молитесь, то не будьте, як ті лицемїри, що люблять ставати й молитися по синагогах та на перехрэстях, щоб їх бачили люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! 6 А ти, коли молишся, „увїйди до своєї комїрчини,

зачини свої двері, і помолися“Отцеві своєму, їсти та що будете пити, ні про тіло своє, — що в таїні; а Отець твій, що бачить таємне, у що зодягнётесь. Чи ж не більше від їжі віддасть тобі явно. 7 А як молитесь, не життя, а від одягу тіло? 26 Погляньте на прока́зуйте за́йвого, як ті погани, — бо птахів небесних, що не сіють, не жнуть, не думують, ніби вони будуть віслухані за збирають у клуні, та проте ваш Небесний своє велеловство. 8 Отож, не вподобляйтесь Отець їх годує. Чи ж ви не багато вартніші їм, бо знає Отець ваш, чого потребуєте, ще за них? 27 Хто ж із вас, коли жу́ряться, раніше за ваше проха́ння! 9 Ви ж моліться зможе додати до зросту свого бодай ліктя отак: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться одного? 28 І про одяг чого ви клопочетесь? Ім'я Твоє, 10 нехай прийде Царство Твоє, Погляньте на польові лілеї, як зростають нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на вони, — не працюють, ані не прядуть. 29 А землі. 11 Хліба нашого щоденного дай нам Я вам кажу, що й сам Соломон у всій славі сьогодні. 12 І прости нам довгі наші, як і свій не вдягався отак, як одна з них. 30 ми прощаємо винуватцям нашим. 13 І не І коли польову́ ту траву, що сьогодні ось введи нас у випробовування, але визволи є, а завтра до пєчі викидається, Бог отак нас від лукавого. Бо Твоє є царство, і сила, зодягає, — скільки ж краще зодягне Він вас, і слава навіки. Амїнь “. 14 Бо як лю́дям ви маловірни! 31 Отож, не журіться, кажучи: Щоб ми будемо їсти, чи: Щоб будемо пити, прбстите прбгріхи їхні, то прбстить і вам або: У що́ ми зодягнемось? 32 Бож усього ваш Небесний Отець. 15 А коли ви не будете того́ погани шукають; але знає Отець ваш людям прощати, то й Отець ваш не простить Небесний, що всього того́ вам потрібно. вам прбгріхів ваших. 16 А як пбстите, то 33 Шукайте ж найперш Царства Божого й не будьте сумні, як оті лицеміри: вони бо праведности Його́, — а все це вам додається. що пбстять вони. Поправді кажу́ вам: вони 34 Отож, не журіться про за́втрашний день, мають уже нагороду свою! 17 А ти, коли — бо завтра за себе самб́ поклопочеться. пбстиш, намасті свою голову, і лице своє Кожний день має до́сить своєї турб́оти!

7 Не судіть, щоб і вас не судили; 2 бо яким судб́м судити будете, таким же осудять і вас, і якою мірою будете міряти, такою відміряють вам. 3 І чо́г в оці брата свого́ ти за́скалку бачиш, коло́ди ж у вл́асному оці не чуєш? 4 Або як ти скажеш до брата свого́: „Давай вийму я за́скалку з ока твого́“, коли он колода у вл́асному оці? 5 Лицеміре, — вийми перше коло́ду із вл́асного ока, а пб́тім побачиш, як вийняти за́скалку з ока брата твого. 6 Не давайте святого псам, і не розсипайте пє́рел своїх перед свиньмі, щоб вони не потоптали їх ногами своїми, і, обернувшись, щоб не розшматували й вас... 7 Просіть — і буде вам да́но, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам; 8 бо кожен, хто просить — одєржує, хто шукає — знаходить, а хто стукає — відчинять йому́. 9 Чи ж то серед вас є лю́дина, що подасть своєму синові каменя, коли хліба проситиме

він? **10** Або коли риби проситиме, то подасть йому гадину? **11** Тож як ви, будши злі, потрапите добрі дарі своїм дітям давати, — скільки ж більше Отець ваш Небесний подасть добра тим, хто проситиме в Нього! **12** Тож усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Бо в цьому Закон і Пророки. **13** Увійдьте тисніми ворітьми, бо просторі ворота й широка дорога, що веде до погібелі, — і нею багато хто ходять. **14** Бо тисні ті ворота, і вузька та дорога, що веде до життя, — і мало таких, що знаходять її! **15** Стережіться фальшивих пророків, що приходять до вас ув одежі овечій, а всередині — хижі вовки. **16** По їхніх плодах ви пізнаєте їх. Бо хіба ж виноград на терніні збирають, або фіги — із будяків? **17** Так ото родить добрі плоди кожне дерево добре, а дерево зле плоди родить лихі. **18** Не може родить добре дерево плбду лихого, ані дерево зле плодів добрих родити. **19** Усяке ж дерево, що доброго плбду не родить, — зрубуеться та в огонь укидається. **20** Ото ж бо, — по їхніх плодах ви пізнаєте їх! **21** Не кожен, хто каже до Мене: „Господи, Господи!“ увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі. **22** Багато-хто скажуть Мені того дня: „Господи, Господи, хіба ми не Ім'ям Твоїм пророкували, хіба не Ім'ям Твоїм дэмонів ми виганяли, або не Ім'ям Твоїм чуда великі творили?“ **23** І їм оголошú Я тоді: „Я ніколи не знав вас. Відійдіть від Мене, хто чинить беззаконня!“ **24** Отож, кожен, хто слухає цих Моїх слів і виконує їх, подібний до чоловіка розумного, що свій дім збудував на камені. **25** І лінула злива, і розлилися річки, і буря знялася, і на дім отой кинулась, — та не впав, бо на камені був він заснований. **26** А кожен, хто слухає цих Моїх слів, та їх не виконує, — подібний до чоловіка того необачного, що свій дім збудував на піску. **27** І лінула злива, і розлилися річки, і буря знялася й на дім отой кинулась, — і він упав. І велика була та руїна його!“ **28** І ото, як Ісус закінчив ці слова, то нарéd дивувався з науки Його. **29**

Бо навчав Він їх, як можновладний, а не як ті книжники їхні.

8 А коли Він зійшов із гори, услід за Ним ішов натовп великий. **2** І ось підійшов прокажений, уклонився Йому та й сказав: „Коли, Господи, хочеш, — Ти можеш очистити мене!“ **3** А Ісус простяг руку, і доторкнувся до нього, говорячи: „Хбчу, — будь чистий!“ І тієї хвилини очистився той від своєї прокази. **4** І говоріть до нього Ісус: „Гляди, — не розповідай нікому. Але йди, покажися священникові, та дар принеси, якого Мойсей заповів, їм на свідóцтво“. **5** А коли Він до Капернауму ввійшов, то до Нього наблизився сотник, та й благати зачав Його, **6** кажучи: „Господи, мій слуга лежить удома розслаблений, і тяжко страждає“. **7** Він говорить йому: „Я прийду й уздоровлю його“. **8** А сотник Йому відповів: „Недостойний я, Господи, щоб зайшов Ти під стріху мою. Та промов тільки слово, — і відужає мій слуга! **9** Бо й я — людина підвладна, і вояків під собою я маю; і одному кажу: піди — то йде він, а тому: прийди — і приходить, або рабві своєму: зроби те — і він зробить“. **10** Почувши таке, Ісус здивувався, і промовив до тих, хто йшов услід за Ним: „Поправді кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри! **11** Кажу ж вам, що багато-хто прийдуть від сходу та зáходу, і засядуть у Царстві Небеснім із Авраамом, Ісаком та Яковом. **12** Сини ж Царства — повкидані будуть до тэмряви зóвнішньої — буде там плач і скрегіт зубів!“ **13** І сказав Ісус сотникові: „Йди, і як повірив ти, нехай так тобі й станеться!“ І тієї ж години одужав слуга його. **14** Як прийшов же Ісус до Петрового дому, то побачив тещу його, що лежала в гарячці. **15** І Він доторкнувся руки її, — і гарячка покинула ту... І встала вона, та й Йому прислугóувала! **16** А коли настав вечір, привели багатьох біснуватих до Нього, — і Він словом Своїм вигнав дúхів, а недужих усіх уздоровив, **17** щоб справдилось, що сказав був Ісая пророк, промовляючи: „Він узяв наші немочі,

і недуги поніс“. 18 А як угледів Ісус навколо Себе багато наро́ду, наказав переплінути на то́й бік. 19 І приступив один книжник та й до Нього сказав: „Учителю, я піду́ за Тобою, хоч би куди ти пішов!“ 20 Промовляє до нього Ісус: „Мають но́ри лисиці, а гнізда небесні пташки, — Син же Лю́дський не має де й голові прихиліти“. 21 А інший із учнів промовив до Нього: „Дозволь мені, Господи, перше піти та ба́тька свого поховати“. 22 А Ісус йому каже: „Іди за Мною, і зостав мертвим ховати мерців своїх!“ 23 І коли Він до чо́вна вступив, за Ним увійшли Його учні. 24 І ось буря велика зірва́лась на морі, аж чо́вен зачав заливати́ся хви́лями. А Він спав. 25 І кинулись учні, і збудили Його та й благали: Рятуй, Господи, — гинемо!“ 26 А Він відповів їм: „Чого полохливі ви, малові́рні?“ Тоді встав, наказав бу́ри й морю, — і тиша велика настала. 27 А народ дивувався й казав: „Хто ж це такий, що вітри та море слухня́ні Йому́?“ 28 І, як прибув Він на то́й бік, до землі Гада́рінської, перестріли Його два біснувати, що вийшли з могильних пече́р, дуже лю́ті, так що ніхто не міг перехо́дити тією дорогою. 29 І ось, вони стали кричати, говорячи: „Що́ Тобі, Сину Божий, до нас? Прийшов Ти сюди передчасно нас мучити?“ 30 А опода́ль від них пасся гурт великий свиней. 31 І просилися де́мони, кажучи: „Коли виженеш нас, то пошли нас у той гурт свиней“. 32 А Він відповів їм: „Ідіть“. І вийшли вони, і пішли в гурт свиней. І ось кинувся з кручі до моря весь гурт, — і потопи́вся в воді. 33 Пастухи ж повтікали; а коли прибу́ли вони в місто, то про все розпові́ли, і про біснуватих. 34 І ось, усе місто вийшло назу́стріч Ісусові. Як Його ж угледіли, то стали благати, щоб пішов Собі з їхнього краю!

9 І, сівши до чо́вна, Він перепліну́в, і до міста Свого прибув. 2 І ото, принесли до Нього розсла́бленого, що на ложі лежав. І, як побачив Ісус їхню віру, сказав розсла́бленому: „Будь бадьо́рий, сину! Прощаються тобі гріхи твої!“ 3 І ось, дехто

із книжників стали казати про себе: „Він богозневажає“. 4 Ісус же думки їхні знав і сказав: „Чого дума́єте ви лукаве в серцях своїх?“ 5 Що́ легше, — сказати: „Прощаються тобі гріхи“, чи сказати: „Уставай та й ходи“? 6 Але щоб ви знали, що прощати гріхи на землі має вла́ду Син Лю́дський, — тож каже Ві́й розсла́бленому: „Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ 7 Той устав і пішов у свій дім. 8 А на́товп, побачивши це, налякався, — і славив Бога, що лю́дям Він дав таку вла́ду! 9 А коли Ісус звідти прохóдив, побачив чоловіка, на йме́ння Матвія, що сидів на митниці, та й каже йому: „Іди за Мною!“ Той устав, і пішов услі́д за Ним. 10 І сталось, як Ісус сиді́в при столі́ у домі, ось зі́йшлося багато митників і грішників, і вони посідали з Ним та з Його учнями. 11 Як побачили ж те фарисеї, то сказали до учнів Його: „Чому́ то Вчитель ваш ї́сть із митниками та із грішниками?“ 12 А Він це почув та й сказав: „Лікаря не потребують здорові, а слабі! 13 Ідіть же, і навчі́ться, що́ то є: „Милости хóчу, а не жертви“. Бо Я не прийшов кликати праведних, але грішників до пока́ння“. 14 Тоді приступили до Нього Іванові учні та й кажуть: „Чому́ по́стимо ми й фарисеї, а учні Твої не по́стять?“ 15 Ісус же промовив до них: „Хіба можуть гості весі́льні сумувати, поки з ними ще є молодий? Але прійду́ть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й по́стити бу́дуть вони. 16 До одежі ж старої ніхто не вставляє латки із сукна сирова́го, — бо збіжиться воно, і дірка стане ще гірша. 17 І не вливають вина молодого в старі бурдюкі, а то бурдюкі розірву́ться, і вино розіллється, і бурдюкі пропаду́ть; а вливають вино молоде до нових бурдюків, — і одне й друге збере́жене бу́де“. 18 Коли Він говорив це до них, підійшов ось один із старших, уклонився Йому та й говорить: „Дочка моя хвилі цієї померла. Та прійди, поклади Свою руку на неї, — і вона оживе“. 19 І підві́вся Ісус, і пішов услі́д за ним, також учні Його. 20 І ото одна жінка, що дванадцять літ хворою на кровотече́чу

була, приступила ззаду, і доторкнулась до краю одежі Його. **21** Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнуса одежі Його, то одужаю“. **22** Ісус, обернувшись, побачив її та й сказав: „Будь бадьорою, дóчка, — твоя віра спасла тебе!“ І одужала жінка з тієї години. **23** А Ісус, як прибув до госпóди старшого, і вздрів дударів та юрбу́ голосільників, **24** то сказав: „Відійдіть, бо не вмерло дівча, але спить“. І насміхалися з Нього. **25** А коли нарóд випроваджено, Він увійшов, узяв за руку її, — і дівчина встала! **26** І вістка про це розійшлася по всій тій країні. **27** Коли ж Ісус звідти вертався, ішли за Ним два сліпці, що кричали й казали: „Змилуйсь над нами, Сину Давидів!“ **28** І коли Він додому прийшов, приступили до Нього сліпці. А Ісус до них каже: „Чи ж вірите ви, що Я móжу вчинити оце?“ Говорять до Нього вони: „Так, Господи“. **29** Тоді Він доторкнувся до їхніх очей і сказав: „Нехай станеться вам згідно з вашою вірою!“ **30** І очі відкрилися їм. А Ісус наказав їм сувóро, говóрячи: „Глядіть, — щоб ніхто не довідався про це!“ **31** А вони відійшли, та й розголосили про Нього по всій тій країні. **32** Коли ж ті вихóдили, то ось привели до Нього чоловіка німого, що був біснуватий. **33** І як дéмон був вигнаний, німий заговорив. І дивувався нарóд і казав: „Ніко́ли таке не траплялося серед Ізраїля!“ **34** Фарисеї ж казали: „Виганяє Він дéмонів силою князя дéмонів“. **35** І обхóдив Ісус всі міста́ та оселі, навчаючи в їхніх синагогах, та Євángелію Царства проповідуючи, і вздорóвлюючи всяку недúгу та нéміч усяку. **36** А як бачив людей, змилосérджувався Він над ними, бо були вони змучені та розпорóшені, „як ті вівці, що не мають пастуха“. **37** Тоді Він казав Своїм учням: „Жнíво справді велике, та робітників мало; **38** тож благайте Госпóдаря жнíва, щоб на жнíво Своє Він робітників вислав“.

10 І заклікав Він дванадцятьо́х Своїх ўчнів, і владу їм дав над нечистими дúхами, щоб їх виганяли вони, і щоб уздоровля́ли всіляку недúгу та нéміч всіляку. **2** А ймення

апóстолів дванадцятьо́х отакі: перший Сíмон, що Петро́м прозивається, і Андрій, брат його; Яків, син Зеведéїв, та Іван, брат його; **3** Пилип і Вартоломéй, Хомá й мйтник Матвій; Яків, син Алфéїв, і Тадéй; **4** Сíмон Кананіт, та Юда Іскаріóтський, що й видав Його. **5** Цих Дванадцятьо́х Ісус вислав, і їм наказав, промовляючи: „На путь до поган не ходіть, і до самаря́нського міста не входьте, **6** але йдіть радні́ш до ове́чок загинулих дому Ізраїлевого. **7** А ходячи, проповідуйте та говоріть, що наблізилось Царство Небесне. **8** Уздоровляйте недужих, воскрешайте померлих, очищайте прокаже́них, виганяйте дéмонів. Ви дáрмо дістали, дармо й давайте. **9** Не беріть ані золота, ані срібла, ані мідяків до своїх поясів, **10** ані торби в дорогу, ані двох одеж, ні сандáль, ані палиці. Бо вартий робітник своєї поживи. **11** А як зайдете в місто якесь чи в село, то розвідайте, хтó там достойний, — і там перебу́дьте, аж поки не вийдете. **12** А входячи в дім, вітайте його, промовляючи: „Мир дому цьому́!“ **13** І коли буде достойний той дім, — нехай зйде на нього ваш мир; а як недостойний він буде, то мир ваш нехай до вас вернеться. **14** А як хто вас не прийме, і ваших слів не послухає, то, вихóдячи з дому чи з міста тогó, обтрусіть порох із ніг своїх. **15** Поправді кажú вам: легше буде країні содомській й гоморській дня судного, аніж місту то́му! **16** Оце посилаю Я вас, як овець між вовків. Будьте ж мудрі, як змії, і невинні, як голубки. **17** Стережітьсь ж людей, бо вони на суді́и видаватимуть вас, та по синагогах своїх бичувáти вас будуть. **18** І до правителів та до царів поведуть вас за Мене, на свідчення їм і погáнам. **19** А коли видаватимуть вас, не журітьсь, як або щó говорити: тієї години буде вам дáне, щó маєте ви говорити, **20** бо не ви промовлятимете, але Дух Отця вашого в вас промовлятиме. **21** І видасть на смерть брата брата, а батько — дитину. І „діти повстануть супроти батьків“, і їх повбивають. **22** І за Ім'я́ Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто вітерпить аж до кінця, той буде

спасеній. 23 А коли будуть вас переслідувати в однім місті, утікайте до іншого. Поправді кажіть вам, — не встигнете ви обійти міст Ізраїлевих, як прийде Син Людський. 24 Учень не більший за вчителя, а раб — понад пана свого. 25 Доволі для учня, коли буде він, як учитель його, а раб — як господар його. Коли Вельзевулом назвали господаря дому, — скільки ж більше назвуть так домашніх його! 26 Алé не лякайтесь їх. Немає нічого захованого, що воно не відкриється, ані потаємного, що не виявиться. 27 Що́ кажу Я вам по́темки, — говоріть те при світлі, що ж на вухо ви чуєте — проповідуйте те на дахах. 28 І не лякайтесь тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може; але бійтеся більше того, хто може й душу, і тіло вам занепастіти в геєнні. (Geenna g1067) 29 Чи не два горобці продаються за гріш? А на землю із них ні один не впаде́ без волі Отця вашого. 30 А вам і волосся все на голові пораховано. 31 Отож, не лякайтесь, — бо вартніші ви за багатьох горобців. 32 Отже, кожного, хто Мене визнає перед людьмі, того перед Небесним Отцем Моїм визнаю й Я. 33 Хто ж Мене відцурається перед людьмі, того й Я відцураюся перед Небесним Отцем Моїм. 34 Не думайте, що Я прийшов, щоб мир на землю принести, — Я не мир принести прийшов, а меч. 35 Я ж прийшов „порізнити чоловіка з батьком його, дочку з її матір'ю, і невістку з свекру́хою її“. 36 І: „ворогі чоловікові — домашні його!“ 37 Хто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний. І хто більш, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний. 38 І хто не візьме свого хреста, і не піде за Мною слідом, той Мене недостойний. 39 Хто душу свою зберігає, той погубить її, хто ж за Мене погубить душу свою, — той знайде її. 40 Хто вас приймає — приймає Мене, хто ж приймає Мене, — приймає Того, Хто послав Мене. 41 Хто приймає пророка, як пророка, той дістане нагоро́ду прорóчу, хто ж приймає праведника, як праведника, той дістане нагоро́ду праведни́чу. 42 І хто напо́їть, як учня, кого з малих цих бодай

ку́хлем водиці холодної, поправді кажіть вам, — той не згубить нагоро́ди своєї“.

11 І сталося, коли Ісус перестав навчати дванадцятьох Своїх учнів, Він звідти пішов, щоб учити, і по їхніх містах проповідувати. 2 Прочувши ж Іван у в'язниці про дії Христові, послав через учнів своїх, з щоб Його запитати: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ 4 Ісус же промовив у відповідь їм: „Ідіть, і перекажіть Іванові, що́ ви чуєте й бачите: 5 „Сліпі прозрівають“, і криві ходять, стають чистими прокажені, і чують глухі, і померлі встають, а „вбогим звіщається Добра Новіна“. 6 І блаженний, хто через Мене споку́си не ма́тиме!“ 7 Як вони ж відійшли, Ісус про Івана почав говорити наро́дові: „На що́ ви ходили в пустиню дивитися? Чи на очерет, що вітер гоїдає його́? 8 Та на що́ ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Аджеж ті, хто носить м'яке́, — по палатах царських. 9 По що́ ж ви ходили? Може бачити пророка? Так, кажу вам, — навіть більш, як пророка. 10 Бо це ж той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твое посилаю Свого посланця́, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ 11 Поправді кажу вам: Між наро́дженими від жінок не було більшого над Івана Христителя! Та найменший у Царстві Небеснім — той більший від нього! 12 Від днів же Івана Христителя й досі Царство Небесне здобува́ється силою, і ті, хто вживає зусилля, хапають його. 13 Усі бо Пророки й Зако́н до Івана провіщували. 14 Коли ж хочете знати, — то Ілля він, що має прийти. 15 Хто́ має вуха, — нехай слухає! 16 До кого ж цей рід прирівняю? — До хлоп'ят він подібний, що на ринку сидять та вигукують іншим, 17 і кажуть: „Ми вам грали, а ви не танцювали, ми співали вам жалібно, та не плакали ви“. 18 Бо прийшов був Іван, що не їв і не пив, вони ж кажуть: „Він де́мона має“. 19 Прийшов же Син Людський, що їсть і п'є, вони ж кажуть: „Чоловік ось, ласу́н і п'яни́ця, Він приятель митників і грішників“. І виправдалася мудрість своїми діла́ми“. 20

Ісус тоді став докоряти містам, де відбулося найбільш Його чуд, що вони не покаялись: **21** „Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Вефсаїдо! Бо коли б то в Тірі й Сидоні були відбулися ті чуда, що сталися в вас, то давно б вони каялися в волосяниці та в попелі. **22** Але кажіть вам: Легше буде дня судного Тиру й Сидону, ніж вам! **23** А ти, Капернауме, що „до неба піднісся, — аж до аду ти зійдеш“. Бо коли б у Содомі були відбулися ті чуда, що в тобі вони сталися, то лишився б він був по сьогоднішній день. (Hades g86) **24** Але кажіть вам, що содомській землі буде легше дня судного, аніж тобі!“ **25** Того часу, навчаючи, промовив Ісус: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив. **26** Так, Отче, — бо Тобі так було до вподоби! **27** Передав Мені все Мій Отець. І Сина не знає ніхто, крім Отця, і Отця не знає ніхто, окрім Сина, та кому Син захоче відкрити. **28** Прийдіть до Мене, усі струджені та обтяжені, — і Я вас заспокою! **29** Візьміть на себе ярмо Моє, і навчіться від Мене, бо Я тихий і серцем покірливий, — і „знайдете спокій душам своїм“. **30** Бож ярмо Моє любе, а тягар Мій легкий!“

12 Того часу Ісус переходив ланами в суботу. А учні Його зголодніли були, і стали зривати колосся та їсти. **2** Побачили ж це фарисеї, та й кажуть Йому: „Он учні Твої роблять те, чого не годиться робити в суботу“. **3** А Він відповів їм: „Чи ж ви не читали, що зробив був Давид, коли сам зголоднів і ті, хто був із ним? **4** Як він увійшов до Божого дому, і спожив хліби показні, яких їсти не можна було ні йому, ані тим, хто був із ним, а тільки самим священикам? **5** Або ви не читали в Законі що в суботу священики порушують суботу у храмі, — і невинні вони? **6** А Я вам кажіть, що тут Більший, як храм! **7** Коли б знали ви, що то є: „Милости хочу, а не жертви“, то ви не судили б невинних. **8** Бо Син Людський Господь і суботи!“ **9** І, вийшовши звідти, прибав Він до їхньої синагоги. **10**

І ото, був там чоловік, що мав суху руку. І, щоб обвинити Ісуса, запитали Його: „Чи вздоровляти годиться в суботу?“ **11** А Він їм сказав: „Чи знайдеться між вами людина, яка, одну мавши вівцю, не піде по неї, і не врятує її, як вона впаде в яму в суботу? **12** А скільки ж людина вартніша за тую овечку! Тому можна чинити добро й у суботу!“ **13** І каже тоді чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той простяг, — і стала здорова вона, як і друга. **14** Фарисеї ж пішли, і зібрали нараду на Нього, — як би Його погубити? **15** А Ісус, розізнавши, пішов Собі звідти. **16** А Він наказав їм суворо Його не виявляти, щоб справділось те, що сказав був Ісая пророк, промовляючи: **18** „Ото Мій Слуга, що Я вибрав Його, Мій Улюблений, що Його полюбила душа Моя! Вкладу Свого Духа в Нього, — і Він суд проголосить поганам. **19** Він не буде змагатися, ані кричати, і на вулицях чути не буде ніхто Його голосу. **20** Він очеретіни надломленої не доломить, і гнотá догасаючого не погасить, поки не допроводить присуду до перемоги. **21** І погани надіяться будуть на Ймення Його!“ **22** Тоді привели до Нього німого сліпця, що був біснுவатий, — і Він уздоровив його, так що німий став говорити та бачити. **23** І дивувались усі люди й казали: „Чи ж не Син це Давидів?“ **24** Фарисеї ж, почувши, сказали: „Він дэмонів не виганяє інакше, тільки як Вельзевулом, князем дэмонів“. **25** А Він знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, поділене супроти себе, запусіє. І кожне місто чи дім, поділені супроти себе, не втримаються. **26** І коли сатанá сатану виганяє, то ділиться супроти себе; як же втримається царство його? **27** І коли Вельзевулом виганяю Я дэмонів, то ким виганяють сини ваші? Тому вони стануть вам суддями. **28** А коли ж Духом Божим вигоню Я дэмонів, то настало для вас Царство Боже. **29** Або як то хто може вдэртися в дім дужого, та пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого? І аж тоді він госпóду його пограбує. **30** Хто не зо Мною,

той супроти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає. **31** Тому то кажіть вам: усякий гріх, навіть богозневага, прости́ться лю́дям, але богозневага на Духа не прости́ться! **32** І як скаже хто слово на Лю́дського Сина, то йому́ прости́ться те; а коли скаже проти Духа Святого, — не прости́ться того йому́ ані в цім віці, ані в майбутнім! (aiōn g165)

33 Або ві́ростіть дерево добре, то й плід його добрий, або ві́ростіть дерево зле, то й плід його злий. Пізнається бо дерево з пло́ду! **34** Рóде змі́ний! Як ви можете мовити добре, бувши злі? Бо чим серце наповнене, те говорять уста. **35** Добра лю́дина з доброго скарбу добре виносить, а лукава лю́дина зо скарбу лихого виносить лихé. **36** Кажу́ ж вам, що за кожне слово пусте, яке скажуть люди, дадуть вони відпові́дь судного дня! **37** Бо зо слів своїх будеш виправданий, і зо слів своїх будеш засу́джений“. **38** Тоді дехто із книжників та фарисеї́в озвались до Нього й сказали: „Учителю, — хочемо побачити озна́ку від Тебе“. **39** А Ісус відпові́в їм: „Рід лукавий і перелю́бний шукає ознаки, — та ознаки йому́ не дадуть, окрім ознаки пророка Йо́ни. **40** Як Йо́на перебув у се́редині китовій три дні і три ночі, так перебу́де три дні та три ночі й Син Лю́дський у серці землі. **41** Ніневі́тяни стануть на суд із цим родом, — і осудять його, вони бо покая́лися через Йо́нину проповідь. А тут ото Більший, ніж Йо́на! **42** Цари́ця з півдня на суд стане з родом оцим, — і засу́дить його, бо вона з кінця світу прийшла Соломо́нову мудрість послухати. А тут ото Більший, ані́ж Соломон! **43** А коли дух нечистий виходить із лю́дини, то блукає місцями безві́дними, відпочинку шукаючи, та не знахо́дить. **44** Тоді він говорить: „Верну́ся до дому свого́, звідки вийшов“. А як ве́рнеться він, то хату знахо́дить порожню, заметену й при́брану. **45** Тоді він іде, та й приводить сімо́х духів інших, лю́тіших за себе, — і входять вони та й живуть тут. І буде останне лю́дині тій гірше за перше... Так буде й лукаво́му родо́ві цьо́му!“ **46** Коли Він іще промовляв до

наро́ду, аж ось мати й брати Його о́сторонь стали, бажаючи з Ним говорити. **47** І сказав хтось Йо́му: „Ото мати Твоя й Твої бра́ття стоять онде о́сторонь, і говорити з Тобою бажають“. **48** А Він відпові́в тому́, хто Йо́му говорив, і сказав: „Хто́ мати Моя? І хто́ бра́ття Мої?“ **49** І, показавши рукою Своєю на учнів Своїх, Він промовив: „Ото Моя мати та бра́ття Мої! **50** Бо хто волю Мого Отця, що на небі, чини́тиме, той Мені брат, і сестра, і мати!“

13 Того ж дня Ісус вийшов із дому, та й сів біля моря. **2** І безліч наро́ду зібралась до Нього, так що Він увійшов був до чо́вна та й сів, а весь на́товп стояв понад берегом. **3** І багато навчав Він їх прі́тчами, кажучи: **4** І як сіяв він зёрна, упали одні край дороги, — і пташкі налетіли, та їх повидзобували. **5** Другі ж упали на ґрунт кам'яні́стий, де не мали багато землі, — і нега́йно посхо́дили, бо земля неглибо́ка була́; **6** а як сонце зійшло, — то зів'яли, і коріння не мавши, — посохли. **7** А інші попада́ли в те́рен, — і вигнався те́рен, і їх поглу́шив. **8** Інші ж упали на добру́ю землю — і зродили: одне в сто раз, друге в ші́стдесят, а те втри́дцятьо. **9** Хто має ву́ха, щоб слухати, нехай слухає!“ **10** І учні Йо́го приступили й сказали до Нього: „Чо́му прі́тчами Ти промовляєш до них?“ **11** А Він відпові́в і промовив: „Тому́, що вам да́но пізнати таємни́ці Царства Небесного, — їм же не да́но. **12** Бо хто має, то дасться йому́ та дода́сться, хто ж не має, — забере́ться від нього́ й те, що́ він має. **13** Я тому́ говорю́ до них прі́тчами, що вони, дівлячися, не бачать, і слухаючи, не чу́ють, і не розумі́ють. **14** І над ними збува́ється пророцтво Ісаї́, яке промовляє: „Почу́єте слухом, — і не зрозумі́єте, дивитися бу́дете оком, — і не побачите. **15** Затовсти́ло бо серце лю́дей цих, тяжко чу́ють ву́хами вони, і зажму́рили очі свої́, щоб коли не побачити очима́ й не почути ву́хами, і не зрозумі́ти їм серцем, і не наведе́тись, щоб Я їх уздо́ровив!“ **16** Очі ж ваші блаженні, що бачать, і ву́ха ваші, що чу́ють. **17** Бо попра́вді кажу́ вам, що багато

пророків і праведних бажали побачити, що бачите ви, — та не бачили, і почути, що чуєте ви, — і не чули. **18** Послухайте ж притчу про сіячя. **19** До кожного, хто слухає слово про Царство, але не розуміє, приходять лукавий, і краде посіяне в серці його; це те, що посіяне понад дорогою. **20** А посіяне на кам'янистому ґрунті, — це той, хто слухає слово, і з радістю зараз приймає його; **21** але кореня в ньому нема, тому він непостійний; коли ж ўтиск або переслідування настають за слово, то він зараз спокушується. **22** А між терен посіяне, — це той, хто слухає слово, але кльопоти віку цього та омана багатства заглушують слово, — і воно зостається без плóду. (аїѳн г165) **23** А посіяне в добрій землі, — це той, хто слухає слово й його розуміє, і плід він принóсить, і дає один у сто раз, другий у шістдесят, а той утридцятеро“. **24** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до чоловіка, що посіяв був добре насіння на полі своїм. **25** А коли люди спали, прийшов ворог його, і куколю між пшеницю насіяв, та й пішов. **26** А як виросло збіжжя та кинуло колос, тоді показався і кукіль. **27** І прийшли господареві раби, та й кажуть йому: „Пане, чи ж не добре насіння ти сів на полі своїм? Звідки ж узвся кукіль?“ **28** А він їм відказав: „Чоловік супротивник наків оце“. А раби відказали йому: „Отож, — чи не хочеш, щоб пішли ми і його випоблювали?“ **29** Але він відказав: „Ні, — щоб, випоблюючи той кукіль, ви не вирвали разом із ним і пшеницю. **30** Залишіть, — хай разом обоє ростуть аж до жнив; а в жнивá накажу́ я женцям: Зберіть перше кукіль і його пов'яжіть у снопки, щоб їх попалити; пшеницю ж спровадьте до клуні моєї“. **31** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до зёрна гірчи́чного, що взяв чоловік і посіяв на полі своїм. **32** Воно найдрібніше з усьо́го насіння, алé, коли віросте, більше воно за зілля, і стає деревом, так щоптаство небесне злітається, і кўблиться в віттях його“. **33** Іншу притчу Він їм розповів: „Царство Небесне подібне до рóзчини, що її бере жінка, і кладе на три мірі муки, аж поки все вкїсне“. **34** Це все в притчах Ісус говорив до людей, і без притчі нічо́го Він їм не казав, **35** щоб справдилось те, що сказав був пророк, промовляючи: „Відкрию у притчах уста́ Свої, розповім таємниці від почину світу!“ **36** Тоді відпустив Він наро́д і додому прийшов. І підійшли Його учні до Нього й сказали: „Поясни нам притчу про кукіль польовий“. **37** А Він відповів і промовив до них: „Хто добре насіння посіяв був, — це Син Лю́дський, **38** а поле — це світ, добре ж насіння — це сини Царства, а кукіль — сини лукавого; **39** а ворог, що всіяв його — це диявол, жнивá — кінець віку, а женці — анголі. (аїѳн г165) **40** І як збирають кукіль, і як палять в огні, так буде й наприкінці віку цього. (аїѳн г165) **41** Пошле Лю́дський Син Своїх анголів, і вони позбирають із Царства Його всі спокуси, і тих, хто чинить беззаконня, **42** і їх повкидають до пéчі огнénної, — буде там плач і скрэгіт зубів! **43** Тоді праведники, немов сонце, засяють у Царстві свого Отця. Хто має вўха, нехай слухає! **44** Царство Небесне подібне ще до захованого в полі скáрбу, що люди́на, знайшовши, ховає його, і з радости з того йде, та й усе, що має, продає та купує те поле. **45** Подібне ще Царство Небесне до того купця, що пошукує пéрел добрих, **46** а як знайде одну дорогоцінну перліну, то йде, і все продає, що має, і купує її. **47** Подібне ще Царство Небесне до невода, у море заки́неного, що зібрав він усячину. **48** Коли він наповниться, тягнуть на берег його, і, сівши, вибирають до посóду добре, непóтріб же геть викидають. **49** Так буде й наприкінці віку: анголі повиходять, і вилучать злих з-поміж праведних, (аїѳн г165) **50** і їх повкидають до пéчі огнénної, — буде там плач і скрэгіт зубів! **51** Чи ви зрозуміли це все?“ — „Так!“ відказали йому. **52** І Він їм сказав: „Тому́ кожен книжник, що навчений про Царство Небесне, подібний до того госпóдаря, що з скарбниці своєї виносить новé та старе“. **53** І сталося, як скінчив Ісус притчі оці, Він звідти пішов. **54** І прийшов Він до Своєї ба́тьківщини, і

навчав їх у їхній синагозі, так що стали вони дивуватися й питати: „Звідки в Нього ця мудрість та сили чудодійні? 55 Чи ж Він не син тєслі? Чи ж мати Його не Марією зветься, а брати Його — Яків, і Йібсип, і Симон та Юда? 56 І чи ж сєстри Його не всі з нами? Звідки ж Йому все оте?“ 57 І вони спокушались Ним. А Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хіба тільки в вітчизні своїй та в домі своїм!“ 58 І Він не вчинив тут чуд багатьох через їхню невіру.

14 Того часу прочув Ірод чотирирівласник чуткі про Ісуса, 2 і сказав своїм слугам: „Це Іван Христитель, — він із мертвих воскрес, і тому чуда творяться ним“. 3 Бо Ірод схопив був Івана, і зв'язав його, і посадив у в'язницю через Іродіяду, дружину брата свого Пилипа. 4 Бо до нього Іван говорив: „Не годіться тобі її мати!“ 5 І хотів Ірод смерть заподіяти йому, та боявся народу, бо того за пророка вважали. 6 А як був день народження Ірода, танцювала посеред гостей дочка Іродіядина, та й Іродові догоділа. 7 Тому під присягою він обіцявся їй дати, чого тільки попросить вона. 8 А вона, за намовою матері своєї: „Дай мені — проказала — отут на полумиску голову Івана Христителя!“ 9 І цар засмутився, але через клятву та тих, хто сидів при столі з ним, звелів дати. 10 І послав стяти Івана в в'язниці. 11 І принесли на полумисковій його голову, та й дали дівчині, а та віднесла її своїй матері. 12 А учні його прибулі, взяли тіло, і поховали його, та прийшли й сповістили Ісуса. 13 Як Ісус те почув, Він відплив звідти човном у місце пустинне й самотнє. І, прочувши, народ із міст пішов пішки за Ним. 14 І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, — і змилосяєрдивсь над ними, і їхніх слабих уздоровив. 15 А коли настав вечір, підійшли Його учні до Нього й сказали: „Тут місце пустинне, і година вже пізня; відпусти народ, — хай по селах розійдуться, і куплять поживи собі“. 16 А Ісус їм сказав: „Непотрібно відходити їм, — нагодуйте їх ви!“ 17 Вони ж кажуть Йому:

„Не маємо чим тут, — тільки п'ятеро хліба й дві риби“. 18 А Він відказав: „Принесіть Мені їх сюди“. 19 І, звелівши натовпові посідати на траві, Він узяв п'ятеро хліба й дві риби, споглянув на небо, поблагословив й поламав ті хліби, і дав учням, а учні народові. 20 І всі їли й наситились, а з кусків позосталих назбирали дванадцятєро повних кошів. 21 Їдців же було мужа тисяч із п'ять, крім жінок і дітей. 22 І зараз звелів Ісус учням до човна сідати, і переплисти на той бік раніше Його, аж поки народ Він відпустить. 23 Відпустивши ж народ, Він на гору пішов помолитися насамоті; і як вечір настав, був там Сам. 24 А човен вже був на середині моря, і кидали хвилі його, бо вітер зірвався супротивний. 25 А о четвертій сторожі нічний Ісус підійшов до них, ідучи по морю. 26 Як побачили ж учні, що йде Він по морю, то настрашилися та й казали: „Марá!“ І від страху вони закричали... 27 А Ісус до них зараз озвався й сказав: „Заспокойтесь, — це Я, не лякайтесь!“ 28 Петро ж відповів і сказав: „Коли, Господи, Ті це, то звели, щоб прийшов я до Тебе по воді“. 29 А Він відказав йому: „Іди“. І, вилізши з човна, Петро став їти по воді, і пішов до Ісуса. 30 Але, бачачи велику бурю, злякався, і зачав потопати, і скричав: „Рятуй мене, Господи!“ 31 І зараз Ісус простяг руку й схопив його, і каже до нього: „Маловірний, чого усумнівся?“ 32 Як до човна ж вони ввійшли, буря вщухнула. 33 А приявні в човні вклонились Йому та сказали: „Ти справді Син Божий!“ 34 Перепливши ж вони, прибулі в землю Генісаретську. 35 А люди тієї місцевости, пізнавши Його, сповістили по всій тій околиці, і до Нього принесли всіх хворих. 36 І благали Його, щоб бодай доторкнутися краю одежі Його. А хто доторкався, — уздоровлений був.

15 Тоді до Ісуса прийшли фарисеї та книжники з Єрусалиму н сказали: 2 „Чого Твої учні ламають передання старших? Бо не миють вони своїх рук, коли хліб споживають“. 3 А Він відповів і промовив до них: „А чого й ви порушуєте Божу заповідь

ради передання вашого? 4 Бо Бог заповів: „Шануй батька та матір“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, — хай смертю помре“. 5 А ви кажете: Коли скаже хто батьку чи матері: „Те, чим би ви скористались від мене хотіли, то дар Богові“, 6 то може вже й не шанувати той батька свого або матір свою. Так ви ради передання вашого знівечили Боже Слово. 7 Лицеміри! Про вас добре Ісая пророкував, говорячи: 8 „Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхне даліко від Мене! 9 Та однак надарёмне шанують Мене, бо навчають наук — людських заповідей“. 10 І Він покликав народ, і промовив до нього: „Послухайте та зрозумійте! 11 Не те, що входить до уст, людину сквернить, але те, що виходить із уст, те людину сквернить“. 12 Тоді учні Його приступили й сказали Йому: „Чи Ти знаєш, що фарисеї, почуши це слово, спокусілися?“ 13 А Він відповів і сказав: „Усяка рослина, яку насадив не Отець Мій Небесний, буде вирвана з коренем. 14 Залишіть ви їх: це сліпі поводитарі для сліпих. А коли сліпий водить сліпого, — обоє до ями впадуть“. 15 А Петро відповів і до Нього сказав: „Поясни нам цю прітччу“. 16 А Він відказав: „Чи ж і ви розуміння не маєте? 17 Чи ж ви не розумієте, що все те, що входить до уст, вступає в живіт, та й назовні виходить? 18 Що ж виходить із уст, те походить із серця, — і воно опоганює людину. 19 Бо з серця виходять лихі думки, душогубства, перелюби, розпуса, крадіж, неправдиві засвідчення, богозневаги. 20 Оце те, що людину опоганює. А їсти руками невмитими, — не опоганює це людини!“ 21 І, вийшовши звідти, Ісус відійшов у землі тирські й сидонські. 22 І ось жінка одна хананейка, із тих околиць прийшовши, заголосила до Нього й сказала: „Змилуйся надо мною, Господи, Сину Давидів, — дёмон тяжко дочку мою мучить!“ 23 А Він їй не казав ані слова. Тоді учні Його, підійшовши, благали Його та казали: „Відпусти її, бо кричить услід за нами!“ 24 А Він відповів і сказав: „Я посланий тільки до овечок загинулих дому Ізраїлевого“. 25 А вона,

підійшовши, уклонилаь Йому та й сказала: „Господи, допоможи мені!“ 26 А Він відповів і сказав: „Не годіться взяти хліб у дітей, і кинути щенятам“. 27 Вона ж відказала: „Так, Господи! Але ж і щенята їдять ті кришки, що спадають зо стóлу їхніх панів“. 28 Тоді відповів і сказав їй Ісус: „О жінко, твоя віра велика, — нехай буде тобі, як ти хочеш!“ І тієї години дочка її відужала. 29 І, відійшовши звідти, Ісус прибув до Галілейського моря, і, зійшовши на гóру, сів там. 30 І приступило до Нього багато народу, що мали з собою кривих, калік, сліпих, німих і інших багато, і клали їх до Ісусових ніг. І Він уздорóвлював їх. 31 А народ не виходив із дива, бо бачив, що говорять німі, каліки стають здорові, криві ходять, і бачать сліпі, — і славив він Бога Ізраїлевого! 32 А Ісус Своїх учнів покликав і сказав: „Жаль Мені цих людей, що вже три дні зо Мною знаходяться, але їсти не мають чо́го; відпустити їх без їжі не хóчу, щоб вони не ослабли в дорозі“. 33 А учні Йому відказали: „Дé нам узяти стільки хліба в пустині, щоб нагодувати стільки народу?“ 34 А Ісус запитав їх: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж відказали: „Семеро, та трохи рибок“. 35 І Він ізвелів на землі посідати наро́дові. 36 І, взявши сім хлібів і риби, віддавши Богу подяку, поламав і дав учням Своїм, а учні наро́дові. 37 І всі їли й насітилися, а з позосталих кусків назбирали сім кошиків пóвних... 38 Їдців же було чотири тисячі мужа, окрім жінок та дітей. 39 І, відпустивши народ, усів Він до чо́вна, і прибув до землі Магдалінської.

16 І підійшли фарисеї та саддукеї, і, випробóвуючи, просили Його показати ознаку їм із неба. 2 А Він відповів і промовив до них: „Ви звéчора кажете: „Буде погóда, — червоніє бо небо“. 3 А ранком: „Сьогодні негóда, — червоніє бо небо похмуре“. Розпізнáти небесне обличчя ви вмієте, ознак часу ж не можете! 4 Рід лукавий і перелюбний шукає ознаки, та ознаки йому не дадуть, окрім ознаки пророка Йони“. І, їх полишивши, Він відійшов. 5 А

учні Його, перейшовши на той бік, забули взяти хліба. 6 Ісус же промовив до них: „Стережіться уважливо фарисейської та саддукейської різчини!“ 7 Вони ж міркували собі й говорили: „Ми ж хлібів не взяли“. 8 А Ісус, знавши те, запитав: „Чого між собою міркуєте ви, маловірні, що хлібів не взяли? 9 Чи ж ви ще не розумієте й не пам'ятаєте про п'ять хлібів на п'ять тисяч, — і скільки коштів ви зібрали? 10 Ані про сім хлібів на чотири тисячі, — і скільки кошиків ви назбирали? 11 Як ви не розумієте, що Я не про хліб вам сказав? Стережіться но різчини фарисейської та саддукейської!“ 12 Тоді зрозуміли вони, що Він не казав стеретися їм різчини хлібної, але фарисейської та саддукейської науки. 13 Прийшовши ж Ісус до землі Кесарії Пиліпової, питав Своїх учнів і казав: „За кого народ уважає Мене, Сина Людського?“ 14 Вони ж відповіли: „Одні за Івана Христителя, одні за Іллію, інші ж за Єремію або за одного з пророків“. 15 Він каже до них: „А ви за кого Мене маєте?“ 16 А Сімон Петро відповів і сказав: „Ти — Христос, Син Бога Живого!“ 17 А Ісус відповів і до нього промовив: „Блаженний ти, Сімоне, сину Йонин, бо не тіло і кров тобі оце виявили, але Мій Небесний Отець. 18 І кажу Я тобі, що Петро ти, і на скелі оцій побудую Я Церкву Свою, — і сили адові не переможуть її. (Матієс 986) 19 І ключі тобі дам від Царства Небесного, і що на землі ти зв'яжеш, те зв'язане буде на небі, а що на землі ти розв'яжеш, те розв'язане буде на небі!“ 20 Тоді наказав Своім учням, щоб нікому не казали, що Він — Христос. 21 Із того часу Ісус став виказувати Своім учням, що Він мусить іти до Єрусалиму, і постраждати багато від старших, і первосвящеників, і книжників, і вбитому бути, — і воскреснути третього дня. 22 І, набік відвівши Його, Петро став Йому докоряти й казати: „Змилуйся, Господи, — такого Тобі хай не буде!“ 23 А Він обернувся й промовив Петрові: „Відступися від Мене, сатан, — ти спокуса Мені, бо думаєш не про Боже, а про людське!“ 24 Промовив тоді

Ісус учням Своім: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, — хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста, та й іде вслід за Мною. 25 Бо хто хоче спасти свою душу, той погубить її, хто ж за Мене свою душу погубить, той знайде її. 26 Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапасти? Або що дасть людина взамін за душу свою? 27 Бо прийде Син Людський у славі Свого Отця з анголами Своїми, і тоді „віддасть кожному згідно з ділами його“. 28 Поправді кажу вам, що деякі з тут-о приєвних не скуштують смерти, аж поки не побачать Сина Людського, що йде в Царстві Своім“.

17 А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, брата його, та й веде їх осібно на гору високу. 2 І Він перед ними переобразився: обличчя Його, як те сонце, засяло, а одежа Його стала біла, як світло. 3 І ось з'явилися до них Мойсей та Іллія, і розмовляли із Ним. 4 І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Господи, добре бути нам тут! Коли хочеш, поставлю отут три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“. 5 Як він ще говорив, ось хмара ясна заслонила їх, і ось голос із хмари почувсь, що казав: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав. Його слухайтеся!“ 6 А почувши, попадали учні долілиць, і полякалися сильно. 7 А Ісус підійшов, доторкнувся до них і промовив: „Уставайте й не бійтесь!“ 8 Звівши ж очі свої, нікого вони не побачили, окрім Самого Ісуса. 9 А коли з гори сходили, заповів їм Ісус і сказав: „Не кажіть нікому про це видіння, аж поки Син Людський із мертвих воскресне“. 10 І запитали Його учні, говорячи: „Що це книжники кажуть, ніби треба Іллі перш прийти?“ 11 А Він відповів і сказав: „Іллія, правда, прийде, і все приготує. 12 Але кажу вам, що Іллія вже прийшов був, — та його не пізнали, але з ним зробили, що тільки хотіли. Так і Син Людський має страждати від них“. 13 Учні тоді зрозуміли, що Він їм говорив про Івана Христителя. 14 І як вони до нарбоду прийшли, то до Нього один

чоловік приступив, і навкóблишки впав перед Ним, **15** і сказав: „Господи, змилуйсь над сином моїм, що біснується у новомісяччі, і мучиться тяжко, бо почасти падає він ув огонь, і почасти в воду. **16** Я його був привів до учнів Твоїх, — та вони не могли вздоровити його“. **17** А Ісус відповів і сказав: „О роде невірний і розбещений, доки б́ду Я з вами? Доки вас Я терпітиму? Приведіть до Мене сюди його!“ **18** Потóму Ісус погрозив йому, і д́мон вийшов із нього. І видужав хлопець тієї години! **19** Тоді підійшли учні насамоті до Ісуса й сказали: „Чому ми́ не могли його вигнати?“ **20** А Він їм відповів: „Через ваше невірство. Бо поправді кажу́ вам: коли будете ви мати віру, хоч як зёрно гірчичне, і горі оцій скажете: „Перейді́ звідси туди“, то й перейде вона, і нічо́го не матимете неможливого! **21** Цей же рід не вихóдить інакше, як тільки молитвою́ й пóстом“. **22** Коли пробува́ли вони в Галіле́ї, то сказав їм Ісус: „Людський Син буде віданий лю́дям до рук, **23** і вони Його вб’ю́ть, але третього дня Він воскресне“. І тяжко вони зажурились. **24** Як прийшли ж вони в Каперна́ум, до Петра підійшли збирачі дидра́хм на храм, та й сказали: „Чи не заплáтить ваш Учитель дидра́хми?“ **25** Він відказує: „Так“. І як він увійшов до дому, то Ісус попередив його та сказав: „Як ти д́маєш, Сімо́не: царі зёмні з кого беру́ть мито або подáтки: від синів своїх, чи чужих?“ **26** А як той відказав: „Від чужих“, то промовив до нього Ісус: „Тож вільні сини! **27** Та щоб їх не спокусити, піди над море, та в́дку закинь, і яку першу рибу ізлóвиш, візьми, і рота відкрий їй, — і знайдеш статі́ра; візьми ти його, — і віддай їм за Мене й за себе“.

18 Підійшли до Ісуса тоді Його учні, питаючи: „Хто найбільший у Царстві Небеснім?“ **2** Він же дитину покликав, і поставив її серед них, з та й сказав: „Поправді кажу́ вам: коли не навёрнетесь, і не станете, як ті діти, — не ввійдете в Царство Небесне! **4** Отже, хто впокóриться, як дитина оця, той найбільший у Царстві Небеснім. **5** І хто

при́йме таку дитину одну в Моє́ Ймення, той приймає Мене. **6** Хто ж спокусить одне з цих мали́х, що вірують в Мене, то краще б та́ко́му було, коли б жóрно млинóве на шию йому почепі́ти, — і його потопі́ти в морській глибині. **7** Від споку́с горе світові, — бо мусять спокуси прийти; надто горе лю́дині, що від не́ї приходіть споку́са! **8** Коли тільки рука твоя, чи нога твоя спокуша́є тебе, — відітни її й кинь від себе: краще тобі увійти в життя однору́ким або одноногим, ніж з обома руками чи з обома ногами бути вкиненому в огонь вічний. (aiōnios g166) **9** І коли твоє око тебе спокуша́є — його ви́бери й кинь від себе: краще тобі одноо́ким ввійти в життя, ніж з обома очима бути вкиненому до геє́нни огне́нної. (Geenna g1067) **10** Стережі́ться, щоб ви не погордували ані одним із мали́х цих; кажу́ бо Я вам, що їхні Анго́лі повсякчасно бача́ть у небі обличчя Мого Отця, що на небі. **11** Син бо Лю́дський прийшов, щоб спасти́ загинуле. **12** Як вам здається: коли ма́є який чоловік сто овець, а одна з них заблуді́ть, то чи він не покине дев’я́тдесятьо́х і дев’я́то́х у гора́х, і не пі́де шукати заблудло́ї? **13** І коли пощасті́ть відшукати її, поправді кажу́ вам, що раді́є за не́ї він більше, ані́ж за дев’я́тдесятьо́х і дев’я́то́х незаблудлих. **14** Так волі́ нема Отця вашого, що на небі, щоб загинув один із цих мали́х. **15** А коли прогрі́шитесь твій брат проти тебе, іди́ й йому ви́кажи помі́ж тобою та ним самим; як тебе він послуха́є, — ти придбав свого брата. **16** А коли не послуха́є він, то візьми з собою ще одно́го чи дво́х, щоб „справа всіля́ка стверді́лася уста́ми дво́х чи трьо́х свідкі́в.“ **17** А коли не послуха́є їх, — скажи́ Церкві; коли ж не послуха́є й Церкви, — хай б́де тобі, як пога́нин і мі́тник! **18** Поправді кажу́ вам: Щó тільки зв’я́жете на землі́, зв’я́зане буде на небі́, і що тільки розв’я́жете на землі́, розв’я́зане буде на небі́. **19** Ще поправді кажу́ вам, що коли б дво́є з вас на землі́ погоди́лись про вся́ку рі́ч, то коли вони будуть просити за не́ї, — станеться ї́м від Мого Отця, що на небі́! **20** Бо де дво́є

чи троє в Ім'я Моє зібрані, — там Я серед них“. 21 Петро приступив тоді та запитався Його: „Господи, — скільки разів брат мій може згрішити проти мене, а я маю прощати йому? Чи до семи раз?“ 22 Ісус промовляє до нього: „Не кажу тобі — до семи раз, але аж до сорока раз по семи! 23 Тим то Царство Небесне подібне одному цареві, що захотів обрахунок зробити з своїми рабами. 24 Коли ж він почав обраховувати, то йому привели одного, що винен був десять тисяч талантів. 25 А що він не мав із чого віддати, наказав пан продати його, і його дружину та діти, і все, що він мав, — і заплатити. 26 Тоді раб той упав до ніг, і вклонявся йому та благав: „Потерпи мені, — я віддам тобі все!“ 27 І змилосердився пан над рабом тим, — і звільнив його, і простив йому борг. 28 А як вийшов той раб, то спіткав він одного з своїх співтоваришів, що був винен йому сто динаріїв. І, схопивши його, він душив та казав: „Віддай, що ти винен!“ 29 А товариш його впав у ноги йому, і благав його, кажучи: „Потерпи мені, — і я віддам тобі!“ 30 Та той не схотів, а пішов і всадив до в'язниці його, — аж поки він боргу не верне. 31 Як побачили ж товариші його те, що сталося, то засмутилися дуже, і прийшли й розповіли своєму панові все, що було. 32 Тоді пан його кличе його, та й говорить до нього: „Рабе лукавий, — я простив був тобі весь той борг, бо просив ти мене. 33 Чи й тобі не належало змилюватись над своїм співтоваришем, як і я над тобою був змилювався?“ 34 І прогнівався пан його, — і катом його видав, аж поки йому не віддасть всього боргу. 35 Так само й Отець Мій Небесний учинить із вами, коли кожен із вас не прости́ть своєму братові з серця свого їхніх прогріхів“.

19 І сталося, як Ісус закінчив ці слова, то Він вірушив із Галілеї, і прибув до країни Юдейської, на той бік Йордану. 2 А за Ним ішла безліч народу, — і Він уздоровив їх тут. 3 І підійшли фарисеї до Нього, і, випробовуючи, запитали Його: „Чи дозволено дружину свою відпускати з

причини всякої?“ 4 А Він відповів і сказав: „Чи ви не читали, що Той, Хто створив споконвіку людей, „створив їх чоловіком і жінкою?“ 5 І сказав: „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і стануть об'є вони одним тілом“, 6 тому то немає вже двох, але одне тіло. Тож, що Бог спарував, — людина нехай не розлучує!“ 7 Вони кажуть Йому: „А чому ж Мойсей заповів дати листа розводного, та й відпускати?“ 8 Він говорить до них: „То за ваше жорстокосердя дозволив Мойсей відпускати дружін ваших, спочатку ж так не було. 9 А Я вам кажу: Хто дружину відпустить свою не з причини перелюбу, і одружиться з іншою, той чинить перелюб. І хто одружиться з розведеною, той чинить перелюб“. 10 Учні говорять Йому: „Коли справа така чоловіка із дружиною, то не добре одружуватись“. 11 А Він їм відказав: „Це слово вміщають не всі, але ті, кому дано. 12 Бо бувають скопці, що з утроби ще матерньої народилися так; є й скопці, що їх люди оскопчили, і є скопці, що самі оскопчили себе ради Царства Небесного. Хто може вмістити, — нехай вмістить“. 13 Тоді привели Йому діток, щоб поклав на них руки, і за них помолився, учні ж їм докоряли. 14 Ісус же сказав: „Пустіть діток, і не бороніть їм приходити до Мене, — бо Царство Небесне належить таким“. 15 І Він руки на них поклав, та й пішов звідтіля. 16 І підійшов ось один, і до Нього сказав: „Учителю Добрий, що маю зробити я доброго, щоб мати життя вічне?“ (aiōnios g166) 17 Він же йому відказав: „Чого зवेश Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. Коли ж хочеш ввійти до життя, то виконай заповіді“. 18 Той питає Його: „Які саме!“ А Ісус відказав: „Не вбивай, не чини перелюбу, не краді, не свідкуй неправдиво. 19 Шануй батька та матір“, і: „Люби свого ближнього, як самого себе“. 20 Говорить до Нього юнак: „Це я виконав все. Чого ще бракує мені?“ 21 Ісус каже йому: „Коли хочеш бути досконалим, — піди, продай добра свої та й убогим роздай, — і

матимеш скарб ти на небі. Потому прихोдь та й іди вслід за Мною“. 22 Почувши ж юнак таке слово, відійшов, зажурившись, — бо великі маетки він мав. 23 Ісус же сказав Своім учням: Поправді кажу вам, що багатому трудно ввійти в Царство Небесне. 24 Ще вам кажю: Верблюдові легше пройти через гóлчине вúшко, ніж багатому в Боже Царство ввійти!“ 25 Як учні ж Його це зачули, здивувалися дуже й сказали: „Хтó ж тоді може спастіся?“ 26 А Ісус позирнув і сказав їм: „Неможливе це лю́дям, та можливе все Богові“. 27 Тоді відізвався Петро та до Нього сказав: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом; щó ж нам буде за це?“ 28 А Ісус відказав їм: „Поправді кажу́ вам, що коли, при відно́вленні світу, Син Лю́дський засяде на престолі слави Своєї, тоді сядете й ви, що за Мною пішли, на дванадцять престолів, щоб судити дванадцять племён Израїлевих. 29 І кожен, хто за Йме́ння Моє кине дім, чи братів, чи сестёр, або ба́тька, чи матір, чи діти, чи зе́млі, — той багатократно одержить і успадку́є вічне життя. (aiōnios g166) 30 І багатогто з перших останніми стануть, а останні — першими.

20 Бо Царство Небесне подібне одному господареві, що вдóсвіта вийшов згодити робітників у свій виноградник. 2 Згодившись ж він із робітниками по дина́рію за день, послав їх до свого виноградника. 3 А вийшовши коло години десь третьої, побачив він інших, що стояли без праці на ринку, 4 та й каже до них: „Ідіть і ви до мого виноградника, і щó буде належати, дам вам“. 5 Вони ж відійшли. І вийшов він знов о годині десь шостій й дев'ятій, і те саме зробив. 6 А вийшовши коло години одина́дцятої, знайшов інших, що стояли без праці, та й каже до них: „Чого тут стої́те цілий день безробітні?“ 7 Вони кажуть до нього: „Бо ніхто не найняв нас“. Відказує їм: „Ідіть і ви в виноградник“. 8 Коли ж вечір настав, то говорить тоді до свого управителя пан виноградника: „Поклич робітників, і дай їм заплату, почавши з останніх до перших“.

9 І прийшли ті, що з години одина́дцятої, і взяли по дина́рію. 10 Коли ж прийшли перші, то думали, що вони візьмуть більше. Та й вони по динару взяли. 11 А взявши, вони почали наріка́ти на господаря, 12 кажучи: „Ці останні годину одну працювали, а ти прирівняв їх до нас, що витерпіли тягар дня та спекóту“. 13 А він відповів і сказав до одного́ із них: „Не кривджу я, друже, тебе, — хіба не за динарія згодився зо мною? 14 Візьми ти своє та й іди. Але я хочу дати й цьому́ ось останньому, як і тобі. 15 Чи ж не вільно мені зо своїм, що я хóчу, зробити? Хіба око твоє за́зд্রে від того, що я добрий?“ 16 Отак будуть останні першими, а перші — останніми!“ 17 Побажавши ж піти до Єрусалиму, Ісус взяв осібно Дванадцятьо́х, і на дорозі їм сповістив: 18 „Оце в Єрусалим ми йдемо́, — і первосвященикам і книжникам виданий буде Син Лю́дський, — і засудять на смерть Його. 19 І поганам Його вони видадуть — на нару́гу та на катува́ння, і на розп'яття́, — але третього дня Він воскресне!“ 20 Тоді приступила до Нього мати синів Зеведеєвих, і вклонилась, і просила від Нього чогось. 21 А Він їй сказав: „Чого хочеш?“ Вона каже Йому́: „Скажи, щоб обі́два сини мої ці сіли в Царстві Твоїм — правóруч один, і лівóруч від Тебе один“. 22 А Ісус відповів і сказав: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її питиму (або христі́тися хрищенням, що я ним хрищу́ся)?“ „Вони кажуть Йому́: „Можемо“. 23 Він говорить до них: „Ви питимете Мою чашу (і будете христитися хрищенням, що Я ним хрищуся). А сидіти правóруч Мене та лівóруч — не Моє це давати, а кому від Мого Отця те вготóвано“. 24 Як почули це дєсятеро, стали гніватися на обох тих братів. 25 А Ісус їх покликав і промовив: „Ви знаєте, що князі наро́дів панують над ними, а вельможі їх тиснуть. 26 Не так буде між вами, алє хто великим із вас хоче бути, — хай буде слугою він вам. 27 А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде він вам за раба. 28 Так само й Син Лю́дський прийшов не на те, щоб

служили Йому, а щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох! **29** Як вони ж з Єрихону виходили, за Ним ішов натовп великий. **30** І ось двоє сліпих, що сиділи при дорозі, почувши, що переходить Ісус, стали кричати, благаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ **31** Народ же сварився на них, щоб мовчали, вони ж іще більше кричали, благаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ **32** Ісус же спинився, — покликав їх та й сказав: „Що хочете, щоб Я вам зробив?“ **33** Вони Йому кажуть: „Господи, — нехай нам розкриються очі!“ **34** І змилосердивсь Ісус, доторкнувся до їхніх очей, — і зараз прозріли їм очі, і вони подалися за Ним.

21 А коли вони наблизились до Єрусалиму, і прийшли до Вітфагії, до гори до Олівної, тоді Ісус вислав двох учнів, **2** до них, кажучи: „Ідіть у село, яке перед вами, і знайдете зараз ослицю прив'язану та з нею осля; відв'яжіть, і Мені приведіть їх. **3** А як хто вам що скаже, відкажіть, що їх потребує Господь, — і він зараз пошле їх“. **4** А це сталося, щоб справдилось те, що сказав був пророк, промовляючи: **5** „Скажіте Сіонській доньці: Ось до тебе йде Цар твій! Він покірливий, і всів на осла, — на ослия, під'ярёмної сина“. **6** А учні пішли та й зробили, як звелів їм Ісус. **7** Вони привели до Ісуса ослицю й ослия, і одержу поклали на них, — і Він сів на них. **8** І багато народу стелили одержу свою по дорозі, інші ж різали віття з дерев і стелили дорогою. **9** А народ, що йшов перед Ним і позаду, викрикував, кажучи: „Осанна Сину Давидовому! Благословенний, хто йде у Господне Ім'я! Осанна на висоті!“ **10** А коли увійшов Він до Єрусалиму, то здвигнулося ціле місто, питаючи: „Хто це такий?“ **11** А народ говорив: „Це Пророк, — Ісус із Назарету Галілейського!“ **12** Потому Ісус увійшов у храм Божий, і вигнав усіх продавців і покупців у храм, і поперевертав грошомінам столи, та ослони — продавцям голубів. **13** І сказав їм: „Написано: „Дім Мій — буде

домом молитви, “а ви робите з нього „печеру розбійників“. **14** І приступили у храм до Нього сліпі та криві, — і Він їх уздорівив. **15** А первосвященики й книжники, бачивши чуда, що Він учинив, і дітей, що в храм викрикували: „Осанна Сину Давидовому“, обурились, **16** та й сказали Йому: „Чи ти чуєш, що кажуть вони?“ А Ісус відказав їм: „Так. Чи ж ви не читали ніколи: „Із уст немовлят, і тих, що ссуть, учинив Ти хвалу“? **17** І покинувши їх, Він вийшов за місто в Віфанію, — і там ніч перебув. **18** А вранці, до міста вертаючись, Він зголоднів. **19** І побачив Він при дорозі одне фігове дерево, і до нього прийшов, та нічого, крім листя самого, на нім не знайшов. І до нього Він каже: „Нехай плоду із тебе не буде ніколи повіки!“ І фігове дерево зараз усохло. (аіѠп g165) **20** А учні, побачивши це, дивувалися та говорили: „Як швидко всохло це фігове дерево!“ **21** Ісус же промовив у відповідь їм: „Поправді кажу вам: Коли б мали ви віру, і не мали сумніву, то вчинили б не тільки як із фіговим деревом, а якби й цій горі ви сказали: „Порушся та кинься до моря“, — то й станеться те! **22** І все, чого ви в молитві попросите з вірою, — то одержите“. **23** А коли Він прийшов у храм і навчав, поприходили первосвященики й старші народу до Нього й сказали: „Якою Ти владою чиниш оце? І хто Тобі владу цю дав?“ **24** Ісус же промовив у відповідь їм: „Запитаю й Я вас одне слово. Як про нього дасте Мені відповідь, то й Я вам скажу, якою владою Я це чиню. **25** Іванове хрищення звідки було: із неба, чи від людей?“ Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „Із неба“, відкаже Він нам: „Чого ж ви йому не повірили?“ **26** А як скажемо: „Від людей“, — боїмося народу, бо Івана вважають усі за пророка“. **27** І сказали Ісусові в відповідь: „Ми не знаємо“. Відказав їм і Він: „То й Я вам не скажу, якою владою Я це чиню. **28** А як вам здається? Один чоловік мав двох синів. Прийшовши до першого, він сказав: „Піди но, дитино, сьогодні, працюй у винограднику!“ **29** А той відповів і сказав:

„Готовий, панотче“, — і не пішов. **30** І, прийшовши до другого, так само сказав. А той відповів і сказав: „Я не хочу“. А потім покаявся, і пішов. **31** Котрий же з двох учинив волю батькову?“ Вони кажуть: „Останній“.

Ісус промовляє до них: „Поправді кажу вам, що митники та блудодійки випереджують вас у Боже Царство. **32** Бо прийшов був до вас дорогою праведности Іван, та йому не повірили ви, а митники та блудодійки йняли йому віри. А ви бачили, та проте не покаялися й опісля, щоб повірити йому. **33** Послухайте іншої притчі. Був господар один. Насадив виноградника він, обгородив його муром, відовбав у ньому чавило, башту поставив, — і віддав його винар'ям, та й пішов. **34** Коли ж надійшов час плодів, він до винарів послав рабів своїх, щоб прийняти плоді свої. **35** Винарі ж рабів його похапали, — і одного побили, а другого замордували, а того вкаменували. **36** Знов послав він інших рабів, більш як перше, — та й їм учинили те саме. **37** Нарешті послав до них сина свого і сказав: „Посоромляться сина мого“. **38** Але винарі, як побачили сина, міркувати собі стали: „Це спадкоємець; ходім, замордуймо його, — і заберемо його спадщину!“ **39** І, схопивши його, вони вивели за виноградник його, та й убили. **40** Отож, як прибуде той пан виноградника, що зробить він тим винар'ям?“ **41** Вони кажуть йому: „Злочинців погубить жорстко, виноградника ж віддасть іншим винар'ям, що будуть плоді віддавати йому своєчасно“. **42** Ісус промовляє до них: „Чи ви не читали ніколи в Писанні: Камінь, що його будівничі відкинули, — той наріжним став каменем; від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших!“ **43** Тому кажу вам, що від вас Царство Боже відійметься, і дасться наробові, що плоді його буде принести. **44** І хто впаде на цей камінь — розіб'ється, а на кого він сам упаде — то розчавить його“. **45** А як первосвященики та фарисеї почули ці притчі його, то вони зрозуміли, що про них Він говорить. **46** І

намагались схопити його, але побоялись людей, бо вважали його за Пророка.

22 А Ісус, відповідаючи, знов почав говорити їм притчами, кажучи: **2** „Царство Небесне подібне одному цареві, що весілля справляв був для сина свого. **3** І послав він своїх рабів покликати тих, хто був на весілля запрошений, — та ті не хотіли прийти. **4** Знову послав він інших рабів, наказуючи: „Скажіть запрошеним: Ось я приготував обід свій, закололи бики й відгодоване, — і все готове. Ідіть на весілля!“ **5** Та вони злегковажили та порозходились, — той на поле своє, а той на свій торг. **6** А останні, похапавши рабів його, знущалися, та й повбивали їх. **7** І розгнівався цар, і послав своє військо, — і вигубив тих убійників, а їхнє місто спалив. **8** Тоді каже рабам своїм: „Весілля готове, але недостойні були ті покликані. **9** Тож підіть на роздоріжжя, і кого тільки спіткаєте, — кличте їх на весілля“. **10** І вийшовши раби ті на роздоріжжя, зібрали всіх, кого тільки спіткали, — злих і добрих. І весільна кімната гістьми переповнилась. **11** Як прийшов же той цар на гостей подивитись, побачив там чоловіка, в одезу весільну не вбраного, **12** та й каже йому: „Як ти, друже, ввійшов сюди, не мавши одези весільної?“ Той же мовчав. **13** Тоді цар сказав своїм слугам: „Зв'яжіть йому ноги та руки, та й киньте до зовнішньої темряви, — буде плач там і скрегіт зубів“. **14** Бо багато покликаних, — та вибраних мало“. **15** Тоді фарисеї пішли й умовлялись, як зловити на слові його. **16** І послають до Нього своїх учнів із іродіянами, і кажуть: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і наставляєш на Божу дорогу правдиво, і не зважаєш ні на кого, бо на людське обличчя не дивишся Ти. **17** Скажи ж нам, як здається Тобі: чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?“ **18** А Ісус, знаючи їхнє лукавство, сказав: „Чого ви, лицеміри, Мене випробовуєте? **19** Покажіть Мені гріш податковий“. І принесли динарія йому. **20** А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ **21** Ті

відказують: „Кéсарів“. Тоді каже Він їм: „Тож віддайте кесарева — кесареви, а Богові — Боже“. 22 А почувши таке, вони диву далися. І, лишивши Його, відійшли. 23 Того дня приступили до Нього саддукéї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали Його, 24 та й сказали: „Учителю, Мойсей наказав: „Коли хто помре, не мавши дітей, то нехай його брат візьме вдову його, — і відновить насіння для брата свого“. 25 Було ж у нас сім братів. І перший, одружившись, умер, і, не мавши насіння, залишив дружину свою братові своєму. 26 Так само і другий, і третій, — аж до сьомого. 27 А по всіх вмерла й жінка. 28 Отож, у воскресенні котрóму з сімох вона дружиною буде? Бо всі мали її“. 29 Ісус же промовив у відповідь їм: „Помиляєтесь ви, не знавши Писання, ні Божої сили. 30 Бо в воскресінні ні женяться, ані заміж виходять, але як Анголі ті на небі. 31 А про воскресіння померлих хіба не читали прорéченого вам від Бога, що каже: 32 „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів; Бог не є Богом мертвих, а живих“. 33 А нарóд, чувши це, дивувався науці Його. 34 Фарисеї ж, почувши, що Він уста замкнув саддукéям, зібралися разом. 35 І спитався один із них, учитель Закóну, Його випробóвуючи й кажучи: 36 „Учителю, котра заповідь найбільша в Закóні?“ 37 Він же промовив йому: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою“. 38 Це найбільша й найперша заповідь. 39 А друга однакова з нею: „Люби свого ближнього, як само́го себе“. 40 На двох оцих заповідях увесь Закóн і Пророки стоять“. 41 Коли ж фарисеї зібрались, Ісус їх запитав, 42 і сказав: „Щó ви думаєте про Христа? Чий Він син?“ Вони йому кажуть: „Давидів“. 43 Він до них промовляє: „Як же то силою Духа Давид Його Господом зве, коли каже: 44 „Промовив Господь Господéві моєму: сядь правóруч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм“. 45 Тож, коли Давид зве Його Господом, — як же Він йому син?“ 46 І ніхто не спромігся

відповісти йому ані слова... І ніхто з того дня не наважувався більш питати його.

23 Тоді промовив Ісус до народу й до учнів Своїх, 2 і сказав: „На сидінні Мойсеєвим усілися книжники та фарисеї. 3 Тож усе, щó вони скажуть вам, — робіть і виконуйте; та за вчинками їхніми не робіть, бо говорять вони — та не роблять тогó! 4 Вони ж в'яжуть тяжкі тягарі, і кладуть їх на людські рамена, самі ж навіть пальцем своїм не хочуть їх порушити. 5 Усі ж учинки свої вони роблять, щóб їх бачили люди, і богомíлля свої розширяють, і здовжують кiтиці. 6 І люблять вони передніші місця на бенкéтах, і передніші лавки в синагогах, 7 і привіти на ринках, і щóб звали їх люди: Учителю! 8 А ви вчителями не звiться, — бо один вам Учитель, а ви всі браті. 9 І не називайте нікого отцем на землі, — бо один вам Отець, що на небі. 10 І не звiться наставниками, — бо один вам Настáвник, — Христос. 11 Хто між вами найбільший, хай слугою вам буде! 12 Хто бо підноситься, — буде понижений, хто ж понижується, той піднесеться. 13 Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що перед людьми зачиняєте Царство Небесне, — бо й самі ви не вхóдите, ані тих, хто хоче ввійти, увійти не пускаєте! 14 (Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що вдовiні хати поiдаєте, і напóказ молитесь довго, — через те осуд тяжчий ви приймете!) 15 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що обходите море та землю, щóб придбати нововiрця одно́го; а коли те стається, то робите його сином геéнни, вдвоє гіршим від вас! (Geenna g1067) 16 Горе вам, проводирі ви сліпі, що говорите: „Коли хто поклянеться храмом, то нічого; а хто поклянеться золотом храму, то той винуватий“. 17 Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи золото, чи той храм, що освячує золото? 18 І: „Коли хто поклянеться жéртівником, — то нічого, а хто поклянеться жертвою, що на нiм, то він винуватий“. 19 Нерозумні й сліпі, — щó бо більше: чи жертва, чи той жéртівник, що освячує жертву?

20 Отож, хто клянеться жертовником, — клянеться ним та всім, що на ньому. 21 І хто храмом клянеться, — клянеться ним та Тим, Хто живе в нім. 22 І хто небом клянеться, — клянеться Божим престолом і Тим, Хто на ньому сидить. 23 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що даєте десятину із м'яти, і ганусу й кмїну, але найважливіше в Законі покинули: суд, милосердя та віру; це треба робити, і того не кидати. 24 Проводирі ви сліпі, що відціджуєте комаря, а верблюда ковтаєте! 25 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що чистите зовнішність кўхля та миски, а всередині повні вони здирства й кривди! 26 Фарисею сліпий, — очисти перше середу кухля, щоб чистий він був і назовні! 27 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що подібні до гробів побілених, які гарними зверху здаються, а всередині повні трупних кісток та всякої нечїстости! 28 Так і ви, — назовні здається людям за праведних, а всередині повні лицемірства та беззаконня! 29 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що пророкам надгробники ставите, і праведникам прикрашаєте пам'ятники, 30 та говорите: „Якби ми жили за днів наших батьків, то ми не були б спільниками їхніми в крові пророків“. 31 Тим самим на себе свїдкуєте, що сини ви убивців пророків. 32 Доповніть і ви міру провини ваших батьків! 33 О змії, о рїде гадючий, — як ви втечете від засуду до геєнни? (Geenna g1067) 34 І ось тому посилаю до вас Я пророків, і мудрих, і книжників; частину їх ви повбиваєте та розпїне́те, а частину їх ви бичуватимете в синагогах своїх, і будете гнати з міста до міста. 35 Щоб спала на вас уся праведна кров, що пролита була на землі, від крові Авеля праведного, аж до крові Захарїя, Варахїїного сина, що ви замордували його між храмом і жертовником! 36 Поправді кажу вам: Оце все спаде на рід цей! 37 Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменуєш посланих до тебе! Скільки разів Я хотів зібрати діти твої, як квочка збирає під крила курчаток своїх, — та ви не захотіли! 38 Ось ваш дїм

залишається порожній для вас! 39 Говорю бо Я вам: Відтепер ви Мене не побачите, аж поки не скажете: „Благословенний, Хто йде у Господне їм'я!“

24 І вийшов Ісус і від храму пішов. І підійшли Його учні, щоб Йому показати будинки храмів. 2 Він же промовив у відповідь їм: „Чи бачите ви все оце? Поправді кажу вам: Не залишиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!“ 3 Коли ж Він сидів на Олівній горі, підійшли Його учні до Нього самотньо й спитали: „Скажи нам, — коли станеться це? І яка буде ознака приходу Твого й кінця віку?“ (aion g165) 4 Ісус же промовив у відповідь їм: „Стережіться, щоб вас хто не звів! 5 Бо багато хто прийде в Ім'я Моє, кажучи: „Я Христос“. І зведуть багатьох. 6 Ви ж про війни почувте, і про воєнні чуткі, — глядіть, не лякайтесь, бо „статись належить тому“. Але це не кінець ще. 7 Бо „повстане народ на народ, і царство на царство“, і голод, мор та землетруси настануть місцями. 8 А все це — початок терпінь породільних. 9 На муки тоді видаватимуть вас, і вбиватимуть вас, і вас будуть ненавидіти всі народи за Ймення Моє. 10 І багато-хто в той час спокусяться, і видавати один одного будуть, і один одного будуть ненавидіти. 11 Поставане багато фальшивих пророків, — і зведуть багатьох. 12 І через розрїст беззаконства любов багатьох охолоне. 13 А хто витерпить аж до кінця, — той буде спасеній! 14 І проповідана буде ця Євангелія Царства по цілому світові, на свідочтво народам усім. І тоді прийде кінець! 15 Тож, коли ви побачите ту „гидоту спустошення“, що про неї звїщав був пророк Даниїл, на місці святому, — хто читає, нехай розуміє, — 16 тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають. 17 Хто на покрівлі, нехай той не сходить узяти речі з дому свого. 18 І хто на полі, — хай назад не вертається взяти одєжу свою. 19 Горе ж ваїтним і тим, хто годує грудьми, за днів тих! 20 Молїться ж, щоб ваша втеча не сталась зимою, ані в суботу. 21 Бо скорбота велика настане тоді,

„якої не було з первопочину світу аж досі“ й не буде. 22 І коли б не вкоротілись ті дні, не спаслася б ніяка людина; але через вибраних дні ті вкоротяться. 23 Тоді, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“ чи „Отам“, — не йміть віри. 24 Бо постануть христі неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити великі ознаки та чуда, що звелі б, коли б можна, і вибраних. 25 Оце Я наперед вам сказав. 26 А коли скажуть вам: „Ось Він у пустині“ — не виходьте, „Ось Він у криївках“ — не вірте! 27 Бо як блискавка та вибігає зо сходу, і з'являється аж до заходу, так буде і прихід Сина Людського. 28 Бо де труп, — там зберуться орлі. 29 І зараз, по скорботі тих днів, „сонце затьміється, і місяць не дасть свого світла“, і зорі попадають з неба, і сили небесні порушаться. 30 І того часу на небі з'явиться знак Сина Людського, і тоді „заголосять всі земні племена“, і побачать вони „Сина Людського, що йтиме на хмарах небесних“ із великою потугою й славою. 31 І пошле анголів Своїх Він із голосним сурмовім гуком, і зберуть Його вибраних — „від вітрів чотирьох, від кінців неба аж до кінців його“. 32 Від дерева ж фігового навчиться прикладу: коли віття його вже розпукується, і кінеться листя, то ви знаєте, що близько вже літо. 33 Так і ви: коли все це побачите, знайте, що близько, — під дверима! 34 Поправді кажіть вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться. 35 Небо й земля проминяться, але не минуться слова Мої! 36 А про день той й годину не знає ніхто: ані анголі небесні, ані Син, — лишé Сам Отець. 37 Як було за днів Ноевих, так буде і прихід Сина Людського. 38 Бо так само, як за днів до потопу всі їли й пили, женилися й заміж виходили, аж до дня, „коли Ной увійшов до ковчегу“, 39 і не знали, аж поки потоп прийшов та й усіх забрав, — так буде і прихід Сина Людського. 40 Будуть двоє на полі тоді, — один візьметься, а другий полишиться. 41 Дві будуть молоти на жорнах, — одна візьметься, а друга полишиться. 42 Тож пильнуйте, бо не знаєте, котрого дня

прийде Господь ваш. 43 Знайте ж це, що коли б знав господар, о котрій сторожі прийде злодій, то він пильнував би, і підкопати свого дому не дав би. 44 Тому будьте готові й ви, — бо прийде Син Людський тієї години, коли ви не думаете! 45 Хто ж вірний і мудрий раб, якого пан поставив над своїми челядниками давати своєчасно поживу для них? 46 Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він так! 47 Поправді кажіть вам, що над цілим маєтком своїм він поставить його. 48 А як той злий раб скаже у серці своїм: „Забаріться пан мій прийти“, 49 і зачне бити товаришів своїх, а їсти та пити з п'яніцями, 50 то пан того раба прийде дня, якого він не сподівається, і о годині, якої не знає. 51 І він пополовині розітне його, і визначить долю йому з лицемірами, — буде плач там і скрегіт зубів!

25 Тоді Царство Небесне буде подібне до десяти дів, що побрали каганці свої, та й пішли зустрічати молодого. 2 П'ять же з них нерозумні були, а п'ять мудрі. 3 Нерозумні ж, узявши каганці, не взяли із собою оливи. 4 А мудрі набрали оливи в посудинки разом із своїми каганцями. 5 А коли забаривсь молодий, то всі задрімали й поснули. 6 А опівночі крик залунав: „Ось молодий, — виходьте назустріч!“ 7 Схопились тоді всі ті дів, і каганці свої наготували. 8 Нерозумні ж сказали до мудрих: „Дайте нам із своєї оливи, бо наші каганці ось гаснуть“. 9 Мудрі ж відповіли та сказали: „Щоб, бува, нам і вам не забракло, — краще вдайтеся до продавців, і купіть собі“. 10 І як вони купувати пішли, то прибув молодий; і готові ввійшли на весілля з ним, — і замкнені двері були. 11 А потім прийшла й решта дів і казала: „Пане, пане, — відчини нам!“ 12 Він же в відповідь їм проказав: „Поправді кажу вам, — не знаю я вас!“ 13 Тож пильнуйте, бо не знаєте ні дня, ні години, коли прийде Син Людський! 14 Так само ж один чоловік, як відходив, покликав своїх рабів і передав їм добро своє. 15 І одному він дав п'ять

талантів, а другому два, а тому один, — праворуч Його: „Прийдіть, благословенні кожному за спроможністю його. І відійшов. Мого Отця, посядьте Царство, уготоване 16 А той, що взяв п'ять талантів, негайно вам від закладин світу. 35 Бо Я голодував пішов і орудував ними, — і набув він п'ять був — і ви нагодували Мене, прагнув — і інших талантів. 17 Так само ж і той, що взяв ви напоїли Мене, мандрівником Я був — і два — і він ще два інших набув. 18 А той, Мене прийняли ви. 36 Був нагій — і Мене що одного взяв, пішов та й закопав його в зодягли ви, слабував — і Мене ви відвідали, землю, — і сховав срібло пана свого. 19 По у в'язниці Я був — і прийшли ви до Мене“.

37 Тоді відповідять Йому праведні й скажуть: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили — і нагодували, або спрагненого — і напоїли? 38 Коли то Тебе мандрівником ми бачили — і прийняли, чи нагім — і зодягли? 39 Коли то Тебе ми недужого бачили, чи в в'язниці — і до Тебе прийшли?“ 40 Цар відповість і промовить до них: „Поправді кажіть вам: що тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх цих, — те Мені ви вчинили“. 41 Тоді скаже їм тим, хто ліворуч: „Ідіть ви від Мене, прокляті, у вічний огонь, що дияволові та його посланцям приготіваний. (aiōnios g166)

42 Бо Я голодував був — і не нагодували Мене, прагнув — і ви не напоїли Мене, 43 мандрівником Я був — і не прийняли ви Мене, був нагій — і не зодягли ви Мене, слабий і в в'язниці — і Мене не відвідали ви“.

44 Тоді відповідать і вони, промовляючи: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили, або спрагненого, або мандрівником, чи набого, чи недужого, чи в в'язниці — і не послужили Тобі?“ 45 Тоді Він відповість їм і скаже: „Поправді кажу вам: чого тільки одному з найменших цих ви не вчинили, — Мені не вчинили!“ 46 І ці підуть на вічну муку, а праведники — на вічне життя“. (aiōnios g166)

26 І сталося, коли закінчив Ісус усі ці слова, Він сказав Своїм учням: 2 „Ви знаєте, що через два дні буде Пасха, — і Людський Син буде виданий на розп'яття“. 3 Тоді первосвященники, і книжники, і старші народу зібралися в домі первосвященника, званого Кайяфою, 4 і радилися, щоб підступом взяти Ісуса й забити. 5 І вони говорили: „Та не в свято, щоб була колотнеча в народі не сталась“. 6 Коли ж Ісус був

у Віфанії, у домі Сїмона прокаженого, — тіло Мое“. 27 А взявши чашу, і подяку
7 підійшла одна жінка до Нього, маючи вчинивши, Він подав їм і сказав: „Пийте з
алябастрову пляшечку дорогоцінного міра, неї всі, 28 бо це — кров Моя Нового Заповіту,
— і вилила на Його голову, як сидів при столі, що за багатьох проливається на відпущення
Він. 8 Як побачили ж учні це, то обурилися гріхів! 29 Кажу ж вам, що віднині не питиму
та й сказали: „Нащо таке марнотратство? 9 Я від оцього плоду виноградного аж до дня,
Бо дорого можна було б це продати, і віддати коли з вами Його новім питиму в Царстві
убогим“. 10 Зрозумівши Ісус, промовив Мого Отця“. 30 А коли відспівали вони, то
до них: „Чого прикрість ви робите жінці? на гору Оливну пішли. 31 Промовляє тоді
Вона ж добрий учинок зробила Мені. 11 Бо їм Ісус: „Усі ви через Мене спокуситесь
вбогих ви маєте завжди з собою, а Мене не ночі цієї. Бо написано: „Уражу Пастиря,
постійно ви маєте. 12 Бо, виливши миро оце — і розпоробатесь вівці отари“. 32 По
на тіло Мое, вона те вчинила на похорон воскресенні ж Своім Я вас випереджу в
Мій. 13 Поправді кажу вам: де тільки оця Галілеї“. 33 А Петро відповів і сказав Йому:
Євангелія проповідувана буде в цілому світі, „Якби й усі спокусились про Тебе, — я не
— на пам'ятку їй буде сказане й те, що спокушусь ніколи“. 34 Промовив до нього
зробила вона!“ 14 Тоді один із Дванадцятьох, Ісус: „Поправді кажу тобі, що ночі цієї, перше
званий Юдою Іскаріотським, подався до ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від
первосвящеників, 15 і сказав: „Що хочете Мене“. 35 Говорить до Нього Петро: „Коли б
дати мені, — і я вам Його видам?“ І вони мені навіть умерти з Тобою, — я не відречуся
Йому виплатили тридцять срібняків. 16 І він від Тебе!“ Так сказали й усі учні. 36 Тоді з
відтоді шукав слішного часу, щоб видати ними приходить Ісус до місцевости, званої
Його. 17 А першого дня Опрісноків учні Гефсиманія, і промовляє до учнів: „Посидьте
підійшли до Ісуса й сказали Йому: „Дё хочеш, ви тут, аж поки підуть помолюся отам“. 37
щоб ми приготували пасху спожити Тобі? 18 І, взявши Петра й двох синів Зеведеєвих,
А Він відказав: „Ідїте до такого то в місто, зачав сумувати й тужити. 38 Тоді промовляє
і перекажіть йому: каже Вчитель: час Мій до них: „Обгорнена сумом смертельним
близькій, — справлю Пасху з Своїми учнями душа Моя! Залишітьесь тут, і попильнуйте
в тебе“. 19 І учні зробили, як звелів їм Ісус, зо Мною“. 39 І, трохи далі пройшовши, упав
і зачали пасху готувати. 20 А коли настав Він долілиць, та молився й благав: „Отче
вечір, Він із дванадцятьма учнями сів за стіл. Мій, коли можна, нехай обмине ця чаша
21 І, як вони споживали, Він сказав: „Поправді Мене. Та проте, — не як Я хочу, а як Ти“.
кажу вам, що один із вас видасть Мене“. 22 40 І, вернувшись до учнів, знайшов їх, що
А вони засмутилися тяжко, і кожен із них спали, і промовив Петрові: „Отак, — не
став питати Його: „Чи не я то, о Господи?“ змогли ви й однієї години попильнувати
23 А Він відповів і промовив: „Хто руку свою зо Мною? 41 Пильнуйте й молітьесь, щоб не
вмочить у миску зо Мною, той видасть впасти на спробу, — бадьорий бо дух, але
Мене. 24 Людський Син справді йде, як про немічне тіло“. 42 Відійшовши ще вдруге,
Нього написано; але горе тому чоловікові, Він молився й благав: „Отче Мій, як ця
що видасть Людського Сина! Було б краще чаша не може минути Мене, щоб не пити
Йому, коли б той чоловік не родився!“ 25 її, — нехай станеться воля Твоя!“ 43 І,
Юда ж, зрадник Його, відповів і сказав: „Чи прийшовши, знову знайшов їх, що спали,
не я то, Учителю?“ Відказав Він йому: „Ти бо зважніли їм очі були. 44 І, залишивши
сказав“. 26 Як вони ж споживали, Ісус узяв їх, знов пішов, і помолився втретє, те саме
хліб, і поблагословив, поламав, і давав Своім слово промовивши. 45 Потому приходить до
учням, і сказав: „Прийміть, споживайте, це учнів і їм промовляє: „Ви ще далі спите й

спочиваєте? Ось година наблізилась, — і до рук грішникам виданий буде Син Людський. **46** Уставайте, ходім, — ось наблизився Мій зра́дник!“ **47** І коли Він іще говорив, аж ось прийшов Юда, один із Дванадцятьо́х, а з ним люду багато від первосвящеників і старших наро́ду з мечами та кія́ми. **48** А зрадник Йо́го дав був знака їм, кажучи: „Кого поцілюю, то Він, — беріть Йо́го“. **49** І зараз Він підійшов до Ісуса й сказав: Радій, Учителю!“ І поцілував Йо́го. **50** Ісус же йому відказав: „Чого, друже, прийшов ти?“ Тоді приступили та руки наклали на Ісуса, — і схопи́ли Йо́го. **51** А ось один із тих, що з Ісусом були́, витягнув руку, і меча свого ви́хопив та й рубо́нув раба первосвященика, — і відтяв йому вуха. **52** Тоді промовляє до нього Ісус: „Сховай свого меча в його місце, бо всі, хто візьме меча, — від меча і загинуть. **53** Чи ти ду́маєш, що не мо́жу тепер упросити Свого Отця, — і Він дасть Мені зараз більше дванадцяти легио́нів анго́лів? **54** Але як має збутись Писа́ння, що так статися мусить?“ **55** Тієї години промовив Ісус до наро́ду: „Немов на розбійника вийшли з мечами та кія́ми, щоб узяти Мене! Я щоденно у храмі сидів і навчав, — і Мене не взяли ви. **56** Це ж сталось усе, щоб збулися писа́ння пророків“. Усі учні тоді залишили Йо́го й повтікали. **57** А вони схопи́ли Ісуса, і повелі до первосвященика Кайя́фи, де зібралися книжники й старші. **58** Петро ж зда́лека йшов услід за Ним аж до двору́ первосвященика, і, ввійшовши всере́дину, сів із службо́ю, щоб бачити кінець. **59** А первосвященики та весь синедрио́н шукали на Ісуса неправдивого свідчення, щоб смерть заподіяти Йому, **60** і не знахо́дили, хоч кривосвідків багато підхо́дило. Аж ось накінець з'явилися двоє, **61** і сказали: „Він говорив: Я можу зруйнувати храм Божий, — і за три дні збудувати його“. **62** Тоді первосвященик устав і до Нього сказав: „Ти нічого не відповідаєш на те, що свідчать су́проти Тебе?“ **63** Ісус же мовчав. І первосвященик сказав Йому: „Заприсягаю Тебе Живим Богом, щоб нам Ти сказав, —

чи Христос Ти, Син Божий?“ **64** Промовляє до нього Ісус: „Ти сказав... А навіть повім вам: відтепер ви побачите Людського Сина, що сидітиме праворуч сили Божої, і на хмарах небесних прихóдитиме!“ **65** Тоді первосвященик розде́р одержу свою та й сказав: „Він богознева́жив! Нащо нам іще свідки потрібні? Ось ви чули тепер Йо́го богознева́гу! **66** Як вам здається?“ Вони ж відповіли та сказали: „Повинен умерти!“ **67** Тоді стали плювати на обличчя Йому, та бити по що́ках Йо́го, інші ж кія́ми били, **68** і казали: „Пророкуй нам, Христе́, хто то вдарив Тебе?“ **69** А Петро перед домом сидів на подвір'ї. І приступила до Нього служни́ця одна та й сказала: „І ти був з Ісусом Галілеянином!“ **70** А він перед всіма́ відрікса, сказавши: „Не відаю я, що ти кажеш“. **71** А коли до воріт він підхо́див, побачила інша його́ та й сказала приявним там людям: „Оцей був з Ісусом Назаряни́ном!“ **72** І він зно́в відрікса та став присягатись: „Не знаю Цього Чоловіка!“ **73** Підійшли ж трохи згодом присутні й сказали Петрові: „І ти справді з отих, та й мова твоя виявляє тебе“. **74** Тоді він став клясти́сь та божитись: „Не знаю Цього́ Чоловіка!“ І заспівав півень хвили тієї. **75** І згадав Петро сказане слово Ісусове: „Перше ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. І, вийшовши звідти, він гірко заплакав.

27 А коли настав ра́нок, усі первосвященики й старші наро́ду зібрали нараду супроти Ісуса, щоб Йому заподіяти смерть. **21**, зв'язавши Йо́го, повелі, та й Пóнтію Пилату намісникові віддали. **3** Тоді Юда, що відав Йо́го, як побачив, що Йо́го засудили, розка́вся, і вернув тридцять срібняків первосвященикам і старшим, **4** та й сказав: „Я згіршив, невинну кров відавши“. Вони ж відказали: „А нам що до того? Дивись собі сам“. **5** І, кинувши в храм срібнякі, відійшов, а потому пішов, — та й повісився. **6** А первосвященики, як взяли срібнякі, то сказали: „Цього не годі́ться покласти до сховку церковного, — це ж бо

заплата за кров“. 7 А порадившись, купили на них поле ганчарське, щоб мандрівників ховати, 8 чому й зветься те поле „полем крові“ аж до сьогодні. 9 Тоді справдилось те, що сказав був пророк Єремія, промовляючи: „І взяли вони тридцять срібняків, заплату Оціненого, що Його оцінили сини Ізраїлеві, 10 і дали їх за поле ганчарське, як Господь наказав був мені“. 11 Ісус же став перед намісником. І намісник Його запитав і сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“ Ісус же йому відказав: „Ти кажеш“. 12 Коли ж первосвященики й старші Його винуватили, Він нічого на те не відказував. 13 Тоді каже до Нього Пилат: „Чи не чуєш, — як багато на Тебе свідкують?“ 14 А Він ні на одне слово йому не відказував, так що намісник був дуже здивований. 15 Мав же намісник звичай відпускати на свято народові в'язня одного, котрого хотіли вони. 16 Був тоді в'язень відомий, що звався Варавва. 17 І, як зібрались вони, то сказав їм Пилат: „Котрого бажаєте, щоб я вам відпустив: Варавву, чи Ісуса, що зветься Христос?“ 18 Бо він знав, що Його через заздрощі видали. 19 Коли ж він сидів на суддівім сидінні, його дружина прислала сказати йому: „Нічого не май з отим Праведником, бо сьогодні вві сні я багато терпіла з-за Нього“. 20 А первосвященики й старші попідмовляли народ, щоб просити за Варавву, а Ісусові смерть заподіяти. 21 Намісник тоді відповів і сказав їм: „Котрого ж із двох ви бажаєте, щоб я вам відпустив?“ Вони ж відказали: „Варавву“. 22 Пилат каже до них: „А що ж маю зробити з Ісусом, що зветься Христос?“ Усі закричали: „Нехай розп'ятий буде!“ 23 А намісник спитав: „Яке ж зло Він зробив?“ Вони ж зачали ще сильніше кричати й казати: „Нехай розп'ятий буде!“ 24 І, як побачив Пилат, що нічого не вдіє, а неспокій ще більший стається, набрав він води, та й перед народом умив свої руки й сказав: „Я невинний у крові Його! Самі ви побачите“. 25 А весь народ відповів і сказав: „На нас Його кров і на наших дітей!“ 26 Тоді відпустив їм Варавву, а Ісуса збичувавши, він видав, щоб розп'ятий був. 27 Тоді то намісникові воякі, до преторія взявши Ісуса, зібрали на Нього весь відділ. 28 І, роздягнувши Його, багрянницю наділи на Нього. 29 І, сплівши з терніни вінка, поклали Йому на голову, а тростину в правицю Його. І, навкóлішки падаючи перед Ним, сміялися з Нього й казали: „Радій, Царю Юдейський!“ 30 І, плювавши на Нього, хапали тростину, та й по голові Його били. 31 А коли назнущалися з Нього, зняли з Нього плащ, і зодягнули в одержу Його. І повелі Його на розп'яття. 32 А виходячи, стріли одного кірінєянина, — Сімон на ймєння, — його змусили нести для Нього хреста. 33 І, прибувши на місце, що зветься Голгофа, цебто сказати „Череповище“, 34 дали Йому пити вина, із гіркотою змішаного — та, покуштувавши, Він пити не схотів. 35 А розп'явши Його, вони поділили одержу Його, кинувши жереба. 36 І, посідавши, стерегли Його там. 37 І напис провини Його помістили над Його головою: „Це Ісус, Цар Юдейський“. 38 Тоді розп'ято з Ним двох розбійників: одного правóруч, а одного лівóруч. 39 А хто побіч проходив, Його 40 і казали: „Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуєш, — спаси Самóго Себе! Коли Ти Божий Син, то зійди з хреста!“ 41 Так само ж і первосвященики з книжниками та старшими, насміхаючися, говорили: 42 „Він інших спасає, — а Самóго Себе не може спасти! Коли Цар Він Ізраїлів, нехай зійде тепер із хреста, — і ми повіримо Йому!“ 43 Покладав Він надію на Бога, — нехай Той Його тепер визволить, якщо Він угодний Йому. Бо Він говорив: „Я — Син Божий“. 44 Також насміхалися з Нього й розбійники, що з Ним були розп'яті. 45 А від години шостої аж до години дев'ятої — темрява сталась по цілій землі! 46 А коло години дев'ятої скрикнув Ісус гучним голосом, кажучи: „Елі, Елі, ламá савахтані?“ цебто: „Боже Мій, Боже Мій, нащо Мене Ти покинув?“ 47 Дехто ж

із тих, що стояли там, це почули й казали, що Він кличе Іллію. **48** А один із них зараз побіг і взяв губку та, оцтом її наповнивши, настромив на трости́ну й давав Йому пити. **49** Інші казали: „Чекай но, побáчмо, — чи прийде Ілля визволяти Його“. **50** А Ісус знову голосом гучним скрикнув, — і духа віддав. **51** І ось завіса у храмі роздерлась надво́е — від ве́рху аж додолу, і земля потрясла́ся, і зачали́ розпада́тися скелі, і повідкривались гробі́, і повставало багато тіл спочилих святих, **53** а з гробів повиходивши, по Його воскресінні, до міста святого ввійшли, і багатьом з'явилися. **54** А сотник та ті, що Ісуса з ним стерегли́, як землетруса побачили, і те, що там сталося, налякалися дуже́ й казали: „Він був справді Син Божий!“ **55** Було там багато й жінок, що дивилися зда́лека, і що за Ісусом прийшли з Галілеї, і Йому прислуго́вували. **56** Між ними була́ Марія Магдалина, і Марія, мати Якова й Йо́сипа, і мати синів Зеведе́євих. **57** А коли настав вечір, то прийшов муж багатий із Аримате́ї, на ім'я́ Йо́сип, що й сам був навчався в Ісуса. **58** Він прийшов до Пилата й просив тіла Ісусового. Пилат ізвелів тоді видати. **59** І взяв Йо́сип Ісусове тіло, обгорнув його в чисте полотно́, **60** і поклав його в гробі́ новому́ своїм, що був висік у скелі. До дверей гробові́х привалив він великого каменя, та й відійшов. **61** Була́ ж там Марія Магдалина та інша Марія, що сиділи насупроти гробу. **62** А наступного дня, що за п'ятницею, до Пилата зібралися первосвященики та фарисеї, **63** і сказали: „Пригадали ми, пане, собі, що обма́нець отой, як живий іще був, то сказав: „По трьох днях Я воскресну“. **64** Звели ж грі́б стерегти аж до третього дня, щоб учні Його не прийшли, та й не вкрали Його, і не сказали наро́дові: Він із мертвих воскрес! І буде остання обмана гірша за першу“. **65** Відказав їм Пилат: „Сторо́жу ви маєте, — ідіть, забезпечте, як знаєте“. **66** І вони відійшли, і, запечатавши каменя, біля гробу сторожу поставили.

28 Як минула ж субота, на світанку дня першого в тижні, прийшла Марія Магдалина та інша Марія побачити грі́б. **2** І великий ось ставсь землетру́с, бо зійшов із неба Ангол Господній, і, приступивши, відвалив від гробу ка́меня, та й сів на ньому. **3** Його ж постать була́, як та бли́скавка, а шати його були білі, як сніг. **4** І від стра́ху перед ним затряслася сторо́жа, та й стала, як мертва. **5** А ангол озвався й промовив жінка́м: „Не лякайтеся, бо я знаю, що Ісуса розп'ятого це ви шукаєте. **6** Нема́ Його тут, — бо воскрес, як сказав. Підійдіть, — подивіться на місце, де знаходився Він. **7** Ідіть же хутко, і скажіть Йо́го учням, що воскрес Він із мертвих, і ото випереджує вас в Галілеї, — там Йо́го ви побачите. Ось, вам я звістив!“ **8** І пішли вони хутко від гробу, зо стра́хом і великою радістю, і побігли, щоб учнів Йо́го сповістити. **9** Аж ось перестрів їх Ісус і сказав: „Ра́дійте!“ Вони ж підійшли, обняли Йо́го ноги і вклонились Йому до землі. **10** Промовляє тоді їм Ісус: „Не лякайтесь! Ідіть, повідомте братів Моїх, — нехай вони йдуть у Галілею, — там побачать Мене!“ **11** Коли ж вони йшли, ось дехто зо сторожі до міста прийшли та й первосвященикам розповілі все, що сталося. **12** І, зібравшись зо старшими, вони врадили раду, і дали сторожі чимало срібняків, **13** і сказали: „Розповідайте: Йо́го учні вночі прибу́ли, — і вкрали Йо́го, як ми спали. **14** Як почує ж намісник про це, то його ми перекона́ємо, і від клопоту ви́зволимо вас“. **15** І, взявши вони срібнякі́, зробили, як на́вчено їх. І пронéслося слово оце між юдеями, і трима́ється аж до сьогодні. **16** Одина́дцять же учнів пішли в Галілею на го́ру, куди звелів їм Ісус. **17** І як вони Йо́го вгледіли, поклонились Йому до землі, а дехто вагався. **18** А Ісус підійшов і промовив до них та й сказав: „Да́на Мені всяка вла́да на небі́ й на землі. **19** Тож ідіть, і навчіть всі наро́ди, християчи їх в ім'я́ Отця, і Сина, і Святого Духа, **20** навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів. І ото, Я перебува́тиму з

вами повсякдѣнно аж до кінця віку“! Амїнь.
(аїѡп q165)

Від Марка

1 Почáток Євãнгелії Ісуса Христа, Сина Божого. **2** Як у пророка Ісаї написано: „Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує. **3** Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!“ — **4** виступив був так Іван, що в пустині христив та проповідував хрищення на покаїння — для прощення гріхів. **5** І до нього приходила вся країна Юдейська та всі ерусалимляни, і в річці Йордãні від нього христились вони, і визнавали гріхи свої. **6** А Іван зодягався в одєжу з верблїючого вóлосу, і мав пояс ремінний на стéгнах своїх, а їв сарану́ та мед польовий. **7** І він проповідував, кажучи: „Услід за мною йде Потужніший від мене, що Йому я негідний, нагнувшись, розв'язати ремінця від узуття Його. **8** Я христив вас водою, а Той вас христитиме Духом Святим“. **9** І сталося тими днями, — прийшов Ісус з Назарету Галілейського, і від Івана христився в Йордãні. **10** І зараз, коли Він виходив із води, то побачив Іван небо розкрите, і Духа, як голуба, що схóдив на Нього. **11** І голос із неба почувся: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподóбав Його!“ **12** І зараз повів Його Дух у пустиню. **13** І Він був сорок днів у пустині, випробóвуваний від сатанї, і перебував зо звїрино́ю. І служили Йому анголі. **14** А коли Іван віданий був, то прийшов Ісус до Галілеї, і проповідував Божу Євãнгелію, **15** і говорив: „Збулися часи, — і Боже Царство наблізилось. Покайтеся, і віруйте в Євãнгелію!“ **16** А коли Він проходив біля Галілейського моря, то побачив Сїмона та Андрія, брата Сїмонового, що невода в море закидали, — бо рибалки були. **17** І сказав їм Ісус: „Ідіть услід за Мною, — і зроблю, що станете ви ловцями людей“. **18** І зараз вони свого невода кинули, — та й пішли вслід за Ним. **19** А коли недалеко прийшов, то побачив Він Якова Зеведеевого та брата його Івана, що й вони в чóвні невода лагодили. **20** І зараз покликав Він

їх. І вони залишили батька свого Зеведєя в чóвні з робітниками, — і пішли вслід за Ним. **21** І приходять вони в Капернаум. І негайно в суботу ввійшов Він у синагогу, і навчати зачав. **22** І дивувались науці Його, бо навчав Він їх, як можновлáдний, а не як ті книжники. **23** І зараз у їхній синагозі знайшовся один чоловік, що мав духа нечистого, і він закричав, **24** і сказав: „Щó Тобі до нас, Ісусе Назарянїне? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хтó Ти, — Божий Святий“. **25** Ісус же йому наказав: „Замовчи, і вийди з нього!“ **26** І затряс дух нечистий того, і, скрикнувши голосом гучним, вийшов із нього. **27** І жахну́лися всі, — аж питали вони один óдного, кажучи: „Що це таке? Нова наука із потугою! Навіть духам нечистим наказує Він, — і вони Його слухають“. **28** І чутка про Нього пішла хвилі тієї по всій Галілейській країні. **29** І вийшли вони із синагоги неба́вом, і прийшли з Яковом та Іваном до дому Сїмонового й Андрієвого. **30** А тєща Сїмонова лежала в гарячці; і зараз сказали про неї Йому. **31** І Він підійшов і підвів її, узявши за руку, — і гарячка покинула ту, — і вона зачалá прислугóвувати їм. **32** А як вечір настав, коли сонце зайшло, то стали принóсити до Нього недужих усіх та бїснувáтих. **33** І все місто зібралось перед дверима. **34** І Він уздорóбив багатьох, на різні хвороби недужих, і багатьох дємонів повиганяв. А демонам не дозволяв Він казати, що знають Його. **35** А над ранком, як дуже ще темно булó, і уставши, Він вийшов і пішов у місце самітне, і там молився. **36** А Сїмон та ті, що були з ним, поспїшили за Ним. **37** І, знайшовши Його, вони кажуть Йому: „Усі шукають Тебе“. **38** А Він промовляє до них: „Ходім в інше місце, до сіл та окóлишніх міст, щоб і там проповідувати, бо на те Я прийшов“. **39** І пішов, і проповідував в їхніх синагогах по всій Галілеї. І демонів Він виганяв. **40** І приходить до Нього прокажєний, благає Його, і на коліна впадає та й каже Йому: „Коли хочеш, — Ти можеш очїстити мене!“

41 І змилосердився Він, — простяг руку Свою, і доторкнувся до нього, та й каже йому: „Хочу, — будь чистий!“ 42 І проказа зійшла з нього хвилі тієї, — і чистим він став. 43 А Він, погрозивши йому, зараз вислав його, 44 і йому наказав: „Гляди, — не оповідай нічого нікому. Але йди, покажися священникові, і принеси за своє очищення, що Мойсей заповів, їм на свідощтво“. 45 А він, вийшовши, став багато оповідати й говорити про подію, так що Він не міг явно ввійти вже до міста, але перебував віддалік по саїтних місцях. І сходилися звідусюди до Нього.

2 Коли ж Він по кількох днях прийшов знов до Капернауму, то чутка пішла, що Він удома. 2 І зібралось багато, аж вони не вмщалися навіть при двірях. А Він їм виголошував слово. 3 І прийшли ось до Нього, несучи розслабленого, якого несли четверо. 4 А що через народ до Нього наблизитися не могли, то стелю розкрили, де Він був, і пробравши, звисили ложе, що на ньому лежав розслаблений. 5 А Ісус, віру їхню побачивши, каже розслабленому: „Відпускаються, сину, гріхи тобі!“ 6 Там же сиділи дехто з книжників, і в серцях своїх думали: 7 „Чого Він говорить отак? Зневажає Він Бога. Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого?“ 8 І зараз Ісус відчув Духом Своїм, що вони так міркують собі, і сказав їм: „Що таке ви в серцях своїх думаете? 9 Що легше: сказати розслабленому: „Гріхи відпускаються тобі“, чи сказати: „Уставай, візьми ложе своє та й ходи“? 10 Але щоб ви знали, що Син Людський має владу прощати гріхи на землі“, — каже розслабленому: 11 „Тобі Я наказую: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ 12 І той устав, і негайно взяв ложе, — і вийшов перед усіма, так що всі дивувались і славили Бога, й казали: „Ніколи такого не бачили ми!“ 13 І вийшов над море Він знов. А весь на́товп до Нього приходив, — і Він їх навчав. 14 А коли Він проходив, то побачив Левіа Алфієвого, що сидів на митниці, і каже йому: „Иди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним. 15

Коли ж Він сидів при столі в його домі, то багато митників і грішників сиділи з Ісусом та з учнями Його; бо було їх багато, і вони ходили за Ним. 16 Як побачили ж книжники та фарисеї, що Він їсть із грішниками та з митниками, то сказали до учнів Його: „Чому то Він їсть із митниками та з грішниками?“ 17 А Ісус, як почув, промовляє до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабі. Я не прийшов кликати праведних, але грішників (на покаїння).“ 18 А учні Іванові та фарисейські по́стили. І приходять вони, та й говорять до Нього: „Чому учні Іванові та фарисейські по́стять, а учні Твої не по́стять?“ 19 Ісус же промовив до них: „Хіба по́стити можуть гості весільні, поки з ними ще є молодій? Доки мають вони молодого з собою, то по́стити не можуть. 20 Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — то й по́стити будуть вони за тих днів. 21 І не пришиває ніхто до старої одежі латки з сукна сирового, а як ні, то край латки нової одірветься там від старого, — і дірка стане ще гірша. 22 І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюкі, а то попориває вино бурдюки, — і вино й бурдюки пропадуть, а вливають вино молоде до нових бурдюків“. 23 І сталось, як Він переходив ланами в суботу, Його учні дорогою йшли, та й стали колосся зривати. 24 Фарисеї ж казали Йому: Подивись, чому роблять у суботу вони, чого не годіться?“ 25 А Він їм відказав: „Чи ж ви не читали ніколи, що зробив був Давид, як потребу він мав та сам зголоднів був і ті, що були з ним? 26 Як він увійшов був до Божого дому — за первосвященника Авія́тара, — і спожив хліби показні, яких їсти не можна було, — тільки священникам, — і дав він і тим, хто був із ним?“ 27 І сказав Він до них: „Субота постала для чоловіка, а не чоловік для суботи, 28 а тому то Син Людський Господь і суботи“.

3 І Він знову до синагоги ввійшов. І був там один чоловік, який мав суху руку. 2 І, щоб обвинуватити Його, наглядали за Ним, чи Він у суботу того не вздорівить. 3

І говорить Він до чоловіка з сухою рукою: „Стань посередині!“ 4 А до них промовляє: „У суботу годиться робити добре, чи робити лихе, життя зберегти, чи погубити?“ Вони ж мовчали. 5 І споглянув Він із гнівом на них, засмучений закам'янілістю їхніх сердець, і сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ І той простяг, — і рука йому стала здорова! 6 Фарисеї ж негайно пішли та з іродіянами раду зробили на Нього, — як Його погубити. 7 А Ісус із Своїми учнями вийшов над море. І натовп великий ішов вслід за Ним із Галілеї й з Юдеї, 8 і з Єрусалиму, і з Ідумеї, і з Іорданія, і з Тіру й Сидону. Натовп великий, прочувши, як багато чинив Він, зібрався до Нього. 9 І сказав Він до учнів Своїх наготівити човна Йому, через натовп, щоб до Нього не тіснулись. 10 Бо Він багатьох уздоровив, так що хто тільки немочі мав, то тіслись до Нього, щоб Його доторкнутись. 11 І дүхи нечисті, як тільки вбачали Його, то падали ницьма перед Ним, і кричали й казали: „Ти Син Божий!“ 12 А Він їм суворо наказував, щоб вони Його не виявляли. 13 І Він вийшов на гору, і покликав, кого Сам хотів; вони ж приступили до Нього. 14 І визначив Дванадцятьох, щоб із Ним перебували, і щоб послати на проповідь їх, 15 і щоб мали вони владу вздоровляти недүги й вигнати дөмонів. 16 І визначив Він оцих Дванадцятьох: Сїмона, і дав йому ймення Петро, 17 і Якова Зеведєєвого, і Івана, брата Якова, і дав їм імена Воанергєс, цебто „сини грөмові“, 18 і Андрія, і Пилипа, і Вартоломія, і Матвія, і Хому, і Якова Алфієвого, і Тадєя, і Сїмона Кананїта 19 та Юду Іскарїотського, що й видав Його. 20 І приходять до дому вони. І знову зібралось народу, що вони не могли навіть хліба з'їсти. 21 І коли Його ближчі почули, то вийшли, щоб узяти Його, бо говорено, ніби Він несамовїтний. 22 А книжники, що поприходили з Єрусалиму, казали: Має Він Вельзевула, і виганяє дөмонів силою князя дөмонів. 23 І, закликавши їх, Він у прїтчах до них промовляв: „Як може сатанä сатану виганяти? 24 І коли

царство поділиться супроти себе, — не може встояти те царство. 25 І коли дїм поділиться супроти себе, — не може встояти той дїм. 26 І коли б сатана сам на себе повстав і поділився, то не зможе встояти він, але згине. 27 Ніхто бо не може вдертись у дїм дужого, та й пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого, і аж тоді пограбує госпöду його. 28 Поправді кажү вам, що прöстятсь людським синам усі прöгрїхи та богозневаги, хоч би як вони богозневажали. 29 Але, хто богозневажить Духа Святого, — повіки йому не відпуститься, алє грїху вічному він підпадає“. (aiðn g165, aiðnios g166) 30 Бож казали вони: „Він духа нечистого має“. 31 І поприходили мати Його та брати Його, і, öсторонь ставши, послали до Нього і Його викликали. 32 А нарöд кругом Нього сидів. І сказали Йому: „Ото мати Твоя, і брати Твої, і сестри Твої он про Тебе питаються öсторонь“. 33 А Він їм відповів і сказав: „Хтö Моя мати й брати?“ 34 І поглянув на тих, що круг Нього сиділи, і промовив: „Ось мати Моя та брätтя Мої! 35 Бо хто Божу волю чинитиме, тöй Мені брат, і сестра, і мати“.

4 І знову почав Він навчати над морем. І зібралось до Нього багато народу, так що Сам Він до човна на морі ввійшов і сидів, а нарöд увесь був на землі покрай моря. 2 І багато навчав Він їх прїтчами, і в науці Своїй їм казав: 3 „Слухайте, — вийшов сяч ось, щоб сїяти. 4 І як сїяв, упало зёрно одне край дороги, — і налетіли пташкі, і його повидзьобували. 5 Друге ж упало на ґрунт кам'янистий, де не мало багато землі, — і негайно зійшло, бо земля неглибока булä; 6 а як сонце зійшло — то зів'яло, і, коріння не мавши, усохло. 7 А інше впало між терен, і вигнавсь терен, і його поглишів, — і плöду воно не далö. 8 Інше ж упало на добрую землю, — і дало плід, що посхөдив і ріс; і видало втрїдцятєро, у шїстдєсät і в сто раз“. 9 І сказав: „Хто має вүха, щоб слухати, — нехай слухає!“ 10 І, як остався Він насамоті, Його запитали найближчі з Дванадцятьма про цю прїтчу. 11 І Він їм

відповідь: „Вам дано пізнати таємниці Божого Царства, а тим, що за вами, усе відбувається в притчах, 12 щоб „оком дивились вони — і не бачили, вухом слухали — і не зрозуміли, щоб коли вони не навернулися, і відпущені будуть гріхи їм!“ 13 І Він їх запитав: „Ви не розумієте притчі цієї? І як вам зрозуміти всі притчі! 14 Сіях сіє слово. 15 А котрі край дороги, де сіється слово, — це ті, що як тільки почують, то зараз приходить до них сатана, і забирає слово, посіяне в них. 16 Так само й посіяні на кам'янистому ґрунті, — вони, як почують те слово, то з радістю зараз приймають його, 17 та коріння не мають у собі й непостійні; а згодом, як утиск або переслідування наступає за слово, вони спокушаються зараз. 18 А між терен посіяне, — це ті, що слухають слово, 19 але клопоти цього світу й омана багатства та різні бажання ввходять, та й заглушують слово, — і плоду воно не дає. (аїбн г165) 20 А посіяне в добру землю — це ті, що слухають слово й приймають, — і родять утридцять, у шістдесят і в сто раз“. 21 І сказав Він до них: „Чи світло приносять на те, щоб поставити його під посудину, чи може під ліжку? А не щоб поставити на світильнику? 22 Бо немає нічого захованого, що не виявиться, і немає таємного, що не вийде наяв. 23 Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ 24 І сказав Він до них: „Уважайте, що чуєте: якою мірою будете міряти, такою відміряють вам, і додадуть вам. 25 Бо хто має, то дається йому, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має“. 26 І сказав Він: „Так і Боже Царство, як той чоловік, що кидає в землю насіння, 27 і чи спить, чи встає він удень та вночі, а насіння пускає паростки та росте, хоч не знає він, як. 28 Бо родить земля сама з себе: перше вруна, потім кóлос, а тоді повне збіжжя на колосі. 29 А коли плід доспіє, зараз він „посилає серпа, бо настали жнивá“. 30 І сказав Він: „До чого прирівняємо Царство Боже? Або в якій притчі представим його? 31 Воно — як те зерно гірчичне, яке, коли сіється в землю, найдрібніше за всі зéмні

насіння. 32 Як посіяне ж буде, виростає, і стає над усі зiллá більше, і вiття пускає велике таке, що кóблится може в тiнi його птаство небесне“. 33 І такими притчами багатьомá Він їм слово звiщав, поскiльки вони могли слухати. 34 І без притчi нiчого Він їм не казав, а учням Своїм самотою вияснював усе. 35 І сказав Він до них того дня, коли вечiр настав: „Переплиньмо на той бiк“. 36 І, лишивши нарóд, узяти з собою Його, як у чóвні Він був; і інші човни були з Ним. 37 І знялася ось буря велика, а хвилi вливалися в чóвен, аж чóвен водою вже був перепóвнвився! 38 А Він спав на кормi на подушци... І вони розбудили Його та й сказали Йому: „Учителю, чи Тобi байдужé, що ми гинемо?“ 39 Тодi Він устав, і вiтровi заборонив, і до моря сказав: „Мовчи, перестань!“ І стих вiтер, — і тиша велика настала. 40 І сказав Він до них: „Чогó ви такі полохливи? Чому вiри не маєте?“ 41 А вони налякалися стрáхом великим, і говорили один до одного: „Хто ж це такий, що вiтер і море слухняни Йому?“

5 І на другий бiк моря вони прибули, до землi Гадаринської. 2 І як вийшов Він з чóвна, то зараз Його перестрiв чоловік з могильних печер, що мав духа нечистого. 3 Він мéшкання мав у гробáх, і нiхто й ланцюгáми зв'язати не мiг його, 4 бо часто кайдáнами та ланцюгáми в'язали його, але він розривав ланцюги та кайдани торóбив, — і нiхто не мiг угамувáти його. 5 І він повсякчáс перебував день і нiч у гробáх та в горáх, — і кричав, і бився об камiння. 6 А коли він Исуса побачив здалéка, то прибiг, і вклонився Йому, 7 і закричав гучним голосом, кажучи: „Що до мене Тобi, Исусе, Сину Бога Всевишнього? Богом Тебе закликаю, — не муч Ти мене!“ 8 Бо сказав Він йому: „Вийди, дúше нечистий, з людiни!“ 9 І запитав Він його: „Як тобi на ім'я?“ А той вiдповiв: „Легiон менi ймéння — багато бо нас“. 10 І він Його дúже просив, щоб їх не висилав з тiєї землi. 11 Пасся ж там на горi гурт великий свиней. 12 І просилися дéмони, кажучи: „Пошли нас у свиней, щоб у них ми

ввійшли“. 13 І дозволив Він їм. І повиходили духи нечисті, і в свиней увійшли. І гурт кинувся з кручі до моря, — а було зо дві тисячі їх — і вони потопилися в морі. 14 А їхні пастухи повтікали та в місті й по селах звістили. І повиходили люди побачити, що сталося. 15 І прийшли до Ісуса й побачили, що той біснுவатий, що мав легіона, убраний сидів, і при умі, — і полякались вони. 16 Самовідці ж їм розповіли, що сталося з тим біснуватим, також про свиней. 17 І вони стали благодіяти Його, щоб пішов Собі з їхнього краю. 18 А як Він сів до човна, то біснуватий став просити Його, щоб залишитися з Ним. 19 Ісус же йому не дозволив, а промовив до нього: „Иди до дому свого, до своїх, і їм розповіж, які речі великі Господь учинив тобі, і як змилювався над тобою!“ 20 І пішов він та в Десятимісті зачав проповідувати, які речі великі Ісус учинив йому. І всі дивувались! 21 І коли переплив Ісус човном на той бік ізнов, то до Нього зібралось багато народу. І був Він над морем. 22 І приходять один із старших синагоги, на ймення Яір, і, як побачив Його, припадає до ніг Йому, 23 і дуже благає Його та говорить: „Моя дочка кінчається. Прийди ж, поклади Свої руки на неї, щоб видужала та жила!“ 24 І пішов Він із ним. За Ним нагоп великий ішов, і тиснувся до Нього. 25 А жінка одна, що дванадцять років хворою на кровотечу була, 26 що чимало натерпілася від багатьох лікарів, і витратила все добро своє, та ніякої помочі з того не мала, а прийшла ще до гіршого, 27 як зачула вона про Ісуса, підійшла через нагоп іззаду, і доторкнулась до одєжі Його. 28 Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнусь до одєжі Його, то одужаю“. 29 І висохло хвилі тієї джерело кровотечі її, і тілом відчула вона, що видужала від недуги! 30 І в ту мить Ісус вичув у Собі, що вийшла з Нього сила. І Він до народу звернувся й спитав: „Хто доторкнусь до Моєї одєжі?“ 31 І відказали Йому Його учні: „Ти бачиш, що тисне на Тебе народ, а питаєшся: Хто доторкнусь до Мене?“ 32 А Він навкруги

поглядав, щоб побачити ту, що зробила оце. 33 І жінка злякалась та затрусилась, бо знала, що сталося їй. І вона підійшла, і впала ницьма перед Ним, — і всю правду Йому розповіла. 34 А Він їй сказав: „Твоя віра, о дочко, спасла тебе; іди з миром, і здоровою будь від своєї недуги!“ 35 Як Він ще говорив, приходять ось від старшини синагоги та й кажуть: „Дочка твоя вмерла; чого ще турбуєш Учителя?“ 36 А Ісус, як почув слово сказане, промовляє до старшини синагоги: „Не лякайся, — тільки віруй!“ 37 І Він не дозволив іти за Собою нікому, тільки Петрові та Якову, та Іванові, братові Якова. 38 І приходять у дім старшини синагоги, і Він бачить метушню та людей, що плакали та голосили. 39 А ввійшовши, сказав Він до них: „Чого ви метушитесь та плачете? Не вмерло дівча, але спить!“ 40 І вони насміхалися з Нього. А Він усіх випровадив, узяв батька дівчати та матір, та тих, хто був із Ним, і ввійшов, де лежало дівча. 41 І взяв Він за руку дівча та й промовив до нього: „Таліта, кумі“ що значить: „Дівчатко, кажу тобі — встань!“ 42 І в ту мить підвелось й ходило дівча; а років мало з дванадцять. І всі зараз жажнулися з дива великого! 43 А Він наказав їм суворо, щоб ніхто не довідався про це. І дати їй їсти звелів.

6 І, вийшовши звідти, Він прийшов до Своєї батьківщини, а за Ним ішли учні Його. 2 Як настала ж субота, Він навчати почав у синагозі. І багато-хто, чувши, дивуватися стали й питали: „Звідки в Нього оце? І що за мудрість, що дана Йому? І що за чуда, що стаються руками Його? 3 Хіба ж Він не тєся, син Маріин, брат же Якову, і Йосипу, і Юді та Сімонові? А сестри Його хіба тут не між нами?“ І вони спокушались Ним. 4 А Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хіба тільки в вітчизні своїй, та в родині своїй, та в домі своїм“. 5 І Він тут учинити не міг чуда жодного, тільки деяких хворих, руки поклавши на них, уздоровив. 6 І Він дивувався їх невірству. І ходив Він по селах навкруг та навчав. 7 І, закликавши

Дванадцятьо́х, зачав їх по двох посилати, Христителя“. 25 І зараз квапли́во вернулась і вла́ду їм дав над нечистими ду́хами. 8 вона до царя, і просила, говорячи: „Я хочу, І звелів їм нічого в дорогу не брати, крім па́лиці тільки самої: ні то́рби, ні хліба, ані мідя́ків у свій че́рес, 9 а ходити в санда́лях, „і двох убрань не носити“. 10 І промовив до цар, але через клятву й з-за тих, що з ним були́ при столі́, не схотів їй відмовити. 27 І цар зараз послав вояка́, і звелів принести́ Іванову голову. 28 І пішов він, і стяв у в'язниці́ Івана, і приніс його́ го́лову на полумискові́, і дівчаті віддав, а дівча віддало́ її свої́й матері. 29 А коли його́ учні зачули, то прийшли, і взяли його́ тіло, і до гробу поклали його́. 30 І посходилися до Ісуса апо́столи, і розповіли́ йому́ все, — як багато зробили вони, і як багато навчили. 31 І сказав Він до них: „Ідіть осібно́ самі до безлюдного місця, та трохи спочиньте“. Бо багато народу прихóдило та відбувало, аж навіть не мали коли й поживитись. 32 І відпливли вони чо́вном окремо до місця безлюдного. 33 І побачили їх, коли пли́нули, і багато-хто їх розпізнали. І пішки побігли туди з усіх міст, та й їх випередили. 34 І, як вийшов Ісус, Він побачив багато наро́ду, — і змілювався над ними, бо були, „немов вівці, що не мають пастуха“. І зачав їх багато навчати. 35 І, як минуло вже ча́су доволі, підійшли його́ учні до нього́ та й кажуть: „Це місце безлюдне, а година вже пізня. 36 Відпусти їх, — нехай пі́дуть в оса́ди та се́ла близькі́, і куплять собі чо́го їсти“. 37 А Він відповів і сказав їм: „Дайте їсти їм ві́“. Вони ж відказали йому: „Чи ми маємо піти та хліба купити але слухав його́ залюбки. 21 Та настав день догідний, коли дня наро́дження Ірод справляв був бенке́та вельмо́жам свої́м, побачте!“ І розізнавши, сказали: „П'ять хлібів і тисячника́м, і галілейській старші́ні, та дві риби“. 39 І звелів їм усіх на зеленій траві посадити один бі́ля о́дного. 40 І розсілись рядами вони, по сто та по п'ятдеся́т. 41 І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив, і поламав ті хліби́, і дав учням, щоб клали перед ними, і дві риби на всіх поділив. 42 І всі їли й наїлися! 43 А з кусків позосталих та з риб назбирали дванадцять повних кошів. 44 А тих, хто хліб споживав, було́ тисяч із п'ять чоловіка! 45 І

зараз звелів Своїм учням до чобна сідати, і на той бік поплинути до Віфсаїди, раніше Його, поки Сам Він відпустить народ. 46 І Він їх відпустив, та й пішов помолитись на гору. 47 А як вечір настав, чобвен був серед моря, а Він Сам один на землі. 48 Коли ж Він побачив, як вони веслуванням мордуються, — бо вітер їм був супротивний, — о четвертій сторожі вночі підійшов Він до них, по морю йдучи, і хотів їх минути. 49 А вони, як побачили, що йде Він по морю, подумали, що то марá, та й стали кричати, 50 бо Його всі побачили та налякались. А Він зараз до них обізвався й сказав їм: „Будьте смілі, — це Я, не лякайтесь!“ 51 І ввійшов Він у чобвен до них, і вітер затих. А вони здивувалися дуже в собі, 52 бо не зрозуміли чуда про хлібі, бо серце їхнє було затверділе. 53 Перепливши ж вони, прибулі в землю Генісарétську й причáлили. 54 І, як вони повиходили з чобна, люди зараз пізнали Його, 55 і порозбігались по всій тій околиці, і стали на ложах недужих принóсити, де тільки прочули були, що Він є. 56 І куди тільки Він прибував — до сіл, чи до міст, чи до осель, — клали недужих на майдánaх, і благали Його, щоб могли доторкнутись хоч краю одежі Його. І хто тільки до Нього доторкувався, той був уздорóвлений!

7 І зібрались до Нього фарисеї та деякі з книжників, які прибулі із Єрусалиму, 2 і побачили, що деякі з учнів Його їли хліб руками „нечистими“, цебто невмитими. 3 Бо фарисеї й усі юдеї, зберігаючи передання старших, не їдять, як старанно не виміють рук; 4 а вернувшись з ринку, вони не їдять, поки не вмиються. Багато є й іншого, що вони прийняли, щоб додérжувати: миття чаш, і глеків, і мідяного посуду. 5 І запитали Його фарисеї та книжники: „Чому учні Твої не живуть за переданням старших, але хліб споживають руками нечистими?“ 6 А Він їм відказав: „Добре пророкував про вас, лицемірів, Ісая, як написано: „Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхнє далеко від Мене. 7 Та однак

надарémне шанують Мене, бо навчають наук — людських заповідей“. 8 Занехáвши заповідь Божу, передань людських ви тримáетесь: обмиваєте глеки та чаші, і багато такого подібного й іншого робите ви“. 9 І сказав Він до них: „Спритно відкидаєте ви заповідь Божу, аби зберегти своє передання. 10 Бо Мойсей наказав: „Шануй батька свого та матір свою“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, нехай смертю помре“. 11 А ви кажете: „Коли скаже хто батьку чи матері: Корвán, чи дар Богові те, чим би ти скористáтись від мене хотів, 12 то вже вільно йому не робити нічого для батька чи матері, 13 порушуючи Боже Слово вашим переданням, що його ви самі встановили. І багато такого ви іншого робите“. 14 І Він знову покликав народ і промовив до нього: „Послухайте Мене всі, і зрозумійте! 15 Немає нічого назóвні людіни, що, увиходячи в неї, могло б опогánити її; що ж із неї виходить, — те людіну опогánює. 16 Коли має хто в́уха, щоб слухати, — нехай сл́ухає!“ 17 А коли від народу ввійшов Він до дому, тоді учні Його запиталися в Нього про прítчу. 18 І Він їм відказав: „Чи ж і ви розуміння не маєте? Хіба ж не розумієте ви, що все те, що входить ізóвні в людіну, — не може опогánити її? 19 Бо не входить до серця йому, але до животá, і виходить назóвні, очищуючи всяку їжу“. 20 А далі сказав Він: „Що з людіни виходить, — те людіну опогánює. 21 Бо зсерéдини, із людського серця виходять лихі думкі, розпуса, крадіж, душогубства, 22 перéлюби, здірства, лукавства, підступ, безстидства, завидіюче око, богозневага, гóрдощі, бéзум. 23 Усе зле це виходить зсерéдини, — і людіну опогánює!“ 24 І встав Він, і звідти пішов у землю тírську й сидонську. І, ввійшовши до дому, Він хотів, щоб ніхто не довідався, та не міг утаїтись. 25 Негайно бо жінка одна, якої дочка мала духа нечистого, прочула про Нього, і прийшла, та й припала до ніг Йому. 26 А ця жінка грекіня була, родом сирóфінікіянка. Вона стала благати Його, щоб із дочкі її дéмона

вигнав. 27 А Він їй сказав: „Дай, щоб перше наїлися діти, — не годиться бо хліб забирати в дітей, і кинути щенятам!“ 28 А вона Йому в відповідь каже: „Так, Господи! Але навіть щенята їдять під столом від дитячих кришок“. 29 І Він їй сказав: „За слово оце йди собі, — демон вийшов із твоєї дочкі!“ 30 А коли вона в дім свій вернула, то знайшла, що дочка на постелі лежала, а демон вийшов із неї. 31 І вийшов Він знов із країв тирських і сидонських, і подався шляхом на Сидон над море Галілейське, через околиці Десятимістя. 32 І приводять до Нього глухого немову, і благають Його, щоб руку на нього поклав. 33 І взяв Він його від народу самого, і вклав пальці Свої йому в вуха, і, сплюнувши, доторкнувся його язика. 34 І, на небо споглянувши, Він зідхнув і промовив до нього: „Еффата“; цебто: „Відкрийся!“ 35 І відкрилися вуха йому, і путо його язика розв'язалося негайно, — і він став говорити виразно! 36 А Він їм звелів, щоб нікому цього не розповідали. Та що більше наказував їм, то ще більш розголошували. 37 І дуже всі дивувалися та говорили: „Він добре все робить: глухим дає чути, а німим — говорити!“

8 Тими днями, коли було знову багато народу, а їсти не мали чого, покликав Він учнів Своїх та й промовив до них: 2 „Жаль мені тих людей, що вже три дні зо Мною знаходяться, та їсти не мають чого. 3 А коли відпушу їх голодних до їхніх домівок, то ослабнуть у дорозі, бо деякі з них поприходили здалека“. 4 І відказали Йому Його учні: „Звідки зможе хто нагодувати їх хлібом тут у пустині? 5 А Він їх запитав: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж повідомили: „Сéмеро“. 6 Тоді Він народу звелів на землі посідати. І, взявши сéмеро хліба, віддавши подяку, Він поламав і дав учням Своїм, щоб роздати. А вони роздавали народові, 7 І мали вони трохи рїбок; і Він їх поблагословив, і роздати звелів також їх. 8 І всі їли й наїлися, а з позосталих кусків сім кошів набирали. 9 А їдців було тисяч з чотири! 10

І всі Він негайно до човна з Своїми учнями, та й прибув до землі далманутської. 11 І вийшли фарисеї, і почали сперечатися з Ним, і, Його випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба. 12 А Він тяжко зідхнув у Своїм дусі й промовив: „Якої ознаки цей рід вимагає? Поправді кажу вам, що родові цьому ознака не буде дана!“ 13 І покинув Він їх, усів знову до човна, і на той бік відбув. 14 І забули вони взяти хліба, і крім одного буханця, у човні не мали з собою нічого. 15 А Він їм наказував та говорив: „Стережіться уважливо фарисейської розчини й розчини іродової!“ 16 Вони ж міркували й казали один до одного, що хліба не мають вони. 17 А Ісус, знавши те, промовляє до них: „Чого ви міркуєте, що хліба не маєте? Чи ви ще не знаєте й не розумієте? Чи ще маєте серце своє затверділим? 18 „Мавши очі — не бачите, і мавши вуха — не чуєте?“ І не пам'ятаєте, 19 коли п'ять хлібів Я ламав на п'ять тисяч, — скільки повних кошів із кусків ви зібрали?“ Вони кажуть до Нього: „Дванадцять“. 20 „А як сім на чотири тисячі, — скільки кошків повних з кусків ви зібрали?“ І відказують: „Сім“. 21 І сказав Він до них: „Ви ще не розумієте?“ 22 І приходять вони в Віфсаїду. І приводять до Нього сліпого, і благають Його, щоб доторкнувся до нього. 23 І взяв Він сліпого за руку, та й вивів його за село. І послїнивши очі йому, поклав руки на нього, і питався його, чи що бачить. 24 І, зиркнувши, сказав той: „Я бачу людей, які ходять, немов би дерева“. 25 Потім знов Він поклав Свої руки на очі йому, — і прозрів той, і одужав, і виразно став бачити все! 26 І послав Він додому його й наказав: „До села й не заходь, і нікому в селі не розповідай!“ 27 Потому пішов Ісус й учні Його до сіл Кесарії Пилипової, а в дорозі питав Своїх учнів, говорячи їм: „За кого Мене люди вважають?“ 28 Вони ж відповіли Йому, кажучи: „За Івана Христителя, другі — за Іллю, а інші — за одного з пророків“. 29 І Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро Йому в відповідь каже: „Ти — Христос!“ 30 І Він заборонив їм,

щоб нікому про Нього вони не казали! 31 І почав їх навчати, що Синові Людському треба багато страждати, і Його відцураються з мертвих“. 11 І вони запитали Його та старші, і первосвященики, і книжники, і Він буде вбитий, — але третього дня Він воскресне. 32 І те слово казав Він відкрито. А Петро узяв на́бік Його, і Йому́ став перечити. 33 А Він обернувся й поглянув на учнів Своїх, та й Петру докорів і сказав: „Відступись, та сатано, від Мене, бо думаєш ти не про Боже, а про людське!“ 34 І Він покликав народ із Своїми учнями, та й промовив до них: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста та й за Мною йде! 35 Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто згубить душу свою ради Мене та Євангелії, той її збереже. 36 Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занепа́стить? 37 Або що назамін дасть людина за душу свою? 38 Бо хто буде Мене та Моеї науки соромитися в роді цім перелюбнім та грішнім, того посоромиться також Син Людський, як прийде у славі Свого Отця з анголами святими“.

9 І сказав Він до них: „Поправді каж́у вам, що деякі з тут-о при́явних не скушту́ють смерти, аж поки не ба́читимуть Царства Божого, що прийшло воно в силі“. 2 А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, та й веде їх осібно на гору високу самих. І Він переобразивсь перед ними. 3 І стала одежа Його осяйна́, дуже біла, як сніг, якої білільник не зміг би так вибілити на землі! 4 І з'явивсь їм Ілля́ та Мойсей, і розмовляли з Ісусом. 5 І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Учителю, добре бути нам тут! Поставмо ж собі три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“. 6 Бо не знав, що казати, бо були перелякані. 7 Та хмара ось їх заслоніла, і голос почувся із хмари: „Це Син Мій Улюблений, — Його слухайтеся!“ 8 І зараз, звівши очі свої, вони вже нікого з собою не бачили, крім Самого Ісуса. 9 А коли з гори сходили, Він їм наказав, щоб нікому того не казали, що́ бачили, аж поки Син Людський із мертвих

воскресне. 10 І вони заховали те слово в собі, сперечаючися, що́ то є: „воскреснути сказали: „Що́ це книжники кажуть, ніби треба Іллі перш прийти?“ 12 А Він відказав їм: „Тож Ілля́, коли прийде попереду, усе приготує. Та як же про Людського Сина написано, що мусить багато Він вітерпіти, і буде знева́жений? 13 Але вам каж́у, що й Ілля́ був прийшов, — та зробили йому, що́ тільки хотіли, як про нього написано“. 14 А коли поверну́лись до учнів, коло них вони вгледіли безліч наро́ду та книжників, що сперечалися з ними. 15 І негайно весь на́товп, як побачив Його, сполохну́вся із дива, і назустріч побіг, і став вітати Його. 16 І запитався Він їх: „Про що спереча́єтесь з ними?“ 17 І Йому́ відповів один із на́товпу: „Учителю, привів я до Тебе ось сина свого, що́ духа німого він має. 18 А як він де схопить його, то об землю кидає ним, — і він п́ну пускає й зубами скрегоче та сохне. Я казав Твоїм учням, щоб прогнали його, — та вони не змогли“. 19 А Він їм у відпові́дь каже: „О, роде невірний, — доки буду Я з вами? Доки вас Я терпі́тиму? Приведіть до Мене його!“ 20 І до Нього того привелі. І як тільки побачив Його, то дух зараз затряс ним. А той, повалившись на землю, став качатися та заливатися п́ною. 21 І Він запитав його ба́тька: „Як давно́ йому сталося це?“ Той сказав: „Із дити́нства. 22 І поча́сту кидав він ним і в огонь, і до води, щоб його погубити. Але коли можеш що́ Ти, то змилуйсь над нами, і нам поможи!“ 23 Ісус же йому́ відказав: „Щодо того твого „коли можеш“, — то тому́, хто вірує, все можливе!“ 24 Зараз ба́тько хлоп'я́ти з слізьми́ закричав і сказав: „Вірую, Господи, — поможи недові́рству мо́єму!“ 25 А Ісус, як побачив, що на́товп збігається, то нечистому духові наказав, і сказав йому́: „Душе́ німий і глухий, тобі Я наказую: вийди з нього, і більше у нього не входь!“ 26 І, закричавши та мі́цно затрявши, той вийшов. І він став, немов мертвий, — аж багато-хто стали казати, що помер

він. 27 А Ісус узяв за руку його та й підвів його, — і той устав. 28 Коли ж Він до дому прийшов, то учні питали Його самотою: „Чому ми не могли його вигнати?“ 29 А Він їм сказав: „Цей рід не виходить інакше, як тільки від молитви та по́сту“. 30 І вони вийшли звідти, і проходили по Галілеї. А Він не хотів, щоб довідався хто. 31 Бо Він Своїх учнів навчав і казав їм: „Людський Син буде відданий людям до рук, і вони Його вб'ють, але вбитий, — воскресне Він третього дня!“ 32 Вони ж не зрозуміли цього слова, та боялись Його запитати. 33 І прибулі вони в Капернаум. А як був Він у домі, то їх запитав: „Про що міркували в дорозі?“ 34 І мовчали вони, — сперечалися бо проміж себе в дорозі, хто найбільший. 35 А як сів, то покликав Він Дванадцятьо́х, і промовив до них: „Коли хто бути першим бажає, — нехай буде найменшим із усіх і слуга всім!“ 36 І взяв Він дитину, і поставив її серед них. І, обнявши її, Він промовив до них: 37 „Коли хто в Ім'я Моє прийме одне з дітей таких, той приймає Мене. Хто ж приймає Мене, — не Мене він приймає, а Того, Хто послав Мене!“ 38 Обізвався до нього Іван: „Учителю, ми бачили одно́го чоловіка, який з нами не ходить, що виганяє Ім'ям Твоїм дёмонів; і ми заборонили йому, бо він із нами не ходить“. 39 А Ісус відказав: „Не забороняйте йому, бо немає такого, що Ім'ям Моїм чудо зробив би, і зміг би небаром лихослобити Мене. 40 Хто бо не супроти нас, — той за нас! 41 І коли хто напóить вас кóхлем води в Ім'я Моє ради того, що ви Христові, поправді кажú вам: той не згубить своєї нагорóди! 42 Хто ж спокúсить одно́го з малих цих, що вірять, то краще б такому було, коли б жóрно млинове на шию йому почепити, та й кинути в море! 43 І коли рука твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя однорóким, ніж з обома руками ввійти до геєнни, до огню негасімого, (Geenna g1067) 44 де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“. 45 І коли нога твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя одноно́гим, ніж

з обома ногами бути вкиненому до геєнни, [до огню негасімого], (Geenna g1067) 46 де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“. 47 І коли твоє око тебе спокушає, — вибери його: краще тобі одно́ким ввійти в Царство Боже, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огнєнної, (Geenna g1067) 48 де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“! 49 Бо посóблється кожен огнем, і кожна жертва посóблється сіллю. 50 Сіль — добра річ. Коли ж сіль несолоною стане, — чим поправити її? Майте сіль у собі, майте й мир між собою!“

10 І, вийшовши звідти, Він приходить у землю Юдейську, на той бік Йорда́ну. І знову зібралися ю́рби до Нього, і знов Він навчав їх, звича́ем Своїм. 2 І підійшли фарисеї й спитали, Його випробóвуючи: „Чи дозволено чоловікові дру́жину свою відпустити?“ 3 А Він відповів і сказав їм: „Що Мойсей заповів вам?“ 4 Вони ж відказали: „Мойсей заповів написати листа розводóвого, та й відпустити“. 5 Ісус же промовив до них: „То за ваше жорстокосéрдя він вам написав оцю заповідь. 6 Бог же з почáтку творіння „створив чоловіком і жінкою їх. 7 Покине то́му чоловік свого ба́тька та ма́тір, 8 і стануть обо́е вони одним тілом“, — тим то немає вже двох, але́ одне тіло. 9 Тож, що Бог спарува́в, — лю́дина нехай не розлу́чує!“ 10 А вдома про це учні знов запитали Його. 11 І Він їм відказав: „Хто дру́жину відпустить свою, та й одру́житься з іншою, той чинить перéлюб із нею. 12 І коли дру́жина покине свого чоловіка, і вийде заміж за іншого, то чинить перéлюб вона“. 13 Тоді попринóсили діток до Нього, щоб Він доторкнувся до них, учні ж їм докоря́ли. 14 А коли спостеріг це Ісус, то обúрився, та й промовив до них: „Пустіть діток до Ме́не приходити, і не бороніть їм, — бо таких Царство Боже! 15 Поправді́ кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, немов те дитя, той у нього не ввійде“. 16 І Він їх пригорну́в, і поблагословив, на них руки поклавши. 17 І коли вирушав Він у путь, то швидко наблізвивсь один, упав перед Ним на коліна,

і спитався Його: „Учителю Добрий, — що робити мені, щоб вічне життя впадкувати?“
(aīōnios g166) 18 Ісус же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. 19 Знаєш заповіді: „Не вбивай, не чини перелюбу, не краді, не свідкуй неправдиво“, не кривді, „шануй свого батька та матір“. 20 А він відказав Йому: „Учителю, — це все виконав я ще змалуку“. 21 Ісус же поглянув на нього з любов'ю, і промовив йому: „Одного бракує тобі: іди, розпродай, що маєш, та вбгим роздай, — і матимеш скарб ти на небі! Потому приходить та й іди вслід за Мною, узавши хреста“. 22 А він засмутився тим словом, і пішов, зажурившись, — бо великі маетки він мав! 23 І поглянув довккола Ісус, та й сказав Своім учням: „Як тяжко отим, хто має багатство, увійти в Царство Боже!“ 24 І учні жахнулись від слів Його. А Ісус знов у відповідь каже до них: „Мої діти, як тяжко отим, хто надію кладе на багатство, увійти в Царство Боже! 25 Верблюдові легше пройти через гóлчине вúшко, ніж багатому в Боже Царство ввійти!“ 26 А вони здивувалися дуже, і казали один до одного: „Хто ж тоді може спастися?“ 27 Ісус же поглянув на них і промовив: „Неможливе це людям, а не Богові. Бо „для Бога можливе все!“ 28 А Петро став казати Йому: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом“. 29 Ісус відказав: „Поправді кажу вам: Немає такого, щоб дїм полишив, чи братів, чи сестёр, або матір, чи батька, або діти, чи поля ради Мене та ради Євàngелїї, 30 і не одержав би в сто раз більше тепер, цього часу, серед переслідувань, — домів, і братів, і сестёр, і матерів, і дітей, і піль, а в віці наступному — вічне життя. (aīōn g165, aīōnios g166) 31 І багато-хто з перших стануть останніми, а останні — першими“. 32 Були ж у дорозі вони, простуючи в Єрусалїм. А Ісус ішов попереду них, — аж дуже вони дивувались, а ті, що йшли вслід за Ним, боялись. І, взявши знов Дванадцятьох, почав їм розповідати, щó з Ним статися має: 33 „Оце в Єрусалїм ми йдемо, і первосвященикам і книжникам

відданий буде Син Людський, і засудять на смерть Його, і поганам Його видадуть, 34 і насміхатися будуть із Нього, і будуть плювати на Нього, і будуть Його бичувати, і вб'ють, — але третього дня Він воскресне!“ 35 І підходять до Нього Яків та Іван, сини Зеведеєві, та й кажуть Йому: „Учителю, — ми хочемо, щоб Ти зробив нам, про що будемо просити Тебе“. 36 А Він їх спитав: „Чого ж хочете, щоб Я вам зробив?“ 37 Вони ж відказали Йому: „Дай нам, щоб у славі Твоїй ми сиділи праворуч від Тебе один, і лїворуч один!“ 38 А Ісус відказав їм: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її п'ю, і христитися хрищенням, що Я ним хрищуся?“ 39 Вони відказали Йому: „Можемо“. А Ісус їм сказав: „Чашу, що Я її п'ю, ви питимете, і хрищенням, що Я ним хрищусь, ви охриститесь. 40 А сидіти праворуч Мене та лїворуч — не Мое це давати, а кому уготовано“. 41 Як почули ж це Дєсятеро, то обурились на Якова та на Івана. 42 А Ісус їх покликав, і промовив до них: „Ви знаєте, що ті, що вважають себе за князїв у народів, панують над ними, а їхні вельможі їх тиснуть. 43 Не так буде між вами, але хто з вас великим бути хоче, — нехай буде він вам за слугу. 44 А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде всім за раба. 45 Бо Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, але щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох“. 46 І приходять вони в Єрихон. А коли з Єрихону виходив Він разом із Своїми учнями й з безліччю люду, сидїв і просив при дорозі слїпий Вартимей, син Тимейв. 47 І, прочувши, що то Ісус Назарянїн, почав кликати та говорити: „Сину Давидів, Ісусе, — змилуйся надо мною!“ 48 І сварились на нього багато-хто, щоб мовчав, а він ще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ 49 І спинився Ісус та й сказав: „Покличте його!“ І кличуть слїпого та й кажуть йому: „Будь бадьорий, устань, — Він кличе тебе“. 50 А той скинув плаща свого, і скочив із місця, — і прибіг до Ісуса. 51 А Ісус відповів і

сказав йому: „Що ти хочеш, щоб зробив Я тобі?“ Сліпий же Йому відказав: „Учителю, — нехай я прозрю!“ 52 Ісус же до нього промовив: „Іди, — твоя віра спасла тебе!“ І той зараз прозрів, і пішов за Ісусом дорогою.

11 І коли вони наблизились до Єрусалиму, до Вітфагії й Віфанії, на Оливній горі, тоді Він послає двох учнів Своїх, 2 і каже до них: „Ідіть у село, яке перед вами, і, входячи в нього, ви знайдете зараз прив'язане осля, що на нього ніхто ще з людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть. 3 Коли ж скаже хто вам: „Що це ви робите?“ відкажіть: „Господь потребує його, — і відішле його сюди зараз“. 4 І вони відійшли, і знайшли те осля, що прив'язане коло воріт ізнадвору було при дорозі, — і відв'язали його. 5 А деякі з тих, що стояли там, сказали до них: „Що ви робите? Пощо осля ви відв'яжете?“ 6 Вони ж їм відказали, як звелів їм Ісус, — і відпущено їх. 7 І вони привели до Ісуса осля, і поклали на нього плащі свої, а Він сів на нього. 8 Багато ж народу стелили одержу свою по дорозі, а інші стелили дорогою зелень, натяту в полях. 9 А ті, що йшли перед Ним і позаду, викрикували: „Осанна! Благословенний, хто йде у Господне Ім'я! 10 Благословенне Царство, що надходить, Отця нашого Давида! Осанна на висоті!“ 11 Потому ввійшов Він до Єрусалиму, і в храм. А оглянувши все, як година вже пізня була, Він пішов у Віфанію з Дванадцятьма. 12 А назавтра, коли вони вийшли з Віфанії, Він зголоднів. 13 І, побачивши здалека фігове дерево, вкрите листями, Він підійшов, чи не знайде на ньому чогось. І, прийшовши до нього, не знайшов нічого, крім листя самого, — не пора бо на фіги була. 14 І озвався Ісус і промовив до нього: „Щоб більше ніхто твого плоду не з'їв аж повіки!“ А учні Його все те чули. (аїѠн г165) 15 І прийшли вони в Єрусалим. А як Він у храм увійшов, то став виганяти продавців і покупців у храмі, і поперевертав столи грошомінам та ослони — продавцям голубів. 16 І Він не дозволяв, щоб хто річку носив через храм. 17 І Він їх навчав і

казав їм: „Хіба не написано: „Дім Мій — буде домом молитви в народів усіх“, ви ж із нього зробили „печеру розбійників!“ 18 І почули це первосвященники й книжники, і шукали, як Його погубити, бо боялись Його, — увесь бо народ дивувався науці Його. 19 А як пізно ставало, вони поза місто виходили. 20 А проходячи вранці, побачили фігове дерево, усохле від кореня. 21 І, згадавши, Петро говорить Йому: „Учителю, глянь — фігове дерево, що прокляв Ти, усохло!“ 22 А Ісус їм у відповідь каже: „Майте віру Божу! 23 Поправді кажу вам: Як хто скаже горі цій: „Порушся та й кинься до моря“, і не матиме сумніву в серці своїм, але матиме віру, що станеться так, як говорить, — то буде йому! 24 Через це говорю вам: Усе, чого ви в молитві попросите, вірте, що одержите, і сповнитися вам. 25 І коли стоїте на молитві, то прощайте, як маєте що проти кого, щоб і Отець ваш Небесний пробачив вам прогріхи ваші. 26 Коли ж не прощаєте ви, то й Отець ваш Небесний не простить вам прогріхів ваших“. 27 І знову прийшли вони в Єрусалим. Коли ж Він у храмі ходив, поприходили первосвященники й книжники, і старшини до Нього, 28 і сказали Йому: „Якою Ти владою все оце чиниш? І хто Тобі владу цю дав, щоб Ти це робиш? 29 А Ісус відказав їм: „Запитаю й Я вас одне слово, і відповідайте Мені, то й Я відкажу вам, якою Я владою це все чиню. 30 Іванове хрищення з неба було, чи від людей? Відповідайте Мені!“ 31 Вони ж міркували собі й говорили: Коли скажемо: „Із неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ 32 А як скажемо: „Від людей“, — то боялись народу, бо всі вважали, що Іван був поправді пророк. 33 І сказали Ісусові в відповідь: „Не знаємо“. А Ісус їм відказує: „То й Я не скажу вам, якою Я владою це все чиню“.

12 І почав Він у притчах до них промовляти: „Насадив був один чоловік виноградника, муром обгородив, відовбав у ньому чавило, башту поставив, — і віддав його винар'ям, та й пішов. 2 А певного часу послав він раба до своїх винар'ів, щоб

прийняти частину плоду з виноградинка 20 Було сім братів. І перший взяв дружину й в тих винарів. 3 Та вони схопили його та й побили, і відіслали ні з чим. 4 І знову послав він до них раба іншого, — та й того вони зранили в голову та зневажили. 5 Тоді вислав він іншого, — і того вони вбили. І багатьох ще інших, — набили одних, а одних повбивали. 6 І він мав ще одного, — сина улюбленого. Наостанок послав і того він до них і сказав: „Посоромляться сина мого!“ 7 А ті винарі міркували собі: „Це спадкоємець; ходім, замордуймо його, — і нашою спадщина буде!“ 8 І вони схопили його та й убили, і викинули його за виноградник. 9 Отож, що пан виноградинка зробить? — Він прибуде та й вигубить тих винарів, і віддасть виноградинка іншим. 10 Чи ви не читали в Писанні: „Камінь, що його будівничі відкинули, — той наріжним став каменем! 11 Від Господа сталося це, — і дивне воно в очах наших“. 12 І шукали Його, щоб схопити, але побоялись народу. Бо вони зрозуміли, що про них Він цю притчу сказав. І, лишивши Його, відійшли. 13 І вони вислали деяких із фарисеїв та іродіянів до Нього, щоб зловити на слові Його. 14 Ті ж прийшли та й говорять Йому: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і не зважаєш зовсім ні на кого, бо на людське обличчя не дивишся, а наставляєш на Божу дорогу правдиво. Чи годиться давати податок для кесаря, чи ні? Давати нам, чи не давати?“ 15 А Ісус, і знавши їх лицемірство, сказав їм: „Чого ви Мене випробовуєте? Принесіть Мені гріш податковий, щоб бачити“. 16 І принесли вони. А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ Ті ж Йому відказали: „Кесарів“. 17 Ісус тоді каже в відповідь їм: „Віддайте кесареви — кесареві, а Богові — Боже!“ І дивувалися з Нього вони. 18 І прийшли до Нього ті саддукеї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали Його та сказали: 19 „Учителю, Мойсей написав нам: „Як помре кому брат, і полишить дружину, а дитини не лишить, то нехай його брат візьме дружину його, та й відновить насіння для брата свого“.

20 Було сім братів. І перший взяв дружину й умер, не лишивши дітей. 21 Другий теж її взяв та й помер, — і він не лишив дітей. Так само і третій. 22 І всі семеро не полишили дітей. А по всіх вмерла й жінка. 23 А в воскресінні, як воскреснуть вони, то котрому із них вона дружиною буде? Бо семеро мали за дружину її“. 24 Ісус їм відказав: „Чи ви не тому помиляєтесь, що не знаєте ані Писання, ані Божої сили? 25 Бо як із мертвих воскреснуть, то не будуть женитись, ані заміж виходити, але будуть, немов анголі ті на небі. 26 Що ж до мертвих, що воскреснуть, чи ж ви не читали в Мойсеевій книзі, як — при кущі — сказав йому Бог, промовляючи: „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів“, 27 Бо Він є Бог не мертвих, а живих! Тим то ви помиляєтесь дуже“. 28 А один із тих книжників, що чув, як вони сперечались, та бачив, як добре Він відповідав їм, приступив та й спитався Його: „Котра заповідь перша з усіх?“ 29 Ісус відповів: Перша: „Слухай, Ізраїлю: наш Господь Бог — Бог єдиний“. 30 І: „Люби Господа, Бога свого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всім своїм розумом, і з цілої сили своєї!“ (Це заповідь перша!) 31 А друга (однакова з нею): „Люби свого ближнього, як самого себе!“ Нема іншої більшої заповіді над оці!“ 32 І сказав Йому книжник: „Добре, Учителю! Ти поправді сказав, що „Один Він, і нема іншого, окрім Нього“, 33 і що „Любити Його всім серцем, і всім розумом, (і всією душею), і з цілої сили“, і що „Любити свого ближнього, як самого себе“, — це важливіше за всі цілопалення й жертви!“ 34 Ісус же, побачивши, що розумно той відповідь дав, промовив до нього: „Ти недалеко від Божого Царства!“ І ніхто не насмілювався вже питати Його. 35 Потому Ісус відповів і промовив, у храмі навчаючи: „Як то книжники кажуть, що ніби Христос — син Давидів? 36 Адже той Давид Святим Духом сказав: „Промовив Господь Господеві моему: сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ 37 Сам Давид Його Господом зве, — як же Він

Йому син?“ 38 Він же казав у науці Своїй: „Стережіться тих книжників, що люблять у довгих одежах прохóджуватись, і привіти на ринках, 39 і перші лавкі в синагогах, і перші місця на прийняттях, 40 що вдовіні хати поїдають, і моляться довго напоказ, — вони тяжче осóдження приймуть!“ 41 І сів Він навпроти скарбниці, і дививсь, як нарóд мідяки до скарбниці вкидає. І багато заможних укида́ли багато. 42 І підійшла одна вбога вдовиця, і поклала дві лéпти, цебто гріш. 43 І покликав Він учнів Своїх та й промовив до них: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця поклала найбільше за всіх, хто клав у скарбницю. 44 Бо всі клали від лишка свого, а вона поклала з убóзтва свого все, що мала, — свій прожиток увесь“.

13 І коли Він виходив із храму, говорить Йому один із учнів Його: „Подивися, Учителю — якé то каміння та щó за будівлі!“ 2 Ісус же до нього сказав: „Чи ти бачиш великі будинки оці? — Не залишиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!“ 3 Коли ж Він сидів на Оливній горі, проти храму, питали Його насамоті Петро, і Яків, і Іван, і Андрій: 4 „Скажи нам, коли станеться це? І яка буде озна́ка, коли все те віконатись має?“ 5 Ісус же почав промовляти до них: „Стережіться, щоб вас хто не звів. 6 Бо багато-хто прийду́ть в Ім'я Моє, кажучи: „Це Я“. І зведу́ть багатьóх. 7 І як про війни почуєте ви, і про военні чуткі, — не лякайтесь, бо статись належить тому“. Та це ще не кінець. 8 „Бо повстане нарóд на нарóд, і царство на царство“, будуть землетруси місцями, буде голод. Це почáток терпінь породільних. 9 Пильнуйте ж самі, бо вас на суди видаватимуть, і бичуватимуть вас у синагогах, і поведуть до правителів та до царів ради Мене, на свідчення їм. 10 Але перше Євáнгелія мусить бути нарóдам усім проповідувана. 11 Коли ж видадуть вас і поведуть, — не турбуйтеся задалегі́д, щó вам говорити, — а щó дане вам буде тієї години, то те говоріть: бо не ви промовлятимете, але Дух Святий. 12 І видасть

на смерть брата брат, а ба́тько — дитину. І „діти повстануть навпроти батьків“, — і їм смерть заподіють. 13 І за Ім'я Моє будуть усі вас нена́видіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасéний! 14 Коли ж ви побачите ту „гидоту спустóшення“, — що про неї звіщав пророк Даниїл, — що вона залягла, де не слід, — хто читає, нехай розуміє, — тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гóри втікають. 15 І хто на покрівлі, нехай той не сходить, і нехай не входить узяти щось із дому свого. 16 І хто на полі, — хай назад не вертається взяти одержу свою. 17 Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьми, у ті дні! 18 Моліться ж, щоб не трапилось це зимою! 19 Будуть бо ті дні такою „скорбóтою, що її не було з первопóчину світу“, що його Бог створив, „аж досі“, і не буде. 20 І коли б Господь не вкоротив тих днів, — не спаслася б ніяка людина; але ради ви́браних, кого ви́брав, укоротив Він ті дні. 21 Тоді ж, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“, „Ото там“, — не йміть віри. 22 Бо повстануть христій неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити озна́ки та чу́да, щоб спокусити, як можна, і ви́браних. 23 Але ви стережіться! Я сказав вам усе наперéд. 24 Але за тих днів, по скорбóті отій, „сонце затьміється, і місяць не дасть свого світла. 25 і зóрі спадáтимуть з неба, і сили небесні пору́шаться. 26 І побачать тоді „Сина Людського, що йтиме на хмарах“ із великою поту́гою й славою. 27 І тоді Він пошле Анголів і зберуть Його ви́браних „від вітрів чотирьóх, від кра́ю землі до крайнеба“. 28 Від дерева ж фі́гового навчíteся прикладу: коли віття його вже розпу́кується, і кинеться листя, то знаєте, що близько літо. 29 Так і ви: коли тільки побачите, що діється це, то знайте, що близько, — під дверима. 30 Поправді кажу́ вам: не пере́йде цей рід, аж усе оце станеться! 31 Небо й земля промину́ться, але не мину́ться слова Мої! 32 Про день же той чи про годину не знає ніхто: ні анголі на небі, ні Син, — тільки Отець. 33 Уважайте, чува́йте й моліться: бо не знаєте, коли час той настане! 34 Як той чоловік, що

від'їхав, і залишив свій дім, і дав рабам своїм владу й кожному працю свою, а воротареві звелів пильнувати. 35 Тож пильнуйте, — не знаєте бо, коли прийде пан дому: увечорі, чи опівночі, чи як півні співатимуть, чи ранком. 36 Щоб вас не застав, що спите, коли вернеться він несподівано. 37 А що вам Я кажу, те всім Я кажу: Пильнуйте!“

14 За два ж дні була Пасха й Опрісноки.

А первосвященики й книжники стали шукати, як би підступом взяти Його та забити. 2 Вони говорили: „Та не в свято, щоб був колоктнеча в народі не сталась“. 3 Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Сїмона, на проказу слабого, і сидів при столі, підійшла одна жінка, алябастрову пляшечку маючи щирого нárдового дуже цінного мира. І розбила вона алябастрову пляшечку, і вилила миро на голову Йому! 4 А дехто обурювались між собою й казали: „Нащо таке марнотратство на миро? 5 Бо можна було б це миро продати більше, як за три сотні динаріїв, і вбогим роздати“. І нарікали на неї. 6 Ісус же сказав: „Залишіть її! Чого прикрість їй робите? Вона добрий учинок зробила Мені. 7 Бо вбогих ви маєте завжди з собою, і коли схочете, можете їм робити добро, — Мене ж не постійно ви маєте. 8 Що могла, те зробила вона: задалегідь намастила Моє тіло на похорон. 9 Поправді кажу вам: де тільки ця Євангелія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку їй буде сказане й те, що зробила вона!“ 10 Юда ж Іскаріотський, один із Дванадцятьох, подався до первосвящеників, щоб їм Його видати. 11 А вони, як почули, зраділи, і обіцяли йому срібняків за те дати. І він став вишукувати, як би слушного часу їм видати Його. 12 А першого дня Опрісноків, коли пасху приношено в жертву, сказали Йому Його учні: „Куди хочеш, щоб пішли й приготували ми Тобі пасху спожити?“ 13 І посилає Він двох із Своїх учнів, і каже до них: „Підіть до міста, і стріне вас чоловік, що нестиме в глєкові воду, — то йдіть за ним. 14 І там, куди він увійде, скажіть до госпóдаря дому: „Учитель питає: „Де кімната

Моя, в якій Я споживу́ зо Своїми учнями пасху?“ 15 І він вам покаже велику гóрницю, вистелену та готову: там приготуйте для нас“. 16 І учні пішли, і до міста прийшли, і знайшли, як Він їм сказав, — і зачали вони пасху готувати. 17 А коли настав вечір, Він приходить із Дванадцятьма. 18 І як сиділи вони при столі й споживали, промовив Ісус: „Поправді кажу вам, що один з-поміж вас, „який споживає зо Мною“, видасть Мене“. 19 Вони зачали сумувати, і один по одному питати Його: „Чи не я?“ 20 А Він їм сказав: „Один із Дванадцятьох, що в миску мачає зо Мною. 21 Людський Син справді йде, як про Нього написано; та горе тому чоловікові, що видасть він Людського Сина! Було б краще тому чоловікові, коли б він не родився!“ 22 Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і дав їм, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Моє!“ 23 І взяв Він чашу, і, вчинивши подяку, подав їм, — і пили з неї всі. 24 І промовив до них: „Це — кров Моя Новóго Заповіту, що за багатьох проливається. 25 Поправді кажу вам, що віднині не питиму Я від плоду виноградного до того дня, як новім буду пити його в Царстві Божім!“ 26 А коли відспівали вони, на гóру Оливну пішли. 27 Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви спокúситесь ночі цієї, як написано: „Уражу́ Пáстиря, — і розпорóшаться вівці!“ 28 По воскресінні ж Своім Я вас віпереджу в Галілеї“. 29 І відізався до Нього Петро: „Хоч спокúсяться й усі, — та не я!“ 30 Ісус же йому відказав: „Поправді кажу тобі, що сьогодні, цієї ось ночі, перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти трічі від Мене!“ 31 А він ще сильніш запевняв: „Коли б мені й умерти з Тобою, — я не відречу́ся Тебе!“ Так же само сказали й усі. 32 І приходять вони до місцевости, на ім'я Гефсиманія, і каже Він учням Своім: „Посидьте ви тут, поки Я помолюся“. 33 І, взявши з Собою Петра, і Якова та Івана, Він зачав сумувати й тужити. 34 І сказав Він до них: „Обгóрнена сумом смертєльним душа Моя! Залишіться тут і

пильнуйте!“ 35 І Він відійшов трохи далі, смерть, — і не знаходили. 56 Бо багато-хто припав до землі, та й благов, щоб, як можна, свідчив фальшіво на Нього, алé не було минула Його ця година. 36 І благов Він: „Авва згідних свідчень. 57 Тоді деякі встали, і -Отче, — Тобі все можливе: пронеси мимо кривосвідчили супроти Нього й казали: 58 Мене цю чашу! А проте, — не чого хочу Я, „Ми чули, як Він говорив: Я зруйную цей але чого Ти“. 37 І вернувся, і знайшов їх, що храм рукотвóрний, — і за три дні збудую спали, та й каже Петрові: „Симоне, спиш інший, нерукотвóрний“. 59 Але й так не ти? Однієї години не зміг попилньувати? було їхне свідчення згідне. 60 Тоді встав 38 Пильнуйте й моліться, щоб не впасти в насерéдині первосвященик, та й Ісуса спитав спокусу, — бадьóрий бо дух, але нéмічне і сказав: „Ти нічо́го не відповідаеш, що тіло!“ 39 І зно́ву пішов і молився, те саме свідчать вони проти Тебе?“ 61 Він же мовчав, і нічого не відповідав. Первосвященик ізно́ву промовивши слово. 40 А вернувшись, ізнову спитав Його, до Нього говорячи: „Чи Христос знайшов їх, що спали, бо зважні́ли їм очі були. І не знали вони, що́ Йому відказати. Ти, Син Благословéнного?“ 62 А Ісус відказав: 41 І вернувся Він утретє, та й каже до них: „Я! І побачите ви Сина Лю́дського, що „Ви ще далі спите й спочиваете? Скінчено, сидітиме по праві́ці сили Божо́ї, і на хмарах — надійшла та година: у руки грішникам небесних прихóдитиме!“ 63 Роздер тоді ось видається Син Лю́дський! 42 Уставайте, первосвященик одéжу свою та й сказав: „На ходім, — ось наблізись Мій зрадник“. 43 І що́ нам ще свідки потрі́бні? 64 Ви чули зараз, як Він ще говорив, прийшов Юда, один цю богозневагу. Як вам здається?“ Вони ж усі присудили, що Він умерти повинен. 44 А зрадник Його дав був знака їм, і старших. 65 Тоді деякі стали плювати на Нього, і кія́ми від первосвящеників, і книжників, і закривати обличчя Йому, і бити Його та казати Йому: „Пророкуй!“ Служба теж Його била по що́ках. 66 А коли Петро був на підійшов він негайно та й каже: „Учителю!“ І поцілував Його. 67 і як Петра вона вгледіла, первосвященика, що грівся, подивилась на нього та й каже: 45 І, прийшовши, „І ти був із Ісусом Назаряніном!“ 68 Він поцілував Його. 46 Вони ж руки свої наклáли же відрікся, говорячи: „Не відаю, і не на Нього, — і схопі́ли Його. 47 А один із розумію, що́ кажеш“. І вийшов назóвні, тих, що стояли навко́ло, меча віхопив та на нереддві́р'я. І заспівав тоді півень. 69 й рубо́нув раба́ первосвященика, — і відтяв Служниця ж, коли Його вгледіла, стала знов йому вухо. 48 А Ісус їм промовив у відповідь: „Немав на розбійника вийшли з мечами та говорити при́вним: „Цей із них!“ 70 І він кія́ми, щоб узяти Мене. 49 Я щодня був із зно́ву відрікся. Незабáром же знов говорили вами у хра́мі, навчаючи, — і Мене не взяли 71 А він став клясти́сь та божитись: „Не ви. Але, щоб збу́лися Писáння“. 50 Тоді всі знаю Цього Чоловіка, про Якого говорите полиші́ли Його й повтікали. 51 Один же ви!“ 72 І заспівав півень хвилі тіє́ї подруге. І юна́к, по наго́му заго́рнений у покривáло, згадав Петро слово, що Ісус був промовив ішов услід за Ним. І хапа́ють його. 52 Але йому: „Перше ніж заспівае півень двічі, — він, покривáло поки́нувши, утік нагі́й. 53 відречешся ти тричі від Мене“. І кинувся він, А Ісуса вони повелі́ до первосвященика. І та й плакати став.

15 А первосвященики з стáршими й книжниками, та весь синедріо́н, зараз

уранці, нараду вчинивши, зв'язали Ісуса, кинувши жéреб про неї“, хто що візьме. 25 повелі та й Пилатові видали. 2 А Пилат Була ж третя година, як Його розп'ялі. 26 І запитався Його: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А був написаний на́пис провини Його: „Цар Він йому в відповідь каже: „Сам ти кажеш“. Юдейський“. 27 Тоді рóзп'ято з Ним двох 3 А первосвященики міцно Його винува́тили. розбійників, — одного правóруч, і одного 4 Тоді Пилат зно́ву Його запитав і сказав: лівóруч Його. 28 І збулося Писа́ння, що „Ти нічого не відповідаєш? Дивись, — як каже: „До злочинців Його зараховано!“ 29 А багато проти Тебе свідку́ють!“ 5 А Ісус хто побіч прохóдив, то Його лихослóвили, більш нічого не відповідав, так що Пилат „голова́ми своїми хитали“й казали: „Отак! дивувався. 6 На свято ж він їм відпускав був Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуєш, одного із в'язнів, котрóго просили вони. 7 — 30 зійди із хреста, та спаси Самого Себе!“ Був же один, що звався Варáвва, ув'язнений 31 Теж і первосвященики з книжниками разом із повста́нцями, які за повста́ння глузува́ли й один до одного казали: „Він вчинили були душогубство. 8 Коли ж на́товп інших спасав, — а Самого Себе не може зібрався, він став просити Пилата зробити, спасти! 32 Христос, Цар Ізраїлів, — нехай як він за́вжди робив їм. 9 Пилат же сказав зійде тепер із хреста, щоб побачили ми та й їм у відповідь: „Хочете, — відпу́щу вам увірували“. Навіть ті, що разом із Ним були Царя Юдейського?“ 10 Бо він знав, що Його рóзп'яті, насміхалися з Нього. 33 А як шоста через за́здросці видали первосвященики. година настала, то аж до години дев'ятої 11 А первосвященики на́товп підмовили, те́мрява стала по ці́лій землі. 34 О годині ж щоб краще пустив їм Варáвву. 12 Пилат же дев'ятій Ісус скрикнув голосом гучнім та промовив знов їм у відповідь: „А що ж я й вимовив: „Елої, Елої, — ламá савахта́ні“, чинитиму з Тим, що Його ви Юдейським що в перекладі значить: „Боже Мій, Боже Царем називаєте?“ 13 Вони ж стали кричати Мій, — на́що Мене Ти покинув?“ 35 Дехто знов: „Розіпні Його!“ 14 Пилат же сказав їм: ж із тих, що стояли навколо, це почули й „Яке ж зло вчинив Він?“ А вони ще сильніше казали: „Ось Він кличе Іллю!“ 36 А один із кричали: „Розіпні Його!“ 15 Пилат же хотів них побіг, намочив губку о́цтом, настромів догодити наро́дові, — і відпустив їм Варáвву. на тростіну, і давав Йому пити й казав: І видав Ісуса, збичува́вши, щоб рóзп'ятий був. „Чекайте, побачим, — чи прийде Ілля Його 16 Вояки ж повелі Його до се́редини двору, зняти!“ 37 А Ісус скрикнув голосом гучнім, це́бто в преторій, і ці́лий відділ скликають. — і духа віддав! 38 І в храмі завіса розде́рлась надво́є, — від ве́рху аж додолу. 39 А сотник, що насупроти Нього стояв, як побачив, що Ісус зачали: „Радій, Царю Юдейський!“ 19 І тростіною по голові Його били, і плювали на що Він отак духа віддав, то промовив: Нього. І навко́лишки кидалися та вклонялись „Чоловік Цей був справді Син Божий!“ 40 Йому. 20 І коли назну́щалися з Нього, зняли Були ж і жінкі, що дивились здалека, між ними Марія Магдалі́на, і Марія, мати Якова Молодшого та Йо́сії, і Саломія, 41 що вони з Нього багряни́цю, і наділи на Нього одержу як Він був у Галілеї, ходили за Ним та Його. І Його повелі, щоб рóзп'ясти Його. 21 Йому прислугóували; і інших багато, що до І одного перехо́жого, що з поля вертався, Єрусалиму прийшли з Ним. 42 А коли настав Сімона Кірінеянина, батька Олександра та Рóфа, змусили, щоб хреста Йому ніс. 22 І вечір, — через те, що було́ Пригото́влення, Його привелі на місце Голго́фу, що значить це́бто перед суботою, — 43 прийшов Йо́сип „Черепóвище“. 23 І давали Йому пити вина, із Ариматей, радник поважний, що сам із міррою змішаного, але Він не прийняв. сподівався Царства Божого, і сміливо ввійшов 24 І Його розп'ялі, і „поділили одержу Його, до Пилата, — і просив тіла Ісусового. 44 А

Пилат здивувався, щоб Він міг уже вмерти. світові, та всьому створінню Єв'ангелію І, покликавши сотника, запитався його, чи проповідуйте! 16 Хто увірує й охреститься, — давно вже Розп'ятий помер. 45 І, дізнавшись буде спасений, а хто не ввірує — засуджений від сотника, він подарував тіло Йобсипові. буде. 17 А тих, хто ввірує, супроводити 46 А Йобсип купив полотно, і, знявши Його, будуть ознаки такі: у Ім'я Моє д'ємонів будуть обгорнув полотном та й поклав Його в гробі, вигонити, говоритимуть мовами новими, що в скелі був вісичений. І каменя привалив 18 братимуть змії; а коли смертодійне що до могільних дверей. 47 Марія ж Магдаліна вип'ють, — не буде їм шкідити; кластимуть й Марія, мати Йосієва, дивилися, д'є ховали руки на хворих, — і добре їм буде!“ 19 Господь Його. же Ісус, по розмові із ними, вознісся на небо, — і сів по Божій правіці. 20 І пішли вони, і скрізь проповідували. А Господь помагав їм, і ств'єрджував слово ознаками, що його супроводили. Амїнь.

16 Як минула ж субота, Марія Магдаліна, і Марія Яковова, і Саломія накупили п'ахош'єв, щоб піти й намастити Його. 2 І на св'єтанку дня першого в тижні, як сходило сонце, до гробу вони прибулі, 3 і говорили одна одній: „Хто відвалить нам каменя від могільних дверей?“ 4 А зиркн'євши, побачили, що камінь відв'єлений; був же він дуже великий. 5 І, ввійшовши до гробу, побачили там юнака, що праворуч сидів, і був одягнений в білу одєжу, — і жажнулись вони. 6 А він промовляє до них: „Не жахайтесь! Ви шукаєте Розп'ятого, Ісуса Назаряніна. Він воскрес, — нема Його тут! Ос'є місце, де Його поховали були.“ 7 Але йд'єть, скаж'єть учням Його та Петрові: Він іде в Галілею поп'єреду вас, — там Його ви побачите, як Він вам говорив“. 8 А як вийшли вони, то побігли від гробу, бо їх тр'єпет та страх обгорнув. І не сказали нікому ніч'єго, — бо боялись.

9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Як воскрес Він уранці дня першого в тижні, то з'євився найперше Марії Магдаліні, із якої був вигнав сім д'ємонів. 10 Пішовши вона, пов'єдомила тих, що були з Ним, які сумували та плакали. 11 А вони, як почули, що живий Він, і вона Його бачила, не йняли тому віри. 12 По ц'єму з'євився Він двом із них у п'єстаті іншій в дорозі, як ішли вони на село. 13 А вони, як вернулися, інших про те сповістили, але не пов'єрено й їм. 14 Нар'єшт'є, Він з'євився Одинадц'єтьом, як сиділи вони при столі, і докоряв їм за недов'єрство їхнє та твердос'єрдя, що вони не йняли віри тим, хто воскреслого бачив Його. 15 І казав Він до них: „Ід'єть по цілому

Від Луки

1 Через те, що багато-хто брались складати оповість про справи, які стались між нами, **2** як нам ті розповіли, хто спочатку були самовідцями й слугами Слoва, **3** тому й я, все від першої хвили докладно розвідавши, забажав описати за порядком для тебе, високодостойний Теофіле, **4** щоб пізнав ти істоту науки, якої навчився. **5** За днів царя юдейського Ірода був один священик, на ім'я Захарій, з денної черги Авія, та дружина його із дочок Ааронових, а ім'я їй Єлисавета. **6** І об'є вони були праведні перед Богом, бездоганно сповняючи заповіді й постанови Господні. **7** А дитини не мали вони, бо Єлисавета неплідна була, — та й віку старого об'є були. **8** І ось раз, як у порядку своєї черги він служив перед Богом, **9** за звичаєм священства, жеребком йому випало до Господнього храму ввійти й покадіти. **10** Під час же кадіння вся безліч народу молилась знадвору. **11** І з'явивсь йому ангол Господній, ставши праворуч кадильного жертовника. **12** І стривоживсь Захарій, побачивши, і острах на нього напав. **13** А ангол до нього промовив: „Не бійся, Захаріє, бо почута молитва твоя, і дружина твоя Єлисавета сина породить тобі, ти ж даси йому ймення Іван. **14** І він буде на радість та втіху тобі, і з його народження багато-хто втішаться. **15** Бо він буде великий у Господа, „ні вина, ні п'яного напою не питиме“, і напоვნиться Духом Святим ще з утроби своєї матері. **16** І багато синів із Ізраїля він нав'єрне до їхнього Господа Бога. **17** І він сам перед Ним буде йти в духу й силі Іллі, „щоб серця батьків привернути до дітей“, і неслухняних — до мудрости праведних, щоб готових людей спорядити для Господа“. **18** І промовив Захарій до Ангола: „Із чого пізнаю я це? Я ж старий, та й дружина моя вже похилого віку“. **19** А ангол прорік йому в відповідь: „Я Гавриїл, що стою перед Богом; мене послано, щоб говорити з тобою, і звістити тобі про цю Добру Новину.

20 І замовкнеш ось ти, і говорити не зможеш аж до дня, коли станеться це, за те, що ти віри не йняв був словам моїм, які збудуться часу свого!“ **21** А люди чекали Захарія, та й дивувались, чого забаривсь він у храмі. **22** Коли ж вийшов, не міг говорити до них, і вони зрозуміли, що видіння він бачив у храмі. А він тільки знакі їм давав, — і залишивсь німий. **23** І як дні його служби скінчилились, він вернувся до дому свого. **24** А після тих днів зачала його дружина Єлисавета, і таїлась п'ять місяців, кажучи: **25** „Так для мене Господь учинив за тих днів, коли зглянувся Він, щоб зняти наругу мою між людьми!“ **26** А шостого місяця від Бога був посланий ангол Гавриїл у галілейське місто, що йому на ім'я Назарет, **27** до діви, що заручена з мужем буля, на ім'я йому Йосип, із дому Давидового, а ім'я діві — Марія. **28** І, ввійшовши до неї, промовив: „Радій, благодатная, Господь із тобою! Ти благословенна між жонами!“ **29** Вона ж затривожилась словом, та й стала роздумувати, що б то значило це привітання. **30** А ангол промовив до неї: „Не бійся, Маріє, — бо в Бога благодать ти знайшла!“ **31** І ось ти в утробі зачнеш, і Сина породиш, і даси йому ймення Ісус. **32** Він же буде Великий, і Сином Всевишнього званий, і Господь Бог дасть йому престола його батька Давида. **33** І повік царюватиме він у домі Якова, і царюванню його не буде кінця“. (аїтп g165) **34** А Марія озвалась до ангола: „Як же станеться це, коли мужа не знаю?“ **35** І ангол промовив у відповідь їй: „Дух Святий зліне на тебе, і Всевишнього сила об'єрне тебе, через те то й Святе, що народиться, буде Син Божий! **36** А ото твоя родичка Єлисавета — і вона зачала в своїй старості сина, і оце шостий місяць для неї, яку звуть неплідною. **37** Бо „для Бога нема неможливої жодної речі!“ **38** А Марія промовила: „Я ж Господня раба: нехай буде мені згідно з словом твоїм!“ І відійшов ангол від неї. **39** Тими днями зібралась Марія й пішла, поспішаючи, у гірську околицю, у місто Юдине. **40** І ввійшла вона в дім Захарія,

та й поздоровила Єлисавету. 41 Коли ж Єлисавета зачула Маріїн привіт, затріпотала дитина в утробі її. І Єлисавета наповнилась Духом Святим, 42 і скрикнула голосом гучним, та й прорекла: „Благословенна Ти між жонами, і благословенний Плід утроби твоєї! 43 І звідкіля мені це, що до мене прийшла мати мого Господа? 44 Бо як тільки в ухах моїх голос привіту твого забринів, — від радощів затріпотала дитина в утробі моїй! 45 Блаженна ж та, що повірила, бо сповниться проречене їй від Господа!“ 46 А Марія промовила: „Величає душа моя Господа, 47 і радіє мій дух у Бозі, Спасі моїм, 48 що зглянувся Він на покору Своєї раби, бо ось від часу цього всі роди мене за блаженну вважатимуть, 49 бо велике вчинив мені Потужний! Його ж Імення святе, 50 і милість Його з роду в рід на тих, хто боїться Його! 51 Він показує міць Свого рамена, розпорошує тих, хто пишється думкою серця свого! 52 Він могутніх скидає з престолів, підіймає покірливих, 53 удовольняє голодних добром, а багатих пускає ні з чим! 54 Пригорнув Він Ізраїля, Свого слугу, щоб милість згадати, 55 як прорік був Він нашим отцям, — Аврааму й насінню його аж повіки!“ (аїпн г165) 56 І залишалась у неї Марія щось місяців зó три, та й вернулась до дому свого. 57 А Єлисаветі настав час родити, — і сина вона породила. 58 І почули сусіди й родина її, що Господь Свою милість велику на неї послав, — та й утішались разом із нею. 59 І сталося вóсьмого дня, прийшли, щоб обрізати дитя, і хотіли назвати його ім'енням батька його — Захарій. 60 І озвалася мати його та й сказала: „Ні, — нехай названий буде Іван!“ 61 А до неї сказали: „Таж у родині твоїй нема жодного, який названий був тим ім'ям!“ 62 І кивали до батька його, — як хотів би назвати його? 63 Попросивши ж табличку, написав він слова: „Іван імення йому“. І всі дивувались. 64 І в тій хвилі уста та язик розв'язались йому, — і він став говорити, благословляючи Бога! 65 І страх обгорнув усіх їхніх сусідів, і по всіх верховінах юдейських пронёслася чутка про це все. 66 А всі, що почули, розважали у серці своїм та казали: „Чим то буде дитина оця?“ І Господня рука була з нею. 67 Його ж батько Захарій наповнився Духом Святим, та й став пророкувати й казати: 68 „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що зглянувся й визволив люд Свій! 69 Він рíг спасіння підніс нам у домі Давида, Свого слуги, 70 як був заповів відвіку устами святих пророків Своїх, (аїпн г165) 71 що від ворогів наших визволить нас, та з руки всіх наших ненависників, 72 що вчинить Він милість нашим отцям, і буде пригадувати Свій святий заповіт, 73 що дотримає й нам ту присягу, якою Він присягавсь Авраамові, отцю нашому, 74 щоб ми, визволившись із руки ворогів, служили безстрашно Йому 75 у святості й праведності перед Ним по всі дні життя нашого. 76 Ти ж, дитино, станеш пророком Всевишнього, бо будеш ходити перед Господом, щоб дорогу Йому приготувати, 77 щоб наро́ду Його дати пізнати спасіння у відпущенні їхніх гріхів, 78 через велике милосердя нашого Бога, що ним Схід із висоти нас відвідав, 79 щоб світити всім тим, хто перебуває в темряві й тіні смертельній, щоб спрямувати наші ноги на дорогу спокою!“ 80 А дитина росла, і скріплялась на дусі, і перебувала в пустинях до дня свого з'явлення перед Ізраїлем.

2 І трапилося тими днями, — вийшов наказ царя Августа переписати всю землю. 2 Цей перепис перший відбувся тоді, коли владу над Сирією мав Квіріній. 3 І всі йшли записатися, кожен у місто своє. 4 Пішов теж і Йóсип із Галілеї, із міста Назарету, до Юдеї, до міста Давидового, що зветься Вифле́ем, бо походив із дому та з роду Давидового, 5 щоб йому записатись із Марією, із ним зарученою, що була вагітна. 6 І сталося, як були вони там, то настав їй день породити. 7 І породила вона свого Пёрвенця Сина, і Його сповила, і до ясел поклала Його, — бо в заїзді місця не стало для них. 8 А в тій стороні були пастухи, які пильнували на полі, і нічні́ пори вартували отару свою. 9 Аж ось а́нгол

Господній з'явивсь коло них, і слава Господня
осіяла їх. І вони перестрашилися страхом
великим, **10** Та ангол промовив до них: „Не
лякайтесь, бо я ось благовіщу вам радість
велику, що станеться лю́дям усім. **11** Бо
сьогодні в Давидовім місті народився для вас
Спаситель, Який є Христос Господь. **12** А ось
вам ознака: Дитину сповиту ви знайдете, що
в яслах лежатиме“. **13** І ось ра́птом з'явилася
з анголом сила велика небесного війська,
що Бога хвалили й казали: **14** „Слава Богу
на висоті, і на землі спокій, у людях добра
воля!“ **15** І сталося, коли анголі відійшли від
них в небо, пастухи зачали говорити один
одному: „Ходім до Вифлеєму й побачмо, що́
сталось там, про що́ сповістив нас Господь“.
16 І прийшли, поспішаючи, і знайшли там
Марію та Йо́сипа, та Дитинку, що в яслах
лежала. **17** А побачивши, розповіли про все
те, що́ про Цю Дитину було́ їм звіщено. **18** І всі,
хто почув, дивувались тому, що́ їм пастухи
говорили. **19** А Марія оці всі слова́ зберігала,
розважаючи, у серці своїм. **20** Пастухи
ж повернулись, прославляючи й хвалячи
Бога за все, що почули й побачили, так як
їм було сказано. **21** Коли ж віповнилися
вісім день, щоб обрізати Його, то Ісусом
назвали Його, як був ангол назвав, перше
ніж Він в утробі зачався. **22** А коли — за
Зако́ном Мойсея — минулися дні їхнього
очищення, то до Єрусалиму принесли Його,
щоб поставити Його перед Господом, **23** як
у Законі Господнім написано: „Кожне дитя
чоловічої ста́ті, що розкриває утробу, має
бути посвячене Господу“, **24** і щоб жертву
скла́сти, як у Законі Господньому сказано, —
„пару горлича́т або двоє голубе́нят“. **25** І ото
був в Єрусалимі один чоловік, йому ймення
Семён, — лю́дина праведна та благочестіва,
— що потіхи чекав для Ізраїля. І Святий
Дух був на ньому. **26** І від Духа Святого
йому було звіщено смерті не бачити, перше
ніж побачить Христа Господнього. **27** І
Дух у храм припровадив його. І як внесли
Дитину Ісуса батькі, щоб за Нього вчинити
звича́ем зако́нним, **28** тоді взяв він на руки
Його, хвалу Богу віддав та й промовив: **29**
„Нині відпускаєш раба Свого́, Владико, за
словом Твоїм із мі́ром, **30** бо побачили очі
мої Спасіння Твое, **31** яке Ти приготува́в
перед всіма наро́дами, **32** Світло на просвіту
поганам і на славу наро́ду Твого Ізраїля!“ **33**
І дивувалися ба́тько Його й мати тим, що
про Нього було́ розповіджене. **34** А Семен їх
поблагословив та й прорік до Марії, Його
матері: „Ось призначений Цей багачо́м
на па́діння й устава́ння в Ізраїлі, і на знак
спереча́ння, — **35** і меч душу прошіє са́мії
же тобі, — щоб відкрились думкі сердець
багачо́х!“ **36** Була й Анна пророчиця, дочка́
Фануїлова з племені Асі́рового, — вона
дожила́ до глибокої старости, живши з
мужем сім ро́ків від свого дівува́ння, **37**
удова ро́ків вісімдесяти й чотирьох, що не
відлучалась від храму, служачи Богові вдень
і вночі поста́ми й моли́твами. **38** І години тієї
вона надійшла, Бога сла́вила та говорила про
Нього всім, хто визво́лення Єрусалиму чекав.
39 А як виконали за Зако́ном Господнім усе,
то вернулись вони в Галілею, до міста свого
Назарету. **40** А Дитина росла та зміцнялася
духом, набираючись мудрости. І благодать
Божа на Ній пробува́ла. **41** А батькі Його
щорічно ходили до Єрусалиму на свято
Пасхи. **42** І коли мав Він дванадцять ро́ків,
вони за звича́ем на свято пішли. **43** Як
дні ж свята скінчили́ся були, і вертались
вони, молодий Ісус в Єрусалимі ли́шився,
а Йо́сип та мати Його не знали того. **44**
Вони ду́мали, що Він із подорожніми йде;
пройшли день дороги, та й стали шукати
Його поміж ро́дичами та знайо́мими. **45** Але,
не знайшовши, вернулись в Єрусалим, та
й шукали Його. **46** І сталося, що третього
дня відшукали у храмі Його, як сидів серед
учителі́в, і вислу́хував їх, і запитував їх. **47** Усі
ж, хто слухав Його, дивувалися розумові та
Його відпові́дям. **48** І як вони Його вгледіли,
то здивувались, а мати сказала до Нього:
„Дитино, — чому так Ти зробив нам? Ось
Твій ба́тько та я із журбо́ю шукали Тебе“. **49**
А Він їм відказав: „Чого ж ви шукали Мене?

Хіба ви не знали, що повинно Мені бути в тому, що належить Моєму Отцеві?“ 50 Та не зрозуміли вони того слóва, що Він їм говорив. 51 І пішов Він із ними, і прибув у Назарет, і був їм слухняний. А мати Його зберігала оці всі слóва в своїм серці. 52 А Ісус зростає мудрістю, і віком та благодаттю, у Бога й людей.

3 У п'ятнадцятий рік панування Тиверія кесаря, коли в Галілеї тетрархом був Ірод, а Пилип, його брат, був тетрархом Ітурей й землі Трахонітської, за тетрарха Лісанія в Авіліні, 2 за первосвящеників Анни й Кайяфи було Боже слово в пустині Іванові, сину Захарія. 3 І він перейшов усю землю Йорданську, проповідуючи хрищення покаяння для прощення гріхів, 4 як написано в книзі пророцтва пророка Ісаї: „Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому! 5 Нехай кожна долина наповниться, гора ж кожна та пригірок знизиться, що нерівне, нехай випростовується, а дорóги вибоїсті стануть гладенькі, — 6 і кожна людина побачить Боже спасіння!“ 7 А Іван говорив до людей, хто приходив, христитися в нього: Рóде зміїний, — хто навчив вас тікати від гніву майбутнього? 8 Отож, учиніть гідний плід покаяння. І не починайте казати в собі: „Маємо батька Авраама“. Бо кажу вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння. 9 Бо вже он до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плóду не родить, буде зрубане та до огню буде кинене“. 10 А люди питали його й говорили: „Щó ж нам робити?“ 11 І сказав він у відповідь їм: „У кого дві сорочці, — нехай дасть немаючому; а хто має поживу, — нехай робить так само“. 12 І приходили й мїтники, щоб христитись від нього, і питали його: „Учителю, щó ми маємо робити?“ 13 А він їм казав: „Не стягайте нічого над те, що вам звéлено“. 14 Питали ж його й воякі й говорили: „А нам що робити?“ І він їм відповів: „Нікого

не кривдьте, ані не оскаржайте фальшиво, удовольнійтесь платнею своєю“. 15 Коли ж усі люди чекали, і в серцях своїх думали всі про Івана, чи то він не Христос, 16 Іван відповідав усім, кажучи: „Я хрищу вас водою, але йде ось Потужніший за мене, що Йому розв'язати ремінця від Його взуття я негідний, — Він христитиме вас Святим Духом й огнем! 17 У руці Своїй має Він вїячку, — і перечистить Свій тік: пшеницю збере до засків Своїх, а полову попáлить ув огні негасимим“. 18 Тож багато навчав він і іншого, звїщаючи Добру Новїну народóві. 19 А Ірод тетрарх, що Іван докоряв йому за Іродїяду, дружїну брата свого, і за все зло, яке заподїяв був Ірод, 20 до всього додав ще й те, що Івана замкнув до в'язниці. 21 І сталося, як христились усі люди, і як Ісус, охристившись, молився, розкрилося небо, 22 і Дух Святий злінув на Нього в тілесному вигляді, як голуб, і голос із неба почувся, що мовив: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Тебе!“ 23 А Сам Ісус, розпочинаючи, мав рóків із тридцять, будши, як думано, сином Йóсипа, Ілія, 24 сина Маттатового, сина Левїїного, сина Мелхіїного, сина Яннаєвого, сина Йóсипового, 25 сина Маттатїєвого, сина Амосова, сина Наумового, сина Еслієвого, сина Наггеевого, 26 сина Маатового, сина Маттатїєвого, сина Семенїєвого, сина Йосихового, сина Йодаєвого, 27 сина Йоананового, сина Рисаєвого, сина Зоровавелевого, сина Салатїїлового, сина Нирїєвого, 28 сина Мелхієвого, сина Аддієвого, сина Косамового, сина Елмадамового, сина Ірового, 29 сина Ісуєвого, сина Еліезерового, сина Йоримового, сина Маттатїєвого, сина Левїєвого, 30 сина Семенового, сина Юдиного, сина Йóсипового, сина Йонамового, сина Еліякимового, 31 сина Мелеаєвого, сина Меннаєвого, сина Маттатаєвого, сина Натамового, сина Давидового, 32 сина Ессеєвого, сина Йовидового, сина Воозового, сина Салаєвого, сина Наассонового, 33 сина Амїнадавого,

сина Адмінієвого, сина Арнієвого, сина Есромового, сина Фаресового, сина Юдиного, **34** сина Яковлевого, сина Ісакового, сина Авраамового, сина Тариного, сина Нахорового, **35** сина Серухового, сина Рагавового, сина Фалекового, сина Еверового, сина Салиного, **36** сина Каїнамового, сина Арфаксадового, сина Симового, сина Нбевого, сина Ламехового, **37** сина Матусалового, сина Енохового, сина Яретового, сина Малелеїлового, сина Каїнамового, **38** сина Еносового, сина Ситового, сина Адамового, — Сином Божим.

4 А Ісус, повний Духа Святого, вернувся з-над Йордану, і Дух на пустиню Його попровів. **2** Сорок день там диявол Його спокушав, і за тих днів Він нічого не їв, а коли закінчились вони, то вкінці зголоднів. **3** І диявол до Нього сказав: „Якщо Ти Син Божий, — скажи цьому каменеві, щоб хлібом він став!“ **4** А Ісус відповів йому: „Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним Словом Божим!“ **5** І він вивів Його на гору високу, і за хвилину часу показав Йому всі царства на світі. **6** І диявол сказав Йому: „Я дам Тобі всю оцю владу та їхню славу, бо мені це передане, і я даю, кому хочу, її. **7** Тож коли Ти поклонишся передо мною, то все буде Твоє!“ **8** І промовив Ісус йому в відповідь: „Написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому!“ **9** І повів Його в Єрусалим, і на нарижнику храму поставив, та й каже Йому: „Як Ти Син Божий, — кинься звідси додолу! **10** Бо написано: „Він накаже про Тебе Своїм Анголам, щоб Тебе берегли!“ **11** і: „Вони на руках понесуть Тебе, щоб коли не спіткнув Ти об камінь Своєї ноги!“ **12** А Ісус відказав йому в відповідь: „Сказано: Не спокушай Господа Бога свого!“ **13** І диявол, скінчивши все цеє спокушування, відійшов від Нього до часу. **14** А Ісус у силі Духа вернувся до Галілеї, і чутка про Нього рознеслась по всій тій країні. **15** І Він їх навчав по їхніх синагогах, і всі Його славили. **16** І прибув Він до Назарету, де був віхований. І звичаєм Своім Він прийшов

дня суботнього до синагоги, і встав, щоб читати. **17** І подали Йому книгу пророка Ісаї. Розгорнувши ж Він книгу, знайшов місце, де було так написано: **18** „На Мені Дух Господній, бо Мене Він помазав, щоб Добру Новину звіщати вбогим. Послав Він Мене проповідувати полоненим визволення, а незрячим прозріння, відпустити на волю помучених, **19** щоб проповідувати рік Господнього змілування“. **20** І, книгу згорнувши, віддав службі й сів. А очі всіх у синагозі звернулись на Нього. **21** І почав Він до них говорити: „Сьогодні збулось Писання, яке ви почувли!“ **22** І всі Йому стверджували й дивувались словам благодаті, що лінули з уст Його. І казали вони: „Чи ж то Він не син Йосипів?“ **23** Він же промовив до них: „Ви Мені конче скажете приказку: „Лікарю, — уздоров самого себе! Учини те й тут, у вітчизні Своєї, що сталося — чули ми — у Капернаумі“. **24** І сказав Він: „Поправді кажу вам: Жоден пророк не буває прийнятний у вітчизні своїй. **25** Та правдиво кажу вам: Багато вдовиць перебувало за днів Іллі серед Ізраїля, коли на три роки й шість місяців небо було зачинилося, так що голод великий настав був по всій тій землі, **26** а Ілля не до жодної з них не був посланий, тільки в Сарепту Сидонську до овдовілої жінки. **27** І багато було прокажених за Єлисея пророка в Ізраїлі, але жоден із них не очистився, крім Неємана сиріянина“. **28** І всі в синагозі, почувши оце, переповнилися гнівом. **29** І, вставши, вони Його вигнали за місто, і повелі аж до краю гори, на якій їхнє місто було побудоване, щоб скинути додолу Його. **30** Але Він перейшов серед них, і віддалився. **31** І прийшов Він у Капернаум, галілейське місто, і там їх навчав по суботах. **32** І дивувались науці Його, бо слово Його було владне. **33** І був чоловік у синагозі, що мав духа нечистого демона, і він закричав гучним голосом: **34** „Ах, що нам до Тебе, Ісусе Назарянине? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, — Божий Святий“. **35** А Ісус заборонив йому, кажучи: „Замовчи,

і вийди з нього!“¹ І, кинувши дѣмон того насередину, вийшов із нього, нічого йому не пошкодивши. **36** І всіх жах обгорнув, і питали вони один одного, кажучи: „Що то за наука, що дѣхам нечистим наказує з владою й силою, — і виходять вони?“ **37** І неслася чутка про Нього по всіх місцях країю. **38** А як вийшов Він із синагоги, увійшов у дім Сімона. Теща ж Сімонова в великій гарячці лежала. І просили за неї Його. **39** І, ставши над нею, Він заборонив тій гарячці, — і вона полишила її. І, зараз уставши, теща їм прислугувала. **40** Коли ж сонце заходило, то всі, хто мав яких хворих на різні недуги, до Нього приводили їх. Він же клав Свої руки на кожного з них, — та їх уздоровляв. **41** Із багатьох же виходили й дѣмони, кричачі та говорючи: „Ти Син Божий!“ Та Він їм забороняв, і не давав говорити, що знали вони, що Христос Він. **42** Коли ж настав день, Він вийшов, і подався до самотнього місця. А люди шукали Його. І прийшовши до Нього, Його затримували, щоб від них не відходив. **43** Він же промовив до них: „І іншим містам Я повинен звіщати Добру Новину про Боже Царство, — бо на те Мене послано“. **44** І Він проповідував по синагогах Галілеї.

5 І сталося, як тиснувся на́товп до Нього, щоб почути Слово Боже, Він стояв біля озера Генісаретського. **2** І Він побачив два човни, що стояли край озера. А рибалки, відійшовши від них, полоска́ли невода. **3** І Він увійшов до одного з човнів, що був Сімонів, і просив, щоб він тро́хи відплив від землі. І Він сів, та й навчав наро́д із човна. **4** А коли перестав Він навчати, промовив до Сімона: „Попливи на глибінь, — і закиньте на по́лов свій невід“. **5** А Сімон сказав йому в відповідь: „Наставнику, — цілу ніч ми працюва́ли, і не вловили нічого, — та за словом Твоїм укину невода“. **6** А зробивши оце, вони безліч риби набрали — і їхній невід почав прорива́тись... **7** І кива́ли вони до товаришів, що були в другім човні, щоб прийшли допомгти їм. Ті прийшли, та й наповнили обідва човні, — аж стали вони

потопати. **8** А як Сімон Петро це побачив, то припав до колін Ісусових, кажучи: „Господи, — вийди від мене, бо я грішна людина!“ **9** Бо від по́лову риби, що зловили вони, обгорнув жах його та й усіх, хто з ним був, **10** також Якова й Івана, синів Зеведеєвих, що були спілниками Сімона. І сказав Ісус Сімонові: „Не лякайся, — від цього ча́су ти будеш ловити людей!“ **11** І вони повитяга́ли на землю човні, покинули все, — та й пішли вслід за Ним. **12** А як Він перебува́в в одному з міст, ось один чоловік, увесь укритий проказою, Ісуса побачивши, упав ницьма, та й благав Його, кажучи: „Господи, коли хочеш, — Ти можеш очістити мене!“ **13** А Він руку простяг, доторкнувся до нього й сказав: „Хочу, — будь чистий!“ І зараз із нього проказа зійшла. **14** І звелів Він йому не казати нікому про це. „Але йди, покажися священникові, і принеси за своє очищення, як Мойсей наказав, на свідчення їм“. **15** А чутка про Нього ще більше пішла, і багато наро́ду приходило слухати та вздоровлятись від Нього з недугів своїх. **16** Він же відходив на місце самотнє й молився. **17** І сталося одного із днів, коли Він навчав, і сиділи фарисеї й законовчителі, що посх́одилися зо всіх сіл Галілеї й Юдеї та з Єрусалиму, а сила Господня готова була вздоровляти їх, **18** і ось люди на ложі принесли чоловіка, що розсла́блений був, і намагалися внести його, і перед Ним покла́сти. **19** Не знайшовши ж кудою пронести його з-за наро́ду, злізли на дім, і крізь стелю спустили із ложем його на середину перед Ісуса. **20** І, побачивши їхню віру, сказав Він йому: „Чоловіче, прощаються тобі гріхи твої!“ **21** А книжники та фарисеї почали міркувати й казати: „Хто ж Оцей, що богознева́гу говорить? Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого?“ **22** Відчувши ж Ісус думкі їхні, промовив у відповідь їм: „Що міркуєте ви в серцях ваших? **23** Що легше сказати: „Прощаються тобі гріхи твої“, чи сказати: „Уставай та й ходи“? **24** Але щоб ви знали, що Син Людський має вла́ду на землі прощати гріхи“, — тож каже

Він розслабленому: „Кажу Я тобі: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ 25 І той зараз устав перед ними, узявши те, на чому лежав, і пішов у свій дім, прославляючи Бога. 26 І всіх жах обгорнув, — і славили Бога вони. І переповнилися страхом, говорячи: „Дивні речі сьогодні ми бачили!“ 27 Після цього ж Він вийшов, і побачив митника, на ймення Левія, що сидів на митниці, та й промовив йому: „Иди за Мною!“ 28 І, покинувши все, той устав, і пішов услід за Ним. 29 І справив Левій у своїм домі велику гостіну для Нього. І був нагопв великий митників й інших, що сиділи з Ним при столі. 30 Фарисеї ж та книжники їхні нарікали на Нього, та учням Його говорили: „Чому з митниками та із грішниками ви їсте та п'єте?“ 31 А Ісус відповів і промовив до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабі. 32 Не прийшов Я, щоб праведних кликати до покаєння, а грішних“. 33 Вони ж відказали до Нього: „Чому учні Іванові часто постять та моляться, також і фарисейські, а Твої споживають та п'ють?“ 34 Ісус же промовив до них: „Чи ж ви можете змусити, щоб постили гості весільні, поки з ними ще є молодій? 35 Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й постити будуть тих днів“. 36 Розповів же і приказку їм: „Ніхто латки з одежі нової в одержу стару не вставляє, а то подерє й нову, а латка з нової старій не надається. 37 І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюкі, а то попрориває вино молоде бурдюкі, — і вино розіллється, і бурдюкі пропадуть. 38 Але треба вливати вино молоде до нових бурдюків. 39 І ніхто, старе пивши, молодого не схоче, бо каже: „Старе ліпше!“

6 І сталося, як Він перехідив ланами, у суботу, Його учні зривали колосся та їли, розтерши руками. 2 А деякі з фарисеїв сказали: „Нащо робите те, чого не годиться робити в суботу?“ 3 І промовив Ісус їм у відповідь: „Хіба ви не читали того, що зробив був Давид, коли сам зголоднів, також ті, хто був із ним? 4 Як він увійшов був до Божого дому, і, взявши хлібі показні, яких їсти

не можна було, тільки самим священикам, споживав, і дав тим, хто був із ним?“ 5 І сказав Він до них: „Син Людський — Господь і суботі!“ 6 І сталося, як в іншу суботу зайшов Він до синагоги й навчав, знаходився там чоловік, що правіця йому була всохла. 7 А книжники та фарисеї вважали, чи в суботу того не вздоровить, щоб знайти проти Нього оскарження. 8 А Він знав думки їхні, і сказав чоловікові, що мав суху руку: „Підведися, і стань посередині!“ Той підвівся — і став. 9 Ісус же промовив до них: „Запитаю Я вас: Що годиться в суботу — робити добре, чи робити лихе, душу спасти, чи згубити?“ 10 І, позирнувши на всіх них, сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той зробив, — і рука його стала здорова! 11 А вони переповнилися лютістю, і один з одним змовлялись, що робити з Ісусом? 12 І сталося, що часу того Він вийшов на гору молитися, і перебув цілу ніч на молитві до Бога. 13 А коли настав день, покликав Він учнів Своїх, і обрав із них Дванадцятьох, яких і апостолами Він назвав: 14 Сімона, якого й Петром Він назвав, і Андрія, брата його, Якова й Івана, Пилипа й Варфоломія, 15 Матвія й Хому, Якова Алфієвого й Сімона, званого Зило́том, 16 Юду Якового, й Юду Іскаріотського, що й зрадником став. 17 Як зійшов Він із ними, то спинився на рівному місці, також нагопв густий Його учнів, і безліч людей з усієї Юдеї та з Єрусалиму, і з приморського Тиру й Сидону, 18 що посхдилися, щоб послухати Його та вздоровитися із недугів своїх, також ті, хто від духів нечистих страждав, — і вони здоровлялися. 19 Увесь же народ намагався бодай доторкнутись до Нього, бо від Нього виходила сила, і всіх здоровляла. 20 А Він, звівши очі на учнів Своїх, говорив: „Блаженні убогі, — Царство Боже бо ваше. 21 Блаженні голодні тепер, бо ви нагодовані будете. Блаженні засмучені зараз, бо втішиться ви. 22 Блаженні ви будете, коли люди зненавидять вас, і коли проженуть вас, і ганьбитимуть, і знеславлять, як зле, ім'я ваше за Людського Сина. 23 Радійте того дня й веселіться,

нагорóда бо ваша велика на небеса́х. Бо так само чинили пророкам батькі́ їхні. **24** Горе ж вам, багаті́ям, бо втіху свою ви вже маєте. **25** Горе вам, тепер ситим, бо зазнаєте го́лоду ви. Горе вам, що тепер потішаєтеся, бо бу́дете ви сумувати та плакати. **26** Горе вам, як усі люди про вас говоритимуть добре, бо так само чинили фальшивим пророкам батькі́ їхні! **27** А вам, хто слухає, Я кажу́: „Любіть своїх ворогів, добро робіть тим, хто нена́видить вас. **28** Благословляйте тих, хто вас проклинає, і моліться за тих, хто кривду вам чинить. **29** Хто вдарить тебе по щоці, підстав йому й другу, а хто хоче плаща твого взяти, — не забороняй і сорочки. **30** І кожному, хто в тебе просить — подай, а від того, хто твое забирає, — назад не жадай. **31** І як бажаєте, щоб вам люди чинили, так само чиніть їм і ви. **32** А коли любите тих, хто любить вас, — яка вам за те ласка? Люблять бо й грішники тих, хто їх любить. **33** І коли добре чините тим, хто добро чинить вам, — яка вам за те ласка? Бо те саме і грішники роблять. **34** А коли позичаєте тим, що й від них сподіваєтесь взяти, — яка вам за те ласка? Позичають бо й грішники грішникам, щоб одержати стільки ж. **35** Тож любіть своїх ворогів, робіть добро, позичайте, не ждучи нічого назад, — і ваша за це нагорóда великою буде, і синами Всеви́шнього станете ви, — добрий бо Він до невдячних і злих! **36** Будьте ж милосердні, як і Отець ваш милосердний! **37** Також не судіть, щоб не су́джено й вас; і не осуджуйте, щоб і вас не осу́джено; прощайте, то простять і вам. **38** Давайте — і дадуть вам; мірою доброю, на́то́птаную, стру́снutoю й перепóвненою вам у подóлок дадуть. Бо якою ви мірою міряєте, такою відміряють вам“. **39** Розповів також при́казку їм: „Чи ж може водити сліпого сліпий? Хіба не обидва в яму впадуть? **40** Учень не більший за вчителя; але, удоскона́лившись, кожен буде, як учитель його. **41** Чогó ж в оці брата свого ти за́скалку бачиш, колóди ж у вла́сному оці не чуєш? **42** Як ти можеш сказати до

брата свого: Давай, брате, я за́скалку вийму із ока твого́, сам колоди, що в оці твоїм, не вбача́ючи? Лицеміре, — вийми перше колоду із вла́сного ока, а потім побачиш, як вийняти за́скалку з ока брата твого́! **43** Нема доброго дерева, що родило б злий плід, ані дерева злого, що родило б плід добрий. **44** Кожне ж дерево з пло́ду свого́ пізна́ється. Не збирають бо фі́г із терніни, винограду ж на гло́ду не рвуть. **45** Добра лю́дина із доброї скарбни́ці серця добре вино́сить, а лиха із лихої вино́сить лихе. Бо чим серце напóвнене, те говорять уста́ його! **46** Що звете́ ви Мене: „Господи, Господи“, та не робите того, що Я говорю́? **47** Скажу́ вам, до ко́го поді́бний усякий, хто до Мене приходить та слів Моїх слухає, і виконує їх: **48** Той поді́бний тому́ чоловікові, що, будуючи дім, він глі́боко вікопав, і основу на ка́мінь поклав. Коли ж злі́ва настала, вода кинулася на той дім, — та однак не змогла захитати його, бо збудований добре він був! **49** А хто слухає та не виконує, той поді́бний тому́ чоловікові, що свій дім збудував на землі без основи. І напéрла на нього́ ріка, — і зараз упав він, і велика бу́ла́ того́ дому руї́на!“

7 А коли Він скінчив усі слова́ Свої́ до наро́ду, що слухав Його, то ввійшов у Каперна́ум. **2** У одного ж сотника тяжко раб занедужав, що був дорогий йому́, і вмирати вже мав. **3** А коли про Ісуса почув, то послав він до Нього́ юдейських старші́х, і благав Його, щоб прийшов, і вздо́ровив раба́ його. **4** Вони ж прибу́ли до Ісуса, та й ревно блага́ли Його й говори́ли: „Він досто́йний, щоб Ти це зробив йому. **5** Бо він любить наро́д наш, та й для нас синагогу поставив“. **6** І пішов Ісус із ними. І коли недалéко від дому вже був, сотник друзів послав, щоб сказати́ йому: „Не турбу́йся, о Господи, бо я недосто́йний, щоб зайшов Ти під стрі́ху мою. **7** Тому́ то й себе не вважав я за гідного, щоб до Тебе прийти. Та промов тільки́ слово, — і раб мій одужає. **8** Бо й я — лю́дина підвладна, і вояків під собою я маю; і одному́ кажу: піди, — то йде він, а тому: при́йди, — і при́ходить, а своєму

рабові: зроби теє — і зробиць“. 9 Почувши ж таке, Ісус здивувався йому, і, звернувшись до натовпу, що йшов слідом за Ним, промовив: „Кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри!“ 10 А коли посланці повернулись додому, то знайшли, що одужав той раб! 11 І сталося, — наступного дня Він відправивсь у місто, що зветься Наїн, а з Ним ішли учні Його та багато народу. 12 І ось, як до брами міської наблизився Він, винесли вмерлого, одинака в своєї матері, що вдовою була. І з нею був натовп великий із міста. 13 Як Господь же побачив її, то змилосердивсь над нею, і до неї промовив: „Не плач!“ 14 І Він підійшов, і доторкнувся до мар, носії ж зупинились. Тоді Він сказав: „Юначе, кажі тобі: встань!“ 15 І мертвий устав, і почав говорити. І його Він віддав його матері. 16 А всіх острах пройняв, і Бога хвалили вони й говорили: „Великий Пророк з'явився між нами, і зглянувсь Бог над народом Своїм!“ 17 І розійшлася ця чутка про Нього по цілій Юдеї, і по всій тій країні. 18 Про все ж те сповістили Івана учні його. І покликав Іван двох із учнів своїх, 19 і послав їх до Господа з запитом: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ 20 А мужі, прийшовши до Нього, сказали: „Іван Христитель послав нас до Тебе, питаючи: Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ 21 А саме тоді багатьох уздоровив був Він від недугів і мук, і від духів злих, і сліпим багатьом вернув зір. 22 І промовив Ісус їм у відповідь: „Ідіть, і перекажіть Іванові, що ви бачили й чули: „Сліпі прозрівають“, криві ходять, очищуються слабі на проказу, і чують глухі, воскресают померлі, „убогим звіщається Добра Новина“. 23 І блаженний, хто через Мене спокіси не матиме!“ 24 А коли відійшли посланці Іванові, Він почав говорити про Івана народові: „На що ви дивитись ходили в пустиню? Чи на очерет, що вітер гойдає його? 25 Та на що ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягнутого? Аджеж ті, хто одягається славно, і розкішно живе, — по палатах царських. 26 На що ж ви ходили дивитись? На пророка? Так, кажу вам, — навіть більше, аніж на пророка. 27 Це той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твое посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ 28 Кажу вам: Між народженими від жінок нема більшого понад Івана. Та найменший у Божому Царстві — той більший за нього“. 29 І всі люди, що слухали, і митники визнали Божу волю за слушну, — і охристілись Івановим хрищенням. 30 А фарисеї й законники відкинули Божу волю про себе, — і не христілись від нього. 31 І промовив Господь: „До кого ж уподоблю людей цього роду? І до кого подібні вони? 32 Подібні вони до дітей, що на ринку сидять й один одного кличуть та кажуть: „Ми вам грали були, а ви не танцювали, ми співали вам жалібно, та не плакали ви“. 33 Бо прийшов Іван Христитель, що хліба не їсть і вина не п'є, а ви кажете: „Має він дэмона“. 34 Прийшов же Син Людський, що їсть і п'є, а ви кажете: „Чоловік Цей ласун і п'яниця, Він прїятель мїтників і грїшників“. 35 І виправдалася мудрість усіма своїми ділами“. 36 А один із фарисеїв просив Його, щоб спожив Він із ним. І, прийшовши до дому того фарисея, Він сів при столі. 37 І ось жінка одна, що була в місті, грїшниця, як дізналась, що Він у фарисеевім домі засів при столі, алябастрову пляшечку мира принесла, 38 і, припавши до ніг Його ззаду, плачучи, почала обливати слізьми Йому ноги, і волоссям своїм витирала, нóги Йому цілувала та миром мастїла. 39 Побачивши це, фарисей, що покликав Його, міркував собі, кажучи: „Коли б був Він пророк, Він би знав, хто ото й яка жінка до Нього торкається, — бож то грїшниця!“ 40 І озвався Ісус та й говорить до нього: „Маю, Сїмоне, дещо сказати тобі“. А той відказав: „Кажи, Учителю“. 41 І промовив Ісус: „Були два боржники в одного вірїтеля; один був винен п'ятсот динаріїв, а другий — п'ятдесят. 42 Як вони ж не могли заплатити, простив він обом. Скажи ж, котрій із них більше полюбить його?“ 43 Відповів Сїмон, говорячи: „Думаю, — той, кому більше

простив“. І сказав Він йому: „Розсудив ти правдиво“. 44 І, обернувшись до жінки, Він промовив до Сімона: „Чи ти бачиш цю жінку? Я прибув у твій дім, — ти на ноги Мої не подав і води, а вона окропила слізьми Мої ноги й обтерла волоссям своїм. 45 Поцілунку не дав ти Мені, — а вона, відкобли ввійшов Я, Мої ноги цілує невпинно. 46 Голови ти Моєї оливою не намастив, — а вона миром ноги мої намастила. 47 Ось тому говорю Я тобі: „Численні гріхи її прощені, бо багато вона полюбила. Кому ж мало прощається, такий мало любить“. 48 А до неї промовив: „Прощаються тобі гріхи!“ 49 А ті, що сиділи з Ним при столі, почали гомоніти про себе: „Хто ж це Такий, що прощає й гріхи?“ 50 А до жінки сказав Він: „Твоя віра спасла тебе, — іди з миром собі!“

8 І сталося, що Він після того проходив містами та селами, проповідуючи та звіщаючи Добру Новину про Боже Царство. Із ним Дванадцять були, 2 та дехто з жінок, що були вздоровлені від злих духів і хвороб: Марія, Магдаліною звана, що з неї сім демонів вийшло, 3 і Іванна, дружина Худзи, урядника Іродового, і Сусанна, і інших багато, що маєтком своїм їм служили. 4 І, як зібралось багато народу, і з міста до Нього поприходили, то Він промовляти став притчею. 5 „Ось вийшов сіяч, щоб посіяти зерно своє. І, як сів, упало одне край дороги, — і було повитоптуване, а птахи небесні його повидзьобували. 6 Друге ж упало на ґрунт кам'янистий, — і, зійшовши, усохло, не мало бо вогкості. 7 А інше упало між терен, — і вигнався терен, і його поглушив. 8 Інше ж упало на добру землю, — і, зійшовши, уродило стокрótно“. Це сказавши, закликав: „Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ 9 Запитали ж Його Його учні, говóрячи: „Щó визначає ця притча?“ 10 А Він відказав: „Вам дано пізнати таємниці Божого Царства, а іншим у притчах, щоб „дивились вони — і не бачили, слухали — і не розуміли“. 11 Ось щó означає ця притча: Зерно — це Боже Слово. 12 А котрі край дороги, — це

ті, хто слухає, але потім приходять диявол, і забирає слово з їхнього серця, щоб не ввірували й не спаслися вони. 13 А що на кам'яністому ґрунті, — це ті, хто тільки почує, то слово приймає з радістю; та кореня не мають вони, вірують дочáсно, — і за час випробóвування відпадають. 14 А що впало між терен, — це ті, хто слухає слово, але, хóдячи, бувають придушені кло́потами, та багатством, та життєвими розко́шами, — і плóду вони не дають. 15 А те, що на добрій землі, — це оті, хто як слово почує, береже його в щирому й доброму серці, — і плід приносять вони в терпеливості. 16 А світла засвіченого ніхто не покриває посу́диною, і не ставить під ліжку, але ставить його на світильник, щоб бачили світло, хто входить. 17 Немає нічого захованого, що не виявиться, ні таємного, що воно не пізнається, і не вийде наяв. 18 Тож пильнуйте, як слухаєте! Бо хто має, то дасться йому́, хто ж не має, — забереться від нього і те, що, здається йому́, ніби має“. 19 До Нього ж прийшли були мати й брати Його, та через нарóд не могли доступітись до Нього. 20 І сповістили Йому: „Твоя мати й брати Твої он стоять óсторонь, і бажають побачити Тебе“. 21 А Він відповів і промовив до них: „Моя мати й брати Мої — це ті, хто слухає Боже Слово, і виконує!“ 22 І сталося, одного з тих днів увійшов Він до чóвна, а з Ним Його учні. І сказав Він до них: „Перепліньмо на другий бiк озера“. І відчáлили. 23 А коли вони плівли, Він заснув. І знялася на озері буря велика, аж вода заливати їх стала, і були в небезпéці вони. 24 І вони підійшли, і розбудили Його та й сказали: „Учителю, Учителю, гинемо!“ Він же встав, наказав бурі й хвилям, — і вони вщóхнули, і тиша настала! 25 А до них Він сказав: „Де ж ваша віра?“ І дивувались вони, перестрашені, і говорили один до одного: „Хто ж це такий, що вітра́м і воді Він наказує, а вони Його слухають?“ 26 І вони припливли до землі Гадарінської, що навпроти Галілеї. 27 І, як на землю Він вийшов, перестрів Його один чоловік із міста, що довгі роки мав він

дёмонів, не вдягався в одержу, і мешкав не в домі, а в гробіах. 28 А коли він Ісуса побачив, то закричав, поваливсь перед Ним, і голосом гучним закликав: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всеви́шнього? Благаю Тебе, — не муч мене!“ 29 Бо звелів Він нечистому духові вийти з людина. Довгий час він хапав був його́, — і в'язали його ланцюга́ми й кайдана́ми, і стерегли його, але він розривав ланцюги́, — і демон гнав по пустині його. 30 А Ісус запитався його: „Як тобі на ім'я?“ І той відказав: „Леги́он“, бо багато ввійшло в нього дёмонів. 31 І благали Його, щоб Він їм не звелів іти в безодню. (Abyssos g12) 32 Пасся ж там на горі гурт великий свиней. І просилися демони ті, щоб дозволив піти їм у них. І дозволив Він їм. 33 А як дёмони вийшли з того́ чоловіка, то в свиней увійшли. І череда кинулась із кручі до озера, — і потопілась. 34 Пастухи ж, як побачили теє, що сталося, повтікали, та в місті й по селах звістили. 35 І вийшли побачити, що́ сталося. І прийшли до Ісуса й знайшли, що той чоловік, що дёмони вийшли із нього, сидів при ногах Ісусових вдягнений та при умі, — і полякались. 36 Самовідці ж їм розповіли, як видужав той біснுவатий. 37 І ввесь наро́д Гадаринського краю став благати Його, щоб пішов Він від них, — великий бо страх обгорнув їх. Він же до чо́вна ввійшов і вернувся. 38 А той чоловік, що дёмони вийшли із нього, став благати Його, щоб бути при ньому. Та Він відпустив його, кажучи: 39 „Вернися до дому свого́, і розповіж, які речі великі вчинив тобі Бог!“ І той пішов, і по цілому місту звістив, які речі великі для нього Ісус учинив! 40 А коли повернувся Ісус, то люди Його прийняли́, бо всі чекали Його. 41 Аж ось прийшов муж, Яір на ім'я, що був старшим синагоги. Він припав до Ісусових ніг, та й став благати Його завітати до дому його. 42 Бо він мав одиначку дочку́, років десь із дванадцять, — і вмирала вона. А коли Він ішов, наро́д тиснув Його. 43 А жінка одна, що дванадцять років хворою на кровотечу була, що ніхто вздоровити не міг її, 44 підійшовши

зза́ду, доторкнулась до краю одержу Його, — і хвилі тієї спинилася їй кровотеча. 45 А Ісус запитав: „Хто доторкнувся до Мене?“ Коли ж відмовлялися всі, то Петро відказав: „Учителю, наро́д коло Тебе он то́впиться й тисне“. 46 Ісус же промовив: „Доторкнувсь хтось до Мене, бо Я відчув силу, що вийшла з Мене“. 47 А жінка, побачивши, що вона не втаїлась, трясучись, підійшла та й упала перед Ним, і призналась перед усіма людьми́, чому доторкнулась до Нього, і як хвилі тієї одужала. 48 Він же промовив до неї: „Дочко, твоя віра спасла тебе; іди з міром собі!“ 49 Як Він ще промовляв, приходить ось від старшини синагоги один та й говорить: „Дочка твоя вмерла, — не турбуй же Вчителя!“ 50 Ісус же, почувши, йому відповів: „Не лякайся, тільки віруй, — і буде спасена вона“. 51 Прийшовши ж до дому, не пустив Він нікого́ з Собою ввійти, крім Петра, та Івана, та Якова, та батька дівчати, та матері. 52 А всі плакали та голосили за нею. Він же промовив: „Не плачте, — не вмерла вона, але спить!“ 53 І насміхалися з Нього, бо знали, що вмерла вона. 54 А Він узяв за руку її та й скрикнув, говорячи: „Дівчатко, вставай!“ 55 І вернувся їй дух, — і хвилі тієї вона ожилá. І звелів дати́ їй їсти. 56 І здивувались батьки її. А Він наказав їм нікому́ не розповідати, що́ сталося.

9 І скликав Він Дванадцятьо́х, і дав їм силу та вла́ду над усіма дёмонами, і вздоровляти недуги. 2 І послав їх проповідувати Царство Боже та вздоровляти недужих. 3 І промовив до них: „Не беріть нічо́го в дорогу: ані па́лиці, ані торби, ні хліба, ні срібла, ані майте по двоє убрáнь. 4 І в який дім увійдете, — зоставайтеся там, і звідти відходьте. 5 А як хто вас не прийме, то, виходячи з міста того, обтрусіть від ніг ваших поро́х на свідчення супроти них“. 6 І вийшли вони, та й ходили по селах, звіщаючи Добру Новину́ та всюди вздоровляючи. 7 А Ірод тетрарх почув усе, що сталося було, і вагався, бо дехто казали,

що Іван це із мертвих устав, 8 а інші, що Ілля Мене згубить душу свою, той її збереже. 25 то з'явився, а знов інші, що ожив це один Яка ж користь людині, що здобуде весь із стародавніх пророків. 9 Тоді Ірод сказав: світ, але занапасть чи згубить себе? 26 Бо „Іванові стяв я голову; хто ж Оцей, що я хто буде Мене та Моєї науки соромитися, чую про Нього речі такі?“ І він намагався того посоромитися також Син Людський, побачити Його. 10 А коли повернулись як прийде у славі Своїй, і Отчій, і святих апостоли, вони розповіли Йому, що зробили. анголів. 27 Правдиво ж кажуть вам, що деякі І Він їх узяв, та й пішов самотою на місце з тут-о прийвних не скуштують смерти, безлюдне, біля міста, що зветься Віфсаїда. 11 аж поки не побачать Царства Божого“. 28 І А як люди довідалися, то пішли вслід за Ним. сталось після оцих слів днів за вісім, узяв Він І Він їх прийняв, і розповідав їм про Боже Петра, і Івана, і Якова, та й пішов помолитись Царство, та тих уздоровляв, хто потребував на гору. 29 І коли Він молився, то вигляд уздоровлення. 12 А день став схилятися. І лиця Його переобразився, а одежа Його Дванадцятєро підійшли та й сказали Йому: стала біла й блискуча. 30 І ось два мужі „Відпусти вже людей, — нехай вони йдуть у з Ним розмовляли, — були то Мойсей та довкблишні села й оселі спочити й здобути Ілля, 31 що з'явилися в славі, і говорили поживи, бо ми тут у місці безлюдному!“ про кінець Його, який в Єрусалимі Він мав А Він їм сказав: „Дайте їсти їм ви“. Вони ж докінчити. 32 А Петро та прийвні з ним були відказали: „Немає в нас більше, як п'ятеро змороєні сном, але, пробудившись, бачили хліба й дві риби. Хіба підемо та купимо славу Його й обох мужів, що стояли при поживи для всього народу цього“. 14 Бо було Ньому. 33 І сталось, як із Ним розлучались чоловіків десь тисяч із п'ять. І сказав Він вони, то промовив Петро до Ісуса: „Учителю, до учнів Своїх: „Розсадить їх рядами — по добре нам бути отут! Поставмо ж отут три п'ятидесяти“. 15 І зробили отак, і всіх їх для Тебе одне, і Мойсею одне, і одне розсадили. 16 І Він узяв п'ять хлібів та дві для Іллі!“ Він не знав, що говорить... 34 А риби, споглянув на небо, поблагословив їх, і як він говорив це, насунула хмара та їх поламав, і дав учням, щоб клали наро́дові. 17 заслоніла. І вони полякались, як стали ті І всі їли й наситились! А з кусків позосталих входити в хмару. 35 І почувся ось голос зібрали дванадцять кошів. 18 І сталось, як із хмари, який промовляв: „Це Син Мій насамоті Він молився, з Ним учні були. І Улюблений, — Його слухайтеся!“ 36 А коли спитав Він їх, кажучи: „За кого Мене люди оцей голос лунав, Ісус Сам позостався. А вони промовчали, і нікому нічого тих днів вважають?“ 19 Вони ж відповіли та сказали: не казали, що бачили. 37 А наступного дня, „За Івана Христителя, а ті за Ілля, а інші, — як спустились з гори, перестрів Його на́товп що воскрес один із давніх пророків“. 20 А Він великий. 38 І закричав ось один чоловік із запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро народу й сказав: Учителю, благаю Тебе, — ж відповів та сказав: „За Христа Божого!“ 21 зглянься над сином моїм, бо одинак він у Він же їм наказав, і звелів не казати нікому мене! 39 А ото дух хапає його, і він нагло про це. 22 І сказав Він: „Синові Людському кричить, і трясє ним, аж той піну пускає. І, треба багато страждати, і Його відцураються вимучивши він його, насилу відходить. 40 І старші, і первосвященики, і книжники, і учнів Твоїх я благаю його вигнати, та вони буде Він убитий, — але третього дня Він не змогли“. 41 А Ісус відповів і промовив: воскресне!“ 23 А до всіх Він промовив: „Коли „О, роде невірний й розбещений, — доки хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться буду Я з вами, і терпітиму вас? Приведі самого себе, і хай візьме щоденно свого свого сина сюди!“ 42 А як той іще йшов, хреста, та й за Мною йде. 24 Бо хто хоче душу де́мон кинув його та затряс. Та Ісус наказав свою зберегти, той погубить її, а хто ради

тому духу нечистому, — і вздорівив дитину, і віддав її батькові її. **43** І всі дивувалися величі Божій! **44** „Вкладіть до вух своїх ці ось слова: Людський Син буде виданий людям до рук“. **45** Протé не зрозуміли вони цього слова, було бо закрите від них, щоб його не збагнули, та боялись його запитати про це слово. **46** І прийшло їм на думку: хто б найбільший з них був? **47** А Ісус, думку серця їх знавши, узяв дитину, і поставив її біля Себе. **48** І промовив до них: „Як хто прийме дитину оцю в Ім'я Моє, Мене він приймає, а як хто Мене прийме, приймає Того, Хто послав Мене. Хто бо найменший між вами всіма, — той великий!“ **49** А Іван відповів і сказав: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, що Ім'ям Твоїм дэмонів виганяв, і ми заборонили йому, бо він з нами не ходить“. **50** Ісус же йому відказав: „Не забороняйте, — бо хто не проти вас, той за вас!“ **51** І сталося, коли дні вознесіння його наближались, Він постановив піти в Єрусалим. **52** І Він посланців вислав перед Собою. І пішли вони, та й прибули до села самарянського, щоб ночівлю йому приготівити. **53** А ті не прийняли його, бо йшов Він у на́прямі Єрусалиму. **54** Як побачили ж те учні Яків й Іван, то сказали: „Господи, — хочеш, то ми скажемо, „щоб огонь зійшов з неба та винищив“ їх, як і Ілля був зробив“. **55** А Він оберну́вся до них, їм докорив та й сказав: „Ви не знаєте, якого ви духа. **56** Бо Син Людський прийшов не губить душі людські, а спасати!“ І пішли вони в інше село. **57** І сталося, як дорогою йшли, сказав був до Нього один: „Я піду за Тобою, хоч би куди Ти пішов“. **58** Ісус же йому відказав: „Мають нóри лисиці, а гнізда — небесні пташки, — Син же Людський не має ніде й голови прихиліти!“ **59** І промовив до другого Він: „Іди за Мною“. А той відказав: „Дозволь мені перше піти, і батька свого поховати“. **60** Він же йому відказав: „Зостав мертвим ховати мерців своїх. А ти йди та звіщай Царство Боже“. **61** А інший сказав був: „Господи, я піду за Тобою,

та дозволь мені перш попроситись із своїми домашніми“. **62** Ісус же промовив до нього: „Ніхто з тих, хто кладé свою руку на плуга та назад озирається, не надається до Божого Царства!“

10 Після того призна́чив Господь і інших Сімдесят, і послав їх по двох перед Себе до кожного міста та місця, куди Сам мав іти. **2** І промовив до них: „Хоч жніво велике, та робітників мало; тож благайте Господаря жніва, щоб робітників вислав на жніво Своє. **3** Ідіть! Оце посилаю Я вас, як ягнят між вовки. **4** Не носіть ні калітки, ні торби, ні сандаль, і не вітайте в дорозі нікого. **5** Як до дому ж якого ви ввійдете, то найперше кажіть: „Мир дому цьому!“ **6** І коли син миру там буде, то спочине на ньому ваш мир, коли ж ні — до вас вернеться. **7** Зоставайтеся ж у домі тим самім, споживайте та пийте, що є в них, — бо вартий робітник своєї заплати. Не ходіть з дому в дім. **8** А як прийдете в місто яке, і вас приймуть, — споживайте, що вам подадуть. **9** Уздорóвлюйте хворих, що в нім, промовляйте до них: „Наблізилося Царство Боже до вас!“ **10** А як прийдете в місто яке, і вас не приймуть, то вийдіть на вулиці його та й кажіть: **11** „Ми обтру́шуємо вам навіть порох, що прилип до нас із вашого міста. Та знайте оце, що наблизилося Царство Боже!“ **12** Кажу вам: того дня легше буде содóмлянам, аніж місту тому!“ **13** „Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Віфсаїдо! Бо коли б то у Тирі й Сидоні були відбулися ті чуда, що сталися в вас, то давно б вони покаялися в волося́нніці та в попелі! **14** Але на суді відрадніш буде Тиру й Сидону, як вам. **15** А ти, Каперна́уме, що „до неба піднісся, — аж до аду ти зійдеш!“ (Hadēs 986) **16** Хто слухає вас — Мене слухає, хто ж погорджує вами — погорджує Мною, хто ж погорджує Мною — погорджує Тим, Хто послав Мене“. **17** А ті Сімдесят повернулися з радістю, кажучи: „Господи, — навіть дэмони ко́ряться нам у Ім'я Твоє!“ **18** Він же промовив до них: „Я бачив того сатану, що з неба спадав, немов блискавка. **19** Ось Я владу вам дав наступати

на змій та скорпіонів, і на всю силу ворожу, — і ніщо вам не зашкодить. 20 Та не тіштесь тим, що вам коряться духи, але тіштесь, що ваші ймення записані в небі!“ 21 Того часу Ісус звеселився був Духом Святим і промовив: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та Його немовлятам відкрив. Так, Отче, бо Тобі так було до вподоби! 22 Передав Мені все Мій Отець. І не знає ніхто, хто є Син, — тільки Отець, і хто Отець — тільки Син, та кому Син захоче відкрити“. 23 І, звернувшись до учнів, наодинці їм сказав: „Блаженні ті очі, що бачать, що бачите ви! 24 Кажу ж вам, що багато пророків і царів бажали побачити, що бачите ви — та й не бачили, і почути, що чуєте ви — і не чули!“ 25 І підвівсь ось законник один, і сказав, Його випробовуючи: „Учителю, щоб робити мені, щоб вічне життя осягнути?“ (aiōnios g166) 26 Він же йому відказав: „Що в Законі написано, як ти читаєш?“ 27 А той відповів і сказав: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю, і всім своїм розумом“, і свого ближнього, як самого себе“. 28 Він же йому відказав: „Правильно ти відповів. Роби це, — і будеш жити“. 29 А той бажав сам себе виправдати, та й сказав до Ісуса: „А хто то мій ближній?“ 30 А Ісус відповів і промовив: „Один чоловік ішов з Єрусалиму до Єрихону, і попався розбійникам, що обдерли його, і заваляли йому рани, та й утекли, покинувши ледве живого його“. 31 Проходив випадком тією дорогою священник один, побачив його, — і проминув. 32 Так само й Левит надійшов на те місце, поглянув, — і теж проминув. 33 Проходив же там якийсь самарянин, та й натрапив на нього, і, побачивши, змилосердився. 34 І він підійшов, і обв'язав йому рани, наливши оливи й вина. Потому його посадив на худобину власну, і приставив його до гостиниці, та й клопотався про нього. 35 А другого дня, від'їжджавши, вийняв він два динарії, та й дав їх господареві й проказав: „Заопікуйся

ним, а як більше що витратиш, — заплачу тобі, як вернуса“. 36 Котрий же з цих трьох — на думку твою — був ближній тому, хто попався розбійникам?“ 37 А він відказав: „Той, хто вчинив йому милість“. Ісус же сказав йому: „Иди, — і роби так і ти!“ 38 І сталось, коли вони йшли, Він прийшов до одного села. Одна ж жінка, Марта їй на ім'я, прийняла Його в дім свій. 39 Була ж в неї сестра, що звалась Марія; вона сіла в ногах у Ісуса, та й слухала слова Його. 40 А Марта великою послугою клопоталась, а спинившись, сказала: „Господи, чи байдуже Тобі, що на мене саму полишила служити сестра моя? Скажи ж їй, щоб мені допомогла“. 41 Господь же промовив у відповідь їй: „Марто, Марто, — турбуєшся й журишся ти про багато чого, 42 а потрібне одне. Марія ж обрала найкращу частку, яка не відбереться від неї“.

11 І сталось, як молився Він у місці одному, і коли перестав, озвався до Нього один із Його учнів: „Господи, навчи нас молитися, як і Іван навчив своїх учнів.“ 2 Він же промовив до них: „Коли молитесь, говоріть: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. 3 Хліба нашого щоденного дай нам на кожний день. 4 І прости нам наші гріхи, бо й самі ми прощаємо кожному боржникові нашому. І не введи нас у випробовування, але визволи нас від лукавого!“ 5 І сказав Він до них: „Хто з вас матиме приятеля, і піде до нього опівночі, і скаже йому: „Позич мені, друже, три хлібі, 6 бо прийшов із дороги до мене мій приятель, я ж не маю, щоб дати йому“. 7 А той із середини в відповідь скаже: „Не роби мені клопоту, — уже замкнені двері, і мої діти зо мною на ліжкові. Не можу я встати та дати тобі“. 8 Кажу вам: коли він не встане, і не дасть ради дружби йому, то за докучання його він устане та й дасть йому, скільки той потребує. 9 І я вам кажу: просіть, — і буде вам дано, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам! 10 Бо кожен, хто

просить — одержує, хто шукає — знаходить, Божого Слова і його береже!“ 29 А як люди а тому, хто стукає — відчинять. 11 І котрий з вас, батьків, як син хліба проситиме, подасть йому каменя? Або, як проситиме риби, замість риби подасть йому гадину? 12 Або, як яйця він проситиме, дасть йому скорпіона? 13 Отож, коли ви, бувши злі, потрапите добрі дари своїм дітям давати, — скільки ж більше Небесний Отець подасть Духа Святого всім тим, хто проситиме в Нього?“ 14 Раз вигонив Він демона, який був німий. І коли демон вийшов, німий заговорив. А народ дивувався. 15 А деякі з них гомонили: „Виганяє Він демонів силою Вельзевула, князя демонів“. 16 А інші, випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба. 17 Він же знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, само проти себе поділене, запустіє, і дім на дім упаде. 18 А коли й сатана поділився сам супроти себе, — як стоятиме царство його? А ви кажете, що Вельзевулом вигоню Я демонів. 19 Коли ж Вельзевулом вигоню Я демонів, то чим виганяють їх ваші сини? Тому вони стануть вам суддями. 20 А коли пальцем Божим вигоню Я демонів, то справді прийшло до вас Боже Царство. 21 Коли сильний збройно свій двір стереже, то в безпеці маєток його. 22 Коли ж дужчий від нього його нападе й перемаже, то всю зброю йому забере, на яку покладався був той, і роздасть свою здобич. 23 Хто не зо Мною, той проти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає! 24 Коли дух нечистий виходить з людини, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, але, не знаходячи, каже: „Вернуса до хати своєї, звідки я вийшов“. 25 А як вернеться він, то хату знаходить заметену й прибрану. 26 Тоді він іде та й приводить сімох інших духів, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть там. І буде останне людині тій гірше за перше!“ 27 І сталося, як Він це говорив, одна жінка з народу свій голос піднесла й сказала до Нього: „Блаженна утроба, що носила Тебе, і груди, що Ти ссав їх!“ 28 А Він відказав: „Так. Блаженні ж і ті, хто слухає

збиралися, Він почав промовляти: „Рід цей — рід лукавий: він ознаки шукає, та ознаки йому не дадуть, крім ознаки пророка Йіони. 30 Бо як Йіона ознакою був для ніневітян, так буде й Син Людський для роду цього. 31 Цариця південна на суд стане з мужами роду цього, — і їх засудить, бо вона з кінця світу прийшла Соломбову мудрість послухати. А тут ось Хтось більший, ніж Соломон! 32 Ніневітяни стануть на суд із цим родом, — і засудять його, вони бо покаялися через Йонину проповідь. А тут ось Хтось більший, ніж Йона! 33 Засвіченого світла ніхто в сховок не ставить, ані під посудину, але на світильника, щоб бачили світло, хто входить. 34 Око твоє — то світильник для тіла; тому, як око твоє буде дуже, то й усе тіло твоє буде світле. А коли б твоє око нездатне було, то й усе тіло твоє буде темне. 35 Отож, уважай, щоб те світло, що в тобі, не сталося темрявою! 36 Бо коли твоє тіло все світле, і не має жадної темної частини, то все буде світле, неначе б світильник осяяв блиском тебе“. 37 Коли Він говорив, то один фарисей став благати Його пообідати в нього. Він же прийшов та й сів при столі. 38 Фарисей же, побачивши це, здивувався, що перед обідом Він перш не обмився. 39 Господь же промовив до нього: „Тепер ви, фарисеї, он чистите зовнішність кухля та миски, а ваше нутро повне здірства та кривди! 40 Нерозумні, — чи ж Той, Хто створив оте зовнішнє, не створив Він і внутрішнє? 41 Тож милостиню подавайте з внутрішнього, — і ось все буде вам чисте. 42 Горе вам, фарисеям, — бо ви десятину даєте з м'яти та рути й усякого зілля, але обминаєте суд та Божу любов; це треба робити, і того не лишати! 43 Горе вам, фарисеям, що любите перші лавкі в синагогах та привіти на ринках! 44 Горе вам, — бо ви як гробі непомітні, — люди ж ходять по них і не знають того“. 45 Озвася ж один із законників, і каже Йому: „Учителю, кажучи це, Ти і нас ображаєш!“ 46 А Він відказав: „Горе й вам, законникам, бо

ви на людей тягарі накладаете, які важко носити, а самі й одним пальцем своїм не доторкуєтесь тягарів! 47 Горе вам, бо надгробки пророкам ви ставите, — ваші ж батькі були їх повбивали. 48 Так, — визнаєте ви й хвалите вчинки батьків своїх: бо вони їх повбивали, а ви їм надгробки будуете! 49 Через те й мудрість Божа сказала: „Я пошлю їм пророків й апостолів, — вони ж декого з них повбивають, а декого віженуть, 50 щоб на роді оцім відомстилася кров усіх пророків, що пролита від створення світу, 51 від крові Авеля аж до крові Захарія, що загинув між жертівником і храмом!“ Так, кажу вам, — відомститься це все на цім роді! 52 Горе вам, закóнникам, бо взяли ви ключа́ розуміння: самі не ввійшли, і тим, хто хотів увійти, бороніли!“ 53 А коли Він виходив ізвдіти, стали книжники та фарисеї сильно тиснути та від Нього допитуватись про багато речей, — 54 вони чатува́ли на Нього, щоб зловити що з уст Його (і щоб оскáржити Його́).

12 Того ча́су, як зібралися десятитисячні на́товпи наро́ду, — аж топтали вони один óдного, — Він почав промовляти перш до учнів Своїх: „Стережіться різчини фарисейської, що є лицемірство! 2 Бо немає нічо́го захо́ваного, що не відкриється, ні таємного, що не виявиться. 3 Тому все, що казали ви по́темки, — при світли́ почується, що ж шептали на вухо в коморах, — на даха́х проповідане бу́де. 4 Кажу́ ж вам, Свої́м друзям: Не бійтеся тих, хто тіло вбиває, а потім більш нічого не може вчинити! 5 Але вкажу́ вам, кого треба боятися: Бійтеся то́го, хто має вла́ду, убивши, укинути в ге́нну. Так, кажу́ вам: Того бійтеся! (Geenna 91067) 6 Чи ж не п'ять горобців продають за два грóші? Та проте перед Богом із них ні один не забутий. 7 Але навіть волóсся вам на голові порахо́ване все. Не бійтеся: вартніші ви за багатьох горобців! 8 Кажу́ ж вам: Кожного, хто перед людьмі Мене визнає, того визнає й Син Лю́дський перед Анго́лами Божими. 9 Хто ж Мене відцурається перед

людьмі, того відцураються перед анго́лами Божими. 10 І кожному, хто скаже слово на Лю́дського Сина, йому прóститься; а хто зневажа́тиме Духа Святого, — не прóститься. 11 А коли вас водитимуть до синагог, і до уря́дів, і до влад, — не турбуйтеся, як або що́ відповідати чи що́ говорити, — 12 Дух бо Святий вас навчи́ть тієї години, що́ потрібно казати!“ 13 І озвався до Нього один із наро́ду: „Учителю, скажи братові моему, щоб він спáдщиною поділився зо мною“. 14 А Він відказав йому: „Чоловіче, хто поставив над вами Мене за суддю або за поді́льника?“ 15 І промовив до них: „Гляди́ть, остерігайтеся всякої заже́рливости, — бо життя чоловіка не залежить від достатку маетки його́“. 16 І Він розповів їм притчу, говорячи: „В одного багача гойно нива вродила бу́ла. 17 І міркував він про себе й казав: „Що́ робити, що не маю куди зібрати пло́дів своїх?“ 18 І сказав: „Оце я зроблю́, — порозва́люю клу́ні свої, і просторніші поставлю, і позбираю туди пашню́ свою всю та сві́й достаток. 19 І скажу́ я душі́ своїй: „Душе́, маеш багато добра, на багато ро́ків скла́деного. Спочивай, їж та пий, і веселися!“ 20 Бог же до нього прорік: „Нерозумний, — но́чі цієї ось душу твою зажадають від тебе, і кому позоста́неться те, що ти був наготовив?“ 21 Так буває і з тим, хто збирає для себе, та не багатіє в Бога“. 22 І промовив Він учням Своїм: „Через це кажу́ вам: Не журі́ться про життя, — що́ ви будете їсти, і ні про тіло, — у що́ ви зодя́гнетесь. 23 Бо більше від їжі життя, а тіло від одягу. 24 Погляньте на га́йвороння, що не сіють, не жнуть, нема в них комори, ні клу́ні, — проте Бог їх годує. Скільки ж більше за птахів ви варті! 25 Хто ж із вас, коли жу́риться, додати зможе до зросту свого бодай ліктя одно́го? 26 Тож коли ви й найменшого не подола́єте, то чо́го ж ви про інше клопа́чечесь? 27 Погляньте на ті он ліле́ї, як вони не пряду́ть, ані тчуть. Але́ говорю́ вам, що й сам Соломон у всі́й славі своїй не вдягався отак, як одна з них! 28 І коли он траву, що сьогодні на

полі, а взавтра до печі вкидається, Бог так зодягає, скільки ж краще зодягне Він вас, маловірні! 29 І не шукайте, що будете їсти, чи що будете пити, і не клопочіться. 30 Бо всього цього й люди світу оцього шукають, Отець же ваш знає, що того вам потрібно. 31 Шукайте ото ж Його Царства, а це вам додасться! 32 Не лякайся, черідко малá, бо сподобалося Отцю вашому дати вам Царство. 33 Продавайте достатки свої та милостиню подавайте. Робіть калітки собі не старіючи, — невічERPний скарб той у небі, куди не закрадається злодій, і міль де не тóчить. 34 Бо де скарб ваш, там буде й серце ваше! 35 Нехай підперезані будуть вам стéгна, а світла ручні позасвічувані! 36 І будьте подібними до людей, що очікують пана свого, коли вéрнеться він із весілля, щоб, як прийде й застукає, відчинити негайно йому. 37 Блаженні раби ті, що пан, коли прийде, то знайде, що пильнують вони! Поправді кажú вам: підперéжеться він і їх посадóвить, і, підійшовши, буде їм послугóбувати. 38 І коли прийде о другій чи прийде о третій сторóжі, та знайде так само, — блаженні вони! 39 Знайте ж це, що коли б знав госпóдар, о котрій то годині підкра́деться злодій, то він пильнував би, і свого б дому не дав підкопати. 40 Тому будьте готові і ви, — бо прийде Син Людський тієї години, коли ви не дúмаєте!“ 41 Озвaвся ж Петро: „Господи, чи до нас кажеш притчу оцю, чи до всіх?“ 42 А Господь відказав: „Хто ж тоді вірний і мудрий домоправитель, що пан настанóвить його над своїми челя́дниками, щоб давати харч визначену своєчасно? 43 Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він так! 44 Поправді кажú вам, що над всім маєтком своїм він поставить його. 45 А коли раб той скаже у серці своїм: „Забáряться пан мій прийти“, і зачне бити слуг та служниць, їсти та пити та напиватися, 46 то прийде раба того пан за дня, якого він не сподівається, і о годині, якої не знає, — і розітне його пополювині, і визначить долю йому з невірними! 47

А раб той, що знав волю свого госпóдаря, але не приготува́в, ані не вчинив згідно волі його, буде тяжко побитий. 48 Хто ж не знав, а вчинив каригідне, буде мало він битий. Тож від кожного, кому да́но багато, багато від нього й жадатимуть. А кому багато повірено, від того ще більше жадатимуть. 49 Я прийшов огонь кинути на землю, — і як Я пра́гну, щоб він уже запала́в! 50 Я ж маю христитися хрищенням, — і як Я мучуся, поки те спóвниться! 51 Чи ви дúмаєте, що прийшов Я мир дати на землю? Ні, кажу вам, але поді́л! 52 Віднині бо п'ятеро в домі одні́му поді́лені бúдуть: троє супроти двох, і двоє супроти трьох. 53 Стане ба́тько на сина, а син проти ба́тька, мати проти дочкі, а дочка́ проти матері, свекруха навпроти невістки своєї, а невістка навпроти свекрухи!“ 54 Промовив же Він і до наро́ду: „Як побачите хмару, що з за́ходу суне, то кажете з́араз: Зближається дощ“, — і так і буває. 55 А коли віє вітер півде́нний, то кажете: „Буде спекóта“, — і буває. 56 Лице́мири, — лице неба й землі розпізна́ти ви вмієте, чому ж не розпізна́єте часу цього? 57 Чого ж і самі по собі ви не судите, що справедливе? 58 Бо коли до уря́ду ти йдеш зо своїм супроти́вником, попилньуй з ним зала́годити по дорозі, щоб тебе до судді не потяг він, а суддя щоб прислужникові не віддав тебе, а прислужник щоб не посадив до в'язниці тебе. 59 Поправді кажú тобі: Не вийдеш ізві́дти, поки не віддаси й останнього шéляга!“

13 Того ча́су прийшли були дехто, та й розпові́лі йому про галілея́н, що їхню кров Пилáт змішав був із їхніми жертвами. 2 Ісус же сказав їм у відпові́дь: „Чи ви дúмаєте, що оці галілея́ни, що так постраждали, грішніші були від усіх галілея́н? 3 Ні, кажú вам; та коли не покається, то загинете всі так! 4 Або ті вісімнадцять, що ба́шта на них завалилась була́ в Сілоа́мі й побила їх, — чи дúмаєте, що ті винні були більш за всіх, що в Єрусали́мі живуть? 5 Ні, кажу вам; та коли не покається, то загинете всі так!“ 6 І Він

розповів оцю притчу: „Один чоловік у своїм винограднику мав посажене фігове дерево. І прийшов він шукати на ньому плоду, але не знайшов. 7 І сказав винарєві: „Оце третій рік, відколи приходжу шукати плоду на цім фіговім дереві, але не знаходжу; зрубай його, — нащо й землю марнує воно?“ 8 А той йому в відповідь каже: „Позостав його, пане, і на цей рік, аж поки його обкопаю довокóла, і обкладу його гноєм, — 9 чи року наступного плóду не вродить воно. Коли ж ні, то зрубаєш його“.

10 І навчав Він в одній з синагог у суботу. 11 І ось там була одна жінка, що вісімнадцять рóків мала духа нémочі, і була скорчена, і не могла ніяк ви́простатись. 12 А Ісус, як побачив її, то покликав до Себе. І сказав їй: „Жінко, — звільнена ти від недуги своєї“.

13 І Він руки на неї поклав, — і вона зараз ви́просталась, — і стала слáвити Бога! 14 Озвася ж старший синагоги, обурений, що Ісус уздоровив у суботу, і сказав до наро́ду: „Є шість день, коли працювати належить, — приходьте тоді та вздоровлюйтеся, а не дня суботнього“.

15 А Госпóдь відповів і промовив до нього: „Лицеміре, — хіба ж не відв'язує кожен із вас у суботу сво́го вола чи осла від ясел, і не веде напоїти? 16 Чи ж цю дочку Авраамову, яку сатана був зв'язав вісімнадцять ось рóків, не належить звільнити її суботнього дня від цих пут?“

17 А як Він говорив це, — засорóмилися всі Його супротивники. І тішився весь наро́д всіма славними вчинками, які Він чинив! 18 Він же промовив: „До чо́го поді́бне Царство Боже, і до чо́го його прирівняю? 19 Поді́бне воно до гірчи́чного зёрна, що взяв чоловік і посіяв його в своїм са́ді. І воно виростло, і деревом стало, і „кóублилосьптаство небесне на ві́ттях його“.

20 І зно́ву сказав Він: „Із чим порівняю Я Боже Царство? 21 Поді́бне до рóзчини, що її бере жінка, і кладе на три мірки муки, аж поки все вкíсне“.

22 І проходив містами та сéлами Він і навчав, до Єрусалиму просту́ючи. 23 І озвася до Нього один: „Господи, — хіба буде мало спасéних?“ А Він відказав їм: 24 „Силку́йтеся

ввійти тісними ворітьми, бо кажú вам, — багато-хто будуть намагáтися ввійти, — та не зможуть! 25 Як устане Госпóдар та двері замкне, ви зачнёте висто́ювати ізнадвору, та стукати в двері й казати: „Господи, — відчини нам!“ А Він вам у відповідь скаже: „Не знаю Я вас, звідки ви!“ 26 Тоді станете ви говорити: „Ми їли й пили перед Тобою і на вулицях наших навчав Ти“.

27 А Він вам відкаже: „Говорю вам, — не знаю Я, звідки ви. „Видійдіть від Мене всі, хто чинить неправду!“ 28 Буде плач там і скрэгіт зубів, як побачите ви Авраама, та Ісака та Якова, та пророків усіх в Царстві Божім, себе ж — вигнаних геть. 29 І прийдуть інші від сходу й заходу, і півночі й півдня, і при столі в Царстві Божім засядуть! 30 І ось, є останні, що стануть за перших, і є перші, що стануть останніми!“

31 Тієї години підійшли дехто з фарисеїв, і сказали Йому: „Вийди собі, і піди звідси, — хоче бо їрод убити Тебе“.

32 А Він відказав їм: „Ідіть і скажіть тому лисові: Ось дéмонів Я виганяю, і чиню вздоровлення, — сьогóдні та звáвтра, а третього дня закінчу“.

33 Однак Мені треба ходити сьогóдні та звáвтра, і часу найближчого, бо згинутися не може пророк поза Єрусалимом. 34 Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменюєш послáних до тебе! Скільки раз Я хотів позбирати дітей твоїх, як та квочка збирає під крила курча́ток своїх, — та ви не захотіли! 35 Ось „ваш дім зостається порожній для вас!“ Говорю бо Я вам: Ви мене не побачите, аж поки не настане, що скажете: „Благословéнний, Хто йде в Господне Ім'я!“

14 І сталося, що Він у суботу ввійшов був до дому одного з фарисейських старшін, щоб хліба спожити, а вони назирáли за Ним. 2 І ото перед Ним був один чоловік, слабкий на вод'янку. 3 Ісус же озвася й сказав до закóнників та фарисеїв: „Чи вздоровляти в суботу годі́ться чи ні?“ 4 Вони ж мовчали. А Він, доторкнóвшись, уздоровив його та відпустив. 5 І сказав Він до них: „Коли осел або віл котрóгось із вас упаде до крини́ці, то хіба він не витягне зараз його дня

суботнього?“ 6 І вони не могли відповісти на це. 7 А як Він спостеріг, як вони собі перші місця вибирали, то сказав до запрошених притчу: 8 „Коли хто покличе тебе на весілля, не сідай на першому місці, щоб не трапився хто поважніший за тебе з покликаних, 9 і щоб той, хто покликав тебе та його, не прийшов і тобі не сказав: „Поступіся цьому місцем!“ І тоді ти із соромом станеш займати місце останнє. 10 Але як ти будеш запрошений, то приходь, і сідай на останньому місці, щоб той, хто покликав тебе, підійшов і сказав тобі: „Пріятелю, — сідай вище!“ Тоді буде честь тобі перед покликаними з тобою. 11 Хто бо підноситься — буде впокорений, а хто впокоряється — той піднесеться“. 12 А тому, хто Його був покликав, сказав Він: „Коли ти справляєш обід чи вечерю, не клич друзів своїх, ні братів своїх, ані своїх рідичів, ні сусідів багатих, щоб так само й вони коли не запросили тебе, — і буде взаємна відплата тобі. 13 Але, як справляєш гостину, клич убогих, калік, кривих та сліпих, 14 і будеш блаженний, бо не мають вони чим віддати тобі, — віддасться ж тобі за воскресіння праведних!“ 15 Як почув це один із отих, що сиділи з Ним при столі, то до Нього сказав: „Блаженний, хто хліб споживатиме в Божому Царстві!“ 16 Він же промовив до нього: „Один чоловік спорядив був велику вечерю, і запросив багатьох. 17 І послав він свого раба часу вечері сказати запрошеним: „Ідїть, бо вже все наготовано“. 18 І зараз усі почали відмовлятися. Перший сказав йому: „Поле купив я, і маю потребу піти та оглянути його. Прошу тебе, — вибач мені!“ 19 А другий сказав: „Я купив собі п'ять пар волів, — і йду спробувати їх. Прошу тебе, — вибач мені!“ 20 І знов інший сказав: „Одружився ось я, і через те я не можу прибути“. 21 І вернувся той раб і панові своєму про все розповів. Розгнівався госпóдар тоді, та й сказав до свого раба: „Піди швидко на вулиці та на завулки міські, і приведи сюди вбогих, і калік, і сліпих, і кривих“. 22 І згодом раб

повідомив: „Пане, сталося так, як звелів ти, та місця є ще“. 23 І сказав пан рабові: „Піди на дороги й на за́городи, та й сілуй прийти, щоб наповнився дім мій. 24 Кажу бо я вам, що жоден із запрошених мўжів тих не покуштує моєї вечері. Бо багато покликаних, та ви́браних мало!“ 25 Ішло ж з Ним багато людей. І, звернувшись, сказав Він до них: 26 „Коли хто приходить до Мене, і не знена́видить свого батька та матері, і дружини й дітей, і братів і сестёр, а до того й своєї душі, — той не може бути учнем Моїм! 27 І хто свого хреста не несе, і не йде вслід за Мною, — той не може бути учнем Моїм! 28 Хто бо з вас, коли башту поставити хоче, перше не сяде й видатків не вірахує, — чи має потрібне на виконання, 29 щоб, коли покладе він основу, але докінчити не зможе, усі, хто побачить, не стали б сміятися з нього, 30 говорячи: „Чоловік цей почав будувати, але докінчити не міг“. 31 Або який цар, ідучи на війну супроти царя іншого, перше не сяде порадитися, чи спро́мóжен він із десяти́ма тисячами стріти того, хто йде з двадцятьма тисячами проти нього? 32 Коли ж ні, то, як той ще далéко, шле посольство до нього та й просить про мир. 33 Так ото й кожен із вас, який не зречеться усьóго, що має, не може бути учнем Моїм. 34 Сіль — добра річ. Коли ж сіль несолоною стане, чим приправити її? 35 Ні на землю, ні на гній не потрібна вона, — її геть викидають. Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“

15 Набли́жались до Нього всі мїтники й грїшники, щоб послухати Його. 2 Фарисеї ж та книжники нарікали й казали: „Приймає Він грїшників та з ними їсть“. 3 А Він їм розповів оцю притчу, говорячи: 4 „Котрий з вас чоловік, мавши сотню овець і загубивши одну з них, не покине в пустині тих дев'ятидесяти й дев'яти, та й не піде шукати загинулої, аж поки не знайде її? 5 А знайшовши, кладе на рамена свої та радіє. 6 І, прийшовши додому, скликає він друзів і сусідів, та й каже до них: „Радїйте зо мною, бо знайшов я вівцю свою тую

загублену“. 7 Говорю вам, що так само на небі радигимуть більш за одного грішника, що кається, аніж за дев'ятдесятюх і дев'ятьох праведників, що не потребують покаїння!... 8 Або яка жінка, що має десять драхм, коли згубить драхму одну, не засвічує світла, і не мете хати, і не шукає уважно, аж поки не знайде? 9 А знайшовши, кличе приятельок та сусідок та каже: „Радійте зо мною, бо знайшла я загублену драхму!“ 10 Так само, кажу вам, радість буває в Божих анголів за одного грішника, який кається“. 11 І Він оповів: „У чоловіка одного було два сини. 12 І молодший із них сказав батькові: „Дай мені, батьку, належну частину маєтку!“ І той поділив поміж ними маєток. 13 А по небагатьох днях зібрав син молодший усе, та й подався до далекого краї, і розтратив маєток свій там, живучи марнотратно. 14 А як він усе прожив, настав голод великий у тім краї, — і він став бідувати. 15 І пішов він тоді і пристав до одного з мешканців тієї землі, а той вислав його на поля свої пасти свиней. 16 І бажав він наповнити шлунка свого хоч стручками, що їли їх свині, та ніхто не давав їх йому. 17 Тоді він спам'ятався й сказав: „Скільки в батька мого наймитів мають хліба аж надмір, а я отут з голоду гину! 18 Устану, і підю я до батька свого, та й скажу йому: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе. 19 Недостойний я вже зватися сином твоїм; прийми ж мене, як одного з своїх наймитів“. 20 І, вставши, пішов він до батька свого. А коли він далеко ще був, його батько вгледів його, — і переповнився жалем: і побіг він, і кинувся на шию йому, і зачав цілувати його! 21 І озвався до нього той син: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе, і недостойний вже зватися сином твоїм“. 22 А батько рабам своїм каже: „Принесіть негайно одєжу найкращу, і його зодягніть, і персня подайте на руку йому, а сандалі на ноги. 23 Приведіть теля відгодіване та заколіть, — будемо їсти й радити, 24 бо цей син мій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“ І почали

веселитись вони. 25 А син старший його був на полі. І коли він ішов й наближався до дому, почув музики та танці. 26 І покликав одного зо слуг, та й спитав: „Що це таке?“ 27 А той каже йому: „То вернувся твій брат, і твій батько звелів заколоти теля відгодіване, — бож здоровим його він прийняв“. 28 І розгнівався той, — і ввійти не хотів. Тоді вийшов батько його й став просити його. 29 А той відповів і до батька сказав: „Ото, стільки років служу я тобі, і ніколи наказу твого не порушив, — ти ж ніколи мені й козеняти не дав, щоб із приятелями своїми потішився я. 30 Коли ж син твій вернувся оцей, що проїв твій маєток із блудницями, — ти для нього звелів заколоти теля відгодіване“. 31 І сказав він йому: „Ти завжди зо мною, дитино, і все моє — то твоє! 32 Веселитись та тішитись треба було, бо цей брат твій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“

16 Оповів же Він й учням Своїм: „Один чоловік був багатий, і мав управителя, що оскаржений був перед ним, ніби він переводить маєток його. 2 І він покликав його, і до нього сказав: „Що це чую про тебе? Дай звіт про своє управління, бо більше не зможеш рядити“. 3 І управитель почав міркувати собі: „Що я маю робити, коли пан управління відійме від мене? Копати не можу, просити соромлюсь. 4 Знаю, що я зроблю, щоб мене прийняли до домів своїх, коли буду я скінений із управління“. 5 І закликав він нарізно кожного з боржників свого пана, та її питається першого: „Скільки винен ти панові моему?“ 6 А той відказав: „Сто кадок оливи“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою, швидко сідай та й пиши: п'ятдесят“. 7 А потім питається другого: „А ти скільки винен?“ І той відказав: „Сто кірців пшениці“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою й напиши: вісімдесят“. 8 І пан похвалив управителя цього невірного, що він мудро вчинив. Бо сини цього світу в своїм поколінні мудріші, аніж сини світла. (аїѠп 165) 9 І Я вам кажу: „Набувайте друзів собі від багатства

неправедного, щоб, коли проминеться воно, прийняли вас до вічних осель. (aĩnĩos g166) 10 Хто вірний в найменшому, — і в великому вірний; і хто несправедливий в найменшому, — і в великому несправедливий. 11 Отож, коли в несправедливім багатстві ви не були вірні, — хто вам правдиве довірять? 12 І коли ви в чужому не були вірні, — хто ваше вам дасть? 13 Жаден раб не може служить двом панам, — бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знéхтує. Не можете Богові й мамоні служити!“ 14 Чули все це й фарисеї, що були сріблολюбці, та й стали сміятися з Нього. 15 Він же промовив до них: „Ви себе видаєте за праведних перед людьмі, але ваші серця знає Бог. Що бо високе в людей, те перед Богом гидóта. 16 Закóн і Пророки були до Івана; відтоді Царство Боже благовістїться, і кожен силкується втиснутись в ньóго. 17 Легше небо й земля проминеться, аніж одна риса з Закóну загине. 18 Кожен, хто дружину свою відпускає, і бере собі іншу, той чинить перелюб. І хто побереться з тією, яку хто відпустив, той чинить перелюб. 19 Один чоловік був багатий, і зодягався в порфіру й віссóн, і щоденно розкішно бенкетував. 20 Був і вбогий один, на ім'я йому Лазар, що лежав у воріт його, стру́пами вкритий, 21 і бажав годуватися кри́шками, що зо стóлу багатого падали; пси ж приходили й рани лизали йому́. 22 Та ось сталось, що вбогий умер, — і на Авраамове лóно віднёсли його анголі. Умер же й багатий, — і його поховали. 23 І, тёрплячи муки в адú, звів він очі свої, та й побачив здаля Авраама та Лазаря на лоні його. (Hadēs g86) 24 І він закричав та сказав: „Змилуйся, отче Аврааме, надо мною, і пошли мені Лазаря, — нехай умочить у воду кінця свого пальця, і мого язика прохолóдить, бо я мучуся в полум'ї цїм!“ 25 Авраам же промовив: „Згадай, сину, що ти вже прийняв за життя свого добре своє, а Лазар так само — лихе; тепер він тут тїшиться, а ти мучишся. 26 А крім того

всього, поміж нами та вами велика безóдня поставлена, так що ті, що хочуть, переходити не можуть ізвідси до вас, ані не переходять ізвідти до нас“. 27 А він відказав: „Отож, отче, благаю тебе, щоб його ти послав у дїм бáтька мого, 28 бо п'ятох братів маю, — хай він їм засвідчить, щоб і вони не прийшли на це місце страждáння!“ 29 Авраам же сказав: „Вони мають Мойсея й Пророків, — нехай слухають їх!“ 30 А він відказав: „Ні ж бо, отче Аврааме, — але коли прийде хто з мертвих до них, то покаються“. 31 Йому ж він відказав: „Як Мойсея й Пророків не слухають, то коли хто й із мертвих воскресне, — не їнãтимуть віри!“

17 І сказав Він до учнів Своїх: „Неможливо, щоб спокуси не мали прийти; але горе тому́, через кого приходять вони! 2 Краще б такому було́, коли б жóрно млинóве на шию йому́ почепити та й кинути в море, аніж щоб спокусив він одного з малїх цих! 3 Уважайте на себе! Коли провинїться твій брат, докорї йому, а коли він покається, то вибач йому. 4 І хоча б сїм раз денно він провинивсь проти тебе, і сїм раз звернувся до тебе, говорячи: „Каюся“, — вибач йому!“ 5 І сказали апóстоли Господу: „Додáй Ти нам віри!“ 6 А Господь відказав: „Коли б мали ви віру, хоч як зёрно гїрчїчне, і сказали шовкóвиці цїй: „Вїрвися з коренем і посади́ся до моря“, — то й послухала б вас! 7 Хто ж із вас, мавши раба, що оре чи пасе, скаже йому, як він вёрнеться з поля: „Негаїно йди та сїдай до столу“? 8 Але чи ж не скаже йому: „Приготуй що вечёрятї, і підпережись, і мені прислугóвуй, аж поки я їстиму й питиму, а потóму ти сам будеш їсти та пити“? 9 Чи ж він дякує тому рабові, що наказане виконав? 10 Так і ви, коли зробите все вам наkáзане, то кажїть: „Ми — нїкчемні раби, бо зробили лиш те, що повинні зробити були!“ 11 І сталось, коли Він ішов до Єрусалиму, то проходив поміж Самарїєю та Галїлеєю. 12 І, коли вхóдив до одного села, перестрїли Його десять мужів, слабїх на проказу, що стали здалека. 13

І голос піднесли вони та й казали: „Ісусе, одна візьметься, а друга полишиться. 36 Наставнику, — змилуйсь над нами!“ 14 І, побачивши їх, Він промовив до них: „Підіть і покажіться священникам!“ І сталося, коли вони йшли, то очістились. 15 Один же з них, як побачив, що видужав, то вернувся, і почав гучнім голосом славити Бога. 16 І припав він обличчям до ніг Його, складаючи дяку Йому. А то самарянин був... 17 Ісус же промовив у відповідь: „Чи не десять очістилось, — а дев'ять же де? 18 Чому не вернулись вони хвалу Богові віддати, крім цього чужинця?“ 19 І сказав Він йому: „Підведися й іди: твоя віра спасла тебе!“ 20 А як фарисеї спитали Його, коли Царство Боже прийде, то Він їм відповів і сказав: „Царство Боже не прийде помітно, 21 і не скажуть: „Ось тут“, або: „Там“. Бо Боже Царство всередині вас!“ 22 І сказав Він до учнів: „Прийдуть дні, коли побажаєте бачити один з днів Сина Людського, — та не побачите. 23 І скажуть до вас: „Ось тут“, чи: „Ось там“, — не йдіть, і за ним не біжіть! 24 Бо як блискавка, блиснувши, світить із одного краю під небом до другого краю під небом, так буде Свого дня й Син Людський. 25 А перше належить багато страждати Йому, і відцурається рід цей від Нього. 26 І, як було за днів Ноевих, то буде так само й за днів Сина Людського: 27 їли, пили, женилися, заміж виходили, аж до того дня, коли „Ной увійшов до ковчегу“; прийшов же потоп, — і всіх вигубив. 28 Так само, як було за днів Лотоших: їли, пили, купували, продавали, садили, будували; 29 того ж дня, як Лот вийшов із Содому, — огонь із сіркою з неба линув, і всіх погубив. 30 Так буде й того дня, як Син Людський з'явиться! 31 Хто буде того дня на домі, а речі його будуть у домі, нехай їх забрати не злázить. Хто ж на полі, так само нехай назад не вертається, — 32 пам'ятайте про Лотову дружину! 33 Хто дбáтиме зберегти свою душу, — той погубить її, а коли хто погубить, — той оживить її. 34 Кажу вам: удвох будуть ночі тієї на óдному ліжкові: один візьметься, а другий полишиться. 35 Дві молóтимуть разом, —

одна візьметься, а друга полишиться. 36 Двоє будуть на полі, — один візьметься, а другий полишиться!“ 37 І казали вони Йому в відповідь: „Де, Господи?“ А Він відказав їм: „Де труп, там зберуться й орли“.

18 І Він розповів їм і притчу про те, що треба молитися завжди, і не занепадати духом, 2 говорячи: „У місті якомусь суддя був один, що Бога не боявся, і людей не сорóмився. 3 У тому ж місті вдова перебувала, що до нього ходила й казала: „Оборони мене від мого супротивника!“ 4 Але він довгий час не хотів. А згодом сказав сам до себе: „Хоч і Бога я не боюся, і людей не сорóмлюся, 5 але через те, що вдовиця оця докучає мені, то візьму в оборону її, щоб вона без кінця не ходила, і не докучала мені“. 6 І промовив Господь: „Чи чуєте, що говорить суддя цей неправедний? 7 А чи ж Бог в оборону не візьме обраних Своїх, що голосять до Нього день і ніч, хоч і бáряться Він щодо них? 8 Кажу вам, що Він їм незабаром подасть оборону! Та Син Людський, як прийде, чи Він на землі знайде віру?“ 9 А для деяких, що були себе певні, що вони ніби праведні, і за ніщо мали інших, Він притчу оцю розповів. 10 „Два чоловіки до храму ввійшли помолитись, — один фарисей, а другий був митник. 11 Фарисей, ставши, так молився про себе: „Дякую, Боже, Тобі, що я не такий, як інші люди: здирщики, неправедні, перелюбні, або як цей митник. 12 Я пошу два рази на тиждень, даю десятину з усього, що тільки надбаю!“ 13 А митник здалека стояв, та й очей навіть звести до неба не смів, але бив себе в груди й казав: „Боже, будь милостивий до мене грішного!“ 14 Говорю вам, що цей повернувся до дому свого більш виправданий, аніж той. Бо кожен, хто підноситься, — буде понижений, хто ж понижáється, — той піднесеться“. 15 До Нього ж приносили й немовлят, щоб до них доторкнувся, а учні, побачивши, їм докоряли. 16 А Ісус їх покликав та й каже: „Пустіте дітей, щоб до Мене приходили, і не забороняйте їм, — бо таких Царство

Боже. 17 Поправді кажіть вам: Хто Божого Царства не прийме, як дитя, той у нього не ввійде!“ 18 І запитався Його один із начальників, говорячи: „Учителю Добрий, що робити мені, щоб впасти до вічного життя?“ (aiōnios g166) 19 Ісус же йому відказав: „Чого зवेश Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, — тільки Сам Бог! 20 Знаєш заповіді: „Не чини перелюбу, не вбивай, не краді, не свідкуй неправдиво, шануй свого батька та матір“. 21 А він відказав: „Усе це я виконав від юнацтва свого!“ 22 Як почув це Ісус, то промовив до нього: Одного тобі ще бракує: Розпродай усе, що ти маєш, і вбогим роздай, — і матимеш скарб свій на небі. Вертайся тоді, та й іди вслід за Мною!“ 23 А він, коли почув це, то засумував, бо був вельми багатий. 24 Як побачив Ісус, що той засумував, то промовив: „Як тяжко багатим увійти в Царство Боже! 25 Бо верблюдові легше пройти через голчине вушко, ніж багатому в Боже Царство увійти“. 26 Ті ж, що чули, спитали: „Хто ж тоді може спастись?“ 27 А Він відповів: „Неможливе людям — можливе для Бога!“ 28 І промовив Петро: „От усе ми покинули, — та й пішли за Тобою слідом“. 29 А Ісус відказав їм: „Поправді кажіть вам: Немає такого, щоб покинув свій дім, або дружину, чи братів, чи батьків, чи дітей ради Божого Царства, 30 і не одержав би значно більш цього часу, а в віці наступнім — життя вічне“. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 І, взявши Дванадцятьох, промовив до них: „Оце в Єрусалимі ми йдемо, і все здійсниться, що писали Пророки про Людського Сина. 32 Бо Він виданий буде поганам, і буде осміяний, і покривджений, і опльований. 33 і, збичувавши, уб'ють Його, — але третього дня Він воскресне!“ 34 Та з цього нічого вони не збагнули, і ця річ перед ними закрита була, і сказаного вони не розуміли. 35 І сталося, як Він наближався був до Єрихону, один невидючий сидів при дорозі й просив. 36 А коли він почув, що проходить народ, то спитався: „Що це таке?“ 37 А йому відказали, що проходить Ісус Назарянин. 38 І став він кричати й

казати: „Ісусе, Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ 39 А ті, що попереду йшли, сварились на нього, щоб він замовк, а він ще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ 40 І спинився Ісус, і привести його до Себе звелів. А коли той наблизився до Нього, то Він запитався його: 41 „Що ти хочеш, щоб зробив Я тобі?“ А той відповів: „Господи, — нехай стану видючим!“ 42 Ісус же до нього сказав: „Стань видючий! Твоя віра спасла тебе!“ 43 І зараз видючим той став, і пішов вслід за Ним, прославляючи Бога. А всі люди, бачивши це, віддали хвалу Богові.

19 І, ввійшовши Ісус, переходив через Єрихон. 2 І ось чоловік, що звався Закхей, — він був старший над митниками, і був багатий, — 3 бажав бачити Ісуса, хто Він, але з-за народу не міг, — бо малий був на зріст. 4 І, забігши вперед, він виліз на фігове дерево, щоб бачити Його, бо Він мав побіч нього проходити. 5 А коли на це місце Ісус підійшов, то поглянув угору до нього й промовив: „Закхейу, — зійди зараз додолу, бо сьогодні потрібно Мені бути в домі твоїм!“ 6 І той зараз додолу ізліз, і прийняв Його з радістю. 7 А всі, як побачили це, почали нарікати, і казали: „Він до грішного мужа в гостину зайшов!“ 8 Став же Закхей та й промовив до Господа: „Господи, половину маєтку свого я віддам ось убогим, а коли кого скривдив був чим, — верну вчетверо“. 9 Ісус же промовив до нього: „Сьогодні на дім цей спасіння прийшло, бо й він син Авраамів. 10 Син бо Людський прийшов, щоб знайти та спасти, що загинуло!“ 11 Коли ж вони слухали це, розповів Він ще одну притчу, бо Він був недалеко від Єрусалиму, вони ж думали, що об'явиться Боже Царство тепер. 12 Отож Він сказав: „Один чоловік, роду славного, відправлявся в далеку країну, щоб царство прийняти й вернутись. 13 І покликав він десятьох своїх рабів, дав їм десять мін, і сказав їм: „Торгуйте, аж поки вернеться“. 14 Та його громадяни його ненавиділи, і послали посланців услід за

ним, кажучи: „Не хочемо, щоб він був над нами царем“. 15 І сталося, коли він вернувся, як царство прийняв, то звелів покликати рабів, яким срібло роздав, щоб довідатися, хто що набув. 16 І перший прийшов і сказав: „Пане, міна твоя принесла десять мін“. 17 І відказав він йому: „Гаразд, рабе добрий! Ти в малому був вірний, — володів десятьма містами“. 18 І другий прийшов і сказав: „Пане, твоя міна п'ять мін принесла“. 19 Він же сказав і тому: „Будь і ти над п'ятьма містами“. 20 І ще інший прийшов і сказав: „Пане, ось міна твоя, що я мав її сховану в хустці. 21 Я бо боявся тебе, — ти ж бо людина жорстока: береш, чого не поклав, і жнеш, чого не посіяв“. 22 І відказав той йому: „Устами твоїми, злий рабе, суджу я тебе! Ти знав, що я — жорстока людина, беру, чого не поклав, і жну, чого не посіяв. 23 Чому ж не віддав ти мініальникам срібла мого, — і я, повернувшись, узяв би своє із прибутком?“ 24 І сказав він присутнім: „Візьміть міну від нього, та дайте тому, хто десять мін має“. 25 І відказали йому: „Пане, — він десять мін має“. 26 Говорю бо я вам: „Кожному, хто має, то дасться йому, хто ж не має, — забереться від нього і те, що він має. 27 А тих ворогів моїх, які не хотіли, щоб царював я над ними, приведіте сюди, — і на очах моїх їх повбивайте“. 28 А як це оповів, Він далі пішов, простуючи в Єрусалим. 29 І ото, як наблизився до Вітфагії й Віфанії, на горі, що Оливною зветься, Він двох учнів послав, 30 наказуючи: „Ідіть у село, яке перед вами; увійшовши до нього, знайдете прив'язане осля, що на нього ніколи ніхто із людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть. 31 Коли ж вас хто питає: „Нащо відв'язуєте?“, відкажіть тому так: „Господь потребує його“. 32 Посланці ж відійшли, — і знайшли, як Він їм був сказав. 33 А коли осля стали відв'язувати, хазяї його їх запитали: „Нащо осля ви відв'язуєте?“ 34 Вони ж відказали: „Господь потребує його“. 35 І вони привели до Ісуса його, і, поклавши одержу свою на осля, посадили Ісуса. 36

Коли ж Він їхав, вони простили одержу свою по дорозі. 37 А як Він наближався вже до сходу з гори Оливної, то весь натовп учнів, радіючи, почав гучним голосом Бога хвалити за всі чуда, що бачили, 38 кажучи: „Благословенний Цар, що йде у Господне ім'я! Мир на небесах, і слава на висоті!“ 39 А деякі фарисеї з народу сказали до Нього: „Учителю, — заборони Своїм учням!“ 40 А Він їм промовив у відповідь: „Кажу вам, що коли ці замовкнуть, то каміння кричатиме!“ 41 І коли Він наблизився, і місто побачив, то заплакав за ним, 42 і сказав: „О, якби й ти хоч цього дня пізнало, що потрібне для миру тобі! Та тепер від очей твоїх сховане це. 43 Бо прийдуть на тебе ті дні, і твої вороги тебе валом оточать, і обляжуть тебе, і стиснуть тебе звідусюди. 44 І зрівняють з землею тебе, і поб'ють твої діти в тобі, і не позоставлять у тобі каменя на камені, бо не зрозуміло ти часу відвідин твоїх“. 45 А коли Він у храм увійшов, то почав виганяти продавців, 46 до них кажучи: „Написано: „Дім Мій — дім молитви“, а ви з нього зробили „печеру розбійників“. 47 І Він кожного дня у храмі навчав. А первосвященики й книжники й найважливіші з народу шукали, щоб Його погубити, 48 але не знаходили, що вчинити Йому, бо весь народ горнувся до Нього та слухав Його.

20 І сталося одного з тих днів, як навчав Він у храмі людей, та Добру Новину звіщав, прийшли первосвященики й книжники з старшими, 2 та й до Нього промовили, кажучи: „Скажи нам, якою владою Ти чиниш оце? Або хто Тобі владу цю дав?“ 3 І промовив до них Він у відповідь: „Запитаю й Я вас одну річ, — і відповідайте Мені: 4 Іванове хрищення з неба було, чи від людей?“ 5 Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „З неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ 6 А як скажемо: „Від людей“, то всі люди камінням поб'ють нас, бо були переконані, що Іван — то пророк“. 7 І вони відповіли, що не знають, ізвідки. 8 А Ісус відказав їм: „То й Я не скажу вам, якою

владою Я це чиню". 9 І Він розповідати почав людям притчу оцю. „Один чоловік насадив виноградника, і віддав його винаря́м, та й відбув на час довший. 10 А певного часу послав він раба до своїх винарів, щоб дали йому частку з плодів виноградника. Та побили його винарі, і відіслали ні з чим. 11 І знову послав він до них раба іншого, а вони й того збили й знева́жили, — та й відіслали ні з чим. 12 І послав він ще третього, а вони й того зранили й вигнали. 13 Сказав тоді пан виноградника: „Що́ маю робити? Пошлю свого сина улю́бленого, — може його посоро́млятьс́я“. 14 Винарі ж, як його вгледіли, міркували собі та казали: „Це спадко́ємець; ходім, заморду́ймо його, щоб спадщина наша була́“. 15 І вони його вивели за виноградника, та й убили... Що́ ж зробить їм пан виноградника? 16 Він прийде та й вигубить цих винарів, виноградника ж іншим віддасть“. Слухачі ж повіли: „Нехай цього не станетьс́я!“ 17 А Він глянув на них та й сказав: „Що ж оце, що написано: „Камінь, що його будівничі відкинули, той нарі́жним став каменем! 18 Кожен, хто впаде́ на цей камінь — розі́б'ється, а на кого він сам упаде́, — то розчавить його́“. 19 А книжники й первосвященники руки на Нього хотіли накласти тієї години, але побоялись наро́ду. Бо вони розуміли, що про них Він цю притчу сказав. 20 І вони слідували за Ним, і підіслали підглядачів, які праведних із себе вдавали, щоб зловити на слові Його, і Його видати урядові й владі намісника. 21 І вони запитали Його та казали: „Учителю, знаємо ми, що Ти добре говориш і навчаєш, і не дивишся на обліччя, але наставляєш на Божу дорогу правдиво. 22 Чи годітьс́я давати податок для кесаря, чи ні?“ 23 Знаючи ж їхню хитрість, сказав Він до них: „Чого ви Мене випробовуєте? 24 Покажіте динарі́я Мені. Чий образ і напис він має?“ Вони відказали: „Кесарів“. 25 А Він їм відказав: „Тож віддайте кесаре́ве — кесаре́ві, а Богові — Боже!“ 26 І не могли вони перед людми́ зловити на слові Його. І дивувались вони з Його відповіді, та й замовкли. 27 І підійшли дехто із саддукеїв, що твердять, ніби немає воскресіння, і запитали Його, 28 та казали: „Учителю, Мойсей написав нам: „Як умре́ кому брат, який має дру́жину, а помре бездітний, — то нехай його брат візьме дру́жину, і відновить насіння для брата свого“. 29 Було ж сім братів. І перший, узявши дру́жину, бездітний умер. 30 І другий узяв був ту дру́жину, та й той вмер бездітний. 31 І третій узяв був її, так само й усі се́меро, — і вони дітей не позоставили, та й повми́рали. 32 А по всіх умерла й жінка. 33 А в воскресінні котро́му із них вона дру́жиною буде? Бо се́меро мали за дру́жину її“. 34 Ісус же промовив у відповідь їм: „Женя́тьс́я й заміж виходя́ть сини цього віку. (аіѠn g165) 35 А ті, що будуть достойні́ того віку й воскресіння з мертвих, — не будуть ні женитис́я, ні заміж вихо́дити, (аіѠn g165) 36 ні вмерти вже не можуть, бо рівні вони анго́лам, і вони сини Божі, синами воскресіння бувши. 37 А що мертві встаю́ть, то й Мойсей показав — при кущі, — коли він назвав Господа „Богом Авраамовим, і Богом Ісаковим, і Богом Якововим“. 38 Бог же не є Богом мертвих, а живих, бо всі в Нього живуть.“ 39 Дехто ж із книжників відповіли та казали: „Учителю, — Ти добре сказав!“ 40 І вже не насмілювалися питати Його ні про що́. 41 І сказав Він до них: „Як то кажуть, що Христос син Давидів? 42 Таж Давид сам говорить у книзі Псалмі́в: „Промовив Господь Господе́ві моему: сядь правору́ч Мене, 43 поки не покладу́ Я Твоїх ворогів підні́жком ногам Твоїм!“ 44 Отже, Давид Його Господом зве, — як же Він йому син?“ 45 І, як увесь наро́д слухав, Він промовив до учнів Своїх: 46 „Стережітьс́я книжників, що хочуть у довгих одежах ходити, і люблять приві́ти на ринках, і перші лавкі́ в синагогах, і перші місця́ на бенке́тах, 47 що вдові́ні хаті́ поідаю́ть, і моля́тьс́я довго напо́каз, — вони тяжче осу́дження прийму́ть!“

21 І поглянув Він угору, і побачив заможних, що кидали да́ри свої до скарбни́ці. 2 Побачив і вбогу вдови́цю

одну, що дві лѣпти туди вона вкинула. 3 І сказав Він: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця вкинула більше за всіх! 4 Бо всі клали від лишка свого в дар Богові, а вона поклала з убоства свого весь прожиток, що мала“. 5 Коли ж дехто казав про храм, що прикрашений дорогоцінним камінням та дарами, тоді Він прорік: 6 „Надійдуть ті дні, коли з того, що бачите, не зостанеться й каменя на камені, який не зруйнується“. 7 І запитали Його та сказали: „Учителю, коли ж оце станеться? І, яка буде ознака, коли має початися це?“ 8 Він же промовив: „Стережіться, щоб вас хто не звів. Бо багато хто прийдуть в Ім'я Моє, кажучи: „Це Я“, і „Час наблизився“. Та за ними не йдіть! 9 І, як про війни та розрухи почуєте ви, — не лякайтесь, бо перш, статись належить тому“. Але це не кінець ще“. 10 Тоді промовляв Він до них: „Повстане народ на народ, і царство на царство“. 11 І будуть землетруси великі та голод, та помір місцями, і страшні та великі ознаки на небі. 12 Але перед усім тим накладуть на вас руки свої, і переслідувати будуть, і видаватимуть вас у синагоги й в'язниці, і поведуть вас до царів та правителів — через Ім'я Моє. 13 Але це стане вам на свідощтво. 14 Отож, покладіть у серця свої — наперед не гадати, що будете відповідати, 15 бо дам Я вам мову та мудрість, що не зможуть противитись чи суперечити їй всі противники ваші. 16 І будуть вас видавати і батьки, і брати, і рідня, і друзі, а декому з вас заподіють і смерть. 17 І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. 18 Але й волосина вам із голови не загине! 19 Терпеливістю вашою душі свої ви здобудете. 20 А коли ви побачите Єрусалим, військом оточений, тоді знайте, що до нього наблизилось спустошення. 21 Тоді ті, хто в Юдеї, нехай у гори втікають; хто ж у середині міста, нехай вийдуть; хто ж в околицях, — хай не вертаються в нього! 22 Бо то будуть дні помсти, щоб виконалося все написане. 23 Горе ж вагітним та тим, хто годує грудьми, у ті дні, бо буде велика нужда на землі та гнів над цим

людом! 24 І поляжуть під гострим мечем, і заберуть до неволі поміж усі народи, і погани топтатимуть Єрусалим, аж поки не скінчиться час тих поган. 25 І будуть ознаки на сонці, і місяці, і зорях, і тривога людей на землі, і збентеження від шуму моря та хвиль, 26 коли люди будуть мертвіти від страху й чекання того, що йде на весь світ, бо сили небесні порушаться. 27 І побачать тоді „Сина Людського, що йтиме на хмарах “із силою й великою славою! 28 Коли ж стане збуватися це, то випростуйтесь, і підійміть свої голови, — бо зближається ваше визволення!“ 29 І розповів Він їм притчу: „Погляньте на фігове дерево, і на всілякі дерева: 30 як вони вже розпукуються, то, бачивши це, самі знаєте, що близько вже літо. 31 Так і ви, як побачите, що діється це, то знайте, що Боже Царство вже близько! 32 Поправді кажу вам: Не перейде цей рід, аж усе оце станеться. 33 Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої! 34 Уважайте ж на себе, щоб ваші серця не обтяжувалися ненажерством та п'янством, і життєвими клопотами, і щоб день той на вас не прийшов несподівано, 35 немов сітка; бо він прийде на всіх, що живуть на поверхні всієї землі. 36 Тож пильнуйте, і кожного часу моліться, щоб змогли ви уникнути всього того, що має відбутись, та стати перед Сином Людським!“ 37 За дня ж Він у храмі навчав, а на ніч виходив та перебував на горі, що зветься Олівна. 38 А зранку всі люди до Нього приходили в храм, щоб послухати Його.

22 Наближалося ж свято Опрісноків, що Пасхою зветься. 2 А первосвященники й книжники стали шукати, як би вбити Його, та боялись народу. 3 Сатана ж увійшов у Юду, званого Іскаріот, одного з Дванадцятьох. 4 І він пішов, і почав умовлятися з первосвященниками та начальниками, як він видасть Його. 5 Ті ж зраділи, і погодилися дати йому срібняків. 6 І він обіцяв, і шукав відповідного часу, щоб їм видати Його без народу. 7 І настав день Опрісноків, коли пасху приносити в жертву належало. 8 І

послав Він Петра та Івана, говорячи: „Підіть, ви в Царстві Моїм споживали й пили за і приготуйте нам пасху, щоб її спожили столом Моїм, і щоб ви на престолах засіли ми“. 9 А вони запитали Його: „Дé Ти хочеш, судити дванадцять племён Ізраїлевих“. 31 щоб ми приготувáли?“ 10 А Він їм відказав: І промовив Господь: „Сімоне, Сімоне, — „Ось, як б́удете вхóдити в місто, стріне ось сатана жадав вас, щоб вас пересéйти, вас чоловік, воду несучи у глекові, — ідіть мов ту пшеницю. 32 Я ж молився за тебе, за ним аж до дому, куди він увійде. 11 І щоб не змéнилась віра твоя; ти ж колись, скажіть до госпóдаря дому: Учитель питає як навéрнешся, зміцни браттю свою!“ 33 тебе: „Де кімнáта, в якій спожив́у зо Своїми А той відказав Йому: „Господи, я з Тобою учнями пасху?“ 12 І він вам покаже велику готовий іти до в'язниці й на смерть!“ 34 Він гóрницю вистелену: там приготуйте“. 13 І же прорік: „Говорю тобі, Петре, — півень не вони відійшли, і знайшли, як Він їм говорив, заспіває сьогодні, як ти тричі зречешся, що — і зачали́ там готувáти пасху. 14 А коли не знаєш Мене“... 35 І Він їм сказав: „Як Я настав час, сів до стóлу, і апóстоли з Ним. 15 вас посилав без калітки, і без торби, і без І промовив до них: „Я д́уже бажав спожіти сандáль, — чи вам бракувало чого?“ Вони цю пасху із вами, перш ніж муки прийму́. 16 ж відказали: „Нічо́го“. 36 „А тепер — каже Бо каж́у вам, що вже споживати не буду її, їм — хто має калитку, нехай візьме, теж і поки спóвниться в Божому Царстві вона“. торбу; хто ж не має, нехай продасть одіж 17 Узявши ж чашу, і вчинивши подяку, свою та й купить меча. 37 Говорю бо Я Він промовив: „Візьміть її, і поділіть між вам, що віконатися на Мені має й це ось собою. 18 Каж́у ж вам, що віднині не питиму написане: „До злочинців Його зараховано“. Я від оцього плóду виноградного, доки Бо те, що про Мене, викóнується“. 38 І сказали Боже Царство не прійде“. 19 Узявши ж вони: „Господи, ось тут два мечі“. А Він їм відказав: „Дóсить!“ 39 І Він вийшов, і пішов хліб і вчинивши подяку, поламав і дав за звичáем на гóру Оливну. А за Ним пішли їм, проказуючи: „Це тіло Моє, що за вас за учні Його. 40 А прийшовши на місце, сказав віддається. Це чиніть на спóмин про Мене!“ їм: „Моліться, щоб не впасти в спокусу“. 41 А 20 По вечéрі так само ж і чашу, говорячи: Він Сам, відійшовши від них, як докинути „Оця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові, кáменем, на коліна припав та й молився, що за вас проливається. 21 Та однак, — за 42 благаючи: „Отче, як волієш, — пронесі столом ось зо Мною рука Мого зрáдника. 22 мимо Мене цю чашу! Та проте — не Моя, Бо Син Л́юдський іде, як признáчено; але а Твоя нехай станеться воля!“ 43 І Ангол із горе тому чоловікові, хто Його видає!“ 23 а неба з'явився до Нього, — і додавав Йому А вони почали́ між собою питати, котрій сили. 44 А як був у смертéльній тривозі, з них мав би це вчинити? 24 І сталось між ще пильніш Він молився. І піт Його став, ними й змагання, котрий з них уважатися немов каплі крови, що спливали на землю. має за більшого. 25 Він же промовив до них: 45 І, підвівшись з молитви, Він до учнів „Царі народів панують над ними, а ті, що прийшов, і знайшов їх, що спали з журб́и. 46 І ними володіють, доброчінцями звуться. 26 промовив до них: „Чогó ви спите? Уставайте Але не так ви: хто найбільший між вами, й моліться, щоб не впасти в спокусу!“ 47 І, нехай буде, як менший, а начальник — й коли Він іще говорив, ось нарóд з'явився, як слуга, 27 Бо хто більший: чи той, хто і один із Дванадцятóх, що Юдою зветься, сидить при столі, чи хто прислугóвує? Чи ішов перед ними. І він підійшов до Ісуса, не той, хто сидить при столі? А Я серед вас, щоб поцілувати Його. [Бо він знака їм дав як слуга. 28 Ви ж оті, що перетривали зо був: кого я поцілую, то Він!“]. 48 Ісус же Мною в спокúсах Моїх, 29 і Я вам заповітую промовив до нього: „Чи оце поцілунком Царство, як Отець Мій Мені заповів, 30 щоб

ти, Юдо, видаєш Сина Людського?“ 49 А ті, що були з Ним, як побачили, що має статись, сказали Йому: „Господи, — чи мечем нам не вдарити?“ 50 І, один із них рубо́ну́в раба первосвященикового, — та й відтяв праве вухо йому́. 51 Та Ісус відізвася й сказав: „Лишіть, — уже до́сити!“ І, доторкнувшись до вуха його, у здоро́вив його. 52 А до первосвящеників і вла́ди сторожі храму та старших, що прийшли проти Нього, промовив Ісус: „Немов на розбі́йника вийшли з мечами та киями. 53 Як щоденно Я з вами у храмі бував, не підні́сли на Мене ви рук. Та це ваша година тепер, і влада те́мряви“. 54 А схо́пивши Його, повелі й привелі у дім первосвященика. Петро ж зда́лека йшов слі́дкомá. 55 Як розклали ж огонь серед двору, і вкупі сиділи, сидів і Петро поміж ними. 56 А служни́ця одна його вгледіла, як сидів коло світла, і, придивившись до нього, сказала: „І цей був із Ним!“ 57 І відрі́кся від Нього він, тве́рдячи: „Не знаю я, жінко, Його!“ 58 Незабáром же другий побачив його та й сказав: „І ти від отих“. А Петро відказав: „Ні, чоловіче!“ 59 І як ча́су минуло з годину, хтось інший тве́рдив і казав: „Поправді, — і цей був із Ним, бо він галіле́янин“. 60 А Петро відказав: „Чоловіче, — не відаю, про що́ ти говориш“... І зараз, як ще говорив він, півень заспівав. 61 І Госпо́дь обернувся й подививсь на Петра. А Петро згадав слово Госпо́дне, як сказав Він йому: „Перше, ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. 62 І, вийшовши звідти, він гірко заплакав! 63 А люди, які ув'язні́ли Ісуса, знуща́лися з Нього та били. 64 І, закривши Його, вони били Його по обличчі, і питали Його, приговорюючи: „Пророкуй, хт́о то вдарив Тебе?“ 65 І багато інших богознева́г говорили на Нього вони... 66 А коли настав день, то зіб́ралися старші наро́ду, первосвященики й книжники, і повелі Його в синедри́он свій, 67 і казали: „Коли Ти Христос, скажи нам“. А Він їм відпові́в: „Коли Я вам скажу́, — не повірите ви. 68 А коли й сппитаю вас Я, — не дасте

Мені відпові́ді. 69 Незабáром Син Людський сидітиме по праві́ці сили Божо́ї!“ 70 Тоді всі запитали: „То Ти Божий Син?“ А Він їм відпові́в: „Самі кажете ви, що то Я“. 71 А вони відказали: „На́що потрі́бні ще свідки для нас? Бо ми чули самі з Його уст!“

23 І зня́лися всі їхні збори, і повелі до Пилата Його. 2 І зачали оскаржа́ти Його й говорити: „Ми стве́рдили, що Цей ворохо́бить народ наш, і забороня́є податок давати кесаре́ві, та й говорить, що Він, — Христос Цар“. 3 І Пилáт запитав Його, кажучи: „Чи Ти Цар Юде́йський?“ А Він відказав йому в відпові́дь: „Сам ти кажеш“... 4 І Пилат сказав первосвященикам та до наро́ду: „Я не знахо́джу жо́дної провину в Цій Люди́ні“. 5 А вони намагались, говорячи: „Він бунту́є наро́д, навчаючи в усій Юде́ї, від Галіле́ї почавши аж по́си“. 6 А Пилат, вчувши про Галілею, спитав: „Хіба Він галіле́янин?“ 7 І, дізнавшись, що Він із вла́ди Ірода, віді́слав Його Іродові, бо той в Єрусали́мі також перебува́в тими днями. 8 Коли ж Ірод побачив Ісуса, то дуже зраді́в, бо він від давнього ча́су бажав Його бачити, — багато за Нього чував, і сподівався побачити чудо яке, що бува́є від Нього. 9 І багато пита́вся Його, та нічого не відпові́дав Він йому. 10 І стояли тут первосвященики й книжники, та завзя́то Його оскаржували. 11 Тоді Ірод із військом свої́м ізневажа́в Його й насмія́вся, зодягнувши Його в яснобі́лу оді́ж, і віді́слав до Пилата Його. 12 І того дня стали Ірод із Пилатом за прія́телів між собою, бо давні́ш ворожнеча́ між ними була́. 13 А Пилат скликав первосвящеників, і старшин, і наро́д, 14 і промовив до них: „Привелі́ ви мені Чолові́ка Цьо́го, як то́го, що бунту́є наро́д. А ось я перед вами розві́дав, — і не знахо́джу в Люди́ні Оці́й ані одні́єї провину тако́ї, про що́ ви оскаржу́єте. 15 Також Ірод, бо він віді́слав Його нам. І ось нічого, що на смерть заслу́говувало б, Він не вчинив. 16 Отже я покараю Його й відпу́щу“. 17 Бо пови́нен був їм відпустити одно́го на свято. 18 А наро́д став кричати й казати:

Візьми Цього́, — відпусти ж нам Варавву!“
19 А той за повста́ння одне, яке сталося в місті, і за вбивство посаджений був до в'язниці. 20 І зно́ву сказав їм Пилат, хоча́чи відпустити Ісуса. 21 Та кричали вони й говорили: „Розіпни, розіпни Його!“ 22 Він же втретє промовив до них: „Яке ж зло вчинив Він? Я нічого, що на смерть заслуго́вувало б, на Нім не знайшов. Отже я покараю Його й відпущу́.“ 23 А вони сильним криком свого домага́лися, та вимагали розп'ясти Його. І взяв го́ру крик їхній та первосвящеників. 24 І Пилат присудив, щоб бу́ло, як просили вони: 25 відпустив їм Варавву, поса́дженого за повста́ння та вбивство в в'язницю, за якого просили вони, а Ісуса віддав їхній волі... 26 І як Його повелі́, то схо́пили якогось Сімона із Кіріне́ї, що з поля вертався, і поклали на нього хреста, щоб він ніс за Ісусом! 27 А за ним ішов на́товп великий людей і жінок, які плакали та голосили за ним. 28 А Ісус обернувся до них та й промовив: „Дочки ерусалимські, не ридайте за Мною, — за собою ридайте й за дітьми своїми! 29 Бо ось дні настають, коли скажуть: „Блаженні неплідні, та утробі, які не родили, і груди, що не годували“. 30 Тоді стануть казати горам: „Поспадайте на нас“, а узгір'ям: „Покрийте нас!“ 31 Бо коли таке роблять зеленому дереву, то що́ буде сухому?“ 32 І велі́ з ним також двох злочинників інших, щоб убити. 33 А коли прибу́ли на те місце, що звуть „Череповище“, розп'яли тут Його та злочинників, — одного правору́ч, а одного лівору́ч. 34 Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“ А як Його оді́ж ділили, то кидали же́реба. 35 А люди стояли й дивились... Насміхалися з ними й старшіни, говорячи: „Він інших спасав, — нехай Сам Себе візволить, коли Він Христос, Божий Обра́нець!“ 36 І воякі глузували з Нього: приступаючи, о́цет Йому подавали, 37 і казали: „Коли Цар Ти Юдейський, — спаси Себе Сам!“ 38 Був же й напис над ним письмом грецьким, латинським і гебрейським написаний:

„Це — Цар Юдейський“. 39 А один із розп'я́тих злочинників став зневажати Його й говорити: „Чи Ти не Христос? То спаси Себе й нас!“ 40 Обізвався ж той другий, і докоряв йому, кажучи: „Чи не боїшся ти Бога, коли й сам на те саме засуджений? 41 Але ми справедливо засу́джені, і належну за плату за вчинки свої беремо́, — Цей же жодного зла не вчинив“. 42 І сказав до Ісуса: „Спогада́й мене, Господи, коли прийде́ш у Царство Своє!“ 43 І промовив до нього Ісус: „Попра́вді кажу́ тобі: ти бу́деш зо Мною сьогодні в раю!“ 44 Наближалася шоста година, — і те́мрява стала по ці́лій землі аж до години дев'ято́ї. 45 І сонце затьми́лось, і в храмі завіса роздерлась надво́є. 46 І, скрикнувши голосом гучним, промовив Ісус: „Отче, у руки Твої віддаю Свого духа!“ І це прорікши, Він духа віддав. 47 Коли ж сотник побачив, що стало́сь, він Бога просла́вив, говорячи: „Дійсно праведний був Чоловік Цей!“ 48 І весь на́товп, який зійшовсь на видо́вище це, як побачив, що стало́сь, — бив у груди себе та вертався. 49 Усі ж знайо́мі Його й ті жінкі, що прийшли були з ним із Галіле́ї, здалека стояли й дивились на це. 50 І ось муж, на ім'я́ йому Йо́сип, що був радником синедріону, лю́дина шановна і праведна, — 51 не пристав він до ради та чину їх, — із Ари́мате́ї, юдейського міста, що й сам сподівався Божого Царства, — 52 цей прийшов до Пилата, і тіла Ісусового став просити. 53 І Йо́сип, знявши Його, обгорнув у полотно, і покла́в Його в гробі́, що в скелі́ був вісічений, і що в ньому ніко́ли ніхто не лежав. 54 День той був Приготува́ння, і наставала субота. 55 А жінкі, що прийшли були з ним із Галіле́ї, ішли слідо́м, і вони бачили гроба́, і як покладене тіло Його. 56 Повернувшись, вони наготува́ли па́хощів і мира, а в суботу, за заповіддо́, спочивали.

24 А дня першого в тижні прийшли вони рано вранці до гробу, несучи наготувані па́хощі, 2 та й застали, що ка́мінь від гробу відва́лений був. 3 А ввійшовши, вони не знайшли тіла Господа Ісуса. 4 І стало́сь, як

безраді були вони в цім, ось два мужі в гробу, і знайшли так, як казали їм жінкі; та одержав блискух з'явилися при них. 5 А коли налякалися вони й похилили обличчя додолу, ті сказали до них: „Чого ви шукаєте Живого між мертвими? 6 Нема Його тут, бо воскрес! Пригадайте собі, як Він вам говорив, коли ще перебував в Галілеї. 7 Він казав: „Сину Людському треба бути віданому до рук грішних людей, і розп'ятому бути, і воскреснути третього дня“. 8 І згадали вони ті слова Його! 9 А вернувшись від гробу, про все те сповістили Одинадцятьох та всіх інших. 10 То були: Марія Магдаліна, і Іванна, і Марія, мати Якова, і інші з ними, — і вони розповіли апостолам це. 11 Та слова їхні здалися їм вигадкою, — і не повірено їм. 12 Петро ж устав та до гробу побіг, і, нахилившись, бачить — лежать самі тільки покривала. І вернувся він до себе, і дивувався, що сталося. 13 І ото, двоє з них того ж дня йшли в село, на ім'я Еммаус, що від Єрусалиму лежало на стадій із шістьдцять. 14 І розмовляли вони між собою про все те, що сталося. 15 І ото, як вони розмовляли, і розпитували один одного, підійшов Сам Ісус, — і пішов разом із ними. 16 Очі ж їхні були стрімані, щоб Його не пізнали. 17 І спитався Він їх: „Що за речі такі, що про них між собою в дорозі міркуєте, і чого ви сумні?“ 18 І озвався один, йому ймення Клеоба, та й промовив до Нього: „Ти хіба тут у Єрусалимі єдиний захожий, що не знає, що сталося в нім цими днями?“ 19 І спитався Він їх: „Що таке?“ А вони розповіли Йому: „Про Ісуса Назаряніна, що Пророк був, могутній у ділі й у слові перед Богом і всім народом. 20 Як первосвященики й наша старшина Його віддали на суд смертний, — і Його розп'яли. 21 А ми сподівались були, що Це Той, що має Ізраїля візволити. І до того, оце третій день вже сьогодні, як усе оте сталося. 22 А дехто з наших жінок, що рано були коло гробу, нас здивували: 23 вони тіла Його не знайшли, та й вернулися й оповідали, що бачили й з'явлення анголів, які кажуть, що живий Він. 24 І пішли дехто з наших до гробу, і знайшли так, як казали їм жінкі; та Його не побачили“. 25 Тоді Він сказав їм: „О, безумні й запеклого серця, щоб повірити всьому, про що сповіщали Пророки! 26 Чи ж Христові не це перетерпіти треба було, і ввійти в Свою славу?“ 27 І Він почав від того, що писано в Писаннях, що про Нього було. 28 І наблизились вони до села, куди йшли. А Він удавав, ніби хоче йти далі. 29 А вони не пускали Його й намовляли: „Зостанься з нами, бо вже вечоріє, і кінчається день“. І Він увійшов, щоб із ними побути. 30 І ото, коли сів Він із ними до столу, то взяв хліб, поблагословив, і, ламаючи, їм подавав. 31 Тоді очі відкрилися їм, — і пізнали Його. Але Він став для них невидимий... 32 І говорили вони один одному: „Чи не палало нам серце обом, коли промовляв Він до нас по дорозі, і коли вияснював нам Писання?“ 33 І зараз устали вони, і повернулись до Єрусалиму, і знайшли там у зборі Одинадцятьох, і тих, що з ними були, 34 які розповідали, що Господь дійсно воскрес, і з'явився був Симонові. 35 А вони розповіли, що сталося було на дорозі, і як пізнали Його в ламанні хліба. 36 І, як вони говорили оце, Сам Ісус став між ними, і промовив до них: „Мир вам!“ 37 А вони налякалися та перестрашилися, і думали, що бачать духа. 38 Він же промовив до них: „Чого ви стривожились? І пощо ті думки до сердець ваших входять? 39 Погляньте на руки Мої та на ноги Мої, — це ж Я Сам! Доторкніться до Мене й дізнайтесь, — бо не маю дух тіла й костей, а Я, бачите, маю“. 40 І, промовивши це, показав Він їм руки та ноги. 41 І, як ще не йняли вони віри з радощів та дивувались, Він сказав їм: „Чи не маєте тут чогось їсти?“ 42 Вони ж подали Йому куска риби печеної та стільника медового. 43 І, взявши, Він їв перед ними. 44 І промовив до них: „Це слова, що казав Я до вас, коли був ще з вами: Потрібно, щоб виконалось усе, що писано в Законі Мойсеевім, та в Пророків, і в Псалмах написано“. 45 Тоді розум розкрив їм, щоб вони розуміли Писання. 46 І сказав

Він до них: „Так написано є, і так потрібно
було постраждати Христові, і воскреснути з
мертвих дня третього, 47 і щоб у Ймення Його
проповідувалось покаяння, і прощення гріхів
між народів усіх, від Єрусалиму почавши. 48
А ви свідки тогo. 49 І ось Я посилаю на вас
обітницю Мого Отця; а ви позостаньтеся в
місті, аж поки зодягнетесь силою з висоти“.
50 І Він вивів за місто їх аж до Віфанії; і,
знявши руки Свої, поблагословив їх. 51 І
сталось, як Він благословляв їх, то зачав
відступати від них, і на небо возноситись. 52
А вони поклонились Йому, і повернулись до
Єрусалиму з великою радістю. 53 І постійно
вони перебували в храмі, переславляючи й
хвлячи Бога. Амінь.

Від Івана

1 На початку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово. **2** Воно в Бога було на початку. **3** Усе через Нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без Нього. **4** І життя було в Нім, а життя було Світлом людей. **5** А Світло у темряві світить, і темрява не обгорнула його. **6** Був один чоловік, що від Бога був посланий, — йому ймення Іван. **7** Він прийшов на свідощтво, щоб засвідчити про Світло, щоб повірили всі через нього. **8** Він тим Світлом не був, але свідчити мав він про Світло. **9** Світлом правдивим був Той, Хто просвічує кожну людину, що приходить на світ. **10** Воно в світі було, і світ через Нього повстав, але світ не пізнав Його. **11** До свого Воно прибуло, — та свої відцурались Його. **12** А всім, що Його прийняли, їм владу дало дитьми Божими стати, тим, що вірять у Ймення Його, **13** що не з крові, ані з пожадливості тіла, ані з пожадливості мужа, але народились від Бога. **14** І Слово сталося тілом, і перебувало між нами, повне благодаті та правди, і ми бачили славу Його, славу як Однородженого від Отця. **15** Іван свідчить про Нього, і кликав, говорячи: „Це був Той, що про Нього казав я: Той, Хто прийде за мною, існував передо мною, бо був перше, ніж я“. **16** А з Його повноті ми одержали всі, — а то благодать на благодать. **17** Закон бо через Мойсея був даний, а благодать та правда з'явилися через Ісуса Христа. **18** Ніхто Бога ніколи не бачив, — Однороджений Син, що в лоні Отця, Той Сам виявив був. **19** А це ось свідощтво Іванове, як юдеї послали були з Єрусалиму священників та Левитів, щоб спитали його: „Хто ти такий?“ **20** І він визнав, і не зрікся, а визнав: „Я — не Христос“. **21** І запитали його: „А хто ж? Чи Ілля?“ І відказує: „Ні!“ „Чи пророк?“ І дав відповідь: „Ні!“ **22** Сказали ж йому: „Хто ж ти такий, щоб дати відповідь тим, хто послав нас? Що ти кажеш про себе самого?“ **23** Відказав: „Я голос того, хто кличе: В пустині рівняйте дорогу Господню“,

як Іса́я пророк заповів“. **24** Посланці ж із фарисеїв були. **25** І вони запитали його та сказали йому: „Для чого ж ти христиш, коли ти не Христос, ні Ілля, ні пророк?“ **26** Відповів їм Іван, промовляючи: „Я водою хрищу, а між вами стоїть, що Його ви не знаєте. **27** Він Той, Хто за мною йде, Хто до мене був, Кому розв'язати ремінця від узуття Його я негідний“. **28** Це в Віфанії діялося, на тім боці Йордану, де христин був Іван. **29** Наступного дня Іван бачить Ісуса, що до нього йде, та й каже: „Оце Агнець Божий, що на Себе гріх світу бере! **30** Це Той, що про Нього казав я: За мною йде Муж, що передо мною Він був, бо був перше, ніж я. **31** І не знав я Його; та для того прийшов я, христинвши водою, щоб Ізраїлеві Він з'явився“. **32** І свідчив Іван, промовляючи: „Бачив я Духа, що сходив, як голуб, із неба, та зоставався на Ньому. **33** І не знав я Його, але Той, Хто христити водою послав мене, мені оповів: „Над Ким Духа побачиш, що сходить і зостається на Ньому, — це Той, Хто христитиме Духом Святим“. **34** І я бачив, і засвідчив, що Він — Божий Син!“ **35** Наступного дня стояв знову Іван та двоє з учнів його. **36** І, поглянувши на Ісуса, що проходив, він сказав: „Ото Агнець Божий!“ **37** І почули два учні, як він говорив, та й пішли за Ісусом. **38** А Ісус обернувся й побачив, що вони йшли за Ним, та й каже до них: „Чого ви шукаєте?“ А вони відказали йому: „Равві — перекладене це визначає: „Учителю“, — де Ти живеш?“ **39** Він говорить до них: „Ходіть і побачте!“ Ті пішли та й побачили, де Він жив, і в Нього той день перебулі. Було ж коло години десятої. **40** А один із тих двох, що чули від Івана та йшли вслід за Ним, був Андрій, брат Сімона Петра. **41** Він знайшов перше Сімона, брата свого, та й говорить до нього: „Знайшли ми Месію, що визначає: Христос“. **42** І привів він його до Ісуса. На нього ж споглянувши, промовив Ісус: „Ти — Сімон, син Йонин; будеш званий ти Кіфа, що визначає: камінь“. **43** Наступного дня захотів Він піти в Галілею. І знайшов Він Пилипа та й каже йому: „Іди за Мною!“ **44** А

Пилип із Віфсаїди похóдив, із міста Андрія й Петра. **45** Пилип Натанаїла знахóдить та й каже йому: „Ми знайшли Того, що про Нього писав був Мойсей у Законі й Пророки, — Ісуса, сина Йóсипового, із Назарéту“. **46** І сказав йому Натанаїл: „Та хіба ж може бути з Назарéту що добре?“ Пилип йому каже: „Прийди та побач“. **47** Ісус, угледівши Натанаїла, що до Нього йде, говорить про нього: „Ото справді ізраїльтянин, що немає в нím підступу!“ **48** Говорить йому Натанаїл: „Звідки знаєш мене?“ Ісус відповів і до нього сказав: „Я бачив тебе ще давніш, ніж Пилип тебе кликав, як під фіговим деревом був ти“. **49** Відповів йому Натанаїл: „Учителю, Ти — Син Божий, Ти — Цар Ізраїлів!“ **50** Ісус відповів і до нього сказав: „Через те віриш ти, що сказав Я тобі, що під фіговим деревом бачив тебе? Більш від цього побачиш!“ **51** І він каже йому: „Поправді, поправді кажу вам: Відтепéр ви побачите небо відкрите та анголів Божих, що на Людського Сина підіймаються та спускаються“.

2 А третього дня весілля справляли в Кані Галілейській, і була там Ісусова мати. **2** На весілля запрошений був теж Ісус та учні Його. **3** Як забракло ж вина, то мати Ісусова каже до Нього: „Не мають вина!“ **4** Ісус же відказує їй: „Що тобі, жóно, до Мене? Не прийшла ще година Моя!“ **5** А мати Його до слуг каже: „Зробіть усе те, щó він вам скаже!“

6 Було тут шість камінних посúдин на воду, що стояли для очищення юдейського, що відер по дві чи по три вмщали. **7** Ісус каже до слуг: „Напóвни́ть водою посúдини“. І їх поналивали вщéрть. **8** І він каже до них: „Тепер зачерпни́ть, і занесіть до весільного стáрости“. І занесли. **9** Як весільний же стáроста скуштува́в воду, що сталась вином, а він не знав, звідки воно, — знали ж слúги, що води наливали, — то староста кличе тоді молодóго **10** та й каже йому: „Кожна людина подає перше добре вино, а як понापива́ються, тоді гірше; а ти добре вино аж на досі зберіг“. **11** Такий почáток чудам зробив Ісус у Кані Галілейській, — і виявив славу

свою. І ввірували в Нього учні Його. **12** Після цього відправивсь він Сам, і мати Його, і брати Його, і Його учні до Капернаúму, і там перебули небагато днів. **13** А зближалася Пасха юдейська, і до Єрусалиму подався Ісус. **14** І знайшов він, що продавали у храмі волів, і овець, і голубів, та сиділи міняльники. **15** І, зробивши бичá з мотузків, він вигнав із храму всіх, — вівці й воли, а міняльникам гроші розсіпав, і попереверта́в їм столі. **16** І сказав продавцям голубів: „Заберіть оце звідси, і не робіть із дому Отця Мого дому торгового! **17** Тоді учні Його згадали, що написано: „Ревність до дому Твого з'їдає Мене!“ **18** І обізв́ались юдеї й сказали йому: „Яке нам знамено покажеш, що Ти можеш робити таке?“ **19** Ісус відповів і промовив до них: „Зруйнують цей храм, — і за три дні Я поставлю його!“ **20** Відказали ж юдеї: „Сорок шість літ будувався цей храм, а ти за три дні поставиш його?“ **21** А він говорив про храм тіла Свого. **22** Коли ж він із мертвих воскрес, то учні Його згадали, що він говорив це, і ввірували в Писання та в слово, що сказав був Ісус. **23** А як в Єрусалимі він був у свято Пасхи, то багато-хто ввірували в Його ймéння, побачивши чуда Його, що чинив. **24** Але Сам Ісус їм не звиря́вся, бо Сам знав усіх, **25** і потреби не мав, щоб хто свідчив йому про людину, — бо знав Сам, що в людині було.

3 Був один чоловік із фарисеїв Никодім на ім'я, начальник юдейський. **2** Він до Нього прийшов уночі, та й промовив йому: „Учителю, знаємо ми, що прийшов Ти від Бога, як Учитель, — бо не може ніхто таких чуд учинити, які чиниш Ти, коли Бог із ним не буде“. **3** Ісус відповів і до нього сказав: „Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не народиться згорі, то не може побачити Божого Царства“. **4** Никодім йому каже: „Як може людина родитися, бувши старою? Хіба може вона ввійти до утрóби своїй матері знову й родитися?“ **5** Ісус відповів: „Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не рóдиться з води й Духа, той не може ввійти в Царство

Боже. 6 Що вродилося з тіла — є тіло, що ж уродилося з Духа — є Дух. 7 Не дивуйся тому, що сказав Я тобі: Вам необхідно родитись згорі. 8 Вітер віє, де хоче, і його голос ти чуєш, та не відаєш, звідкіля він приходить, і куди він іде. Так буває і з кожним, хто від Духа народжений“. 9 Відповів Никодім і до Нього сказав: „Як це статися може?“ 10 Ісус відповів і до нього сказав: „Ти — учитель ізраїльський, — то чи ж цього не знаєш? 11 Поправді, поправді кажу Я тобі: Ми говоримо те, що ми знаємо, а свідчимо про те, що ми бачили, але свідчення нашого ви не приймаєте. 12 Коли Я говорив вам про зємне, та не вірите ви, то як же повірите ви, коли Я говоритиму вам про небесне? 13 І не сходив на небо ніхто, тільки Той, Хто з неба зійшов, — Людський Син, що на небі. 14 І, як Мойсей підніс змія в пустині, так мусить піднесений бути й Син Людський, 15 щоб кожен, хто вірує в Нього, мав вічне життя. (aiōnios g166) 16 Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне. (aiōnios g166) 17 Бо Бог не послав Свого Сина на світ, щоб Він світ засудив, але щоб через Нього світ спасся. 18 Хто вірує в Нього, не буде засуджений; хто ж не вірує, — той вже засуджений, що не повірив в Ім'я Однородженого Сина Божого. 19 Суд же такий, що світло на світ прибуло, люди ж темряву більш полюбили, як світло, — лихі бо були їхні вчинки! 20 Бо кожен, хто робить лихе, ненавидить світло, і не приходить до світла, щоб не зганено вчинків його. 21 А хто робить за правдою, той до світла йде, щоб діла його виявились, бо зроблені в Бозі вони“. 22 По цьому прийшов Ісус та учні Його до країни Юдейської, і з ними Він там проживав та христив. 23 А Іван теж христив в Еноні поблизу Саліму, бо було там багато води; і приходили люди й христились, 24 бо Іван до в'язниці не був ще посаджений. 25 І зчинилось змагання Іванових учнів з юдеями — про очищення. 26 І прийшли до Івана вони та й сказали

йому: „Учителю, Той, Хто був із тобою по той бік Йордану, про Якого ти свідчив, — ото христить і Він, і до Нього всі йдуть“. 27 Іван відповів і сказав: „Людина нічого приймати не може, як їй з неба не дасться. 28 Ви самі мені свідчите, що я говорив: я — не Христос, але посланий я перед Ним. 29 Хто має заручену, той молодий. А дружко молодого, що стоїть і його слухає, дуже тішиться з голосу молодого. Така радість моя оце здійснилась! 30 Він має рости, а ж — маліти. 31 Хто звérху приходить, — Той над усіма. Хто походить із землі, то той зємний, і говорить по-зємному. Хто приходить із неба, Той над усіма, 32 і що бачив і чув, те Він свідчить, — та свідцтва Його не приймає ніхто. 33 Хто ж прийняв свідцтва Його, той ствердив тим, що Бог правдивий. 34 Бо Кого Бог послав, Той Божі слова промовляє, — бо Духа дає Бог без міри. 35 Отець любить Сина, і дав усе в Його руку. 36 Хто вірує в Сина, той має вічне життя; а хто в Сина не вірує, той життя не побачить — а гнів Божий на нім перебуває“. (aiōnios g166)

4 Як Господь же довідався, що почули фарисеї, що Ісус учнів більше збирає та христить, як Іван, 2 хоч Ісус не христив Сам, а учні Його, 3 Він покинув Юдею та знову пішов у Галілею. 4 І потрібно було Самарію Йому переходити. 5 Отож, прибуває Він до самарійського міста, що зветься Сіхár, недалеко від поля, яке Яків був дав своєму синові Йóсипові. 6 Там же була Яковава криниця. І Ісус, дорогою змóрений, сів отак край криниці. Було коло години десь шостої. 7 Надходить ось жінка одна з Самарії набрати води. Ісус каже до неї: „Дай напитись Мені!“ 8 Бо учні Його відійшли були в місто, щоб купити поживи. 9 Тоді каже Йому самарянка: „Як же Ти, юдеянин будши, та просиш напитись від мене, самарянки?“ Бо юдеї не сходяться із самарянами. 10 Ісус відповів і промовив до неї: „Коли б знала ти Божий дар, і Хто Той, Хто говорить тобі: „Дай напитись Мені“, — ти б у Нього просила, і Він тобі дав би живої води“. 11 Каже жінка

до Нього: „І черпака́ в Тебе, Пане, нема, а криниця глибока, — звідки ж маеш Ти воду живу? 12 Чи Ти більший за нашого отця Якова, що нам дав цю криницю, і він сам із неї пив, і сини його, і худоба його?“ 13 Ісус відповів і сказав їй: „Кожен, хто воду цю п'є, буде пра́гнути зно́ву. 14 А хто питиме воду, що Я йому дам, пра́гнути не буде повік, бо вода, що Я йому дам, стане в нім джерелом тієї води, що тече в життя вічне“. (aíōn g165, aĩōnios g166) 15 Каже жінка до Нього: „Дай мені, Пане, цієї води, щоб я пити не хотіла, і сюди не приходила брати“. 16 Говорить до неї Ісус: „Іди, поклич чоловіка свого та й вертайся сюди“. 17 Жінка відповіла та й сказала: „Чоловіка не маю“. Відказав їй Ісус: „Ти добре сказала: Чоловіка не маю. 18 Бо п'ятьох чоловіків ти мала, а той, кого маеш тепер, — не муж він тобі. Це ти правду сказала“. 19 Каже жінка до Нього: „Бачу, Пане, що Пророк Ти. 20 Отці наші вклоня́лися Богу на цій ось горі, а ви твѣрдите, що в Єрусалимі те місце, де потрібно вклонятись“. 21 Ісус промовляє до неї: „Повір, жінко, Мені, що надхóдить година, коли ні на горі цій, ані в Єрусалимі вклоня́тись Отцеві не бóдете ви. 22 Ви вклоняєтесь тому, чо́го ви не знаєте, ми вклоняємось тому, що знаємо, бо спасіння — від юдеїв. 23 Але наступає година, і тепер вона є, коли богомільці правдиві вклонятися бóдуть Отцеві в ду́сі та в правді, бо Отець Собі прагне таких богомільців. 24 Бог є Дух, і ті, що Йому вклоняються, повинні в ду́сі та в правді вклоня́тись“. 25 Відказує жінка Йому: „Я знаю, що при́йде Ме́ся, що зветься Хри́стос, — як Він при́йде, то все розповість нам“. 26 Промовляє до неї Ісус: „Це Я, що розмовляю з тобою“. 27 І тоді надійшли Його учні, і дивувались, що з жінкою Він розмовляв. Проте жоден із них не спитав: „Чо́го хочеш?“ або: „Про що з нею го́вóриш?“ 28 Покинула жінка тоді водонóса свого, і побігла до міста, та й людям го́вóрить: 29 „Ходіть но, побачте Того Чоловіка, що сказав мені все, що́ я вчинила. Чи Він не Хри́стос?“ 30 І вони повихóдили з міста, і до Нього прийшли. 31 Тим ча́сом же учні просили Його та й казали: „Учителю, їж!“ 32 А Він їм відказав: „Я маю по́живу на ї́дження, яко́ї не знаєте ви“. 33 Питали тоді один óдного учні: „Хі́ба хто приніс Йому їсти?“ 34 Ісус каже до них: „Пожива Моя — чинити волю Того, Хто послав Мене, і справу Його доверши́ти. 35 Чи не кажете ви: „Ще чо́тири от місяці, — і настану́ть жнивá?“ А Я вам кажу́: Підійміть свої́ очі, та гляньте на ниви, — як для жнив уже пополові́ли вони! 36 А хто жне, той запла́ту бере, та збирає врожай в життя вічне, щоб хто сіє й хто жне — ра́зом раділи. (aĩōnios g166) 37 Бо про це погові́рка правдива: „Хто інший сіє, а хто інший жне“. 38 Я вас жати послав, де ви не працюва́ли: працюва́ли інші, ви ж до їхньої праці ввійшли“. 39 З того ж міста багато-хто із самаря́н в Нього ввірували через слово жінки, що свідчила: „Він сказав мені все, що я вчинила була́!“ 40 А коли самаря́ни до Нього прийшли, то блага́ли Його, щоб у них позостався. І Він перебув там два дні. 41 Значно ж більш вони ввірували через слово Його. 42 А до жінки казали вони: „Не за слово твоє ми вже віруємо, — самі бо ми чули й пізна́ли, що справді Спасі́тель Він світу!“ 43 Як минуло ж два дні, Він ізві́дти пішов в Галілею. 44 Сам бо свідчив Ісус, що не має пошани пророк у вітчизні своїй. 45 А коли Він прийшов в Галілею, Його прийняли́ галілея́ни, побачивши все, що вчинив Він в Єрусалимі на святі, бо ходили на свято й вони. 46 Тоді зно́ву прийшов Ісус у Кана́ Галілейську, де пере́мiнив був Він воду на вино. І був там один царедво́рець, що син його хво́рів у Каперна́умі. 47 Він, почувши, що Ісус із Юдеї прибув в Галілею, до Нього прийшов і блага́в Його, щоб пішов і сына йому вздоровив, бо мав той умерти. 48 Ісус же промовив до нього: „Як знаме́н тих та чуд не побачите, — не ввіруете!“ 49 Царедво́рець говорить до Нього: „Піди, Господи, поки не вмерла дитина моя!“ 50 Промовляє до нього Ісус: „Іди, — син твій живе!“ І повірив той слову, що до нього промовив Ісус, — і пішов.

51 А коли ще в дорозі він був, то рабі його перестріли його й сповістили, говорячи: „Син твій живе“. 52 А він їх запитав про годину, о котрій стало легше йому. Вони ж відказали до нього: „Учора о сьомій годині гарячка покинула його“. 53 Зрозумів тоді батько, що була то година, о котрій до нього промовив Ісус: „Син твій живе“. І ввірував сам і ввесь його дім. 54 Це знов друге знамено Ісус учинив, як вернувся до Галілеї з Юдеї.

5 Після того юдейське Свято було, і до Єрусалиму Ісус відійшов. 2 А в Єрусалимі, біля брами Овечої, є купальня, Віфесда поєврейському зветься, що мала п'ять ганків. 3 У них лежало багато слабих, сліпих, кривих, сухих, що чекали, щоб воду порушено. 4 Бо ангол Господній часами спускався до купальні, і порушував воду, і хто перший улазив, як воду порушено, той здоровим ставав, хоч би яку мав хворобу. 5 А був там один чоловік, що тридцять і вісім років був недужим. 6 Як Ісус його вгледів, що лежить, та, відаючи, що багато він часу слабує, говорить до нього: „Хочеш бути здоровим?“ 7 Відповів йому хворий: „Пане, я не маю людини, щоб вона, як порушено воду, до купальні всадила мене. А коли я приходжу, то передо мною вже інший улазить“. 8 Говорить до нього Ісус: „Уставай, візьми ложе своє — та й ходи!“ 9 І зараз одужав оцей чоловік, і взяв ложе своє — та й ходив. Того ж дня субота була, 10 тому то сказали юдеї вздорівленому: „Є субота, і не годиться тобі брати ложа свого“. 11 А він відповів їм: „Хто мене вздорівив, Той до мене сказав: Візьми ложе своє — та й ходи“. 12 А вони запитали його: „Хто Той Чоловік, що до тебе сказав: Візьми ложе своє — та й ходи?“ 13 Та не знав уздорівлений, Хто то Він, бо Ісус ухилився від наробу, що був на тім місці. 14 Після того Ісус стрів у храмі його, та й промовив до нього: „Ось відужав ти. Не гріши ж уже більше, щоб не сталось тобі чого гіршого!“ 15 Чоловік же пішов і юдеям звістив, що Той, Хто вздорівив його, то Ісус. 16 І тому зачали юдеї переслідувати

Ісуса, що таке Він чинив у суботу. 17 А Ісус відповів їм: „Отець Мій працює аж досі, — працюю і Я“. 18 І тому то юдеї ще більш намагалися вбити його, що не тільки суботу порушував Він, але й Бога Отцем Своїм звав, тим рóbлячись Богові рівним. 19 Відповів же Ісус і сказав їм: „Поправді, поправді кажу вам: Син нічого робити не може Сам від Себе, тільки те, що Він бачить, що рóbить Отець; бо що робить Він, те так само й Син рóbить. 20 Бо Отець любить Сина, і показує все, що Сам робить, йому. І покаже йому діла більш від цих, щоб ви дивувались. 21 Бо як мертвих Отець воскрешає й оживлює, так і Син, кого хоче, оживлює. 22 Бо Отець і не судить нікого, а ввесь суд віддав синові, 23 щоб усі шанували і Сина, як шанують Отця. Хто не шанує Сина, — не шанує Отця, що послав його. 24 Поправді, поправді кажу вам: Хто слухає слова Мого, і вірує в Того, Хто послав Мене, — життя вічне той має, і на суд не приходить, але перейшов він від смерти в життя. (aiōnios g166) 25 Поправді, поправді кажу вам: Наступає година, і тепер уже є, коли голос Божого Сина почують померлі, а ті, що почують, оживуть. 26 Бо як має Отець життя Сам у Собі, так і синові дав життя мати в Самому Собі. 27 І Він дав йому силу чинити і суд, бо Він — Людський Син. 28 Не дивуйтеся цьому, бо надходить година, коли всі, хто в гробах, — його голос почують, 29 і повиходять ті, що чинили добро, на воскресення життя, а котрі зло чинили, на воскресення Суду. 30 Я нічого не можу робити Сам від Себе. Як Я чую, суджу, і Мій суд справедливий, — не шукаю бо волі Своєї, але волі Отця, що послав Мене. 31 Коли свідчу про Себе Я Сам, то свідцтво Мое неправдиве. 32 Є Інший, Хто свідчить про Мене, і Я знаю, що правдиве свідцтво, яким свідчить про Мене. 33 Ви послали були до Івана, і він свідчив про правду. 34 Та Я не від людини свідцтва приймаю, але це говорю, щоб були ви спасені. 35 Він світильником був, що горів і світив, та ви тільки хвилю хотіли потішитись світлом його. 36 Але

Я маю свідчення більше за Іванове, бо ті справи, що Отець Мені дав, щоб Я виконав їх, ті справи, що Я їх чиню, самі свідчать про Мене, що Отець Мене послав! 37 Та й Отець, що послав Мене, Сам засвідчив про Мене; але ви ані голосу Його не чули ніколи, ані виду Його не бачили. 38 Навіть слова Його ви не маєте, щоб у вас перебувало, бо не вірите в Того, Кого Він послав. 39 Дослідіть но Писання, бо ви думаете, що в них маєте вічне життя, — вони ж свідчать про Мене! (aiōnios g166) 40 Та до Мене прийти ви не хочете, щоб мати життя. 41 Від людей не приймаю Я слави, 42 але вас Я пізнав, що любови до Бога в собі ви не маєте. 43 Я прийшов у Ймення Свого Отця, та Мене не приймаєте ви. Коли ж прийде інший у ймення своє, того приймете ви. 44 Як ви можете вірувати, коли славу один від одного приймаєте, а слави тієї, що від Бога Єдиного, не прагнете ви? 45 Не думайте, що Я перед Отцем буду вас винуватити, — є, хто вас винуватити буде, — Мойсей, що на нього надітесь ви! 46 Коли б ви Мойсеєві вірили, то й Мені б ви повірили, бо про Мене писав він. 47 Якщо писанням його ви не вірите, то як віри поймете словам Моїм?“

6 Після того Ісус перейшов на той бік Галілейського чи Тіверіядського моря. 2 А за Ним ішла безліч народу, бо бачили чуда Його, що чинив над недужими. 3 Ісус же на гору зійшов, і сидів там зо Своїми учнями. 4 Наближалася ж Пасха, свято юдейське. 5 А Ісус, звівши очі Свої та побачивши, яка безліч народу до Нього йде, говорить Пилипові: „Ді ми купимо хліба, щоб вони поживілись?“ 6 Він же це говорив, його випробовуючи, бо знав Сам, що Він має робити. 7 Пилип Йому відповідь дав: „І за двісті динаріїв їм хліба не стане, щоб кожен із них бодай трішки дістав“. 8 Говорить до Нього Андрій, один з учнів Його, брат Сімона Петра: 9 „Є тут хлопчина один, що має п'ять ячних хлібів та дві риби, але що то на безліч таку!“ 10 А Ісус відказав: „Скажіть людям сідати!“ А була на тім місці велика трава. І засіло чоловіка

числом із п'ять тисяч. 11 А Ісус узяв хлібі, і, подяку вчинивши, роздав тим, хто сидів. Так само і з риб, скільки хотіли вони. 12 І, як наїлись вони, Він говорить до учнів Своїх: „Позбирайте куски позостали, щоб ніщо не загинуло“. 13 І збрали вони. І дванадцять повних кошів наклали кусків, що лишилися їдцям із п'яти ячних хлібів. 14 А люди, що бачили чудо, яке Ісус учинив, гомоніли: „Це Той справді Пророк, що повинен прийти на світ!“ 15 Спостерігши ж Ісус, що вони мають зámір прийти та забрати Його, щоб настановити царем, знов на гору пішов Сам один. 16 А як вечір настав, то зійшли Його учні над море. 17 І, ввійшовши до човна, на другий бік моря вони попливли, до Капернауму. І темрява вже наступила була, а Ісус ще до них не приходив. 18 Від великого ж вітру, що віяв, хвилювалося море. 19 Як вони ж пропливли стадій із двадцять п'ять або з тридцять, то Ісуса побачили, що йде Він по морю, і до човна зближається, — і їх страх обгорнув. 20 Він же каже до них: „Це Я, — не лякайтесь!“ 21 І хотіли вони взяти до човна Його; та човен зараз пристав до землі, до якої пливлі. 22 А наступного дня той народ, що на тім боці моря стояв, побачив, що там іншого човна, крім одного того, що до нього ввійшли були учні Його, не було, і що до човна не входив Ісус із Своїми учнями, але відпливли самі учні. 23 А тим часом із Тіверіяди припливли човні інші близько до місця того, де вони їли хліб, як Господь учинив був подяку. 24 Отож, як побачили люди, що Ісуса та учнів Його там нема, то в човні посідали самі й прибули до Капернауму, — і шукали Ісуса. 25 І, на тім боці моря знайшовши Його, сказали Йому: „Коли Ти прибув сюди, Учителю?“ 26 Відповів їм Ісус і сказав: „Поправді, поправці кажю вам: Мене не тому ви шукаєте, що бачили чуда, а що їли з хлібів і наситились. 27 Пильнуйте не про поживу, що гине, але про поживу, що зостається на вічне життя, яку дасть вам Син Людський, бо запечатав Його Бог Отець“. (aiōnios g166) 28 Сказали ж

до Нього вони: „Що ми маємо почати, щоб
робіти діла Божі?“ 29 Ісус відповів і сказав
їм: „Оце діло Боже, — щоб у Того ви вірували,
Кого Він послав“. 30 А вони відказали Йому:
„Яке ж знамено Ти чиниш, щоб побачили ми
й поняли Тобі віри? Що Ти робиш?“ 31 Наші
отці їли мánну в пустині, як написано: „Хліб
із неба їм дав на поживу“. 32 А Ісус їм сказав:
„Поправді, поправді кажú вам: Не Мойсей
хліб із неба вам дав, — Мій Отець дає вам хліб
правдивий із неба. 33 Бо хліб Божий є Той,
Хто сходить із неба й дає життя світові“. 34
А вони відказали до Нього: „Давай, Господи,
хліба такого нам завжди!“ 35 Ісус же сказав
їм: „Я — хліб життя. Хто до Мене приходить,
— не голодуватиме він, а хто вірує в Мене, —
нікóли не пра́гнутиме. 36 Але Я вам сказав,
що Мене хоч ви й бачили, та не віруєте. 37
Усе прийде до Мене, що Отець дає Мені, а
того, хто до Мене приходить, Я не вижену
геть. 38 Бо Я з неба зійшов не на те, щоб волю
чинити Свою, але волю Того, Хто послав
Мене. 39 Оце ж воля Того, Хто послав Мене,
— щоб з усього, що дав Мені Він, Я нічого не
стратив, але воскресів те останнього дня. 40
Оце ж воля Мого Отця, — щоб усякий,
хто Сина бачить та вірує в Нього, мав вічне
життя, — і того воскресу́ Я останнього дня“.
(aĩonios g166) 41 Тоді стали юдеї рёмствувати
на Нього, що сказав: „Я той хліб, що з неба
зійшов“. 42 І казали вони: „Хіба Він не Ісус,
син Йóсипів, що ми знаємо батька та матір
Його? Як же Він каже: Я з неба зійшов?“ 43
А Ісус відповів і промовив до них: „Не
рёмствуйте ви між собою! 44 Ніхто бо не
може до Мене прийти, як Отець, що послав
Мене, не притягне його, — і того воскресу́ Я
останнього дня. 45 У Пророків написано: „І
всі будуть від Бога навчені.“ Кожен, хто від
Бога почув і навчився, приходить до Мене. 46
Це не значить, щоб хтось Отця бачив, —
тільки Той Отця бачив, Хто походить від
Бога. 47 Поправді, поправді кажú Вам: Хто
вірує в Мене, — життя вічне той має. (aĩonios
g166) 48 Я — хліб життя! 49 Отці ваші в пустині
їли манну, — і померли. 50 То є хліб, Який
сходить із неба, — щоб не вмер, хто Його
споживає. 51 Я — хліб живий, що з неба
зійшов: коли хто споживатиме хліб цей,
той повік буде жити. А хліб, що дам Я, то
є тіло Мое, яке Я за життя світу дам“. (aĩon
g165) 52 Тоді між собою змагалися стали юдеї,
говорячи: „Як же Він може дати нам тіла
спожити?“ 53 І сказав їм Ісус: „Поправді,
поправді кажу вам: Якщо ви споживати не
будете тіла Сина Людського й пити не будете
крови Його, то в собі ви не будете мати
життя. 54 Хто тіло Мое споживає та кров Мою
п'є, той має вічне життя, — і того воскресу́
Я останнього дня. (aĩonios g166) 55 Бо тіло Мое
— то правдиво пожива, Моя ж кров — то
правдиво пиття. 56 Хто тіло Мое споживає та
кров Мою п'є, той в Мені перебуває, а Я в
ньому. 57 Як Живий Отець послав Мене, і
живу Я Отцем, так і той, хто Мене споживає,
і він житиме Мною. 58 То є хліб, що з неба
зійшов. Не як ваші отці їли мánну й померли,
— хто цей хліб споживає, той жити буде
повік!“ (aĩon g165) 59 Оце Він говорив, коли в
Капернаумі навчав у синагозі. 60 А багато-
хто з учнів Його, як почувли оце, гомоніли:
„Жорстока це мова! Хтó слухати може її?“ 61
А Ісус, Сам у Собі знавши це, що учні Його
на те рёмствують, промовив до них: „Чи
оце вас спокóшує? 62 А що ж, як побачите
Людського Сина, що сходить туди, де перше
Він був? 63 То Дух, що оживлює, тіло ж не
помагає нічого. Слова, що їх Я говорив вам,
то дух і життя. 64 Але є дехто з вас, хто не
вірує“. Бо Ісус знав спочáтку, хто ті, хто не
вірує, і хто видасть Його. 65 І сказав Він: „Я
тому й говорив вам, що до Мене прибути не
може ніхто, як не буде йому від Отця да́не те
“. 66 Із того часу відпали багато-хто з учнів
Його, і не ходили вже з Ним. 67 І сказав Ісус
Дванадцятьо́м: „Чи не хочете й ви відійти?“
68 Відповів Йому Сімон Петро: „До ко́го
ми підемо, Господи? Ти маєш слова́ життя
вічного. (aĩonios g166) 69 Ми ж увірували та
пізнали, що Ти — Христос, Син Бога Живого!“
70 Відповів їм Ісус: „Чи не Дванадцятьо́х Я вас
вибрав? Та один із вас диáвол“. 71 Це сказав

Він про Юду, сина Симонового, Іскаріота. Бо цей мав Його видати, хоч він був один із Дванадцятьох.

7 Після цього Ісус ходив по Галілеї, не хотів бо ходити по Юдеї, бо юдеї шукали нагоди, щоб убити Його. **2** А надходило свято юдейське — Кучки. **3** І сказали до Нього брати Його: „Піди звідси, і йди до Юдеї, щоб і учні Твої побачили вчинки Твої, що Ти робиш. **4** Тайкомá бо не робить нічого ніхто, але сам прагне бути відомий. Коли Ти таке чиниш, то з'яві Себе світові“. **5** Бо не вірували в Нього навіть брати Його! **6** А Ісус промовляє до них: „Не настав ще Мій час, але завжди готовий час ваш. **7** Вас ненавидіти світ не може, а Мене він ненавидить, бо Я свідчу про нього, що діла його злі. **8** Ідіть на це свято, Я ж іще не піду на це свято, бо не вповнився ще Мій час“. **9** Це сказавши до них, Віноставсь у Галілеї. **10** Коли ж вийшли на свято брати Його, тоді й Сам Він пішов, — не відкрито, але ніби пóтай. **11** А юдеї за свята шукали Його та питали: „Де Він?“ **12** І поголósка велика про Нього в народі була. Одні говорили: „Він добрий“, а інші казали: „Ні, — Він зводить з дороги народ“. **13** Та відкрито про Нього ніхто не казав, — бо боялись юдеїв. **14** У половині вже свята Ісус у храм увійшов і навчав. **15** І дивувались юдеї й казали: „Як Він знає Писання, не вчившись?“ **16** Відповів їм Ісус і сказав: „Наука Моя — не Моя, а Того, Хто послав Мене. **17** Коли хоче хто волю чинити Його, той довідається про науку, чи від Бога вона, чи від Себе Самого кажú Я. **18** Хто говорить від себе самого, той власної слави шукає, а Хто слави шукає Того, Хто послав Його, Той правдивий, — і в Ньому неправедности нема. **19** Чи ж Закóна вам дав не Мойсей? Та ніхто з вас Закóна того не виконує. Нáщо хочете вбити Мене?“ **20** Народ відповів: „Чи Ти дéмона маєш? Хто Тебе хоче вбити?“ **21** Ісус відповів і сказав їм: „Одне дло зробив Я, — і всі ви дивуетесь. **22** Через це Мойсей дав обрízання вам, — не тому, що воно від Мойсея, але від отців, — та

ви й у суботу обрízуете чоловіка. **23** Коли ж чоловік у суботу приймає обрízання, щоб Закóну Мойсеевого не порушити, чого ж рéмствуєте ви на Мене, що Я всю людину в суботу вздорóвив? **24** Не судить за обличчям, але суд справедливий чинить!“ **25** Дехто ж з ерусали́млян казали: „Хібá це не Той, що Його шукають убити? **26** Бо говорить відкрито ось Він, — і нічого не кажуть Йому. Чи то справді дізналися старші, що Він дійсно Христос? **27** Та ми знаєм Цього, звідки Він. Про Христа ж, коли прійде, ніхто знати не бúде, звідки Він“. **28** І скликнув у храмі Ісус, навчаючи й кажучи: „І Мене знаєте ви, і знаєте, звідки Я. А Я не прийшов Сам від Себе; правдивий же Той, Хто послав Мене, що Його ви не знаєте. **29** Я знаю Його, — Я бо від Нього, і послав Мене Він!“ **30** Тож шукали вони, щоб схопити Його, та ніхто не наклав рук на Нього, — бо то це не настала година Його. **31** А багато з народу в Нього ввірували та казали: „Коли прійде Христос, чи ж Він чúда чинитиме більші, як чинить Оцей?“ **32** Фарисеї прочули такі поголósки про Нього в народі. Тоді первосвященики та фарисеї послали свою службу, щоб схопити Його. **33** Ісус же сказав: „Ще недовго побúду Я з вами, та й до Того піду, Хто послав Мене. **34** Ви бúдете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете“. **35** Тоді говорили юдеї між собою: „Куди це Він хоче йти, що не знайдемо Його? Чи не хоче йти до виселéнців між греки, та й греків навчати? **36** Що за слово, яке Він сказав: „Ви бúдете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете?“ **37** А останнього великого дня свята Ісус стояв і кликав, говорячи: „Коли прагне хто з вас — нехай прійде до Мене та й п'є! **38** Хто вірує в Мене, як каже Писання, то ріки живої води потечуть із утрóби його“. **39** Це ж сказав Він про Духа, що мали прийняти Його, хто ввірував у Нього. Не булó бо ще Духа на них, — не був бо Ісус ще прослáвлений. **40** А багато з народу, почувши слова ті, казали: „Він справді пророк!“ **41** Інші казали: „Він

Христос“. А ще інші казали: „Хіба прийде Христос із Галілеї? 42 Чи ж не каже Писання, що Христос прийде з роду Давидового, і з села Вифлеєму, звідкіля був Давид?“ 43 Так повсталася незгода в народі з-за Нього. 44 А декотрі з них мали замір схопити Його, — та ніхто не поклав рук на Нього. 45 І вернулася служба до первосвящеників та фарисеїв, а ті їх запитали: „Чому не привели ви Його?“ 46 Відказала та служба: „Чоловік ще ніко́ли так не промовляв, як Оцей Чоловік“. 47 А їм відповіли фарисеї: „Чи й вас із дороги не звéдено? 48 Хіба хто з старших або з фарисеїв увірував у Нього? 49 Та прокля́тий народ, що не знає Закону!“ 50 Говорить до них Никоді́м, що приходив до Нього вночі, і що був один із них: 51 „Хіба судить Закон наш лю́дину, як перше її не висло́хає, і не дізнається, що́ вона робить?“ 52 Йому відповіли та сказали вони: „Чи й ти не з Галілеї? Досліди та побач, що не прийде Пророк із Галілеї“. 53 І до дому свого пішов кожен.

8 Ісус же на гору Олі́вну пішов. 2 А над ранком прийшов знов у храм, — і всі люди збігались до Нього. А Він сів і навчав їх. 3 І ось книжники та фарисеї приводять до Нього в перелю́бі схоплену жінку, і посере́дині ставлять її, 4 та й говорять Йому: „Оцю жінку, Учителю, зловлено на гарячому вчинку перелю́бу. 5 Мойсей же в Законі звелів нам таких побивати ка́мінням. А Ти що говори́ш?“ 6 Це ж казали вони, Його споку́шуючи, та щоб мати на Нього оскáрження. А Ісус, нахилившись до́бу, по землі писав пальцем. 7 А коли ті не переставали питати Його, Він підвівся й промовив до них: „Хто з вас без гріха́, — нехай перший на неї той каменем кине!“ 8 І Він знов нахили́вся до́бу, і писав по землі. 9 А вони, це почувши й сумлінням доко́рені, стали один по одні́му вихо́дити, почавши з найстарших та аж до останніх. І зоставсь Сам Ісус і та жінка, що стояла всере́дині. 10 І підвівся Ісус, і нікого́, крім жінки, не бачивши, промовив до неї: „Де́

ж ти, жінко, що тебе оскаржа́ли? Чи ніхто тебе не засудив?“ 11 А вона відказала: „Ніхто, Господи“. І сказав їй Ісус: „Не засуджую й Я тебе. Іди собі, але більш не гріши!“ 12 І зно́ву Ісус промовляв до них, кажучи: „Я Світло для світу. Хто йде вслі́д за Мною, не бу́де ходити у те́мряві той, але матиме світло життя“. 13 Фарисеї ж Йому відказали: „Ти Сам свідчи́ш про Себе, — тим свідо́цтво Твоє неправдиве“. 14 Відповів і сказав їм Ісус: „Хоч і свідчу про Себе Я Сам, — та правдиве свідо́цтво Моє, бо Я знаю, звідкіля Я прийшов і куди Я йду. Ви ж не відаєте, відкіля Я приходжу́, і куди Я йду. 15 Ви за тілом судите, — Я не суджу́ нікого́. 16 А коли Я суджу́, то правдивий Мій суд, бо не Сам Я, а Я та Отець, що послав Він Мене! 17 Та й у вашім Законі написано, що свідчення двох чоловіків правдиве. 18 Я Сам свідчу про Себе Самого, і свідчить про Мене Отець, що послав Він Мене“. 19 І сказали до Нього вони: „Де Отець Твій?“ Ісус відповів: „Не знаєте ви ні Мене, ні Мого Отця. Якби знали Мене, то й Отця Мого знали б“. 20 Ці слова́ Він казав при скарбни́ці, у храмі навчаючи. І ніхто не схопив Його, бо то ще не настала година Його. 21 І сказав Він їм зно́ву: „Я відхо́джу, ви ж шукати Мене бу́дете, і помрете в гріху свої́м. Куди Я йду, туди ви прибути не можете“. 22 А юдеї казали: „Чи не вб'є́ Він Сам Себе, коли каже: Куди Я йду, туди ви прибути не можете?“ 23 І сказав Він до них: „Ви — від до́лу, Я — звисо́ка, і ви зо світу цього́, Я не з цього́ світу. 24 Тому́ Я сказав вам, що помре́те в своїх гріхах. Бо коли не віруете, що то Я, то помре́те в своїх гріхах“. 25 А вони запитали Його: „Хто Ти такий?“ І Ісус відказав їм: „Той, Хто споча́тку, як і говорю́ Я до вас. 26 Я маю багато про вас говорити й судити; правдивий же Той, Хто послав Мене, і Я світові те говорю́, що від Нього почув“. 27 Але не зрозуміли вони, що то Він про Отця говорив їм. 28 Тож Ісус їм сказав: „Коли ви підймете Лю́дського Сина, тоді зрозумі́єте, що то Я, і що Сам Я від Себе нічого́ не дію, але те говорю́, як Отець

Мій Мене був навчив. 29 А Той, Хто послав Мене, перебуває зо Мною; Отець не залишив Самого Мене, бо Я завжди чиню, що Йому до вподоби“. 30 Коли Він говорив це, то багато хто в Нього увірували. 31 Тож промовив Ісус до юдеїв, що в Нього ввірували: „Як у слові Моїм позостанетеся, тоді справді Моїми учнями будете, 32 і пізнаєте правду, — а правда вас вільними зробить!“ 33 Вони відказали Йому: „Авраамів ми рід, і нічійми невільниками не були ми ніколи. То як же Ти кажеш: „Ви станете вільні?“ 34 Відповів їм Ісус: „Поправді, поправді кажу вам, що кожен, хто чинить гріх, той раб гріха“. 35 І не зостається раб у домі повік, але Син зостається повік. (aiōn g165) 36 Коли Син отже зробить вас вільними, то справді ви будете вільні. 37 Знаю Я, що ви рід Авраамів, але хочете смерть заповідати Мені, бо наука Моя не вміщається в вас. 38 Я те говорю, що Я бачив в Отця, та й ви робите те, що ви бачили в батька свого“. 39 Сказали вони Йому в відповідь: „Наш отець — Авраам“. Відказав їм Ісус: „Коли б ви Авраамові діти були, то чинили б діла Авраамові. 40 А тепер ось ви хочете вбити Мене, Чоловіка, що вам казав правду, яку чув Я від Бога. Цього Авраам не робив. 41 Ви робите діла батька свого“. Вони ж відказали Йому: „Не родилися ми від перелюбу, — одного ми маєм Отця — то Бога“. 42 А Ісус їм сказав: „Якби Бог був Отець ваш, — ви б любили Мене, бо від Бога Я вийшов і прийшов, — не від Себе ж Самого прийшов Я, а Мене Він послав. 43 Чому мови Моєї ви не розумієте? Бо не можете чути ви слова Мого. 44 Ваш батько — диявол, і пожадливісті батька свого ви виконувати хочете. Він був душегуб споконвіку, і в правді не встояв, бо правди нема в нім. Як говорить неправду, то говорить зо свого, — бо він неправдомовець і батько неправді. 45 А Мені ви не вірите, бо Я правду кажу. 46 Хто з вас може Мені докорити за гріх? Коли ж правду кажу, чом Мені ви не вірите? 47 Хто від Бога, той слухає Божі слова; через те ви не слухаєте, що ви не від Бога“. 48

Відізнались юдеї й сказали Йому: „Чи ж не добре ми кажемо, що Ти самарянин і дємона маєш?“ 49 Ісус відповів: „Не маю Я дємона, та шаную Свого Отця, ви ж Мене зневажаєте. 50 Не шукаю ж Я власної слави, — є Такий, Хто шукає та судить. 51 Поправді, поправді кажу вам: Хто слово Моє берегтїме, не побачить той смерти повік! (aiōn g165) 52 І сказали до Нього юдеї: „Тепер ми дізнались, що дємона маєш: умер Авраам і пророки, а Ти кажеш: Хто науку Мою берегтїме, не скуштує той смерти повік. (aiōn g165) 53 Чи ж Ти більший, аніж отець наш Авраам, що помер? Та повмирили й пророки. Ким Ти робиш Самого Себе?“ 54 Ісус відповів: „Як Я славлю Самого Себе, то ніщо Моя слава. Мене прославляє Отець Мій, про Якого ви кажете, що Він Бог ваш. 55 І ви не пізнали Його, а Я знаю Його. А коли Я скажу, що не знаю Його, — буду неправдомовець, подібний до вас. Та Я знаю Його, — і слово Його зберігаю. 56 Отець ваш Авраам прагнув із радістю, щоб побачити день Мій, — і він бачив, і тішився“. 57 А юдеї ж до Нього сказали: „Ти й п'ятидесяти років не маєш іще, — і Авраама Ти бачив?“ 58 Ісус їм відказав: „Поправді, поправді кажу вам: Перш, ніж був Авраам, — Я є“. 59 І схопили каміння вони, щоб кинути на Нього. Та сховався Ісус, і з храму пішов.

9 А коли Він проходив, побачив чоловіка, що сліпим був з народження. 2 І спитали Його учні Його, говорячи: „Учителю, хто згрішив: чи він сам, чи батьки його, що сліпим він родився?“ 3 Ісус відповів: „Не згрішив ані він, ні батьки його, а щоб діла Божі з'явилися на ньому. 4 Ми мусимо виконувати діла Того, Хто послав Мене, аж поки є день. Надходить он ніч, коли жоден нічого не зможе виконувати. 5 Доки Я в світі, — Я Світло для світу“. 6 Промовивши це, Він сплюнув на землю, і з сліни грязіиво зробив, і очі сліпому помазав грязіивом, 7 і до нього промовив: „Піди, умийся в ставку Сілоам“(визначає це „Посланий“). Тож пішов той і вмився, — і вернувся видібщим. 8 А сусіди та ті, що бачили перше його, як був

він сліпий, говорили: „Чи ж не той це, що сидів та просив?“ 9 Говорили одні, що це він, а інші казали: „Ні, — подібний до нього“. А він відказав: „Це я!“ 10 І питали його: „Як же очі відкрились тобі?“ 11 А той оповідав: „Чоловік, що Його звать Ісусом, грязіво зробив, і очі помазав мені, і до мене сказав: „Піди в Сілоам та й умийся“. Я ж пішов та й умився, — і став бачити“. 12 І сказали до нього: „Де Він?“ Відказує той: „Я не знаю“. 13 Ведуть тоді до фарисеїв того, що був перше незрячий. 14 А була то субота, як грязіво Ісус учинив і відкрив йому очі. 15 І знов запитали його й фарисеї, як видючим він став. А він розповів їм: „Грязіво поклав Він на очі мені, а я вмився, — та й бачу“. 16 Тоді деякі з фарисеїв казали: „Не від Бога Оцей Чоловік, — бо суботи не дёржить“. А інші казали: „Як же чуда такі може грішна людіна чинити?“ І незгода між ними була. 17 Тому знову говорять сліпому: „Що ти кажеш про Нього, коли очі відкрив Він тобі?“ А той відказав: „Він Пророк!“ 18 Юдеї протé йому не повірили, що незрячим він був і прозрів, аж поки не покликано батьків того прозрілого. 19 І запитали їх, кажучи: „Чи ваш оце син, про якого ви кажете, ніби родився сліпим? Як же він тепер бачить?“ 20 А батьки його відповіли та казали: „Ми знаєм, що цей — то наш син, і що він народився сліпим. 21 Але як тепер бачить, — не знаємо, або хто йому очі відкрив, — ми не відаємо. Пospитайте його, — він дорослий, хай сам скаже про себе“. 22 Таке говорили батьки його, бо боялись юдеїв: юдеї бо вже були змóвилися, — як хто за Христа Його визнає, щоб той був відлучений від синагоги. 23 Ось тому говорили батьки його: „Він дорослий, — його спопитайте“. 24 І покликали вдруге того чоловіка, що був сліпим, і сказали йому: „Віддай хвалу Богові. Ми знаємо, що грішний Отой Чоловік“. 25 Але він відповів: „Чи Він грішний — не знаю. Одне тільки знаю, що я був сліпим, а тепер бачу!“ 26 І спитали його: „Що тобі Він зробив? Як відкрив тобі очі?“ 27 Відповів він до них: „Я вже вам говорив, —

та не слухали ви. Щó бажаєте знову почути? Може й ви Його учнями хочете стати?“ 28 А вони його вилаяли та й казали: „То ти Його учень, а ми учні Мойсеєві. 29 Ми знаємо, що Бог говорив до Мойсея, — звідки ж узявся Оцей, ми не відаємо“. 30 Відповів чоловік і сказав їм: „Тó ж воно й дивно, що не знаєте ви, звідки Він, — а Він мені очі відкрив! 31 Та ми знаємо, що грішників Бог не послухає; хто ж богобійний, і виконує волю Його, — того слухає Він. 32 Відвіку не чувано, щоб хто очі відкрив був сліпому з народження. (аїп g165) 33 Коли б не від Бога був Цей, Він нічого не міг би чинити“. 34 Вони відповіли та й казали йому: „Ти весь у гріхах народився, — і чи тобі нас учити?“ І геть його вигнали. 35 Дізнався Ісус, що вони того вигнали геть, і, знайшовши його, запитав: „Чи віруєш ти в Сина Божого?“ 36 Відповів той, говорячи: „Хто ж то, Пане, Такий, щоб я вірував у Нього?“ 37 Промовив до нього Ісус: „І ти бачив Його, і Той, Хто говорить з тобою — то Він!“ 38 А він відказав: „Я вірую, Господи!“ І вклонився йому. 39 І промовив Ісус: „На суд Я прийшов у цей світ, щоб бачили темні, а видючі щоб стали незрячі“. 40 І почули це деякі з тих фарисеїв, що були з Ним, та й казали йому: „Чи ж і ми невидючі?“ 41 Відказав їм Ісус: „Якби ви невидючі були, то не мали б гріха; а тепер ви говорите: „Бачимо“, — то й ваш гріх зостається при вас!“

10 Поправді, поправді кажú вам: Хто не входить дверима в кошáру, але перелáзить деінде, — той злóдій і розбійник. 2 А хто входить дверима, — той вівцям пастух. 3 Воротáр відчиняє йому, і його голосу слухають вівці; і свої вівці він кличе по ймéнню, і випровáджує їх. 4 А як вижене всі свої вівці, він іде перед ними, і вівці слéдóм за ним ідуть, бо знають голос його. 5 За чужим же не підуть вони, а будуть утíkати від нього, — бо не знають вони чужого голосу“. 6 Оцю прítчу повів їм Ісус, але не зрозуміли вони, про що їм говорив. 7 І знову промовив Ісус: „Поправді, поправді

кажу вам, що Я — двері вівцям. 8 Усі, скільки їх перше Мене приходило, — то злодії й розбійники, але вівці не слухали їх. 9 Я — двері: коли через Мене хто ввійде, спасеться, і той ввійде та вийде, і пасовисько знайде. 10 Злодій тільки на те закрадається, щоб красти й убивати та нищити. Я прийшов, щоб ви мали життя, і подостатком щоб мали. 11 Я — Пастир Добрий! Пастир добрий кладє життя власне за вівці. 12 А наймит, і той, хто не вівчар, кому вівці не свої, коли бачить, що вовк наближається, то кїдає вівці й тікає, а вовк їх хапає й полошить. 13 А наймит утікає тому, що він наймит, і не дбає про вівці. 14 Я — Пастир Добрий, і знаю Своїх, і Свої Мене знають. 15 Як Отець Мене знає, так і Я Отця знаю, і власне життя Я за вівці кладу. 16 Також маю Я інших овець, які не з цієї кошари, — Я повинен і їх припровадити. І Мій голос почують вони, — і буде отара одна й Один Пастир! 17 Через те Отець любить Мене, що Я власне життя віддаю, щоб ізнову прийняти його. 18 Ніхто в Мене його не берє, але Я Сам від Себе кладу його. Маю владу віддати його, і маю владу прийняти його знову, — Я цю заповідь взяв від Свого Отця“. 19 З-за цих слів між юдеями знову незгода знялася. 20 І багато-хто з них говорили: „Він дємона має, і несамовитий. Чого слухаєте ви Його?“ 21 Інші казали: „Ці слова не того, хто демона має. Хїба дємон може очі слїпим відкривати?“ 22 Було тоді свято Відновлення в Єрусалимі. Стояла зима. 23 А Ісус у храмі ходив, у Соломоновім ганку. 24 Юдеї тоді обступили Його та й казали Йому: „Доки будеш тримати в непевності нас? Якщб Ти Христос, — то відкрито скажи нам!“ 25 Відповів їм Ісус: „Я вам був сказав, — та не вірите ви. Тї діла, що чиню їх у Ймєння Свого Отця, — вони свідчать про Мене. 26 Та не вірите ви, — не з Моїх бо овець ви. 27 Мого голосу слухають вівці Мої, і знаю Я їх, і за Мною слїдком вони йдуть. 28 І Я життя вічне даю їм, і вони не загинуть повік, і ніхто їх не вихопить із Моєї руки. (aіḡn g165, aіḡnios g166) 29 Мій Отець, що дав їх Мені, Він більший за всіх, — і вихопити ніхто їх не може Отцеві з руки. 30 Я й Отець — Ми одне!“ 31 Знов каміння схопили юдеї, щоб укаменувати Його. 32 Відповів їм Ісус: „Від Отця показав Я вам добрих учинків багато, — за котрій же з тих учинків хочете Мене каменувати?“ 33 Юдеї Йому відказали: „Не за добрий учинок хочемо Тебе вкаменувати, а за богозневагу, — бо Ти, будши людиною, за Бога Себе видаєш“. 34 Відповів їм Ісус: „Хїба не написано в вашім Законі: „Я сказав: ви боги“? 35 Коли тих Він богами назвав, що до них слово Боже булб, — а Писання не може порушене бути, 36 то Тому, що Отець освятив і послав Його в світ, закидаєте ви: „Зневажаєш Ти Бога“, через те, що сказав Я: „Я — Син Божий“? 37 Коли Я не чиню діл Свого Отця, то не вірте Мені. 38 А коли Я чиню, то хоч ви Мені віри й не ймєте, повірте ділам, щоб пізнали й повірили ви, що Отець у Мені, а Я — ув Отці!“ 39 Тоді знову шукали вони, щоб схопити Його, але вийшов із рук їхніх Він. 40 І Він знову на той бїк Йордану пішов, на те місце, де Іван найперше христив, та й там перебував. 41 І багато до Нього приходили та говорили, що хоч жадного чуда Іван не вчинив, але все, що про Нього Іван говорив, правдиве булб. 42 І багато-хто ввірували в Нього там.

11 Був же хворий один, Лазар у Віфанїї, із села Марїї й сестри її Марти. 2 А Марія, що брат її Лазар був хворий, була та, що помазала Господа миром, і волбссям своїм Йому нїги обтерла. 3 Тоді сєстри послали до Нього, говорячи: „Ось нездужає, Господи, той, що любиш його!“ 4 Як почув же Ісус, то промовив: „Не на смерть ця недуга, а на Божу славу, — щоб Син Божий прославився нею“. 5 А Ісус любив Марту, і сестру її, і Лазаря. 6 А коли Він почув, що нездужає той, то зостався два дні на тїм місці, де був. 7 Після ж того говорить до учнів: „Ходїмо знову в Юдею“. 8 Йому учні сказали: „Учителю, таж допіру юдеї хотїли камінням побити Тебе, а Ти знов туди підєш?“ 9 Ісус відповів: „Хїба дня не дванадцять годин? Як хто ходить за

дня, не спіткнётся, — цьогосвітне бо світло говорила до Нього: „Коли б, Господи, був
він бачить. 10 А хто ходить нічної пори, той Ти отут, то не вмер би мій брат!“ 33 А Ісус,
спіткнётся, — бо немає в нім світла“. 11 як побачив, що плаче вона, і плачуть юдеї,
Оце Він сказав, а по тому говорить до них: що з нею прийшли, то в душі розжалобився
„Друг наш Лазар заснув, — та підү розбудити та й зворүшився Сам, 34 і сказав: „Де його
Його“. 12 А учні сказали Йому: „Як заснув, ви поклали?“ Говорять Йому: „Иди, Господи,
то він, Господи, відүжає“. 13 Та про смерть та подивися!“ 35 І заплакав Ісус. 36 А юдеї
його мовив Ісус, вони ж дүмали, що про казали: „Дивись, як любив Він його!“ 37 А з
сонний спочїнок Він каже. 14 Тодї просто них дехто казали: „Чи не мїг же зробити
сказав їм Ісус: „Умер Лазар. 15 І Я тїшуь Отой, Хто очї слїпому відкрив, щоб і цей не
за вас, що там Я не був, щоб повірили ви. помер?“ 38 Ісус же розжалобивсь знову в
Та ходїмо до нього“. 16 Сказав же Хома, Собї, і до гробу прийшов. Була ж то печера, і
називаний Близнюк, до співучнів: „Ходїмо й камїнь на нїй налягав. 39 Промовляє Ісус:
ми, щоб із Ним повмирати“. 17 Як прибув „Відвалїть цього каменя!“ Сестра вмерлого
же Ісус, то знайшов, що чотири вже днї той Марта говорить до Нього: „Уже, Господи,
у гробї. 18 А Віфанїя поблизу Єрусалиму чути, — бо чотири вже днї він у гробї“. 40
була, яких стадїй з п'ятнадцять. 19 І багато Ісус каже до неї: „Чи тобі не казав Я, що як
з юдеїв до Марти й Марїї прийшли, щоб за бідеш ти вірувати, — славу Божу побачиш?“
брата розвājити їх. 20 Тодї Марта, почувши, 41 І зняли тодї каменя. А Ісус ізвів очї до
що надходить Ісус, побїгла зустрїти Його, неба й промовив: „Отче, дяку приношу Тобї,
Марїя ж удома сидїла. 21 І Марта сказала що Мене Ти почув. 42 Та Я знаю, що Ти
Ісусовї: „Коли б, Господи, був Ти отут, — то завжди почувеш Мене, але ради народу, що
не вмер би мїй брат. 22 Та й тепер, — знаю довкола стоїть, Я сказав, щоб увїрували,
я, — що чого тїльки в Бога попросиш, то що послав Ти Мене“. 43 І, промовивши це,
дасть Тобї Бог!“ 23 Промовляє до неї Ісус: Він скричав гучнїм голосом: „Лазарю, —
„Воскресне твїй брат!“ 24 Відказує Марта вийди сюди!“ 44 І вийшов померлий, по
Йому: „Знаю, що в воскресїння останнього руках і ногāх обв'язаний пāsами, а обличчя
дня він воскресне“. 25 Промовив до неї у нього було перев'язане хусткою. Ісус каже
Ісус: „Я воскресїння й життя. Хто вірує в до них: „Розв'яжїть його та й пустїть, щоб
мене, — хоч і вмере, буде жити. 26 І кожен, ходив“. 45 І багато з юдеїв, що посходилися
хто живе та хто вірує в Мене, — повїки не до Марїї, та бачили те, що Він учинив, у
вмере. Чи ти віруєш в це?“ (аїѳн g165) 27 Вона Нього ввірували. 46 А деякі з них пішли до
каже Йому: „Так, Господи! Я вірую, що Ти фарисеїв, і їм розповіли, щѳ Ісус учинив. 47
Христос, Син Божий, що має прийти на раду й казали: „Щѳ маємо робити, бо Цей
цей свїт“. 28 І промовивши це, відїйшла, та Чоловік пребагато чуд чинить? 48 Якщо так
й покликала нишком Марїю, сестру свою, позоставимо Його, то всі в Нього ввірують, — і
кажучи: „Учитель тут, і Він кличе тебе!“ 29 А прийдуть римляни, та й вїзьмуть нам і край,
та, як зачула, кваплїво встала й до Нього і народ!“ 49 А один із них, Кайяфа, що був
пішла. 30 А Ісус не ввійшов був ще до села, первосвященником року тогѳ, промовив до
а знахѳдивсь на мїсцї, де Марта зустрїла них: „Ви нїчого не знаєте, 50 і не помїркуєте,
Його. 31 Юдеї тодї, що були з нею в домі й її що краще для вас, щоб один чоловік прийняв
розважали, як побачили, що Марїя кваплїво смерть за людей, аніж щоб увесь народ
встала й побїгла, подаїся за нею, гадаючи, мав загинути!“ 51 А того не сказав сам
що до гробу пішла вона, — плакати там. від себе, але, первосвященником будши в
32 Як Марїя ж прийшла туди, де був Ісус, і тїм роцї, пророкував, що Ісус за народ мав

умерти, 52 і не лише за наро́д, але й щоб сполучити в одне розпоро́шених Божих дітей. 53 Отож, від того дня вони змо́вилися, щоб убити Його. 54 І тому́ не ходив більш Ісус між юдеями явно, але звідти вдавсь до околиць поближче пустині, до міста, що зветься Єфрём, — і тут залишався з Своїми учнями. 55 Наближалася ж Пасха юдейська, і багато-хто з кра́ю вдались перед Пасхою в Єрусалим, щоб очисти́ти себе. 56 І шукали Ісуса вони, а в храмі стоявши, гомоніли один до одно́го: „А як вам здається? Хіба Він не прийде на свято?“ 57 А первосвященики та фарисеї на́каза дали: як дізнається хто, де Він перебува́тиме, нехай донесе, — щоб схопи́ти Його.

12 Ісус же за шість день до Пасхи прибув до Віфа́нії, де жив Лазар, що його воскресив Ісус із мертвих. 2 І для Нього вечёру там спра́вили, а Марта прислуго́вувала. Був же й Лазар одним із тих, що до столу з Ним сіли. 3 А Марія взяла літру мира, — з найдоро́жчого на́рду пахучого, і намасти́ла Ісусові но́ги, і волóссям своїм Йому но́ги обтерла. І пахощі мира наповнили дім! 4 І говорить один з Його учнів, Юда Іскаріо́тський, що мав Його видати: 5 „Чому мира оцього за триста дина́рів не про́дано, та й не роздано вбогим?“ 6 А це він сказав не тому́, що про вбогих журився, а тому́, що був зло́дій: він мав скриньку на гроші, — і крав те, що вкида́ли. 7 І промовив Ісус: „Позостав її ти, — це вона на день по́хорону заховала Мені. 8 Бо вбогих ви маєте за́вжди з собою, а Мене не пості́йно ви маєте!“ 9 А на́товп великий юдеїв довідався, що Він там, та й поприходи́ли не з-за Ісуса Само́го, але щоб побачити й Лазаря, що його воскресив Він із мертвих. 10 А первосвященики змо́вилися, щоб і Лазареві смерть заподіяти, 11 бо багато з юдеїв з-за нього відхо́дили, та в Ісуса ввірували. 12 А друго́го дня, коли безліч наро́ду, що зібрався на свято, прочула, що до Єрусалиму надходить Ісус, 13 то взяли вони па́льмове ві́ття, і вийшли назустрі́ч Йому та й кричали: „Оса́нна! Благосло́вений,

хто йде у Господне Ім'я! Цар Ізраїлів!“ 14 Ісус же, знайшовши осли, сів на нього, як написано: 15 „Не бійся, до́чко Сіонська! Ото Цар твій іде, сидя́чі на осли молодому!“ 16 А учні Його спочатку́ того не зрозуміли були, але, як прославивсь Ісус, то згадали тоді, що про Нього було так написано, і що цеє вчинили Йому́. 17 Тоді свідчив наро́д, який був із Ним, що Він викликав Лазаря з грóбу, і воскресив його з мертвих. 18 Через це й зустрів на́товп Його, бо почув, що Він учинив таке чудо. 19 Фарисеї тоді між собою казали: „Ви бачите, що нічо́го не вдієте: ось пішов увесь світ услі́д за Ним!“ 20 А між тими, що в свято прийшли поклонитись, були й деякі ге́ллени. 21 І вони підійшли до Пилипа, що з Віфа́їди Галілейської, і просили його та казали: „Ми хочемо, пане, побачити Ісуса“. 22 Іде Пилип та Андрієві каже; іде Андрій і Пилип та Ісусові розповідають. 23 Ісус же їм відповідає, говорячи: „Наді́йшла година, щоб Син Лю́дський просла́вивсь. 24 Поправді, поправді кажу́ вам: коли зёрно пшеничне, як у землю впаде́, не помре, то одне зостається; як умре ж, плід рясний принесе́. 25 Хто кохає душу свою, той погубить її; хто ж нена́видить душу свою на ці́м світі, — збереже її в ві́чне життя. (aiōnios g166) 26 Як хто служить Мені, хай іде той за Мною, і де Я, там буде й слуга Мій. Як хто служить Мені, того пошана́ує Отець. 27 Затривожена зараз душа Моя. І що Я пові́м? Заступи Мене, Отче, від цієї години! Та на те Я й прийшов на годину оці́ю... 28 Прослав, Отче, Ім'я Своє!“ Залуна́в тоді голос із неба: „І прославив, — і зно́ву прославлю!“ 29 А наро́д, що стояв і почув, говорив: „Загреміло!“ Інші казали: „Це ангол Йому говорив!“ 30 Ісус відповів і сказав: „Не для Мене цей голос луна́в, а для вас. 31 Тепер суд цьому світові. Князь світу цього буде ві́гнаний звідси тепер. 32 І, як буду піднесений з землі, то до Себе Я всіх притягну́“. 33 А Він це говорив, щоб зазнача́ти, якою то смертю Він має померти. 34 А наро́д відповів Йому́: „Ми чули з Зако́ну, що Христос перебуває пові́к, то чо́го ж Ти говориш, що Лю́дському

Сину потрібно піднесеному бути? Хто такий Цей Син Людський?" (aiōn g165) 35 І сказав їм Ісус: „Короткий ще час світло з вами. Ходіть, поки маєте світло, щоб вас тёмрява не обгорнула. А хто в тёмряві ходить, не знає, куди він іде. 36 Аж доки ви маєте світло, то віруйте в світло, щоб синами світла ви стали“. Промовивши це, Ісус відійшов, і сховався від них. 37 І хоч Він стільки чуд перед ними вчинив був, та в Нього вони не ввірували, 38 щоб справділось слово пророка Ісаї, який провіщав: „Хто повірив тому, що ми, Господи, чули, а Господне рамено кому об'явилося?" 39 Тому не могли вони вірити, що знову Ісаїя прорік: 40 „Засліпив їхні очі, і скам'янив їхнє серце, щоб очима не бачили, ані серцем щоб не зрозуміли, і не навернулись, щоб Я їх уздоровів!“ 41 Це Ісаїя сказав, коли бачив славу Його, і про Нього звіщав. 42 Протє багато-хто навіть із старших у Нього ввірували, та не признавались через фарисеїв, — щоб не вигнано їх із синагоги. 43 Бо любили вони славу людську більше, аніж славу Божу. 44 А Ісус підняв голос, та й промовляв: „Хто вірує в Мене, не в Мене він вірує, але в Того, Хто послав Мене. 45 А хто бачить Мене, той бачить Того, хто послав Мене. 46 Я, Світло, на світ прийшов, щоб кожен, хто вірує в Мене, у тёмряві не зоставався. 47 Коли б же хто слів Моїх слухав та не вірував, Я того не суджу, бо Я не прийшов світ судити, але щоб спасти світ. 48 Хто цурається Мене, і Моїх слів не приймає, той має для себе суддю: те слово, що Я говорив, — останнього дня воно буде судити його! 49 Бо від Себе Я не говорив, а Отець, що послав Мене, — то Він Мені заповідь дав, що Я маю казати та що говорити. 50 І відаю Я, що Його ота заповідь — то вічне життя. Тож що Я говорю, то так говорю, як Отець Мені розповідав. (aiōnios g166)

13 Перед святом же Пасхи Ісус, знавши, що настала година Йому перейти до Отця з цього світу, полюбивши Своїх, що на світі були, до кінця полюбив їх. 2 Під час же вечєрі, як диявол уже був укинув у серце синові

Сїмона — Юді Іскаріотському, щоб він видав Його, 3 то Ісус, знавши те, що Отець віддав все Йому в руки, і що від Бога прийшов Він, і до Бога відходить, 4 устає від вечєрі, і здійсмає одєжу, бере рушникá й підперізується. 5 Потому налив Він води до вмивальниці, та й зачав обмивати ноги учням, і витирати рушникóм, що ним був підперезаний. 6 І підходить до Сїмона Петра, а той каже Йому: „Ти, Господи, мїтимеш нóги мені?" 7 Ісус відказав і промовив йому: „Щó Я роблю, ти не знаєш тепер, але опісля зрозумієш“. 8 Говорить до Нього Петро: „Ти повік мені ніг не обмиєш!“ Ісус відповів йому: „Коли Я не вмю тебе, — ти не матимеш частки зо Мною“. (aiōn g165) 9 До Нього проказує Сїмон Петро: „Господи, — не самі мої нóги, а й руки та гóлову!“ 10 Ісус каже йому: „Хто обмитий, тільки нóги обмити потребує, бо він чистий увесь. І ви чисті, — та не всі“. 11 Бо Він знав Свого зра́дника, тому то сказав: „Ви чисті не всі“. 12 Коли ж пообмивав їхні нóги, і одєжу Свою Він надів, засів знову за стіл і промовив до них: „Чи знаєте ви, що́ Я зробив вам? 13 Ви Мене називаєте: Учитель і Госпóдь, — і добре ви кажете, бо Я є. 14 А коли обмив ноги вам Я, Госпóдь і Вчитель, то повинні й ви один óдному ноги вмивати. 15 Бо то Я вам приклада дав, щоб і ви те чинили, як Я вам учинив. 16 Поправді, поправді кажú вам: Раб не більший за пана свого, посланець же не більший від того, хто вислав його. 17 Коли знаєте це, то блаженні ви, якщо таке чините! 18 Не про всіх вас кажú. Знаю Я, кого вибрав, але щоб збуло́ся Писáння: „Хто хліб споживає зо Мною, підняв той на Мене п'ятú свою!“ 19 Уже тепер вам кажú, перше ніж те настане, щоб як станеться, ви ввірували, що то Я. 20 Поправді, поправді кажú вам: Хто приймає Мого посланця, той приймає Мене; хто ж приймає Мене, той приймає Того, Хто послав Мене!“ 21 Промовивши це, затривожився духом Ісус, і освідчив, говорячи: „Поправді, поправді кажú вам, що один із вас видасть Мене!“ 22 І озиралися учні один на одного, непевними будши, про

кого Він каже. 23 При столі, при Ісусовім лоні, був один з Його учнів, якого любив Ісус. 24 От цього кивну́в Сімон Петро та й шепну́в: „Запитай, — хто б то був, що про нього Він каже?“ 25 І, пригорну́вшись до лона Ісусового, той говорить до Нього: „Хто це, Господи?“ 26 Ісус же відказує: „Це той, кому, умочивши, подам Я куска́“. І, вмочивши куска́, подав синові Сімона, — Юді Іскаріотському! 27 За тим же куском тоді в нього ввійшов сатана́. А Ісус йому каже: „Що ти робиш — роби швидше“. 28 Але жоден із тих, хто був при столі, того не зрозумів, до чого сказав Він йому. 29 А тому, що тримав Юда скриньку на гроші, то деякі думали, ніби каже до нього Ісус: „Купи, що потрібно на свято для нас“, або щоб убогим подав що. 30 А той, узявши кусок хліба, зараз вийшов. Була ж ніч. 31 Тоді, як він вийшов, промовляє Ісус: „Тепер ось просла́вивсь Син Лю́дський, і в Ньому просла́вився Бог. 32 Коли в Ньому прославився Бог, то і Його Бог просла́вить у Собі, і зараз прославить Його! 33 Мої дітоньки, не довго вже бути Мені з вами! Ви шукати Мене будете, але — як сказав Я юдеям: „Куди Я йду, туди ви прибути не можете“, — те й вам говорю Я тепер. 34 Нову́ заповідь Я вам даю: Любіть один о́дного! Як Я вас полюбив, так любіть один о́дного й ви! 35 По то́му пізнають усі, що ви учні Мої, як б́удете мати любов між собою“. 36 А Симон Петро Йому каже: „Куди, Господи, ідеш Ти?“ Ісус відповів: „Куди Я йду, туди ти́ тепер іти за Мною не можеш, але по́тім ти підеш за Мною“. 37 Говорить до Нього Петро: „Чому, Господи, іти за Тобою тепер я не мо́жу? За Те́бе я душу свою́ покладу́!“ 38 Ісус відповідає: За Ме́не покладеш ти душу свою́? Поправді, поправді каж́у Я тобі: Півень не заспіває, як ти тричі зречешся Менé.

14 Нехай́ серце вам не тривожиться! Віруйте в Бога, і в Мене віруйте! 2 Багато осель у домі Мого Отця; а коли б то не так, то сказав би Я вам, що йду приготувати́ місце для вас? 3 А коли́ відійду́ й приготую́ вам місце, Я зно́ву прийду́ й заберу́ вас до Себе,

щоб де Я — були й ви. 4 А куди Я йду — дорогу ви знаєте“. 5 Говорить до Нього Хомá: „Ми не знаємо, Господи, куди йдеш; як же можемо знати дорогу?“ 6 Промовляє до нього Ісус: „Я — дорога, і правда, і життя. До Отця не приходять ніхто, якщо не через Мене. 7 Коли б то були ви пізна́ли Мене, ви пізнали були б і Мого Отця. Відтепе́р Його знаєте ви, і Його бачили“. 8 Говорить до Нього Пилип: „Господи, покажи нам Отця, — і вистачить нам!“ 9 Промовляє до нього Ісус: „Стільки ча́су Я з вами, ти ж не знаєш, Пилипе, Мене? Хто бачив Мене, той бачив Отця, то як же ти кажеш: „Покажи нам Отця?“ 10 Чи не віруєш ти, що Я — в Отці, а Отець — у Мені? Слова́, що Я вам говорю́, говорю не від Се́бе, а Отець, що в Мені перебуває, Той чинить діла ті. 11 Повірте Мені, що Я — в Отці, а Отець — у Мені! Коли ж ні, то повірте за вчинки самі. 12 Поправді, поправді каж́у вам: Хто вірує в Мене, той учинить діла, які чиню́ Я, і ще більші від них він учинить, бо Я йду до Отця. 13 І коли що просити ви б́удете в Імéння Моє, те вчиню́, щоб у Сині прославивсь Отець. 14 Коли б́удете в Мене просити чого в Моє Імéння, то вчиню́. 15 Якщо Ви Мене любите, — Мої заповіді зберігайте! 16 І вблагаю́ Отця Я, — і Втішителя́ іншого дасть вам, щоб із вами повік перебува́в, — (аіѠn g165) 17 Духа правди, що Його світ прийняти не може, бо не бачить Його та не знає Його. Його знаєте ви, бо при вас перебува́є, і в вас буде Він. 18 Я не кину вас сіротами, — Я прибу́ду до вас! 19 Ще недовго, і вже світ Мене не побачить, але ви́ Мене бачити б́удете, бо живу́ Я — і ви жити б́удете! 20 Того дня пізна́єте ви, що в Своім Я Отці, а ви в Мені, і Я в вас. 21 Хто заповіді Мої має та їх зберігає, той любить Мене. А хто любить Мене, то полюбить його́ Мій Отець, і Я полюблю́ Його, і об'явлю́ йому Сам“. 22 Запитує́ Юда, не Іскаріотський, Його: „Що то, Господи, що Ти нам об'явитися маєш, а не світові?“ 23 Ісус відповів і до нього сказав: „Як хто любить Мене, той слово Моє берегти́ме, і Отець Мій полюбить його́, і Ми прийдемо до нього, і оселю́ закладемо́ в

нього. 24 Хто не любить Мене, той не береже Моїх слів. А слово, що чуєте ви, не Моє, а Отця, що послав Мене. 25 Говорив це Я вам, будши з вами. 26 Утішитель же, Дух Святий, що Його Отець пошле в Ім'я Моє, Той навчить вас усього, і пригадає вам усе, що Я вам говорив. 27 Зоставляю вам мир, мир Свій вам даю! Я даю вам не так, як дає світ. Серце ваше нехай не тривожиться, ані не лякається! 28 Чули ви, що Я вам говорів: „Я відходжу, і вернуся до вас“. Якби ви любили Мене, то ви б тішилися, що Я йду до Отця, — бо більший за Мене Отець. 29 І тепер Я сказав вам, передніше, ніж сталося, щоб ви вірували, коли станеться. 30 Небагато вже Я говоритиму з вами, бо надходить князь світу цього, а в Мені він нічого не має, 31 та щоб світ зрозумів, що люблю Я Отця, і як Отець наказав Мені, так роблю. Уставайте, — ходім звідсіля!

15 Я правдива Виноградина, а Отець Мій — Виноградар. 2 Усяку галузку в Мене, що плоду не принісє, Він відтинє, але всяку, що плід родить, очищає її, щоб рясніше родила. 3 Через Слово, що Я вам говорив, ви вже чисті. 4 Перебувайте в Мені, а Я в вас! Як та вітка не може вродити плоду сама з себе, коли не позостанеться на виноградині, так і ви, як в Мені перебувати не будете. 5 Я — Виноградина, ви — галуззя! Хто в Мені перебуває, а Я в ньому, той рясно зароджує, бо без Мене нічого чинити не можете ви. 6 Коли хто перебувати не буде в Мені, той буде відкинений геть, як галузка, і всохне. І громадять їх, і кладуть на огонь, — і згорять. 7 Коли ж у Мені перебувати ви будете, а слова Мої позостануться в вас, то просить, чого хочете, — і станеться вам! 8 Отець Мій прославиться в тому, якщо рясно зародите й будете учні Мої. 9 Як Отець полюбив Мене, так і Я полюбив вас. Перебувайте в любові Моїй! 10 Якщо будете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй перебуватимете, як і Я зберіг Заповіді Свого Отця, і перебуваю в любові Його. 11 Це Я вам говорив, щоб радість Моя була в вас, і щоб повна була

ваша радість! 12 Отець Моя заповідь, — щоб любили один одного ви, як Я вас полюбив! 13 Ніхто більшої любови не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх. 14 Ви друзі Мої, якщо чините все, що Я вам заповідую. 15 Я вже більше не буду рабами вас звати, бо не відає раб, що пан його чинить. А вас назвав друзями Я, бо Я вам об'явив усе те, що почув від Мого Отця. 16 Не ви Мене вибрали, але Я вибрав вас, і вас настановив, щоб ішли ви й принісєли плід, і щоб плід ваш зостався, щоб дав вам Отець, чого тільки попросите в Імення Моє. 17 Це Я вам заповідую, — щоб любили один одного ви! 18 Коли вас світ ненавидить, знайте, що Мене він зненавидів перше, як вас. 19 Коли б ви зо світу були, то своє світ любив би. А що ви не зо світу, але Я вас зо світу обрав, тому світ вас ненавидить. 20 Пригадайте те слово, яке Я вам сказав: „Раб не більший за пана свого“. Як Мене переслідували, — то й вас переслідувати будуть; як слово Моє зберігали, — берегти будуть і ваше. 21 Але все це робитимуть вам за Ім'я Моє, бо не знають Того, хто послав Мене. 22 Коли б Я не прийшов і до них не казав, то не мали б гріха, а тепер вимовки не мають вони за свій гріх. 23 Хто Мене ненавидить, — і Мого Отця той ненавидить. 24 Коли б Я серед них не вчинив був тих діл, яких не чинив ніхто інший, то не мали б гріха. Та тепер вони бачили, — і зненавиділи і Мене, і Мого Отця. 25 Та щоб справдилось слово, що в їхнім Законі написано: „Мене безпідставно зненавиділи!“ 26 А коли Втішитель прибуде, що Його від Отця Я пошлю вам, — Той Дух правди, що походить від Отця, Він засвідчить про Мене. 27 Та засвідчте і ви, бо ви від початку зо Мною.

16 Отець Я сказав вам, щоб ви не спокусілись. 2 Вас виженуть із синагог. Прийде навіть година, коли кожен, хто вам смерть заповіді, то думатиме, ніби службу приносить він Богові! 3 А це вам учинять, бо вони не пізнали Отця, ні Мене. 4 Але Я це сказав вам, щоб згадали про те, про що

говорив був Я вам, як настане година. Цього вам не казав Я спочатку, бо з вами Я був. 5 Тепер же до Того Я йду, Хто послав Мене, — і ніхто з вас Мене не питає: „Куди йдеш?“ 6 Та від того, що це Я сказав вам, серце ваше наповнилось смутком. 7 Та Я правду кажу вам: Краще для вас, щоб пішов Я, бо як Я не підую, Утішитель не прийде до вас. А коли Я підую, то пошлю вам Його. 8 А як прийде, Він світові виявить про гріх, і про праведність і про суд: 9 тож про гріх, — що не вірують у Мене; 10 а про праведність, — що Я до Отця Свого йду, і Мене не побачите вже; 11 а про суд, — що засуджений князь цього світу. 12 Я ще маю багато сказати вам, та тепер ви не можете знести. 13 А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас попровадить до цілої правди, бо не буде казати Сам від Себе, а що тільки почує, — казатиме, і що має настати, — звістить вам. 14 Він прославить Мене, бо Він візьме з Мого та й вам сповістить. 15 Усе, що має Отець, то Моє; через те Я й сказав, що Він візьме з Мого та й вам сповістить. 16 Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите, бо Я йду до Отця“. 17 А деякі з учнів Його говорили один до одного: „Що таке, що сказав Він до нас: „Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите“, та: „Я йду до Отця“? 18 Гомоніли також: „Що таке, що говорить: „Незабаром“? Про що каже, не знаємо“. 19 Ісус же пізнав, що хочуть поспитати Його, і сказав їм: „Чи про це між собою міркуєте ви, що сказав Я: „Незабаром, — і вже Мене бачити не будете ви, і знов незабаром — і Мене ви побачите“? 20 Поправді, поправді кажу вам, що ви будете плакати та голосити, а світ буде радіти. Сумувати ви будете, але сум ваш обернеться в радість! 21 Журиться жінка, що родить, — бо настала година її. Як дитинку ж породить вона, то вже не пам'ятає терпіння з-за радіощів, що людина зродилась на світ. 22 Так сумуєте й ви ось тепер, та побачу вас знову, — і серце ваше радітиме, і ніхто радості вашої вам не

відійме! 23 Ні про що ж того дня ви Мене не питаєте. Поправді, поправді кажу вам: Чого тільки попросите ви від Отця в Моє Ім'я, — Він дасть вам. 24 Не просили ви досі нічого в Ім'я Моє. Просить — і отримуєте, щоб повна була ваша радість. 25 Оце все Я в притчах до вас говорив. Настає година, коли притчами Я вже не буду до вас промовляти, але явно звіщу про Отця вам. 26 Того дня ви проситимете в Моє Ім'я, і Я вам не кажу, що вблагаю Отця Я за вас, — 27 бо Отець любить Сам вас за те, що ви полюбили Мене та й увірували, що Я вийшов від Бога. 28 Від Отця вийшов Я, і на світ Я прийшов. І знов покидаю Я світ та й йду до Отця“. 29 Його учні відказують: „Ось тепер Ти говориш відкрито, і жодної притчі не кажеш. 30 Тепер відаємо ми, що Ти знаєш усе, і потреби не маєш, щоб Тебе хто питав. Тому віруємо, що Ти вийшов від Бога!“ 31 Ісус їм відповів: „Тепер віруєте? 32 Ото настає година, і вже настала, що ви розпоробитесь кожен у власне своє, а Мене ви Самого покинете. Та не Сам Я, бо зо Мною Отець! 33 Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждання знаєте в світі, — але будьте відважні: Я світ перемир!“

17 По мові оцій Ісус очі Свої звів до неба й промовив: „Прийшла, Отче, година, — прослав Сина Свого, щоб і Син Твій прославив Тебе, 2 бо Ти дав Йому владу над тілом усяким, щоб Він дав життя вічне всім їм, яких дав Ти Йому. (aiōnios g166) 3 Життя ж вічне — це те, щоб пізнали Тебе, єдиного Бога правдивого, та Ісуса Христа, що послав Ти Його. (aiōnios g166) 4 Я прославив Тебе на землі, — довершив Я те діло, що Ти дав Мені виконати. 5 І тепер прослав, Отче, Мене Сам у Себе тією славою, яку в Тебе Я мав, поки світ не постав. 6 Я Ім'я Твоє виявив людям, що Мені Ти із світу їх дав. Твоїми були вони, і Ти дав їх Мені, і вони зберегли Твоє слово. 7 Тепер пізнали вони, що все те, що Ти Мені дав, від Тебе походить, 8 бо слова, що дав Ти Мені, Я їм передав, — і вони прийняли й зрозуміли правдиво, що Я вийшов від Тебе, і ввірували, що послав Ти Мене. 9 Я благаю за

них. Не за світ Я благаю, а за тих, кого дав Ти Мені, — Твої бо вони! 10 Усе бо Моє — то Твоє, а Твоє — то Моє, і прослávивсь Я в них. 11 І не на світі вже Я, а вони ще на світі, а Я йду до Тебе. Святий Отче, — заховай в Ім'я Своє їх, яких дав Ти Мені, щоб як Ми, єдине були! 12 Коли з ними на світі Я був, Я беріг їх у Ім'я Твоє, тих, що дав Ти Мені, і зберіг, і ніхто з них не згинув, крім призначеного на загибель, щоб збулось Писання. 13 Тепер же до Тебе Я йду, але це говорю Я на світі, щоб мали вони в собі радість Мою досконалу. 14 Я їм дав Твоє слово, але світ їх зненавидів, бо вони не від світу, як і Я не від світу. 15 Не благаю, щоб Ти їх зо світу забрав, але щоб зберіг їх від злого. 16 Не від світу вони, як і Я не від світу. 17 Освяти Ти їх правдою! Твоє слово — то правда. 18 Як на світ Ти послав Мене, так і Я на світ послав їх. 19 А за них Я посвячую в жертву Само́го Себе, щоб освячені правдою стали й вони. 20 Та не тільки за них Я благаю, а й за тих, що ради їхнього слова вірують у Мене, 21 щоб були всі одно: як Ти, Отче, в Мені, а Я — у Тобі, щоб одні були в Нас і вони, — щоб увірував світ, що Мене Ти послав. 22 А ту славу, що дав Ти Мені, Я їм передав, щоб єдине були, як єдине і Ми. 23 Я — у них, а Ти — у Мені, щоб були досконалі в одно, і щоб пізнав світ, що послав Мене Ти, і що їх полюбив Ти, як Мене полюбив. 24 Бажаю Я, Отче, щоб і ті, кого дав Ти Мені, там зо Мною були, де знаходжуся Я, щоб бачили славу Мою, яку дав Ти Мені, — бо Ти полюбив Мене перше закла́дин світу. 25 Отче Праведний! Хоча не пізнав Тебе світ, та пізнав Тебе Я. І пізнали вони, що послав Мене Ти. 26 Я ж Ім'я Твоє їм об'явив й об'явля́тиму, щоб любов, що Ти нею Мене полюбив, була в них, а Я в них!“

18 Промовивши це, Ісус вийшов із учнями Своїми на той бік потоку Кедрону, де був сад, до якого ввійшов Він та учні Його. 2 Але й Юда, що видав Його, знав те місце, бо там часто збирались Ісус й Його учні. 3 Отож Юда, узявши відділ війська та службу від первосвящеників і фарисеїв, приходить

туди із смолоскіпами, та з ліхтарями, та з зброєю. 4 А Ісус, усе відавши, що́ з Ним статися має, виходить та й каже до них: „Кого ви шукаєте?“ 5 Йому відповіли: „Ісуса Назаряніна“. Він говорить до них: „Це Я!“ А стояв із ними й Юда, що видав Його. 6 І як тільки сказав їм: „Це Я“, вони подаліся назад, та й на землю попадали. 7 І Він знов запитав їх: „Кого́ ви шукаєте?“ Вони ж відказали: „Ісуса Назаряніна“. 8 Ісус відповів: „Я сказав вам, що це Я. Отож, як Мене ви шукаєте, то дайте оцим відійти“, — 9 щоб збулося те слово, що Він був сказав: „Я не втратив нікого́ із тих, кого дав Ти Мені“. 10 Тоді Сімон Петро, мечавши, його вихопив, і рубо́нув раба́ первосвященика, — і відтяв правé вухо йому́. А рабу́ на ім'я було Малх. 11 Та промовив Ісус до Петра: Всу́нь у піхви меча! Чи ж не мав би Я пити ту чашу, що Отець дав Мені?“ 12 Відділ же війська та тисяцький і служба юдейська схопили Ісуса, і зв'язали Його, 13 і повели Його перше до Анни, бо тестем доводивсь Кайяфі, що первосвящеником був того року. 14 Це ж був той Кайя́фа, що порадив юдеям, що ліпше померти людині одній за наро́д. 15 А Симон Петро й інший учень ішли за Ісусом слідом. Той же учень відомий був первосвященикові, і ввійшов у двір первосвящеників із Ісусом. 16 А Петро за ворітьми стояв. Тоді вийшов той учень, що відомий був первосвященикові, і сказав воротарці, — і впровадив Петра. 17 І питає Петра воротарка служни́ця: „Ти хіба не з учнів Цього Чоловіка?“ Той відказує: „Ні!“ 18 А раби й служба, розклавши огонь, стояли та й грілися, бо був холод. І Петро стояв із ними та грівся. 19 А первосвященик спитався Ісуса про учнів Його, і про науку Його. 20 Ісус йому́ відповідь дав: „Я світові явно казав. Я постійно навчав у синагозі й у храмі, куди всі юдеї збираються, а таємно нічого́ Я не говорив. 21 Чого ти питаєш Мене? Поспитайся тих, що чули, що́ Я їм говорив. Отже, знають вони, про що́ Я говорив“. 22 А як Він це сказав, то один із присутньої там служби вдарив Ісуса в щокó, говорячи: „То

так відповідаєш первосвященикові?" 23 Ісус йому відповідь дав: „Якщо зле Я сказав, — покажи, що то зле; коли ж добре, — за що Мене б'єш?" 24 І відіслав Його Анна зв'язаним первосвященикові Кайяфі. 25 А Сімон Петро стояв, гріючись. І сказали до нього: „Чи й ти не з учнів Його?" Він відкріс й сказав: „Ні!" 26 Говорить один із рабів первосвященика, родич тому, що йому Петро вухо відт'яв: „Чи тебе я не бачив у саді з Ним?" 27 І знову відкріс Петро, — і заспівав півень хвили тієї. 28 А Ісуса ведуть від Кайяфи в преторій. Був же ранок. Та вони не ввійшли до преторія, щоб не опоганитись, а щоб їсти пасху. 29 Тоді вийшов Пилат назовні до них і сказав: „Яку скáргу приносите ви на Цього Чоловіка?" 30 Вони відповіли та й сказали йому: „Коли б Цей злочинцем не був, ми б Його тобі не видавали". 31 А Пилат їм сказав: „Візьміть Його, та й за вашим Законом судіть Його". Юдеї сказали йому: „Нам не вільно нікого вбивати", — 32 щоб збулося Ісусове слово, що його Він прорік, зазначаючи, якою то смертю Він має померти. 33 Тоді знову Пилат увійшов у преторій, і покликав Ісуса, і до Нього сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?" 34 Ісус відповів: „Чи від себе самого питаєш ти це, чи то інші тобі говорили про Мене?" 35 Пилат відповів: „Чи ж юдеянин я? Твій народ та первосвященики мені Тебе видали. Що таке Ти вчинив?" 36 Ісус відповів: „Моє Царство не із світу цього. Якби із цього світу було Моє Царство, то служба Моя воювала б, щоб не виданий був Я юдеям. Та тепер Моє Царство не звідси". 37 Сказав же до Нього Пилат: „Так Ти Цар?" Ісус відповів: „Сам ти кажеш, що Цар Я. Я на те народився, і на те прийшов у світ, щоб засвідчити правду. І кожен, хто з правди, той чує Мій голос". 38 Говорить до Нього Пилат: „Що є правда?" І сказавши оце, до юдеїв знов вийшов, та й каже до них: „Не знаходжу Я в Ньому провини ніякої. 39 Та ви маєте звичай, щоб я випустив вам одного на Пасху. Чи хочете отже, — відпустіть вам Царя Юдейського?" 40

Та знову вони зняли крик, вимагаючи: „Не Його, а Варавву!" А Варавва був злочинець.

19 От тоді взяв Ісуса Пилат, та й звелів збичувати Його. 2 Вояки ж, сплівши з терну вінка, Йому покляли на голову, та багрянцю наділи на Нього, зі приступали до Нього й казали: „Радій, Царю Юдейський!" І били по щоках Його. 4 Тоді вийшов назовні ізнову Пилат та й говорить до них: „Ось Його я виводжу назовні до вас, щоб ви переконались, що провини ніякої в Нім не знаходжу". 5 І вийшов назовні Ісус, у терновім вінку та в багрянім плащі. А Пилат до них каже: „Оце Чоловік!" 6 Як зобачили ж Його первосвященики й служба, то закричали, говорячи: „Розіпні, розіпні!" Пилат каже до них: „То візьміть Його ви й розіпніть, — бо провини я в Нім не знаходжу!" 7 Відказали юдеї йому: „Ми маємо Закона, а за Законом Він мусить умерти, — бо за Божого Сина Себе видавав!" 8 Як зачув же Пилат оце слово, налякався ще більш, 9 і вернувся в преторій ізнову, і питає Ісуса: „Звідки Ти?" Та Ісус йому відповіді не подав. 10 І каже до Нього Пилат: „Не говориш до мене? Хіба ж Ти не знаєш, що маю я владу розп'ясти Тебе, і маю владу Тебе відпустити?" 11 Ісус відповів: „Надо Мною ти жодної влади не мав би, коли б тобі зверху не дано було; тому більший гріх має той, хто Мене тобі видав". 12 Після цього Пилат намагався пустити Його, та юдеї кричали, говорячи: „Якщо Його пустиш, то не кесарів приятель ти! Усякий, хто себе за царя видає, противиться кесареві". 13 Як зачув же Пилат оце слово, то вивів назовні Ісуса, і засів на суддівне сидіння, на місці, що зветься літостротон, по-гебрейському ж гаввата. 14 Був то ж день Приготівлення Пасхи, година була — близько шостої. І він каже юдеям: „Ось ваш Цар!" 15 Та вони закричали: „Геть, геть із Ним! Розіпні Його!" Пилат каже до них: „Царя вашого маю розп'ясти?" Первосвященики відповіли: „Ми не маєм царя, окрім кесаря!" 16 Ось тоді він їм видав Його, щоб розп'ясти.

17 І, ніши Свого хреста, Він вийшов на місце, Череповищем зване, по-гебрейському Голгофа. 18 Там Його розп'яли, а з Ним разом двох інших, з одного та з другого боку, а Ісуса всередині. 19 А Пилат написав і написав, та й умістив на хресті. Було ж там написано: „Ісус Назарянин, Цар Юдейський“. 20 І багато з юдеїв читали цього написа, бо те місце, де Ісус був розп'ятий, було близько від міста. А було по-гебрейському, по-грецькому й по-римському написано. 21 Тож сказали Пилатові юдейські первосвященники: „Не пиши: Цар Юдейський, але що Він Сам говорив: Я — Цар Юдейський. 22 Пилат відповів: „Що я написав — написав!“ 23 Розп'явши ж Ісуса, воякі взяли одіж Його, та й поділили на чотири частини, по частині для кожного вояка, теж і хітона. А хітон був не шитий, а вітканий цілий відверху. 24 Тож сказали один до одного: „Не будемо дерти Його, але жереба киньмо на нього, — кому припадє“. Щоб збулось Писання: „Поділили одіжу Мою між собою, і метнули про шату Мою жеребка“. Вояки ж це й зробили. 25 Під хрестом же Ісуса стояли — Його мати, і сестра Його матері, Марія Клеопова, і Марія Магдаліна. 26 Як побачив Ісус матір та учня, що стояв тут, якого любив, то каже до матері: „Оце, жоно, твій син!“ 27 Потім каже до учня: „Оце мати твоя!“ І з тієї години той учень узяв її до себе. 28 Потім, знавши Ісус, що вже все довершилось, щоб збулось Писання, проказує: „Прагну!“ 29 Тут стояла посудина, повна оцту. Вояки ж, губку оцтом наповнивши, і на тростину її настромивши, піднесли до уст Його. 30 А коли Ісус оцту прийняв, то промовив: „Звершилось!“ І, голову схиливши, віддав Свого духа. 31 Був же день Приготування, тож юдеї, щоб тіла на хресті не zostалися в суботу, — був бо Великдень тієї суботи — просили Пилата зламати голінки розп'ятим, і зняти. 32 Тож прийшли воякі й поламали голінки першому й другому, що розп'ятий з Ним був. 33 Коли ж підійшли до Ісуса й побачили, що Він уже вмер, то голінок Йому

не зламали, 34 та один з вояків списом бока Йому проколов, — і зараз витекла звідти кров та вода. 35 І самовидець засвідчив, і правдиве свідцтво його; і він знає, що правду говорить, щоб повірили й ви. 36 Бо це сталось тому, щоб збулось Писання: „Йому кості ламати не будуть!“ 37 І знов друге Писання говорить: „Дивитися будуть на Того, Кого проколюли“. 38 Потім Йосип із Ариматей, що був учень Ісуса, але потайний, — бо боявся юдеїв, — став просити Пилата, щоб тіло Ісусове взяти. І дозволив Пилат. Тож прийшов він, і взяв тіло Ісусове. 39 Прибув також і Никодім, — що давніше приходив вночі до Ісуса, — і смирну приніс, із албем помішану, щось літрів із сто. 40 Отож, узяли вони тіло Ісусове, та й обгорнули його у полотно із пахощами, як є звичай ховати в юдеїв. 41 На тім місці, де Він був розп'ятий, знаходився сад, а в саду новий гріб, що в ньому ніколи ніхто не лежав. 42 Тож отут, — з-за юдейського дня Приготування — вони поклали Ісуса, бо поблизу був гріб.

20 А дня першого в тижні, рано вранці, як ще темно було, прийшла Марія Магдаліна до гробу, та й бачить, що камінь від гробу відвалений. 2 Тож біжить вона та й прибуває до Сімона Петра, та до другого учня, що Ісус його любив, та й каже до них: „Взяли Господа з гробу, і ми не знаємо, де поклали Його!“ 3 Тоді вийшов Петро й другий учень, і до гробу пішли. 4 Вони ж бігли обидва укупі, але другий той учень попереду біг, хутчіш від Петра, і перший до гробу прибув. 5 І, нахилившись, бачить — лежить полотно... Але він не ввійшов. 6 Прибуває і Сімон Петро, що слідком за ним біг, і входить до гробу, і полотно оглядає, що лежало, 7 і хустка, що була на Його голові, лежить не з плащаницею, але осторонь, згорнена, в іншому місці. 8 Тоді ж увійшов й інший учень, що перший до гробу прибув, і побачив, — і ввірував. 9 Бо ще не розуміли з Писання вони, що Він має воскреснути з мертвих. 10 І учні вернулись знову до себе. 11 А Марія стояла при гробі назовні та й

плакала. Плачучи, нахилилась до гробу. **12** І бачить два Анголі, що в білім сиділи, — один у головах, а другий у ніг, де лежало Ісусове тіло. **13** І говорять до неї вони: „Чого плачеш ти, жінко?“ Та відказує їм: „Узялі мого Господа, і я не знаю, де Його покліали. **14** І, сказавши оце, обернулаься назад, і бачить Ісуса, що стояв, та вона не пізнала, що то Ісус. **15** Промовляє до неї Ісус: „Чого плачеш ти, жінко? Кого ти шукаєш?“ Вона ж, думаючи, що то садівник, говорить до Нього: „Якщо, пане, узяв ти Його, то скажи мені, де поклів ти Його, — і Його я візьму!“ **16** Ісус мовить до неї: „Маріє!“ А вона обернулася та по-єврейському каже Йому: „Раббуні!“ цебо: „Учителю мій!“ **17** Говорить до неї Ісус: „Не торкайся до Мене, бо Я ще не зійшов до Отця. Але йди до братів Моїх та їм розповіж: Я йду до Свого Отця й Отця вашого, і до Бога Мого й Бога вашого!“ **18** Іде Марія Магдалина, та й учням звіщає, що бачила Господа, і Він це їй сказав. **19** Того ж дня — дня першого в тижні, — коли вечір настав, а двері, де учні зібрались були, були замкнені, — бо боялись юдеїв, — з'явився Ісус, і став посередині, та й промовляє до них: „Мир вам!“ **20** І, сказавши оце, показав Він їм руки та бок. А учні зраділи, побачивши Господа. **21** Тоді знову сказав їм Ісус: „Мир вам! Як Отець послав Мене, і Я вас посилаю!“ **22** Сказавши оце, Він дихнув, і говорить до них: „Прийміть Духа Святого! **23** Кому гріхи прбстите, — прбстяться їм, а кому затримаєте, — то затримуються!“ **24** А Хомá, один з Дванадцятьох, званий Близнюк, із ними не був, як приходив Ісус. **25** Інші ж учні сказали йому: „Ми бачили Господа!“ А він відказав їм: „Коли на руках Його знаку відцвãшного я не побачу, і пальця свого не вкладу до відцвãшної рани, і своєї руки не вкладу до боку Його, — не вірую!“ **26** За вісім же день знов удома були Його учні, а з ними й Хомá. І, як замкнені двері були, прийшов Ісус, і став посередині та й проказав: „Мир вам!“ **27** Потім каже Хомі: „Простягни свого пальця сюди, та на руки

Мої подивись. Простягни й свою руку, і вклади до бóку Мого. І не будь ти невіруючий, але віруючий!“ **28** А Хомá відповів і сказав йому: „Господь мій і Бог мій!“ **29** Промовляє до нього Ісус: „Гому ввірував ти, що побачив Мене? Блаженні, що не бачили й увірували!“ **30** Багато ж і інших ознак учинив був Ісус у присутності учнів Своїх, що в книзі оцій не записані. **31** Це ж написано, щоб ви ввірували, що Ісус є Христос, Божий Син, і щоб, віруючи, життя мали в ім'я Його!

21 Після цього з'явивсь Ісус знов Своїм учням над морем Тіверіядським. А з'явився отак. **2** Укупі були Сімон Петро, і Хомá, званий Близнюк, і Натанáйл, із Кані Галілейської, і обидва сини Зеведееві, і двоє інших із учнів Його. **3** Говорить їм Сімон Петро: „Піду риби вловити“. Вони кажуть до нього: „І ми підемо з тобою“. І пішли вони, і всіли до чóвна. Та ночі тієї нічого вони не вловили. **4** А як ráнок настав, то Ісус став над берегом, але учні не знали, що то був Ісус. **5** Ісус тоді каже до них: „Чи не маєте, діти, якоїсь поживи?“ — „Ні“, вони відказали. **6** А Він їм сказав: „Закиньте невода правóруч від чóвна, то й знайдете!“ Вони кинули, — і вже не могли його витягнути із-за безлічі риби. **7** Тоді учень, якого любив був Ісус, говорить Петрові: „Це ж Господь!“ А Сімон Петро, як почув, що Господь то, накинув на себе одéжину, — бо він був нагій, — та й кинувся в море. **8** Інші ж учні, що були недалеко від берега — якихось ліктів з двісті — припливли чóвником, тягнучи невода з рибою. **9** А коли вони вийшли на землю, то бачать розлóжений жар, а на нім рибу й хліб. **10** Ісус каже до них: „Принесіть тієї риби, що оце ви вловили!“ **11** Пішов Сімон Петро та й на землю витягнув невода, повного риби великої, — сто п'ятдесят три. І хоч стільки було її, — не продерся проте невід. **12** Ісус каже до учнів: „Ідіть, снідайте!“ А з учнів ніхто не наважився спитати Його: „Хто Ти такий?“ Бо знали вони, що Господь то. **13** Тож підходить Ісус, бере хліб і дає їм, так само ж і рибу. **14** Це вже втретє з'явився

Ісус Своїм учням, як із мертвих воскрес. 15 Як вони вже поснідали, то Ісус промовляє до Сімона Петра: „Сімоне, сину Йіонин, — чи ти любиш мене більше цих?“ Той каже Йому: „Так, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє йому: „Паси ягнята Мої!“ 16 І говорить йому Він удруге: „Сімоне, сину Йіонин, — чи ти любиш Мене?“ Той каже Йому: „Так, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє йому: „Паси вівці Мої!“ 17 Утретє Він каже йому: „Сімоне, сину Йіонин, — чи кохаєш Мене?“ Засмутився Петро, що спитав його втретє: „Чи кохаєш Мене?“ І він каже Йому: „Ти все відаєш, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє до нього Ісус: „Паси вівці Мої! 18 Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли був ти молодший, то ти сам підперізувався, і ходив, куди ти бажав. А коли постарієш, — свої руки простягнеш, і інший тебе підперіже, і поведе, куди не захочеш“. 19 А оце Він сказав, щоб зазначити, якою то смертю той Бога прославіть. Сказавши таке, Він говорить йому: „Іди за Мною!“ 20 Обернувся Петро, та й ось бачить, що за ним слідкомá йде той учень, якого любив Ісус, який на вечері до лоня Йому був схилився й спитав: „Хто, Господи, видасть Тебе?“ 21 Петро, як побачив того, говорить Ісусові: „Господи, — цей же що?“ 22 Промовляє до нього Ісус: „Якщо Я схотів, щоб він позостався, аж поки прийду, — що до того тобі? Ти йди за Мною!“ 23 І це слово рознеслось було між братами, що той учень не вмере. Протє Ісус не сказав йому, що не вмере, а: „Якщо Я схотів, щоб він позостався, аж поки прийду, — що до того тобі?“ 24 Це той учень, що свідчить про це, що й оце написав. І знаємо ми, що правдиве свідџтво його! 25 Багато є й іншого, що Ісус учинив. Але думаю, що коли б написати про все те зокрема про кожне, то й сам світ не вмiстив би написаних книг! Амiнь.

Дії

1 Першу книгу я був написав, о Теобфіле, про все те, що Ісус від початку чинив та навчав, **2** аж до дня, коли через Духа Святого подав Він накази апостолам, що їх вибрав, і вознісся. **3** А по муці Своїй Він ставав перед ними живий із засвідченнями багатьма, і сорок день їм з'являвся та про Боже Царство казав. **4** А зібравшись з ними, Він звелів, щоб вони не відходили з Єрусалиму, а чекали обітниці Отчої, „що про неї — казав — ви чули від Мене. **5** Іван бо водою христин, — ви ж охрищені будете Духом Святим через кілька тих днів!“ **6** А вони, зійшовшись, питали Його й говорили: „Чи не часу цього відбудуєш Ти, Господи, царство Ізраїлеві?“ **7** А Він їм відказав: „То не ваша справа знати час та добу, що Отець поклав у владі Своїй. **8** Та ви приймете силу, як Дух Святий злине на вас, і Моїми ви свідками будете в Єрусалимі, і в усій Юдеї та в Самарії, та аж до останнього краю землі“. **9** І, прорікши оце, як дивились вони, Він угору возноситись став, а хмара забрала Його сперед їхніх очей. **10** А коли вони пильно дивились на небо, як Він віддалявся, то два мужі у білій одежі ось стали при них, **11** та й сказали: „Галілейські мужі, — чого стоїте й задивляєтесь на небо? Той Ісус, що вознісся на небо від вас, прийде так, як бачили ви, як ішов Він на небо!“ **12** Тоді вони повернулись до Єрусалиму з гори, що Оливною зветься, і що знаходиться поблизько Єрусалиму, на віддаль дороги суботнього дня. **13** А прийшовши, увійшли вони в гóрницю, де й перебували: Петро та Іван, та Яків та Андрій, Пилип та Фома, Варфоломій та Матвій, Яків Алфєїв та Сїмон Зилот, та Юда Яковів. **14** Вони всі однодушно були на неспинній молитві, із жінками, і з Марією, матір'ю Ісусовою, та з братами Його. **15** Тими ж днями Петро став посеред братів — а наро́ду було поіменно до ста двадцяти — та й промовив: **16** „Мужі-браття! Налéжало збутись Писáнню тому, що устами Давидовими Дух Святий був прорік про

Юду, який показав дорогу для тих, хто Ісуса схопив, **17** бо він був зарахований з нами, і жéреб служіння оцього прийняв. **18** І він поле набув за заплату злочинства, а впавши сторчма, він тріснув надвоє, і все нутро його вилилось. **19** І стало відоме це всім, хто замешкує в Єрусалимі, тому й поле те назване їхньою мовою Акелдамá, що є: Поле крові. **20** Бо написано в книзі Псалмів: „Нехай пусткою стане мешкання його, і нехай пожилеця в нім не буде“, а також: „А служіння його забере нехай інший“. **21** Отже треба, щоб один із тих мужів, що сходились з нами повсякчас, як Господь Ісус вхóдив і вихóдив між нами, **22** зачавши від хрищення Іванового аж до дня, коли Він вознісся від нас, щоб той разом із нами був свідком Його воскресіння“. **23** І поставили двох: Йо́сипа, що Варса́вою зветься, і що Юстом був названий, та Маттія. **24** А молившись, казали: „Ти, Господи, знавче всіх сердець, покажи з двох одного, котрого Ти вибрав, **25** щоб він зайняв місце тієї служби й апосто́льства, що Юда від нього відпав, щоб іти в своє місце“. **26** І дали жеребки їм, — і впав жеребок на Маттія, і він зарахований був до одинадцятьох апосто́лів.

2 Коли ж почався день П'ятдесятниці, всі вони однодушно знаходилися вкупі. **2** І на́гло зчинився шум із не́ба, ніби буря рапто́ва зірва́лася, і перепóвнила весь той дім, де сиділи вони. **3** І з'явилися їм язїки поділені, немов би огнєнні, та й на кожному з них по одному осів. **4** Усі ж вони спóвнилися Духом Святим, і почали́ говорити іншими мо́вами, як їм Дух промовляти давав. **5** Перебува́ли ж в Єрусалимі юдеї, люди побожні, від усякого наро́ду під небом. **6** А коли оцей го́мін зчинився, зібралася бéзліч наро́ду, — та й диву далися, бо кожен із них тут почув, що вони розмовляли їхньою власною мовою! **7** Усі ж побентéжилися та дивувалися, та й казали один до одного: „Хіба ж не галілеяни всі ці, що говóрять? **8** Як же кожен із нас чує свою власну мову, що ми в ній народи́лись? **9** Парфя́ни та мідяни та еламіти, також мешканці Месопотамії, Юдеї

та Каппадокії, Понту та Азії, 10 і Фрігії та перед обличчям Своім“! 29 Мужі-браття! Нехай буде вільно мені сміло сказати вам Памфлії, Єгипту й лівійських земель край про патріярха Давида, що помер і похований, Кірені, і захожі римляни, 11 юдеї й нововірці, і знаходиться гріб його в нас аж до цього крїтяни й араби, — усі чуємо ми, що говорять дня. 30 А бувши ж пророком, та відаючи, вони про великі діла Божі мовами нашими!“ що „Бог клятвою клявся йому посадити на престолі його від плоду його стегон“, 31 12 І всі не виходили з дива, і безрадіні були, і у передбаченні він говорив про Христове має?“ 13 А інші казали глузуючи: „Вони воскресення, що „не буде zostавлений в повпивались вином молодим!“ 14 Ставши в аді“, ані тіло його „не зазнає зотління“. ж Петро із Одинадцятьма, свій голос підніс (Hadēs 986) 32 Бог Ісуса Цього воскресив, чого та й промовив до них: „Мужі юдейські та свідки всі ми! 33 А отож, як правицею мѣшканці Єрусалиму! Нехай вам оце стане Божою був Він вознесений, і обітницю Духа відоме, і послухайте слів моїх! 15 Бо не п'яні Святого прийняв від Отця, то й злив Він вони, як ви думаете, — бо третя година дня, оте, що ви бачите й чуєте. 34 Не зійшов 16 а це те, що пророк Йоїл передрік: 17 „І буде останніми днями, говорить Господь: Я виллю бо на небо Давид, але сам він говорить: від Духа Свого на всяке тіло, — і будуть „Промовив Господь Господеві моему: Сядь проорокувати сини ваші та ваші доньки, праворуч Мене, 35 доки не покладу Я Твоїх юнакі ж ваші бачити будуть видіння, а ворогів підніжком ногам Твоїм!“ 36 Ото ж, старим вашим сни будуть снітися. 18 І на нехай ввесь Ізраїлів дїм твердо знає, що і рабів Моїх і на рабїнь Моїх за тих днів Я Господом, і Христом учинив Бог його, Того також виллю від Духа Свого, — і проорокувати Ісуса, що його розп'яли ви!“ 37 Як почувли вони будуть! 19 І дам чуда на небі вгорі, а ж оце, вони серцем розжалобилися, та й внизу на землі ці знамена: кров, і огонь, і сказали Петрові та іншим апостолам: „Що і куряву диму. 20 Перемініться сонце на ж ми маємо робити, мужі-браття?“ 38 А темряву, а місяць на кров, перше ніж день Петро до них каже: „Покайтеся, і нехай Господній настане, великий та славний! 21 І же охриститься кожен із вас у Ім'я Ісуса Христа на відпущення ваших гріхів, — і дара станеться, що кожен, хто покличе Господне Ісуса Святого ви приймете! 39 Бо для вас ця Ім'я, той спасеться“. 22 Мужі ізраїльські, обітниця, і для ваших дітей, і для всіх, що послушайте ви оцих слів: Ісуса Назарянина, „далеко знаходяться, кого б тільки покликав Мужа, що його Бог прославив вам силою, Господь, Бог наш“. 40 І іншими багатьомá Нього вчинив серед вас, як самі ви те словами він засвідчував та вмовляв їх, знаєте, 23 Того, що був віданий певною говорячи: „Рятуйтесь від цього лукавого волею та передбаченням Божим, ви руками роду!“ 41 Отож ті, хто прийняв його слово, беззаконників розп'яли та забили. І пристало до них того дня душ охристілися. І пристало до них того дня душ тисяч зо три! 42 І вони перебували в науці апостольській, та в спільноті братерській, і в ламанні хліба, та в молитвах. 43 І був острах у кожній душі, бо багато чинили апостоли чуд та знамен. 44 А всі віруючі були вкупі, і мали все спільним. 45 І вони продавали і маєтки та добра, і всім їх ділили, як кому чого треба було. 46 І кожного дня перебували вони однодушно у храмі, і, ломлячи хліб по домах, поживу приймали із радістю та в

сердечній простоті, 47 вихваляючи Бога та маючи ласку в усього народу. І щоденно до Церкви Господь додавав тих, що спасалися.

3 А Петро та Іван на дев'яту годину молитви йшли разом у храм. 2 І несе там чоловіка одного, що кривий був з утроби своєї матері. Його садовили щоденно в воротах храму, що Красними звалися, просити милостині від тих, хто до храму йшов. 3 Як побачив же він, що Петро та Іван хочуть у храм увійти, став просити в них милостині. 4 Петро ж із Іваном поглянув на нього й сказав: „Подивися на нас!“ 5 І той подивився на них, сподіваючися щось дістати від них. 6 Та промовив Петро: „Срібла й золота в мене нема, але що я маю, даю тобі: У Ім'я Ісуса Христа Назарянина — устань та й ходи!“ 7 І, узявши його за правіцю, він підвів його. І хвили тієї зміцнілися ноги й суглобці його! 8 І, зірвавшись, він устав та й ходив, і з ними у храм увійшов, ходячи та підскакуючи, і хвалячи Бога! 9 Народ же весь бачив, як ходив він та Бога хвалив. 10 І пізнали його, що це той, що при Красних воротах храму сидів ради милостині. І вони переповнилися жахом та подивом із того, що сталося йому!

11 А тому, що тримався він Петра та Івана, увесь народ зачудований збігся до них на той ганок, який Соломоновим зветься. 12 І, побачивши це, промовив Петро до народу: „Мужі ізраїльські! Чого ви дивуетесь цим, та чого ви на нас позираєте так, ніби те, що він ходить, ми зробили своєю силою чи благочестям? 13 „Бог Авраамів, та Ісаків, та Яковів, Бог наших батьків, Сина Свого прославив“, Ісуса, Якого ви віддали, і відцуралися перед Пилатом, як він присудив був пустити Його. 14 Але ви відцурались Святого та Праведного, і домагалися видати вам душоубця. 15 Начальника ж життя ви забили, та Його воскресив Бог із мертвих, чого свідками — ми! 16 І через віру в Ім'я Його вздоровило Ім'я Його того, кого бачите й знаєте. І віра, що від Нього, принесла йому вздоровлення це перед вами всіма. 17 А тепер, браття,

знаю, що вчинили ви це з несвідомости, як і ваші начальники. 18 А Бог учинив так, як Він провіщав був устами Своїх усіх пророків, щоб терпіти Христові. 19 Покайтеся ж та наверніться, щоб Він змилювався над вашими гріхами, 20 щоб часі відпочинку прийшли від обличчя Господнього, і щоб послав заповідженого вам Ісуса Христа, 21 що Його небо мусить прийняти аж до часу відновлення всього, про що провіщав Бог від віку устами всіх святих пророків Своїх! (aion g165) 22 Бо Мойсей провіщав: „Господь Бог вам Пророка підійме від ваших братів, як мене; у всім Його слухайтеся, про що тільки Він вам говоритиме!“ 23 „І станеться, що кожна душа, яка не послухала б того Пророка, знищена буде з народу“. 24 Так само всі пророки від Самуїла й наступних, скільки їх говорило, також провіщали ці дні. 25 Сини ви пророків і того заповіту, що Бог вашим батькам заповів, промовляючи до Авраама: „І в насінні твоїм усі народи землі благословлені будуть!“ 26 Воскресивши Свого Слугу, Бог послав Його перше до вас, щоб вас поблагословити, щоб кожен із вас відвернувся від злих своїх учинків!“

4 А коли промовляли вони до народу оцє, до них приступили священники, і влада сторожі храму й саддукеї, 2 обурюючись, що навчають народ та звіщають в Ісусі воскресіння з мертвих. 3 І руки наклали на них, і до в'язниці всадили до ранку, бо вже вечір настав був. 4 І багато-хто з тих, хто слухав слово, увірували; число ж мужів таких було тисяч із п'ять. 5 І сталося, що ранком зібралися в Єрусалимі начальники їхні, і старші та книжники, 6 і Анна первосвященик, і Кайяфа, і Іван, і Олександр, і скільки було їх із роду первосвященичого. 7 І, поставивши їх посередіні, запиталися: „Якою ви силою чи яким ви ім'ям те робили?“ 8 Тоді Петро, переповнений Духом Святим, промовив до них: „Начальники люду та старшини Ізраїлеві! 9 Як сьогодні беруть нас на допит про те добродійство недужій людині, як вона здоровлена, - 10 нехай буде відомо

всім вам, і всім людям Ізраїлевим, що Ім'ям Святого Твого Ісуса, що Його намастив Ти, Ісуса Христа Назарянина, що Його розп'яли Ірод та Понтій Пилат із поганями та з ви, та Його воскресив Бог із мертвих, — Ним народом Ізраїлевим, 28 учинити оте, що рука поставлений він перед вами здоровий! 11 Твоя й воля Твоя наперед встановили були, Він „камінь, що ви, будівнічі, відкинули, але щоб збулося. 29 І тепер споглянь, Господи, каменем став Він наріжним!“ 12 І нема ні в на їхні погрози, і дай Своім рабам із повною кім іншим спасіння. Бо під небом нема іншого сміливістю слово Твоє повідати, 30 коли руку Ймення, даного людям, що ним би спастися Свою простягатимеш Ти на вздорівлення, ми мали“. 13 А бачивши сміливість Петра і щоб знамена та чуда чинились Ім'ям та Івана, і спостерігши, що то люди обидва Твого Святого Отрока Ісуса“. 31 Як вони невчені та прбсті, дивувалися, і пізнали їх, ж помолились, затряслося те місце, де що вони з Ісусом були. 14 Та бачивши, що зібрались були, і переповнилися всі Святим вздорівлений чоловік стоїть з ними, нічого Духом, — і зачали говорити Слово Боже з навпроти сказати не могли. 15 І, звелівши сміливістю! 32 А люди, що ввірували, мали їм вийти із синедріону, зачали радитися серце одне й одну душу, і жоден із них між собою, 16 говорячи: „Що робити нам не вважав що з маєтку свого за своє, але із цими людьми? Бож усім мешканцям в них усе спільним було. 33 І апостоли з Єрусалиму відомо, що вчинили вони явне великою силою свідчили про воскресіння чудо, і не можемо того заперечити. 17 Та Ісуса Господа, і благодать велика на всіх них щоб більш не поширювалось це в народі, була! 34 Бо жоден із них не терпів недостачі: то з погрозою заборонімо їм, щоб нікому з бо, хто мав поле чи дім, продавали, і заплату людей вони не говорили про Це Ім'я“. 18 І, за клікавши їх, наказали їм не говорити, і за прбдаж принесли, 35 та й клали в взагалі не навчати про Ісусове Ймення. 19 у ногах у апостолів, — і роздавалось кожному, І відповіді їм Петро та Іван, та й сказали: хто потребу в чім мав. 36 Так, Йбсип, що „Розсудіть, чи це справедливе було б перед Варнавою — що в перекладі є „син потіхи“— був прбзваний від апостолів, Левит, родом кїпрянин, 37 мавши поле, продав, а гроші приніс, та й поклав у ногах у апостолів.

5 А один чоловік, на ймення Ананій, із своєю дружиною Сапфірою, продав маєток, 2 та й з відома дружини своєї присвоїв частину з заплати, а якусь там частину приніс та й поклав у ногах у апостолів. 3 І промовив Петро: „Ананію, чого сатана твое серце наповнив, щоб ти Духу Святому неправду сказав та присвоїв із заплати за землю? 4 Хіба те, що ти мав, не твое все було, а прбдане не в твоїй владі було? Чого ж в серце своє ти цю справу поклав? Ти не людям неправду сказав, але Богові!“ 5 Як Ананій зачув ці слова, то впав та й умер. І обгорнув жах великий усіх, що це чули! 6 Юнакі ж повставали, обгорнули його, і винесли та й поховали. 7 І сталося, годин через три прийшла й дружина його, про випадок нічого не знавши. 8 І промовив

до неї Петро: „Скажи мені, чи за стільки ви її до в'язниці всадили були, у храмі ви землю оту продали?“ Вона ж відказала: „Так, за стільки“. 9 До неї ж Петро: „Чому це ви змобилися спокушувати Господнього Духа? Он ті входять у двері, що чоловіка твого поховали, — і тебе вони винесуть“. 10 І вона зараз упала до ніг його, та й умерла. Як ввійшли ж юнаки, то знайшли її мертвою, і, винісши, біля мужа її поховали. 11 І обгорнув страх великий всю Церкву та всіх, що чули про це. 12 А руками апостолів стались знамена та чуда великі в народі. І відповів же Петро та сказали апостоли: „Бога були однодушно всі в Соломоновім ганку. 13 А з сторонніх ніхто приставати не важивсь до них, але люд прославляв їх. 14 І все збільшувалось тих, хто вірує в Господа, безліч чоловіків і жінок, 15 так що хворих стали виносити на вулиці, та й клали на ложа та ноші, щоб, як ітиме Петро, то хоч тінь його впала б на кого із них. 16 І безліч люду збиралась до Єрусалиму з довколішніх міст, і несли недужих та хворих від духів нечистих, — і були вони всі вздоровлювані! 17 А первосвященик, уставши, та й усі, хто був із ним, хто належав до саддукейської ересі, переповнились заздощами, 18 і руки наклали вони на апостолів, і до в'язниці громадської вкинули їх. 19 Але Ангол Господній вночі відчинив для них двері в'язничні, і, вивівши їх, проказав: 20 „Ідьте, і, ставши, говоріть до народу у храмі всі слова цього життя“. 21 Як це вчули вони, то в храм рано ввійшли і навчали. А первосвященик і ті, хто був із ним, прийшовши, скликали синедріон і всіх старших з Ізраїлевих синів. І послали в в'язницю, щоб їх привели. 22 А служба, прийшовши, не знайшла їх у в'язниці, а вернувшись, сповістила, 23 говорячи: „В'язницю знайшли ми з великою пильністю замкнену, і сторожу, що при двірях стояла; а коли відчинили, то нікого всередині ми не знайшли!“ 24 Як почули слова ці начальник сторожі храму та первосвященики, не могли зрозуміти вони, що б то сталося. 25 Та прийшовши один, сповістив їх, говорячи: „Ось ті мужі, що з синедріону, радіючи, що сподобились

прийняти зневагу за Ймення Г'оспода Ісуса.
42 І щоденно у храмі й домах безупинно навчали, і звіщали Єв'ангелію Ісуса Христа.

6 Тими ж днями, як учнів намно́жилось, зачали нарікати на євреїв огречені, що в щоденному служінні їхні вдовиці занедбані.
2 Тоді ті Дванадцять покликали багатьох учнів та й сказали: „Нам не лічить покинути Боже Слово, і служити при стол'ах.
3 Отож, браття, виглядіть із-поміж себе сімох мужів доброї слави, повних Духа Святого та мудрости, — їх поставимо на службу оцю.
4 А ми перебуватимемо з'авжди в молитві та в служінні слову“.
5 І всім лю́дям сподобалося оце слово, і обрали Степа́на, мужа повного віри та Духа Святого, і Пилипа, і Пр'охора та Никанора, і Тімона та Парме́на, і нововірця Миколу з Антіохії, — 6 їх поставили перед ап'остолів, і, помолившись, вони руки поклали на них.
7 І росло Слово Боже, і дуже мно́жилося число учнів у Єрусалимі, і дуже багато священників були слухняні вірі.
8 А Степан, повний віри та сили, чинив між наро́дом великі знаме́на та чуда.
9 Тому дехто повстав із синагоги, що зветься лібертінська, і кіреїнська, і олександрійська, та з тих, хто походить із Кілікії та з Азії, і зачали сперечатись із Степа́ном.
10 Але всто́яти вони не могли проти мудрости й Духа, що він Ним говорив.
11 Тоді вони підмовили людей, що казали, ніби чули, як він богозневажні слова говорив на Мойсея та Бога.
12 І людей поідбу́рювали, і старших та книжників, і, напавши, схопи́ли його, і припрова́дили в синедріо́н.
13 Також свідків фальшивих поставили, які говорили: „Чоловік оцей богозневажні слова́ безпереста́нь говорить на це святе місце та проти Зако́ну.
14 Бо ми чули, як він говорив, що Ісус Назарянін зруйнує це місце та змінить звича́ї, які передав нам Мойсей“.
15 Коли всі, хто в синедріоні сидів, на нього споглянули, то бачили лице його, — як лице Ангола!

7 Запитав тоді первосвященик: „Чи це так?“
2 Степан же промовив: „Послухайте, мужі-браття й отці! Бог слави з'явивсь Авраамові, отцеві нашому, як він у Месопотамії був, перше ніж оселився в Харані, 3 і промовив до нього: „Вийди із своєї землі та від роду свого, та й піди до землі, що тобі покажу“.
4 Тоді він вийшов із землі халдейської, та й оселився в Харані. А звідти, як умер йому ба́тько, Він переселив його в землю оцю, що на ній ви живете тепер.
5 Та спадщини на ній Він не дав йому навіть на крок, але обіцяв „дати її на володіння йому й його ро́дові по нім“, хоч дитини не мав він.
6 І сказав Бог отак, що насіння його буде приходо́ком у краї чужому, і поневолять його, і будуть гно́бити чотириста ро́ків.
7 „Але Я — сказав Бог — буду судити наро́д, що його поневолять. Опісля ж вони вийдуть, і будуть служити Мені на цім місці“.
8 І дав Він йому заповіта обрі́зання. І породив так Ісака, і в'осьмого дня він обрі́зав його. А Ісак породив Якова, а Яків — дванадцятьох патріархів.
9 А ті патріархи позаздрили Й'осипові, і продали його до Єгипту. Але Бог був із ним, 10 і його визволив від усіх його ўтисків, і дав йому благодать та мудрість перед фараоном, царем єгипетським, а він настановив його за правителя над Єгиптом та всім своїм домом.
11 А як голод прийшов на всю землю єгипетську та ханаанську, та велика біда, то поживи тоді не знаходили наші ба́тькі.
12 Коли ж Яків зачув, що в Єгипті є збіжжя, то послав ба́тьків наших уперше.
13 А як удруге послав, то був пізнаний Й'осип братами своїми, і фараонові знаний став Й'осипів рід.
14 Тоді Й'осип послав, щоб покликати Якова, ба́тька свого, та всю родину свою — сімдеся́т і п'ять душ.
15 І подався Яків в Єгипет, та й умер там він сам та наші ба́тьки.
16 І їх перенесли в Сихем, і поклали до гробу, що Авраам був купив за ціну срібла від синів Еммора Сихемового.
17 А коли наближавсь час обітниць, що нею Бог клявсь Авраамові, розрісся наро́д і намно́жився в Єгипті, 18 аж поки настав інший цар ув Єгипті, що не знав

уже Йосипа. 19 Він хитро наш люд обманив, і силою змушував наших отців викидати дітей своїх, щоб вони не лишались живі. 20 Того часу родився Мойсей, і гідний він був перед Богом. Він годований був у домі батька свого три місяці. 21 А коли він був викинений, то дочка фараона забрала його, та й за сина собі його виховала. 22 І Мойсей був навчений всієї премудрости єгипетської, і був міцний у словах та в ділах своїх. 23 А коли йому сповнилося сорок років, йому спало на серце відвідати братів своїх, синів Ізраїлевих. 24 Як угледів же він, що одному з них діється кривда, заступився, і відомстив за окривдженого, убивши єгиптянина. 25 Він же думав, що брати розуміють, що рукою його Бог дає їм визволення, та не зрозуміли вони. 26 А наступного дня, як сварились вони, він з'явився й хотів погодити їх, кажучи: „Люди, ви — браття, чого один одного кривдите?“ 27 А той, що ближнього кривдив, його відпхнув та сказав: „Хто наставив над нами тебе за старшого й суддю? 28 Чи хочеш убити й мене, як учора вбив ти єгиптянина?“ 29 І втік Мойсей через слово оце, і стався прихоськом у землі мадіямській, де зродив двох синів. 30 А коли сорок років проминуло, то з'явився йому Ангол Господній у полум'ї куща огняного в пустині Сінайської гори. 31 А Мойсей, як побачив, дивувався з видіння. А коли підійшов, щоб розглянути, був голос Господній до нього: 32 „Я Бог отців твоїх, — Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів!“ І затрусився Мойсей, і не відваживсь поглянути... 33 І промовив до нього Господь: „Скинь взуття з своїх ніг, бо те місце, на якому стоїш, то свята земля! 34 Добре бачив Я утиск народу Свого, що в Єгипті, і стогін його Я почув, і зійшов, щоб їх визволити. Тепер ось іди, — Я пошлю до Єгипту тебе“. 35 Цього Мойсея, що його відцурались вони, сказавши: „Хто наставив тебе за старшого й суддю“, цього Бог через Ангола, якому з'явився в кущі, послав за старшого й визвольника. 36 Він їх вивів, куда й знамена вчинивши в землі єгипетській, і на Червоному морі, і сорок років у пустині. 37 Це той Мойсей, що прорік Ізраїлевим синам: „Господь Бог вам підійме Пророка від ваших братів, як мене, — Його слухайте!“ 38 Це той, що в пустині на зборах був з Анголом, який промовляв йому на Сінайській горі, та з отцями нашими, і що прийняв він живі слова, щоб їх нам передати; 39 що його не хотіли отці наші слухати, але відпхнули, і звернулися серцем своїм до Єгипту, 40 промовивши до Аарона: „Зроби нам богів, які йшли б перед нами, бо не знаємо, що сталося з тим Мойсеєм, який вивів нас із краю єгипетського“. 41 І зробили вони тими днями теля, — і бовванові жертви приносили та веселилися з діл своїх рук. 42 Але Бог відвернувся від них, і попустив їх вклонятися силі небесній, як написано в книзі Пророків: „Чи заклання й жертви Мені ви приносили сорок років у пустині, о доме Ізраїлів? 43 Ви ж носили намета Молохового, і зорю вашого бога Ромфана, зображення, що їх ви зробили, щоб вклонятися їм. Через те запроваджу вас аж за Вавилон!“ 44 У наших отців на пустині була скинія свідоства, як Той ізвелів, Хто Мойсею казав, щоб зробив її за зразком, якого він бачив. 45 Її наші отці й узяли, і внесли з Ісусом у землю народів, яких вигнав Бог з-перед обличчя наших отців, аж до часу Давида. 46 Він у Бога знайшов благодать, і просив, щоб оселю знайти для Бога Якова. 47 І Соломон збудував Йому дім. 48 Але не в рукотворнім Всевишній живе, як говорить пророк: 49 „Мені небо — престол, а земля — то підніжок ногам Моїм! Який Мені дім ви збудуєте, — говорить Господь, — або місце яке для Мого відпочинку? 50 Хіба не рука Моя все це створила?“ 51 О ви, твердоші, люди серця й вух необрізаних! Ви завжди противитесь Духові Святому, як ваші батьки, так і ви! 52 Котрого з пророків батьки ваші не переслідували? Вони ж тих повбивали, хто звіщав прохід Праведного, Якому тепер ви сталися зрадниками та убійниками, 53 ви, що Закона одержали через зарядження

Анголів, та не зберігали його!“ 54 Як зачули ж оце, вони запалилися гнівом у серцях своїх, і скреготали зубами на нього. 55 А Степан, повний Духа Святого, на небо споглянув, — і побачив Божу славу й Ісуса, що по Божій правиці стояв, 56 і промовив: „Ось я бачу відчинене небо, і Сина Людського, що по Божій правиці стоїть!“ 57 Та вони гучним голосом стали кричати та вуха собі затуляти, та й кинулися однодушно на нього!... 58 І замісто вони його вівели, і зачали побивати камінням його. А свідки плащі свої склали в ногах юнака, який звався Савлом. 59 І побивали камінням Степана, що молився й казав: „Господи Ісусе, — прийми духа мого!“ 60 Упавши ж навколішки, скрикнув голосом гучним: „Не залічи їм, о Господи, цього гріха!“ І, промовивши це, він спочив.

8 А Савл похваляв його вбивство. І утиск великий постав того дня проти єрусалимської Церкви, і всі, крім апостолів, розпоробилися по краях юдейських та самарійських. 2 І поховали Степана мужі побожні, і плакали ревно за ним. 3 А Савл нищив Церкву, — вдирався в домі, витягав чоловіків і жінок та давав до в'язниці. 4 Ходили тоді розпоробенці, та Боже Слово благовістили. 5 Ось Пилип прийшов до самарійського міста, і проповідував їм про Христа. 6 А люди вважали на те, що Пилип говорив, і згідно слухали й бачили чуда, які він чинив. 7 Із багатьох бо, що мали їх, дуси нечисті виходили з криком великим, і багато розслаблених та кривих уздоровілися. 8 І радість велика в тім місті була! 9 Був один чоловік, на ім'я йому Сімон, що до того в цім місті займався ворожбитством та дурих самарійський народ, видаючи себе за якогось великого. 10 Його слухали всі, — від найменшого аж до найбільшого, кажучи: „Він — сила Божа, що зветься велика!“ 11 Його ж слухалися, бо він їх довший час дивував ворожбитством. 12 Та коли йняли віри Пилипові, що благовістив про Боже Царство й Ім'я Ісуса Христа, чоловіки й жінки охристілися. 13 Увірував навіть сам

Сімон, і, охрившись, тримався Пилипа; а бачивши чуда й знамена великі, він дуже дивувався. 14 Як зачули ж апостоли, які в Єрусалимі були, що Боже Слово прийняла Самарія, то послали до них Петра та Івана. 15 А вони, як прийшли, помолилися за них, щоб Духа Святого вони прийняли, 16 бо ще ні на одного з них Він не сходив, а були вони тільки охрещені в Ім'я Господа Ісуса. 17 Тоді на них руки поклали, і прийняли вони Духа Святого! 18 Як побачив же Сімон, що через накладання апостольських рук Святий Дух подається, то приніс він їм гроші, 19 і сказав: „Дайте й мені таку владу, щоб той, на когось покладу свої руки, одержав би Духа Святого!“ 20 Та промовив до нього Петро: „Нехай згине з тобою те срібло твоє, бо ти думаєш набути дар Божий за гроші! 21 У цім ділі нема тобі частки ні уділу, бо серце твоє перед Богом не слухне. 22 Тож покайся за це лихе діло своє, і проси Господа, — може прощений буде тобі замір серця твого! 23 Бо я бачу, що ти пробуваєш у жовччї гіркій та в путях неправди“. 24 А Сімон озвався й сказав: „Помоліться за мене до Господа, щоб мене не спіткало нічого з того, про що ви говорили“. 25 А вони ж, засвідчивши, і Слово Господнє звістивши, повернулись до Єрусалиму, і звіщали Євангелію в багатьох самарійських оселях. 26 А ангол Господній промовив Пилипові, кажучи: „Устань та на південь іди, на дорогу, що від Єрусалиму до Гази спускається, — порожня вона“. 27 І, вставши, пішов він. І ось муж етіопський, скопéць, вельможа Кандакі, цариці етіопської, що був над усима її скарбами, що до Єрусалиму прибув поклонитись, 28 вертався, і, сидючи на повозі своїм, читав пророка Ісаю. 29 А Дух до Пилипа промовив: „Підійди, та й пристань до цього повозу“. 30 Пилип же підбіг і почув, що той читає пророка Ісаю, та й спитав: „Чи розумієш, що ти читаєш?“ 31 А той відказав: „Як же можу, як ніхто не напутьить мене?“ І впросив він Пилипа піднятись та сісти з ним. 32 А слово Писання, що його він читав, було це: „Як вівцю на

заріз Його в'єдено, і як ягня супроти стрижія він був, і не їв, і не пив. 10 А в Дамаску був безголове, так Він не відкрив Своїх уст! 33 У учень один, на йм'єння Ананій. І Господь приниженні суд Йому віднятий був, а про у видінні промовив до нього: „Ананію!“ А рід Його хто розповість? Бо життя Його із він відказав: „Ось я, Господи!“ 11 Господь землі забирається“. 34 Відізвався ж скопєць же до нього: „Устань, і піди на вулицю, що до Пилипа й сказав: „Благаю тебе, — це про Простую зветься, і пошукай в домі Юдовім ко́го говорить пророк? Чи про себе, чи про Савла на йм'єння, тарсянина, ось бо він іншого ко́го?“ 35 А Пилип відкрив уста свої, мо́литься, 12 і мужа в видінні він бачив, на і, зачавши від цього Писання, благовістив йм'єння Ананія, що до нього прийшов і руку про Ісуса йому. 36 І, як шляхо́м вони їхали, на нього поклав, щоб став він видю́щий“. прибу́лі до якоїсь води. І озвався скопєць: 13 Відповів же Ананій: „Чув я, Господи, від „Ось вода. Що мені заважає христитись?“ 37 багатьох про цього́ чоловіка, скільки зла А Пилип відказав: „Якщо віруєш із повного він учинив в Єрусалимі святим Твоїм! 14 серця свого, то можна“. А той відповів і І тут має вла́ду від первосвящеників, щоб сказав: „Я вірую, що Ісус Христос — то Син в'язати усіх, хто клі́че Ім'я Твоє“. 15 І Божий!“ 38 І звелів, щоб по́віз спинився. промовив до нього Господь: „Иди, бо для І обі́два — Пилип та скопєць — увійшли Мене — посу́дина ви́брана він, щоб носити до води, і охристив він його. 39 А коли Ім'я Моє перед наро́дами, і царями, і синами вони вийшли з води, Дух Господній Пилипа Ізраїля. 16 Бо Я покажу́ йому, скільки має він забрав, і скопєць уже більше не бачив його. І витерпіти за Ім'я Моє“. 17 І Ананій пішов, і він їхав, радіючи, шляхом своїм. 40 А Пилип до дому ввійшов, і руки поклавши на нього, опинився в Азо́ті, і, переходячи, звіщав промовив: „Савле брате, Господь Ісус, що Єва́нгелію всім міста́м, аж поки прийшов у з'явився тобі на дорозі, якою ти йшов, послав Кесарію. ось мене, щоб став ти видю́щий, і напоб'ився Духа Святого!“ 18 І хвилі тієї відпала з очей

9 А Савл, іще дишучи грізьбою й убивством йому ніби луска́, і зараз видю́щий він став... на учнів Господніх, приступивши до І, вставши, охристився, 19 і, прийнявши до первосвященика, 2 попросив від нього листі́ поживу, на силах зміцнів. 20 І він зараз у Дамаск синагогам, щоб, коли зна́йде яких зачав у синагогах звіщати про Ісуса, що Він чоловіків та жінок, що тієї дороги вони, — Божий Син, 21 І дивом усі дивувалися, то зв'язати й привести до Єрусалиму. хто чув, і говорили: „Хіба це не той, що 3 А коли він ішов й наближа́вся до Дамаску, переслідував в Єрусалимі визна́вців оцього міста, то ось нагло ося́яло сві́тло із неба його, 4 Ім'я, та й сюди не на те він прибув, щоб отих а він повали́вся на землю, і голос почув, пов'язати й привести до первосвящеників?“ що йому говорив: „Савле, Савле, — чо́му ти 22 А Савл іще більше зміцнявся, і непоко́їв Мене переслідуєш?“ і, непоко́їв юдеї́в, що в Дамаску жили, удово́днюючи, що Той — то Христос. 23 А як ча́су минуло, що Той — то Христос. 23 А як ча́су минуло доволі, юдеї́ змовилися його вбити, 24 та Савлові стала відо́ма їхня змова. А вони день і ніч чатува́ли в ворóтцях, щоб убити А вони не бачили, що він учень. 27 Варнава тоді взяв його його. 25 Тому учні забрали його вночі, та й із муру спустили в коші́. 26 А коли він до Єрусалиму прибув, то силкува́вся пристати до учнів, та його всі ляка́лися, не вірячи, що він учень. 27 Варнава тоді взяв його та й привів до апо́столів, і їм розповів, як 91 три дні невидю́щий

дорогою той бачив Господа, і як Він йому що звався Італійським. 2 З усім домом промовляв, і як сміливо навчав у Дамаску своїм він побожний був та богобійний, в Ісусове Ймення. 28 І він із ними входив подавав людям щедрю милостиню, і завжди і виходив до Єрусалиму, і відважно звіщав Богові молився. 3 Явно він у видінні, десь коло години дев'ятої дня, бачив Ангола в Ім'я Господа. 29 Він також розмовляв й сперечався з огреченими, а вони намагалися Божого, що до нього зійшов і промовив вбити його. 30 Тому браття, довідавшись, йому: „Корнілію!“ 4 Він поглянув на нього відвелі його до Кесарії, і до Тарсу його й жакнувся, й сказав: „Що, Господи?“ Той же йому відказав: „Моїтви твої й твоя відіслали. 31 А Церква по всій Юдеї, і Галілеї, і Самарії мала мир, будуючись і ходячи в милостиня перед Богом згадалися. 5 Тепер страсі Господньому, і сповнілася втіхою же пошли до Йоппії людей, та й приклич Духа Святого. 32 І сталося, як Петро всіх Сїмона, що зветься Петром. 6 Він гостює в обходив, то прибув і до святих, що мешкали в одного гарбарника Сїмона, що дім має при Лїдді. 33 Знайшов же він там чоловіка одного, що дім має при морі. Він скаже тобі, що ти маеш робити“. 7 на ймення Еней, що на ліжку лежав вісім Коли ж Ангол, що йому говорив, відійшов, років, — він розслаблений був. 34 І промовив той закликав двох із своїх слуг домашніх, і до нього Петро: „Енею, тебе вздоровляє Ісус вояка богобійного з тих, що служили при Христос. Уставай, і постелі собі сам!“ І той ньому, 8 і розповів їм усе та й послав їх зараз устав. 35 І його оглядали усі, хто були вони та наблизались до міста, Петро мешкав у Лїдді й Сароні, які навернулися до вийшов на гóрницю, щоб помолитись, о Господа. 36 А в Йоппії була одна учениця, о годині десь шостій. 10 І став він голодний, і на ймення Тавїта, що в перекладі Сárною їсти схотів. Як йому ж готували, захоплення та милостині, що чинила. 37 І трапилося на нього найшло, 11 і бачить він небо тими днями, що вона занедужала й умерла. відкрите, і якуюсь посудину, що сходила. Обмили ж її й поклали в гóрниці. 38 А немов простирало велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалась додолу. 12 У ній же знаходились чотириногі всілякі, і що Лїдда лежить недалеко Йоппії, то учні, зёмне гаддя, і небесні пташки. 13 І голос прочувши, що в ній пробуває Петро, послали почувся до нього: „Устань, заколи, Петре, і до нього двох мўжів, що благали: „Не гайся їж!“ 14 А Петро відказав: „Жадним способом, прибути до нас!“ 39 І, вставши Петро, пішов Господи, — бо ніколи не їв я нічого огїдного із ними. А коли він прибув, то ввели його чи то нечистого!“ 15 І знов голос удруге в гóрницю. І обступили його всі вдовиці, до нього: „Що від Бога очищене, не вважай за огїдне того!“ 16 І це сталося тричі, і що їх Сарна робила, як із ними була. 40 Петро за огїдне того!“ 16 І це сталося тричі, і навкóлішки, помолився, і, звернувшись до посудина знов була взята на небо. 17 Як Петро ж із кімнати всіх випровадив, і, ставши те видіння, що бачив, то ось посланці від Корнилія, розпитавши про Сїмонів дім, спинилися перед ворітьми, 18 і спиталися, навкóлішки, помолився, і, звернувшись до крикнувши: „Чи то тут сидить Сїмон, що тіла, промовив: „Тавїто, вставай!“ А вона свої зветься Петро?“ 19 Як Петро ж над видінням очі розплўщила, і сіла, уздрівши Петра. 41 Він же руку подав їй, і підвів її, і закликав роздумував, Дух промовив до нього: „Онде святих і вдовиць, та й поставив живою її. 42 три чоловіки шукають тебе. 20 Але встань і багатохто в Господа ввірували. 43 І сталось, що зійди, і піди з ними без жодного сўмніву, він багато днів пробув у Йоппії, в одного роздумував, Дух промовив до нього: „Онде бо то я їх послав!“ 21 І зійшовши Петро до гарбарника Сїмона.

10 Проживав же один чоловік у Кесарії, на ймення Корнілій, сотник пóлку,

тих м'ужів, промовив: „Ось я той, що його ви шукаєте. З якої причини прийшли ви?“ 22 А вони відказали: „Сотник Корнілій, муж праведний та богобійний, слави доброї в усього люду юдейського, святим а́нголом був у видінні наставлений, щоб до дому свого поклікати тебе та послухати слів твоїх“. 23 Тоді він покликав й гостинно прийняв їх. А другого дня він устав та й із ними пішов; також дехто з братів із Йоппії пішли з ним. 24 І назавтра прийшли вони до Кесарії. А Корнілій чекав їх, рідню й близьких друзів покликавши. 25 А як увіходив Петро, Корнілій зустрів його, і до ніг йому впав і вклонився. 26 Та Петро його підвів, промовляючи: „Устань, бо й сам я людина!“ 27 І, розмовляючи з ним, увійшов, і знайшов багатьох, що зібралися, 28 і промовив до них: „Ви знаєте, що не вільно юдеєві приставати й приходити до чужаниці. Та відкрив мені Бог, щоб я жодну людину не мав за огидну чи то за нечисту. 29 Тому я без вагання прибув, як покликано. Тож питаю я вас: З якої причини ви слали по мене?“ 30 А Корнілій сказав: „Четвертого дня аж до цієї години я по́стив, а о дев'ятій годині молився я в домі своїм. І ото, перед мене став муж у блискучій одежі 31 й сказав: „Корнілію, почута молитва твоя, і твої милостині перед Богом згадалися. 32 Тож пошли до Йоппії, і приклич Сімона, що зветься Петром. Він гостює в гарбарника Сімона, у господі край моря, — він прийде й розповість тобі“. 33 Я зараз по тебе послав, — ти добре зробив, що прийшов. Тож тепер перед Богом ми всі стоїмо, щоб почути все те, що Господь наказав був тобі“. 34 А Петро відкрив уста свої та й промовив: „Пізнаю я поправді, що „не дивиться Бог на обличчя“, 35 але в кожному народі приємний Йому, хто боїться Його й чинить праведність. 36 Він слово послав для Ізраїлевих синів, благовістячи мир через Ісуса Христа, що Господь Він усім. 37 Ви знаєте справу, що по всій Юдеї була й зачалась з Галілеї, після хрищення, що Іван проповідував, 38 Ісуса, що був із

Назарету, як помазав Його Святим Духом і силою Бог. І ходив Він, добро чинячи й усіх уздорівлюючи, кого поневолив диявол, бо Бог був із Ним. 39 І ми свідки всьому, що Він учинив у Юдейському краї та в Єрусалимі, — та вбили Його, на дереві повісивши. 40 Але Бог воскресив Його третього дня, і дав Йому, щоб з'явився, 41 не всьому наро́дові, але наперед Богом вибраним свідкам, нам, що з Ним їли й пили, як воскрес Він із мертвих. 42 І Він нам звелів, щоб наро́дові ми проповідували та засвідчили, що то Він є призначений Богом Суддя для живих і для мертвих. 43 Усі пророки свідкують про Нього, що кожен, хто вірує в Нього, одержить прощення гріхів Його йменням“. 44 Як Петро говорив ще слова ці, злінув Святий Дух на всіх, хто слухав слова. 45 А обрізані віруючі, що з Петром прибули, здивувалися дивом, що дар Духа Святого пролився також на погані! 46 Бо чули вони, що мовами різними ті розмовляли та Бога звеличували... Петро тоді відповів: 47 „Чи хто може заборонити христитись водою оцим, що одержали Духа Святого, як і ми?“ 48 І звелів охриститися їм у ймення Ісуса Христа. Тоді просили його позостатися в них кілька днів.

11 Почули ж апостоли й браття, що в Юдеї були, що й погани прийняли Слово Боже. 2 І, як Петро повернувся до Єрусалиму, з ним стали змагатися ті, хто з обрізання, 3 кажучи: „Чого ти ходив до людей необрізаних та споживав із ними?“ 4 Петро ж розпочав і їм розповів за порядком, говорячи: 5 „Був я в місті йоппійським і молився, і бачив в захопленні видіння: якась посудина сходилa, немов простира́ло велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалася з неба й підійшла аж до мене. 6 Заирнувши до неї, я поглянув, і побачив там чотириногих землі, і звірів, і гаддя, і небесних пташок. 7 І голос почув я, що мені промовляв: „Устань, Петре, заколи та й їж!“ 8 А я відказав: „Жодним способом, Господи, — бо ніколи нічого огидного чи то нечистого в уста мої не входило!“ 9 І відповів мені

голос із неба вдруге: „Що від Бога очищене, не вважай за огідне тогó!“ 10 І це сталося тричі, і все знов було взяте на небо. 11 І ось три чоловіки, посланці з Кесарії до мене, перед домом, де був я, спинилися з́араз. 12 І сказав мені Дух іти з ними без жодного сумніву. Зо мною ж пішли й оці шестеро браття, і ввійшли ми до дому того чоловіка. 13 І він нам розповів, як у домі своїм бачив ангола, який став і сказав: „Пошли до Йоппії, та приклич того Сімона, що зветься Петром, 14 він слова́ тобі скаже, якими спасешся і ти, і весь дім твій“. 15 А як я промовляв, злінув на них Святий Дух, як споч́атку й на нас. 16 І я згадав слово Господне, як Він говорив: „Іван ось водою христин, ви ж охрищені будете Духом Святим“. 17 Отож, коли Бог дав однаковий дар їм, як і нам, що ввірували в Господа Ісуса Христа, то хт́о ж я такий, щоб міг заперечити Богові?“ 18 І, почувши таке, замовкли вони, і Бога хвалили, говорячи: „Отож, і поганам Бог дав пока́ння в життя!“ 19 А ті, хто розпорóбився від пересл́удання, що зняло́ся було через Степа́на, перейшли навіть до Фінікії, і Кіпру, і Антіохії, не зв́іщаючи слова́ нікому, крім юдеїв. 20 А між ними були мужі деякі з Кіпру та з Кірінеї, що до Антіохії прийшли, і промовляли й до греків, благові́стячи про Господа Ісуса. 21 І Господня рука була з ними; і велике число їх увірувало, і навернулось до Господа! 22 І вістка про них досягла́ до вух ерусали́мської Церкви, і до Антіохії послали Варнаву. 23 А він, як прийшов і благодать Божу побачив, звеселився, і всіх став просити, щоб серцем рішучим трималися Господа. 24 Бо він добрий був муж, повний Духа Святого та віри. І прилучилось багато наро́ду до Господа! 25 Після того подався Варна́ва до Та́рсу, щоб Са́вла шукати. 26 А знайшовши, привів в Антіохію. І збирались у Церкві вони цілий рік, і навчали багато народу, і в Антіохії найперш християнами на́звано учнів. 27 Прибулі ж тими днями пророки від Єрусалиму до Антіохії. 28 І встав один з них, на йме́ння Ага́в, і Духом прорік,

що голод великий у цілому світі настане, як за Кла́вдія був. 29 Тоді учні, усякий із своєї спроможности, постановили послати допомогу братам, що в Юдеї жили. 30 Що й зробили, через руки Варнави та Са́вла, пославши до старших.

12 А Цар Ірод тоді підніс руки, щоб декого з Церкви гно́бити. 2 І мечем він стяв Якова, брата Іванового. 3 А бачивши, що подóбалося це юдеям, він задумав схопити й Петра. Були ж дні Опрісно́ків. 4 І, схопівши його, посадив до в'язниці, і передав чотирьом чвірка́м вояків, щоб його стерегли, бажаючи вивести людям його по Па́сці. 5 Отож, у в'язниці Петра стерегли, а Церква ре́вно молилася Богові за нього. 6 А як Ірод хотів його вивести, Петро спав тієї ночі між двома́ вояка́ми, закутий у два ланцюги́, і сторо́жа пильнувала в'язницю при двéрях. 7 І ось ангол Господній з'явився, і в в'язниці засяяло сві́тло. І, доторкнувшись до боку Петрового, він збудив його, кажучи: „Мерщій встава́й!“ І ланцюги́ йому з рук поспада́ли. 8 А ангол до нього промовив: „Підпереж́ися, і взуй санда́ли свої“. І він так учинив. І каже йому: „Зодягнися в плаща свого, та й за мною йди“. 9 І, вийшовши, він ішов услід за ним, і не знав, чи то правда, що робилось від ангола, бо ду́мав, що видіння він бачить. 10 Як сторо́жу минули вони першу й другу, то прийшли до залі́зної брами, що до міста веде, — і вона відчинилась сама їм. І, вийшовши, пройшли одну вулицю, — і відступив ангол зараз від нього. 11 Сказав же Петро, опритомнівши: „Тепер знаю правдиво, що Господь послав Свого ангола, і видер мене із рук Іродових та від усього чекáння народу юдейського“. 12 А зміркувавши, він прийшов до сади́би Марії, матері Івана, званого Ма́рком, де багато зібралось й молилося. 13 І як Петро в фі́ртку брами постукав, то вийшла послухати служни́ця, що звалася Ро́да, 14 та голос Петрів розпізнавши, вона з радощів не відчинила воріт, а прибігши, сказала, що Петро при ворóтях стоїть! 15 А вони їй сказали: „Чи ти наві́сна?“ Та вона запевняла сво́є, що є

так. Вони ж говорили: „То ангол його!“ 16 А Петро й далі стукав. Коли ж відчинили, вони його вгледіли та й дивувалися. 17 Махнувши ж рукою до них, щоб мовчали, він їм розповів, як Господь його вивів із в'язниці. І сказав: „Сповістіть про це Якова й браттю“. І, вийшовши, він до іншого місця пішов. 18 Коли ж настав день, поміж вояками зчинилась велика тривога, що́ то сталося з Петром. 19 А Ірод, пошукавши його й не знайшовши, віддав варту під суд, і звелів їх стратити. А сам із Юдеї відбув в Кесарію, і там перебував. 20 А Ірод розгніваний був на тирян та сидонян. І вони однодушно до нього прийшли, і вблагали царського постельника Вла́ста, та й миру просили, бо їхня земля годувалась з царської. 21 Дня ж призначеного Ірод убрався в одержу царську, і на підвищенні сів та й до них говорив. 22 А натовп кричав: „Голос Божий, а не людський!“ 23 І ангол Господній уразив зненáцька його, бо він не віддав слави Богові. І червá його з'їла, і він умер. 24 Слово ж Боже росло та помно́жувалось. 25 А Варнава та Савл, службу виконавши, повернулись із Єрусалиму, узявши з собою Івана, що про́званий Ма́рком.

13 А в Антіохії, у та́мошній Церкві були ці пророки та вчителі: Варнава й Семен, званий Нігер, і кірінéянин Луцій, і Манаїл, що був вигодуваний із тетра́рхом Іродом, та ще Савл. 2 Як служили ж вони Господéві та по́стили, прорік Святий Дух: „Виділіть Варнаву та Са́вла для Мене на справу, до якої покликав Я їх!“ 3 Тоді, помолóтивши та помолóвшись, вони руки поклали на них, і відпустили. 4 Вони ж, послані будши від Духа Святого, прийшли в Селевкію, а звідти до Кіпру відплинули. 5 Як були ж в Саламіні, то звіщали вони Слово Боже по синагогах юдейських; до по́слуг же мали й Івана. 6 А коли перейшли аж до Па́фи весь о́стрів, то знайшли ворожбі́та одно́го, лжепророка юде́янина, йому на ім'я Варісу́с. 7 Він був при прокóнсулі Сергі́ї Па́влі, чоловіку розумнім. Той закликав Варнаву та Са́вла,

і прагнув послухати Божого Слова. 8 Але їм опирався Елі́ма ворожбі́т той, — бо ім'я́ його перекладається так, — і намагався відвернути від віри прокóнсула. 9 Але Савл, що й Павло він, перепóвнився Духом Святим і на нього споглянув, 10 і промовив: „О сину дияво́лів, повний всякого підступу та всіляко́ї злости, ти во́рогу всяко́ї правди! Чи не перестанеш ти плутати про́стих Господніх до́ріг? 11 І тепер ось на тебе Господня рука, — ти станеш сліпий, і сонця бачити не будеш до ча́су!“ І миттю обняв того мо́рок та шука́ти пово́дáтора. 12 Тоді той прокóнсул, як побачив, що́ сталося, увірував, і дивувався нау́ці Господній! 13 І, як від Па́фа Павло й ті, хто з ним був, відпли́влі, то вони прибу́лі в Памфі́лійську Пергію. А Іван, відлучившись від них, повернувся до Єрусалиму. 14 А вони, пішовши з Пергії, прийшли до Пісідійської Антіохії, і дня суботного до синагоги ввійшли й по́сидали. 15 А по відчитáнні Зако́ну й Пророків, старші синагоги послали до них, переказуючи: „Мужі-браття, якщо маєте слово поті́хи для лю́ду, промовте!“ 16 Тоді Павло встав, і давши знака рукою, промовив: „Послухайте, мужі ізраї́льтяни, та ви, богобійні! 17 Бог цих Ізраї́левих лю́дей ви́брав Со́бі отців наших, і підвищив наро́д, як він перебува́в у египетськім кра́ї, і рукою поту́жною вивів їх із нього, 18 і літ із сорок Ві́н їх годовав у пустині, 19 а вигубивши сі́м наро́дів в землі хана́анській, поділив жеребко́м їхню землю між ними, 20 ма́йже що по чо́тириста й п'ятидеся́ти ро́ках. Після того аж до Самуї́ла пророка Ві́н їм судді́в дава́в. 21 А потім забажали царя, і Бог дав їм Сау́ла, сина Кісового, мужа з Веня́мінового пле́мени, на чо́тири десяти́тки ро́ків. 22 А його віддаливши, поставив царем їм Дави́да, про якого й сказав, засві́дчуючи: „Знайшов Я Дави́да, сина Ессéевого, чоловіка за серцем Сво́ім, що всю волю Мою він виконувати бу́де“. 23 За обі́тницею, із його насіння підняв Бог Ісуса, як спасіння Ізраї́леві, 24 як Іван — перед самим прихо́дом Його —

усьому наро́дові Ізраїлевому проповідував хрищення на пока́ння. 25 А коли свою путь Іван виконав, то він промовляв: „Я не Той, за Кого́ ви мене вважаєте, але йде он за мною, що Йому розв'язати ремі́нця від узуття́ Його я недостойний“. 26 Мужі-браття, сини роду Авраамового, та хто богобо́язний із вас! Для вас було по́слане слово спасіння цього́. 27 Бо ме́шканці Єрусалиму та їхня старші́на Його не пізнали, а пророчі слова — які щосуботи читаються — вони сповніли присудом, 28 і хоч жа́дної провини смерте́льної в Ісусі вони не знайшли, все ж просили Пилата вбити Його. 29 Коли ж усе ви́повнилось, що про Нього написано, то зняли Його з дерева, та й до гробу поклали. 30 Але Бог воскресив Його з мертвих! 31 Він з'являвся багато днів тим, що були поприходи́ли з Ним із Галілеї до Єрусалиму, і що тепер вони свідки Його перед лю́дьми. 32 І ми благовістимо́ вам ту обі́тницю, що да́на була нашим отцям, 33 що її нам, їхнім дітям, Бог виконав, воскресивши Ісуса, як написано в другім псалмі: „Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив!“ 34 А що Він воскресив Його з мертвих, щоб більш не вернувся в зотлі́ння, те так заповів: „Я дам вам ті милості, що обіцяні вірно Давиду були!“ 35 Тому́ то й деінде говорить: „Не даси Ти Своему Святому побачити тлі́ння!“ 36 Бо Давид, що ча́су свого послужив волі Божій, спочив, і злучився з отцями своїми, і тлі́ння побачив. 37 Але Той, що Бог воскресив Його з мертвих, тлі́ння не побачив. 38 Отже, мужі-браття, хай відомо вам буде, що про́щення гріхів через Нього звіщається вам. 39 І в усім, у чому ви не могли ви́правдатись Зако́ном Мойсеєвим, через Нього виправдується кожен віруючий. 40 Отож, стережіться, щоб на вас не прийшло, що в Пророків провіщене: 41 „Дивіться, погордо́щі, і дивуйтеся та пощезайте, бо Я діло роблю́ за днів ваших, те діло, що йому не повірите ви, якби хто розповів вам!“ 42 А як стали вихо́дити вони, то їх про́шено, щоб на другу суботу до них говорили ті самі слова. 43 А коли розійшлась синагога, то багато з юдеї́в та й із новові́рців побожних пішли за Павло́м та Варнавою, а вони промовляли до них і намовляли їх перебувати в благодаті Божій. 44 А в наступну суботу зібралось майже́ все місто послухати Божого Сло́ва. 45 Як юдеї́ ж побачили на́товп, то наповнілись за́здрощів, і стали перечити мові Павла та богозневажати. 46 Тоді Павло та Варнава мужньо промовили: „До вас перших потрібно́ було говорити Слово Боже; та коли ви його відкидаєте, а себе вважаєте за недостойних вічного життя, то ось до поган ми зверта́ємось. (aiōnios g166) 47 Бо так заповів нам Господь: „Я світлом поставив Тебе для поган, щоб спасінням Ти був аж до кра́ю землі!“ 48 А погани, почувши таке, раділи та Слово Господнє хвалили. І всі ті, хто призначений був в життя вічне, увірували. (aiōnios g166) 49 І ширилось Слово Господнє по ці́лій країні. 50 Юдеї́ ж підбили побожних впливових жінок та значніших у місті, і зняли переслі́дування на Павла та Варнаву, та й вигнали їх із своєї землі. 51 Вони ж, обтрусивши із ніг своїх порох на них, подалися в Іконію. 52 А учні сповнілись радощів і Духа Святого.

14 І трапилось, що в Іконії вкупі ввійшли вони до синагоги юдейської, і промовили так, що безліч юдеї́в й огречених увірували. 2 Неві́рні ж юдеї́ підбу́рили та роз'я́трили душі поган на братів. 3 Та проте довгий час пробу́ли вони там, промовляючи мужньо про Господа, що свідо́цтво давав слову благодаті Своєї́ і робив, щоб знаме́на та чу́да чинились їхніми руками. 4 А в місті наро́д поді́лився, — і пристали одні до юдеї́в, а інші тримались апосто́лів. 5 Коли ж кинулися ті погани й юдеї́ з своїми старші́ми, щоб зневажити їх та ка́мінням побити, 6 то, дізнавшись про це, вони повтікали до міст лікао́нських, до Лі́стри та Де́рвії, та в околиці їхні, 7 і Єва́нгелію там звіща́ли. 8 А в Лі́стрі сидів один чоловік, безвладний на ноги, що кривий був з утроби своєї́ матері, і ніко́ли ходити не міг. 9 Він слухав, як Павло́ говорив, який пильно на

нього споглянув, і побачив, що має він віру
здоровленим бути, **10** то голосом гучнім
промовив: „Устань просто на ноги свої!“ А
той скочив, і ходити почав. **11** А люди,
побачивши, що Павло вчинив, піднесли
свій голос, говорячи по-лікабнському: „Боги
людям вподібнолись, та до нас ось зійшли!“
12 І Варнаву вони звали Зевсом, а Гермесом
Павла, бо він провід мав у слові. **13** А жрець
Зевса, що святиня його перед містом була,
припровадив бики та вінки до воріт, та й
з народом принести жертву хотів. **14** Та
коли про це почули апостоли Варнава й
Павло, то роздерли одежі свої, та й кинулися
між народ, кричачи **15** та говорячи: „Що це
робите, люди? Таж і ми такі самі смертельні,
подібні вам люди, і благовістимо вам, —
від оцих ось марнот навернутись до Бога
Живого, що створив небо й землю, і море,
і все, що в них є. **16** За минулих родів
попустив Він усім народам, щоб ходили
стежками своїми, **17** але не зоставив Себе
Він без свідчення, добро чинячи: подавав
нам із неба дощі та врожайні часи, та
наповнював їжею й radoщами серця наші“.
18 І, говорячи це, заледве спинили народ
не приносити їм жертов. **19** А з Антіохії та
з Іконії посходились юдеї, і, підбуривши
натовп, камінням побили Павла, та й за
місто геть виволікли, мавши думку, що вмер
він. **20** Коли ж учні його оточили, то він
ував, та й вернувся до міста. А наступного
дня він відбув із Варнавою в Дєрвію. **21** І,
як звістили Євangelію тому містові, і учнів
багато придбали, вони повернулися в Лістру,
та в Іконію, та в Антіохію, **22** душі учнів
зміцнюючи, просячи перебувати в вірі, та
навчаючи, що через великі ўтиски треба нам
входити у Боже Царство. **23** І рукопоклали
їм пресвітерів по Церквах, і помолилися з
постом та й їх передали Господєві, в Якого
ввірували. **24** Як вони ж перейшли Пісидію,
прибули в Памфілію; **25** і, звістивши Господне
Слово в Пергїї, вони в Атталію ввійшли, **26** а
звідти поплинули в Антіохію, звідки були
благодати Божій віддані на діло, що його

й закінчили. **27** А прибувши та скликавши
Церкву, вони розповіли, як багато вчинив
Бог із ними, і що відкрив двері віри поганам.
28 І перебували вони немалій час із учнями.

15 А дехто, що з Юдеї прийшли, навчали
братів: „Якщо ви не обріжетеся за
звичаем Мойсеевим, то спастися не можете“.
2 Коли ж суперечка повстала й чимале
змагання в Павла та в Варнави з ними,
то постановили, щоб Павло та Варнава, та
дехто ще інший із них, пішли в справі цій до
апостолів й старших у Єрусалим. **3** Тож вони,
відпроваджені Церквою, ішли через Фінікію
та Самарію, розповідаючи про поганське
навєрнення, і радість велику чинили всім
браттям. **4** Коли ж в Єрусалим прибули вони,
були прийняті Церквою, та апостолами,
та старшими, і вони розповіли, як багато
вчинив Бог із ними. **5** Але дехто, що ввірували
з фарисейської партії, устали й сказали, що
потрібно поганів обрізувати й наказати, щоб
Закбна Мойсеевого берегли. **6** І зібрались
апостоли й старші, щоб розглянути справу
оцю. **7** Як велике ж змагання повстало, Петро
встав і промовив до них: „Мужі-браття,
ви знаєте, що з давніших днів вибрав Бог
поміж нами менє, щоб погани почули слово
Євangelії через ўста мої, та й увірували.
8 І засвідчив їм Бог Серцезнавець, давши
їм Духа Святого, як і нам, **9** і між нами
та ними різниці Він жодної не вчинив,
очистивши вірою їхні серця. **10** Отож, чоґо
Бога тепер спокўшуєте, щоб учням на шию
покласти ярмо, якого ані наші отці, ані ми
не здолали понєсти? **11** Та ми віруємо, що
спасємося благодаттю Господа Ісуса так
само, як і вони“. **12** І вся громада замовкла,
і слухали пильно Варнаву й Павла, що
розповідали, які то знамена та чўда вчинив
через них Бог між поганями! **13** Як замовкли
ж вони, то Яків озвався й промовив: „Мужі-
браття, послушайте також мене. **14** Сїмон ось
розповів, як зглянувся Бог від початку, щоб
вирати люд із поганів для Ймення Свого.
15 І пророчі слова з цим погоджуються, як
написано: **16** „Потбму вернуся, і відбудуґо

Давидову скінію занепалу, і відбудую руїни її, і наново поставлю її, 17 щоб шукали Господа люди zostали та всі народи, над якими Ім'я Моє кликано, — говорить Господь, що чинить це все! 18 Господеві відвіку відомі всі вчинки Його“. (аїѠн g165) 19 Тому думаю я, щоб не турбувати поган, що до Бога наvertsються, 20 але написати до них, щоб стримувались від занечищення ідоельського, та від блуду, і задушенини, і від крові. 21 Бо своїх проповідників має Мойсей по містах здавендавна, і щосуботи читають його в синагогах“. 22 Тоді постановили апостоли й старші з цілою Церквою вибрати мужів із них, і послати до Антіохії з Павлом та Варнавою Юду, що зветься Варсавва, і Силу, мужів проводирів між братами, 23 написавши своїми руками оцє: „Апостоли й старші брати до братів, що з поган в Антіохії, і Сїрії, і Кілікії: Вітаємо вас! 24 Через те, що ми чули, що деякі з вас, яким ми того не доручували, стурбували наукою вас, і захитали вам душі, 25 то ми постановили однодушно, зібравшись, щоб обраних мужів послати до вас із коханими нашими — Варнавою та Павлом, 26 людьмі тими, що душі свої віддали за Ім'я Господа нашого Ісуса Христа. 27 Тож ми Юду та Силу послали, що вияснять усно те саме. 28 Бо звобілось Духові Святому і нам, — тягару вже ніякого не накладати на вас, окрім цього необхідного: 29 стримуватися від ідоельських жертв та крові, і задушенини, та від блуду. Оберегаючися від того, ви зробите добре. Бувайте здорові!“ 30 Посланці ж прийшли в Антіохію, і, зібравши народ, доручили листа. 31 А перечитавши, раділи з потішення того. 32 А Юда та Сила, самі будши пророками, частим словом підбадьорували та зміцняли братів. 33 А як перебулі вони там якийсь час, то брати їх відпустили з миром до тих, хто їх вислав. 34 Але Сила схотів лишітися там, а Юда вернувся до Єрусалиму. 35 А Павло з Варнавою в Антіохії жили, навчаючи та благовістячи разом із іншими багатьома Слово Господне. 36 А по декількох днях

промовив Павло до Варнави: „Ходімо знов, і відвідаймо наших братів у кожному місті, де ми провіщали Слово Господне, — як вони пробувають“. 37 А Варнава хотів був узяти з собою Івана, що званий був Марком. 38 Та Павло вважав за потрібне не брати з собою того, хто від них відлучився з Памфілії, та з ними на працю не йшов. 39 І повстала незгода, і розлучились вони між собою. Тож Варнава взяв Марка, і поплинув до Кіпру. 40 А Павло вибрав Силу й пішов, Божій благодаті братами доручений. 41 І проходив він Сїрію та Кілікію, Церкві зміцнюючи.

16 І прибув він у Дєрвію й Лістру. І ото був там один учень, на ім'я Тимофій, син наверненої однієї юдеянки, а батько був геллен. 2 Добре свідцтво про нього давали брати, що були в Лістрі та в Іконії. 3 Павло захотів його взяти з собою, — і, взявши, обрізав його через юдеїв, що були в тих місцях, бо всі знали про батька його, що був геллен. 4 Як міста ж переходили, то їм передавали, щоб вони берегли оті постанови, які видали в Єрусалимі апостоли та старші. 5 А Церкві зміцнювалися в вірі, і щоденно зростали кількістю. 6 А що Дух Святий їм не звелів провіщати слово в Азії, то вони перейшли через Фрігію та через країну галатську. 7 Дійшовши ж до Мізії, хотіли піти до Вітїнії, та їм не дозволив Дух Ісусів. 8 Обминувши ж Мізію, прибулі до Троади. 9 І Павлові з'явилось видіння вночі: якийсь македонянин став перед ним і благав його, кажучи: „Прийди в Македонію, і нам поможи!“ 10 Як побачив він це видіння, то ми зараз хотіли піти в Македонію, зрозумівши, що Господь нас покликав звіщати їм Євангелію. 11 Тож відпливши з Троади, прибулі ми навпрост у Самотракію, а другого дня до Неаполя, 12 звідтіля ж у Філіппи, що є перше місто-осада в тій частині Македонії. І перебулі ми в цім місті днів кілька. 13 Дня ж суботнього вийшли ми з міста над річку, де, за звичаєм, було місце молитви, і, посідавши, розмовляли з жінками, що посхобілись.

14 Прислухалася й жінка одна, що звалася Лідія, купчиха кармазіном з міста Тяттір, що Бога вона шанувала. Господь же їй серце відкрив, щоб уважати на те, що Павло говорив. 15 А коли охристілась вона й її дім, то благала нас, кажучи: „Якщо ви признали, що вірна я Господеві, то прийдіть до господи моєї й живіть“. І змусила нас. 16 І сталось, як ми йшли на молитву, то нас перестріла служниця одна, що мала віщунського духа, яка ворожбитством давала великий прибуток панам своїм. 17 Вона йшла слідкомá за Павлом та за нами, і кричала, говорячи: „Оці люди — це раби Всевишнього Бога, що вам провіщають дорогу спасіння!“ 18 І багато днів вона це робила. І обуривсь Павло, і, обернувшись, промовив до духа: „У Ім'я Ісуса Христа велю я тобі — вийди з неї!“ І того часу той вийшов. 19 А пани її, бачивши, що пропала надія на їхній прибуток, схопили Павла й Силу, і потягли їх на ринок до старшій. 20 Коли ж їх привели до начальників, то сказали: „Ці люди, юдеї, наше місто бунтують, 21 і навчають звичаїв, яких нам, римлянам, не годиться приймати, ані виконувати“. 22 І натовп піднявся на них. А начальники здерли одержу із них, та звели їх різками сікти. 23 І, завдавши багато їм ран, посадили в в'язницю, наказавши в'язничному дозорцеві, щоб їх пильно стеріг. 24 Одержавши такого наказу, той їх повкидав до внутрішньої в'язниці, а їхні ноги забив у колоди. 25 А північної пори Павло й Сила молилися, і Богові співали, а ув'язнені слухали їх. 26 І ось нагло повстало велике трясіння землі, аж основи в'язничні були захиталися! І повідчинялися зараз усі двері, а кайдани з усіх поспадали. 27 Як прокинувся ж сторож в'язничний, і побачив відчинені двері в'язниці, то витяг меча та й хотів себе вбити, мавши думку, що повтікали ув'язнені. 28 А Павло скрикнув голосом гучнім, говорячи: „Не чини собі жодного зла, бо всі ми ось тут!“ 29 Зажадавши ж той світла, ускочив, і тремтячий припав до Павла та до Сили. 30 І вивів їх звідти й

спитав: „Добродіі! Що треба робити мені, щоб спастися?“ 31 А вони відказали: „Віруй в Господа Ісуса, — і будеш спасений ти сам та твій дім“. 32 І Слово Господнє звіщали йому та й усім, хто був у домі його. 33 І сторож забрав їх того ж часу вночі, їхні рани обмив, — і охристився негайно він сам та його всі домашні. 34 І він їх запровадив до дому свого, і поживу поставив, і радів із усім домом своїм, що ввірував у Бога. 35 А коли настав день, то прислали начальники слуг поліційних, наказуючи: „Відпусти тих людей!“ 36 І сказав той в'язничний дозорець слова ці Павлові: що прислали начальники, щоб вас відпустити. „Отож, вийдіть тепер та й з миром ідіть!“ 37 А Павло відказав їм: „Нас, римлян, незасуджених, різками сікли прилюдно, і до в'язниці всадили, а тепер нас таємно виводять? Але ні! Хай вони самі прийдуть, та й виведуть нас!“ 38 Ці ж слова поліційні слуги донесли начальникам. А ті налякались, почувши, що римляни вони. 39 І прийшли, та їх перепросили, а вивівши, благали, щоб із міста пішли. 40 І, вийшовши з в'язниці, прибули вони до Лідії, а з братами побачившись, потішили їх та й пішли.

17 Як вони перейшли Амфіпіль й Аполлонію, то прийшли до Солуна, де була синагога юдейська. 2 І Павло, за звичаєм своїм, до них увійшов, і з ними змагавсь три суботи з Писання, 3 виказуючи та доводячи, що мусів Христос постраждати й воскреснути з мертвих, і що Христос Той — Ісус, про Якого „я вам проповідую“. 4 І ввірували дехто з них і до Павла та до Сили пристали, — безліч побожних із гелленів та немало з шляхетних жінок. 5 А невірні юдеї були запалилися заздрістю, і якихсь негідних людей назбирали на вулицях, учинили збіговисько та й бунтували те місто, а набігши на хату Ясонову, шукали апостолів, щоб до натовпу вивести їх. 6 А як їх не знайшли, потягли до начальників міста Ясо́на та декого з братті, кричачі: „Ті, що світ сколотили, — і сюди ось вони поприходили! 7 А Ясон їх до себе прийняв. Вони всі проти

наказів кесаря чинять, гово́рячи, ніби інший є цар — Ісус“. 8 І вони зворохобили наро́д та начальників міста, що слухали це. 9 Але, узявши поруку з Ясо́на та з інших, вони їх відпустили. 10 А брати відіслали нега́йно вночі Павла й Силу до Вє́рії. І, прибувши, вони пішли в синагогу юдейську. 11 Ці були шляхетніші за солу́ннян, — і слова́ прийняли з повним за́палом, і Писа́ння досліджували день-у-день, чи та́к воно є. 12 Тож багато із них тоді ввірували, і з почесних гелленських жінок та немало із му́жів. 13 Як солунські ж юдеї довідалися, що Павло проповідує Боже Слово й у Вє́рії, прибу́ли вони, і там баламутили та бунтували наро́д. 14 Тоді брата́ нега́йно Павла відпустили, щоб до моря йшов; а Сила та Тимофі́й позоста́лися там. 15 А ті, що Павла́ відпроваджували, провє́ли його аж до Ате́н, а прийнявши на́каза про Силу та Тимофі́я, щоб до нього вернулись якнайшвидше, відбу́ли. 16 Як Павло ж їх чекав у в Ате́нах, у ньо́му кипів його дух, як бачив це місто, повне ідолів. 17 Тож він розмовляв у синагозі з юдеями та з богобійними, і на ринку щоденно зі стрічними. 18 А дехто з філосо́фів епікуре́їв та сто́їків сперечалися з ним. Одні говорили: „Що́ то хоче сказати оцей пустомо́в?“ А інші: „Здається, він проповідник чужих богів“, бо він їм звіща́в Єва́нгелію про Ісуса й воскресє́ння. 19 І, взявши його, повели в ареопáг та й казали: „Чи можемо знати, що́ то є ця наука нова́, яку проповідуєш ти? 20 Бо чудне́ щось вкладаєш до наших вух. Отже хочемо знати, що́ то значити має?“ 21 А всі атє́няни та захожі чужинці нічим іншим радні́ш не займалися, як аби щось нове́ говорити чи слухати. 22 Тоді Павло став посере́дині ареопáгу й промовив: „Му́жі атє́нські! Из усьо́го я бачу, що ви дуже побожні. 23 Бо, проходячи та оглядаючи свято́щі ваші, я знайшов також же́ртівника, що на ньому написано: „Незна́ному Богові“. Ось Того, Кого навмання́ ви шануєте, Того я проповідую вам. 24 Бог, що створив світ і все, що в ньому, бувши Госпо́дом неба й землі, проживає не в хра́мах, руко́ю збудова́них, 25 і Він не вимагає служіння рук лю́дських, ніби в чо́мусь Він мав би потребу, бо Сам дає всім і життя, і дихання, і все. 26 І ввесь лю́дський рід Він з одно́го створив, щоб замешкати всю поверхню землі, і призна́чив окреслені до́би й границі замешкання їх, 27 щоб Бога шукали вони, чи Йо́го не відчують і не зна́йдуть, хоч Він недалеко від кожного з нас. 28 Бо ми в Нім живемо́, і рухаємо́сь, і існуємо, як і деякі з ваших поетів казали: „Наві́ть рід ми Йо́го!“ 29 Отож, бувши Божим тим родом, не повинні ми думати, що Божество́ подібне до золота, або срі́бла, чи до каменю, твору мистецтва чи лю́дської ви́гадки. 30 Не зважаючи ж Бог на часи невідо́мости, ось тепер усім лю́дям наказує, щоб скрізь ка́ялися, 31 бо Він ви́значив день, коли хоче судити поправді́ ввесь світ через Мужа, що Йо́го наперед Він поставив, і Він подав до́каза всім, із мертвих Йо́го воскресивши“. 32 Як почули ж вони про воскресє́ння мертвих, то одні насміхатися стали, а інші казали: „Про це будемо слухати тебе іншим ра́зом“. 33 Так вийшов Павло з-поміж них. 34 А деякі мужі пристали до нього й увірували, серед них і Діонисі́й Ареопáгт, і жінка, Дамара́ ім'ям, та інші із ними.

18 Після цього він вийшов з Ате́н і прибув до Коринту. 2 І знайшов він одного юде́я, на йме́ння Акі́лу, родом із Понту, що недавно прибув із Італі́ї, та Приски́ллу, його дружи́ну, — бо Кла́вдій звелів усім юде́ям, щоб покинули Рим. І до них він прийшов, 3 а що був він того ж ремєсла́, то в них позостався та працював; ремєсла́ ж їхне́ було — виробляти на́меты. 4 І він щосуботи розмову точив у синагозі, переконуючи юде́їв та гелленів. 5 А коли прибу́ли Сила та Тимофі́й з Македоні́ї, Павло слову віддався, і він свідчив юде́ям, що Ісус — то Христос. 6 Як вони ж спротивля́лися та богозневажа́ли, то він обтрусив оде́жу свою та промовив до них: „Ваша кров — на голову вашу! Я чистий. Відтепе́р я піду́ до поган“. 7 І, вийшовши звідти, він прибув до госпо́ди одно́го, на

ім'я Тита Юста, що був богобійний, його ж дім межував із синагогою. 8 А Крисп, старший синагоги, увірував в Господа з усім домом своїм; і багато з корінтян, почувши, увірували й охристілись. 9 Сказав же Павлові Господь у видінні вночі: „Не бійся, але говори й не мовчи, 10 бо з тобою ось Я, і на тебе ніхто не накинеться, щоб тобі заподіяти зло, — бо Я маю в цім місті багато людей“. 11 І позостався він рік і шість місяців, навчаючи в них Слвова Божого. 12 А коли Галліон був в Ахаї проконсулом, то проти Павла однодушно повстали юдеї, і на суд привели його, 13 кажучи: „Цей людей намовляє, щоб Богові честь віддавали незгідно з Законом!“ 14 Як Павло ж хотів уста відкрити, сказав Галліон до юдеїв: „О юдеї, якби сталася кривда яка, або злий учинок, то я б справедливо вас вислухав. 15 Та коли спір іде про слово та ймення й Закон ваш, то самі доглядайте, — я суддею цього бути не хочу“. 16 І прогнав їх від суду. 17 Тоді всі схопили Состена, начальника над синагогою, та й перед судом його били. Галліон же на те зовсім не зважав. 18 А Павло, перебувши доволі ще днів, попросився з братами, і поплинув у Сірію, і з ним Прискілла й Акіла; він у Кенхрех обстриг собі голову, бо обітницю дав був. 19 І прибув він в Ефес, і там їх позоставив, а сам у синагогу ввійшов і розмовляв із юдеями. 20 Як просили ж його довший час позостатися в них, то він не згодився, 21 але попросився й сказав: „Знов вернуся до вас, коли буде на те воля Божа!“ І відплив із Ефесу. 22 І, побувши в Кесарії, він піднявся, і, привіт склавши Церкві, відбув в Антіохію. 23 І, пробувши там деякий час, він вибрався в подорож знову, за порядком проходячи через країну галатську та Фрігію, та всіх учнів зміцнюючи. 24 Один же юдеї, на ім'я Аполлос, родом з Олександрії, красномовець та сильний в Писанні, прибув до Ефесу. 25 Він був навчений дороги Господньої, і, палаючи духом, промовляв і про Господа пильно навчав, знаючи тільки Іванове хрищення. 26 І він сміливо

став промовляти в синагозі. Як Акіла й Прискілла почули його, то його прийняли, і докладніш розповіли йому про дорогу Господню. 27 А коли він схотів перейти до Ахаї, брати написали до учнів, нагадуючи, щоб його прийняли. А прибувши, помагав він багато тим, хто ввірував благодаттю, 28 бо він переконував пильно юдеїв, Писанням прилюдно доводячи, що Ісус — то Христос.

19 І сталося, що коли Аполлос перебував у Коринті, то Павло, перейшовши горішні країни, прибув до Ефесу, і деяких учнів знайшов, 2 та й спитав їх: „Чи ви Духа Святого одержали, як увірували?“ А вони відказали йому: „Та ми навіть не чули, чи є Дух Святий!“ 3 І він запитав: „Тож у що ви христілись?“ Вони ж відказали: В Іванове хрищення“. 4 І промовив Павло: „Таж Іван христин хрищенням на покаяння, говорячи людяма, щоб вірили в Того, Хто прийде по ньому, цебто в Ісуса“. 5 Як почули ж', то христілись вони в Ім'я Господа Ісуса. 6 А коли Павло руки на них поклав, то зійшов на них Дух Святий, — і різними мовами стали вони промовляти та пророкувати! 7 А всіх їх було чоловіка з дванадцять. 8 А до синагоги ввійшовши, промовляв він відважно, три місяці про Боже Царство навчаючи та переконуючи. 9 А коли опиралися дехто й не вірували, і дорогу Господню лихослівили перед народом, то він їх покинув і виділив учнів, і щодня проповідував у школі одного Тирана. 10 Це ж два роки продовжувалось, так що всі, хто замешкував в Азії, юдеї та геллени, слухали слово про Господа. 11 І Бог чуда чинив надзвичайні руками Павловими, 12 так що навіть хустки й пояси з його тіла принесли хворим, — і хвороби їх кидали, і ду́хи лукаві виходили з них. 13 Дехто ж із мандрівних ворожбитів юдейських зачали закликати Ім'я Господа Ісуса над тими, хто мав злих духів, проказуючи: Заклинаємо вас Ісусом, Якого Павло проповідує!“ 14 Це ж робили якісь сім синів юдейського первосвященика Скєви. 15 Відповів же злий дух і сказав їм: „Я

знаю Ісуса, і знаю Павла, а ви хто такі?“ 16 І скочив на них чоловік, що в ньому злий дух був, і, перемігши обох, подужав їх так, що втекли вони з дому нагі та поранені. 17 І це стало відоме юдеям та гелленам, усім, що в Ефесі замешкують, — і обстрах напав на всіх їх, і славілося Ім'я Господа Ісуса. 18 І багато-хто з тих, що ввірували, приходили, визнаваючи та відкриваючи вчинки свої. 19 І багато-хто з тих, що займалися чарами, позносили книги свої та й перед усіма попалили. І злічили ціну їх, і вийшло на срібло п'ятдесят тисяч драхм. 20 Так могуте росло та зміцнялося Вожеє Слово! 21 А як сповнилось це, Павло в Дусі задумав перейти Македонію та Ахаю, та й удатись у Єрусалим, говорячи: „Як побуду я там, то треба мені й Рим побачити“. 22 Тож він послав у Македонію двох із тих, що служили йому, Тимофія й Ераста, а сам позостався якийсь час ув Азії. 23 І рózрух чималий був стався там часу того за Господню дорогу. 24 Бо один золотар, Дмитро на ім'я, що робив срібляні Артемідині храмки, та ремісникам заробіток чималий давав, 25 згромадив він їх і ще інших подібних робітників, та й промовив: „Ви знаєте, мужі, що з цього ремесла заробіток ми маємо. 26 І ви бачите й чуєте, що не тільки в Ефесі, але мало не в усій Азії — цей Павло збаламутив і відвернув багатенно наро́ду, говорячи, ніби то не боги, що руками порóблені. 27 І не тільки оце нам загрожує, що прийде зайняття в упадок, а й храм богині великої Артеміди в ніщо зарахується, і буде зруйнована й велич тієї, що шанує її ціла Азія та цілий світ“. 28 Почувши ж оце, вони перепóвнилились гнівом, та й стали кричати, говорячи: „Артеміда ефеська велика!“ 29 І місто наповнилось за́колотом. І кинулися однодушно до видóвища, схопивши Павло́вих супу́тників — Гая та Ариста́рха, македо́нця. 30 Як Павло ж хотів у наро́д увійти, то учні його не пустили. 31 Також дехто з азійських начальників, що були йому прия́телі, послали до нього й просили, щоб він не вдава́вся на видóвище.

32 І кожен що інше кричав, бо збори бурхливі були, і багатенно з них навіть не знали, чого ради зібралися. 33 А з наро́ду взяли Олександра, бо юдеї його висували. І Олекса́ндер дав знака рукою, і хотів виправдатися перед наро́дом. 34 А коли розпізнали, що юде́янин він, то злилися всі в один голос, і годин зо дві гукали: „Артеміда ефеська велика!“ 35 А як писар міський заспокоїв наро́д, то промовив: „Мужі ефеські, яка ж то людина не знає, що місто Ефес — то храмо́вий доглядач Артеміди великої й її образу, упалого з неба? 36 Коли ж цьому перечити не можна, то потрібно вам бути спокійними, і не робіти необачно нічого. 37 А ви ж привели цих людей, що ані святокрадці, ані вашої богині не зневажили. 38 Отож, як Дмитро та його ремісники мають справу на ко́го, то суди є на ринку й проконсули, — один о́дного хай позивають. 39 А коли чогось іншого допоміна́єтеся, то те вирішиться на за́ко́нним зібранні. 40 Бо ось є небезпека, що нас за сьогоднішній рózрух оскаржити можуть, і немає жа́дної причини, якою могли б виправдати це зборище“. 41 І, промовивши це, розпустив він громаду.

20 А як за́колот стих, то Павло скликав учнів, і, потішивши та попросившись із ними, вибрався йти в Македонію. 2 Перейшовши ж ті сто́рони та підбадьоривши їх довгим словом, прибув до Геллади, 3 і прожив там три місяці. А як він захотів був відплинути в Сірію, то змову на нього вчинили юдеї, тому він узяв думку вертатись через Македонію. 4 Ра́зом із ним пішов Со́патер Піррив із Верії, Аристарх та Секунд із Солу́ня, і Гай дерв'янін, і Тимофі́й, а з азійців — Тіхик та Трохим. 5 Вони відбули наперéд, і нас дожидали в Троаді. 6 А ми відпливли із Филипів по святах Опрісно́ків, і прибули́ днів за п'ять у Троа́ду до них, де сім день прожили. 7 А дня першого в тижні, як учні зібралися на лама́ння хліба, Павло мав промову до них, бо вранці збирався відбути, і затягнув своє слово до півночі. 8 А в го́рниці, де зібралися ми, було багато світел.

9 Юнак же один, Євтіх на ім'я, сидів на вікні. Його обгорнув міцний сон, бо задовго Павло промовляв, і він сонний хитнувся, і додолу упав із третього поверху, — і підняли його мертвого. 10 Зійшов же Павло та до нього припав, і, обнявши його, проказав: „Заспокойтесь, бо душа його в ньому!“ 11 А вернувшись, він хліб переломив і спожив, і бєсїду довго точив, — аж до дєсвїтку, потїм вїдбув. 12 А хлопця живим привелї, — і зрадїли немало. 13 А ми наперед пїшли до корабля, та в Асс попливлї, щоб звїдти забрати Павла, — бо він так извелїв, сам бажаючи пїшки пїти. 14 А коли він із нами зїшовся в Ассї, ми взяли його та прибулї в Мїтілену. 15 І, вїдплинувши звїдти, ми назавтра пристали навпротї Хїєсу, а другого дня припливлї до Самєсу, наступного ж ми прибулї до Мїлету. 16 Бо Павло захотїв поминути Ефєс, щоб йому не барїтися в Азїї, бо він квáпився, коли буде можливе, бути в Єрусалимі на день П'ятдесятниці. 17 А з Мїлету послав до Ефесу, і прикликав пресвїтерїв Церкви. 18 І, як до нього вони прибулї, він промовив до них: „Ви знаєте, як із першого дня, вїдколи прибув в Азїю, я з вами весь час перебувáv, 19 і служив Господєві з усїєю покорою, і з ряснїми слїзьмї та напáстями, що спїткали мене вїд юдейської змови, 20 як нїчогó корїсного я не минув, щоб його вам звїстити й навчити вас прилюдно і в домáх. 21 І я свїдчив юдеям та гєлленам, щоб вони перед Богом покаялись, та ввїрували в Господа нашого Ісуса Христа. 22 І ось тепер, побуджений Духом, подаюсь я в Єрусалим, не вїдаючи, що там трапитись має менї, 23 тїльки Дух Святий в кожному мїсті засвїдчує, кажучи, що кайдáни та муки чекають мене. 24 Але я нї про що не турбуюсь, і свого життя не вважаю для себе цїнним, аби но скїнчїти дорóгу свою та служїння, яке я одєржав вїд Господа Ісуса, — щоб засвїдчити Євáнгелїю благодáтї Божїї. 25 І ось я знаю тепер, що обличчя могó бїльш не будете бачити всї ви, мїж якими ходив я, проповїдуючи

Царство Боже. 26 Тому́ дня сьогоднїшнього вам свїдкúю, що я чистий вїд кровї всїх, 27 бо я не вхилився об'являти вам усю волю Божу! 28 Пильнуйте себе та всїєї отáри, в якїй Святий Дух вас поставив епїскопами, щоб пастї Церкву Божу, яку власною кров'ю набув Вїн. 29 Бо я знаю, що як я вїдїйду, то ввїйдуть мїж вас вовки лютї, що отáри щадити не бúдуть. 30 Із вас самих навїть мужї постануть, що будуть казати перекрúчене, аби тїльки учнїв тягну́ти за собою. 31 Тому́ то пильнуйте, пам'ятаючи, що я кожного з вас день і нїч безперєстань навчав зо слїзьмї ось три роки. 32 А тепер доручаю вас Богові та слову благодáтї Його, Який має силу будувати та дати спáдщину, серед усїх освячених. 33 Нї срїбла, ані золота, нї одежі чиєїсь я не побажав. 34 Самї знаєте, що ці руки мої послужили потребам моїм та отих, хто був зо мною. 35 Я вам усе показав, що, працюючи так, треба помїч давати слабїм, та пам'ятати словá Господа Ісуса, бо Вїн Сам проказав: „Блажєннїше давати, нїж брати!“ 36 Проказавши ж оце, він навкóлїшки впав, та й із ними всїмá помолився. 37 І знявсь мїж усїмá плач великий, і вони припадали на Пáвлову шию, і його цїлували. 38 А найтяжче вони сумували з-за слóва, яке він прорїк, що не бáчитимуть бїльш обличчя його. І вони провели його до корабля.

21 А як ми розлучїлися з ними й вїдплинули, то дорогою прóстою в Кос прибулї, а другого дня до Родóсу, а звїдти в Патáру. 2 І знайшли кораблã, що плив у Фїнікїю, увїйшли та й поплинули. 3 А коли показався нам Кїпр, ми лишили лївóруч його та й попливли в Сїрїю. І пристали ми в Тирї, бо там корабель вантажá мав скласти. 4 І, учнїв знайшовши, перебулї тут сїм день. Вони через Духа казали Пáвлóвї, щоб до Єрусалиму не йшов. 5 І, як днї побуту скїнчїлися, то ми вийшли й пїшли, а всї нас провóдили з друзїнами й дїтьмї аж за мїсто. І, ставши навкóлїшки, помолились на бєрезї. 6 І, попрощавшись один із одним, ми ввїйшли в корабель, а вони повернулись

додому. 7 А ми, закінчивши від Тиру плавбу, пристали до Птолемаїди, і, братів привітавши, один день перебули в них. 8 А назавтра в дорогу ми вибрались, і прийшли в Кесарію. І ввійшли до господи благовісника Пилипа, одного з семи, і позосталися в нього. 9 Він мав чотири панні дочкі, що пророкували. 10 І коли ми багато днів у них зоставались, то прибув із Юдеї якийсь пророк, Агав на ім'я. 11 І прийшов він до нас, і взяв пояса Пávлового, та й зв'язав свої руки та ноги й сказав: „Дух Святий так звіщає: Отак зв'яжуть в Єрусалимі юдеї того мужа, що цей пояс його, і видадуть в руки поган“... 12 Як почули ж оце, то благали ми та тамтешні Павла, щоб до Єрусалиму не йшов. 13 А Павло відповів: „Що робите ви, плачучи та серце мені розриваючи? Бо за Ім'я Господа Ісуса я готовий не тільки зв'язаним бути, а й померти в Єрусалимі!“ 14 І не могли ми його вмовити, і замовкли, сказавши: „Нехай діється Божа воля!“ 15 А після оцих днів приготувались ми, та до Єрусалиму вірушили. 16 А з нами пішли й деякі учні із Кесарії, ведучи якогось кіпрянина Мнасона, давнього учня, що ми в нього спинитися мали. 17 А коли ми прийшли в Єрусалим, то браті прийняли нас гостинно. 18 А другого дня Павло з нами подався до Якова. І всі старші посходились. 19 Поздорбовивши ж їх, розповів він докладно, що Бог через служіння його вчинив між поганами. 20 Як вони ж це почули, то славили Бога, а до нього промовили: „Бачиш, брате, скільки тисяч серед юдеїв увірувало, і всі вони — рівні оборонці Закону! 21 Вони ж чули про тебе, ніби ти всіх юдеїв, що живуть між поганами, навчаєш відступлення від Мойсея, говорячи, щоб дітей не обрізували й не тримались звичаїв. 22 Що ж почати? Люд збереться напевно, бо почують, що прибув ти. 23 Отже, зроби це, що порадимо тобі. Ми маємо чотирьох мўжів, що обітницю склали на себе. 24 Візьми їх, та й із ними очисться, і видатки за них заплати, щоб пострігли їм голови. І пізнають усі, що неправда про тебе їм сказане, та й що сам ти Закону пильнуєш. 25 А про тих із поган, що ввірували, ми писали, розсудивши, щоб вони береглися від ідольських жертв та крові й задушеніни, та від блуду“. 26 Тоді взяв Павло мужів отих, і назавтра очістився з ними, і ввійшов у храм, і звістив про виконання днів очищення, так, аж за кожного з них була жертва принесена. 27 А коли ті сім день закінчітися мали, то азійські юдеї, як побачили в храмі його, підбурили весь народ, та руки на нього наклали, 28 кричачі: „Ізраїльські мужі, рятуйте! Це людина ота, що проти народу й Закону та місця цього всіх усюди навчає! А до того у храм упровадив і гелленів, — і занечистив це місце святе!“ 29 Бо перед тим вони бачили в місті з ним разом Трохима ефесьянина, і гадали про нього, що Павло то його ввів у храм. 30 І порушилося ціле місто, і повстало збіговисько люду. І, схопивши Павла, потягли його поза храм, а двері негайно зачинено. 31 Як хотіли ж забити його, то вістка досталась до полкового тисяцького, що весь Єрусалим збунтувався! 32 І він зараз узяв вояків та сотників, і подався до них. А вони, як угледіли тисяцького й вояків, то бити Павла перестали. 33 Приступив тоді тисяцький, та й ухопив його, і двомá ланцюгами зв'язати звелів, і допитувати став: хто такий він і що він зробив? 34 Але кожен що інше викрикував у натовпі. І, не мігши довідатись певного через за́колот, він звелів відпровадити його до фортеці. 35 А коли він до сходів прийшов, то трапилося, що мусіли нести його вояки із-за натовпу людського, 36 бо безліч народу йшла слідкомá та кричала: „Геть із ним!“ 37 А коли Павло входив до фортеці, то тисяцького спитався: „Чи можна мені щось сказати тобі?“ А той відказав: „То ти вмєєш по-грецькому? 38 Чи не той ти єгїптянин, що перед цими днями призвів був до бунту, і вїпровадив до пустині чотири тисячі і потаємних убійників?“ 39 А Павло відказав: „Я юдеянин із Тарсу, громадянин відомого міста в Кілікії. Благаю тебе, — дозволю

мені до нарóду промовити!“ 40 А коли той дозволив, то Павло став на сходах, і дав знака рукою нарóдові. А як тиша велика настала, промовив єврейською мовою, ка́жучи:

22 „Мужі-браття й батьки! Послухайте ось тепер ви́правдан́ня мого перед вами!“ 2 Як зачули ж вони, що до них він говорить єврейською мовою, то тиша ще більша настала. А він промовляв: 3 „Я юде́янин, що родився в кілікійському Та́рсі, а вихований у цім місті, у ніг Гамалі́їла докладно навчений Зако́ну отці́в; горли́вець я Божий, як і всі ви сьогодні. 4 Переслідував я аж до смерти цю путь, і в'язав, і до в'язниці вкидав чоловіків і жінок, 5 як засвідчить про мене первосвященик та вся старші́на. Я від них був узав навіть листі́ на братів, і пішов до Дамаску, щоб тамте́шніх зв'язати й привести до Єрусалиму на кару. 6 І сталося, як у дорозі я був, і наближа́всь до Дамаску опівдня, то ось мене нагло осяяло світло велике з неба! 7 І я повалився на землю, і голос почув, що мені говорив: „Савле, Савле, — чо́му ти Мене переслідуєш?“ 8 А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він мені відказав: „Я Ісус Назаря́нін, що Його переслідуєш ти“. 9 А ті, що зо мною були́, правда, бачили світло, але не почули вони того голосу, що мені говорив. 10 А я запитав: „Що́ я, Господи, маю робити?“ Господь же до мене промовив: „Уставай та й іди до Дамаску, а там тобі скажуть про все, що тобі призначено робити“. 11 А від ясности світла того невидю́щим я став. І присутні зо мною за руку мене повелі́, і до Дамаску прибув я. 12 А один муж Ана́ній, у Зако́ні побожний, що добре свідо́цтво про нього дають усі юде́ї в Дамаску, 13 до мене прибув, і, ставши, промовив мені: „Савле брате, — стань видю́щий!“ І я хвилі́ тієї побачив Його. 14 І озвавсь він до мене: „Бог отці́в наших ви́брав тебе, щоб ти волю Його зрозумі́в, і щоб бачив ти Праведника, і почув голос із уст Його. 15 Бо бу́деш ти свідо́ком Йому перед усіма людьмі́ про оте, що ти бачив та чув! 16 А тепер чо́го гаєшся? Уставай й

охристися, і обмий гріхи свої, прикликавши Ймення Його!“ 17 І сталося, як вернувся я в Єрусалим, і молився у храмі, то в захо́плення впав я, 18 і побачив Його, що до мене сказав: „Поспіши, і піди хутчі́й з Єрусалиму, бо не прийму́ть свідо́цтва твого про Мене“. 19 А я відказав: „Самі вони, Господи, знають, що я до в'язниць садові́в та бив по синагогах отих, хто вірував у Тебе. 20 А коли лилась кров Твого сві́дка Степа́на, то сам я стояв та вбивство Його похваля́в, і одежу вбивці́в Його сторожи́в“. 21 Але Він до мене промовив: „Іди, бо пошлю Я далеко тебе, — до поган!“ 22 І аж до слова цього Його слухали. Аж ось підне́сли вони голос свій, гукаючи: „Геть такого з землі, бо жити йому не годі́ться!“ 23 І як вони верещали, і одежу шпурля́ли, і кидали порох у повітря, 24 то звелі́в тисяцький у фортецю Його відвести́, і звелі́в бичува́нням Його допитати, щоб дові́датися, з яко́ї причи́ни на нього вони так кричали. 25 І як Його розтя́гли для ре́мінних бичі́в, то Павло сказав сотникові́, що стояв: „Хі́ба бичува́ти дозволено вам громадянина римського та ще й неза́судженого?“ 26 Як же сотник це почув, то подався до тисяцького, і завідо́мив, говорячи: „Що́ хочеш робити? Бож ри́млянин цей чоловік!“ 27 Підійшов тоді тисяцький, та й поспитався Його: „Скажи мені, чи ти ри́млянин?“ А він: „Так!“ відказав. 28 Відпові́в на те тисяцький: „За великі́ грóші громадянство оце я набу́в“. А Павло відказав: „А я в нім і родився!“ 29 І відступили нега́йно від нього оті́, що хоті́ли до́питувати Його. І злякався тисяцький, дові́давшись, що той ри́млянин, і що він ізв'язав був Його. 30 А другого дня, бажавши дові́датися правди, у чо́му юде́ї Його оскаржа́ють, він звільни́в Його та звелі́в, щоб зібра́лися первосвященики та увесь синедріо́н. І він виві́в Павла, і поставив Його перед ними.

23 І вп'явся очима Павло на той синедріо́н і промовив: „Мужі-браття, я аж по сьогодні́шній день жив для Бога всім добрим сумлі́нням!“ 2 Але первосвященик Ана́ній звелі́в тим, що стояли при ньому, щоб

били його по устах. 3 Тоді промовив до нього Павло: „Тебе битиме Бог, ти стіно побілена... Ти ж сидиш, щоб судити мене за Законом, а наказуєш бити мене проти Закону?“ 4 А присутні сказали: „То ти Божому первосвященникові лихословив?“ 5 І промовив Павло: „Не знав я, брати, що то первосвященик. Бо написано: На начальника люду твого не лихослов“. 6 І Павло, спостерігши, що частина одна — саддукéї, а друга — фарисеї, покликнув у синедріоні: „Мужі-браття, — я фарисей, і син фарисея. За надію на воскресіння мертвих мене судять!“ 7 Якже він це промовив, колотнеча постала поміж саддукéями та фарисеями, — і розділилась юрба. 8 Саддукéї бо твóрдять, що немає воскресіння, ані ангoла, ані духа, фарисеї ж оце визнають. 9 І галас великий зчинився. А деякі книжники, із фарисейської групи, уставши, почали сперечатися, кажучи: „У чоловікові цьому ми жодного ліха не знаходимо! А коли промовляв Дух до нього, чи ангoл, не противмося Богові“. 10 А коли колотнеча велика зчинилась, то тисяцький, боячись, щоб Павла не роздерли, звелів воякám увійти та забрати його з-поміж них, і відвести в фортецю. 11 А наступної ночі став Господь перед ним і промовив: „Будь бадьорий! Бо як в Єрусалимі про Мене ти свідчив, так треба тобі свідкувати й у Римі!“ 12 А коли настав день, то дехто з юдеїв зібрались, та клятву склали, говорючи, що ні їсти, ні пити не будуть, аж доки Павла не заб'ють! 13 А тих, що закляття таке поклáli, було більш сорока. 14 І вони приступили до первосвящеників та старших і сказали: „Ми клятву склали нічого не їсти, аж поки заб'ємо Павла! 15 Отож разом із синедріоном передайте тисяцькому, щоб до вас він привів його, ніби хочете ви докладніш розізнати про нього. А ми, перше ніж він наблизиться, готові забити його“. 16 Як зачув же сестрінець Павлів про цю змову, то прибув, і ввійшов у фортецю, і Павла завідомив. 17 Павло ж зараз покликав одного з сотників, та й сказав: „Цього юнака запровадь до тисяцького, бо він має йому щось сказати“. 18 Той же взяв його, та й запровадив до тисяцького та сказав: „Павло в'язень покликав мене, і просив запровадити до тебе цього юнака, що має тобі щось сказати“. 19 І взяв тисяцький того за руку, і набік відвів і спитав: „Що ти маєш звістити мені?“ 20 А той розповів: „Змову склали юдеї, — просити тебе, щоб ти зватра до синедріону Павла припровадив, ніби хочуть вони докладніш розпізнати про нього. 21 Отож, не послухайся їх, бо чигає на нього їх більш сорока чоловіка, що клятву склали ні їсти, ні пити, аж доки його не заб'ють. І тепер он готові вони, і чекають твого приречення“. 22 Тоді тисяцький відпустив юнака, наказавши йому — „не розповідати ані одному, що мені ти це вів“. 23 І він закликав якихось двох із сотників, і наказав: „Пришикуйте на третю годину вночі дві сотні вояків, щоб йти до Кесарії, і кіннотників сімдесят, та дві сотні стрільців. 24 Приготуйте також в'ючаків і Павла посадить, і здоровим його проведіть до намісника Фелікса. 25 І листа написав він такого ось змісту: 26 „Клáвдії Лісії намісникові вседостойному Феліксові — поздорóвлення! 27 Цього мужа, що його юдеї схопили були та хотіли забити, урятував я, із воякáми прийшовши, довідавшись, що він римлянин. 28 І хотів я довідатися про причину, що за неї його оскаржáli, та й привів був його до їхнього синедріону. 29 Я знайшов, що його винуватять у спірних речах їхнього Закону, і що провини не має він жадної, вартої смерті або ланцюгів. 30 Як донесли ж мені про ту змову, що юдеї вчинили на мужа цього, я зараз до тебе його відіслав, наказавши також позивáльникам, щоб перед тобою сказали, що мають на нього. Будь здоровий!“ 31 Отож вояки, як наказано їм, забрали Павла, і вночі попровадили в Антипатрїду. 32 А другого дня, полишивши кіннóтчиків, щоб йшли з ним, у фортецю вони повернулись. 33 А ті прибули в Кесарію, і, листа передавши намісникові, поставили

також Павла перед ним. **34** Намісник листа прочитав і спитав, із якого він країю. А довідавшись, що з Кілікії, промовив: **35** „Я тебе переслухаю, як прийдуть і твої позивальники“. І звелів стерегти його в Іродовому Преторії.

24 А по п'яти днях прибув первосвященик Ананій з якимись старшими, та з промовцем якимсь Тертілом, що перед намісником скаржилися на Павла. **2** Коли ж він був покликаний, то Тертил оскаржати зачав, промовляючи: „Через тебе великий мир маємо ми, і для народу цього добрі речі впроваджено через дбайливість твою, — **3** це ми завжди і скрізь визнаємо з подякою щирою, вседостойний наш Феліксе! **4** Та щоб довго тебе не турбувати, то благаю тебе, щоб ти коротко вислухав нас зо своєї ласкавости. **5** Ми переконались, що цей чоловік — то зараза, і що він колотнечу викликає між усіма юдеями в цілому світі, і що він провідник Назорейської ересі. **6** Він відважився навіть збезчестити храм, і його ми схопили були, і судити хотіли за нашим Законом. **7** Але тисяцький Лісій прибув, і з великим насильством видер його з наших рук, **8** а його винувальникам звелів йти до тебе. Ти сам зможеш від нього, розпитавши, дізнатись про все, у чому його ми винуємо“. **9** Юдеї також прилучились до того, говорячи, що то так. **10** І як намісник дав знака йому говорити, то Павло відповів: „Я знаю, що від літ багатьох ти суддя для народу цього, — тому буду сміліш боронитись. **11** Ти можеш довідатися, що нема більш дванадцяти день, як прийшов я до Єрусалиму поклонитися. **12** І вони ані в храмі, ані в синагогах, ні в місті мене не здібали, щоб я з ким сперечався, або колотнечу в народі здіймав. **13** І не можуть вони довести тобі того, у чому тепер оскаржають мене. **14** Але признаюсь тобі, що в дорозі оцій, яку звуть вони ерессю, я Богові отців служу так, що вірую всьому, що в Законі й у Пророків написане. **15** І маю надію я в Бозі, — чого й самі вони сподіваються, — що настане воскресіння

праведних і неправедних. **16** І я пильно дбаю про те, щоб завсіди мати сумління невинне, щодо Бога й людей. **17** А по довгих роках я прибув, щоб подати моему народові милостиню та приноси. **18** Ось при цьому знайшли мене дехто з юдеїв азійських очищеного в храмі, а не з натовпом чи з колотнечою. **19** Їм належало б ось перед тебе прийти й казати, коли мають вони що на мене. **20** Або самі ці нехай скажуть, чи якусь неправду знайшли на мені, як я в синедріоні стояв, **21** крім отого єдиного виразу, що я його крикнув, стоячи серед них: „За воскресіння мертвих приймаю від вас суд сьогодні!“ **22** Але Фелікс, дуже добре дорогу цю знавши, відрочив їм справу, говорячи: „Розсуджу вашу справу, коли тисяцький Лісій прибуде“. **23** І він сотникові наказав сторожити Павла, але мати полегшу, і не боронити нікому з близьких його, щоб служили йому. **24** А по декількох днях прийшов Фелікс із дружиною своєю Друзіллою, що була юдеянка, і покликав Павла, та слухав від нього про віру в Ісуса Христа. **25** І як розповідав він про праведність, і про здержливість, та про майбутній суд, то Фелікса страх обгорнув, і він відповів: „Тепер іди собі, відповідного ж часу покличу тебе!“ **26** Разом із тим і сподівався він, що дасть Павло грошей йому, тому й часто його прикликав і розмову з ним вів. **27** Як минуло ж два роки, то Фелікс одержав наступника, — Порція Феста. А Фелікс бажав догодити юдеям, — і в в'язниці Павла залишив.

25 А коли прибув Фест до свого намісництва, то він по трьох днях відійшов із Кесарії до Єрусалиму. **2** І поскаржилися йому на Павла первосвященики та головніші з юдеїв, і благали його, **3** і ніби милости просили для нього, щоб до Єрусалиму його припровадив, — вони змову вчинили, щоб смерть заподіяти йому по дорозі. **4** А Фест відповів, що Павла стережуть у Кесарії, і він сам незабаром туди подається. **5** „Отже, — сказав він, — хто спроможен із вас, нехай ті

вирушають разом зо мною, і коли є неправда яка в чоловікові цьому, нехай оскаржають його“. 6 І, пробувши в них днів не більше як вісім чи десять, він повернувся до Кесарії. А другого дня він засів на суддевім сидінні, і звелів, щоб привести Павла. 7 Як його ж привели, то стали навколо юдеї, що поприходили з Єрусалиму, і Павлу закидали багато тяжких винувачень, що їх не могли довести, 8 бо Павло боронився: „Я не провинився ні в чім ані проти Закону юдейського, ані проти храму, ані супроти кесаря“. 9 Тоді Фест, що бажав догодити юдеям, промовив Павлові на відповідь: „Чи ти хочеш до Єрусалиму піти, і там суд прийняти від мене про це?“ 10 Та Павло відказав: „Я стою перед судом кесаревим, де належить мені суд прийняти. Юдеїв нічим я не скривдив, як і ти дуже добре те знаєш. 11 Бо коли допустився я кривди, або гідне смерти вчинив що, то не відмовляюся вмерти. Як нема ж нічого того, у чім вони винуватять мене, то не може ніхто мене видати їм. Відкликаюсь до кесаря!“ 12 Тоді Фест, побалакавши з радою, відповідь дав: „Ти відкликався до кесаря, — до кесаря підеш!“ 13 Як минуло ж днів кілька, цар Агріппа й Верніка приїхали до Кесарії, щоб Феста вітати. 14 А що там багато днів вони пробули, то Фест виклав справу Павлову цареві й промовив: „Є один чоловік — від Фелікса лишений в'язень, 15 на якого, як в Єрусалимі я був, первосвященники й старші юдейські принесли скаргу, домагаючись його о́суду. 16 Я їм відповів, що римляни не мають звичаю людину якусь видавати на згубу, поки пізваний перед собою не матиме обвинувачів, і не буде йому дано можності для оборони від закидів. 17 І як зійшлись вони тут, то я, зволікання не роблячи жодного, сів наступного дня на сидіння судде́ве, і звелів привести цього мужа. 18 І винувальники стали круг нього, протé не вказали вини ані жодної з тих, яких я сподівався. 19 Та мали вони проти нього якісь суперечки про власне своє

марновірство, і про якогось Ісуса померлого, про Якого Павло твердив, що живий Він. 20 І я був непевний у цьому змаганні й спитав, чи не хоче піти він до Єрусалиму, і там суд прийняти про це? 21 Через те ж, що Павло заявив, щоб залишений був він на кесарів рózсуд, я звелів сторожити його, аж поки його не відправлю до кесаря“. 22 А Агріппа промовив до Феста: „Хотів би і я цього мужа послухати!“ „Узавтра — сказав той — почувеш його“. 23 А назавтра Агріппа й Верніка прийшли з превеликою пишністю, і на залу судóву ввійшли разом з тисяцькими та значнішими мужа́ми міста. І як Фест наказав, то Павло був привéдений. 24 І сказав до них Фест: „О царю Агріппо, та з нами присутні всі мужа́! Ви бачите того, що за нього весь люд юдейський мені докучав в Єрусалимі та тут, кричачі, що йому не повинно більш жити. 25 Я ж дізнався, що нічого, вартóго смерти, він не вчинив; а що сам він відкликався до Августа, розсудив я послати його. 26 Нічого не маю певного, що міг би про нього писати до пана. Тому я припровадив його перед вас, а найбільш перед тебе, царю Агріппо, щоб після переслу́хання мав що писати. 27 Бо здається мені нерозва́жливим ув'язненого посилати, і не ознáчити обвинувáчень на нього“.

26 А Агріппа сказав до Павла: „Дозволяємо тобі говорити про себе са́мого“. Павло тоді простягнув руку, і промовив у своїй обороні: 2 „О царю Агріппо! Уважаю себе за щасливого, що сьогодні я перед тобою боронитися маю з усьóго, у чім мене винуватять юдеї, 3 особливо ж то́му, що ти знаєш усі юдейські звича́ї та суперéчки. Тому я прошу мене вислухати терпля́че. 4 А життя моє змáлку, що спочáтку точилося в Єрусалимі серед наро́ду мого, знають усі юдеї, 5 які відають зда́вна мене, аби тільки схотіли засвídчити, — що я жив фарисеем за найдокладнішою сектою нашої віри. 6 І тепер я стою отут сýджений за надію обітниці, що Бог дав її нашим

отцям, 7 а її виконання чекають побачити наші дванадцять племен, слугачи Богові безперестанно вдень та вночі. За цю надію, о царю, мене винуватять юдеї! 8 Чому ви вважаєте за наймовірне, що Бог воскрешає померлих? 9 Правда, думав був я, що мені належить чинити багато ворожого проти Ймення Ісуса Назаряніна, 10 що я в Єрусалимі й робив, і багато кого зо святих до в'язниць я замкнув, як отримав був владу від первосвящеників; а як їх убивали, я голос давав проти них. 11 І часто по всіх синагогах караючи їх, до богозневаги примушував я, а лютуючи вельми на них, переслідував їх навіть по закордонних містах. 12 Коли в цих справах я йшов до Дамаску зо владою та припорученням первосвящеників, 13 то опівдні, о царю, на дорозі побачив я світло із неба, ясніше від світлості сонця, що осяяло мене та тих, хто разом зо мною йшов! 14 І як ми всі повалились на землю, я голос почув, що мені говорив єврейською мовою: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш? Трудно тобі бити ногою колючку!“ 15 А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він відказав: „Я Ісус, що Його переслідуєш ти. 16 Але підведіся, і стань на ноги свої. Бо на те Я з'явився тобі, щоб тебе вчинити слугою та свідком того, що ти бачив та що Я відкрию тобі. 17 Визволяю тебе від твого народу та від поган, до яких Я тебе посилаю, — 18 відкрити їм очі, щоб вони навернулись від темряви в світло та від сатаніної влади до Бога, щоб вірою в Мене отримати їм дарування гріхів і насліддя з освяченими“. 19 Через це я, о царю Агріппо, не був супротивний видінню небесному, 20 але мешканцям перше Дамаску, потім Єрусалиму й усякого краю юдейського та поганам я проповідував, щоб покаялися й навернулись до Бога, і чинили діла, гідні покаєння. 21 Через це юдеї в святині схопили мене та й хотіли роздерти. 22 Але, поміч від Бога одержавши, я стою аж до дня сьогоднішнього та свідкую малому й великому, нічого не розповідаючи, окрім того, що сказали

Пророки й Мойсей, що статися має, — 23 що має Христос постраждати, що Він, як перший воскреснувши з мертвих, проповідувати буде світло народів і поганам!“ 24 Коли ж він боронився отак, то Фест проказав гучним голосом: „Дурієш ти, Павле! Велика наука доводить тебе до нерозуму!“ 25 А Павло: „Не дурію — сказав, — о Фесте достойний, але провіщаю слова правди та щирого розуму. 26 Цар бо знає про це, — до нього з відвагою я й промовляю. Бо не гадаю я, щоб із цього щобудь сховалось від нього, — бо не в закутку діялось це. 27 Чи віруєш, царю Агріппо, Пророкам? Я знаю, що віруєш“. 28 Агріппа ж Павлові: „Ти мало що не намовляєш мене, щоб я став християніном“. 29 А Павло: „Благав би я Бога, щоб чи мало, чи багато, — не тільки но ти, але й усі, хто чує сьогодні мене, зробились такими, як і я, крім оцих ланцюгів“. 30 І встав цар та намісник, і Верніка та ті, хто з ними сидів. 31 І набік вони відійшли, і розмовляли один до одного й казали: „Нічого, вартото смерти або ланцюгів, чоловік цей не робить!“ 32 Агріппа ж до Феста сказав: „Міг би бути відпущений цей чоловік, якби не відкликався був до кесаря“

27 А коли постановлено, щоб відплинули ми до Італії, то віддано Павла та ще деяких інших ув'язнених сотникові, Юлієві на ім'я, з полку Августа. 2 І посідали ми на корабля адрамітського, що пливті мав біля місць азійських, та й відчалили. Із нами був Арістарх македонець із Солуня. 3 А другого дня ми пристали в Сидоні. До Павла ж Юлій ставивсь по-людському, і дозволив до друзів піти, та їхньої опіки зазнати. 4 А вірушивши звідти, припливли ми до Кіпру, бо вітри супротивні були. 5 Коли ж переплинули море, що біля Кілікії й Памфілії, то ми прибули до Лікійської Міри. 6 І там сотник знайшов корабля олександрійського, що плів в Італію, і всадив нас на нього. 7 І днів багато помалу пливлі ми, і насилу наспроти Кніду приплинули, а що вітер нас не допускав, попливли ми додолу на Крит

при Салмоні. 8 І коли ми насилу минули його, то припливли до одного місця, що зветься Доброю Пристанню, недалеко якого знаходиться місто Ласея. 9 А як часу минуло багато, і була вже плавба небезпечна, бо минув уже й піст, то зачав Павло радити, 10 говорячи їм: „О мужі! Я бачу, що буде плавба з перешкодами та з великим ущербком не лиш для вантажу й корабля, але й для наших душ“. 11 Та сотник довір'яв більше стерничому та власникові корабля, ніж тому, що Павло говорив. 12 А що пристань була на зимівлю невігідна, то більшість давала пораду відплинути звідти, щоб, як можна, дістатись до Фініка, і перезимувати в пристані критській, неприступній західнім вітрам із півдня та з півночі. 13 А як вітер південний повіяв, то подумали, що бажання вони досягли, тому витягли ківти й попливли покрай Криту. 14 Але незабаром ударив на них рвучкий вітер, що зветься евроклідон. 15 А коли корабель був підхплений, і не міг противитись вітрові, то йому віддалися ми й понеслися. 16 І наїхали ми на один острівець, що Клавдою зветься, і човна насилу затримати змогли. 17 Коли ж його витягли, то засобів допоміжних добирали й корабля підв'язали. А боявшись, щоб не впасти на Сірт, попускали вітрила, і носилися так. 18 А коли зачала буря міцно нас кидати, то другого дня стали ми розвантажуватись, 19 а третього дня корабельне знаряддя ми повикидали власноруч. 20 А коли довгі дні не з'являлось ні сонце, ні зорі, і буря чимала на нас напирала, то останню надію ми втратили, щоб нам урятуватись. 21 А як довго не їли вони, то Павло став тоді серед них і промовив: „О мужі, тож треба було мене слухатися та не відпливати від Криту, — і обминули б були ці терпіння та шкоди. 22 А тепер вас благаю триматись на дусі, бо ні одна душа з вас не згине, окрім корабля. 23 Бо ночі цієї з'явився мені Ангол Бога, Якому належу й Якому служу, 24 та і прорік: „Не бійся, Півле, бо

треба тобі перед кесарем стати, і ось Бог дарував тобі всіх, хто з тобою пливе“. 25 Тому то тримайтесь на дусі, о мужі, бо я вірую Богові, що станеться так, як було мені сказано. 26 І ми мусимо наткнутись на острів якийсь“. 27 А коли надійшла чотирнадцята ніч, і ми носились по Адріатичькому морю, то десь коло півночі стали домислюватись моряки, що наближуються до якоїсь землі. 28 І, запустивши оливницю, двадцять сяжнів знайшли. А від їхавши трохи, запустити оливницю знову, — і знайшли сяжнів п'ятнадцять. 29 І боявшись, щоб не натрапити нам на скелясті місця, ми закинули чотири ківти з кормі, і благали, щоб настав день. 30 А коли моряки намагались утекти з корабля, і човна спускали до моря, вдаючи, ніби ківти закинути з носа хочуть, 31 то сказав Павло сотникові й воякам: „Як вони в кораблі не зостануться, то спасіть ви не зможете!“ 32 Тоді воякі перерізали мотузи в човна, і дали йому впасти. 33 А коли розвиднятися стало, то благав Павло всіх, щоб поживу прийняти, і казав: „Чотирнадцятий день ось сьогодні без їжі ви перебуваєте, очікуючи та нічого не ївши. 34 Тому то благаю вас їжу прийняти, бо це на рятунок вам буде, — бо жодному з вас не спаде з голови й волосіна!“ 35 А промовивши це, узяв хліб та подякував Богові перед усіма, і, поламавши, став їсти. 36 Тоді всі підніслися на дусі, і, стали поживу приймати. 37 А всіх душ нас було в кораблі — двісті сімдесят шість. 38 І як наїлись вони, то стали полегшувати корабля, викидаючи збіжжя до моря. 39 А коли настав день, то вони не могли розпізнати землі, одначе затоку якусь там угледіли, що берега плаского мала, до якого й вирішили, як можна, приплисти з кораблем. 40 Підняли тоді ківти, і повкидали до моря, і порозв'язували поворόзки в стерна, і вітрило мале за вітром поставили, — та й покерували до берега. 41 Та ось ми натрапили на місце, що мало з обох сторін море, і корабель опинивсь на мілководді: ніс загруз й позоставсь нерухомий,

а корма розбивалася силою хвиль. **42** Воякі ж були змовилися повбивати в'язнів, щоб котрійсь не поплив і не втік. **43** Але сотник хотів урятувати Павла, і заборонив їхній намір, і звелів усім тим, хто плівати вміє, щоб скакали та перші на берег виходили, **44** а інші — хто на дошках, а хто на чімбудь з корабля. І таким чином сталося, що всі врятувались на землю!

28 А коли врятувались ми, то довідалися, що острів той зветься Меліта. **2** Тубільці ж нам виявили надзвичайну людяність, бо вони запалили огонь, — шов бо дощ і був холод, — і прийняли нас усіх. **3** Як Павло ж назбирав купу хмизу та й поклав на огонь, змія вискочила через жар, — і почепилась на руку йому. **4** Як тубільці ж угледіли, що змія почепилась на руку йому, зачали говорити один одному: „Либонь цей чоловік душолюб, що йому, від моря врятованому, Помста жити не дозволила!“ **5** Він струснув ту звірюку в огонь, — і ніякої шкоди не зазнав! **6** А вони сподівалися, що він спухне або впаде мертвий уміть. Коли ж довго чекали того та побачили, що ніякого лиха не сталося з ним, думку змінили й казали, що він бог. **7** Навкруги ж того місця знаходились добра начальника острова, на ім'я Публія, — він прийняв нас, і три дні ласкаво гостів. **8** І сталося, що Публіїв батько лежав, слабий на пропасницю та на червінку. До нього Павло ввійшов і помолвився, і, руки на нього поклавши, уздоровив його. **9** Якже трапилось це, то й інші на острові, що мали хвороби, приходили та вздоровлялись. **10** Вони нас вшанували й великими почестями, а як ми від'їжджали, понакладали, чого було треба. **11** А по трьох місяцях ми відпливли на олександрійському кораблі, що мав знака братів Діоскурів, і що на острові він перезимував. **12** І, як ми допливли в Сіракузи, пробули там три дні. **13** А звідти, пливучи понад берегом, прибули ми до Регії, а що вітер південний повіяв за день, то другого дня прибули в Путеолі, **14** де знайшли ми братів, вони ж нас улагали сім

день позостатися в них. І ось так прибули ми до Риму. **15** А звідти брати, прочувши про нас, назустріч нам вийшли аж до Аппіфору та до Тритаверни. Побачивши їх, Павло дякував Богові та посмілішав. **16** А коли прибули ми до Риму, Павлові дозволено жити осібно, ураз із вояком, що його сторожив. **17** І сталося, по трьох днях Павло скликав знатніших з юдеїв. Як зійшлися ж вони, він промовив до них: „Мужі-браття! Не вчинив я нічого проти люду чи звичаїв отцівських, та протé мене відано з Єрусалиму ув'язненого в руки римлян. **18** Вони мене вислухали та й хотіли пустити, бож провини смертельної ні однієї в мені не було. **19** Та юдеї противилися, тому змушений був я відкликатися на суд кесарів, але не для того, щоб народ свій у чомусь оскаржити. **20** Тож із цієї причини покликав я вас, щоб побачити й порозмовляти, — бо то за надію Ізраїлеву я обкутий цими кайданами“. **21** А вони відказали йому: „Не одержали ми ні листів із Юдеї про тебе, ані жоден із братів не прийшов, і не звістив, і не казав чого злого про тебе. **22** Але прагнемо ми, щоб почути від тебе, яку думку ти маєш, бо відомо про секту цю нам, що їй скрізь спротивляються“ **23** А коли вони визначили йому день, то дуже багато прийшло їх до нього в господу. А він їм від ранку до вечора розповідав, та про Боже Царство свідочтва давав, і переконував їх про Ісуса Законом Мойсея й Пророками. **24** І одні вірили в те, про що він говорив, а інші не вірили. **25** Вони між собою незгідні були й повиходили, як промовив Павло одне слово, що добре прорік Дух Святий отцям нашим через пророка Ісаю, **26** промовляючи: „Піди до народу цього та й скажи: Ви вухом почуете, та розуміти не будете, дивитися будете оком, але не побачите! **27** Затовстіло бо серце людей цих, тяжко чують на вуха вони, і зажмурили очі свої, щоб якось не побачити очима, і не почути вухами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздоровив!“ **28** Тож нехай для вас буде відоме, що послано Боже спасіння оце до поган, — і почують вони!“ **29**

Як промовив він це, розійшлися юдеї, велику суперечку провадивши поміж собою. **30** І цілих два роки Павло пробув у найнятім домі своїм, і приймав усіх, хто приходив до нього, **31** і проповідував він Боже Царство, та з відвагою повною беззаборонно навчав про Господа Ісуса Христа!

До римлян

1 Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіщання Євангелії Божої, **2** яку Він перед тим приобіцяв через Своїх пророків у святих Писаннях, **3** про Сина Свого, що тілом був із насіння Давидового, **4** і об'явився Сином Божим у силі, за Духом святости, через воскресіння з мертвих, про Ісуса Христа, Господа нашого, **5** що через Нього прийняли ми благодать і апостолство на послух віри через Ім'я Його між усіма народами, **6** між якими й ви, покликані Ісуса Христа, — **7** усім, хто знаходиться в Римі, улюбленим Божим, покликаним святим, — благодать вам та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **8** Отже, насамперед дякую Богові моему через Ісуса Христа за всіх вас, що віра ваша звіщається по всьому світові. **9** Бо свідок мені Бог, Якому служу духом своїм у звіщанні Євангелії Його Сина, що я безперестанно згадую про вас, **10** і в молитвах своїх завжди молюся, щоб воля Божа щасливо попровідила мене коли прийти до вас. **11** Бо прагну вас бачити, щоб подати вам якого дара духовного для зміцнення вас, **12** цебто потішитись разом між вами спільною вірою — і вашою, і моєю. **13** Не хочу ж, щоб ви не знали, браття, що багато разів мав я замір прийти до вас, але мені перешкоджувано аж досі, щоб мати який плід і в вас, як і в інших нарідів. **14** А гелленам і чужоземцям, розумним і немудрим — я боржник. **15** Отже, щодо мене, я готовий і вам, хто знаходиться в Римі, звіщати Євангелію. **16** Бо я не соромлюсь Євангелії, бож вона — сила Божа на спасіння кожному, хто вірує, перше ж юдеєві, а потім гелленові. **17** Праведність бо Божа з'являється в ній з віри в віру, як написано: „А праведний житиме вірою“. **18** Бо гнів Божий з'являється з неба на всяку безбожність і неправду людей, що правду гамують неправдою, **19** тому, що те, що можна знати про Бога, явне для них, бо їм Бог об'явив. **20** Бо Його невидіме від

створення світу, власне Його вічна сила й Божество, думанням про твори стає видіме.

Так що нема їм виправдання, **(aidios g126)** **21** бо, пізнавши Бога, не прославляли Його, як Бога, і не дякували, але зникчємніли своїми думками, і запаморочилось нерозумне їхнє серце. **22** Називаючи себе мудрими, вони потуманіли, **23** і славу нетлінного Бога змінили на подобу образу тлінної людини, і птахів, і чотириногих, і гадів. **24** Тому то й видав їх Бог у пожадливість їхніх сердець на нечистість, щоб вони самі знеславляли тіла свої. **25** Вони Божу правду замінили на неправду, і честь віддавали, і служили створінню більш, як Творцеві, що благословенний навіки, амінь. **(aiōn g165)** **26** Через це Бог їх видав на пожадливість ганьбу, — бо їхні жінки замінили природне єднання на протиприродне. **27** Так само й чоловіки, позоставивши природне єднання з жіночою статтю, розпалилися своєю пожадливістю один до одного, і чоловіки з чоловіками сором чинили. І вони прийняли в собі відплату, відповідну їхньому блудові. **28** А що вони не вважали за потрібне мати Бога в пізнанні, видав їх Бог на розум перевернений, — щоб чинили непристойне. **29** Вони повні всякої неправедности, лукавства, зажерливости, злоби, повні заздрости, убивства, суперечки, омани, лихих звичаїв, **30** обмовники, наклепники, богоненавидники, напасники, чваньки, пишні, винахідники зла, неслухняні батькам, **31** нерозумні, зрадники, нелюбовні, немилостиві. **32** Вони знають присуд Божий, що ті, хто чинить таке, варті смерти, а проте не тільки самі чинять, але й хвалять тих, хто робить таке.

2 Ось тому без виправдання ти, кожний чоловіче, що судиш, бо в чому осуджуєш іншого, сам себе осуджуєш, бо чиниш те саме й ти, що судиш. **2** А ми знаємо, що суд Божий поправді на тих, хто чинить таке. **3** Чи ти думаєш, чоловіче, судячи тих, хто чинить таке, а сам робиш таке саме, — що ти втечеш від суду Божого? **4**

Або погóрджуеш багатством Його добрости, лáгідности та довготерпіння, не знаючи, що Божа добрiсть провадить тебе до пока́ння? **5** Та через жорстокiсть свою й нерозкаянiсть серця збираєш собі гнiв на день гнiву та об'явлення справедливого суду Бога, **6** що „кожному віддасть за його вчинками“: **7** тим, хто витривалiстю в добрім дiлi шукає слави, i чести, i нетлiння, — життя вiчне, (aiōnios g166) **8** а сварливим та тим, хто противиться правдi, але кориться неправдi, — лютiсть та гнiв. **9** Недоля та úтиск на всяку душу людини, хто чинить зле, юдея ж перше та гéллена, **10** а слава, i честь, i мир усякому, хто чинить добре, юдеєви ж перше та гéлленовi. **11** Бо не дивиться Бог на обличчя! **12** Котрi бо згрішили без Закóну, без Закóну й загинуть, а котрi згрішили в Закóні, приймуть суд за Закóном. **13** Бо не слухачi Закóну справедливи перед Богом, але виконавцi Закону вiправданi бóдуть. **14** Бо коли погани, що не мають Закóну, з природи чинять закóнне, вони, не мавши Закóну, самi собі Закóн, **15** що виявляють дiло Закóну, написано в серцях своїх, як свiдчить їм сумлiння та їхнi думкi, що то осуджують, то виправдують одна óдну, **16** дня, коли Бог, згiдно з моїм благовiстям, буде судити таємнi речi людей через Ісуса Христа. **17** Ось ти звешся юдеєм, i спираєшся на Закóна, i хвалишся Богом, **18** i знаєш волю Його, i розумiєш, щó краще, навчившись iз Закóну, **19** i маєш певнiсть, що ти провiдник для слiпих, свiтло для тих, хто знаходиться в тёмрявi, **20** вихóвник нерозумним, учитель дiтям, що ти маєш зразок знання й правди в Закóні. **21** Отож, ти, що iншого навчаєш, себе самого не вчиш! Проповiдуєш не кра́сти, а сам кра́деш! **22** Наказуючи не чинити перелюбу, чиниш перелюб! Гидóючи їдолами, чиниш святокра́дство! **23** Ти, що хвiлишся Закóном, зневажаєш Бога переступом Закóну! **24** Бо „через вас зневажається Боже Ймення в поган“, як написано. **25** Обрiзання корiсне, коли виконуєш Закóна; а коли ти переступник Закóну, то обрiзання твоє стало

необрiзанням. **26** Отож, коли необрiзаний зберiгає постанови Закóну, то чи не порухається його необрiзання за обрiзання? **27** I необрiзаний з природи, виконуючи Закóна, чи не осудить тебе, переступника Закону з Писанням i обрiзанням? **28** Бо не той юдей, що є ним назовнi, i не то обрiзання, що назовнi на тiлi, **29** але той, що є юдей потаємно, духово, i обрiзання — серця духом, а не за буквою; i йому похвалá не від людей, а від Бога.

3 Отож, щó має бiльшого юдей, або яка кóристь від обрiзання? **2** Багато, на всякий спосiб, а насамперед, що їм доверiні були Слова́ Божi. **3** Бо що ж, що не вiрували деякi? Чи ж їхнє недовiрство знищить вiрнiсть Божу? **4** Зóвсім нi! Бож Бог правдивий, а кожна людина неправдива, як написано: „Щоб був Ти вiправданий у словах Своїх, i перемiг, коли будеш судитися“. **5** А коли наша неправеднiсть виставляє праведнiсть Божу, то що скажемо? Чи ж Бог несправедливий, коли гнiв виявляє? Говорю по-людському. **6** Зóвсім нi! Бож як Бог судитиме свiт? **7** Бо коли Божа правда через мою неправду збiльшилась на славу Йому, пощо судити ще й мене, як грiшника? **8** I чи не так, як нас лають, i як деякi говорять, нiби ми кажемо: „Робiмо зле, щоб вийшло добре?“Справедливий óсуд на таких! **9** То що ж? Маємо перевагу? Анiтрóхи! Бож ми перед тим довелi, що юдеi й гéллени — усi під грiхом, **10** як написано: „Нема праведного ані óдного; **11** нема, хто розумiв би; немає, хто Бога шукав би, — **12** усi повiдступали, рáзом стали непотрiбнi, нема доброчинця, нема нi óдного! **13** Грiб відкритий — їхнє горло, язиком своїм кажуть неправду, отрута змiйна на їхнiх губáх, **14** устá їхнi повнi прокляття й гiркóти! **15** Швидкi їхнi ноги, щоб кров проливати, **16** руiна та злиднi на їхнiх дорогах, **17** а дороги миру вони не пiзнали! **18** Нема страху Божого перед очима їхнiми“. **19** А ми знаємо, що скiльки говорить Закóн, він говорить до тих, хто під Закóном, щоб замкнути всякi устá, i

щоб став увесь світ винний Богові. **20** Бо жодне тіло ділами Закону не виправдається перед Ним, — Законом бо гріх пізнається. **21** А тепер, без Закону, праведність Божа з'вилася, про яку свідчать Закон і Пророки. **22** А Божа праведність через віру в Ісуса Христа в усіх і на всіх, хто вірує, бо різниці немає, **23** бо всі згрішили, і позбавлені Божої слави, **24** але дарма виправдуються Його благодаттю, через відкуплення, що в Ісусі Христі, **25** що Його Бог дав у жертву примирення в крові Його через віру, щоб виявити Свою праведність через відпущення давніше вчинених гріхів, **26** за довготерпіння Божого, щоб виявити Свою праведність за теперішнього часу, щоб бути Йому праведним, і виправдувати того, хто вірує в Ісуса. **27** Тож де похвальба? Виключена. Яким законом? Законом діл? Ні, але законом віри. **28** Отож, ми визнаємо, що людина виправдується вірою, — без діл Закону. **29** Хіба ж Бог тільки для юдеїв, а не й для поган? Так, і для поган, **30** бо є один тільки Бог, що виправдає обрізання з віри й необрізання через віру. **31** Тож чи не нищимо ми Закону вірою? Зовсім ні, — але зміцнюємо Закону.

4 Що ж, скажемо, знайшов Авраам, наш отець за тілом? **2** Бо коли Авраам виправдався ділами, то він має похвалу, та не в Бога. **3** Що бо Писання говорить? „Увірував Авраам Богові, і це йому залічено в праведність“. **4** А заплата виконавцеві не рахується з милости, але з обов'язку. **5** А тому, хто не виконує, але вірує в Того, Хто виправдує нечестивого, віра його порохується в праведність. **6** Як і Давид називає блаженною людину, якій рахує Бог праведність без діл: **7** „Блаженні, кому прощені беззаконня, і кому прикриті гріхи. **8** Блаженна людина, якій Господь не порохує гріха!“ **9** Чи ж це блаженство з обрізання чи з необрізання? Бо говоримо, що „віра залічена Авраамові в праведність“. **10** Як же залічена? Як був в обрізанні, чи в необрізанні? Не в обрізанні, але в необрізанні! **11** І прийняв він ознаку обрізання, — печать праведности

через віру, що її в необрізанні мав, щоб йому бути отцем усіх віруючих, хоч були необрізані, щоб і їм залічено праведність, **12** і отцем обрізаних, не тільки тих, хто з обрізання, але й тих, хто ходить по слідах віри, що її в необрізанні мав наш отець Авраам. **13** Бо обітницю Авраамові чи його насінню, що бути йому спадкоємцем світу, дано не Законом, але праведністю віри. **14** Бо коли спадкоємці ті, хто з Закону, то спорожніла віра й знівечилася обітниця. **15** Бо Закон чинить гнів; де ж немає Закону, немає й переступу. **16** Через це з віри, щоб було з милости, щоб обітниця певна була всім нащадкам, не тільки тому, хто з Закону, але й тому, хто з віри Авраама, що отець усім нам, **17** як написано: „Отцем багатьох народів Я поставив тебе, “— перед Богом, Якому він вірив, Який оживляє мертвих і кличе неіснуюче, як існуюче. **18** Він — проти надії — увірував у надії, що стане батьком багатьох народів, за сказаним: „Таке численне буде насіння твоє!“ **19** І не знеміг він у вірі, і не вважав свого тіла за вже омертвіле, будучи майже сторічним, ні утроби Сариної за змертвілу, **20** і не мав сумніву в обітницю Божу через недовірство, але зміцнівся в вірі, і віддав славу Богові, **21** і був зовсім певний, що Він має силу й виконати те, що обіцяв. **22** Тому й „залічено це йому в праведність“. **23** Та не написано за нього одного, що залічено йому, **24** а за нас, — залічиться й нам, що віруємо в Того, Хто воскресив із мертвих Ісуса, Господа нашого, **25** що був виданий за наші гріхи, і воскрес для виправдання нашого.

5 Отож, виправдавшись вірою, майте мир із Богом через Господа нашого Ісуса Христа, **2** через Якого ми вірою одержали доступ до тієї благодаті, що в ній стоїмо, і хвалимося надією слави Божої. **3** І не тільки нею, але й хвалимося в утисках, знаючи, що утиски приносять терпеливість, **4** а терпеливість — досвід, а досвід — надію, **5** а надія не засоромить, бо любов Божа вилася в наші серця Святим Духом, даним нам. **6** Бо

Христос, коли ми були ще недужі, своєї пори помер за нечестивих. 7 Бо навряд чи помер хто за праведника, ще бо за доброго може хто й відважитися вмерти. 8 А Бог доводить Свою любов до нас тим, що Христос умер за нас, коли ми були ще грішниками. 9 Тож тим більше спасемося Ним від гніву тепер, коли кров'ю Його ми виправдані. 10 Бо коли ми, будши ворогами, примирилися з Богом через смерть Сина Його, то тим більше, примирившись, спасемося життям Його. 11 І не тільки це, але й хвалімося в Бозі через Господа нашого Ісуса Христа, що через Нього одержали ми тепер примирення. 12 Тому то, як через одного чоловіка ввійшов до світу гріх, а гріхом смерть, так прийшла й смерть в усіх людей через те, що всі згрішили. 13 Гріх бо був у світі й до Закону, але гріх не ставиться в провину, коли немає Закону. 14 Та смерть панувала від Адама аж до Мойсея і над тими, хто не згрішив, подібно переступу Адама, який є образ майбутнього. 15 Але не такий дар благодаті, як переступ. Бо коли за переступ одного померло багато, то тим більш благодать Божа й дар через благодать однієї Людини, Ісуса Христа, щедро спливі на багатьох. 16 І дар не такий, як те, що сталося від одного, що згрішив; бо суд за один прогріх — на осуд, а дар благодаті — на виправдання від багатьох прогріхів. 17 Бо коли за переступ одного смерть панувала через одного, то тим більше ті, хто приймає рясноту благодаті й дар праведности, запанують у житті через одного Ісуса Христа. 18 Ось тому, як через переступ одного на всіх людей прийшов осуд, так і через праведність Одного прийшло виправдання для життя на всіх людей. 19 Бо як через непослух одного чоловіка багато-хто стали грішними, так і через послух Одного багато-хто стануть праведними. 20 Закон же прийшов, щоб збільшився переступ. А де збільшився гріх, там зарясніла благодать, 21 щоб, як гріх панував через смерть, так само й благодать запанувала через праведність для життя

вічного Ісусом Христом, Господом нашим. (aiōnios 9166)

6 Що ж скажемо? Позостанемося в гріху, щоб благодать примножилась? Зовсім ні! 2 Ми, що вмерли для гріха, як ще будемо жити в нім? 3 Чи ви не знаєте, що ми всі, хто христився у Христа Ісуса, у смерть Його христилися? 4 Отож, ми поховані з Ним хрищенням у смерть, щоб, як воскрес Христос із мертвих славою Отця, так щоб і ми стали ходити в обновленні життя. 5 Бо коли ми з'єдналися подобою смерти Його, то з'єднаємося і подобою воскресення, 6 значить те, що наш давній чоловік розп'ятий із Ним, щоб знищилось тіло гріховне, щоб не бути нам більше рабами гріха, 7 бо хто вмер, той звільнився від гріха! 8 А коли ми померли з Христом, то віруємо, що й жити з Ним будемо, 9 значить, що Христос, воскреснувши з мертвих, уже більш не вмирає, — смерть над Ним не панує вже більше! 10 Бо що вмер Він, то один раз умер для гріха, а що живе, то для Бога живе. 11 Так само ж і ви вважайте себе за мертвих для гріха й за живих для Бога в Христі Ісусі, Господі нашім. 12 Тож нехай не панує гріх у смертельному вашому тілі, щоб вам слухатись його пожадливість, 13 і не віддавайте членів своїх гріхові за зняряддя неправедности, але віддайте себе Богові, як ожилих із мертвих, а члени ваші — Богові за зняряддя праведности. 14 Бо хай гріх не панує над вами, — ви бо не під Законом, а під благодаттю. 15 Що ж? Чи будемо грішити, бо ми не під Законом, а під благодаттю? Зовсім ні! 16 Хіба ви не знаєте, що кому віддаєте себе за рабів на послух, то ви й раби того, кого слухаетесь, — або гріха на смерть, або послуху на праведність? 17 Тож дяка Богові, що ви, будши рабами гріха, від серця послухались того роду науки, якому ви себе віддали. 18 А звільнившись від гріха, стали рабами праведности. 19 Говорю я по-людському, через неміч вашого тіла. Бо як ви віддавали були члени ваші за рабів нечистоті й беззаконню на беззаконня, так тепер віддайте члени ваші за рабів

праведности на освячення. **20** Бо коли були ви рабами гріха, то були вільні від праведности. **21** Який же плід ви мали тоді? Такі речі, що ними соромитесь тепер, бо кінець їх — то смерть. **22** А тепер, звільнившись від гріха й ставши рабами Богові, маєте плід ваш на освячення, а кінець — життя вічне. (aiōnios g166) **23** Бо заплата за гріх — смерть, а дар Божий — вічне життя в Христі Ісусі, Господі нашім! (aiōnios g166)

7 Чи ви не знаєте, браття, — бо говорю тим, хто знає Закону, — що Закон панує над людиною, поки вона живе? **2** Бо заміжня жінка, поки живе чоловік, прив'язана до нього Законом; а коли помре чоловік, вона звільняється від закону чоловіка. **3** Тому то, поки живе чоловік, вона буде вважатися перелюбницею, якщо стане дружиною іншому чоловікові; коли ж чоловік помре, вона вільна від Закону, і не буде перелюбницею, якщо стане за дружину іншому чоловікові. **4** Так, мої браття, і ви вмерли для Закону через тіло Христове, щоб належати вам іншому, Воскріслому з мертвих, щоб принісати плід Богові. **5** Бо коли ми жили за тілом, то пристрасті гріховні, що походять від Закону, діяли в наших членах, щоб принісати плід смерті. **6** А тепер ми звільнились від Закону, умерши для того, чим були зв'язані, щоб служити нам оновленням духа, а не старістю букви. **7** Що ж скажемо? Чи Закон — то гріх? Зовсім ні! Але я не пізнав гріха, як тільки через Закон, бо я не знав би пожадливого, коли б Закон не наказував: „Не пожадай“. **8** Але гріх, узявши привід від заповіді, зробив у мені всяку пожадливість, бо без Закону гріх мертвий. **9** А я колись жив без Закону, але, коли прийшла заповідь, то гріх ожив, **10** а я вмер; і сталася мені та заповідь, що для життя, на смерть, **11** бо гріх, узявши причину від заповіді, звів мене, і нею вмертвив. **12** Тому то Закон святий, і заповідь свята, і праведна, і добра. **13** Тож чи добре стало мені смертю? Зовсім ні! Але гріх, щоб стати гріхом, приніс мені смерть добром, щоб

гріх став міцно грішний через заповідь. **14** Бо ми знаємо, що Закон духовний, а я тілесний, прódаний під гріх. **15** Бо щó я виконую, не розумію; я бо чиню не те, щó хочу, але щó ненавиджу, те я роблю. **16** А коли роблю те, чого я не хóчу, то згоджуюсь із Законом, що він добрий, **17** а тому вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. **18** Знаю бо, що не живе в мені, щéбто в тілі моім, добре; бо бажання лежить у мені, але щóб виконати добре, того не знаходжу. **19** Бо не роблю я доброго, що хочу, але зле, чого не хочу, це чиню. **20** Коли ж я роблю те, чого не хочу, то вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. **21** Тож знаходжу закóна, коли хочу робити добро, — що зло лежить у мені. **22** Бо маю задоволення в Законі Божому за внúтрішнім чоловіком, **23** та бачу інший закóн у членах своїх, що воює проти закону мого розуму, і полóнить мене законом гріховним, що знаходиться в членах моїх. **24** Нещасна я людина! Хто мене вівольить від тіла цієї смерті? **25** Дякую Богові через Ісуса Христа, Господа нашого. Тому́ то я сам служу́ розумом Законові Божому, але тілом — закону гріховному.

8 Тож немає тепер жодного óсуду тим, хто ходить у Христі Ісусі не за тілом, а за Духом, **2** бо закóн Духа життя в Христі Ісусі визволив мене від закóну гріха й смерті. **3** Бо щó було неможливе для Закону, у чóму був він безсилий тілом, — Бог послав Сина Свого в подобі гріховного тіла, і за гріх осудив гріх у тілі, **4** щóб виконалось виправдання Закону на нас, що ходимо не за тілом, а за Духом. **5** Бо ті, хто ходить за тілом, думают про тілесне, а хто за Духом — про духовне. **6** Бо думка тілесна — то смерть, а думка духовна — життя та мир, **7** думка бо тілесна — ворожнеча на Бога, бо не кóриться Законові Божому, та й не може. **8** І ті, хто хóдить за тілом, не можуть догодити Богові. **9** А ви не в тілі, але в Дусі, бо Дух Божий живе в вас. А коли хто не має Христового Духа, той не Його. **10** А коли Христос у вас, то хоч тіло мертве через гріх, але дух живий

через праведність. **11** А коли живе в вас Дух Того, Хто воскресив Ісуса з мертвих, Той, хто підняв Христа з мертвих, оживить і смертельні тіла ваші через Свого Духа, що живе в вас. **12** Тому то, браття, ми не боржники тіла, щоб жити за тілом; **13** бо коли живете за тілом, то маєте вмерти, а коли Духом умертвляєте тілесні вчинки, то будете жити. **14** Бо всі, хто водиться Духом Божим, вони сини Божі; **15** бо не взяли ви духа неволі знов на страх, але взяли ви Духа синівства, що через Нього кличемо: „Авва, Отче!“ **16** Сам Цей Дух свідчить разом із духом нашим, що ми — діти Божі. **17** А коли діти, то й спадкоємці, спадкоємці ж Божі, а співспадкоємці Христові, коли тільки разом із Ним ми терпимо, щоб разом із Ним і прославитись. **18** Бо я думаю, що страждання теперішнього часу нічого не варті супроти тієї слави, що має з'явитися в нас. **19** Бо чекання створіння очікує з'явлення синів Божих, **20** бо створіння покорилось марноті не добровільно, але через того, хто скорив його, в надії, **21** що й саме створіння візволиться від неволі тління на волю слави синів Божих. **22** Бо знаємо, що все створіння разом зідхає й разом мучиться аж досі. **23** Але не тільки воно, але й ми самі, маючи зачаток Духа, і ми самі в собі зідхаємо, очікуючи синівства, відкуплення нашого тіла. **24** Надією бо ми спаслись. Надія ж, коли бачить, не є надія, бо хто що бачить, чому б того й надіявся? **25** А коли сподіваємось, чого не бачимо, то очікуємо того з терпеливістю. **26** Так само ж і Дух допомагає нам у наших немочах; бо ми не знаємо, про що маємо молитись, як належить, але Сам Дух заступається за нас невимовними зідханнями. **27** А Той, Хто досліджує серця, знає, яка думка Духа, бо з волі Божої заступається за святих. **28** І знаємо, що тим, хто любить Бога, хто покликаний Його постановою, усе допомагає на добре. **29** Бо кого Він передбачив, тих і призначив, щоб були подібні до образу Сина Його, щоб Він був перворідним поміж багатьма

братами. **30** А кого Він призначив, тих і покликав, а кого покликав, тих і виправдав, а кого виправдав, тих і прославив. **31** Що ж скажем на це? Коли за нас Бог, то хто проти нас? **32** Той же, Хто Сина Свого не пожалів, але видав Його за всіх нас, — як же не дав би Він нам із Ним і всього? **33** Хто оскаржувати буде Божих вибранців? Бог Той, що виправдує. **34** Хто ж той, що засуджує? Христос Ісус є Той, що вмер, надто й воскрес, — Він правбруч Бога, і Він і заступається за нас. **35** Хто нас розлучить від любови Христової? Чи недоля, чи утиск, чи переслідування, чи голод, чи нагота, чи небезпека, чи меч? **36** Як написано: „За Тебе нас цілий день умертвляють, нас уважають за овець, приречених на закління“. **37** Але в цьому всьому ми перемагаємо Тим, Хто нас полюбив. **38** Бо я пересвідчився, що ні смерть, ні життя, ні анголі, ні влади, ні теперішнє, ні майбутнє, ні сили, **39** ні вишина, ні глибина, ані інше яке створіння не зможе відлучити нас від любови Божої, яка в Христі Ісусі, Господі нашім!

9 Кажу правду в Христі, не обманю, як свідчить мені моє сумління через Духа Святого, **2** що маю велику скорботу й невпинну муку для серця свого! **3** Бо я бажав би сам бути відлучений від Христа замість братів моїх, рідних мені тілом; **4** вони ізраїльтяни, що їм належить синівство, і слава, і заповіти, і законодавство, і богослужба, і обітници, **5** що їхні й отці, і від них же тілом Христос, що Він над усіма Бог, благословенний, навіки, амінь. (aiōn g165) **6** Не так, щоб Слово Боже не збулось. Бо не всі ті ізраїльтяни, хто від Ізраїля, **7** і не всі діти Авраамові, хто від насіння його, але: „в Ісаку буде насіння тобі“. **8** Цебто, не тілесні діти — то діти Божі, але діти обітници признаються за насіння. **9** А слово обітници таке: „На той час прийду, і буде син у Сарі“. **10** І не тільки це, але й Ревекка зачала дітей від одного ложа отця нашого Ісака, **11** бо коли вони ще не народились, і нічого доброго чи злого не вчинили, — щоб позосталась постанова Божа

у вибранні 12 не від учинків, а́ле від То́го, Хто кличе, — сказано їй: „Більший служитиме меншому“, 13 як і написано: „Полюбив Я Якова, а Ісава зненавидів“. 14 Що ж скажемо? Може в Бога неправда? Зовсім ні! 15 Бо Він каже Мойсеєві: „Помилую, кого хочу помилувати, і змилюсь, над ким хочу змилюсь“. 16 Отож, не залежить це ні від то́го, хто хоче, ні від того, хто біжить, але від Бога, що милує. 17 Бо Писання говорить фараонові: „Власне на те Я поставив тебе, щоб на тобі показати Свою силу, і щоб звістилось по цілій землі Моє Ймєння“. 18 Отож, кого хоче — Він милує, і кого хоче — ожорсто́чує. 19 А ти скажеш мені: „Чого ж іще Він докоряє, бо хто може протівитись волі Його?“ 20 Отже, хто́ ти, чоловіче, що ти сперечаєшся з Богом? Чи скаже твориво творце́ві: Пощо ти зробив мене так? 21 Чи ганча́р не має вла́ди над глиною, щоб із того самого міси́ва зробити одну посу́дину на честь, а одну на нечесть? 22 Тож Бог, бажаючи показати гнів і виявити могутність Свою, щаді́в із великим терпінням посу́дини гніву, що готові були на погибі́ль, 23 і щоб виявити багатство слави Своєї на посудинах милосердя, що їх приготува́в на славу, 24 на нас, що їх і покликав не тільки від юдеї́в, але й від поган. 25 Як і в Осії Він говорить: „Назву Свої́м наро́дом не людей Мої́х, і не улюблену — улюбленою, 26 і на місці, де сказано їм: Ви не Мій наро́д, там на́звані будуть синами Бога Живого!“ 27 А Іса́я звиває про Ізраї́ля: „Коли б число синів Ізраї́левих було, як мо́рський пісок, то тільки останок спасеться, 28 бо вирок закінчений та скорочений у праведності учинить Госпо́дь на землі!“ 29 І як Іса́я віщував: „Коли б Госпо́дь Савао́т не лишив нам насіння, то ми стали б, як Со́до́м, і подібні були б до Го́мо́рри!“ 30 Що ж скажемо? Що погани, які не шукали праведности, досягли праведности, тієї праведности, що від віри, 31 а Ізраї́ль, що шукав Закона праведности, не досяг Закона праведности. 32 Чому́? Бо шукали не з віри, але якби з учинків Зако́ну;

вони бо спіткнулись об ка́мінь спотика́ння, 33 як написано: „Ось Я кладу́ на Сіо́ні ка́мінь спотика́ння та скелю спокуси, і кожен, хто вірує в Нього, не посоробі́ться!“

10 Браття, бажання мого серця й молитва до Бога за Ізраї́ля на спасіння. 2 Бо я свідчу їм, що вони мають ре́вність про Бога, але не за розумом. 3 Вони бо, не розуміючи праведности Божої, і силкуючись поставити власну праведність, не покорились праведності Божій. 4 Бо кінець Зако́ну — Христос на праведність кожному, хто вірує. 5 Мойсей бо пише про праведність, що від Закону, що „люди́на, яка його виконує, буде ним жити“. 6 А про праведність, що від віри, говорить так: „Не кажи в свої́м серці: Хто вийде на небо?“ це́бто звести́ додолу Христа, 7 або: „Хто зійде в безодню?“ це́бто вивести з мертвих Христа. (Abyssos g12) 8 Але що каже ще? „Бли́зько тебе слово, — в устах твої́х і в серці твої́м“, це́бто слово віри, що його проповідуємо. 9 Бо коли ти уста́ми свої́ми визнаватимеш Ісуса за Господа, і будеш вірувати в свої́м серці, що Бог воскресив Його з мертвих, то спасешся, 10 бо серцем віруємо для праведности, а устами ісповідуємо для спасіння. 11 Каже бо Писання: „Кожен, хто вірує в Нього, не буде засороблений“. 12 Бо нема різниці помі́ж юдеєм та ге́лленом, бо той же Госпо́дь є Господом усі́х, багатий для всіх, хто кличе Його. 13 Бо „кожен, хто покличе Господне Ім'я, буде спасє́ний“. 14 Але як покличуть Того, в Кого не ввірували? А як увірують у Того, що про Нього не чули? А як почують без проповідника? 15 І як будуть проповідувати, коли не будуть по́слані? Як написано: „Які гарні ноги благовісників миру, благовісників добра́“. 16 Але не всі послухались Єва́нгелії. Бо Іса́я каже: „Господи, хто повірив тому, що почув був від нас?“ 17 Тож віра від слухання, а слухання через Слово Христо́ве. 18 Та кажу́: Чи не чули вони? Отож: „По всій землі їхній голос пішов, і їхні слова́ в кінці світу!“ 19 Але кажу́: Чи Ізраї́ль не знав? Перший Мойсей говорить: „Я викличу

заздрість у вас ненародом, — роздражню вас нерозумним народом“. 20 А Ісає сміливо говорить: „Знайшли Мене ті, хто Мене не шукав, відкрився Я тим, хто не питався про Мене!“ 21 А про Ізраїля каже: „Я руки Свої цілий день простягав до людей неслухняних і суперечних!“

11 Отож я питаю: Чи ж Бог відкинув наро́да Свого? Зовсім ні! Бо й я ізраїльтянин, із насіння Авраамового, Веніамінового племені. 2 Не відкинув Бог наро́да Свого, що його перше знав. Чи ви не знаєте, що го́ворить Писа́ння „про Іллю“, як він ска́ржитья Богові на Ізраїля, кажучи: 3 „Господи, вони повбивали пророків Твоїх, і Твої жéртівники поруїнували, і лишився я сам, і шукають моєї душі“. 4 Та що каже йому Божа відповідь: „Я для Себе зоставив сім тисяч мужа, що перед Ва́алом колін не схилили“. 5 Також і тепе́ришнього ча́су залиши́вся останок за ви́бором благодаті. 6 А коли за благодаттю, то не з учинків, інакше благодать не була б благодаттю. А коли з учинків, то це більше не благодать, інакше вчинок не є вже вчинок. 7 Що ж? Чого Ізраїль шукає, того не одержав, та одержали ви́брані, а останні затверділи, 8 як написано: „Бог дав їм духа засипання, очі, щоб не бачили, і в́уха, щоб не чули, аж до сьогоднішнього дня“. 9 А Давід каже: „Нехай станеться стіл їхній за сітку й за па́стку, і на спокусу, та їм на заплату; 10 нехай потемніють їхні очі, щоб не бачили, хай наза́вжди зігне́ться хребéт їхній!“ 11 Тож питаю: Чи ж спіткну́лись вони, щоб упасти? Зовсім ні! Але з їхнього занéпаду — спасіння поганам, щоб ви́кликати за́здрість у них. 12 А коли їхній занéпад — багатство для світу, а їхне упоко́рення — багатство поганам, — скільки ж більш повнога́ їхня? 13 Кажу́ бо я вам, поганам: через те, що я апо́стол поганів, я хвалю́ свою службу, 14 може як викличу за́здрість у своїх за тілом, і спасу́ декого з них. 15 Коли ж відкі́нення їх — то примі́рення світу, то що́ їхне прийня́ття, як не життя з мертвих? 16 А коли святий

пе́рвісток, то й тісто святе; а коли святий корінь, то й ві́ття святе. 17 Коли ж деякі з га́лузок відломи́лися, а ти, будши дике оливне дерево, прище́пився між них і став спі́льником то́вшу оли́вного ко́рени, 18 то не вихваля́йся перед га́лузками; а коли вихваля́єшся, то знай, що не ти носиш кореня, але корінь тебе. 19 Отже скажеш: „Га́лузки відломи́лися, щоб я прище́пився“. 20 Добре. Вони відломи́лись неві́рством, а ти тримаєшся вірою; не величайся, але бійся. 21 Бо коли Бог природних га́лузок не пожалував, то Він і тебе не пожа́лує! 22 Отже, бач до́брість і суво́рість Божу, — на відпалих суво́рість, а на тебе до́брість Божа, коли перебу́деш у до́брості, коли ж ні, то й ти бу́деш відтя́тий. 23 Та й вони, коли не зоста́нуться в неві́рстві, прище́пляться, бо має Бог силу їх знов прище́пити. 24 Бо коли ти відтя́тий з оливки, дикої з природи, і проти природи заще́плений до доброї оливки, то скільки ж більше ті, що природні, прище́пляться до своєї власної оливки? 25 Бо не хóчу я, браття, щоб ви не знали цієї таємниці, — щоб не були ви високої думки про себе, що жорстокість ста́лась Ізраїлеві почáсти, аж поки не вві́йде повне число поган, 26 і так увесь Ізраїль спасеться, як написано: „При́йде з Сіону Спаситель, і відве́рне безбожність від Якова, 27 і це запові́т їм від Мене, коли відійму́ гріхи їхні!“ 28 Тож вони за Єва́нгелією вороги ради вас, а за ви́бором — улюблені ради отців. 29 Бо да́ри й поклі́кання Божі невідмінні. 30 Бо як і ви були́ колись неслухняні Богові, а тепер поми́лувані через їхній непóслух, 31 так і вони тепер спроти́вились для поми́лування вас, щоб і самі були поми́лувані. 32 Бо замкнув Бог усіх у непóслух, щоб поми́лувати всіх. (e1e8e8 g1653) 33 О глиби́но багатства, і премудрости, і знання Божого! Які недові́домі присуди Його, і недослі́джені дороги Його! 34 „Бо хто розум Господній пізнав? Або хто був дора́дник Йому? 35 Або хто давні́ш Йому дав, і йому́ бу́де відда́но?“ 36 Бо все з Нього,

через Нього і для Нього! Йому слава навіть.
Амінь. (аіѳн g165)

12 Тож благаю вас, браття, через Боже милосердя, — повіддавайте ваші тіла на жертву живу, святу, приємну Богові, як розумну службу вашу, **2** і не стосуйтеся до віку цього, але перемініться відновою вашого розуму, щоб пізнати вам, що́ то є воля Божа, — добро, приємність та доскона́лість. (аіѳн g165)

3 Через да́ну мені благодать кажú кожному з вас не думати про себе більш, ніж належить думати, але думати скромно, у міру віри, як кожному Бог наділів. **4** Бо як в однім тілі маємо багато членів, а всі члени мають не однакове діяння, **5** так багато нас є одне тіло в Христі, а зосібна ми один одному члени. **6** І ми маємо різні дари, згідно з благодаттю, да́ною нам: коли пророцтво — то виконуй його́ в міру віри, **7** а коли служіння — будь на служіння, коли вчитель — на навчання, **8** коли втішитель — на потішання, хто подає — у простоті, хто головує — то з пильністю, хто милосердствує — то з привітністю! **9** Любов нехай буде нелицемірна; ненавидьте зло та туліться до доброго! **10** Любіть один одного братньою любов'ю; випереджайте один одного пошаною! **11** У ревно́сті не лінуйтеся, духом палайте, служіть Господе́ві, **12** тіштеся надією, утиски терпіть, перебувайте в молитві, **13** беріть у́діл у потребах святих, будьте гостинні до чужинців! **14** Благословляйте тих, хто вас переслідує; благословляйте, а не проклинайте! **15** Тіштеся з тими, хто тішиться, і плачте з отими, хто плаче! **16** Думайте між собою одна́ково; не величайтеся, але наслідуйте слухняних; „не вважайте за мудрих себе!“ **17** Не платіть нікому́ злом за зло, дбайте про добре перед усіма́ людьмі! **18** Коли можливо, якщо це залежить від вас — живіть у мирі зо всіма́ людьмі! **19** Не мстіться самі, улюблені, але дайте місце гніву Божому, бо написано: „Мені помста належить, Я відплачу́, говорить Господь“. **20** Отож, як твій ворог голодний, — нагодуй його; як він пра́гне, — напій його, бо, роблячи це, ти

згорта́еш розпалене вугілля йому на голову.
21 Не будь переможений злом, але перемагай зло добром!

13 Нехай кожна людина ко́риться вищій вла́ді, бо немає вла́ді, як не від Бога, і вла́ді існуючі встановлені від Бога. **2** Тому той, хто противиться вла́ді, противиться Божій постанові; а ті, хто противиться, самі візьмуть о́суд на себе. **3** Бо володарі — пострах не на добрі діла, а на злі. Хочеш не боятися вла́ді? Роби добро, і матимеш похвалу́ від неї, **4** бо володар — Божий слуга, тобі на добро. А як чиниш ти зло, то бійся, бо недармо він носить меча́, він бо Божий слуга, ме́сник у гніві злочинцеві! **5** Тому треба корітиса не тільки ради стра́ху кари, але й ради сумління. **6** Через це ви й податки даєте, бо вони служітелі Божі, саме тим за́вжди зайняті. **7** Тож віддайте належне усім: кому податок — податок, кому мито — мито, кому страх — страх, кому честь — честь. **8** Не будьте винні нікому́ нічо́го, крім того, щоб любити один одного. Бо хто іншого любить, той виконав Зако́на. **9** Бо заповіді: „Не чини перелюбу“, „Не вбивай“, „Не краді“, „Не свідкуй неправдиво“, „Не пожадай“ й які інші, вони містяться всі в цьому слові: „Люби свого бли́жнього, як самого себе!“ **10** Любов не чинить зла ближньому, тож любов — виконання Зако́ну. **11** І це тому́, що знаєте час, що пора нам уже пробудитись від сну. Бо тепер спасіння ближче до нас, аніж тоді, коли ми ввірували. **12** Ніч минула, а день наблизився, тож відкиньмо вчинки те́мряви й зодягнімось у зброю світла. **13** Як удень, поступаймо доброчесно, не в гульні та п'янстві, не в перелюбі та розпусті, не в сварні та за́здросцах, **14** але зодягніться Господом Ісусом Хри́стом, а догдо́дження тілу не обертайте на пожадливість!

14 Слаб́ого в вірі приймайте, але не для суперечок про погляди. **2** Один бо вірує, що можна їсти все, а немічний споживає ярину́. **3** Хто їсть, нехай не погорджує тим, хто не їсть. А хто не їсть, нехай не осуджує

того, хто їсть, — Бог бо прийняв його. 4 Ти хто такий, що судиш чужого раба? Він для пана свого стоїть або падає; але він устоїть, бо має Бог силу поставити його. 5 Один вирізняє день від дня, інший же про кожен день судить однаково. Нехай кожен за власною думкою тримається свого переко́нання. 6 Хто вважає на день, — для Господа вважає, а хто не вважає на день, — для Господа не вважає. Хто їсть, — для Господа їсть, бо дякує Богові. А хто не їсть, — для Господа не їсть, і дякує Богові. 7 Бо ніхто з нас не живе сам для себе, і не вмирає ніхто сам для себе. 8 Бо коли живемо́ — для Господа живемо́, і коли вмираємо́ — для Господа вмираємо. І чи живемо́, чи вмираємо́ — ми Господні! 9 Бо Христос на те й умер, і ожив, щоб панувати і над мертвими, і над живими. 10 А ти нащо осуджуєш брата свого? Чи чого ти погóрджуєш братом своїм? Бо всі станемо перед судним престолом Божим. 11 Бо написано: „Я живу, каже Господь, і схилиться кожне коліно передо Мною, і візнає Бога кожен язик!“ 12 Тому кожен із нас сам за себе дасть відповідь Богові. 13 Отож, не будемо більше осуджувати один óдного, але краще судить про те, щоб не давати братові спотикання та спокуси. 14 Я знаю, і пересвідчений у Господі Ісусі, що нема нічого нечистого в самому собі; тільки коли хто вважає що за нечисте, тому воно нечисте. 15 Коли ж через поживу сумує твій брат, то вже не за любов'ю повóдишся ти, — не губи своєю поживою того́, за кого Христос був умер. 16 Нехай ваше добре не зневажається. 17 Бо Царство Боже не пожива й питво́, але праведність, і мир, і радість у Дусі Святім. 18 Хто цим служить Христові, той Богові милий і шанóваний поміж людьмі. 19 Отож, пильнуймо про мир, та про те, що на збудування один óдного! 20 Не руйнуй діла Божого ради поживи, — усе бо чисте, але зле лю́дині, що їсть на спотикання. 21 Добре не їсти м'яса, ані пити вина, ані робити такого, від чого брат твій гірші́ться, або спокушується, або

слабне. 22 Ти маєш віру? Май її сам про себе перед Богом. Блаженний той, хто не осуджує самого себе за те, про що випробóується! 23 А хто має сумнів, коли їсть, буде осóджений, бо не робить із віри, а що не від віри, те гріх.

15 Ми, сильні, повинні не́сти слабості безси́лих, а не собі догоджати. 2 Кожен із нас нехай догоджає ближньому на добро для збудування. 3 Бо й Христос не Собі догоджав, але як написано: „Зневаги тих, хто Тебе зневажає, упали на Мене“. 4 А все, що давніше написано, написано нам на науку, щоб терпінням і потіхою з Писання ми мали надію. 5 А Бог терпеливості й потіхи нехай дасть вам бути однодумними між собою за Христом Ісусом, 6 щоб ви однодушно, одними ўстами сла́вили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа. 7 Приймайте тому́ один óдного, як і Христос прийняв нас до Божої слави. 8 Кажу́ ж, що Христос для обрі́заних став за слўжку ради Божої правди, щоб отцям потвердити обі́тниці, 9 а для поган — щоб сла́вили Бога за милосердя, як написано: „Тому́ я хвалі́тиму Тебе, Господи, серед поган, і Ім'я́ Твоє буду виспівувати!“ 10 І ще каже: „Тіштесь, погани, з наро́дом Його!“ 11 І ще: „Хваліть, усі погани, Господа, виславляйте Його, усі люди!“ 12 І ще каже Ісая: „Буде корінь Єссéїв, що постане, щоб панува́ти над поганами, — погани на Нього надія́тись бу́дуть!“ 13 Бог же надії нехай вас наповнить усякою радістю й миром у вірі, щоб ви збагаті́лись надією, силою Духа Святого! 14 І я про вас сам пересвідчений, браття мої, що й самі ви повні добрости, наповнені всяким знання́м, і можете й один óдного навчати. 15 А писав я вам почасти трохи смі́ліше, якби вам нагаду́ючи благодáттю, що да́на мені від Бога, 16 щоб був я слугою Христа Ісуса між поганами, і виконував святу службу Єва́нгелії Божої, щоб принóшення поган стало приємне й освячене Духом Святим. 17 Тож маю́ я чим похвалитись у Христі Ісусі, щодо Божих речей, 18 бо не смію казати того, чого не зробив через мене Христос

на по́слух поган, словом і чином, **19** силою ознак і чудес, силою Духа Божого, так що я поши́рив Єва́нгелію Христову від Єрусалиму й околиць аж до Іллі́рика. **20** При то́му пильнував я звіщати Єва́нгелію не там, де Христове Ім'я́ було знане, щоб не будувати на основі чужій, **21** але як написано: „Кому не звіщало́сь про Нього, побачать, і ті, хто не чув, зрозуміють!“ **22** То́му́ часто я мав перешкоди, щоб прибути до вас. **23** А тепер, не маючи більше місця в країнах оцих, але з давніх літ мавши бажання прибути до вас, **24** коли тільки під́у до Еспа́нії, прибу́ду до вас. Бо маю надію, як бу́ду прохóдити, побачити вас, і що ви проведéте мене туди, коли перше почасті матиму я задово́лення з вами побути. **25** А тепер я йду до Єрусалиму послужити святим, **26** бо Македо́нія й Аха́я візнали за добре подати деяку поміч незаможним святим, що в Єрусалимі живуть. **27** Бо візнали за добре, та й боржники́ вони їхні. Бо коли погани стали спі́льниками́ в їх духовнім, то повинні́ й у тілеснім послужити їм. **28** Як це докінчу́ та доста́чу їм плід цей, тоді́ через ваше місто я під́у до Еспа́нії. **29** І знаю, що коли прийд́у до вас, то прийд́у в повно́ті Христового благослове́ння. **30** Благаю ж вас, браття, Госпо́дом нашим Ісусом Христом і любов'ю́ Духа, — помагайте мені́ в моли́твах за мене до Бога, **31** щоб мені́ візволитися від неслухня́них в Юде́ї, і щоб служба́ моя в Єрусалимі́ бу́ла приємна святим, **32** щоб із волі́ Божо́ї з радістю́ прийти до вас і відпочи́ти з вами! **33** А Бог миру нехай буде зо всіма́ вами. Амінь.

16 Поручаю ж вам сестру́ нашу Фі́ву, служе́бницю Церкви в Кенхре́ях, **2** щоб ви прийняли́ її в Госпо́ді, як личить святим, і допомагайте їй, у якій речі́ бу́де вона чо́го потребува́ти від вас, бо й вона опіку́нка була багатьом і самому мені́. **3** Вітайте Приски́ллу й Акі́лу, спі́вробітників моїх у Христі́ Ісусі, — **4** що голови сво́ї за душу мою́ клали, яким не я сам дякую, але й усі́ Церкви з поган, — і їхню домашню́ Це́ркву. **5** Вітайте улюбленого мого

Епенéта, — він пе́рвісток Азі́ї для Христа. **6** Вітайте Марію, що напрацювалася багато для вас. **7** Вітайте Андрoні́ка й Ю́нія, родичів моїх і спі́вв'язнів моїх, що славні вони між апóстолами, що й у Христі́ були перше мене. **8** Вітайте Амплі́я, мого улюбленого в Госпо́ді. **9** Вітайте Урба́на, спі́вробітника нашого в Христі́, і улюбленого мого Стахі́я. **10** Вітайте Апеллéса, ви́пробуваного в Христі́. Вітайте Аристову́лових. **11** Вітайте мого родича́ Іродіoна. Вітайте Наркі́сових, що в Госпо́ді. **12** Вітайте Трифе́ну й Трифо́су, що працюють у Госпо́ді. Вітайте улюблену Персі́ду, що багато попрацювала в Госпо́ді. **13** Вітайте ви́браного в Госпо́ді Ру́фа, і матір його́ та мою. **14** Вітайте Асинкρί́та, Флeгoнта, Ерма, Патрóва, Ермі́я і братів, що з ними. **15** Вітайте Філоло́га та Юлію́, Нирéя й сестру́ його́, і Олімпі́яна, і всіх святих, що з ними. **16** Вітайте один óдного святим поцілунком. Вітають вас усі́ Церкви Христові! **17** Благаю ж вас, браття, щоб ви остерігалися тих, хто чинить розд́лення й згіршення́ проти науки, яко́ї ви навчилися, і уникайте́ їх, **18** бо такі не служать Госпо́деві нашому Ісусу Христу, але власному́ череву; вони добрими та гарними словами́ звoдять серця́ простодушних. **19** Ваша ж слухня́ність дійшла до всіх. І я ти́шусь за вас, але хóчу, щоб були ви мудрі в доброму, а прóсті в злому. **20** А Бог миру потопче незаба́ром сатану́ під ваші но́ги. Благода́ть Господа́ нашого Ісуса Христа нехай буде з вами! Амінь. **21** Вітає вас мій спі́вробітник Тимоф́ій, і Лукі́й, і Ясон, і Сосипáтр, мої родичі. **22** Вітаю вас у Госпо́ді й я, Тeрті́й, що цьoго листа́ написав. **23** Вітає вас Гай, гостинний для мене́ й ціло́ї Церкви. Вітає вас міський доморядник Ера́ст і брат Кварт. **25** А То́му́, хто може поставити вас мі́цно згідно з моєю́ Єва́нгелією́ й проповіддю́ Ісуса Христа, за об'явленням таємни́ці, що від ві́чних часів була́ замóвчана, (аіónios g166) **26** а тепер виявлена, і через пророцькі́ писання́, з нака́зу вічного́ Бога, на по́слух вірі́ по всіх наро́дах прові́щена, — (аіónios g166) **27** єдиному

мудрому Богові, через Ісуса Христа, слава
навіки! Амїнь. (аї̄н q165)

1 до коринтян

1 Павло́, волею Божою покликаний за апостола Ісуса Христа, і брат Состен, **2** Божій Церкві, що в Коринті, посвяченим у Христі Ісусі, покликаним святим, зо всіма́, що на всякому місті прикликають Ім'я́ Господа нашого Ісуса Христа, їхнього і нашого, — **3** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **4** Я завжди дякую моему Богові за вас, через Божу благодать, що була вам дана в Христі Ісусі, **5** бо ви всім збагатілися в Ньому, — словом усяким і всяким знання́м, **6** бо свідощтво Христове між вами утвердилось, **7** так що не маєте недостачі в жоднім дарі благодаті ви, що очікуєте з'явлення Господа нашого Ісуса Христа. **8** Він вас утвердить до кінця неповинними бути дня Господа нашого Ісуса Христа! **9** Вірний Бог, що ви через Нього покликани до спільноті Сина Його Ісуса Христа, Господа нашого. **10** Тож благаю вас, браття, Ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі говорили те саме, і щоб не було поміж вами поділення, але щоб були ви поєднані в однім розумінні та в думці одній! **11** Бо стало відомо мені про вас, мої браття, від Хлобніх, що між вами суперечки. **12** А кажуть я про те, що з вас кожен говорить: я ж Павлів, а я Аполлосів, а я Кіфін, а я Христів. **13** Чи ж Христос поділився? Чи ж Павло був розп'ятий за вас? Чи в Павлові ім'я ви христилися? **14** Дякую Богові, що я ані одного з вас не христив, окрім Кріспа та Га́я, **15** щоб ніхто не сказав, ніби я охристив був у ймєння своє. **16** Охристив же був я й дїм Степанів; більш не знаю, чи христив кого іншого я. **17** Бо Христос не послав мене, щоб христити, а звіщати Єв́ангелію, і то не в мудрості слова, щоб безсилим не став хрест Христа. **18** Бож слово про хреста тим, що гинуть, — то глупота, а для нас, що спасаємось, — Сила Божа! **19** Бо написано: „Я погублю мудрість премудрих, а розум розумних відкіну!“ **20** Де мудрий? Де книжник? Де дослідувач віку цього? Хіба Бог

мудрість світу цього не змінив на глупоту? **(аїѠн г165)** **21** Через те ж, що світ мудрістю не зрозумів Бога в мудрості Божій, то Богові вгодно було спасти віруючих через дурість проповіді. **22** Бо й юдеї жадають ознак, і греки пошукують мудрости, **23** а ми проповідуємо Христа розп'ятого, — для юдеїв згіршення, а для греків — безумство, **24** а для самих покликаних юдеїв та греків — Христа, Божу силу та Божу мудрість! **25** Бо Боже й немудре — розумніше воно від людей, а Боже немічне — сильніше воно від людей! **26** Дивіться бо, браття, на ваших покликаних, що небагато-хто мудрі за тілом, небагато-хто сильні, небагато-хто шляхетні. **27** Але Бог вибрав немудре світу, щоб засоромити мудрих, і немічне світу Бог вибрав, щоб засоромити сильне, **28** і прости́х світу, і погорджених, і незначні́х вибрав Бог, щоб значне́ знівечити. **29** так щоб не хвалилося перед Богом жодне тіло. **30** А з Нього ви в Христі Ісусі, що став нам мудрістю від Бога, — праведністю ж, і освячення́м, і відкуплення́м, **31** щоб було, як написано: „Хто хвалиться, нехай хвалиться Господом!“

2 А я, як прийшов до вас, браття, не прийшов вам звіщати про Боже свідощтво з добірною мовою або мудрістю, **2** бо я надумавсь нічого між вами не знати, крім Ісуса Христа, і Того розп'ятого. **3** І я в вас був у немочі, і в страху, і в великім тремтінні. **4** І слово моє й моя проповідь — не в слова́х переконливих людської мудрости, але в до́казі Духа та сили, **5** щоб була́ віра ваша не в мудрості людській, але в силі Божій! **6** А ми говоримо про мудрість між досконалими, але мудрість не віку цього, ані володарів цього віку, що гинуть, **(аїѠн г165)** **7** але ми говоримо Божу мудрість у таємниці, приховану, яку Бог перед віками призна́чив нам на славу, **(аїѠн г165)** **8** яку ніхто з володарів цього віку не пізнав; коли б бо пізнали були́, то не розп'яли б вони Господа слави! **(аїѠн г165)** **9** Але, як написано: „Чого око не бачило й вухо не чуло, і що на серце лю́дині не впало, те Бог приготува́в був тим,

хто любить Його!“ 10 А нам Бог відкрив це Своім Духом, — усе бо досліджує Дух, навіть Божі глибини. 11 Хто бо з людей знає речі людські, окрім людського духа, що в нім проживає? Так само не знає ніхто й речей Божих, окрім Духа Божого. 12 А ми прийняли духа не світу, але Духа, що з Бога, щоб знати про речі, від Бога даровані нам, 13 що й говоримо не вівченими словами людської мудрости, але вівченими від Духа Святого, порівнюючи духовне до духовного. 14 А людина тілесна не приймає речей, що від Божого Духа, бо їй це глупота, і вона зрозуміти їх не може, бо вони розуміються тільки духовно. 15 Духовна ж людина судить усе, а її судити не може ніхто. 16 Бо „хто розум Господній пізнав, який би його міг навчати?“ А ми маємо розум Христові!

3 І я, браття, не міг говорити до вас, як до духовних, але як до тілесних, як до немовлят у Христі. 2 Я вас годував молоком, а не твердою їжею, бо ви не могли її їсти, та й тепер ще не можете, 3 бо ви ще тілесні. Бо коли заздрість та суперечки між вами, то чи ж ви не тілесні, і хіба не по-людському робите? 4 Бо коли хто каже: „Я ж Павлів“, а інший: „Я Аполлосів“, то чи ж ви не тілесні? 5 Бо хто ж Аполлос? Або хто то Павло? Вони тільки служителі, що ви ввірували через них, і то скільки комусь дав Господь. 6 Я посадив, Аполлос поливав, Бог же зростів, 7 тому ані той, хто садить, ані хто поливає, є щось, але Бог, що родить! 8 І хто садить, і хто поливає — одне, і кожен одержить свою нагороду за працею своєю! 9 Бо ми співробітники Божі, а ви — Боже поле, Божа будівля. 10 Я за благодаттю Божою, що дана мені, як мудрий будівничий, основу поклав, а інший буде на ній; але нехай кожен пильнує, як він буде на ній! 11 Ніхто бо не може покласти іншої основи, окрім покладеної, а вона — Ісус Христос. 12 А коли хто на цій основі буде з золота, срібла, дорогоцінного каміння, із дерева, сіна, соломи, 13 то буде виявлене діло кожного, бо виявить день, тому що він огнем об'являється, і огонь діло

кожного випробує, яке воно є. 14 І коли чие діло, яке збудував хто, устоїть, то той нагороду одержить; 15 коли ж діло згорить, той матиме шкоду, та сам він спасеться, але так, як через огонь. 16 Чи не знаєте ви, що ви — Божий храм, і Дух Божий у вас пробуває? 17 Як хто нівечить Божого храма, того знівечить Бог, бо храм Божий святий, а храм той — то ви! 18 Хай не зводить ніхто сам себе. Як кому з вас здається, що він мудрий в цім віці, нехай стане нерозумним, щоб бути премудрим. (аїѠп g165) 19 Цьогосвітня бо мудрість — у Бога глупота, бо написано: „Він ловить премудрих у хитрощах їхніх!“ 20 І знову: „Знає Господь думки мудрих, що марнотні вони!“ 21 Тож нехай ніхто не хвалиться людсьмй, бо все ваше: 22 чи Павло, чи Аполлос, чи Кіфа, чи світ, чи життя, чи смерть, чи теперішнє, чи майбутнє — усе ваше, 23 ви ж Христові, а Христос — Божий!

4 Нехай кожен нас так уважає, якби служителів Христових і доморядників Божих таємниць; 2 а що ще шукається в доморядниках, — щоб кожен був знайдений вірним. 3 А для мене то найменше, щоб судили мене ви чи суд людський, бо я й сам не суджу себе. 4 Я бо проти себе нічого не знаю, але цим не виправдуюсь; Той же, Хто судить мене, то Господь. 5 Тому не судить передчасно нічого, аж поки не прийде Господь, що й висвітлить таємниці темряви та виявить задуми сердець, і тоді кожному буде похвала від Бога. 6 Оце ж усе, браття, приклав я до себе й Аполлоса ради вас, щоб від нас ви навчилися думати „не більш, як написано“, щоб ви не чванились один за одним перед іншим. 7 Хто бо тебе вирізняє? Що ти маєш, чого б ти не взяв? А коли ж бо ти взяв, чого чванішся, ніби не взяв? 8 Ви вже нагородовані, ви вже збагатілися, без нас ви царюєте. І коли б то ви стали царювати, щоб і ми царювали з вами! 9 Бо я думаю, що Бог нас, апостолів, поставив за найостанніших, мов на смерть засуджених, бо ми стали дивовищем світові, — і анголам, і людям. 10 Ми нерозумні Христа ради, а ви мудрі в

Христі; ми слабі, ви ж міцні; ви славні, а ми безчесні! **11** Ми до цього часу і голодуємо, і прагнемо, і нагі ми, і катовані, і тиняємось, **12** і трудимось, працюючи своїми руками. Коли нас лихословлять, ми благословляємо; як нас переслідують, ми терпимо; **13** як лають, ми молимося; ми стали, як сміття те для світу, аж досі ми всім, як ті відкидки! **14** Не пишу це для того, щоб вас осоромити, але остерігаю, як своїх любих дітей. **15** Бо хоч би ви мали десять тисяч наставників у Христі, та отців не багато; а я вас породив у Христі Ісусі через Євангелію. **16** Тож благаю я вас: будьте наслідувачами мене! **17** Для цього послав я до вас Тимофія, що для мене улюблений і вірний син у Господі, — він вам нагадає шляхи мої в Христі Ісусі, як навчаю я скрізь у кожній Церкві. **18** Деякі згорділи, так немов би не мав я прийти до вас. **19** Та небавам прийду до вас, як захоче Господь, і пізнаю не слово згорділих, але силу. **20** Бо Царство Боже не в слові, а в силі. **21** Чого хочете? Чи прийти до вас з києм, чи з любов'ю та з духом лагідности?

5 Всюди чути, що між вами перелюб, і то такий перелюб, який і між поганами незнаній, — що хтось має за дружину собі дружину батькову. **2** І ви завеличалися, а не засмутились радніш, щоб був вилучений з-поміж вас, хто цей учинок зробив. **3** Отож я, відсутній тілом, та присутній духом, уже розсудив, як присутній між вами: того, хто так учинив це, **4** у Ім'я Господа Ісуса, як зберетеся ви та мій дух, із силою Господа нашого Ісуса, — **5** віддати такого сатані на погибіль тіла, щоб дух спасся Господнього дня! **6** Величання ваше не добре. Хіба ви не знаєте, що мала різчина все тісто заквашує? **7** Отож, очистьте стару різчину, щоб стати вам новим тістом, бо ви прісні, бо наша Пасха, Христос, за нас у жертву принесений. **8** Тому святкуймо не в давній різчині, ані в різчині злобі й лукавства, але в опрісноках чистости та правди! **9** Я писав вам у листі не єднатися з перелюбниками, — **10** але не взагалі з цюгосвітніми перелюбниками, чи

з користолюбцями, чи з хижакіми, чи з ідолянами, бо ви мусіли були б відійти від світу. **11** А тепер я писав вам не єднатися з тим, хто зветься братом, та є перелюбник, чи користолюбець, чи ідолянин, чи злоріка, чи п'яниця, чи хижак, — із такими навіть не їсти! **12** Бо що ж мені судити й чужих? Чи ви не судите своїх? **13** А чужих судить Бог. Тож вилучіть лукавого з-поміж себе самих!

6 Чи посміє хто з вас, маючи справу до іншого, судитися в неправедних, а не в святих? **2** Хіба ви не знаєте, що святі світ судитимуть? Коли ж будете ви світ судити, то чи ж ви негідні судити незначні справи? **3** Хіба ви не знаєте, що ми будем судити анголів, а не тільки життєве? **4** А ви, коли маєте суд за життєве, то ставите суддями тих, хто нічого не значить у Церкві. **5** Я на сором це вам говорю. Чи ж між вами немає ні одного мудрого, щоб він міг розсудити між братами своїми? **6** Та брат судиться з братом, — і то перед невірними! **7** Тож уже для вас сором зовсім, що суди між собою ви маєте. Чому краще не терпите кривди? Чому краще не маєте шкоди? **8** Але ви самі кривду чините та обдираєте, та ще братів. **9** Хіба ви не знаєте, що неправедні не впадкують Божого Царства? Не обманюйте себе: ні розпусники, ні ідоляни, ні перелюбники, ні блудодійники, ні мужоложники, **10** ні злодії, ні користолюбці, ні п'яниці, ні злоріки, ні хижакі — Царства Божого не впадкують вони! **11** І такими були дехто з вас, але ви обмились, але освятились, але виправдались Іменем Господа Ісуса Христа й Духом нашого Бога. **12** Усе мені можна, та не все на пожіток. Усе мені можна, але мною, ніщо володіти не повинно. **13** Їжа для черева, і череву для їжі, але Бог одне й друге поніщить. А тіло не для розпусти, але для Господа, і Господь для тіла. **14** Бог же й Господа воскресив, воскресить Він і нас Своєю силою! **15** Хіба ви не знаєте, що ваші тіла — то члени Христові? Отож, узявши члени Христові, зроблю їх членами розпусниці? Зовсім ні! **16** Хіба ви не знаєте, що той, хто злучується

з розп'усницею, стає одним тілом із нею? Бо каже: „Обидва ви будете тілом одним“. 17 А хто з Господом злучується, стає одним духом із Ним. 18 Утікайте від розпусти. Усякий бо гріх, що його чинить людина, є поза тілом. А хто чинить розпусту, той грішить проти власного тіла. 19 Хіба ви не знаєте, що ваше тіло — то храм Духа Святого, що живе Він у вас, Якого від Бога ви маєте, і ви не свої? 20 Бо дорого куплені ви. Отож прославляйте Бога в тілі своєму та в душі своєму, що Божі вони!

7 А про що ви писали мені, то добре було б чоловікові не дотикатися жінки. 2 Але щоб уникнути розпусти, нехай кожен муж має дружину свою, і кожна жінка хай має свого чоловіка. 3 Нехай віддає чоловік своїй дружині потрібну любов, так же само й чоловікові дружина. 4 Дружина не володіє над тілом своїм, але чоловік; так же само й чоловік не володіє над тілом своїм, але дружина. 5 Не вхилийтесь одне від одного, хібащо дочасно за згодою, щоб бути в пості та молитві, та й сходьтєся знову до купи, щоб вас сатана не спокушував вашим нестриманням. 6 А це говорю вам як раду, а не як наказу. 7 Бо хочу, щоб усі чоловіки були, як і я; але кожен має від Бога свій дар, — один так, інший так. 8 Говорю ж неодруженим і вдовам: добре їм, як вони позостануться так, як і я. 9 Коли ж не втримаються, — нехай одружуються, бо краще женитися, ніж розпалитися. 10 А тим, що побрались, наказую не я, а Господь: Нехай не розлучається дружина з своїм чоловіком! 11 А коли ж і розлучиться, хай застається незаміжня, або з чоловіком своїм хай помірється, — і не відпускати чоловікові дружини! 12 Іншим же я говорю, не Господь: коли який брат має дружину невіруючу, і згідна вона жити з ним, — нехай він не лишає її. 13 І жінка, як має чоловіка невіруючого, а той згоден жити з нею, — нехай не лишає його. 14 Чоловік бо невіруючий освячується в дружині, а дружина невіруюча освячується в чоловікові. А інакше нечисті

булі б ваші діти, тепер же святі. 15 А як хоче невіруючий розлучитися, хай розлучиться, — не неволиться брат чи сестра в таких разі, бо покликав нас Бог до миру. 16 Звідки знаєш ти, дружино, чи не спасеш чоловіка? Або звідки знаєш, чоловіче, чи не спасеш дружини? 17 Нехай тільки так ходить кожен, як кому Бог призначив, як Господь покликав його. І так усім Церквам я наказую. 18 Хто покликаний був в обр'язанні, — нехай він того не цурається; чи покликаний хто в необр'язанні, — нехай не обр'язується. 19 Обр'язання ніщо, і ніщо необр'язання, а важливе — дотримання Божих заповідей. 20 Нехай кожен лишається в стані такому, в якому покликаний був. 21 Чи покликаний був ти рабом? Не турбуйся про те. Але коли й можеш стати вільним, то використай краще це. 22 Бо покликаний в Господі раб — визволенець Господній; так само покликаний і визволенець — він раб Христа. 23 Ви дорого куплені, — тож не ставайте рабами людей! 24 Браття, кожен із вас, в якому стані покликаний був, хай у тім перед Богом лишається! 25 Про дівчат же не маю наказу Господнього, але даю раду як той, хто одержав від Господа милість бути вірним. 26 Отож за сучасного утиску добрим уважаю я те, що чоловікові добре лишатися так. 27 Ти зв'язаний з дружиною? Не шукай розв'язання. Розв'язався від дружини? Не шукай дружини. 28 А коли ти й оженишся, то не згрішив; і як дівчина заміж піде, — вона не згрішить. Та муку тілесну такі будуть мати, а мені шкода вас. 29 А це, браття, кажу я, бо час позосталий короткий, щоб і ті, що мають дружін, були, як ті, що не мають, 30 а хто плаче, — як ті, хто не плаче, а хто тішиться, — як ті, хто не тішиться; і хто купує, — як би не набулі, 31 а хто цьогосвітнім користується, — як би не користувались, бо минає стан світу цього. 32 А я хочу, щоб ви безклоп'ітні були. Неодружений про речі Господні клопочеться, як догодити Господеві, 33 а одружений про речі життєві клопочеться, як догодити своїй дружині,

34 і він поділений. Незаміжня ж жінка та дівчина про речі Господні клопочеться, щоб бути святою і тілом, і духом. А заміжня про речі життєві клопочеться, як догодити чоловікові. 35 А це я кажу вам самим нажиток, а не щоб сильці вам накинути, але щоб пристойно й горливо держались ви Господа. 36 А як думає хто про дівчину свою, що соромно, як вона переросте, і так мала б лишатись, нехай робить, що хоче, — не згрішить: нехай заміж виходять. 37 А хто в серці своїм стоїть міцно, не має кінечности, владу ж має над своєю волею, і це постановив він у серці своєму — берегти свою дівчину, той робить добре. 38 Тому й той, хто віддає свою дівчину заміж, добре робить, а хто не віддає — робить краще. 39 Дружина за законом прив'язана, поки живе чоловік її; коли ж чоловік її вмере, вона вільна виходити заміж, за кого захоче, аби тільки в Господі. 40 Блаженніша вона, коли так позостанеться за моєю порадою, бо міркую, що й я маю Божого Духа.

8 А щодо ідолоських жертв, то ми знаємо, що всі маємо знання. Знання ж надимає, любов же будує! 2 Коли хто думає, ніби щось знає, той нічого не знає ще так, як знати повинно. 3 Коли ж любить хто Бога, той пізнаний Ним. 4 Тож про споживання ідолоських жертв ми знаємо, що ідол у світі ніщо, і що іншого Бога нема, окрім Бога Одного. 5 Бо хоч і існують так звані „боги“чи на небі, чи то на землі, як існує багато богів і багато панів, 6 та для нас один Бог — Отець, що з Нього походить усе, ми ж для Нього, і один Господь — Ісус Христос, що все сталося Ним, і ми Ним. 7 Та не всі таке мають знання, бо деякі мають при звичання до ідола й досі, і їдять, як ідолоську жертву, — і їхнє сумління, будши недуже, споганюється. 8 Їжа ж нас до Бога не зближує: бо коли не їмо, то нічого не тратимо, а коли ми їмо, то не набуваєм нічого. 9 Але стережіться, щоб ця ваша воля не стала якось за спотикання слабим! 10 Коли бо хто бачить тебе, маючого знання, як ти в ідолоській божниці сидиш за

столом, чи ж сумління його, будши слабє, не буде спонукане їсти ідолоські жертви? 11 І через знання твоє згине недужий твій брат, що за нього Христос був умер! 12 Грішачи так проти братів та вражаючи їхнє слабє сумління, ви проти Христа грішите. 13 Ось тому, коли їжа спокуює брата мого, то повік я не їстиму м'яса, щоб не спокусити брата свого! (aiōn g165)

9 Хіба ж я не вільний? Чи ж я не апостол? Хіба я не бачив Ісуса Христа, Господа нашого? Хіба ви, — то не справа моя перед Господом? 2 Коли я не апостол для інших, то для вас я апостол, — ви бо печать мого апостольства в Господі. 3 Оце оборона моя перед тими, хто судить мене. 4 Чи ми права не маємо їсти та пити? 5 Чи ми права не маємо водити з собою сестру, дружину, як і інші апостоли, і Господні брати, і Кіфа? 6 Хіба я один і Варнава не маємо права, щоб не працювати? 7 Хто коштом своїм коли служить у війську? Або хто виноградка садить, — і не їсть з його плоду? Або хто отару пасе, — і не їсть молока від отари? 8 Чи я тільки по-людському це говорю? Хіба ж і Закон не говорить цього? 9 Бо в Законі Мойсеевим писано: „Не в'яжи рота волів, що молотить“. Хіба за волів Бог турбується? 10 Чи говорить Він зовсім для нас? Для нас, бо написано, що з надією мусить орати орáč, а молотник — молотити з надією мати частку в своїм сподіванні. 11 Коли ми сіяли вам духовне, чи ж велика то річ, як пожнемо ми ваше тілесне? 12 Як право на вас мають інші, то тим більше ми. Але ми не вжили цього права, та все терпимо, аби перешкоди якої Христовій Євangelії ми не вчинили. 13 Хіба ви не знаєте, що священнослужителі від святині годуються? Що ті, хто служить вівтареві, із вівтаря мають частку? 14 Так і Господь наказав проповідникам Євangelії жити з Євangelії. 15 Але з того нічого не вжив я. А цього не писав я для того, щоб для мене так було. Бо мені краще вмерти, аніж щоб хто знівечив хвалу мою! 16 Бо коли я звіщаю Євangelію, то нема чим хвалитись

мені, — це бо повинність моя. І горе мені, коли я не звіщаю Єв́ангелі́ї! **17** Тож коли це роблю добровільно, я маю нагороду; коли ж недобровільно, то виконую службу доручену. **18** Яка ж нагорода мені? — Та, що, благовістячи, я безкорісливо проповідував Христову Єв́ангелі́ю, не використовуючи особистих прав щодо благовістя. **19** Від усіх будши вільний, я зробився рабом для всіх, щоб найбільше придбати. **20** Для юдеїв я був, як юдей, щоб юдеїв придбати; для підзаконних — був, як підзаконний, хоч сам підзаконним не будши, щоб придбати підзаконних. **21** Для тих, хто без Закону, — я був беззаконний, не будши беззаконний Богові, а законний Христові, щоб придбати беззаконних. **22** Для слабих, — як слабій, щоб придбати слабих. Для всіх я був усе, щоб спасти бодай деяких. **23** А це я роблю для Єв́ангелі́ї, щоб стати її спільником. **24** Хіба ви не знаєте, що ті, хто на перегонах біжить, усі біжать, але нагороду приймає один? Біжить так, щоб одержали ви! **25** І кожен змагун від усього стримується; вони ж — щоб тлінний прийняти вінок, але ми — щоб нетлінний. **26** Тож біжу я не так, немов на непевне, борюся не так, немов би повітря б'ючі. **27** Але вмертвляю й неволю я тіло своє, щоб, звіщаючи іншим, не стати само́му негідним.

10 Не хóчу я, браття, щоб ви не знали, що під хмарою всі отці наші були́, — і всі перейшли через море, **2** і всі охристилися в хмарі та в морі в Мойсея, **3** і всі їли ту саму поживу духовну, **4** і пили всі той самий духовний напій, бо пили від духовної скелі, що йшла вслід за ними, а та скеля — був Христос! **5** Але їх багатьох не вподобав був Бог, бо „понищив Він їх у пустині“. **6** А це були приклади нам, щоб ми пожадливі на зле не були́, як були пожадливі й вони. **7** Не будьте також ідолянами, як деякі з них, як написано: „Люди сіли, щоб їсти та пити, і встали, щоб грати“. **8** Не станьмо чинити блуду, як деякі з них блудодіяли, — і полягло їх одні́го дня двадцять три

тисячі. **9** Ані не випробу́ймо Христа, як деякі з них випробували, — та й від зміїв загинули. **10** Ані не нарікайте, як деякі з них нарікали, — і загинули від погубителя. **11** Усе це трапилось з ними, як приклади, а написано нам на науку, бо за нашого часу кінець віку прийшов. **(аїѳп g165)** **12** Тому́ то, хто думає, ніби стоїть він, нехай стережеться, щоб не впасти! **13** Досягла́ вас спроба не інша, тільки лю́дська; але вірний Бог, Який не попу́стить, щоб ви випробувалися більше, ніж можете, але при спробі й полéгшення дасть, щоб знéсти могли ви її. **14** Тому, мої любі, утікайте від служіння ідолам. **15** Кажу́, як розумним; судіть самі, що кажу́ я. **16** Чаша благословéння, яку благословляемо, — чи не спільно́та то крови Христової? Хліб, який ломимо, чи не спільно́та він тіла Христового? **17** Тому́ що один хліб, тіло одне — нас багато, бо ми всі спільники хліба одного. **18** Погляньте на Ізраїля за тілом: чи ж ті, що жертви їдять, не спільники́ вівтаря́? **19** Тож що́ я кажу́? Що́ ідолю́ська жертва є́ щось? Чи що́ ідол є́ щось? **20** Ні, але те, що в жертву приносять, „демонам, а не Богові в жертву приносять“. Я ж не хóчу, щоб ви спільника́ми для дéмонів стали. **21** Бо не можете пити чаші Господньої́ та чаші дéмонської; не можете бути спільника́ми Господнього́ стóлу й стóлу дéмонського. **22** Чи ми дратувáтимем Господа? Хіба ми потужніші за Нього? **23** Усе мені можна, — та не все на пожиток. Усе мені можна, — та буду́є не все! **24** Нехай не шукає ніхто свого власного, але кожен — для ближнього! **25** Їжте все, що на я́тках м'я́сних продається, за сумлі́ння зовсім не турбуючись, — **26** Бо „Господня земля, і все, що на ній!“ **27** Як покличе вас хтось із невіруючих, і ви захочете піти́, — їжте все, що дадуть вам, за сумлі́ння зовсім не турбуючись. **28** Коли ж скаже вам хтось: „Це ідолю́ська жертва“, — не їжте тоді́ через того, хто сказав, та через сумлі́ння! **29** Говорю́ ж не про власне сумлі́ння, але іншого, — чо́го б моя воля судилась сумлі́нням чужим? **30** Коли я

стаю спільником їжі з подякою, чому мене зневажають за те, за що дякую я? **31** Тож, коли ви їсте, чи коли ви п'єте, або коли інше що робите, — усе на Божу славу робіть! **32** Не робіть спокуси юдеям та гелленам, та Церкві Божій, **33** як догódжую й я всім у всьóму, не шукаючи в тому пожитку свогó, але пожитку для багатьох, щоб спасли́ся вони.

11 Будьте наслідувачами мене, як і я Христа! **2** Похваляю ж вас, браття, що ви все моє пам'ятаєте, і захóвуете так передáння, як я вам передав. **3** Хóчу ж я, щоб ви знали, що всякому чоловікові голова — Христос, а жінці голова — чоловік, голова ж Христові — Бог. **4** Кожен чоловік, що молиться чи пророкує з головою покритою, — осоромлює він свою гóлову. **5** І кожна жінка, що молиться чи пророкує з головою відкритою, осоромлює тим свою гóлову, бо це є те саме, як булá б вона виголена. **6** Бо коли жінка не покривається, хай стриже́ться вона; коли ж жінці сором стрігтися чи голитися, нехай покривається! **7** Отож, чоловік покривати голови не повинен, бо він образ і слава Бога, а жінка — чоловікові слава. **8** Бо чоловік не походить від жінки, але жінка від чоловіка, **9** не створений бо чоловік ради жінки, але жінка ради чоловіка. **10** Тому жінка повина мати на голові знака вла́ди над нею, ради анголів. **11** Одначе в Господі ані чоловік без жінки, ані жінка без чоловіка. **12** Бо як жінка від чоловіка, так і чоловік через жінку; а все — від Бога. **13** Поміркуйте самі між собою, чи пристóйне воно, щоб жінка молилася Богові непокрита? **14** Чи ж природа сама вас не вчить, що коли чоловік запускає волóсся, то безчестя для нього? **15** Коли ж жінка ко́су запускає, — це слава для неї, бо замість покривáла да́на косá їй. **16** Коли ж хто сперечатися хоче, — ми такого звичáю не маємо, ані Церкві Божі. **17** Пропонуючи це вам, я не хвалю́, що збираєтесь ви не на ліпше, а на гірше. **18** Бо найперше, я чую, що як схóдитесь ви на збóри, то між вами бувають поділення, у

що почасти я й вірю. **19** Бо мусять між вами й поділи бути, щоб відкрились між вами й досвідчені. **20** А далі, коли ви збираєтесь разóм, то не на те, щоб їсти Господню Вечéрю. **21** Бо кожен спішить з'їсти власну вечéрю, і один голодує, а другий впивається. **22** Хіба ж ви не маєте хат, щоб їсти та пити? Чи ви зневажаєте Божу Церкву, і осоромлюєте немаю́чих? Що маю сказати вам? Чи за це похвалю́ вас? Не похвалю́! **23** Бо прийняв я від Господа, що й вам передав, що Господь Ісус ночі тієї, як віданий був, узяв хліб, **24** подяку віддав, і переломив, і сказав: „Прийміть, споживайте, це тіло Моє, що за вас ломáється. Це робіть на спомин про Мене!“ **25** Так само і чашу взяв Він по Вечері й сказав: „Ця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові. Це робіть, коли тільки будете пити, на спомин про Мене!“ **26** Бо кожного ра́зу, як будете їсти цей хліб та чашу цю пити, — смерть Господню звіщаєте, аж доки Він прійде. **27** Тому то, хто їстиме хліб цей чи питиме чашу Господню негідно, — буде винний супроти тіла та крові Господньої! **28** Нехай же лю́дина випробóвує себе, і так нехай хліб їсть і з чаші хай п'є. **29** Бо хто їсть і п'є негідно, не розважаючи про тіло, той суд собі їсть і п'є! **30** Через це поміж вами багато недужих та хворих, і багато-хто засну́ли. **31** Бо коли б ми самі судили себе, то засóджені ми не булі б. **32** Та засóджені від Господа, караємося, щоб нас не засóджено з світом. **33** Ось то́му, мої браття, схóдячись на поживу, чека́йте один óдного. **34** А коли хто голодний, нехай вдома він їсть, щоб не схóдилися ви на óсуд. А про інше, як прійду́, заряджу́.

12 А щодо духовних да́рів, то не хóчу я, браття, щоб не відали ви. **2** Знаєте, що коли ви поганими булі, то ходили до німих ідолів, ніби воджено вас. **3** То́му то кажú вам, що ніхто, хто говорить Духом Божим, не скаже: „Нехай а́нáтема буде на Ісуса“, і не може сказати ніхто: „Ісус — то Господь“, як тільки Духом Святим. **4** Є різниця між да́рами милости, Дух же той Самий. **5** Є й

різниця між служіннями, та Господь той же Самий. 6 Є різниця й між діями, але Бог той же Самий, що в усіх робить усе. 7 І кожному дається виявлення Духа на користь. 8 Одному бо Духом дається слово мудрости, а другому слово знання тим же Духом, 9 а іншому віра тим же Духом, а іншому дари вздорівлення тим же Духом, 10 а іншому роблення чуд, а іншому пророкування, а іншому розпізнавання духів, а тому різні мови, а іншому вияснення мов. 11 А все оце чинить один і той Самий Дух, уділяючи кожному особно, як Він хоче. 12 Бо як тіло одне, але має членів багато, усі ж члени тіла, хоч їх багато, то тіло одне, — так і Христос. 13 Бо ми всі одним Духом охрищені в тіло одне, — чи то юдеї, чи геллени, чи раби, чи то вільні, — і всі ми наповнені Духом одним. 14 Бо тіло не є один член, а багато. 15 Коли скаже нога, що я не від тіла, бо я не рука, — то хіба через це не від тіла вона? 16 І коли скаже вухо, що я не від тіла, бо я не око, — то хіба через це не від тіла воно? 17 Коли б оком було ціле тіло, то де був би слух? А коли б усе слух, то де був би нюх? 18 Та нині Бог розклав члени в тілі, кожного з них, як хотів. 19 Якби всі одним членом були, — то де тіло було б? 20 Отож, тепер членів багато, — та тіло одне. 21 Бо око не може сказати руці: „Ти мені непотрібна“; або голова знов ногам: „Ви мені непотрібні“. 22 Але члени тіла, що здаються слабші, значно більше потрібні. 23 А тим, що вважаємо їх за зовсім нешановані в тілі, таким честь найбільшу приносимо, і брудкі наші члени отримують пристойність найбільшу, 24 а нашим пристойним того не — потрібно. Та Бог змішав тіло, і честь більшу дав нижчому членові, 25 щоб поділення в тілі не було, а щоб члени однаково дбали один про одного. 26 І коли терпить один член, то всі члени з ним терплять; і коли один член пошанований, то всі члени з ним тішаються. 27 І ви — тіло Христове, а зосібна — ви члени! 28 А інших поставив Бог у Церкві поперше — апостолами, подруге — пророками, потрете — учителями, потім дав сили, також дари

вздорівлення, допомоги, управління, різні мови. 29 Чи ж усі апостоли? Чи ж усі пророки? Чи ж усі вчителі? Чи ж усі сили чудодійні? 30 Чи ж усі мають дари вздорівлення? Чи ж мовами всі розмовляють? Чи ж усі вияснюють? 31 Тож дбайте рівно про ліпші дари, а я вам покажу путь іще кращу!

13 Коли я говорю мовами людськими й ангольськими, та любови не маю, — то став я як мідь та дзвінка або бубон гудячий! 2 І коли маю дара пророкувати, і знаю всі таємниці й усе знання, і коли маю всю віру, щоб навіть гори переставляти, та любови не маю, — то я ніщо! 3 І коли я роздам усі маетки свої, і коли я віддам своє тіло на спалення, та любови не маю, — то пожитку не матиму жадного! 4 Любов довготерпить, любов милосердствує, не заздрить, любов не величається, не надимається, 5 не поводиться нечемно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не думає лихого, 6 не радіє з неправди, але тішиться правдою, 7 усе зносить, вірить у все, сподівається всього, усе терпить! 8 Ніколи любов не перестає! Хоч пророцтва й існують, — та припиняться, хоч мови існують, — замовкнуть, хоч існує знання, — та скасується. 9 Бо ми знаємо частинно, і пророкуємо частинно; 10 коли ж досконале настане, тоді зупиниться те, що частинне. 11 Коли я дитиною був, то я говорив, як дитина, як дитина я думав, розумів, як дитина. Коли ж мужем я став, то відкинув дитяче. 12 Отож, тепер бачимо ми ніби у дзеркалі, у загадці, але потім — обличчям в обличчя; тепер розумію частинно, а потім пізнаю, як і пізнаний я. 13 А тепер залишаються віра, надія, любов, — оці три. А найбільша між ними — любов!

14 Дбайте про любов, і про духовне пильуйте, а найбільше — щоб пророкувати. 2 Як говорить хто чужою мовою, той не людям говорить, а Богові, бо ніхто його не розуміє, і він духом говорить таємне. 3 А хто пророкує, той людям

говорить на збудування, і на умовлений, і каже Господь. 22 Отож, мови існують на розраду. 4 Як говорить хто чужою мовою, той будує тільки самого себе, а хто пророкує, той Церкву будує. 5 Я ж хочу, щоб мовами говорили всі, а ліпше — щоб пророкували: більший бо той, хто пророкує, аніж той, хто говорить мовами, хібащо пояснює, щоб будувалася Церква. 6 А тепер, як прийду я до вас, браття, і до вас говорити буду чужою мовою, то який вам пожиток зроблю, коли не поясню вам чи то відкриттям, чи знанням, чи пророцтвом, чи наукою? 7 Бо навіть і речі бездушні, що звук видають, як сопілка чи лютня, коли б не видавали вони різних звуків, — як пізнати б тоді, що бринить або грає? 8 Бо коли сурма звук невідрознімний дає, — хто до бою готуватись буде? 9 Так і ви, коли мовою не подасте зрозумілого слова, — як пізнати, що кажете? Ви говоритимете на вітер! 10 Як багато, наприклад, різних мов є на світі, — і жадна з них не без значення! 11 І коли я не знатиму значення слів, то я буду чужинцем промовцеві, і промовець чужинцем мені. 12 Так і ви, що пильнуєте про духовні дари, — дбайте, щоб збагачуватись через них на збудування Церкви! 13 Ось тому, хто говорить чужою мовою, нехай молиться, щоб умів вияснити. 14 Бо коли я молюся чужою мовою, то молиться дух мій, а мій розум без плоду! 15 Ну, то що ж? Буду молитися духом, і буду молитися й розумом, співатиму духом, і співатиму й розумом. 16 Бо коли благословлятимеш духом, то як той, що займає місце простої людини, промовить „амін“ на подяку твою? Не знає бо він, що ти кажеш. 17 Ти дякуєш добре, але не будується інший. 18 Дякую Богові моєму, — розмовляю я мовами більше всіх вас. 19 Але в Церкві волю п'ять слів зрозумілих сказати, щоб і інших навчити, аніж десять тисяч слів чужою мовою! 20 Браття, не будьте дитями своїм розумом, — будьте в лихому дитямі, а в розумі досконаліми будьте! 21 У Законі написано: „Іншими мовами й іншими устами Я говоритиму людям оцим, та Мене вони й так не послухають“,

15 Звіщаю ж вам, браття, Євангелію, яку я вам благовістив, і яку прийняли ви, в якій і стоїте. 2 Якою й спасаетесь, коли пам'ятаєте, яким словом я благовістив вам,

якщо тільки ви ввірували не наобсліп. **3** Бо Йому царювати, аж доки Він не „покладе я передав вам найперш, що й прийняв, - всіх Своїх ворогів під ногами Своїми!“ **26** що Христос був умер ради наших гріхів за Як ворог останній - смерть зніщиться, **27** Писанням, **4** і що Він був похований, і що бо „під ноги Його Він усе впокорів“. Коли ж каже, що впокорено все, то ясно, що все, окрім Того, Хто впокорив Йому все. **28** А **6** А потім з'явився нараз більше як п'ятистам коли Йому все Він упокорить, тоді й Сам братням, що більшість із них живе й досі, Син упокориться Тому, Хто все впокорив а дехто й спочіли. **7** Потому з'явився Він Йому, щоб Бог був у всьому все. **29** Бо що Якову, опісля - усім апостолам. **8** А по всіх зроблять ті, хто христяться ради мертвих? Він з'явився й мені, мов якому недородкові. Коли мертві не воскресають зовсім, то нащо **9** Я бо найменший з апостолів, що негідний вони ради мертвих і христяться? **30** Для чого зватись апостолом, бо я переслідував був й ми повсякчас наражаємось на небезпеки? Божу Церкву. **10** Та благодаттю Божою **31** Я щодень умираю. Так свідчу, браття, те, що є, і благодать Його, що в мені, не вашою хвалою, що маю її в Христі Ісусі, даремна була, але я працював більше всіх Господі нашим. **32** Коли я зо звірами боровся їх, правда - не я, але Божа благодать, що в Ефесі, яка мені по-людському користь, коли мертві не воскресають? „Будем їсти **33** Не дайте та пити, бо ми зватра вмерем!“ **33** Не дайте себе звісти, — товариство лихе псує добрі звичаї! **34** Протверезітьсь правдиво, та й не грішіть, бо деякі Бога не знають, — говорю вам на сором! **35** Але дехто скаже: „Як мертві воскреснуть? І в яким тілі прийдуть?“ **36** Нерозумний, — що ти сієш, те не оживе, як не вмере. **37** І коли сієш, то сієш не тіло майбутнє, але голе зёрно, яке трапиться, — пшениці або чого іншого, **38** і Бог йому тіло дає, як захоче, і кожному зёрняті тіло його. **39** Не кожне тіло однакове тіло, але ж інше в людєй, та інше тіло в скотини, та інше тіло в пташók, та інше у риб. **40** Є небесні тіла й тіла зёмні, але ж інша слава небесним, а інша зёмним. **41** Інша слава для сонця, та інша слава для місяця, та інша слава для зір, — бо зоря від зорі відрізняється славою! **42** Так само й воскресіння мертвих: сіється в тління, — в нетління встає, **43** сіється в неславу, — у славі встає, сіється в немочі, — у силі встає, **44** сіється тіло звичайне, — встає тіло духовне. Є тіло звичайне, є й тіло духовне. **45** Так і написано: „Перша людина Адам став душею живою“, а останній Адам — то дух оживляючий. **46** Та не перше духовне, але звичайне, а потім духовне. **47** Перша людина — з землі, зёмна, друга Людина

— із неба Господь. **48** Який зёмний, такі й земні, і Який небесний, такі й небесні. **49** І, як носили ми образ зёмного, так і образ небесного будемо носити. **50** І це скажу, браття, що тіло й кров посісти Божого Царства не можуть, ані тління нетління не посяде. **51** Ось кажу я вам таємницю: не всі ми заснемо, та всі перемінимось, — **52** раптом, як оком змигнути, при останній сурмі: бо засурміть вона — і мертві воскреснуть, а ми перемінимось! **53** Мусить бо тлінне оце зодягнути в нетління, а смертне оце зодягтися в безсмертя. **54** А коли оце тлінне в нетління зодягнеться, і оце смертне в безсмертя зодягнеться, тоді збудеться слово написано: „Поглинута смерть перемогою“! **55** Де, смерте, твоя перемога? Де твоє, смерте, жалі? (Hades 986) **56** Жалі ж смерти — то гріх, а сила гріха — то Закон. **57** А Богові дяка, що Він Господом нашим Ісусом Христом перемогу нам дав. **58** Отож, брати любі мої, будьте міцні, непохитні, збагачуйтесь завжди в Господньому ділі, знаючи, що ваша праця не марнотна у Господі!

16 А щодо складок на святих, то й ви робіть так, як я постановив для Церков галатійських. **2** А першого дня в тижні нехай кожен із вас відкладає собі та збирає, згідно з тим, як ведеться йому, щоб складок не робити тоді, аж коли я прийду. **3** А коли я прийду, тоді тих, кого виберете, тих пошлю я з листами, щоб вони ваш дар любови віднесли до Єрусалиму. **4** А коли ж і мені випадатиме йти, то зо мною підуть. **5** Я прибуду до вас, коли перейду Македонію, бо проходжу через Македонію. **6** А в вас, коли трапиться, я поживу або й Perezimую, щоб мене провели ви, куди я піду. **7** Не хочу я бачитись з вами тепер мимохідь, але сподіваюся деякий час перебути у вас, як дозволить Господь. **8** А в Ефесі пробуду я до П'ятдесятниці, **9** бо двері великі й широкі мені відчинилися, та багато противників. **10** Коли ж прийде до вас Тимофій, то пильнуйте, щоб він був безпечний у вас, бо діло Господне він робить, як і я. **11**

Тому то нехай ним ніхто не погорджує, але відпровадьте його з миром, щоб прийшов він до мене, бо чекаю його з братами. **12** А щодо брата Аполлоса, то я дуже благов був його, щоб прийшов до вас з братами, та охоти не мав він прибути тепер, але прийде, як матиме час відповідний. **13** Пильнуйте, стійте у вірі, будьте мужні, будьте міцні, **14** хай з любов'ю все робиться у вас! **15** Благаю ж вас, браття, — знаєте ви дім Степанів, що в Ахаї він первісток, і що службі святим присвятились вони, — **16** і ви підкоряйтесь таким, також кожному, хто помагає та працює. **17** Я тішусь з приходу Степана, і Фортуната, і Ахаїка, бо вашу відсутність вони заступили, **18** бо вони заспокоїли духа мого й вашого. Тож шануйте таких! **19** Вітають вас азійські Церкви; Акіла й Прискілла з домашньою Церквою їхньою гаряче вітають у Господі вас. **20** Вітають вас усі брати. Вітайте один одного святим поцілунком. **21** Привітання моєю рукою Павловою. **22** Коли хто не любить Господа, нехай буде проклятий! Марана та! **23** Благодать Господа нашого Ісуса нехай буде з вами! **24** Любов моя з вами всіма у Христі Ісусі, амінь!

2 до коринтян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, та брат Тимофій, до Божої Церкви в Коринті, з усіма святими в цілій Ахаї, — **2** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя й Бог потіхи всілякої, **4** що в усякій скорботі Він нас потішає, щоб змогли потішати й ми тих, що в усякій скорботі знаходяться, тією потіхою, якою потішує Бог нас самих. **5** Бо поскільки намножуються в нас терпіння Христові, — так через Христа й потішення наше намножується. **6** Бо як терпимо скорботи, то на вашу потіху й спасіння; коли потішаємось, то на вашу потіху в терпінні тих самих страждань, які терпимо й ми. **7** А наша надія певна про вас, бо ми знаємо, що ви спільники як у терпіннях, так само і в потісі. **8** Бо не хочемо, браття, щоб не відали ви про нашу скорботу, що в Азії трапилась нам, бо над міру й над силу були ми обтяжені, так що ми не надіялися навіть жити. **9** Та самі ми в собі мали присуд на смерть, щоб нам не покладати надії на себе, а на Бога, що воскрешує мертвих, **10** що від смерти такої нас визволив і визволяє, і на Нього й покладемося, що й ще визволить Він, **11** як поможете разом і ви молитвою за нас, щоб за дар ласки, що нам виявлений багатьма, багато-хто дяку складала за нас. **12** Бо це нам хвала, — свідчення нашого сумління, що в святості й чистості Божій, не в тілесній мудрості, але в Божій благодаті жили ми на світі, особливо ж у вас. **13** Бо іншого вам ми не пишемо, тільки те, що читаєте та розумієте, а сподіваюсь, що ви й до кінця зрозумієте, **14** як частинно нас ви й зрозуміли, що ми вам похвала, як і ви нам, у день Господа нашого Ісуса. **15** І з певністю цієї хотів я давніше прибути до вас, щоб мали ви благодать удруге, **16** і через вас перейти в Македонію, а з Македонії знову прибути до вас, а ви щоб в Юдею мене відпровідали. **17** Маючи задум

такий, чи я чинив легковажно? Чи те, що задумую, за тілом задумую, щоб було в мене і „Так, так“, і „Ні, ні?“ **18** Але вірний Бог, що наше слово до вас не було „Так“ і „Ні“. **19** Бо Син Божий Ісус Христос, що ми Його вам проповідували, я й Силуан, і Тимофій, не був „Так“ і „Ні“, але в Нім було „Так“. **20** Скільки бо Божих обітниць, то в Ньому „Так“, і в Ньому „Амін“, — Богові на славу через нас. **21** А Той, Хто нас із вами в Христа утверджує, і Хто нас намастив, — то Бог, **22** Який і запечатав нас, і в наші серця дав завдаток Духа. **23** А я кличу Бога на свідка на душу мою, що я, щадячі вас, не прийшов у Коринт дотепер, **24** не тому, ніби ми беремо владу над вашою вірою, але вашої радості помічники ми, — бо ви встояли вірою!

2 А я постановив у собі те, щоб до вас не прийти знов у смутку. **2** Бо коли я засмучую вас, то хто той, хто потішить мене, як не той, кого я засмутив? **3** І це саме писав я до вас, щоб, прийшовши, я смутку не мав би від тих, що від них мені тішитися належало, про всіх вас будучи певний, що радість моя — то радість усіх вас! **4** Бо з великого горя та з туги сердечної я написав вам з рясніми слізьми не на те, щоб були ви засмучені, але щоб пізнали любов, що в мене її пребагато до вас! **5** А як хто засмутив, не мене засмутив, а почасті — щоб не пригнітити — і всіх вас. **6** Досить такому карання того, що від багатьох, **7** через те навпаки, — краще простити й потішити, щоб смуток великий його не пожер. **8** Через те вас благаю: зміцніть до нього любов! **9** Бо на це я й писав, щоб пізнати ваш досвід, чи в усім ви слухняні. **10** А кому ви прощаєте що, тому й я; бо й я, як простив що кому, то кому я простив, зробив те через вас від Особи Христа, **11** щоб нас сатана не перехитрував, — відомі бо нам його задуми! **12** А коли я прийшов до Троади звідати Христову Євангелію, і були двері для мене відчинені в Господі, **13** не мав я спокію для духа свого, бо я не знайшов був свого брата Тита; але, попрощавшись з ними, я пішов в Македонію. **14** А Богові подяка, що

Він постійно чинить нас переможцями в Христі, і запашність знання про Себе через нас виявляє на всякому місці! 15 Ми бо для Бога Христова запашність серед тих, хто спасається, і тих, які гинуть, 16 для одних бо смертельна запашність на смерть, а для других запашність життєва в життя. І хто здатен на це? 17 Бо ми не такі, як багатогото, що Боже Слово фальшують, але ми провіщаємо, як із щирости, як від Бога, перед Богом, у Христі!

3 Чи нам знов зачинати доручувати самих себе? Чи ми потребуємо, як дехто, листів доручальних до вас чи від вас? 2 Ви наш лист, написаний у наших серцях, якого всі люди знають і читають! 3 Виявляєте ви, що ви — лист Христов, нами вислужений, що написаний не чорнилом, але Духом Бога Живого, не на таблицях камінних, але на тілесних таблицях серця. 4 Таку ж певність до Бога ми маємо через Христа, 5 не тому, що ми здібні помислити щось із себе, як від себе, але наша здібність від Бога. 6 І Він нас зробив бути здатними служителями Нового Заповіту, не букви, а Духа, — бо буква вбиває, а Дух оживляє. 7 Коли ж служіння смерті, вирізане на каменях буквами, було таке славне, що Ізраїлеві сини не могли дивитись на обличчя Мойсея, через славу минушу обличчя його, 8 скільки ж більш буде в славі те служіння Духа! 9 Бо як служіння осуду — слава, то служіння праведности тим більше багате на славу! 10 Не прославілося бо прославлене, у цій частині, ради слави, що вона переважає, 11 бо коли славне те, що минає, то багато більш у славі те, що триває! 12 Тож, мавши надію таку, ми вживаємо великої сміливости, 13 а не як Мойсей, що покривало клав на обличчя своє, щоб Ізраїлеві сини не дивилися на кінець того, що минає. 14 Але засліпилися їхні думки, бо те саме покривало аж до сьогодні лишилось незняте в читанні Старого Заповіту, бо зникає воно Христом. 15 Але аж до сьогодні, як читають Мойсея, на їхньому серці лежить покривало, 16 „коли ж вони навернуться до

Господа, тоді покривало здіймається“. 17 Господь же — то Дух, а де Дух Господній, — там воля. 18 Ми ж відкритим обличчям, як у дзеркало, дивимось всі на славу Господню, і змінємося в той же образ від слави на славу, як від Духа Господнього.

4 Ось тому, мавши за милосердя Божим таке служіння, ми не тратимо відваги, 2 але ми відреклися тайного сорому, не ходячи в хитрості та не перекручуючи Божого Слова, але з'явленням правди доручуємо себе кожному сумлінню людському перед Богом. 3 Коли ж наша Євангелія й закрита, то закрита для тих, хто гине, — 4 для невіруючих, яким бог цього віку засліпив розум, щоб для них не засіяло світло Євангелії слави Христа, а Він — образ Божий. (аїѠн g165) 5 Бо ми не себе самих проповідуємо, але Христа Ісуса, Господа, ми ж самі — раби ваші ради Ісуса. 6 Бо Бог, що звелів був світлу засіяти з темряви, у серцях наших засіяв, щоб просвітити нам знання слави Божої — в Особі Христовій. 7 А ми маємо скарб цей у посудинах глиняних, щоб велич сили була Божя, а не від нас. 8 У всьому нас тиснуть, та не потіснені ми; ми в важких обставинах, але не впадаємо в розпач. 9 Переслідують нас, але ми не полишені; ми повалені, та не погублені. 10 Ми завсіди носимо в тілі мёртвість Ісусову, щоб з'явилося в нашому тілі й життя Ісусове. 11 Бо завсіди нас, що живемо, віддають на смерть за Ісуса, щоб з'явилося Ісусове в нашому смертельному тілі. 12 Тому то смерть діє в нас, а життя — у вас. 13 Та мавши того ж духа віри, за написаним: „Вірував я, через те говорив“, і ми віруємо, тому то й говоримо, 14 знавши, що Той, Хто воскресив Господа Ісуса, воскресить з Ісусом і нас, і поставить із вами. 15 Усе бо для вас, щоб благодать, розмножена через багатьох, збагатіла подяку на Божу славу. 16 Через те ми відваги не тратимо, бо хоч нищиться зовнішній наш чоловік, зате день-у-день відновляється внутрішній. 17 Бо теперішнє легке наше горе доставляє для нас у безмірнім багатстві славу вічної

ваги, (aiōnios g166) 18 коли ми не дивимося на видіме, а на невидіме. Бо видіме - дочасне, невидіме ж - вічне! (aiōnios g166)

5 Знаємо бо, коли зёмний мешкальний намет наш зруйнується, то маємо будівлю від Бога на небі, - дім нерукотворний та вічний. (aiōnios g166) 2 Тому́ то й зідхаємо,

бажаючи приодягтїся будівлею нашою, що з неба, 3 коли б тільки й одягнені ми не знайшлися нагі! 4 Бо ми, знаходячися в цьому наметі, зідхаємо під тягарём, бо не хочемо роздягтїся, але одягтїся, щоб смертне пожёрлось життям. 5 А Той, Хто на це саме й створив нас, то Бог, що й дав нам завдаток Духа. 6 Отож, бувши відважні постійно, та знаючи, що, мавши дім у тілі, ми не перебуваємо в домі Господньому, 7 бо ходимо вірою, а не видінням, 8 ми ж відважні, і бажаємо краще покинути дім тіла й мати дім у Господа. 9 Тому́ ми й пильнуємо, - чи зостаємося в домі тіла, чи виходимо з дому, - бути Йому́ любими. 10 Бо мусимо всі ми з'явитися перед судівним престолом Христовим, щоб кожен прийняв згідно з тим, що в тілі робив він, - чи добре, чи лихє. 11 Отже, відаючи страх Господній, ми людей переконуємо, а Богові явні; але маю надію, що й у ваших сумліннях ми явні. 12 Бо не знову себе ми доручуємо вам, але даємо вам привід хвалїтися нами, щоб мали ви що проти тих, що хвалїться обличчям, а не серцем. 13 Коли бо ми з розуму сходимо, - то Богові, коли ж при здоровому розумі, - то для вас. 14 Бо Христова любов спонукує нас, що думаютъ так, що коли вмер Один за всіх, то всі померли. 15 А вмер Він за всіх, щоб ті, хто живе, не жили вже для себе самих, а для Того, Хто за них був умер і воскрес. 16 Через те відтепер ми нікого не знаємо за тілом; коли ж і знали за тілом Христа, то тепер ми не знаємо вже! 17 Тому́ то, коли хто в Христі, той створіння новє, - стародавнє минуло, ото сталось новє! 18 Усе ж від Бога, що нас примирив із Собою Ісусом Христом і дав нам служіння примірєння, 19 бо Бог у Христі примирив світ із Собою Самим,

не зважавши на їхні провини, і поклав у нас слово примірєння. 20 Оце ми як послали замість Христа, ніби Бог благає через нас, благаємо замість Христа: примирїться з Богом! 21 Бо Того́, Хто не відав грїха, Він учинив за нас грїхом, щоб стали ми Божою праведністю в Нїм!

6 А ми, як співробітники, благаємо, щоб ви Божої благодатї не брали надармо. 2 Бо каже: „Приємного часу почув Я тебе, - і поміг Я тобі в день спасіння!“ Ось тепер час приймний, ось тепер день спасіння! 3 Ні в чому ніякого спотикання не робимо, щоб служіння було бездоганне, 4 а в усьому себе виявляємо, як служїтелїв Божих, у великім терпінні, у скорботах, у бідах, у тіснотах, 5 у вдарях, у в'язницях, у розрухах, у працях, у недосипаннях, у постах, 6 у чїстості, у розумі, у лагідності, у добрості, у Дусі Святїм, у нелицемірній любові, 7 у слові правди, у силі Божїй, зо зброєю праведности в правіці й лївиці, 8 через славу й безчестя, через ганьбу й хвалу, як обманці, але ми правдиві; 9 як незнані, та познані, як умираючі, та ось ми живі; як карані, та не забиті; 10 як сумні, але завжди веселі; як убогі, але багатьох ми збагачуємо; як ті, що нічого не мають, але всім володіємо. 11 Уста нашї відкрились до вас, корінтяни, серце наше розширене! 12 У нас вам не тісно, але тісно вам у ваших серцях! 13 Такою ж відплатою — говорю, немов дітям — розширені будьте й ви! 14 До чужого ярма не впрягайтесь з невірними; бо що спільного між праведністю та беззаконням, або яка спільність у світла з темрявою? 15 Яка згода в Христа з бєлійяром? Або яка частка вірного з невірним? 16 Або яка згода поміж Божим храмом та ідолами? Бо ви храм Бога Живого, як Бог прорік: „Поселюсь серед них і ходитиму, і буду їм Богом, — а вони будуть наро́дом Моїм! 17 Вийдіть тому́ з-поміж них та й відлучїться, — каже Господь, — і не торкайтесь нечистого, — і Я вас прийму́, 18 і буду Я вам за Отця, а ви

за синів і дочок Мені будете, — говорить Господь Вседержитель!“

7 Отож, мої любі, мавши ці обітници, очистьмо себе від усякої нечисти тіла та духа, — і творімо святину у Божім страху! **2** Дайте місце для нас! Ми нікого не скривдили, нікого не зіпсували, нікого не ошукали! **3** Говорю не на óсуд, бо я перед тим був сказав, що ви в серцях наших, щоб нам із вами чи померти чи жити. **4** У мене велика сміливість до вас, велика мені похвала з вас, я повний потіхи, збагачаюся радістю при всякому нашому горі. **5** Бо коли ми прийшли в Македонію, тіло наше не мало спочинку ніякого, у всьому бідуючи: назовні — бої, страхіття — всередині. **6** Але Бог, що тішить приніжених, потішив нас приходом Тита, **7** і не тільки його прибуттям, а й потішенням, що ним він потішився з вас, коли розповідав нам про вашу журбу, про ваш смуток, про вашу горливість до мене, так що я більше тішився. **8** Коли я й засмутив вас листом, то не каюся, хоч і каюся був, бо бачу, що той лист засмутив вас, хоч і часово. **9** Я радію тепер не тому, що ви засмутились, а що ви засмутились на покайння, бо ви засмутились для Бога, щоб ні в чому не мати втрати від нас. **10** Бо смуток для Бога чинить каяття на спасіння, а про нього не жалуємо, а смуток світський — чинить смерть. **11** Бо ось саме це, що ви засмутились для Бога, яку пильність велику воно вам зробило, яку оборону, яке обурення, який страх, яке бажання, яку горливість, яку помсту! Ви в усім показали, що чисті ви в справі. **12** А коли я й писав вам, то не через того, хто кривдить, і не через покривдженого, а щоб виявилася для вас наша пильність про вас перед Богом. **13** Тому то потіхою вашою втішилися ми, а ще більше зраділи ми радістю Тита, що ви всі заспокоїли духа його. **14** Бо коли я про вас йому чим похвалився, то не осоромився; але як ми вам говорили все правду, так і наша хвала перед Титом правдива була! **15** І серце його прихильніше до вас, коли згадує він про покову всіх вас, як його прийняли

ви були зо страхом і тремтінням. **16** Отож, тішуся я, що мóжу покластись у всьому на вас!

8 Повідомляємо ж вас, браття, про Божу благодать, що дана Церквám македонським, **2** що серед великого досвіду горя вони мають радість рясну, і глибоке їхнє убóзтво збагатилося багатством їхньої щирости; **3** бо вони добровільні в міру сил своїх, і над силу, засвідчую, — **4** із ревним благанням вони нас просили, щоб ми прийняли дар та спільність служіння святим. **5** І не так, як надіялись ми, але віддали себе перш Господеві та нам із волі Божої, **6** щоб ми благали Тита, щоб він, як був перше зачав, так і скінчив би в вас оце добре дїло. **7** А ви, як у всім, збагачуєтесь: вірою, і словом, і розумом, і всякою пильністю, і вашою любов'ю до нас, — щоб збагачувались ви і в благодаті оцій. **8** Не кажу це, як наказав, але пильністю інших досвідчую щирість любови й вашої. **9** Бо ви знаєте благодать Господа нашого Ісуса Христа, Який, будши багатий, збіднів ради вас, щоб ви збагатилися Його убóзтвом. **10** І раду даю вам про це, бо це вам на пожиток, що не тільки чинили, але перші ви стали й бажати з минулого року. **11** А тепер закінчїть роботу, щоб ви, як горливо бажали, так і виконали б у міру можности. **12** Бо коли є охота, то приємна вона згідно з тим, щó хто має, а не з тим, чого хто не має. **13** Хай не буде для інших полегша, а тягар для вас, але рівність для всіх. **14** Чáсу теперішнього ваш достаток нехай нестáткові їхньому допоможе, щоб і їхній достаток був на ваш нестáток, щоб рівність була, **15** як написано: „Хто мав багато, той не мав зайвинї, а хто мало, — не мав недостачї“. **16** Та Богові дяка, що Він таку пильність про вас дав у Тїтове серце, **17** бо благання прийняв він, але, будши горливий, удався до вас добровільно. **18** А з ним рáзом послали ми брата, якого по всіх Церквách хвалять за Евангелію, **19** і не тільки оце, але вибраний був від Церкóв бути товаришем нашим у дорозі для благодатї тїєї, якї служимо ми

на хвалу Самого Господа, **20** остерігаючись того, щоб хто не дорікав нам цим достатком, що ним служимо ми, **21** дбючи про добро не тільки перед Богом, але й перед людми. **22** А ми з ними послали були брата нашого, про пильність якого ми часто досвідчувались у речах багатьох, який ще пильніший тепер — через велике довір'я до вас. **23** Щодо Тита, то він мій товариш, а ваш співробітник; щождо наших братів — вони посланці від Церкв, вони слава Христова! **24** Отож, дайте їм доказа своєї любови й нашого хваління вас перед Церквами!

9 А про службу святим мені зайво писати до вас, **2** бо відаю вашу охоту, і нею хвалюся за вас македонянам, що Ахья готова з минулого року, а ваша рвність заохотила багатьох. **3** А я послав братів, щоб моя похвала, щодо вас, не даремна була в цім випадкові, але, як казав, щоб були ви приготівані, **4** щоб, коли македоняни прийдуть зо мною та знайдуть, що ви неготові, щоб не осоромитись нам — не кажемо вам — у цій речі. **5** Отож, я надумався, що треба вблагати братів, щоб пішли перше до вас та приготували задалегідь оголошений ваш щедрий дар, щоб був він приготіваний, як щедрий дар, а не річ примусова. **6** А до цього кажу: Хто скупко сіє, — той скупко й жатиме, а хто сіє щедро, — той щедро й жатиме! **7** Нехай кожен дає, як серце йому призволяє, — не в смутку й не з примусу, бо Бог любить того, хто з радістю дає! **8** А Бог має силу всякою благодаттю вас збагатити, щоб ви, мавши завжди в усьому всілякий достаток, збагачувались всяким добрим учинком, **9** як написано: „Розсіпав та вбогим роздав, — Його праведність триває навіки!“ (aiōn g165) **10** А Той, Хто насіння дає сіячеві та хліб на поживу, — нехай дасть і примножить ваше насіння, і нехай Він зростить плоди праведности вашої, **11** щоб усім ви збагачувались на всіляку щирість, яка через нас чинить Богові дяку. **12** Бо діло служіння цього не тільки виповнює недостачі святих, але й багатіє багатьма

подяками Богові. **13** Досвідченням цього служіння вони хвалять Бога за послух Христовій Євangelії, що ви визнаєте її, та за щирість учасництва з ними й усіма, **14** вони за вас моляться й тужать по вас із-за дуже великої Божої благодаті на вас. **15** Дяка Богові за невимовний дар Його!

10 А я сам, Павло, благаю вас лагідністю й ласкавістю Христовою; я, коли присутній — слухняний між вами, а не бувши між вами — сміливий я супроти вас. **2** І благаю, щоб я, прибувши, не осмілився надією, що нею я думую сміливим бути проти деяких, що про нас вони гадають, ніби ми поступаємось за тілом. **3** Бо хідячи в тілі, не за тілом воюємо ми, — **4** зброя бо нашого воювання не тілесна, але міцна Богом на зруйнування твердинь, — ми руйнуємо задуми, **5** і всяке вінесення, що підіймається проти пізнання Бога, і полонимо всяке знання на послух Христові, **6** і покарати ми готові всякий непослух, коли здійсниться послух ваш. **7** Чи на обличчя ви дивитесь? Як хто певний про себе, що Христовий він, нехай думає знов по собі, що як сам він Христовий, так само Христові й ми. **8** Бо коли б я ще більш став хвалитися нашою владою, яку дав нам Господь на збудування, а не на зруйнування ваше, то не осоромлюсь. **9** Та щоб не здавалось, ніби хочу лякати вас листами. **10** „Бо листи його — кажуть — важкі та міцні, але особисто присутній — слабкий, а мова його незначна“, **11** такий нехай знає оце, що які ми на слові в листах, неприсутніми бувши, такі ми й на ділі, присутніми бувши. **12** Бо не сміємо вважати себе чи рівняти до інших, що самі себе хвалять, — вони нерозумно самі себе міряють собою, і рівняють з собою себе. **13** Ми ж не будем хвалитись над міру, а в міру мірила, що його Бог призначив на міру для нас, щоб і до нас досягти. **14** Бо ми не розтягуємося над міру, ніби не досягли ми до вас, бо ми досягли аж до вас із Євangelією Христовою. **15** Ми не хвалимось над міру у чужих працях, але маємо надію,

що як буде рости ваша віра, то за нашим мірилом сильно звеличимося ми між вами, **16** щоб і в дальших за вами країнах звіщати Єв'ангелію, а не хвалитись готовим, як це чужі твердять. **17** А „хто хвалиться, нехай хвалиться в Господі!“ **18** Бо достойний не той, хто сам себе хвалить, але кого хвалить Господь!

11 О, коли б потерпіли ви трохи безумство моє! Але й терпите ви мене. **2** Бо пильную про вас пильністю Божою, заручив бо я вас одному чоловікові, щоб Христові привести вас чистою дівою. **3** Та боюсь я, — як змій звів був Єву лукавством своїм, щоб так не попсувалися ваші думки, і ви не вхилилися від простоти й чистоти, що в Христі. **4** Коли бо хто прийде й зачне проповідувати про Ісуса іншого, про якого ми не проповідували, або приймете іншого Духа, якого ви не прийняли, або іншу Єв'ангелію, якої ви не прийняли, — то радо терпіли б ви те! **5** Та думаю я, що нічим не лишаюсь позад передніших апостолів. **6** Хоч і неук я словом, але не знанням, та всюди в усьому ми виявлені поміж вами. **7** Чи я гріх учинив, себе впокоряючи, щоб підвищити вас, бо я Божу Єв'ангелію благовістив для вас дармо? **8** Оббирав я інші Церкви, приймаючи плату для служіння вам. А коли я прийшов до вас і терпів недостачу, то нікого я не обтяжив. **9** Бо мій нестаток поповнили брати, що прийшли з Македонії; і в усьому беріг я себе, щоб не бути для вас тягарем, і збережу. **10** Як правда Христова в мені, так оця похвала не замовчана буде про мене в країнах Ахаї. **11** Для чого? Тому, що я вас не люблю? Відомо те Богові! **12** А що я роблю, те й робитиму, щоб відтяти причину для тих, хто шукає причини, щоб у тому, чим хваляться, показалися такі, як і ми. **13** Такі бо фальшиві апостоли, лукаві робітники, що підроблюються на Христових апостолів. **14** І не дивно, бо сам сатана прикидається анголом світла! **15** Отож, не велика це річ, якщо й слуги його прикидаються слугами праведности.

Буде їхній кінець згідно з учинками їхніми! **16** Знову кажу: хай ніхто не вважає мене за безумного! А як ні, то прийміть мене бодай як безумного, щоб хоч трохи й я похвалився! **17** А що я кажу, не кажу того в Господі, але ніби в безумстві — у цій частині хвалі. **18** Через те ж, що тілом багато-хто хваляться, то й я похвалюся. **19** Бо ви терпите радо безумних, самі мудрими бувши. **20** Бо ви терпите, коли вас хто неволить, коли хто об'їдає, коли хто обдирає, коли хто підвищується, коли хто по щόках вас б'є. **21** На безчестя кажу, що ми ніби втратили сили. Коли хто відважиться чим, то — скажу нерозумно — відважуюся й я. **22** Євреї вони? — То й я. Ізраїльтяни вони? — То й я. Насіння вони Авраамове? — То й я! **23** Слуги Христові вони? — Говорю нерозумне: більш я! Я був більш у працях, у ранах над міру, частіш у в'язницях, часто при смерті. **24** Від юдеїв п'ять раз я прийняв був по сорок ударів без одного, **25** тричі киями бито мене, один раз мене каменували, тричі розбивсь корабель, ніч і день я пробув у глибині морській; **26** у мандрівках я часто бував, бував у небезпеках на річках, у небезпеках розбійничих, у небезпеках свого народу, у небезпеках поган, у небезпеках по містах, у небезпеках на пустині, у небезпеках на морі, у небезпеках між братами фальшивими, **27** у виснажуванні та в праці, часто в недосипанні, у голоді й спразі, часто в пості, у холоді та в наготі. **28** Окрім зовнішнього, налягають на мене денні повинності й журба про всі Церкви. **29** Хто слабує, а я не слабую? Хто спокішується, а я не палюся? **30** Коли треба хвалитись, то немічю я похвалюся. **31** Знає Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, — а Він благословенний навіки, — що я не говорю неправди. (aiōn g165) **32** У Дамаску намісник царя Арети стеріг місто Дамаск, щоб схопити мене. **33** алé по мурі мене спущено в коші віконцем, — і я з рук його втік!

12 Не корісно хвалитись мені, бо я прийду до видінь і об'явлень Господніх. **2** Я знаю чоловіка в Христі, що він чотирнадцять

рoкiв тому — чи в тiлi, не знаю, чи без тiла, не знаю, знає Бог — був узятий до третього неба. 3 I чоловiка я знаю такого, — чи в тiлi, чи без тiла, не знаю, знає Бог, — 4 що до рiау був узятий, i чув вiн слoвa невимoвнi, що не можна людинi iх висловити. 5 Отаким похвалюся, а собою хвалитись не буду, — хiба тiльки своїми нeмoчaми. 6 Бо коли я захoчу хвалитись, то безумний не бiду, бо правду казатиму; але стримуюсь я, щоб про мене хто бiльш не подiмав, нiж бачить у менi або чує вiд мене. 7 А щоб я через пребагато об'явлень не величався, то дiано менi в тiло колючку, — посланця сатани, щоб бив в обличчя мене, щоб я не величався. 8 Про нього три рiзи благов я Господа, щоб вiн вiдступився вiд мене. 9 I сказав Вiн менi: „Дoсiть тобi Моєї благодатi, — бо сила Моя здiйснюється в немoчi“. Отож, краще я буду хвалитись своїми нeмoчaми, щоб сила Христова вселилася в мене. 10 Тому люблю менi перебувати в недiгах, у прикростях, у бiдах, у переслiдуваннях, в утисках через Христа. Коли бо я слабiй, тодi я сильнiй. 11 Хвалючися, я став нерозумний, — до того мене ви примусили. Бо хвалити мене мали б ви, — бо нi в чoму я не залишився позад вiд найперших апoстолiв, хоч я й нiщо. 12 А ознаки апoстoла виявилися мiж вами в усякiм терпiннi, у знаменiх i чудах та в силах. 13 Що бо є, що ним ви понiзилися бiльше вiд iнших Церков? Хiба те, що я сам тягарем вам не був? Даруйте менi цю провину! 14 Oсь утрeте готовий прийти я до вас, i не буду для вас тягарем, — не шукаю бо вашого я, тiльки вас. Не дiти повиннi збирати маeток батькам, але дiтям батькi. 15 Я ж з охотою витрачуся й себе витрачу за душi вашi, хоч що бiльше люблю вас, то менше я лoблeний. 16 Та нехай буде так, — тягара я на вас не поклав, але, бувши хитрий, я лукавством вiд вас брав. 17 Чи я використoвував вас через когoсь iз тих, когo до вас посилав? 18 Ублагав я був Тита, i з ним послав брата. Чи Тит використав вас чим? Хiба ми ходили не в oднoму дуci?

Хiба не oднiми стопами? 19 Чи ви знoву не дiмаєте, що виправдуємoсь перед вами? Перед Богом, у Христi ми говоримо, а все, любi, на вашу будoву! 20 Я ж боюся, щоб, пришовши, не знайшов вас такими, якими не хoчу, i щоб мене не знайшли ви таким, якого не хочете, — хай не будуть мiж вами суперечка, заздрiсть, гнiви, обмани, свiри, нiшепти, пихi, безладдя, 21 щоб знoву, коли я прийдi, не принизив мене помiж вами мiй Бог, i щоб менi не оплакувати багатьох, що перше згрiшили були, i не покаюлися в нечiстoстi, i в перелюбi, i в розпустi, що коби iх.

13 Oце втрeте до вас я йду. „Кожна справа хай станеться вiроком двох чи трьох свiдкiв“. 2 Пoпереджував я й пoпереджую, — як у вас був удруге, так тепер неprisутнiй, — oтих, що згрiшили перед тим, i всiх iнших, що коли прийду знову, то я не помилую, з через те, що шукаете доказу, що в менi промовляє Христос, Який не безсилий до вас, але сильний у вас. 4 Бо хоч Вiн був i розп'ятий в немoчi, та живий iз сили Божoї. Так i ми, — хоча нeмiчнi в Нiм, та з Ним будемо жити з Божoї сили у вас. 5 Випробoвуйте самих себе, чи ви в вiрi, пiзнавайте самих себе. Хiба ви не знаєте самих себе, що Исус Христос у вас? Хiба тiльки, що ви не такi, якими мали б бути. 6 Але маю надiю, що пiзнаєте ви, що ми такi, якими мали б бути. 7 I ми молимо Бога, щоб ви не чинили нiякого лiха, не для тoго, щоб виявились ми досвiдченi, а щоб учинили ви добре, а ми будемо немoв негiднi. 8 Бо нiчoго не можемо ми проти правди, а за правду. 9 Ми тiшимoся, коли ми слабi, а ви сильнi. Про це й мoлимoсь — щоб були досконалыми ви! 10 Oсь тому то, вiдсутнiй, пишi це, щоб пришовши, не мав я вчинити суворо за влaдою, якої Госпoдь менi дав на будoвання, а не на руйнування. 11 А накинeць, браття, радiйте, удосконалюйтесь, тiштеся, будьте oднoдумнi, майте мир, — i Бог любви та мiру буде з вами! 12 Вiтайте oдин oдного святим пoцiлунком! 13 Усi святи вас вiтають!

14 Благодать Господа нашего Иисуса Христа, и любовь Бога и Отца, и спільність Святого Духа нехай буде зо всіма вами! Амінь.

До галатів

1 Апостол Павло, поставлений ні від людей, ані від чоловіка, але від Ісуса Христа й Бога Отця, що з мертвих Його воскресив, **2** і присутня зо мною вся браття, до Церкв галатійських: **3** благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа, **4** що за наші гріхи дав Самого Себе, щоб від злого сучасного віку нас визволити, за волю Бога й Отця нашого, — (аіѠн g165) **5** Йому слава на вікі вічні, амінь! (аіѠн g165) **6** Дивуюся я, що ви так скоро відхілюєтесь від того, хто покликав Христовою благодаттю вас, на іншу Єв́ангелю, **7** що не інша вона, але деякі є, що вас непокоять, і хочуть перевернути Христову Єв́ангелю. **8** Але якби й ми або а́нгол із неба зачав благовістити вам не те, що ми вам благовістили, — нехай буде прокля́тий! **9** Як ми перше казали, і тепер знов кажу́: коли хто вам не те благовістить, що ви прийняли́, — нехай буде прокля́тий! **10** Бо тепер чи я в людей шукаю призна́ння чи в Бога? Чи лю́дям дба́ю я догоджа́ти? Бо коли б догоджав я ще лю́дям, я не був би рабо́м Христовим. **11** Звіщаю ж вам, браття, що Єв́ангелія, яку я благовістив, — вона не від людей. **12** Бо я не прийняв, ні навчився її від лю́дини, але об'явленням Ісуса Христа. **13** Чули бо ви про моє поступо́вання перше в юдействі, що Божу Церкву жорсто́ко я переслідував та руйнував її. **14** І я перевищував в юдействі багатьох своїх ровесників роду того, будши запеклим прихильником моїх отцівських передань. **15** Коли ж Бог, що вибрав мене від утроби матері моєї і покликав благодаттю Своєю, уподобав **16** виявити мною Сина Свого, щоб благовістив я Його між поганями, — я не радився зараз із тілом та кров'ю, **17** і не відправився в Єрусалим до апостолів, що передо мною були, а пішов я в Ара́бію, і зно́ву вернувся в Дамаск. **18** По трьох ро́ках пото́му пішов я в Єрусалим побачити Кі́фу, і в нього пробув днів із п'ятнадцять. **19** А іншого з апостолів я не бачив, крім Якова,

брата Господнього. **20** А що вам пишу́, ось кажу́ перед Богом, що я не обманюю! **21** Пото́му пішов я до сірських та кілікійських країн. **22** Церкв́ам же Христовим в Юдеї я знаний не був особисто, — **23** тільки чули вони, що той, що колись переслідував їх, благовістить тепер віру, що колись руйнував був її. **24** І сла́вили Бога вони через мене!

2 Пото́му, по чотирнадця́ти ро́ках, я зно́ву ходив в Єрусалим із Варнавою, взявши й Тита з собою. **2** А пішов я за об'явленням. І подав їм Єв́ангелю, що її проповідую між поганями, особливо знатнішим, чи не дарма́ змагаюся я чи змагався. **3** Але й Тит, що зо мною, будши греком, не був до обрі́зання змушений. **4** А щодо прибулих фальшивих братів, що прийшли підглядати нашу вільність, яку маємо в Христі Ісусі, щоб нас поневолити, **5** то ми їх не послушали ані на хвилю, і не піддали́ся були, щоб тривала в вас правда Єв́ангелії. **6** Що ж до тих, що за щось уважають себе, та якими колись вони були, то ні в чо́му різниці для мене нема, — не дивиться Бог на о́сб́у лю́дини! Бо ті, що за щось уважають себе, нічого мені не додали́, **7** але навпаки́, — побачивши, що мені припоручена Єв́ангелія для необрі́заних, як Петрові для обрі́заних, — **8** бо Той, хто помагав Петрові в апосто́льстві між обрі́заними, помагав і мені між поганями, — **9** і, пізнавши ту благодать, що да́на мені, Яків, і Кіфа, і Іван, що стовпа́ми вважаються, подали мені та Варна́ві праві́ці спільно́ти, щоб ми для поган працювали, вони ж — для обрі́заних, **10** тільки щоб ми пам'ята́ли про вбогих, що я й пильнував був чинити таке. **11** Коли ж Кіфа прийшов був до Антио́хії, то відкрито я виступив супроти нього, — заслуго́вував бо він на о́суд. **12** Бо він перед тим, як прийшли були дехто від Якова, споживав із поганями. А коли прибу́ли, став ховатися та відлучатися, боя́чися обрі́заних. **13** А з ним лицемірили й інші юдеї, так що навіть Варна́ва пристав був до їхнього лицемі́рства. **14** А коли я побачив, що не йдуть вони рівно за єв́ангельською правдою, то перед

усіма сказав Кифі: „Коли ти, бувши юдеєм, оте!“ 11 А що перед Богом Законом ніхто не живеш по-поганському, а не по-юдейському, виправдується, то це ясно, бо „праведний житиме вірою“. 12 А Закон не від віри, але „хто чинитиме те, той житиме ним“. 13 15 Ми юдеї природою, а не Христос відкупив нас від прокляття Закону, грішники з поган... 16 А коли ми дізнались, ставши прокляттям за нас, бо написано: Закону, але тільки вірою в Христа Ісуса, „Проклятий усякий, хто вісить на дереві“, 14 то ми ввірували в Христа Ісуса, щоб нам щоб Авраамове благословення в Ісусі Христі виправдатися вірою в Христа, а не ділами пошірилося на поган, щоб обітницю Духа Закону. Бо жодна людина ділами Закону прийняти нам вірою. 15 Браття, кажú я не буде виправдана! 17 Коли ж, шукаючи людьському: навіть людського затвердженого грішниками, то хіба Христос слуга гріху? заповіту ніхто не відкидає та до нього не Зовсім ні! 18 Бо коли я буду знов те, що був додає. 16 А обітниці дані були Авраамові й зруйнував, то самого себе роблю злочинцем. Насінню його. Не говориться: „і насінням“, як 19 Бо Законом я вмер для Закону, щоб жити твоєму“, яке є Христос. 17 А я кажú це, для Бога. Я розп'ятий з Христом. що заповіту, від Бога затвердженого, Закон, 20 І живу не я, а Христос проживає в мені. А що прийшов по чотириста тридцяти роках, не відкидає, щоб обітницю він зруйнував. 18 Бо коли від Закону спадщина, то вже не з обітниці; Авраамові ж Бог дарував із обітниці. 19 Що ж Закон? Він був даний з причини переступів, аж поки прийде Насіння, якому обітниця дана була; він учинений був анголами рукою посередника. 20 Але посередник не є для одного, Бог же один. 21 Отож, чи ж Закон проти Божих обітниць? Зовсім ні! Якби бо був даний Закон, щоб він міг оживляти, то праведність справді була б від Закону! 22 Та все зачинило Писання під гріх, щоб віруючим була дана обітниця з віри в Ісуса Христа. 23 Але обітниця з віри в Ісуса Христа. 23 Але поки прийшла віра, під Законом стерезено нас, замкнених до приходу віри, що мала об'явитись. 24 Тому то Закон виховником був до Христа, щоб нам виправдатися вірою. 25 А як віра прийшла, то вже ми не під виховником. 26 Бо ви всі сини Божі через віру в Христа Ісуса! 27 Бо ви всі, що в Христа охристілися, у Христа зодягнулися! 28 Нема юдея, ні грека, нема раба, ані вільного, нема чоловічої статі, ані жіночої, — бо всі ви один у Христі Ісусі! 29 А коли ви Христові, то ви Авраамове насіння й за обітницею спадкоємці.

3 О, ви нерозумні галати! Хто вас звів не корітися правді, вас, яким перед очима Ісус Христос переднакреслений був, як ніби між вами розп'ятий? 2 Це одне хочу знати від вас: чи ви прийняли Духа ділами Закону, чи із проповіді про віру? 3 Чи ж ви аж такі нерозумні? Духом почавши, кінчите тепер тілом? 4 Чи ви так багато терпіли надармо? Коли б тільки надармо! 5 Отже, Той, Хто вам Духа дає й чуда чинить між вами, — чи чинить ділами Закону, чи із проповіді про віру? 6 Так як Авраам „був увірував в Бога, — і це залічено за праведність йому“. 7 Тож знайте, що ті, хто від віри, — то сини Авраамові. 8 І Писання, передбачивши, що вірою Бог виправдає поган, благовістило Авраамові: „Благословляться в тобі всі народи!“ 9 Тому ті, хто від віри, будуть поблагословлені з вірним Авраамом. 10 А всі ті, хто на діла Закону покладається, — вони під прокляттям. Бо написано: „Проклятий усякий, хто не триває в усьому, що написано в книзі Закону, щоб чинити

4 Тож кажú я: поки спадкоёмець дитина, — він нічим від раба не різнітьсá, хоч він пан над усím, **2** але під опікунáми та керівникáми знаходиться він аж до чáсу, що визначив бáтько. **3** Так í ми, — поки дítьми́ були, то були поневолені стихíями свítу. **4** Як настало ж вíповнення чáсу, Бог послав Свого Сина, що родився від жони, та став під Закóном, **5** щоб викупити підзакóнных, щоб усинóвлення ми прийняли́. **6** А що ви сині́, Бог послав у ваші серця́ Духа Сина Свого, що викликує: „Авва, Отче!“ **7** Тому ти вже не раб, але син. А як син, то й спадкоёмець Божий через Христа. **8** Та тоді́, не знаючи Бога, служили ви тим, що з íстоти богáми вони не булі́. **9** А тепер, як пізнали ви Бога, чи краще — як Бог вас пізнав, — як вертаєтесь знов до слабíх та вбогих стихíй, яким хочете знов, як давніше, служити? **10** Ви вважаєте пильно на дні́ та на місяці́, í на по́ри та ро́ки. **11** Я боюся за вас, чи не дáрмо я працював коло вас?. **12** Прошу́ я вас, браття́, — будьте, як я, бо й я такий самий, як ви. Нічим ви мене не покрíвдили! **13** Í знаєте ви, що в нéмочі́ тіла́ я перше звíщав вам Евáнгелію, **14** ви ж моєю спокуюсо́ю в тілі́ моім не погóрдували, í мене не відкинули, але, немов а́нгола Божого, ви прийняли́ мене, як Христа Ісуса! **15** Тож де ваше тоді́шне блаже́нство? Свідкую бо вам, що якби було́ можна, то ви вибрали б очі́ свої́ та мені́ віддали́ б! **16** Чи ж я став для вас ворогом, правду говóрячи вам? **17** Недобре пильнують про вас, але вас відлучити хочуть, щоб ви пильнували про них. **18** То добре, — пильнувати про добре постійно, а не тільки́ тоді́, як прихóджу до вас. **19** Дítки мої́, — я зно́ву для вас терплю́ муки порóду, поки образ Христа не віді́б'ється в вас! **20** Я хотів би тепер бути́ в вас та змінити свій́ голос, бо маю́ я сýмнів за вас. **21** Скажіть мені́ ви, що хочете бути́ під Закóном: чи не слухаєтесь ви Закóну? **22** Бо написано: „Мав Авраам двох синів, одно́го від рабині́, а друго́го від вільно́ї“. **23** Але той, хто був від рабині́, народився за тілом, а хто був від вільно́ї, — за обі́тницею. **24** Розумі́ти це

треба іна́кше, бо це два запові́ти: один від гори Сина́й, що в ра́бство народжує, а він — то Ага́р. **25** Бо Ага́р — то гора Сина́й в Ара́бії, а відповідає сучасному Єрусалимові́, який у ра́бстві́ з свої́ми дítьми́. **26** А ви́шній Єрусали́м — вільний, він мати́ всім нам! **27** Бо написано: „Звеселися, непло́дна, ти, що не роди́ш! Гука́й та виклику́й ти, що в порóді́ не мучилась, бо в полишено́ї значно́ більше́ дítей, ніж у тіе́ї, що має вона́ чоловіка!“ **28** А ви, браття́, ді́ти обі́тниці́ за Ісаком! **29** Але як і тоді́, — хто родився за тілом, переслідува́в тих, хто родився за духом, так само́ й тепер. **30** Та що каже Писáння? „Прожени рабиню́ й сина́ її́, бо не буде́ спадкува́ти син рабині́ ра́зом із сином вільно́ї“. **31** Тому́, браття́, не сині́ ми рабині́, але вільно́ї!

5 Христос для волі́ нас визволив. Тож стійте в ній́ та не піддавайтесь зно́ву в ярмо ра́бства! **2** Ось я, Павло, кажу́ вам, що коли ви обрíзуєтесь, — то нема́ вам тоді́ жодно́ї ко́ристи від Христа. **3** Í свідкую́ я зно́ву всякому́ чоловікові́, який обрíзується, що повинен він вíконати́ весь Закóн. **4** Ви, що Закóном виправдуєтесь, — полишилися без Христа, відпали́ від благодаті́! **5** Бо ми в Дусі́ з віри чекаємо́ наді́ї пра́ведности. **6** Бо сили́ не має́ в Христі́ Ісусі́ ані́ обрíзання, ані́ необрíзання, — але віра, що чинна́ любов'ю. **7** Бігли́ ви добре. Хто заборонив вам корі́тиса правді́? **8** Таке перекóнання́ не від Того́, Хто вас покликав. **9** Трохи́ рóзчини́ квасить усе тісто! **10** Я в Господі́ маю́ надію́ на вас, що нічого́ іншого́ думати́ не будете́ ви. А хто вас непоко́їть, осуджений́ буде́, хоч би він хто́ був! **11** Чого́ ж, браття́, мене́ ще пересліду́ють, коли́ я обрíзання́ ще пропові́ду́ю? Тоді́ спокуса́ хреста́ в ніщо́ оберта́ється! **12** О, коли́ б були́ навіть́ відсі́чені́ ті, хто́ підбурює́ вас! **13** Бо ви, браття́, на волю́ покликáні, але щоб ваша́ воля́ не стала́ пріводом догоджати́ тілу́, а любов'ю́ служи́ти́ один́ одному́! **14** Бо весь Закóн в одні́м слові́ міститься́: „Люби́ свого́ ближнього́, як само́го себе!“ **15** Коли́ ж ви гризете́ та їсте́ один́ одного́, то гляді́ть, щоб не знищили́ ви один́ одного́! **16** Í кажú:

ходять у Дусі, — і не вчините пожадлиivosti самі не зберігають Закону, а хочуть, щоб тіла, 17 бо тіло бажає протинного Духові, ви обрізувались, щоб хвалитися їм вашим а Дух протинного тілу, і супротивні вони тілом. 14 А щодо мене, то нехай нічим не один одному, щоб ви чинили не те, чоо хвалюся, хіба тільки хрестом Господа нашого хочете. 18 Коли ж Дух вас провадить, то Ісуса Христа, що ним розп'ятий світ для ви не під Законом. 19 Учинки тіла явні, мене, а я для світу. 15 Бо сили немає ані то є: перелюб, нечистість, розпуста, 20 обрізання, ані необрізання, а створіння нове. ідолослуження, чари, ворожнечі, сварка, 16 А всі ті, хто піде за цим правилом, — мир заздрість, гнів, суперечки, незгоди, ересі, та милість на них, і на Ізраїля Божого! 17 21 завидки, п'янство, гулянки й подібне Зрештою, хай ніхто не турбує мене, бо ношу до цього. Я про це попереджую вас, як і я Ісусові рани на тілі своїм! 18 Благодать попереджав був, що хто чинить таке, не Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з впадкують вони Царства Божого! 22 А плід духом вашим, браття! Амінь. Духа: любов, радість, мир, довготерпіння, лагідність, добрість, вірність, 23 тихість, здержливість: — Закону нема на таких! 24 А ті, що Христові Ісусові, розп'ялі вони тіло з пожадливостями та з похотями. 25 Коли Духом живемо, то й Духом ходімо! 26 Не будьмо чванливі, не дражнімо один одного, не завидуймо один одному!

6 Браття, як людина й упаде в якій прогріх, то ви, духовні, виправляйте такого духом лагідности, сам себе доглядаючи, щоб не спокусився й ти! 2 Носіть тягарі один одного, і так виконаете закону Христового. 3 Коли бо хто думає, що він щось, будши ніщо, сам себе той обманує. 4 Нехай кожен досліджує діло своє, і тоді матиме тільки в собі похвалу, а не в іншому! 5 Бо кожен нестиме свій власний тягар! 6 А хто слова навчається, нехай ділиться всяким добром із навчаючим. 7 Не обманюйтеся, — Бог осміяний бути не може. Бо що тільки людина посіє, те саме й пожне! 8 Бо хто сіє для власного тіла свого, той від тіла тління пожне. А хто сіє для Духа, той від Духа пожне життя вічне. (aiōnios g166) 9 А роблячи добре, не зну́джуймося, бо часу свого пожнемо́, коли не ослабнемо. 10 Тож тому́, поки маємо час, усім робімо добро, а найбільш одновірним! 11 Погляньте, якими великими буквами я написав вам своєю рукою! 12 Усі ті, хто бажає хвалитися тілом, змушують вас обрізуватись, щоб тільки вони не були переслідувані за хреста Христового. 13 Бо навіть і ті, хто обрізується,

До ефесян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, святим, що в Ефесі, і вірним у Христі Ісусі, — **2** нехай буде вам благодать та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що нас у Христі поблагословив усяким благословенням духовним у небесах, **4** так як вибрав у Ньому Він нас перше залобження світу, щоб були перед Ним ми святі й непорочні, у любові, **5** призначивши наперед, щоб нас усиновити для Себе Ісусом Христом, за впадінням волі Своєї, **6** на хвалу слави благодаті Своєї, якою Він обдарував нас в Улюбленім, **7** що маємо в Ньому відкуплення кров'ю Його, прощення провин, через багатство благодаті Його, **8** яку Він намножив у нас у всякій премудрості й розважності, **9** об'явивши нам таємницю волі Своєї за Своїм уподобанням, яке постановив у Самому Собі, **10** для урядження виповнення часів, щоб усе об'єднати в Христі, — що на небі, і що на землі. **11** У Нім, що в Нім стали ми й спадкоємцями, будучи призначені наперед постановою Того, Хто все чинить за радою волі Своєї, **12** щоб на хвалу Його слави були ми, що перше надіялися на Христа. **13** У Ньому й ви, як почули були слово правди, Євангелію спасіння свого, та в Нього й увірували, запечатані стали Святим Духом обітниць, **14** Який є завдаток нашого спадку, на викуп здобутого, на хвалу Його слави! **15** Тому й я, прочувши про вашу віру в Господа Ісуса, і про любов до всіх святих, **16** не перестаю за вас дякувати, і в молитвах своїх за вас згадую, **17** щоб Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави, дав вам Духа премудрости та об'явлення для пізнання Його, **18** просвітив очі вашого серця, щоб ви зрозуміли, до якої надії Він вас закликає, і який багатий Його славний спадок у святих, **19** і яка безмірна велич Його сили в нас, що віруємо за виявленням потужної сили Його, **20** яку виявив Він у Христі, воскресивши із мертвих Його, і

посадивши на небі праворуч Себе, **21** вище від усякого уряду, і влади, і сили, і панування, і всякого ймення, що назване не тільки в цім віці, але й у майбутньому. (аіѳн g165) **22** І все впокорив Він під ноги Йому, і Його дав найвище за все — за Голову Церкви, **23** а вона — Його тіло, півня Того, що все всім наповняє!

2 І вас, що мертві були через ваші провини й гріхи, **2** в яких ви колись проживали за звичаєм віку цього, за волею князя, що панує в повітрі, духа, що працює тепер у неслухняних, (аіѳн g165) **3** між якими й усі ми проживали колись у пожадливостях нашого тіла, як чинили волю тіла й думок, і з природи були дитьми гніву, як і інші, — **4** Бог же, багатий на милосердя, через Свою превелику любов, що нею Він нас полюбив, **5** і нас, що мертві були через прогріхи, оживив разом із Христом, — спасені ви благодаттю, — **6** і разом із Ним воскресив, і разом із Ним посадив на небесних місцях у Христі Ісусі, **7** щоб у наступних віках показати безмірне багатство благодаті Своєї в доброті до нас у Христі Ісусі. (аіѳн g165) **8** Бо спасені ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий, **9** не від діл, щоб ніхто не хвалився. **10** Бо ми — Його твориво, створені в Христі Ісусі на добрі діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували. **11** Отож, пам'ятайте, що ви, колись тілом погани, що вас так звані рукотворно „обрізані“ на тілі зуть „необрізані“, **12** що ви того часу були без Христа, відлучені від громади ізраїльської, і чужі заповітам обітниць, не мавши надії й без Бога на світі. **13** А тепер у Христі Ісусі ви, що колись далекі були, стали близькі Христовою кров'ю. **14** Він бо наш мир, що вчинив із двох одне й зруйнував середінну перегороду, ворожнечу, Своїм тілом, — **15** Він Своєю наукою знищив Закона заповідей, щоб з обох збудувати Собою одного нового чоловіка, мир чинивши, **16** і хрестом примирити із Богом обох в однім тілі, ворожнечу на ньому забивши. **17** І, прийшовши, „Він благовістив

мир вам, далеким, і мир близькім“, 18 бо обоє Ним маємо пріступ у Дусі однім до Отця. 19 Отже, ви вже не чужі й не приходьки, а співгорожани святим, і домашні для Бога, 20 збудовані на основі апостолів і пророків, де наріжним каменем є Сам Ісус Христос, 21 що на ньому вся будівля, улад побудована, росте в святий храм у Господі, 22 що на ньому і ви разом будетеся Духом на оселю Божу.

3 Через це я, Павло, є в'язень Ісуса Христа за вас, поган, — 2 якщо ви тільки чули про зарядження Божої благодаті, що для вас мені дана. 3 Бо мені об'явленням дано пізнати таємницю, як писав я вам коротко вище, 4 з чого можете ви, читаючи, пізнати моє розуміння таємниці Христової. 5 А вона за інших поколінь не була оголошена людським синам, як об'явилась тепер через Духа Його святим апостолам і пророкам, — 6 що погани співспадкоємці, і одне тіло, і співучасники Його обітници в Христі Ісусі через Євангелію, 7 якій служителем я став через дар благодаті Божої, що дана мені чином сили Його. 8 Мені, найменшому від усіх святих, дана була оця благодать, — благовістити поганам недосліджене багатство Христове, 9 та вісвітлити, щоб то є зарядження таємниці, яка від віків захована в Бозі, Який створив усе, (аїѠп g165) 10 щоб тепер через Церкву була оголошена початкам та владам на небі найрізніша мудрість Божа, 11 за відвічної постанови, яку Він учинив у Христі Ісусі, Господі нашім, (аїѠп g165) 12 в Якім маємо відвагу та доступ у надії через віру в Нього. 13 Тому то благаю я вас не занепадати духом через терпіння моє через вас, бо воно — ваша слава. 14 Для того схиляю коліна свої перед Отцем, 15 що від Нього має ймення кожен рід на небі й на землі, — 16 щоб Він дав вам за багатством слави Своєї силою зміцнитися через Духа Його в чоловікові внутрішнім, 17 щоб Христос через віру замешкав у ваших серцях, щоб ви, закорінені й основані в любові, 18 змогли зрозуміти зо всіма святими, щоб то ширина й довжина,

і глибина й вишина, 19 і пізнати Христову любов, яка перевищує знання, щоб були ви наповнені всякою повнотою Божою. 20 А Тому, Хто може зробити значно більш над усе, чого просимо або думаємо, силою, що діє в нас, 21 Тому слава в Церкві та в Христі Ісусі на всі покоління на вічні віки. Амінь. (аїѠп g165)

4 Отож, благаю вас я, в'язень у Господі, щоб ви поводилися гідно покликання, що до нього покликано вас, 2 зо всякою покорою та лгідністю, з довготерпінням, у любові терплячи один одного, 3 пильнуючи зберігати єдність Духа в союзі спокою. 4 Одне тіло, один Дух, як і були ви покликані в одній надії вашого покликання. 5 Один Господь, одна віра, одне хрищення, 6 один Бог і Отець усіх, що Він над усіма, і через усіх, і в усіх. 7 А кожному з нас дана благодать у міру дару Христового. 8 Тому й сказано: „Піднявшись на висоту, Ти полонених набрав і людям дав дари!“ 9 А те, що „піднявся був“, що то, як не те, що перше й зійшов був до найнижчих місць землі? 10 Хто зійшов був, Той саме й піднявся високо над усі небеса, щоб наповнити все. 11 І Він, отож, настановив одних за апостолів, одних за пророків, а тих за благовісників, а тих за пастирів та вчителів, 12 щоб приготувати святих на діло служби для збудування тіла Христового, 13 аж поки ми всі не досягнемо з'єднання віри й пізнання Сина Божого, Мужа досконалого, у міру зросту Христової повноти, 14 щоб більш не були ми малолітками, що хитаються й захоплюються від усякого вітру науки за людською оманю та за лукавством до хитрого блуду, 15 щоб були ми правдомовні в любові, і в усьому зростали в Нього, а Він — Голова, Христос. 16 А з Нього все тіло, складене й зв'язане всяким допоміжним суглобом, у міру чинности кожного окремого члена, чинить зріст тіла на будування самого себе любов'ю. 17 Отже, говорю я це й свідкую в Господі, щоб ви більш не поводилися, як поводяться погани в марноті свого розуму,

— 18 вони запаморочені розумом, відчужені від життя Божого за неучтво, що в них, за стверділість їхніх сердець, 19 вони отупіли й віддалися розпусті, щоб чинити всяку нечисть із зажерливістю. 20 Але ви не так пізнали Христа, 21 якщо ви чули про Нього, і навчилися в Нім, бо правда в Ісусі, 22 щоб відкинути, за першим поступованням, старого чоловіка, який зотліває в зваблених пожадливістях, 23 та відновлятися духом вашого розуму, 24 і зодягнутися в нового чоловіка, створеного за Богом у праведності й святості правди. 25 Тому то, неправду відкинувши, говоріть кожен правду до свого ближнього, бо ми члени один для одного. 26 Гнівайтесь, та не грішіть, — сонце нехай не заходить у вашому гніві, 27 і місяця дияволові не давайте! 28 Хто крав, нехай більше не краде, а краще нехай працює та чинить руками своїми добро, щоб мати подати нужденному. 29 Нехай жодне слово гниле не виходить із уст ваших, але тільки таке, що добре на потрібне збудування, щоб воно подало благодать тим, хто чує. 30 І не засмучуйте Духа Святого Божого, Яким ви запечатані на день викупу. 31 Усяке подратування, і гнів, і лютість, і крик, і лайка нехай буде взято від вас разом із усякою злобою. 32 А ви один до одного будьте ласкаві, милостиві, прощаючи один одному, як і Бог через Христа вам простив!

5 Отже, будьте наслідувачами Богові, як улюблені діти, 2 і поведіться в любові, як і Христос полюбив вас, і видав за нас Самого Себе, як дар і жертву Богові на приємні пахоші. 3 А розпуста та нечисть усяка й зажерливість нехай навіть не згадуються поміж вами, як лічить святим, 4 і гидота, і марнослівство або жарти, що непристойні вам, але краще дякування. 5 Знайте бо це, що жоден розпусник, чи нечистий, або зажерливий, що він ідолянин, не має спадку в Христовому й Божому Царстві! 6 Нехай вас не зводить ніхто словами марнотними, бо гнів Божий приходить за них на неслухняних, — 7 тож не будьте

ім спільниками! 8 Ви бо були колись темрявою, тепер же ви світло в Господі, — поведіться, як діти світла, 9 бо плід світла знаходиться в кожній доброті, і праведності, і правді. 10 Допевнійтеся, що приємне для Господа, 11 і не беріть участі в неплідних ділах темряви, а краще й докоряйте. 12 Бо соромно навіть казати про те, що роблять вони потаємно! 13 Усе ж те, що світлом докоряється, стає явне, бо все, що явне стає, то світло. 14 Через це то й говорить: „Сплячий, вставай, і воскресни із мертвих, — і Христос освітлить тебе!“ 15 Отож, уважайте, щоб поводитися обережно, не як немудрі, але як мудрі, 16 використовуючи час, — дні бо лукаві! 17 Через це не будьте нерозумні, але розумійте, що є воля Господня. 18 І не впивайтесь вином, в якому розпуста, але краще наповнюйтесь Духом, 19 розмовляючи поміж собою псалмами, і гімнами, і піснями духовними, співаючи й граючи в серці своєму для Господа, 20 дякуючи завжди за все Богові й Отцеві в Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, 21 корячися один одному у Христовім страху. 22 Дружини, — коріться своїм чоловікам, як Господеві, — 23 бо чоловік — голова дружини, як і Христос — Голова Церкви, Сам Спаситель тіла! 24 І як коріться Церква Христові, так і дружини своїм чоловікам у всьому. 25 Чоловіки, — любіть своїх дружин, як і Христос полюбив Церкву, і віддав за неї Себе, 26 щоб її освятити, очистивши водяним купелем у слові, 27 щоб поставити її Собі славною Церквою, що не має плями чи вади, чи чогось такого, але щоб була свята й непорочна! 28 Чоловіки повинні любити дружин своїх так, як власні тіла, бо хто любить дружину свою, той любить самого себе. 29 Бо ніколи ніхто не зненавидів власного тіла, а годує та гріє його, як і Христос Церкву, 30 бо ми — члени Тіла Його від тіла Його й від костей Його! 31 „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і будуть обоє вони одним тілом“. 32 Ця таємниця велика, — а я говорю про Христа та про Церкву! 33

Отже, нехай кожен зокрема із вас любить так свою дружину, як самого себе, а дружина нехай боїться свого чоловіка!

6 Діти, — слухайтеся своїх батьків у Господі, бо це справедливо! **2** „Шануй свого батька та матір“ — це перша заповідь з обітницею, — **3** „щоб добре велось тобі, і щоб ти був на землі довголітній!“ **4** А батьки, — не дратуйте дітей своїх, а виховуйте їх у напаминанні й остерезенні Божому! **5** Раби, — слухайтеся тілесних панів зо страхом і тремтінням у простоті серця вашого, як Христа! **6** Не працюйте тільки про людське око, немов чоловіковгдники, а як раби Христові, чиніть від душі волю Божу, **7** служіть із зичливістю, немов Господеві, а не людям! **8** Знайте, що кожен, коли зробить що добре, те саме одержить від Господа, чи то раб, чи то вільний. **9** А пани, — чиніть їм те саме, занехаюйте погрози, знайте, що для вас і для них є на небі Господь, а Він на обличчя не дивиться! **10** Нарешті, мої брати, зміцняйтеся Господом та могутністю сили Його! **11** Зодягніться в повну Божу зброю, щоб могли ви стати проти хитрощів диявольських. **12** Бо ми не маємо боротьби проти крові та тіла, але проти початків, проти влади, проти світоправителів цієї темряви, проти піднебесних духів злоби. **(аїѠп g165)** **13** Через це візьміть повну Божу зброю, щоб могли ви дати опір дня злого, і, все виконавши, витримати. **14** Отже, стійте, підперезавши стегна свої правдою, і зодягнувшись у броню праведности, **15** і взувши ноги в готовість Євангелії миру. **16** А найбільш над усе візьміть щита віри, яким зможете погасити всі огненні стріли лукавого. **17** Візьміть і шолома спасіння, і меча духовного, який є Слово Боже. **18** Усякою молитвою й благанням кожного часу моліться у Дусі, а для того пильнуйте з повною витривалістю та молитвою за всіх святих, **19** і за мене, щоб дане було мені слово відкрити уста свої, і зо сміливістю провіщати таємницю Євангелії, **20** для якої посол я в кайданах, щоб сміливо про неї

звіщати, як належить мені. **21** А щоб знали і ви щось про мене, та що я роблю, то все вам розповість Тихік, улюблений брат і в Господі вірний служитель, **22** якого послав я до вас на це саме, щоб довідалися ви про нас, і щоб ваші серця він потішив. **23** Мир братам і любов із вірою від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! **24** Благодать зо всіма, що незмінно люблять Господа нашого Ісуса Христа! Амінь.

До Филип'ян

1 Павло й Тимофій, раби Христа Ісуса, до всіх святих у Христі Ісусі, що знаходяться в Филип'ях, з єпископами та дияконами: **2** благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **3** Дякую Богові своєму при кожній згадці про вас, **4** і завжди в усякій молитві своїй за всіх вас чиню я молитву з радіощами, — **5** за участь вашу в Євангелії від першого дня аж дотепер. **6** Я певний того, що той, хто в вас розпочав добре діло, виконає його аж до дня Христа Ісуса. **7** Бо то справедливо мені думати це про всіх вас, бо я маю вас у серці, а ви всі в кайданах моїх, і в обороні, і в утвєрджєнні Євангелії — спільники мої в благодаті. **8** Бо Бог мені свідок, що тужу я за вами всіма в сердечній любові Христа Ісуса. **9** І молюсь я про те, щоб ваша любов примножилася ще більше та більше в пізнанні й усякім дослідженні, **10** щоб ви досліджували те, що краще, щоб чисті та цілі були Христового дня, **11** наповнені плодів праведности через Ісуса Христа, на славу та на хвалу Богу. **12** Бажаю ж я, браття, щоб віддали ви, що те, що сталося мені, вийшло більше на успіх Євангелії, **13** бо в усій преторії та всім іншим стали відомі кайдани мої за Христа. **14** А багато братів у Господі через кайдани мої посмілилися та ще більше відважилися Слово Боже звіщати безстрашно. **15** Одні, правда, і через заздрощі та колотнечу, другі ж із доброї волі Христа проповідують; **16** а інші з любови, знаючи, що я поставлений на оборону Євангелії; **17** а інші через підступ звіщають Христа нещиро, думаючи, що додадуть тягару до кайданів моїх. **18** Але що ж? У всякому разі, чи облудно, чи щиро, Христос проповідується, а тим я радію та й буду радіти. **19** Бо знаю, що це буде мені на спасіння через вашу молитву й допомогу Духа Ісуса Христа, **20** через чекання й надію мою, що я ні в чому не буду посоромлений, але цілою сміливістю, як завжди, так і тепер Христос буде звеличений у тілі моїм, чи то життям, чи то смертю. **21**

Бо для мене життя — то Христос, а смерть — то надбання. **22** А коли життя в тілі — то для мене плід діла, то не знаю, що вибрати. **23** Тягнуть мене одне й друге, хоч маю я бажання померти та бути з Христом, бо це значно ліпше. **24** А щоб полишатися в тілі, то це потрібніш ради вас. **25** І оце знаю певно, що залишусь я, і пробуватиму з вами всіма вам на користь та на радість в вірі, **26** щоб ваша хвала через мене примножилася в Христі Ісусі, коли знову прийду я до вас. **27** Тільки живіть згідно з Христовою Євангелією, щоб, — чи прийду я й побачу вас, чи й не бувши — почув я про вас, що ви стоїте в однім дусі, бр'ючись однодушно за віру євангельську, **28** і ні в чому не боячись противників; це їм доказ загибелі, вам же спасіння. А це від Бога! **29** Бо вчинено вам за Христа добродійство, — не тільки вірувати в Нього, але і страждати за Нього, **30** маючи таку саму боротьбу, яку ви бачили в мені, а тепер чуєте про мене.

2 Отож, коли є в Христі яка заохота, коли є яка потіха любови, коли є яка спільнота духа, коли є яке серце та милосердя, **2** то доповніть радість мою: щоб думали ви одне й те, щоб мали ту саму любов, одну згоду й один розум! **3** Не робіть нічого підступом або з чванливости, але в покорі майте один одного за більшого від себе. **4** Нехай кожен дбає не про своє, але кожен і про інших. **5** Нехай у вас будуть ті самі думки, що й у Христі Ісусі! **6** Він, бувши в Божій подобі, не вважав за захват бути Богові рівним, **7** але Він умалив Самого Себе, прийнявши вигляд раба, ставши подібним до людини; і подобою ставши, як людина, **8** Він упокорив Себе, бувши слухняний аж до смерти, і то смерти хресної. **9** Тому й Бог повищив Його, та дав Йому Ім'я, що вище над кожне ім'я, **10** щоб перед Ісусовим Ім'ям вклонялося кожне коліно небесних, і зємних, і підзємних, **11** і щоб кожен язик визнавав: Ісус Христос — то Господь, на славу Бога Отця! **12** Отож, мої любі, як ви завжди слухняні були не тільки в моїй присутності,

але значно більше тепер, у моїй відсутності, зо страхом і тремтінням виконуйте своє спасіння. **13** Бо то Бог викликає в вас і хотіння, і чин за доброю волею Своєю. **14** Робіть усе без нарікання та сумніву, **15** щоб були ви бездоганні та щирі, „невинні діти Божі серед лукавого та розпусного роду“, що в ньому ви сяєте, як світла в світі, **16** додержуючи слово життя на похвалу мені в день Христа, що я біг не надармо, що я працював не надармо. **17** Та хоч і стаю я жертвою при жертві і при службі вашої віри, я радію та тішуся разом із вами всіма. **18** Тіштеся тим самим і ви, і тіштеся разом зо мною! **19** Надіюся в Господі Ісусі незабаром послати до вас Тимофія, щоб і я зміцнів духом, розізнавши про вас. **20** Бо я однодүмця не маю ні одного, щоб щиріше подбав він про вас. **21** Усі бо шукають свого, а не Христового Ісусового. **22** Та ви знаєте дівід його, бо він, немов батькові син, зо мною служив для Євангелії. **23** Отже, маю надію негайно послати цього, як тільки довідаюся, що буде зо мною. **24** Але в Господі маю надію, що й сам незабаром прибуду до вас. **25** Але я вважав за потрібне послати до вас брата Епафродіта, свого співробітника та співбойника, вашого апостола й служителя в потребі моїй, **26** бо він побивався за вами всіма, і сумував через те, що ви чули, що він хворував. **27** Бо смертельно він був хворував. Але змілувався Бог над ним, і не тільки над ним, але й надо мною, щоб я смутку на смуток не мав. **28** Отож, тим швидше послав я його, щоб тішились ви, його знову побачивши, і щоб без смутку я був. **29** Тож прийміть його в Господі з повною радістю, і майте в пошані таких, **30** бо за діло Христове наблизився був аж до смерти, наражаючи на небезпеку життя, щоб доповнити ваш нестаток служіння для мене.

3 Зрештою, браття мої, радійте у Господі! Писати вам те саме не прикро мені, а для вас це навчальне. **2** Стережіться собак, — стережіться працівників лихих, стережіться обрізаня! **3** Бо обрізаня — то ми, що

служимо Богові духом, а хвалимося Христом Ісусом, і не кладемо надії на тіло, **4** хоч і я міг би мати надію на тіло. Як хто інший на тіло надіється дүмає, то тим більше я — **5** обрізаний восьмого дня, з роду Ізраїля, з племені Веняминового, єврей із єврей, фарисей за Законом. **6** Через горлівість я був переслідував Церкву, будши невинний, щодо праведности в Законі. **7** Але те, що для мене було за надбання, те ради Христа я за втрату вважав. **8** Тож усе я вважаю за втрату ради переважного познання Христа Ісуса, мого Господа, що я ради Нього відмовився всього, і вважаю все за сміття, щоб придбати Христа, **9** щоб знайтися в Нім не з власною праведністю, яка від Закону, але з тією, що з віри в Христа, праведністю від Бога за вірою, **10** щоб пізнати Його й силу Його воскресіння, та участь у мұках Його, уподоблюючись Його смерті, **11** аби досягнути якось воскресіння з мертвих. **12** Не тому, що я вже досягнув, або вже вдосконалився, але прагну, чи не досягну я того, чим і Христос Ісус досягнув мене. **13** Браття, я себе не вважаю, що я досягнув. Та тільки, забуваючи те, що позаду, і спішачи до того, що попереду, **14** я женусь до мети за нагородою високого поклику Божого в Христі Ісусі. **15** Тож усі, хто досконалий, дүмаймо це; коли ж дүмаєте ви щось інше, то Бог вам відкриє й це. **16** Та до чо́го дійшли ми, поступаймо в тім самім далі. **17** Будьте до мене подібні, браття, і дивіться на тих, хто поводиться так, як маєте ви за взір нас. **18** Багато бо хто, що про них я вам часто казав, а тепер говорю навіть плачучи, поводяться, як вороги хреста Христового. **19** Їхній кінець — то загибель, шлунок — їхній бог, а слава — в їхньому соромі... Вони дүмають тільки про земне! **20** Життя ж наше на небі, звідки ждемо й Спасителя, Господа Ісуса Христа, **21** Який перемінить тіло нашого поніження, щоб стало подібне до славного тіла Його, силою, якою Він може і все підкорити Собі.

4 Отож, мої браття улюблені, за якими так сильно тужу, моя радосте й вінче, — так у

Господі стійте, улюблені! **2** Благаю Евдію, слава на віки віків. Амінь. (аїѳн г165) **21** Вітайте
благаю й Синтіхію — думати однаково в кожного святого у Христі Ісусі. Вітають вас
Господі. **3** Так, благаю й тебе, товаришу брата, присутні зо мною. **22** Вітають вас усі
вірний, допомагай тим, хто в боротьбі за святі, а найбільше ті, хто з кесаревого дому.
Євangelію помагали мені та Кліментові й **23** Благодать Господа Ісуса Христа зо всіма
іншим моїм співробітникам, яких імення вами! Амінь.
записані в Книзі Життя. **4** Радійте в Господі
завсіді, і знову кажу: радійте! **5** Ваша
лагідність хай буде відома всім лю́дям.
Господь близько! **6** Ні про що не турбуйтеся,
а в усьому нехай виявляються Богові ваші
бажання молитвою й проханням з подякою.
7 І мир Божий, що вищий від усякого
розуму, хай береже серця ваші та ваші думки
у Христі Ісусі. **8** Наостанку, брата, щó
тільки правдиве, щó тільки чесне, щó тільки
праведне, щó тільки чисте, щó тільки любе,
щó тільки гідне хвалі, коли яка чеснота,
коли яка похвала, — думайте про це! **9** Чого
ви від мене й навчилися, і прийняли, і чули
та бачили, — робіть те! І Бог миру буде з
вами! **10** Я вельми потішився в Господі, щó
справді ви вже новіх сил набулі піклуватись
про мене; ви й давніш піклувались, та часу
сприятливого ви не мали. **11** Не за нестатком
кажу, бо навчився я бути задоволеним із
того, щó маю. **12** Умію я й бути в упокоренні,
умію бути й у достатку. Я привчився до
всього й у всім: насичатися й голод терпіти,
мати достаток і бути в недостатчі. **13** Я все
можу в Тім, Хто мене підкріплює, — в Ісусі
Христі. **14** Тож ви добре зробили, щó участь
узялі в моїм горі. **15** І знаєте й ви, филип'яни,
щó на початку благовістя, коли я з Македонії
вийшов, не прилучилась була жодна Церква
до справи давання й приймання для мене,
самі тільки ви, **16** щó і раз, і вдруге мені на
потреби мої посилали й до Солуня. **17** Кажу
це не тому, щоб шукав я давання, — я шукаю
плоду, щó примножується на річ вашу. **18** Та
все я одержав, і маю достаток. Маю повно,
приймавши від Епафродіта, щó ви послали,
як пахощі запашні, жертву приемну, Богові
вгодну. **19** А мій Бог нехай виповнить вашу
всяку потребу за Своїм багатством у Славі,
у Христі Ісусі. **20** А Богові й нашому Отцеві

До колоссян

1 Павло, із волі Божої апостол Христа Ісуса, і брат Тимофій **2** до святих і вірних братів у Христі, що в Колосах: благодать вам і мир від Бога, Отця нашого! **3** Ми дякуємо Богові, Отцеві Господа нашого Ісуса Христа, завжди за вас молячись, **4** прочувши про вашу віру в Христа Ісуса та про любов, яку маєте до всіх святих **5** через надію, приготівану в небі для вас, що про неї давніше ви чули в слові правди Євангелії, **6** що до вас прибула, і на цілому світі плодоносна й росте, як і в вас, з того дня, коли ви почули й пізнали благодать Божу в правді. **7** Отак ви і навчилися від Епáfра, улюбленого співробітника нашого, що за вас він вірний служитель Христа, **8** що й виявив нам про вашу духовну любов. **9** Через це то й ми з того дня, як почули, не перестаємо молитись за вас та просити, щоб для пізнання волі Його були ви наповнені всякою мудрістю й розумом духовним, **10** щоб ви поводилися належно щодо Господа в усякому догодженні, в усякому доброму ділі приносячи плід і зростаючи в пізнанні Бога, **11** зміцнюючись усякою силою за могутністю слави Його для всякої витривалості й довготерпіння з радістю, **12** дякуючи Отцеві, що вчинив нас достойними участі в спадщині святих у світлі, **13** що визволив нас із влади темряви й переставив нас до Царства Свого улюбленого Сина, **14** в Якім маємо відкуплення і прощення гріхів. **15** Він є образ невидімого Бога, ріджений перш усякого творива. **16** Бо то Ним створено все на небі й на землі, видіме й невидіме, чи то престולי, чи то господства, чи то влади, чи то начальства, — усе через Нього й для Нього створено! **17** А Він є перший від усього, і все в Нім стоїть. **18** І Він — Голова тіла, Церкви. Він початок, перворіджений з мертвих, щоб у всьому Він мав першенство. **19** Бо вгодно було, щоб у Нім перебувала вся повнота, **20** і щоб Ним поєднати з Собою все, примиривши кров'ю хреста Його, через Нього, чи то зёмне, чи то

небесне. **21** І вас, що були колись відчужені й вороги думкою в злих учинках, **22** тепер же примирив смертю в людськiм тілі Його, щоб учинити вас святими, і непорочними, і неповинними перед Собою, **23** якщо тільки пробуваєте в вірі тверді та сталі, і не відпадаєте від надії Євангелії, що ви чули її, яка проповідана всьому створінню під небом, якій я, Павло, став служителем. **24** Тепер я радію в стражданнях своїх за вас, і доповнюю недостачу скорботи Христової і тілі своїм за тіло Його, що воно — Церква; **25** якій я став служителем за Божим зарядженням, що для вас мені дане, щоб виконати Слово Боже, — **26** Таємницю, заховану від віків і поколінь, а тепер виявлену Його святим, (аіѠп g165) **27** що їм Бог захотів показати, яке багатство слави цієї таємниці між поганями, а вона — Христос у вас, надія слави! **28** Його ми проповідуємо, нагадуючи кожній людині й навчаючи кожну людину всякої мудрости, щоб учинити кожну людину досконалою в Христі. **29** У тому й працюю я, борючись силою Його, яка сильно діє в мені.

2 Я хочу, щоб ви знали, яку велику боротьбу я маю за вас і за тих, хто в Лаодикії, і за всіх, хто не бачив мого тілесного обличчя. **2** Хай потішається їхні серця, у любові поєднані, для всякого багатства повного розуміння, для пізнання таємниці Бога, Христа, **3** в Якому всі скарби премудрости й пізнання заховані. **4** А це говорю, щоб ніхто вас не звів фальшивими доводами при супереччі. **5** Бо хоч тілом я й неприсутній, та духом я з вами, і з радістю бачу ваш порядок та твердість вашої віри в Христа. **6** Отже, як ви прийняли були Христа Ісуса Господа, так і в Ньому ходіть, **7** будиши вкорінені й збудовані на Ньому, та зміцнені в вірі, як вас навчено, збагачуючись у ній з подякою. **8** Стережіться, щоб ніхто вас не звів філософією та марною оманю за переданням людським, за стихіями світу, а не за Христом, **9** бо в Ньому тілесно живе вся повнота Божества. **10** І ви маєте в Нім повноту, а Він — Голова всякої влади й начальства. **11** Ви в Ньому

булі й обрізані нерукотворним обрізанням, скинувши людське тіло гріховне в Христовім обрізанні. **12** Ви були з Ним поховані у хрищенні, у Ньому ви й разом воскресли через віру в силу Бога, що Він з мертвих Його воскресив. **13** І вас, що мертві були в гріхах та в необрізанні вашого тіла, Він оживив разом із Ним, простивши усі гріхи, **14** знищивши рукописання на нас, що наказами було проти нас, — Він із середини взяв його та й прибав його на хресті, **15** роззброївши влади й начальства, сміливо їх вивів на посміховисько, — перемигши їх на хресті! **16** Тож, хай ніхто вас не судить за їжу, чи за питвоб, чи за чергове свято, чи за новомісяччя, чи за суботи, — **17** бо це — тінь майбутнього, а тіло — Христове. **18** Нехай вас не зводить ніхто удаваною покурою та службою анголам, вдаючися до того, чого не бачив, нерозважно надимаючись своїм тілесним розумом, **19** а не тримаючись Голови, від Якої все тіло, суглобами й зв'язями з'єднане й зміцнене, росте зростом Божим. **20** Отож, як ви вмерли з Христом для стихій світу, то чого ви, немов ті, хто в світі живе, пристаєте на постанови: **21** не дотикайся, ані їж, ані рухай, **22** бо то все зніщиться, як уживати його, — за приказами та наукою людською. **23** Воно ж має вид мудрости в самовільній службі й покорі та в знесілюванні тіла, та не має якогось значення, хіба щодо насичення тіла.

3 Отож, коли ви воскресли з Христом, то шукайте того, що вгорі, де сидить Христос по Божій правіці. **2** Думайте про те, що вгорі, а не про те, що на землі. **3** Бож ви вмерли, а життя ваше сховане в Бозі з Христом. **4** Коли з'явиться Христос, наше життя, тоді з'явитеся з Ним у славі і ви. **5** Отож, умертвіть ваші земні члени: розпусту, нечисть, пристрасть, лиху пожадливість та зажерливість, що вона ідолослуження, **6** бо гнів Божий приходиться за них на неслухняних. **7** І ви поміж ними ходили колись, як жили поміж ними. **8** Тепер же відкиньте і ви все оте: гнів, лютість,

злобу, богозневагу, безсоромні слова з ваших уст. **9** Не кажіть неправди один на одного, якщо скинули з себе людину стародавню з її вчинками, **10** та зодягнулися в нову, що відновлюється для пізнання за образом Створителя її, **11** де нема ані геллена, ані юдея, обрізання та необрізання, варвара, скіта, раба, вільного, — але все та в усьому Христос! **12** Отож, зодягніться, як Божі вибранці, святі та улюблені, у щире милосердя, добротливість, покору, лагідність, довготерпіння. **13** Терпіть один одного, і прощайте собі, коли б мав хто на кого оскарження. Як і Христос вам простив, робіть так і ви! **14** А над усім тим — зодягніться в любов, що вона — союз досконалости! **15** І нехай мир Божий панує у ваших серцях, до якого й були ви покликані в одному тілі. І вдячними будьте! **16** Слово Христове нехай пробуває в вас рясно, у всякій премудрості. Навчайте та напоумляйте самих себе! Вдячно співайте у ваших серцях Господеві псалмі, гімни, духовні пісні! **17** І все, що тільки робите словом чи ділом, — усе робіть у Ім'я Господа Ісуса, дякуючи через Нього Богові й Отцеві. **18** Дружини, — слухайтеся чоловіків своїх, як лицює то в Господі! **19** Чоловіки, — любіть дружин своїх, і не будьте суворі до них! **20** Діти, — будьте слухняні в усьому батькам, бо це Господеві приємне! **21** Батькі, — не дратуйте дітей своїх, щоб на душі не впали вони! **22** Раби, — слухайтеся в усьому тілесних панів, і не працюйте тільки про людське око, немов підлещуючись, але в простоті серця, боячися Бога! **23** І все, що тільки чините, робіть від душі, немов Господеві, а не людям! **24** Знайте, що від Господа приймете в нагороду спадщину, бо служите ви Господеві Христові. **25** А хто кривдить, той одержить за свою кривду. Бо не дивиться Бог на особу!

4 Пани, — виявляйте до рабів справедливість та рівність, і знайте, що й для вас є на небі Господь! **2** Будьте тривалі в молитві, і пильнуйте з подякою

в ній! 3 Моліться разом і за нас, щоб Бог нам відчинив двері слова, — звіщати таємницю Христову, що за неї я й зв'язаний, 4 щоб звістив я її, як звіщати належить мені. 5 Поводьтеся мудро з чужими, використовуючи час. 6 Слово ваше нехай буде завжди ласкаве, приправлене сіллю, щоб ви знали, як ви маєте кожному відповідати. 7 Що зо мною, то все вам розповість Тихійк, улюблений брат, і вірний служитель і співробітник у Господі. 8 Я саме на те його вислав до вас, щоб довідались ви про нас, і щоб ваші серця він потішив, 9 із Онісिमом, вірним та улюбленим братом, який з-поміж вас. Вони все вам розповідять, що діється тут. 10 Поздоровлює вас Аристарх, ув'язнений разом зо мною, і Марко, небіж Варнавін, — що про нього ви дістали накази; як прийде до вас, то прийміть його, — 11 теж Ісус, на прізвище Юст, — вони із обрізаних. Для Божого Царства — єдині вони співробітники, що були мені втіхою. 12 Поздоровлює вас Епафрас, що з ваших, раб Христа Ісуса. Він завжди обстоює вас у молитвах, щоб ви досконалі були та наповнені всякою Божою волею. 13 І я свідчу за нього, що він має велику горлівість про вас та про тих, що знаходяться в Лаодикії та в Гієрапболі. 14 Вітає вас Лука, улюблений лікар, та Димас. 15 Привітайте братів, що в Лаодикії, і Німфана, і Церкву домашню його. 16 І як буде прочитаний лист цей у вас, то зробіть, щоб прочитаний був він також у Церкві Лаодикійській, а того, що написаний з Лаодикії, прочитайте і ви. 17 Та скажіть Архіпові: „Доглядай того служіння, що прийняв його в Господі, щоб ти його виконав!“ 18 Привітання моєю рукою Павловою. Пам'ятайте про п'ята мої! Благодать Божа нехай буде з вами! Амінь.

1 до солунян

1 Павло й Силу́ан та Тимофі́й до Церкви Солу́нської в Бозі Отці́ й Господі́ Ісусі́ Христі́: благодать вам і мир! **2** Ми дякуємо Богові́ за́вжди за всіх вас, згадуючи вас у наших моли́твах. **3** Ми згадуємо безпереста́нку про ваше діло віри, і про працю́ любови, і про терпіння надії́ на Господа нашого Ісуса Христа, перед Богом і Отцем нашим, **4** знаючи, Богом улюблені браття, про ваше обрання. **5** Бо наша Єва́нгелія не була́ для вас тільки у слові, а й у силі, і в Дусі́ Святім, і з великим упевненням, як знаєте ви, які ми були́ поміж вами для вас. **6** І ви стали наслідувачі́ нам і Господе́ві, слово прийнявши в великому утискові́ з радістю́ Духа Святого, **7** так що ви стали взірце́м для всіх віруючих у Македонії́ та в Ахаї́. **8** Бо пронеслося Слово Господне від вас не тільки в Македонії́ та в Ахаї́, а й до кожного міста́ прийшла ваша віра в Бога, так що вам непотрібно казати чо́гось. **9** Вони бо звіщають про нас, який був при́хід наш до вас, і як ви наверну́лись до Бога від ідолів, щоб служити живому й правдивому Богові, **10** і з неба очікувати Сина́ Його, що Його воскресив Він із мертвих, Ісуса, що визволює нас від майбу́тнього гніву.

2 Самі бо ви знаєте, браття, при́хід наш до вас, що не марний він був. **2** Та хоч ми натерпілися перед тим, і дізнали зневаги в Філі́пах, як знаєте, проте ми відва́жилися в нашім Бозі́ звіщати вам Божу́ Єва́нгелію з великою боротьбою. **3** Бо поклі́кання наше було не з обмани, ані з нечисто́сти, ані від лука́вства, **4** але, як Бог визнав нас гідними, щоб нам доручити Єва́нгелію, ми говоримо так, не лю́дям дого́джуючи, але Богові́, що випробує наші́ серця. **5** Ми слова́ піддлісливого не вживали ні́коли, як знаєте, і не винні́ в заже́рливості. Бог сві́док тому́! **6** Не шукаємо ми слави в лю́дей, ані в вас, ані в інших. **7** Хоч могли ми поту́жними бути, як Христові́ апо́столи, але ми серед вас були́

тихі, немов годувальни́ця та, яка доглядає дітей своїх. **8** Так бу́вши ласка́ві до вас, хотіли ми вам передати не тільки́ Божу́ Єва́нгелію, але й ду́ші свої́, бо були́ ви улюблені́ нам. **9** Бо ви пам'ятаєте, браття, наше стру́дження й утму́: день і ніч ми робили, щоб жодного з вас не обтя́жити, і проповідували вам Божу́ Єва́нгелію. **10** Ви сві́дки та Бог, як свято, і праведно, і бездога́нно поводилися ми між вами, віруючими! **11** Бож знаєте ви, як кожного з вас, немов ба́тько дітей своїх власних, **12** просили ми вас, і намобвлювали та показували, щоб ви гідно поводилися перед Богом, що покликав вас у Своє́ Царство та в славу. **13** Тому́ то й ми дякуємо Богові́ безпереста́нку, що, прийнявши почуте від нас Сло́во Боже, прийняли́ ви не як слово лю́дське, але — як правдиво то є — Слово Боже, що й діє в вас, віруючих. **14** Бо стали ви, бра́ття, наслідувачами́ Церквям Божим, що в Юдеї́ в Христі́ Ісусі́, бо те саме і ви були́ витерпі́ли від своїх земля́ків, як і ті від юдеї́в, **15** що вбили вони́ й Господа Ісуса, і пророків Його, і вигнали нас, і Богові́ не догоджа́ють, і супротивні́ всім лю́дям. **16** Вони забороняють нам говорити поганам, щоб спаслися, щоб тим доповня́ти їм за́вжди провини свої́. Але Божий гнів і́х спіткає́ вкінці́! **17** А ми, браття, на короткий часо́к розлучившись з вами лицем, а не серцем, тим із більшим бажання́м силкува́лись побачити ваше лице. **18** Тим то до вас ми хотіли прийти, я, Павло, раз і двічі, але сатана́ перешкодив був нам. **19** Бо хто нам надія́, чи радість, чи вінок похвали́? Хіба ж то й не ви перед Господом нашим Ісусом в Його при́ході? **20** Бо ви наша слава та радість!

3 Тому́ то, не стерпі́вши більше, ми схотіли зостатися в Ате́нах самі, **2** і послали Тимофі́я, нашого брата́ й служі́теля Божого в Христові́й Єва́нгелії́, щоб упевнити вас та потішити в вашій вірі, **3** щоб ані один не хитався в ці́м горі. Самі бо ви знаєте, що на те нас призначено. **4** Бо коли ми були́ в вас, то казали вам наперед, що маємо страждати, як і стало́сь, і знаєте ви. **5** Тому́ й

я, не стéрпівши більше, послав довідатись про вашу віру, щоб часом спокўсник вас не спокусив, і труд наш не стався б дарёмний. **6** А тепер, як вернувся від вас Тимофій і приніс нам радісну звістку про віру та вашу любов, і що завжди ви маєте добру пам'ять про нас, і бажаєте бачити нас, як і ми вас, **7** через те ми потішились, брáття, за вас, у всякому горі та в нашій нўжді, ради вашої віри. **8** Бо тепер ми живемо́, якщо в Господі ви стоїте! **9** Яку бо подяку ми мо́жемо Богові дати за вас, за всю радість, що нею ми тїшимось ради вас перед нашим Богом? **10** Ми вдень та вночі ревно мо́лимося, щоб побачити ваше лице та доповнити те, чого не вистачає вашій вірі. **11** Сам же Бог і Отець наш, і Господь наш Ісус нехай вірівняє нашу дорогу до вас! **12** А в вас хай примно́жить Господь, і нехай збагатить вашу любов один до óдного, і до всіх, як і наша є до вас! **13** Нехай Він зміцнить серця́ ваші невинними в святості перед Богом і нашим Отцем, при приході Господа нашого Ісуса з усіма святими Його!

4 А далі, брáття, просимо вас та благаємо в Господі Ісусі, щоб, як прийняли́ ви від нас, як належить поводитись вам та догóджувати Богові, — як ви й поводитесь, — щоб у тому ще більше зростали! **2** Бо ви знаєте, які вам на́кази дали ми Господом Ісусом. **3** Бо це воля Божа, — освячення ваше: щоб ви береглись від розпусти, **4** щоб кожен із вас умів тримати начиння своє в святості й честі, **5** а не в при́страсній по́хоті, як і „погани, що Бога не знають“. **6** Щоб ніхто не кривдив і не визіскував брата свого в якійбудь справі, бо ме́сник Господь за все це, як і перше казали ми вам та засвідчили. **7** Бо покликав нас Бог не на нечїстїсть, але на освячення. **8** Отож, хто оце відкидає, зневажає не лю́дину, а Бога, що нам також дав Свого Духа Святого. **9** А про братолюбство немає потреби писати до вас, бо самі ви від Бога на́вчені любіти один óдного, **10** бо чините те всім брата́м у всій Македонїї. Благаємо ж, браття, ми вас, щоб у цьому ще більш ви зростали, **11** і пильно

дбали жити спокійно, займатися своїми справами та заробляти своїми руками, як ми вам наказували, **12** щоб ви перед чужими пристойно повóдилися, і щоб ні від ко́го не залежали! **13** Не хóчу ж я, браття, щоб не відали ви про покійних, щоб ви не сумували, як і інші, що надїї не мають. **14** Коли бо ми віруємо, що Ісус був умер і воскрес, так і покійних через Ісуса приведе́ Бог із Ним. **15** Бо це ми вам кажемо словом Господнім, що ми, хто живе, хто полишений до приходу́ Господнього, — ми не попередимо покійних. **16** Сам бо Господь із на́казом, при голосі архáнгола та при Божій сурмі́ зійде з неба, і перше воскреснуть умерлі в Христі, **17** потім ми, що живемо́ й зостались, будемо схóплені разом із ними на хмарах на зу́стріч Господню на повітрі, і так завсіди будемо з Господом. **18** Отож, потїшайте один óдного цими словами!

5 А про часї та про по́ри, брати, не потрібно писати до вас, **2** бо самі ви докладно те знаєте, що прийде́ день Господній так, як злодій вночі. **3** Бо коли говоритимуть: „Мир і безпечність“, тоді несподівано прийде́ загїбїль на них, як му́ка тієї, що носить в утрóбі, — і вони не втечуть! **4** А ви, браття, не в те́мряві, щоб той день захопив вас, як злодій. **5** Бо ви всі сини світла й сини дня. Не належимо ми ночі, ні те́мряві. **6** Тож не будемо спати, як інші, а пильнуймо та будьмо тверезі! **7** Ті бо, що сплять — сплять уночі, а ті, що напиваються — вночі напиваються. **8** А ми, що належимо дневі, будьмо тверезі, зодягнувшись в броню́ віри й любови, та в шоло́м надїї спасіння, **9** бо Бог нас не призна́чив на гнів, але щоб спасіння одержали Господом нашим Ісусом Христом, **10** що помер був за нас, щоб, чи пильнуємо ми чи спимо́, укупі з Ним ми жили́. **11** Утішайте тому́ один óдного, і збудовуйте один óдного, — як і чините ви! **12** Благаємо ж, брáття, ми вас, — шануйте тих, що працюють між вами, і в вас старшиную́ть у Господі, і навчають вас вони, **13** і в великій любові їх майте за їхню працю. Між собою

заховуйте мир! **14** Благаємо ж, бр́аття, ми вас: напоумля́йте непорядних, потішайте малодушних, підтримуйте слаб́их, усім довготерпіть! **15** Глядіть, щоб ніхто ніко́му не віддавав злом за зло, але за́вжди дбайте про добро один для о́дного й для всіх! **16** За́вжди радійте! **17** Безперестанку моліться! **18** Подяку складайте за все, бо така Божа воля про вас у Христі Ісусі. **19** Духа не вгаша́йте! **20** Не горду́йте пророцтвами! **21** Усе досліджуючи, тримайтеся доброго! **22** Стережіться лихого в усякому ви́гляді! **23** А Сам Бог миру нехай освя́тить вас цілко́м доскона́ло, а непору́шений дух ваш, і душа, і тіло нехай непорочно збере́жені бу́дуть на при́хід Господа нашого Ісуса Христа! **24** Вірний Той, Хто вас кличе, — Він і вчинить оте! **25** Бр́аття, моліться за нас! **26** Привітайте всю бр́аттю святим поцілунком! **27** Заклинаю вас Господом, — цього листа прочитати перед усіма́ братами! **28** Благодáть Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами. Амíнь!

2 до солунян

1 Павло, і Силуан, і Тимофій до Солунської Церкви в нашій Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: 2 благодать вам і мир від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! 3 Ми завжди повинні подяку складати за вас Богові, браття, як і годиться, бо сильно росте віра ваша, і примножується любов кожного з усіх вас один до одного. 4 Так що ми самі хвалимось вами по Божих Церквах за ваші страждання та віру в усіх переслідуваннях ваших та в утисках, що їх переносите ви. 5 А це доказ праведного Божого суду, щоб стали ви гідні Божого Царства, що за нього й страждаєте ви! 6 Бо то справедливе в Бога — віддати утиском тим, хто вас утискає, 7 а вам, хто утиски терпить, відпочинок із нами, коли з'явиться з неба Господь Ісус з ангелами сили Своєї, — 8 „в огні полум'яному, що даватиме помсту на тих, хто Бога не знає, і не слухає“ Євангелії Господа нашого Ісуса. 9 Вони кару приймуть, — вічну погібіль від лица Господнього та від слави потуги Його, (aiōnios g166) 10 як Він прийде того дня прославитися в Своїх святих, і стати дивним у всіх віруючих, бо свідчення наше знайшло віру між вами. 11 За це ми й молимося завжди за вас, щоб наш Бог учинив вас гідними покликання, і міццю наповнив усю добру волю доброти й діло віри, 12 щоб прославилося Ім'я Господа нашого Ісуса в вас, а ви в Ньому, за благодаттю Бога нашого й Господа Ісуса Христа.

2 Благаємо ж, браття, ми вас, щодо приходу Господа нашого Ісуса Христа й нашого згромадження до Нього, 2 щоб ви не хвилювалися зараз умом та не жахались ані через духа, ані через слово, ані через листа, що він ніби від нас, — ніби вже настав день Господній. 3 Хай ніхто жодним способом вас не зведє! Бо той день не настане, аж перше прийде відступлення, і в'явиться беззаконник, призначений на погібіль, 4 що противиться та несеться над усе, зване Богом чи святощами, так що в Божому храмі

він сяде, як Бог, і за Бога себе видаватиме. 5 Чи ви не пам'ятаєте, як, ще в вас живши, я це вам говорив? 6 І тепер ви знаєте, що саме не допускає з'явитись йому своєчасно. 7 Бо вже діється таємниця беззаконня; тільки Той, Хто тримає тепер, буде тримати, аж поки не буде усунений Він із середини. 8 І тоді то з'явиться той беззаконник, що його Господь Ісус заб'є Духом уст Своїх і знищить з'явленням приходу Свого. 9 Його прихід — за чином сатани — буде з усякою силою й знаками та з неправдивими чуждами, 10 і з усякою обманю неправди між тими, хто гине, бо любови правди вони не прийняли, щоб їм спастися. 11 І за це Бог пошле їм дію обману, щоб у неправду повірили, 12 щоб стали засуджені всі, хто не вірив у правду, але полюбив неправедність. 13 А ми завжди повинні дякувати Богові за вас, улюблені Господом браття, що Бог вибрав вас спочатку на спасіння освяченням Духа та вірою в правду, 14 до чого покликав Він вас через нашу Євангелію, щоб отримати славу Господа нашого Ісуса Христа. 15 Отже, браття, стійте й тримайтеся передань, яких ви навчилися чи то словом, чи нашим посланням. 16 Сам же Господь наш Ісус Христос і Бог Отець наш, що нас полюбив і дав у благодаті вічну потіху та добру надію, — (aiōnios g166) 17 нехай ваші серця Він потішить, і нехай Він зміцнить вас у всякому доброму ділі та в слові!

3 Наостанку, молитесь, браття, за нас, щоб шірилось Слово Господнє та славилось, як і в вас, 2 і щоб ми визволилися від злих та лукавих людей, бо віра — не в усіх. 3 І вірний Господь, що зміцнить вас і збереже від лукавого. 4 А про вас покладаємо надію на Господа, що й чините ви, і чинити будете те, що наказуємо вам. 5 Господь же нехай серця ваші спрямує на Божу любов та терпеливість Христову! 6 А ми вам наказуємо, браття, Ім'ям Господа Ісуса Христа, щоб ви цуралися кожного брата, що живе по-ледачому, а не за переданням, яке прийняли ви від нас. 7 Самі бо ви знаєте, як належить наслідувати нас. Бо

ми поміж вами не сидні справляли, **8** і хліба не їли ні в кóго даремно, але в перевтóмі й напру́женні день і ніч працювали, щоб не бути нікóму із вас тягарём, **9** не томú, щоб ми влáди не мали, але щоб себе за взірця́ дати вам, щоб нас ви наслідували. **10** Бо коли ми в вас перебува́ли, то це вам наказували, що як хто працювати не хоче, — нехай той не їсть! **11** Бо ми чуємо, що дехто між вами живуть по-леда́чому, — нічого не роблять, а тільки вдають, ніби роблять. **12** Таким ми наказуємо та благаємо Господом нашим Ісусом Христом, щоб мóвчки вони працювали та власний хліб їли. **13** А ви, бра́ття, не втóмлюйтеся, коли чините добре. **14** Коли ж хто не послухає нашого слова через цього листа, заува́жте того, і не майте з ним зносин, щоб він був посоромлений. **15** Та не майте його за неприятеля, а навчайте, як брата. **16** А Сам Госпóдь миру нехай за́вжди дасть вам мир усяким способом. Госпóдь з вами всіма́! **17** Привіт вам моєю рукою Павловою, — це править за знака в усякім листі. Так пишú я. **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами всіма́! Амінь.

1 Тимофію

1 Павло, апостол Христа Ісуса, з волі Бога, Спасителя нашого й Христа Ісуса, надії нашої, **2** до Тимофія, щирою сина за вірою: благодать, милість, мир від Бога Отця і Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Як я йшов у Македонію, я тебе вблагав був позостатися в Ефесі, щоб ти декому наказав не навчати іншої науки, **4** і не звертати уваги на вигадки й на родоводи безкраї, що викликають більше сварки, ніж збудування Боже, що в вірі воно. **5** Ціль же наказу — любов від чистого серця, і доброго сумління, і нелукавої віри. **6** Дехто в тім прогрішили були та вдалися в пустомовність, — **7** вони забажали бути вчителями Закону, — та не розуміли ні того, що говорять, ні про що запевняють. **8** А ми знаємо, що добрий Закон, коли хто законно вживає його, **9** та відає те, що Закон не покладений для праведного, але для беззаконних та для неслухняних, нечестивих і грішників, безбожних та нечистих, для зневажників батька та зневажників матері, для душоубців, **10** розпусників, мужоложників, розбійників, неправдомовців, кривоприсяжників, і для всього іншого, що противне здоровій науці, **11** за славною Євангелією блаженного Бога, яка мені звірена. **12** Я дяку складаю Тому, Хто зміцнив мене, — Христу Ісусу, Господу нашому, що мене за вірного визнав і поставив на службу, **13** мене, що давніше був богозневажник, і гнобитель, і напасник, але був помилуваний, бо я те чинив нетямучий у невірстві. **14** І багато збільшилась у мені благодать Господа нашого з вірою та з любов'ю в Христі Ісусі. **15** Вірне це слово, і гідне всякого прийняття, що Христос Ісус прийшов у світ спасти грішних, із яких перший — то я. **16** Але я тому був помилуваний, щоб Ісус Христос на першім мені показав усе довготерпіння, для прикладу тим, що мають увірувати в Нього на вічне життя. (aiōnios g166) **17** А Цареві віків, нетлінному, невидімому, єдиному Богові

честь і слава на вічні віки. Амінь. (aiōn g165)

18 Цього наказу я передаю тобі, сину мій Тимофіє, за тими пророцтвами, що про тебе давніше були, щоб ними провадив ти добру війну, **19** маючи віру та добре сумління, якого дехто відкинулися та й розбилися в вірі. **20** Серед них Гіменей та Олександр, яких я передав сатані, щоб навчилися вони не зневажати Бога.

2 Отже, перш над усе я благаю чинити молитви, благання, прохання, подяки за всіх людей, **2** за царів та за всіх, хто при владі, щоб могли ми провадити тихе й мирне життя в усякій побожності та чистості. **3** Бо це добре й приємне Спасителеві нашому Богові, **4** що хоче, щоб усі люди спаслися, і прийшли до пізнання правди. **5** Один бо є Бог, і один Посередник між Богом та людсьми, — людина Христос Ісус, **6** що дав Самого Себе на викуп за всіх. Таке було свідцтво часу свого, **7** на що я поставлений був за проповідника та за апостола, — правду кажу, не обманюю, — за вчителя поганів у вірі та в правді. **8** Отож, хочу я, щоб мужі чинили молитви на кожному місці, підіймаючи чисті руки без гніву та сумніву. **9** Так само й жінки, — у скромнім убранні, з соромливістю та невинністю, — нехай прикрашають себе не плетінням волосся, не коштовними шатами, **10** але добрими вчинками, як то лічить жінкам, що присвячуються на побожність. **11** Нехай жінка навчається мовчки в повній покорі. **12** А жінці навчати я не дозволяю, ані панувати над мужем, але бути в мовчанні. **13** Адам бо був створений перше, а Єва потому. **14** І Адам не був зведений, але, зведена будши, жінка попала в переступ. **15** Та спасеться вона дітородженням, якщо пробуватиме в вірі й любові, та в посвяті з розвагою.

3 Вірне це слово: коли хто єпископства хоче, — доброго діла він прагне. **2** А єпископ має бути бездоганний, муж однієї дружини, тверезий, невинний, чесний, гостинний до приходнів, здібний навчати, **3** не п'яниця, не заводіяка, але тихий,

несварли́вий, не сріблoлюбeць, 4 щoб дoбрe рядів власним домoм, щo мae дітeй у слухня́ності з повною чесністю, — 5 бо хтo власним домoм рядіти не вміe, як він змoжe пильну́вати про Божу Церкву? — 6 не новонав́ернений, щoб він не запишався, і не впав у ворожий óсуд. 7 Треба, щoб мав він і дoбрe засв́ідчення від чужинців, щoб не впасти в догану та в сітку диявольську. 8 Так само дияконі маю́ть бути поважні, не двомовці, не багато відд́ані вину, не соромнозахл́анні, 9 такі, щo маю́ть таємни́цю віри при чистім сумлінні. 10 Отже, і вони нехай перш випроб́овуються, а потoму хай служать, якщо б́удуть бездоѓанні. 11 Так само жінкі нехай б́удуть поважні, не обмовли́ві, тверезі та вірні в усьoму. 12 Дияконі муся́ть бути мужі одніeй дру́жини, щo дoбрe рядя́ть дітьми́ й своїми домами. 13 Бо хтo дoбрe викoнуe службу, той д́обрий ступі́нь набувae собі та велику відвагу в вірі через Христа Ісуса. 14 Це пиш́у я тобi, і сподіваю́сь до тебе прийти незаб́аром. 15 А коли я спізнаю́ся, то щoб знав ти, як треба повóдитися в Бoжoму домi, щo ним є Церква Бoга Живoго, стoвп і підвалина правди. 16 Безсумні́вно, велика це таємни́ця благоч́естя: Хтo в тілі з'явився, Той оправданий Духoм, а́нголám показався, проповіданий був між наро́дами, увірувано в Ньoго в світі, Він у славі возні́сся!

4 А Дух я́сно гoворить, щo від віри відступля́ться дехтo в останні часі́, ті, хтo слухae духів підступних і наук д́емонів, 2 хтo в лицемі́рствi гoвóрить неправду, і спалив сумління́ своє, 3 хтo одру́жуватися забороняe, наказуe стрі́муватися від їжі, яку Бог створив на поживу з подякою віруючим та тим, хтo правду пізнав. 4 Кожне бо Бoже твóриво дoбрe, і ніщo не негідне, щo приймаемо з подякою, 5 воно бо освячу́ється Божим! Словoм і молитвою. 6 Як б́удеш оце подавати братам, то будеш ти д́обрий служі́тель Христа Ісуса, годований словами віри та дoбрóй науки, щo за нею слiдóм ти пішов. 7 Цурайся нечистих та б́абських байóк, а вправля́йся в благоч́есті. 8 Бо

вправа тілесна мало корі́сна, а благоч́естя корі́сне на все, бо мae обі́тницю життя тепері́шнього та майб́утнього. 9 Вірне це слово, і ѓідне всякого прийня́ття! 10 Бо на це ми й працюемо і знóсимо ѓаньбу, щo надію кладемо на Бoга Живoго, Який усім лю́дям Спасі́тель, найбільше ж для вірних. 11 Наказуй оце та навчай! 12 Нехай молодим твої́м віком ніхтo не горд́ує, але будь зразкóм для вірних у слові, у житті, у любові, у ду́сі, у вірі, у чистості! 13 Поки прийд́у я, пильну́й читання, нага́дування та науки! 14 Не занéдбуй благод́атного дара в собі, щo був д́аний тобi за пророцтвом із покл́аденням рук пресві́терів. 15 Про це піклуйся, у цім пробувай, щoб úспі́х твій був явний для всіх! 16 Уважай на самого себе та на науку, тримайся цьoго. Бо чiнячи так, ти спасеш і самого себе, і тих, хтo тебе слухae!

5 Старшого не докоря́й, але вмовля́й, немов б́атька, а молодших — як братів, 2 старших жінóк — немов маті́рок, молодших — як сест́ер, зо всякою чисті́стю. 3 Шануй вдів, удів правдивих. 4 А як мae вдові́ця яка дітeй чи внучат, нехай учаться перше побожно шанувати роді́ну свою, і віддячуватися батькам, бо це Бoговi вгoдно. 5 А вдові́ця правдива й самот́ня надію складаe на Бoга, та перебувae день і ніч у молитвах і благáннях. 6 А котра́ у розкóшах живе, — та живoю померла. 7 І це наказуй, щoб були́ непорочні. 8 Коли ж хтo про своїх, особливо ж про домáшніх не дбаe, той вирі́кся віри, і він гiрший від невiрного. 9 А вдову вно́сити до спі́ску не менше, як ші́стдесятлі́тню, щo була́ за дру́жину однóму чоловікові, 10 засв́ідчену в дoбрих ділах, якщо дітeй вiховала, якщо подорожні́х приймала, якщо нóги святи́м умивала, якщо помагала обезд́бленим, якщо всякий д́обрий учинок викoнувала. 11 Але вдів молодих не прийма́й, бо вони, розпали́вшись, хóчуть, наперекі́р Христові, замiж вихóдити, 12 через щo маю́ть óсуд, бо від першо́й віри відкинулись. 13 А рáзом із тим неробі́тні вони, бо вчаться ходити по домах, і не тільки неробі́тні, але

й лепетливі, і занадто цікаві, і говорять, чого не годиться. 14 Отож бо, я хочу, щоб молодші заміж виходили, родили дітей, домою рядили, не давали противникові ані жодного поводу для лихомовства. 15 Бо вже дехто пішли слідом за сатаною. 16 А коли має вдів який вірний, нехай їх утримує, а Церква нехай не обтяжується, щоб могла вона втримувати вдів правдивих. 17 А пресвітери, які добре пильнують діла, нехай будуть наділені подвійною честю, а надто ті, хто працює у слові й науці. 18 Бо каже Писання: „Не в'яжи рота волів, що молотить“, та: „Вартий працівник своєї нагороди. 19 Не приймай скарги проти пресвітера, хібащо при двох чи трьох свідках. 20 А тих, хто грішить, картай перед усіма, щоб і інші страх мали. 21 Заклинаю тебе перед Богом й Ісусом Христом та вибраними а́нголами, щоб ти заховав це без лицемірства, нічого не роблячи з упередженням. 22 Не рукопокладай скоро нікого, і не приставай до чужих гріхів. Бережи себе чистим! 23 Води більше не пий, але трохи вина заживай ради шлунка твого та частих недугів твоїх. 24 У інших людей гріхи явні і йдуть перед ними на о́суд, а за іншими йдуть слідкомá. 25 Явні так само й добрі діла, а ті, що інші, сховатись не можуть.

6 Усі раби, які під ярмом, нехай уважають панів своїх гідними всякої чести, щоб не зневажалися Боже Ім'я та наука. 2 А ті, хто має панів віруючих, не повинні недбати про них через те, що брátтя вони, але нехай служать їм тим більше, що вони віруючі та улюблені, що вони добродійства Божі приймають. Оцього навчай та нагадуй! 3 А коли хто навчає інакше, і не приступає до здорових слів Господа нашого Ісуса Христа та до науки, що вона за правдивою вірою, — 4 той згордів, нічого не знає, але захворів на суперечки й змагання, що від них повстають задрість, сварки, богозневаги, лукаві здогади, 5 постійні сварні між людьми зіпсутого розуму й позбавлених правди, які

думають, ніби благочестя — то зиск. Цурайся таких! 6 Великий же зиск — то благочестя із задоволенням. 7 Бо ми не принесли в світ нічого, то нічого не можемо й винести. 8 А як маєм поживу та одяг, то ми задоволені б́удьмо з того. 9 А ті, хто хоче багатіти, упадають у спокуси та в сітку, та в численні нерозумні й шкідливі пожадливі, що втручають людей на загла́ду й загибель. 10 Бо корень усього лихого — то грошолюбство, якому віддавшись, дехто відбились від віри й поклали на себе великі страждання. 11 Але ти, о Божа лю́дино, утікай від такого, а женися за праведністю, благочестям, вірою, любов'ю, терпеливістю, ла́гідністю! 12 Змагай добрим зма́гом віри, ухопися за вічне життя, до якого й покликаний ти, і визнав був добре визнання перед свідками багатьма. (aĩōnios g166) 13 Наказую перед Богом, що оживлює все, і перед Христом Ісусом, Який добре визнання засвідчив за Пóнтія Пилáта, 14 щоб додérжав ти заповідь чистою та бездогáнною аж до з'явлення Господа нашого Ісуса Христа, 15 що його свого чáсу покаже блаженний і єдиний міцний, Цар над царями та Пан над панами, 16 Єдиний, що має безсмертя, і живе в неприступному світлі, Якого не бачив ніхто із людей, ані бачити не може. Честь Йому й вічна влада, амінь! (aĩōnios g166) 17 Наказуй багатим за віку теперішнього, щоб не нєслися високо, і щоб надії не клали на багатство непевне, а на Бога Живого, що щедро дає нам усе на спожіток, (aĩōn g165) 18 щоб робили добро, багатілися в добрих ділах, були щедрі та пильні, 19 щоб збирали собі скарб, як добру основу в майбúтньому, щоб прийняти правдиве життя. 20 О Тимофію, бережи передання, стережися марного базікання та суперечок знання, неправдиво названого так. 21 Дехто віддався йому, та й від віри відпав. Благодáть з тобою. Амінь.

2 Тимофію

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, за обітницею життя, що в Христі Ісусі, **2** до Тимофія, сина улюбленого: благодать, милість, мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Дякую Богові, Якому служу від предків чистим сумлінням, що тебе пам'ятаю я завжди в молитвах своїх день і ніч. **4** Я бажаю побачити тебе, пам'ятаючи сльози твої, щоб наповнитись радістю. **5** Я привіджу на пам'ять собі твою нелицемірну віру, що перше була оселілася в бабі твоїй Лоїді та в твоїй матері Евнікії; певен же я, що й у тобі вона оселілась. **6** З цієї причини я нагадую тобі, щоб ти розгрівав Божого дара, який у тобі через покладання рук моїх. **7** Бо не дав нам Бог духа страху, але сили, і любови, і здорового розуму. **8** Тож, не соромся засвідчення Господа нашого, ні мене, Його в'язня, але страждай з Євангелією за силою Бога, **9** що нас спас і покликав святим покликом, — не за наші діла, але з волі Своєї та з благодаті, що нам дана в Христі Ісусі попереду вічних часів. (aiōnios g166) **10** А тепер об'явилась через з'явлення Спасителя нашого Христа Ісуса, що й смерть зруйнував, і вивів на світло життя та нетління Євангелією. **11** що для неї я був настановлений за проповідника, апостола й учителя. **12** З цієї причини й терплю я оце, але не соромлюсь, бо знаю, в Кого я ввірував та впевнився, що має Він силу заховати на той день заставу мою. **13** Май же за вір здорових слів ті, які від мене почув ти у вірі й любові, що в Христі Ісусі вона. **14** Добро припоручене стережи Святим Духом, що в нас пробуває. **15** Ти знаєш оце, що відвернулись від мене всі, хто в Азії, а між ними Фігел та Гермоген. **16** Хай Господь подасть милосердя Онисіфоровому дому, бо він часто мене підкріпляв і кайданів моїх не соромився. **17** А коли він до Риму прибув, шукав мене пильно й знайшов, — **18** хай Господь йому дасть знайти милість

від Господа в день той, — скільки ж він послужив був в Ефесі мені, ти відаєш краще!

2 Отож, сину мій, зміцняйся в благодаті, що в Христі Ісусі вона! **2** А що чув ти від мене при багатьох свідках, те передай вірним людям, що будуть спроможні й інших навчити. **3** А ти терпи лихо, як добрий вояк Христа Ісуса! **4** Бо жоден вояк не в'яжеться в справи життя, аби догодити тому, хто військо збирає. **5** А як хто йде на змаги, то вінка не одержує, якщо незаконно змагається. **6** Трудящому хліборобові належить першому покуштувати з плоду. **7** Розумій, що я говорю. А Господь нехай дасть тобі розум у всьому. **8** Пам'ятай про Ісуса Христа з насіння Давидового, що воскрес із мертвих, за моєю Євангелією, **9** за яку я терплю муки аж до ув'язнення, як той злочинець. Але Слова Божого не ув'язнити! **10** Через це перенішу я все ради вібраних, щоб і вони доступили спасіння, що в Христі Ісусі, зо славою вічною. (aiōnios g166) **11** Вірне слово: коли разом із Ним ми померли, то й житимемо разом із Ним! **12** А коли терпимо, то будемо разом також царювати. А коли відцураємось, то й Він відцурається нас! **13** А коли ми невірні, застається Він вірним, бо не може зректися Самого Себе! **14** Нагадуй про це й закликай перед Богом, щоб не сперечались словами, бо нінащо воно, хіба слухачам на руйну. **15** Силкуйся поставити себе перед Богом гідним, працівником бездоганим, що вірно навчає науки правди. **16** Стережися ж базікань марних, бо вони ще більше провадять до безбожності, **17** а їхнє слово, як рак, буде шіритися. Від таких Гіменей і Філіт, **18** що вони погрішилися в правді, казавши, що воскресіння було вже, і віру деяких руйнують. **19** Та однако стоїть міцна Божа основа та має печатку оцю: „Господь знає тих, хто Його“, та: „Нехай від неправди відступиться всякий, хто Господне Ім'я називає!“ **20** А в великому домі знаходиться посуд не тільки золотий та срібний, але й дерев'яний та глиняний, і одні посудини на честь, а другі на

нечесть. 21 Отож, хто від цього очистить себе, буде по́суд на честь, освячений, потрібний Володареві, приготова́ний на всяке добре діло. 22 Стережися молодечих пожадли́востей, трима́йся праведности, віри, любови, миру з тими, хто Господа кличе від чистого серця. 23 А від нерозумних та від невче́них змага́нь ухили́йся, знавши, що вони родять сварки́. 24 А раб Господній не повинен сварі́тись, але бути привітним до всіх, навча́льним, до ли́ха терпля́чим, 25 що навчав би противників із ла́гідністю, чи Бог їм не дасть пока́йння, щоб правду пізнати, 26 щоб визволитися від сітки диявола, що він уловив їх для робле́ння волі своєї.

3 Знай же ти це, що останніми днями настануть тяжкі́ часи́. 2 Будуть бо люди тоді самолю́бні, грошолу́бні, зарозумілі, горді, богозневажники, батькам неслухня́ні, невдячні, непобо́жні, 3 нелюбовні, запеклі, осудливі, нестримливі, жорстокі, нена́висники добра, 4 зрадники, нахабні, бундю́чні, що більше люблять розкоші́, аніж люблять Бога, — 5 вони мають вигляд благоче́стя, але сили йо́го відреклися. Відверта́йся від таких! 6 До них бо належать і ті, хто пролазить до хат та зводить жінок, гріхами обтяжених, ведених усякими пожадли́востями, 7 що вони за́вжди вчаться, та ніко́ли не можуть прийти до пізна́ння правди. 8 Як Янній та Ямврій протиставилися були Мойсе́ві, так і ці протиста́вляться правді, люди зіпсутого розуму, не́уки щодо віри. 9 Та більше не матимуть у́спіху, — бо всім виявиться їхній б́езум, як і з тими бу́ло. 10 Ти ж пішов услід за мною наукою, поступо́ванням, за́міром, вірою, витрива́лістю, любов'ю, терпели́вістю, 11 переслідуваннями та стражда́ннями, що спіткали були мене в Антіохії, в Іконії, у Лістрах, — такі переслідування переніс я, та Госпо́дь від усіх мене визволив. 12 Та й усі, хто хоче жити побожно у Христі Ісусі, — будуть переслідувані. 13 А люди лихих та дурі́світи матимуть у́спіх у злому, зво́дячи й зведе́ні бу́вши. 14 А ти в тім пробува́й,

чогó тебе на́вчено, і що тобі звірено, відаючи тих, від ко́го навчився був ти. 15 І ти знаєш з дити́нства Писа́ння святе, що може зробити тебе мудрим на спасі́ння вірою в Христа Ісуса. 16 Усе Писа́ння Богом на́дхнене, і корі́сне до навча́ння, до докору, до напра́ви, до вихова́ння в праведності́, 17 щоб Божя лю́дина була доскона́ла, до всякого доброго діла готова.

4 Отже, я свідкую тобі перед Богом і Христом Ісусом, що Він має судити живих і мертвих за Свого приходу́ та за Свого Царства. 2 Пропові́дуй Слово, допомина́йся вча́сно-невча́сно, докоря́й, забороня́й, переко́нуй з терпели́вістю та з наукою. 3 Настане бо час, коли здорової науки не будуть триматись, але за своїми пожадли́востями виберуть собі вчителі́в, щоб вони їхні́ в́уха вл́ещували. 4 Вони слух свій від правди відвернуть та до байо́к нахіля́ться. 5 Але ти будь пи́льний у всьому, терпи ли́хо, виконуй пра́цю благові́сника, сповня́й свою́ службу́. 6 Бо я вже за жертву стаю, і час відхо́ду мого вже настав. 7 Я змагався добрим зма́гом, свій біг закінчи́в, віру збері́г. 8 Наостанку мені призначається вінок праведности, якого мені того дня дасть Госпо́дь, Суддя праведний; і не тільки мені, але й усім, хто прихі́д Його полюбив. 9 Подба́й незаба́ром прибути до мене. 10 Бо Дима́с мене кинув, цей вік полюбивши, і пішов до Солу́ня, Кріскент до Гала́тії, Тит до Далма́тії. (aiōn g165) 11 Зо мною сам тільки Лукá. Візьми Ма́рка, і приведи з собою, бо мені він потрібний для служби. 12 А Тихі́ка послав я в Ефе́с. 13 Як будеш іти, то плаща́ принеси́, що його я в Троа́ді зоставив у Ка́рпа, і книжки́, особливо пергамено́ві. 14 Котля́р Олександр нако́їв був ли́ха чимало мені... Нехай Госпо́дь йому віддасть за його вчинками! 15 Стережись його й ти, бо він мі́цно противився нашим словам! 16 При першій мо́йй оборо́ні жоден не був при мені, але всі поки́нули мене... Хай Госпо́дь їм того не полі́чить! 17 Але Госпо́дь став при мені та й мене підкрі́пив, щоб пропові́дь

виконалась через мене, та щоб усі погани
почули її. І я візволився з паші лев'ячої. **18**
А від усякого вчинку лихого Господь мене
візволить та збереже для Свого Небесного
Царства. Йому слава на віки вічні, амінь!
(аіѠп g165) **19** Поздоров Прискілли й Акілу
та дім Онисіфора. **20** Ераст позоставси в
Корінті, а Трохіма лишив я слабого в Мілеті.
21 Попильнуї прийти до зимі. Вітає тебе
Еввул, і Пуд, і Лин, і Клавдія, і вся браття. **22**
Господь з твоїм духом! Благодать з вами!
Амінь.

До Тита

1 Павло, раб Божий, а апостол Ісуса Христа, по вірі вибраних Божих і пізнанні правди, що за благочестям, **2** в надії вічного життя, яке обцяв був від вічних часів необманливий Бог, (αἰῶνιος g166) **3** і часу свого з'явив Слово Своє в проповіданні, що доручене було мені з наказу Спасителя нашого Бога, — **4** до Тита, щирого сина за спільною вірою: благодать, милість та мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Спасителя нашого! **5** Я для того тебе полишив був у Криті, щоб ти впорядкував недокінчене та пресвітерів настановив по містах, як тобі я звелів, — **6** коли хто бездоганный, муж єдиної дружини, має вірних дітей, недокорених за блуд або неслухняність. **7** Бо єпископ мусить бути бездоганный, як Божий доморядник, не самолюбний, не гнівливий, не п'яниця, не заводіяка, не корисливий, **8** але гостинний до приходнів, добролюбець, поміркований, справедливий, побожний, стриманий, **9** що тримається вірного слова згідно з наукою, щоб мав силу й навчати в здоровій науці, і переконувати противних. **10** Багато бо є неслухняних, марнословців, зводників, особливо ж з обрізаних, — **11** їм треба устá затуляти: вони цілі доми баламуться, навчаючи, чого не належить, для зиску брудного. **12** Сказав один з них, їхній власний пророк: „Критяни завжди брехливі, люті звірі, черевані ліниві!“ **13** Це свідоцтво правдиве. Ради цієї причини докоряй їм суворо, щоб у вірі здорові були, **14** і на юдейські байки не вважали, ані на накази людей, що від правди відвертаються. **15** Для чистих все чисте, а для занечистених та для невірних не чисте ніщо, але занечистилися і розум їхній, і сумління. **16** Вони твердять, немов знають Бога, але відкидаються вчинками, буди брудні й неслухняні, і до всякого доброго діла нездатні.

2 А ти говори, що відповідає здоровій науці. **2** Щоб старі чоловіки тверезі були, поважні, помірковані, здорові у вірі, у

любві, у терпеливості. **3** Щоб старі жінки в своїм стані так само були, як належить святим, — не обмóвниці, не віддані п'янству, навчали добра, **4** щоб навчали жінок молодих любити своїх чоловіків, любити дітей, **5** щоб були помірковані, чисті, господární, добрі, слухняні своїм чоловікам, щоб не зневажалося Боже Слово. **6** Так само благай юнаків, щоб були помірковані. **7** У всім сам себе подавай за зразка добрих діл, у навчанні непорушеність, повагу, **8** слово здорове, неосóдливе, щоб противник був засоромлений, не мавши нічого лихого казати про нас. **9** Раби щоб корилися панам своїм, щоб догоджали, не перéчили, **10** не крали, але виявляли всяку добру вірність, щоб у всьому вони прикрашали науку Спасителя нашого Бога. **11** Бо з'явилася Божа благодать, що спасає всіх людей, **12** і навчає нас, щоб ми, відцуравшись безбожності та світських пожадливістей, жили помірковано та праведно, і побожно в теперішнім віці, (αἰὼν g165) **13** і чекали блаженної надії та з'явлення слави великого Бога й Спаса нашого Христа Ісуса, **14** що Самóго Себе дав за нас, щоб нас визволити від усякого беззаконства та очистити Собі людей вибраних, у добрих ділах запопадливих. **15** Оце говори та нагадуй, та з усяким наказом картай. Хай тобою ніхто не погордує!

3 Нагадуй їм, щоб слухали влади верховної та корилися їй, і до всякого доброго діла готові були, **2** щоб не зневажали нікого, щоб були не сварливі, а тихі, виявляючи повну лагідність усім лю́дям. **3** Бо колись були й ми нерозсудні, неслухняні, зведені, служили різним пожадливістям та розкошам, жили в злобі та в заздросцах, брудними були, ненавиділи один óдного. **4** А коли з'явилася благодать та лю́динолюбство Спасителя, нашого Бога, **5** Він нас спас не з діл праведности, що ми їх учинили були, а з Своєї милости через обмиття відрóдження й обнóвлення Духом Святим, **6** Якого Він щедро вилив на нас через Христа Ісуса, Спасителя нашого, **7** щоб ми виправдалися

Його благодаттю, і стали спадкоємцями за надією на вічне життя. (aiōnios g166) 8 Вірне слово, і я хочу, щоб ти і про це впевняв, щоб ті, хто ввірував у Бога, дбали про добрі діла пильнувати. Для людей оце добре й корисне! 9 Вистерігайсь нерозумних змагань, і родоводів, і спорів, і суперечок про Закон, — бо вони некорисні й марні. 10 Людїни єретика, по першїм та другїм наставленнї, відрікайся, 11 знавши, що зіпсувся такий та грішить, і він сам себе засудив. 12 Як пришлю я до тебе Артёма або Тихїка, покв́апся прибути до мене в Нікопóль, бо думаю там перезїмувати. 13 Закóнника Зїну та Аполлóса вишли кв́апливо вперед, щоб для них не забракло нічо́го. 14 Нехай же навчаються й наші дбати про добрі діла при кóнечних потребах, щоб безплóдні вони не були́. 15 Вітають тебе всі, хто зо мною. Вітай тих, хто любить нас у вірі. Благодáть з вами всіма! Амїнь.

До Филимона

1 Павло, в'язень Христа Ісуса, та брат Тимофій, улюбленому Филимонові й співробітникові нашому, **2** і сестрі любій Апфії, і співвойовникові нашому Архипові, і Церкві домашній твоїй: **3** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **4** Я завжди дякую Богові моєму, коли тебе згадую в молитвах своїх. **5** Бо я чув про любов твою й віру, яку маєш до Господа Ісуса, і до всіх святих, **6** щоб спільність віри твоєї діяльна була в пізнанні всякого добра, що в нас для Христа. **7** Бо ми маємо радість велику й потіху в любові твоїй, серця бо святих заспокоїв ти, брате. **8** Через це, хоч я маю велику відвагу в Христі подавати накази тобі про потрібне, **9** але більше з любови благаю я, як Павло, старій, тепер же ще й в'язень Христа Ісуса. **10** Благаю тебе про сина свого, про Онісима, що його породив я в кайданах своїх. **11** Колись то для тебе він був непотрібний, тепер же для тебе й для мене він дуже потрібний. **12** Тобі я вертаю його, того, хто є неначе серце моє. **13** Я хотів був тримати його при собі, щоб він замість тебе мені послужив у кайданах за Євангелію, **14** та без волі твоєї нічого робити не хотів я, щоб твій добрий учинок не був ніби вимушений, але добровільний. **15** Бо може для того він був розлучився на час, щоб навіки прийняв ти його, (aiōnios g166) **16** і вже не як раба, але вище від раба, — як брата улюбленого, особливо для мене, а тим більше для тебе, — і за тілом, і в Гóсподі. **17** Отож, коли маєш за друга мене, то прийми його, як мене. **18** Коли ж він чим скривдив тебе або винен тобі, — полічи це мені. **19** Я, Павло, написав це рукою своєю: „Я віддам“, щоб тобі не казати, що ти навіть самого себе мені винен. **20** Так, брате, — нехай я одержу те, що від тебе прохаю в Гóсподі. Заспокой моє серце в Христі! **21** Пересвідчений я про слухняність твою, і тобі написав оце, відаючи, що ти зробиш і більше, ніж я говорю. **22** А разом мені

приготуй і помешкання, бо надіюся я, що за ваші молитви я буду дарований вам. **23** Вітає тебе Епафрас, мій співв'язень у Христі Ісусі, **24** Марко, Аристарх, Димас, Лукá, — мої співробітники. **25** Благодать Господа Ісуса Христа з вашим духом! Амінь.

До євреїв

1 Багато разів і багатьма способами в давнину промовляв був Бог до отців через пророків, **2** а в останні ці дні промовляв Він до нас через Сина, що Його настановив за Наслідника всього, що Ним і вікі Він створив. (аіѠн g165) **3** Він був сьєвом слави та образом істоти Його, тримав усе словом сили Своєї, учинив Собою очищення наших гріхів, — і засів на правіці величності на висоті. **4** Він остільки був ліпший понад анголів, оскільки славніше за них успадкував Ім'я. **5** Кому бо коли з анголів Він промовив: „Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив“! І знову: „Я буду Йому за Отця, а Він Мені буде за Сина“! **6** І коли знов Він уводить на світ Перворідного, то говорить: „І нехай Йому вклоняться всі анголи Божі“. **7** А про анголів Він говорить: „Ти чиниш духів анголами Своїми, а палючий огонь — Своїми слугами“. **8** А про Сина: „Престол Твій, о Боже, навек віку; бєрло Твого царювання — бєрло праведности. (аіѠн g165) **9** Ти полюбив праведність, а беззаконія зненавидів; через це намастив Тебе, Боже, Твій Бог оливою радости більше, ніж друзів Твоїх“. **10** І: „Ти, Господи, землю колись заклав, а небо — то чин Твоїх рук. **11** Загинуть вони, а Ти будеш стояти, — всі вони, як той одяг, постаріють. **12** Як одєжу, їх зміниш, — і минуться вони, а Ти завжди Той Самий, і роки Твої не закінчаться“! **13** Кому з анголів Він промовив коли: „Сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм“! **14** Чи не всі вони дүхи служебці, що їх посилають на службу для тих, хто має спасіння впадкувати?

2 Через це подобає нам більше вважати на почуте, щоб ми не відпали коли. **2** Коли бо те слово, що сказали його анголі, було певне, а всякий переступ та непослух прийняли справедливу заплату, **3** то як ми втечемо, коли ми не дбали про таке велике спасіння? Воно проповідувалося спочатку

від Господа, ствердилося нам через тих, хто почув, **4** коли Бог був засвідчив ознаками й чүдами, і різними силами та обдаруванням Духом Святим із волі Своєї. **5** Бо Він не піддав анголам світ майбутній, що про нього говоримо. **6** Але хтось десь засвідчив був, кажучи: „Що є чоловік, що Ти пам'ятяєш про нього, і син людський, якого відвідуєш? **7** Ти його вчинив мало меншим від анголів, і честю й величністю Ти вінчаєш його, і поставив його над ділами рук Своїх, **8** усе піддав Ти під ноги йому“! А коли Він піддав йому все, то не залишив нічого йому непідданого. А тепер ще не бачимо, щоб піддане було йому все. **9** Але бачимо Ісуса, мало чим уменшеним від анголів, що за перетєрплення смерти Він увінчаний честю й величністю, щоб за благодаттю Божою смерть скуштувати за всіх. **10** Бо належало, щоб Той, що все ради Нього й усе від Нього, Хто до слави привів багато синів, Провідника їхнього спасіння вчинив досконалим через страждання. **11** Бо Хто освячує, і ті, хто освячується — усі від Одного. З цієї причини не соромиться Він звати братами їх, кажучи: **12** „Сповіщу про Ім'я Твое браттям Своїм, буду хвалити Тебе серед Церкви“! **13** І ще: „На Нього я буду надїятися“! І ще: „Ото Я та діти, яких Бог Мені дав“. **14** А що діти стали спільниками тіла та крові, то й Він став учасником їхнім, щоб смертю знищити того, хто має владу смерти, цебто диявола, **15** та визволити тих усіх, хто все життя страхом смерти тримався в неволі. **16** Бо приймає Він не Анголів, але Авраамове насіння. **17** Тому мусів бути Він у всьому подібний братам, щоб стати милостивим та вірним Первосвященником у Божих справах, для вблагання за гріхи людей. **18** Бо в чому був Сам постраждав, випробовуваний, у тому Він може й випробовуванним допомогти.

3 Отож, святі брати, учасники небесного покликання, уважайте на Апостола й Первосвященника нашого ісповідання, Ісуса, **2** що вірний Тому, Хто настановив Його, як був і Мойсей у всім домі Його, **3** бо гідний

Він вищої слави понад Мойсея, поскільки до місяця Мого відпочинку не ввійдуть вони“, будівничий має більшу честь, аніж дім. 4 Усякий бо дім хтось будує, а Той, хто все збудував, — то Бог. 5 І Мойсей вірний був у всім домі Його, як слуга, на свідоцтво того, що сказати повинно було. 6 Христос же, як Син, у Його домі. А дім Його — ми, коли тільки відвагу й похвалу надії додержимо певними аж до кінця. 7 Тому́ то, як каже Дух Святий: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, 8 не робіть затверділими ваших сердець, як під час нарікань, за дня випроббування на пустині, 9 де Мене випроббували отці ваші, Мене випроббували, і бачили працю Мою сорок років. 10 Через це Я розгнівався був на той рід і сказав: Постійно вони блудять серцем, вони не пізнали доріг Моїх, 11 тому́ Я присягнув у гніві Своім, що вони до Мого відпочинку не ввійдуть“! 12 Стережіться, браті, щоб у комусь із вас не було злого серця невірства, що воно відступало б від Бога Живого! 13 Але кожного дня захоочуйте один одного, доки зветься „Сьогодні“, щоб запеклим не став котрій з вас через підступ гріха. 14 Бо ми стали учасниками Христа, коли тільки почате життя ми затримаємо певним аж до кінця, 15 аж поки говориться: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших сердець, як під час нарікань“! 16 Котрі бо, почувши, розгнівали Бога? Чи не всі, хто з Єгипту вийшов з Мойсеєм? 17 На ко́го ж Він „гнівався був сорок ро́ків?“ Хіба не на тих, хто згрішив, що їхні „кості в пустині полягли?“ 18 Проти ко́го Він „був присягався, що не ввійдуть вони до Його відпочинку, „як не проти неслухняних? 19 І ми бачимо, що вони не змогли ввійти за невірство.

4 Отже, біймося, коли застається обітниця входу до Його відпочинку, щоб не виявилось, що хтось із вас опізнiвся. 2 Бо Євaнгелiя була звiщена нам, як i тим. Але не принeсло пожитку їм слово почуте, бо воно не злучилося з вірою слухачiв. 3 Бо до Його відпочинку вхiдимо ми, що ввірували, як Він провістив: „Я присяг був у гніві Своім, що

до місяця Мого відпочинку не ввійдуть вони“, хоч діла Його були вчинені від закладин світу. 4 Бо колись про день сьомий сказав Він отак: „І Бог відпочив сьомого дня від усієї праці Своєї“. 5 А ще тут: „До Мого відпочинку не ввійдуть вони“! 6 Коли ж залишається ото, що деякі ввійдуть до нього, а ті, кому Євaнгелiя була перше звiщена, не ввійшли за непокслух, 7 то ще призначає Він деякий день, — „сьогодні“, бо через Давида говорить по таким довгим часі, як вище вже сказано: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших сердець“! 8 Бо коли б Ісус (Навин) дав їм відпочинок, то про інший день не казав би по цьому. 9 Отож, людoві Божому залишається суботство, спочiнок. 10 Хто бо ввійшов був у Його відпочинок, то й той відпочив від учинків своїх, як і Бог від Своїх. 11 Отож, попильнуймо ввійти до того відпочинку, щоб ніхто не потрапив у непокслух за прикладом тим. 12 Бо Боже Слово живе та діяльне, гостріше від усякого меча обосічного, — проходить воно аж до поділу душі й духа, суглобів та мoзків, і спосiбне судити думкi та нaмiри сeрця. 13 І немає створіння, щоб сховалось перед Ним, але́ все нагe та відкрите перед очима Його, — Йому дамо звiт! 14 Отож, мавши великого Первосвященика, що небо перейшов, Ісуса, Сина Божого, тримаймося визнання нашого! 15 Бо ми маємо не такого Первосвященика, що не міг би співчувати слабостям нашим, але випробуваного в усьому, подiбно до нас, окрiм грiха. 16 Отож, приступаймо з відвагою до престолу благодaтi, щоб прийняти милість та для своєчасної допомoги знайти благодaть.

5 Кожен бо первосвященик, що з-між людей вибирається, настановляється для людей на служіння Богові, щоб приносити дари та жертви за гріхи, 2 і щоб міг співчувати недосвідченим та заблудженим, бо й сам він перейнятий слабiстю. 3 І тому́ він повинен як за людей, так само й за себе саmого приносити жертви за гріхи. 4 А чести цієї ніхто не бере сам собою, а покликаний

Богом, як і Аарон. 5 Так і Христос, — не Сам Він прославив Себе, щоб Первосвящеником стати, а Той, що до Нього сказав: „Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив“. 6 Як і на іншому місці говорять: „Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“. (aiōn g165) 7 Він за днів тіла Свого з голосінням великим та слізьми приніс був благання й молитви до Того, Хто від смерти Його міг спасти, — і був вислуханий за побожність Свою. 8 І хоч Сином Він був, протé навчився послуху з того, що вистраждав був. 9 А вдосконалившись, Він для всіх, хто слухняний Йому, спричинився для вічного спасіння, (aiōnios g166) 10 і від Бога був названий Первосвящеником за чином Мелхиседековим. 11 Про це нам би треба багато казати, та висловити важко його, бо нездібні ви стали, щоб слухати. 12 Ви бо за віком повинні б бути вчителіми, але ви потребуєте ще, щоб хтось вас навчав перших початків Божого Слва. І ви стали такими, яким потрібне молоко, а не страва тверда. 13 Бо хто молока вживає, той недосвідчений у слові праведности, — бо він немовля. 14 А страва тверда — для дорослих, що мають чуття, привчені звичкою розрізняти добро й зло.

6 Тому полишімо початки науки Христа, та й звернімося до досконалости, і не кладімо знову засади покаяння від мертвих учинків та про віру в Бога, 2 Науки про хрищення, про покладання рук, про воскресіння мертвих та вічний суд. (aiōnios g166) 3 Зробимо й це, коли Бог дозволить. 4 Не можна бо тих, що раз просвітилися були, і скуштували небесного дару, і стали учасниками Духа Святого, 5 і скуштували доброго Божого Слова та сили майбутнього віку, (aiōn g165) 6 та й відпали, знов відновляти покаянням, коли вдруге вони розпинають у собі Сина Божого та зневажають. 7 Бо земля, що п'є дощ, який падає часто на неї, і родить рослини, добрі для тих, хто їх і вирощує, — вона благословення від Бога приймає. 8 Але та, що приносить терня й

будяччя, — непотрібна вона та близька до прокляття, а кінець її — спалення. 9 Та ми сподіваємось, любі, кращого про вас, що спасіння тримаєтеся, хоч говоримо й так. 10 Та не є Бог несправедливий, щоб забути діло ваше та працю любови, яку показали й служите. 11 Ми ж бажаємо, щоб кожен із вас виявляв таку саму завзятість на певність надії аж до кінця, 12 щоб ви не розлінились, але переймали від тих, хто обітницю впадковує вірою та терпеливістю. 13 Бо Бог, обітницю давши Авраамові, як не міг ніким вищим поклястися, поклявся Сам Собою, 14 говорячи: „Поблагословити — Я кінче тебе поблагословлю, та розмножити — розмножу тебе!“ 15 І, терплячи довго отак, Авраам одержав обітницю. 16 Бо люди клянуться вищим, і клятва на ствердження кінчає всяку їхню суперечку. 17 Тому й Бог, хотівши переважно показати спадкоємцям обітницю незмінність волі Своєї, учинив те при помочі клятви, 18 щоб у двох тих незмінних речах, що в них не можна сказати неправди Богові, мали потіху міцну ми, хто прибіг прийняти надію, що лежить перед нами, 19 що вони для душі як котвиця, міцна та безпечна, що аж до середини входить за заслону, 20 куди, як предтеча, за нас увійшов був Ісус, ставши навіки Первосвящеником за чином Мелхиседековим. (aiōn g165)

7 Бо цей Мелхиседек, цар Саліму, священик Бога Всевишнього, що був стрів Авраама, як той вертався по поразці царів, і його поблагословив. 2 Авраам відділив йому й десятину від усього, — найперше бо він визначає „цар праведности“, а потім „цар Саліму“, цебто „цар миру“. 3 Він без батька, без матері, без родоводу, не мав ані початку днів, ані кінця життя, уподобився Божому Сину, — пробуває священиком завжди. 4 Побачте ж, який він великий, що йому й десятину з добичі найліпшої дав патріярх Авраам! 5 Ті з синів Левієвих, що священство приймають, мають заповідь — брати за Законом десятину з народу,

цебто з братів своїх, хоч і вишли вони з Авраамових стéгон. 6 Але цей, що не походить з їхнього роду, десятину одержав від Авраама, і поблагословив того, хто обітницю мав. 7 І без усякої суперéчки більший меншого благословляє. 8 І тут люди смертєльні беруть десятину, а там той, про якого засвідчується, що живе. 9 І, щоб сказати отак, через Авраама і Левій, що бере десятини, дав сам десятини. 10 Бо ще в батькових стéгнах він був, коли стрів його Мелхиседéк. 11 Отож, коли б досконалість була через священство левітське, — бо люди Закóна одéржали з ним, — то яка ще потреба була, щоб Інший Священик повстав за чином Мелхиседéковим, а не зватися за чином Аарóновим? 12 Коли бо священство змінється, то з потреби буває переміна й Закóну. 13 Бо Той, що про Нього говориться це, належав до іншого племені, з якого ніхто не ставав був до жéртівника. 14 Бож відóмо, що Господь наш походить від Юди, а про це плем'я, про священство його, нічого Мойсей не сказав. 15 І ще більше відóмо, коли повстає на подобу Мелхиседéка Інший Священик, 16 що був не за закóном тілесної заповіді, але з сили незнищального життя. 17 Бо свідчить: „Ти Священик навіки за чином Мелхиседéковим“. (аіѠн g165) 18 Поперédня бо заповідь відкладається через нéмцї її та некорісність. 19 Бо не вдоскона́лив нічого Закóн. Запроваджена ж краща надія, що нею ми наближуємось до Бога. 20 І поскільки воно не без клятви, — 21 вони бо без клятви були священниками, Цей же з клятвою через Того, Хто говорить до Нього: „Клявся Господь — і не буде Він кається: Ти Священик навіки за чином Мелхиседéковим“, — (аіѠн g165) 22 то постільки Ісус став запурукою кращого Заповіту! 23 І багато було їх священників, бо смерть боронила лишатися їм, 24 але Цей, що навіки лишається, безперестанне Священство Він має. (аіѠн g165) 25 Тому може Він зáвжди й спасати тих, хто через Нього до Бога приходить, бо Він зáвжди живий, щоб за них заступітись. 26 Отакий бо потрібний

нам Первосвященик: святий, незлобівий, невинний, відлучений від грішників, що вищий над небеса́, 27 що потреби не має щодня, як ті первосвященики, перше принóсити жертви за власні гріхи, а потому за лю́дські гріхи, — бо Він це раз наза́вжди вчинив, принісши Само́го Себе. 28 Закóн бо людей ставить первосвящениками, що немочі мають, але слово клятви, що воно за Закóном, ставить Сина, Який досконалий навіки! (аіѠн g165)

8 Головна ж річ у то́му, про що я говорю: маємо Первосвященика, що за́сів на небеса́х, по правіці престолу величності, 2 що Він Священнослужітель святині й правдивої скинії, що її збудував був Господь, а не лю́дина. 3 Усякий бо первосвященик настановляється, щоб принóсити да́ри та жертви, а тому було треба, щоб і Цей щось мав, що принести. 4 Бо коли б на землі перебува́в, то не був би Він священиком, бо тут пробувають священники, що да́ри приносять за Закóном. 5 Вони служать о́бразові й тіні небесного, як Мойсеєві сказано, коли мав докінчи́ти скинію: „Дивись бо, сказав, зроби все за зразко́м, що тобі на горі був показаний!“ 6 А тепер одéржав Він краще служі́ння, поскільки Він посередник і кращого заповіту, який на кращих обітницях був узаконений. 7 Бо коли б отой перший був бездоганный, не шукалося б місця для другого. 8 Бо їм докоряючи, каже: „Ото дні надхо́дять, говорить Господь, коли з домом Ізраїля й з Юдиним домом Я складу́ Заповіта Ново́го, 9 не за заповітом, що його Я склав був з отцями їхніми дня, коли взяв їх за руку, щоб вивести їх із землі єгипетської. А що вони не залишилися в Моїм заповіті, то й Я їх покинув, говорить Господь! 10 Оце Заповіт, що його Я складу́ по тих днях із домом Ізраїлевим, говорить Господь: Покладу Я Закони Свої в їхні думки́, і на їхніх серцях напишу́ їх, і буду їм Богом, вони ж будуть наро́дом Моїм!“ 11 І кожен не буде навчати свого ближнього, і кожен брата свого, промовляючи: „Пізнай Господа“! Усі

бо вони будуть знати Мене від малого та аж до великого з них! **12** Буду бо Я милостивий до їхніх неправд, і їхніх гріхів не згадаю Я більш!“ **13** Коли ж каже „Новий Заповіт“, то тим назвав перший старім. А що порохнявіє й старіє, те близьке до зотління.

9 Мав же і перший заповіт постанови богослужби та земну святиню. **2** Була бо уряджена перша скинія, яка зветься „Святе“, а в ній був світильник, і стіл, і жертвні хліби. **3** А за другою заслоною скинія, що зветься „Святе Святих“. **4** Мала вона золоту кадильницю й ковчега заповіту, усюди обкутого золотом, а в нім золота посудина з манною, і розцвіле жезло Ааронове та таблиці заповіту. **5** А над ним херувіми слави, що затінювали престола благодаті, про що говорити докладно тепер не потрібно. **6** При такому ж урядженні до першої скинії входили завжди священики, правлячи служби Богові, **7** а до другої раз на рік сам первосвященик, не без крові, яку він приносить за себе й за людські провини. **8** Святий Дух виявляє оцим, що ще не відкрита дорога в святиню, коли ще стоїть перша скинія. **9** Вона образ для часу теперішнього, за якого приносяться дари та жертви, що того не можуть вдосконалити, щодо сумління того, хто служить, **10** що тільки в потребах та в напоях, та в різних обмиваннях, в уставах тілесних, — установлено їх аж до часу направи. **11** Але Христос, Первосвященик майбутнього доброго, прийшов із більшою й досконалішою скинією, нерукотворною, цебто не цього втворення, **12** і не з кров'ю козлів та телят, але з власною кров'ю увійшов до святині один раз, та й набув вічне відкуплення. (aiōnios g166) **13** Бо коли кров козлів та телят та попіл із ялівок, як покropить нечистих, освячує їх на очищення тіла, **14** скільки ж більш кров Христа, що Себе непорочного Богу приніс Вічним Духом, очистити наше сумління від мертвих учинків, щоб служити нам Богові Живому! (aiōnios g166) **15** Тому Він — Посередник Нового Заповіту, щоб через смерть, — що була для

відкуплення від переступів, учинених за першого заповіту, — покликані прийняли обітницю вічного спадку. (aiōnios g166) **16** Бо де заповіт, там має відбутися смерть заповітника, **17** заповіт бо важливий по мертвих, бо нічого не варт він, як живе заповітник. **18** Тому й перший заповіт освячений був не без крові: **19** Коли бо Мойсей сповістив усі заповіді за Законом усьому народові, він узяв кров козлів та телят із водою й червоною вовною та з ісопом, та й покropив і саму оту книгу, і людей, **20** проказуючи: „Це кров заповіту, що його наказав для вас Бог!“ **21** Так само і скинію, і весь посуд служебний покropив він кров'ю. **22** І майже все за Законом кров'ю очищується, а без пролиття крові немає відпущення. **23** Отож, треба було, щоб образи небесного очищалися цими, а небесне саме кращими від оцих жертвами. **24** Бо Христос увійшов не в рукотворну святиню, що була на взір правдивої, але в саме небо, щоб з'явитись тепер перед Божим лицем за нас, **25** і не тому, щоб часто приносити в жертву Себе, як первосвященик входить у святиню кожнорічно з кров'ю чужою, **26** бо інакше Він мусів би часто страждати ще від закладин світу, а тепер Він з'явився один раз на схилку віків, щоб власною жертвою знищити гріх. (aiōn g165) **27** І як людям призначено вмерти один раз, потім же суд, **28** так і Христос один раз був у жертву принесений, щоб „понести гріхи багатьох“, і не в справі гріха другий раз з'явитися тим, хто чекає Його на спасіння.

10 Бо Закон, мавши тільки тінь майбутнього добра, а не самий образ речей, тими самими жертвами, що завжди щороку приносяться, не може ніколи вдосконалити тих, хто приступає. **2** Інакше вони перестали б приноситись, бо ті, хто служить, очищені раз, уже б не мали жодної свідомости гріхів. **3** Але в них спомин про гріхи буває щороку, **4** бо тож неможливе, щоб кров биків та козлів знімала гріхи! **5** Тому то, входячи в світ, Він говорить: „Жертви й принесення Ти не схотів, але

тіло Мені приготував. 6 Цілопáлення й жертви поку́тної Ти не жадав. 7 Тоді Я сказав: Ось іду́, — в звої книжки про Мене написано, щоб волю чиніти Твою, Боже!“ 8 Він вище сказав, що „жертви й при́носу, та цілопáлення й жертви поку́тної, — які за Зако́ном прино́сяться, — Ти не жадав і Собі не вподо́бав“. 9 Потóму сказав: „Ось іду, щоб волю Твою чиніти, Боже“. Відміняє Він перше, щоб друге поставити. 10 У цій волі ми освячені жертвопринóшенням тіла Ісуса Христа один раз. 11 І кожен священик щоденно стоїть, слúжачи, і часто приносить жертви ті самі, що ніко́ли не можуть зняти гріхів. 12 А Він за гріхи світу приніс жертву один раз, і наза́вжди „по Божій правиці засів“, 13 далі чекаючи, „аж вороги Його бóдуть покладені за підніжка Його ніг“. 14 Бо жертвопринóшенням одним вдоскона́лив Він тих, хто освячується. 15 Свідкує ж і Дух Святий нам, як говорить: 16 „Оце заповіт, що його по цих днях встановляю Я з ними, говорить Господь, — Закони Свої Я дам в їхні серця́, і в їхніх думка́х напишу́ їх. 17 А їхніх гріхів та несправедливостей їхніх Я більш не згадаю!“ 18 А де їхнє відпущення, там нема вже жертвопринóшення за гріхи. 19 Отож, браття, ми маємо відвагу вхóдити до святині кров'ю Ісусовою, 20 новою й живою дорогою, яку нам обновів Він через завісу, цебто через тіло Свое, 21 маємо й Великого Священика над домом Божим, — 22 то приступімо з щирим серцем, у повноті віри, окропивши серця́ від сумління лукавого та обмивши тіла чистою водою! 23 Тримаймо непохитне визнáння надії, вірний бо Той, Хто обіцяв. 24 І уважаймо один за одним для заохóти до любови й до добрих учинків. 25 Не кидаймо збору свого, як то звичай у деяких, але заохочуймося, і тим більше, скільки більше ви бачите, що зближається день той. 26 Бо як ми грішимó самовільно, одержавши пізнáння правди, то вже за гріхи не знаходиться жертви, 27 а страшливе якесь сподівáння сóду та гнів палючий, що має пожерти

противників. 28 Хто відкидає Зако́на Мойсея, такий немилосердно вмирає „при двох чи трьох свідках“, — 29 скільки ж більшо́ї мóки, — додóмуєтеся? — заслуговує той, хто потоптав Сина Божого, і хто кров заповіту, що нею освячений, за звичайну вважав, і хто Духа благодаті зневажив! 30 Бо знаємо Того, Хто сказав: „Мені помста належить, Я відплачу́, говорить Господь“. І ще: „Господь буде судити наро́да Свого!“ 31 Страшна річ — упасти в руки Бога Живого! 32 Згадайте ж про перші дні ваші, як ви просвітилися й витерпіли запеклу боротьбу страждáнь. 33 Ви були то видóвищем зневаги й знуцáння, то були учасниками тих, що жили так. 34 Ви бо страждали й з ув'язненими, і грабунок свого майна́ прийняли з потихою, відаючи, що маєте в небі для себе майно немину́ще та краще. 35 Тож не відкидайте відваги своєї, бо має велику нагоро́ду вона. 36 Бо вам терпеливість потрібна, щоб Божу волю вчинити й прийняти обітницю. 37 Бо ще „мало, дуже мало, і Той, хто має прийти, прийде й барітись не бóде!“ 38 А „праведний житиме вірою“. І: „Коли захитається він, то душа Моя його не вподо́бає“. 39 Ми ж не з тих, хто хитається на загі́біль, але віруємо на спасіння душі.

11 А віра — то підста́ва сподівáного, доказ небáченого. 2 Бо нею засвідчені стáрші були. 3 Вірою ми розуміємо, що вікі Словом Божим збудовані, так що з невидимого стало́сь видиме. (aiōn g165) 4 Вірою Авель приніс Богові жертву кращу, як Каї́н; нею засвідчений був, що він праведний, як Бог свідчив про дáри його; нею, і вмерши, він ще промовляє. 5 Вірою Ено́х був перенéсений на небо, щоб не бачити смерти; і його не знайшли, бо Бог переніс його. Бо раніш, як його перенесено, він був засвідчений, що „Богові він догодів“. 6 Догóдити ж без віри не можна. І той, хто до Бога приходить, мусить вірувати, що Він є, а тим, хто шукає Його, Він дає нагороду. 7 Вірою Ной, як дістав об'я́влення про те, чо́го ще не бачив, побоявшись, зробив ковчега, щоб

дім свій спасти; нею світ засудив він, і став спадкоємцем праведности, що з віри вона.

8 Вірою Авраам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послушався та й пішов, не відаючи, куди йде. **9** Вірою він перебував на Землі Обіцяній, як на чужій, і проживав у наметах з Ісаком та Яковом, співспадкоємцями тієї ж обітниць, **10** бо чекав він міста, що має підвалини, що Бог його будівничий та творець. **11** Вірою й Сара сама дістала силу прийняти насіння, і породила понад час свого віку, бо вірним вважала Того, Хто обітницю дав. **12** Тому й від одного, та ще змертвілого, народилось так багато, як зорі небесні й пісок незчисленний край моря. **13** Усі вони повмирали за вірою, не одержавши обітниць, але здалека бачили їх, і повітали, і вірували в них, та визнавали, що „вони на землі чужаніці й прихóдьки“. **14** Бо ті, що говорять таке, виявляють, що шукають батьківщини. **15** І коли б вони пам'ятали ту, що вийшли з неї, то мали б час повернутись. **16** Та бажають вони тепер кращої, цебто небесної, тому й Бог не соромиться їх, щоб звати Себе їхнім Богом, бо Він приготував їм місто. **17** Вірою Авраам, випробовуваний, привів на жертву Ісака, і, мавши обітницю, приніс однорóдженого, **18** що йому було сказано: „В Ісакові буде насіння тобі“. **19** Бо він розумів, що Бог має силу й воскресити з мертвих, тому й одержав його на пробраз. **20** Вірою в майбутнє поблагословив Ісак Якова та Ісава. **21** Вірою Яків, умираючи, поблагословив кожного сина Йóсипового, і „схилився на верх свого жезла.“ **22** Вірою Йóсип, умираючи, згадав про вихід синів Ізраїлевих та про кості свої заповів. **23** Вірою Мойсэй, як родився, перехóвувався батьками своїми три місяці, бо вони бачили, що гарне дитя, і не злякались наказу царéвого. **24** Вірою Мойсэй, коли виріс, відрікся зватися сином дочкí фараóнової. **25** Він хотів краще страждати з наро́дом Божим, аніж мати дочáсну гріховну потіху. **26** Він наругу Христову вважав за більше багатство, ніж скáрби єгипетські, бо він озирався на Божу нагороду. **27** Вірою він покинув Єгипет, не злякавшись гніву царéвого, бо він був непохитний, як той, хто Невидíмого бачить. **28** Вірою справив він Пасху й покрóплення крові, щоб їх не торкнувся той, хто погубив первороджених. **29** Вірою вони перейшли Червоне море, немов суходóлом, на що спокусившись єгíптяни, потопились. **30** Вірою впали ерихóнські мúри по семиденнім обхóдженні їх. **31** Вірою блудни́ця Рахáв не згнула з невірними, коли з миром прийняла вивідувачів. **32** І що ще скажу? Бо не стане часу мені, щоб опові́дати про Гедеóна, Варáка, Самсо́на, Ефта́я, Дави́да й Самуї́ла та про пророків, **33** що вірою царства побивáли, правду чинили, одéржували обітниці, паці левам загороджували, **34** силу огненну гасили, утікали від вістря меча, зміцнілись від слабости, хоробрі були́ на війні, обертáли в розтіч полкі чужоземців; **35** жінки діставали помéрлих своїх із воскресіння; а інші бували скатовані, не прийнявши визволення, щоб отримати краще воскресіння; **36** а інші дізнали наруги та рани, а також кайдáни й в'язниці. **37** Камінням побиті бувáли, допитувані, перепілювані, умирали, зарубані мечém, тинялися в овечих та кóзязчих шукурах, збідовані, засумовані, витерпілі. **38** Ті, що світ не вартий був їх, тинялися по пустинях та гóрах, і по печерах та прова́ллях зéмних. **39** І всі вони, одержавши засвідчення вірою, обітниці не прийняли́, **40** бо Бог передбачив щось краще про нас, — щоб вони не без нас досконалість одéржали.

12 Тож і ми, мавши навколо себе велику таку хмару свідків, скиньмо всякий тяга́р та гріх, що облутує нас, та й біжім з терпеливістю до боротьби, яка перед нами, **2** дивлячись на Ісуса, на Начальника й Виконавця віри, що замість радости, яка була перед Ним, перетéрпів хреста, не звертавши уваги на сором, і сів по правиці престолу Божого. **3** Тож подумайте про Того, хто перетéрпів такий переки́р проти Себе від грішних, щоб ви не знемоглись, і не впали на

душах своїх. **4** Ви ще не змагались до крови, борючись проти гріха, **5** і забули нагад, що говорить до вас, як синів: „Мій сину, — не нехтуй Господньої кари, і не знемагай, коли Він докоряє тобі. **6** Бо Господь, кого любить, того Він карає, і б'є кожного сина, якого приймає!“ **7** Коли терпите кару, то робить Бог вам, як сином. Хіба є такий син, що батько його не карає? **8** А коли ви без кари, що спільна для всіх, то ви діти з перелюбу, а не сини. **9** А до того, ми мали батьків, що карали наше тіло, — і боялися їх, то чи ж не далеко більше повинні корітися ми Отцеві духів, щоб жити? **10** Ті нас за короткого часу карали, як їм до вподоби було, Цей же на користь, щоб ми стали учасниками Його святости. **11** Усяка кара в теперішній час не здається потіхою, але смутком, та згодом для навчених нею приносить мирний плід праведности! **12** Тому то „опущені руки й коліна знеможені випростуйте“, **13** і „чиніть прості стежки ногам вашим“, щоб кульгаве не збочило, але краще виправилось. **14** Пильнуйте про мир зо всіма, і про святість, без якої ніхто не побачить Господа. **15** Дивіться, щоб хто не зостався без Божої благодаті, щоб „не виріс який гіркий корінь і не наробив непокою“, і щоб багато-хто не опоганились тим. **16** Щоб не був хто блудник чи безбожник, немов той Ісав, що своє перворідство віддав за поживу саму. **17** Бо знаєте ви, що й після, як схотів він успадкувати благословення, відкинутий був, — не знайшов бо був можливости до покайння, хоч його з слізьми шукав. **18** Бо ви не приступили до гори дотикальної та до палючого огню, і до хмари, і до темряви, та до бурі, **19** і до сурм'ового звуку, і до голосу слів, що його ті, хто чув, просили, щоб більше не мовилось слово до них. **20** Не могли бо вони того витримати, що наказано: „Коли й звірина до гори доторкнеться, то буде камінням побита“. **21** І таке страшне те видіння було, що Мойсей проказав: „Я боюся й тремчу!“ **22** Але ви приступили до гори Сіонської, і до міста Бога Живого, до Єрусалиму небесного, і до десятків тисяч анголів, **23** і до Церкви первороджених, на небі написаних, і до Судді всіх — до Бога, і до духів удосконалених праведників, **24** і до Посередника Нового Заповіту — до Ісуса, і до покріплення крови, що краще промовляє, як Авелева. **25** Глядіть, не відвертайтеся від того, хто промовляє. Бо як не повтікали вони, що зреклися того, хто звіщав на землі, то тим більше ми, якщо зрікаємся Того, Хто з неба звіщає, **26** що голос Його захитав тоді землю, а тепер обіцяв та каже: „Ще раз захитаю не тільки землею, але й небом“. **27** А „ще раз“ визначає заміну захитаного, як створеного, щоб zostалися ті, хто непохитний. **28** Отож ми, що приймаємо царство непохитне, нехай маємо благодать, що нею приємно служитимемо Богові з побожністю й зо страхом. **29** Бо наш Бог — то „палючий огонь“!

13 Братолюбство нехай пробуває між вами!
2 Не забувайте любови до прихіднів, бо деякі нею, навіть не відаючи, гостинно прийняли анголів. **3** Пам'ятайте про в'язнів, немов із ними були б ви пов'язані, про тих, хто страждає, як такі, що й самі ви знаходитеся в тілі. **4** Нехай буде в усіх чесний шлюб та ложе непорочне, а блудників та перелюбів судитиме Бог. **5** Будьте життям не грошолюбні, задовольняйтеся тим, що маєте. Сам бо сказав: „Я тебе не покину, ані не відступлюся від тебе!“ **6** Тому то ми сміливо говоримо: „Господь — мені Помічник, і я не злякаюся нікого: що зробить людина мені?“ **7** Спогадуйте наставників ваших, що вам говорили Слово Боже; і, дивлячися на кінець їхнього життя, переймайте їхню віру. **8** Ісус Христос учора, і сьогодні, і навіки Той Сами́й! (aiōn g165) **9** Не захоплюйтеся всілякими та чужими науками. Бо річ добра зміцняти сеця благодаттю, а не стравами, що користи від них не одержали ті, хто за ними ходив. **10** Маємо жертовника, що від нього годуватися права не мають ті, хто шкіні служить, — **11** бо котрих звірат кров первосвященик уносить до святині за

гріхи, тих м'ясо палиться поза табóром, —
12 тому́ то Ісус, щоб кров'ю Своєю людей
освятити, постраждав поза брамою. 13 Тож
виходьмо до Нього поза та́бір, і наругу Його
понесімо, 14 бо постійного міста не маємо
тут, а шукаємо майбутнього! 15 Отож, завжди
приносьмо Богові жертву хвалі, цебто плід
уст, що Ім'я Його славлять. 16 Не забувайте
ж і про добротинність та спільність, бо
жертви такі вгодні Богові. 17 Слухайтесь
ваших наставників та коріться їм, — вони бо
пильнують душ ваших, як ті, хто має здати
справу. Нехай вони роблять це з радістю, а
не зідхаючи, — бо це для вас не корисне. 18
Моліться за нас, бо надіємося, що ми маємо
добре сумління, бо хочемо добре в усьому
поводитись. 19 А надто прошу́ це робити,
щоб швидше до вас мене вернено. 20 Бог
же миру, що з мертвих підняв великого
Па́стиря вівцям кров'ю вічного заповіту,
Господа нашого Ісуса, (αἰῶνιος g166) 21 нехай вас
удоскона́лить у кожному доброму ділі, щоб
волю чинити Його, чинячи в вас любе перед
лицем Його через Ісуса Христа, Якому слава
на віки вічні. Амінь. (αἰὼν g165) 22 Благаю ж вас,
браття, прийміть слово потіхи, бо коротко я
написав вам. 23 Знайте, що наш брат Тимофій
вже віпущений, і я з ним; коли незаба́ром
він прийде, я вас побачу. 24 Вітайте всіх
ваших наставників та всіх святих. Вітають
вас ті, хто в Італії. 25 Благодать зо всіма
вами! Амінь.

Якова

1 Яків, раб Бога й Господа Ісуса Христа, дванадцятьом племенам, які в Розпорошенні, — вітаю я вас! **2** Майте, брати мої, повну радість, коли впадаєте в усілякі випробовування, **3** знаючи, що досвідчення вашої віри дає терпеливість. **4** А терпеливість нехай має чин досконалий, щоб ви досконалі та бездоганні були, і недостачі ні в чому не мали. **5** А якщо кому з вас не стає мудрости, нехай просить від Бога, що всім дає просто, та не докоряє, — і буде вона йому дана. **6** Але нехай просить із вірою, без жодного сумніву. Бо хто має сумнів, той подібний до морської хвилі, яку жене й кидає вітер. **7** Нехай бо така людина не гадає, що дістане щось від Господа. **8** Двоєдушна людина непостійна на всіх дорогах своїх. **9** А понижений брат нехай хвалиться високістю своєю, **10** а багатий — пониженням своїм, бо він промине, як той цвіт трав'яний, — **11** бо сонце зійшло зо спекотою, і траву посушило, — і відпав цвіт її, і зникла краса її виду. Так само зів'яне й багатий у дорогах своїх! **12** Блаженна людина, що вітерпить пробу, бо, будши випробована, дістане вінця життя, якого Господь обіцяв тим, хто любить Його. **13** Випробовуваний, хай не каже ніхто: „Я від Бога спокушуваний“. Бо Бог злом не спокушується, і нікого Він Сам не спокушує. **14** Але кожен спокушується, як на́диться й зводиться пожадливістю власною. **15** Пожадливість потому, зачавши, народжує гріх, а зроблений гріх народжує смерть. **16** Не обманюйтесь, брати мої любі! **17** Усяке добре давання та дар досконалий походить згори від Отця світлil, що в Нього нема переміни чи тіні відміни. **18** Захотівши, Він нас породив словом правди, щоб ми стали якимсь первоплодом творів Його. **19** Отож, мої брати любі, нехай буде кожна людина швидко послухати, забарна говорити, повільна на гнів. **20** Бо гнів людський не чинить праведности Божої. **21** Тому то

відкиньте всіляку нечисть та залишок злобі, і прийміть із лагідністю всіяне слово, що може спасти ваші душі. **22** Будьте ж виконавцями слова, а не слухачами самими, що себе самих обманюють. **23** Бо хто слухач слова, а не виконавець, той подібний людині, що риси обличчя свого розглядає у дзеркалі, — **24** бо розгляне себе та й відійде, і зараз забуде, яка вона є. **25** А хто заглядає в закон досконалий, закон волі, і в нім пробує, той не буде забудько слухач, але виконавець діла, — і він буде блаженний у діянні своїм! **26** Коли ж хто гадає, що він побожний, і свого язика не вгамовує, та своє серце обманує, — марна побожність того! **27** Чиста й непорочна побожність перед Богом і Отцем оця: зглянутися над сиротами та вдовіцями в утисках їхніх, себе берегти чистим від світу.

2 Брати мої, не зважаючи на обличчя, майте віру в нашого Господа слави, Ісуса Христа. **2** Бо коли до вашого зібрання увійде чоловік із золотим перснем, у шаті блискучій, увійде й бідар у вбогim вбранні, **3** і ви поглянете на того, хто в шаті блискучій, і скажете йому: „Ти сідай вигідно отут, “а бідареві прокажете: „Ти стань там, чи сідай собі тут на підніжку моім“, **4** то чи не стало між вами поділення, і не стали ви злодумними суддями? **5** Послухайте, мої брати любі, — чи ж не вибрав Бог бідарів цього світу за багатих вірою й за спадкоємців Царства, яке обіцяв Він тим, хто любить Його? **6** А ви бідаря зневажили! Хіба не багачі переслідують вас, хіба не вони тягнуть вас на суди? **7** Хіба не вони зневажають те добре ім'я, що ви ним називаетесь? **8** Коли ви Закона Царського виконуете, за Писанням: „Люби свого ближнього, як самого себе“, то ви робите добре. **9** Коли ж дивитесь на обличчя, то чините гріх, бо Закон удоводнює, що ви винуватці. **10** Бо хто всього Закона виконує, а згрішить в одному, той винним у всьому стає. **11** Бо Той, Хто сказав: „Не чини перелюбства“, також наказав: „Не вбивай“. А хоч ти перелюбства не чиниш, а вб'єш, то ти

переступник Закону. **12** Отак говоріть і отак чиніть, як такі, що будете суджені законом волі. **13** Бо суд немилосердний на того, хто не вчинив милосердя. Милосердя бо ставиться вище за суд. **14** Яка користь, брати мої, коли хто говорить, що має віру, але діл не має? Чи може спасти його віра? **15** Коли ж брат чи сестра будуть нагі, і позбавлені денного по́корму, **16** а хтонебудь із вас до них скаже: „Ідіть з миром, грійтесь та їжте“, та не дасть їм потрібного тілу, — що ж то допоможе? **17** Так само й віра, коли діл не має, — мертва в собі! **18** Але скаже хтонебудь: „Маеш ти віру, а я маю діла; покажи мені віру свою без діл твоїх, а я покажу тобі віру свою від діл моїх“. **19** Чи віруєш ти, що Бог один? Добре робиш! Та й дѣмони вірують, — і тремтять. **20** Чи хочеш ти знати, о марна людина, що віра без діл — мертва? **21** Авраам, отець наш, — чи він не з діл виправданий був, як поклав був на жѣртвника свого сина Ісака? **22** Чи ти бачиш, що віра помогла його ділам, і вдосконалилась віра із діл? **23** І здійснилося Писання, що каже: „Авраам же ввірував Богові, і це йому захищене в праведність, і був названий він другом Божим“. **24** Отож, чи ви бачите, що людина виправдується від діл, а не тільки від віри? **25** Чи так само і блудниця Рахав не з діл виправдалась, коли прийняла посланців, і дорогою іншою випустила? **26** Бо як тіло без духа мертво, так і віра без діл — мертва!

3 Не багато-хто ставайте, брати мої, учителями, знаючи, що більший о́суд приймемо. **2** Бо багато ми всі помиляємось. Коли хто не помиляється в слові, то це муж досконалий, спроможний приборкувати й усе тіло. **3** От і коням вкладаєм уздѣчки до рота, щоб корилися нам, і ми всім їхнім тілом керуємо. **4** От і кораблі, хоч які величезні та гнані вітрами жорстокими, проте найменшим стѣрном скербуються, куди хоче стерничий. **5** Так само й язик, — малий член, але хвалиться вѣльми! Ось маленький огонь, а запалює величезного ліса! **6** І язик — то огонь. Як світ неправости,

поставлений так поміж нашими членами, язик сквернить усе тіло, запалює круг життя, і сам запалюється від геєнни. (Geenna g1067) **7** Бо всяка природа звірів і пташок, гадів і морських потвор приборкується, і приборкана буде природою людською, **8** та не може ніхто із людей язика вгамувати, — він зло безупинне, він повний отрути смертєльної! **9** Ним ми благословляємо Бога й Отця, і ним проклинаєм людей, що створені на Божу подобу. **10** Із тих самих уст виходить благословѣння й прокляття. Не повинно, браті мої, щоб так це було! **11** Хіба з одного отвору виходить вода солодка й гірка? **12** Хіба може, брати мої, фігове дерево родити оливки, або виноград — фіги? Солодка вода не тече з солонця. **13** Хто мудрий і розумний між вами, нехай він покаже діла свої в лагідній мудрості добрим поведженням! **14** Коли ж гірку заздрість та сварку ви маєте в серці своєму, то не величайтесь та не говоріть неправди на правду, — **15** це не мудрість, що ніби звѣрху походить вона, але земна, тілесна та дѣмонська. **16** Бо де заздрість та сварка, там бѣзлад та всяка зла річ! **17** А мудрість, що звѣрху вона, насамперед чиста, а потім спокійна, лагідна, покірлива, повна милосердя та добрих плодів, безстороння та нелукава. **18** А плід праведности сіється творцями миру.

4 Звідки війни та сварки між вами? Чи не звідси, — від ваших пожадливоростей, які в ваших членах воюють? **2** Бажаєте ви — та й не маєте, убиваєте й заздрите — та досягнути не можете, сваритесь та воюєте — та не маєте, бо не прохаєте, **3** прохаєте — та не одержуєте, бо прохаєте на зле, щоб ужити на розкоші свої. **4** Перелюбники та перелюбниці, чи ж ви не знаєте, що дружба зо світом — то ворожнеча супроти Бога? Бо хто хоче бути світові приятелем, той ворогом Божим стається. **5** Чи ви думаєте, що даремно Писання говорить: „Жадає аж до заздрости Дух, що в нас пробуває“? **6** Та ще більшу благодать дає, через що й промовляє: „Бог противиться гордим, а смиренним

дає благодать“. 7 Тож підкоріться Богові та спротивляйтесь дияволу, — то й утече він від вас. 8 Наблизьтесь до Бога, то й Бог наблизиться до вас. Очистьте руки, грішні, та серця освятить, двоєдушні! 9 Журіться, сумуйте та плачте! Хай обернеться сміх ваш у плач, а радість у сум! 10 У покоріться перед Господнім лицем, — і Він вас підійме! 11 Не обмовляйте, брати, один одного! Бо хто брата свого обмовляє або судить брата, той Закону обмовляє та судить Закону. А коли ти Закону осуджуєш, то ти не виконавець Закону, але суддя. 12 Один Законодавець і Суддя, що може спасти й погубити. А ти хто такий, що осуджуєш ближнього? 13 А ну тепер ви, що говорите: „Сьогодні чи завтра ми підемо у те чи те місто, і там рік проживемо, та будемо торгувати й заробляти“, 14 ви, що не відаєте, що трапиться завтра, — яке ваше життя? Бо це пара, що на хвильку з'являється, а потім зникає! 15 Замість того, щоб вам говорити: „Як схоче Господь та будемо живі, то зробимо це або те“. 16 А тепер ви хвалитеся в своїх гордошах, — лиха всяка подібна хвальбі! 17 Отож, хто знає, як чинити добро, та не чинить, — той має гріх!

5 А ну ж тепер ви, багачі, — плачте й ридайте над лихом своїм, що вас має спіткати: 2 ваше багатство згнило, а ваші вбрання міль поїла! 3 Золото ваше та срібло поіржавіло, а їхня іржа буде свідчити проти вас, і поїсть ваше тіло, немов той огонь! Ви скарби зібрали собі на останні дні! 4 Ось голосить заплата, що ви затримали в робітників, які жали на ваших полях, — і голосіння жінок досягли вух Господа Саваота! 5 Ви розкошували на землі й насолоджувались, серця свої вигодували, немов би на день заклання. 6 Ви Праведного засудили й убили, — Він вам не протівився! 7 Отож, браття, довготерпіть аж до приходу Господа! Ось чекає рілник дорогоцінного плбду землі, довготерпить за нього, аж поки одержить дощ ранній та пізній. 8 Довготерпіть же й ви, зміцніть серця ваші, бо наблизився прихід Господній! 9 Не

нарікайте один на одного, браття, щоб вас не засуджено, — он Суддя стоїть перед дверима! 10 Візьміть, браття, пророків за приклад страждання та довготерпіння, — вони промовляли Господнім Ім'ям! 11 Отож, за блаженних ми маємо тих, хто витерпів. Ви чули про Йовове терпіння та бачили Господній кінець його, що „вельми Господь милостивий та щедрий“. 12 А найперше, браття мої, не клянїться ні небом, ані землею, і ніякою іншою клятвою! Слово ж ваше хай буде: „Так, так“ та „Ні, ні“, щоб не впасти вам в осуд. 13 Чи страждає хто з вас? Нехай молиться! Чи тішитесь хтось? Хай співає псалмі! 14 Чи хворіє хто з вас? Хай покличе пресвітерів Церкви, і над ним хай помоляться, намастивши його оливою в Господне Ім'я, 15 і молитва віри вздоровить недужого, і Господь його підійме, а коли він гріхи був учинив, то вони йому простяться. 16 Отже, признавайтесь один перед одним у своїх прогріхах, і молїться один за одного, щоб вам уздоровитись. Бо дуже могутня ревно молитва праведного! 17 Ілля був людина, подібна до нас пристрастями, і він помолився молитвою, щоб дощу не було, — і дощу не було на землі аж три роки й шість місяців... 18 І він знов помолився, — і дощу дало небо, а земля вродила свій плід! 19 Браття мої, — коли хто з-поміж вас заблудить від правди, і його хто наверне, 20 хай знає, що той, хто грішника навернув від його блудної дороги, той душу його спасе від смерти та безліч гріхів покриває!

1 Петра

1 Петро, апостол Ісуса Христа, захожана́м Розпорощення: Пóнту, Галáтії, Каппадокії, Азії й Віфінії, ви́браним **2** із передбáчення Бога Отця, посв́яченням Духа, на покору й окрóплення кров'ю Ісуса Христа: нехай примно́житься вам благодáть та мир! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що великою Своєю милістю відродив нас до живої надії через воскресення з мертвих Ісуса Христа, **4** на спáдщину нетлі́нну й непорочну та нев'яну́чу, заховану в небі́ для вас, **5** що ви бережені силою Божою через віру на спасіння, яке готове з'явитися останнього ча́су. **6** Тіштеся з того, засмучені трóхи тепер, якщо треба, всілякими випробóвуваннями, **7** щоб досвідчення вашої віри було дорогоці́нніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробóвується, на похвалу́, і честь, і славу при з'явленні Ісуса Христа. **8** Ви Його любите, не бачивши, і віруєте в Нього, хоч тепер не бачите, а вірувавши, радієте невимóбною й славною радістю, **9** бо досяга́єте меті́ віри вашої — спасіння ду́шам. **10** Про це спасіння розвідували та допитувалися пророки, що звіщали про благодáть, призначену вам. **11** Вони досліджували, на котрій чи на який час показував Дух Хри́стів, що в них був, коли Він сповіщав про Христові страждáння та славу, що прийдуть по них. **12** Їм відкрито бу́ло, що вони не для себе самі́х, а для вас служили тим, що тепер звіщено вам через благові́сників Духом Святим, із неба посланим, на що бажають дивитися анголи. **13** Тому́ то, підперезавши стéгна свого розуму та бувши тверезі, майте досконалу надію на благодáть, що принóситься вам в з'явленні Ісуса Христа. **14** Як слухняні, не застосовуйтеся до попередніх пожадли́востей вашого неві́дання, **15** але за Святим, що покликав вас, будьте й самі́ святі в усім вашім повóдженні, **16** бо написано: „Будьте святі, — Я бо святий“!

17 І коли ви Отцем звете Того, Хто кожного, не зважаючи на особу, судить за вчинок, то в страху́ провадьте час вашого тимчасового замéшкання. **18** І знайте, що не тлі́нним сріблом або золотом відкуплені ви були від марно́го вашого життя, що передане вам від батьків, **19** але дорогоці́нною кров'ю Христа, як непорочного й чистого Ягняти, **20** що призначений був іще перед заклáдинами світу, але був з'явлений вам за останнього ча́су. **21** Через Нього ви віруєте в Бога, що з мертвих Його воскресив та дав славу Йому, щоб була ваша віра й надія на Бога. **22** Послухом правді очистьте душі свої́ через Духа на нелицемірну братерську любов, і ревно від широго серця любіть один óдного, **23** бо народжені ви не з тлі́нного насіння, але з нетлі́нного, — Словом Божим живим та тривалим. (aiōn g165) **24** Бо „кожне тіло — немов та трава, і всяка слава лю́дини — як цвіт трав'яний: засохне трава — то й цвіт опаде, **25** а Слово Господнє повік пробуває“! А це те Слово, яке звіщено вам у Євáнгелії.

2 Отож, відкладіть усяку злóбу, і всякий підступ, і лицемірство, і заздрість, і всякі обмови, **2** і, немов новонароджені немовлята, жадайте широго духовного молока, щоб ним вирости вам на спасіння, **3** якщо ви спрóбували, що добрий Госпóдь. **4** Приступайте до Нього, до Каме́ня живого, дорогоці́нного, що відкинули люди Його, але ви́брав Бог. **5** І самі́, немов те каміння живе, будуйтеся в дім духовий, на священство святе, щоб принóсити жертви духовні, приємні для Бога через Ісуса Христа. **6** Бо стоїть у Писáнні: „Ось кладу́ Я на Сіоні Каме́ня ви́браного, нарі́жного, дорогоці́нного, і хто вірує в Нього, той не буде осорóмлений“! **7** Отож бо, для вас, хто вірує, Він коштовність, а для тих, хто не вірує — „камінь, що його занедбáли були будівничі, той нарі́жним став каменем“, **8** і „камінь спотикáння, і скеля спокуси“, — і об нього вони спотика́ються, не вірячи слову, на що й призначені були. **9** Але ви —

вібраний рід, священство царське, народ святий, люд власности Божої, щоб звіщали чесноти Того, Хто покликав вас із темряви до дивного світла Свого, **10** колись „ненарод,“ а тепер народ Божий, колись „непомилувані,“ а тепер ви помилувані! **11** Благаю вас, любі, як прихóдьків та подорожніх, щоб ви здёржувались від тілесних пожадлиностей, що воюють проти душі. **12** Поводьтеся поміж поганами добре, щоб за те, за щó вас обмовляють вони, немов би злочинців, побачивши добрі діла, славили Бога в день відвідання. **13** Отож, коріться кожному людському творінню ради Господа, — чи то цареві, як найвищому, **14** чи то володарям, як від нього по́сланим для карання злочинців та для похвали доброчинців. **15** Бо така Божа воля, щоб доброчинці гамували не́уцтво нерозумних людей, — **16** як вільні, а не як ті, що мають волю на прикриття лихого, але як раби Божі. **17** Шануйте всіх, брáтство любіть, Бога бійтеся, царя поважайте. **18** Раби, — коріться панам із повним стра́хом, не тільки добрим та тихим, але й прикрим. **19** Бо то вгодне, коли хто, через сумління перед Богом, терпить долю, непоправді страждаючи. **20** Бо яка похвала, коли терпите ви, як вас б'ють за провини? Але коли з му́кою терпите за добрі вчинки, то це вгодне Богові! **21** Бо на це ви покликані. Бо й Христос постраждав за нас, і залишив нам при́клада, щоб пішли ми слідами Його. **22** „Не вчинив Він гріха, і не знайшлося в устах Його підступу!“ **23** Коли був лихослòвлений, Він не лихословив взаємно, а коли Він страждав, не погрожував, але передав Тому, Хто судить справедливо. **24** Він тілом Своім Сам підніс гріхи наші на дерево, щоб ми вмерли для гріхів та для праведности жили; Його „ранами ви вздоровилися“. **25** Ви бо були як ті вівці заблукані, та ви повернулись до Пастиря й Опікуна ваших душ.

3 Так само дружини, — коріться своїм чоловікам, щоб і деякі, хто не кóриться слову, були приєднані без слова повóдженням дружин, **2** як побачать ваше

повóдження чисте в страху́. **3** А окрасою їм нехай буде не зовнішне, — заплітання волосся та навішання золота або вбирання одерж, **4** але захóвана людина серця в нетлінні ла́гідного й мовчазного духа, що дорогоцінне перед Богом. **5** Бо так само колись прикрашали себе й святі ті жінки, що клали надію на Бога й корілись своїм чоловікам. **6** Так Сара корилась Авраамові, і паном його називала. А ви — її діти, коли добро робите та не лякаєтесь жадного стра́ху. **7** Чоловіки, — так само живіть разом із дружинами за розумом, як зо слабшою жіночою посудиною, і виявляйте їм честь, бо й вони є співспадкоємиці благодати життя, щоб не спинялися ваші молитви. **8** Нарешті ж, будьте всі однодумні, спочутливі, братолюбні, милосердні, покірливі. **9** Не платіть злом за зло, або лайкою за лайку, навпаки, — благословляйте, знаюши, що на це вас покликано, щоб ви впадкували благословення. **10** „Бо хто хоче любити життя та бачити добрі дні, нехай здержить свого язика від лихого та уста свої від говорення підступу. **11** Ухилийся від злого та добре чини, шукай миру й женися за ним! **12** Бо очі Господні — до праведних, а вуха Його — до їхніх прохань, а Господнє лице проти тих, хто чинить лихе!“ **13** І хто заподіє вам зле, коли будете ви оборонцями доброго? **14** А коли ви за праведність і страждаєте, то ви блаженні! „А їхнього стра́ху не бійтеся, і не тривожтеся!“ **15** А Господа Христа освятіть у ваших серцях, і завжди готовими будьте на відповідь кожному, хто в вас запитає рахунку про надію, що в вас, із ла́гідністю та зо стра́хом. **16** Майте добре сумління, щоб тим, за щó вас обмовляють, немов би злочинців, були посоромлені лихослòвники вашого повóдження в Христі. **17** Бо ліпше страждати за добрі діла, — коли хоче того Божа воля, — аніж за лихі. **18** Бо й Христос один раз постраждав був за наші гріхи, щоб привести нас до Бога, Праведний за неправедних, хоч умёртвлений тілом, але Духом оживлений, **19** Яким Він і духам,

що в в'язниці були, зійшовши, звіщав; 20 вони колись непокірливі були, як їх Боже довготерпіння чекало за Нобєвих днів, коли будувався ковчэг, що в ньому мало, щєбто вісім душ, спаслось від води. 21 Того образ, хрищення — не тілесної нечистоти позбуття, але обітниця Богові доброго сумління, — спасає тепер і нас воскресінням Ісуса Христа, 22 що, зійшовши на небо, пробуває по Божій правиці, а Йому підкорилися анголи, влади та сили.

4 Отож, коли тілом Христос постраждав за нас, то озбройтеся й ви тією самою думкою, бо хто тілом постраждав, той перестав грішити, 2 щоб решту часу в тілі жити вже не для пожадлиостей людських, а для Божої волі. 3 Бо досьить минулого часу, коли ви чинили волю поган, ходили в розпусті, у пожадливостях, у пияцтві, у гулянках, у пиятиках, у беззаконних ідолослужбах. 4 Вони з того дивуються, що ви разом із ними не берете участі в розпусті, та зневажають. 5 Вони дадуть відповідь Тому, Хто судитиме живих та мертвих! 6 Бо на те й мертвим звіщувано Єв'ангелію, щоб вони прийняли суд по-людському тілом, але жили по-Божому духом. 7 Кінець же всьому наблизився. Отже, будьте мудрі й пильнуйте в молитвах! 8 Найперше майте щиру любов один до одного, бо любов покриває багато гріхів! 9 Будьте гостинні один до одного без нехоти! 10 Служіть один одному, кожен тим даром, якого отримав, як доморядники всілякої Божої благодаті. 11 Коли хто говорить, говори, як Божі слова. Коли хто служить, то служи, як від сили, яку дає Бог, щоб Бог прославлявся в усьому Ісусом Христом, що Йому слава та влада на віки вічні, амінь. (аіѳн g165) 12 Улюблені, не дивуйтеся огневі, що вам посилається на випробування, немов би чужому випадку для вас. 13 Але через те, що берете ви участь у Христових стражданнях, то тіштеся, щоб і в з'явленні слави Його раділи ви й звеселялись. 14 Коли ж вас ганьблять за Христове Ім'я, то ви блаженні, бо на вас

спочиває Дух слави й Дух Божий. 15 Ніхто з вас хай не страждає, як душогуб, або злодій, або злочинець, або ворохобник, 16 а коли — як християнин, то нехай не соромиться він, але хай прославляє Бога за те. 17 Бо час уже суд розпочати від Божого дому; а коли він почнеться перше з нас, то який кінець тих, хто противиться Божій Єв'ангелії? 18 А коли „праведний ледве спасеться, то безбожний та грішний де зможе з'явитись?“ 19 Тому й ті, хто з Божої волі страждає, нехай душі свої віддадуть в добродієстві Йому, як Створителю вірному.

5 Тож благаю між вами прєсвітерів, співпрєсвітер та свідок Христових страждань, співучасник слави, що повинна з'явитись: 2 пасіть стадо Боже, що у вас, наглядайте не з примусу, але добровільно по-Божому, не для брудної наживи, а ревно, з не пануйте над спадком Божим, але будьте для стада за взір. 4 А коли Архипастир з'явиться, то одержите ви нев'янучого вінка слави. 5 Також молоді, — коріться старшим! А всі майте покору один до одного, бо „Бог противиться гордим, а смиренним дає благодать!“ 6 Тож покоріться під міцну Божу руку, щоб Він вас Свого часу підвищив. 7 Покладіть на Нього всю вашу журбу, бо Він опікується вами! 8 Будьте тверезі, пильнуйте! Ваш супротивник — диявол — ходить, ричучі, як лев, що шукає жертви когось. 9 Противтесь йому, тверді в вірі, знаюши, що ті самі муки трапляються й вашому братству по світу. 10 А Бог усякої благодаті, що покликав вас до вічної слави Своєї в Христі, нехай Сам удосконалить вас, хто трохи потерпів, хай упевнить, зміцнить, угрунтує. (аіѳніос g166) 11 Йому слава та влада на вічні віки, амінь. (аіѳн g165) 12 Я коротко вам написав через Силуяна, як гадаю — вірного брата. Закликаю та свідчу, що це Божа благодать правдива, що ви в ній стоїте. 13 Вітає вас разом вибрана Церква в Вавилоні, і Марко, мій син. 14 Вітайте один одного поцілунком любови. Мир вам усім у Христі! Амінь.

2 Петра

1 Симеон Петро, раб та апостол Ісуса Христа, до тих, хто одержав із нами рівноцінну віру в праведності Бога нашого й Спасителя Ісуса Христа: **2** благодать вам та мир нехай примножаться в пізнанні Бога й Ісуса, Господа нашого! **3** Усе, що потрібне для життя та побожності, подала нам Його Божя сила пізнанням Того, Хто покликав нас славою та чеснотою. **4** Через них даровані нам цінні та великі обітніці, щоб ними ви стали учасниками Божої Істоти, утікаючи від пожадливого світового тління. **5** Тому докладіть до цього всю пильність, і покажіть у вашій вірі чесноту, а в чесноті — пізнання, **6** а в пізнанні — стримання, а в стриманні — терпеливість, а в терпеливості — благочестя, **7** а в благочесті — братерство, а в братерстві — любов. **8** Бо коли це в вас є та примножується, то воно зробить вас нелінивими, ані безплідними для пізнання Господа нашого Ісуса Христа. **9** А хто цього не має, той сліпий, короткозорий, він забув про очищення з своїх давніх гріхів. **10** Тому, браття, тим більше дбайте чинити міцним своє покликання та вибання, бо, рóbлячи так, ви ніколи не спіткнетесь. **11** Бо щедро відкриється вам вхід до вічного Царства Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. (aiōnios g166) **12** Тому то ніколи я не занéдбую про це вам нагадувати, хоч ви й знаєте, і впéвнені в тепéрішній правді. **13** Бо вважаю я за справедливе, доки я в цій оселі, спонúкувати вас нагадуванням, **14** знаючи, що я незабаром повинен покинути оселю свою, як і Господь наш Ісус Христос об'явив мені. **15** А я пильнуватиму, щоб ви й по моєму відході зáвжди мали це в пам'яті. **16** Бо ми сповістили вам силу та прихід Господа нашого Ісуса Христа, не йдучи за хитро видуманими байка́ми, але будучи самовідцями Його вéличі. **17** Бо Він честь та славу прийняв від Бога Отця, як до Нього прийшов від величної слави голос такий: „Це Син Мій Улюблений, що

Його Я вподóбав!“ **18** І цей голос, що з неба зійшов, ми чули, як із Ним були на святій горі. **19** І ми маємо слово пророче певніше. І ви добре робите, що на нього вважаєте, як на світильника, що світить у темному місці, аж поки зачне розвиднятися, і світова зірниця засяє у ваших серцях, **20** бо ви знаєте перше про те, що жодне прорóцтво в Писáнні від власного в'я́снення не залежить. **21** Бо прорóцтва ніколи не було з волі лю́дської, а звіщали Його святі Божі мужі, провáджені Духом Святим.

2 А між людом були й неправдиві пророки, як і бóдуть між вас учителі неправдиві, що впровáдять згубні ересі, відречуться від Владіки, що викупив їх, і стягнуть на себе самі скору погибель. **2** І багато-хто пíдуть за пожадливістю їхньою, а через них до́рога правдива знева́житься. **3** І в зажерливості вони бóдуть ловити вас словами облéсними. Суд на них відда́вна не ба́риться, а їхня загибель не дрíмає! **4** Бо як Бог анголі́в, що згрішили, не помилював був, а в кайдáнах те́мряви вкинув до áду, і передав зберігати на суд; (Tartarōō g5020) **5** і Він не помилював першого світу, а зберіг само вóсьмого Нóя, проповідника праведности, і навів потóп на світ безбожних; **6** і міста́ Содóм і Гомóрру спопелів, засудивши на зніщення, і дав при́клада для майбутніх безбожників, **7** а врятував праведного Лóта, змученого поведженням розпусних людей, — **8** бо цей праведник, живши між ними, день-у-день мучив свою праведну душу, ба́чачи й чуючи вчинки безбожні, — **9** то вміє Господь рятувати побожних від спокуси, а неправедних берегти на день суду для кари, **10** а надто тих, хто ходить за нечистими пожадливістями тіла та погорджує владою; зухвалі сваві́лці, що не бояться зневажати слави, **11** хоч анголі́, будучи міццю та силою більші за них, не несуть до Господа зневажливого суду на них. **12** Вони, немов звірина́ нерозумна, зроджена природою на злóвлення та загибель, зневажають те, чого не розуміють, і в тлі́нні свої́м

будуть знищені, **13** і приймуть заплату за лихі вчинки. Вони повсякденну розпусту вважають за різкіш; самі бруд та неслава, вони насолоджуються своїми оманами, бенкетуючи з вами. **14** Їхні очі наповнені перелюбом та гріхом безупинним; вони звábлюють душі незміцнені; вони, діти прокляття, мають серце, привчене до зажерливості. **15** Вони покинули прбсту дорогу та й заблудили, і пішли слідом за Балаамом Бебровим, що полюбив нагороду несправедливості, **16** але був докорений у своїм беззаконні: німа під'ярёмна ослиця проговорила людським голосом, та й бёзум пророка спинила. **17** Вони — джерела безводні, хмари, бурю гнані; для них приготіваний мóрок тёмряви! **18** Бо, вислóвлюючи марне базікання, вони звábлюють пожадливістю тіла й розпостою тих, хто ледве втік від тих, хто живе в розпусті. **19** Вони волю обіцюють їм, самі будучи рабами тління. Бо хто ким переможений, той тому й раб. **20** Бо коли хто втече від нечистоти світу через пізнання Господа й Спасителя Ісуса Христа, а потóму знов заплутуються ними та перемагаються, — то останнє буває для них гірше першого. **21** Бо краще було б не пізнати їм дороги праведности, аніж, пізнавши, вернутись назад від переданої їм святої заповіді! **22** Бо їм трапилось за правдивою при́казкою: „Вертається пес до своєї блювóтини“, та: „Помита свиня йде валятися в калюжу“.

3 Це вже другого листа пишу́ я до вас, улюблені. У них нагадуванням я буджу́ вашу чисту думку, **2** щоб ви пам'ятали слова, що святі пророки давніше звістили їм вам, і заповідь Господа й Спасителя, що одёржали через ваших апóстолів. **3** Насамперёд знайте оце, що в останні дні прийдуть із на́смішками глузії, що ходитимуть за своїми пожадливостями, **4** та й скажуть: „Де обітниця Його приходу? Бо від того часу, як позасинали наші батьки, усе залишається так від початку творіння“. **5** Бо сховане від тих, хто хоче цього, що

небо було напочатку, а земля із води та водою склáдена словом Божим, **6** то́му тодішній світ, водою потóплений, згинув. **7** А теперішні небо й земля заховані тим самим словом, і зберігаються для огню на день суду й загибелі безбожних людей. **8** Нехай же одне це не буде заховане від вас, улюблені, що в Господа один день — немов тисяча рóків, а тисяча рóків — немов один день! **9** Не ба́ряться Госпóдь із обітницею, як деякі вважають це барінням, але вам довготерпить, бо не хоче, щоб хто загинув, але щоб усі наверну́лися до каяття. **10** День же Господній прибу́де, як злодій вночі, коли Господній прибу́де, як злодій вночі, коли ви, **12** що чекаєте й прагнете скорого приходу Божого дня, в яким небо, палючися, зникне, а розпáлені стихії розтопляться? **13** Але за Його обітницю ми чекаємо неба новóго й новóї землі, що праведність на них пробувае. **14** Тож, улюблені, чекаючи цього, попильнуйте, щоб ви знайшлися для Нього нескверні та чисті у мирі. **15** А довготерпіння Господа нашого вважайте за спасіння, як і улюблений брат наш Павло написав був до вас за даною йому мудрістю, **16** як і по всіх послáннях, що в них він говорить про це. У них є дещо тяжко зрозуміле, що не́уки та незміцнені перекручують, як і інші Писáння, на власну загибіль свою. **17** Тож ви, улюблені, знаючи це наперёд, стережіться, щоб не були ви звéдені блóдом безбожних і не відпали від свого вґрунтування, **18** але щоб зростали в благодáті й пізнáнні Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. Йому слава і тепер, і дня вічного! Амíнь. (a10n g165)

1 Івана

1 Що було від початку, що ми чули, що бачили власними очима, що розглядали, і чого руки наші торкалися, — про Слово життя, — **2** а життя з'явилося, і ми бачили, і свідчимо, і звіщаємо вам життя вічне, що в Отця перебувало й з'явилося нам, — (aiōnios g166) **3** що ми бачили й чули — про те ми звіщаємо вам, щоб і ви мали спільність із нами. Спільність же наша з Отцем і Сином Його Ісусом Христом. **4** А це пишемо вам, щоб повна була ваша радість! **5** А це звістка, що ми її чули від Нього і звіщаємо вам: Бог є світло, і немає в Нім жадної тёмряви! **6** Коли ж кажемо, що маємо спільність із Ним, а ходимо в тёмряві, то неправду говоримо й правди не чинимо! **7** Коли ж ходимо в світлі, як Сам Він у світлі, то маємо спільність один із одним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха. **8** Коли ж кажемо, що не маєм гріха, то себе обманюємо, і немає в нас правди! **9** Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої. **10** А як кажемо, що ми не згрішили, то чинимо з Нього неправдомовця, і слівца Його нема в нас!

2 Діточки мої, — це пишу я до вас, щоб ви не грішили! А коли хто згрішить, то маємо Заступника перед Отцем, — Ісуса Христа, Праведного. **2** Він ублагання за наші гріхи, і не тільки за наші, але й за гріхи всього світу. **3** А що ми пізнали Його, пізнаємо це з того, коли заповіді Його додержуємо. **4** Хто говорить: „Пізнав я Його“, але не додержує Його заповідей, той неправдомовець, і немає в нім правди! **5** А хто додержує Його слово, у тому Божа любов справді вдосконалилась. Із того ми пізнаємо, що в Нім пробуваємо. **6** А хто каже, що в Нім пробуває, той повинен поводитись так, як поводився Він. **7** Улюблені, — не пишу я для вас нову заповідь, але заповідь давню,

яку мали від початку: заповідь давня, — то слово, що чули його від початку. **8** Але нову заповідь я вам пишу, що справді вона в Нім та в вас, — що минається тёмрява, і світло правдиве вже світить. **9** Хто говорить, що він пробуває у світлі, та ненавидить брата свого, той у тёмряві досі. **10** А хто любить брата свого, той пробуває у світлі, і в ньому спотикання немає. **11** Хто ж ненавидить брата свого, пробуває той у тёмряві й ходить у тёмряві, і не знає, куди він іде, бо тёмрява очі йому осліпила. **12** Пишу я вам, дітоньки, що гріхи вам прощаються ради Ймення Його. **13** Пишу вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від початку. Пишу вам, юнакі, бо перемогли ви лукавого. **14** Пишу, діти, вам, бо ви пізнали Отця. Я писав вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від початку. Писав я до вас, юнакі, бо міцні ви, і Слово Боже в вас пробуває, і лукавого перемогли ви. **15** Не любіть світу, ані того, що в світі. Коли любіть хто світ, у тім немає любови Отцівської, **16** бо все, що в світі: пожадливість тілесна, і пожадливість очам, і пиха життєва, — це не від Отця, а від світу. **17** Минається і світ, і його пожадливість, а хто Божу волю виконує, той повік пробуває! (aiōn g165) **18** Діти, — остання година! А що чули були, що антихрист іде, — а тепер з'явилося багато антихристів, — з цього ми пізнаємо, що остання година настала! **19** Із нас вони вийшли, та до нас не належали. Коли б були належали до нас, то залишилися б з нами; але вийшли, щоб відкрилось, що не всі вони наші. **20** А ви маєте помазання від Святого, і знаєте все. **21** Я не писав вам, немов ви не знаєте правди, але що знаєте її, і що всяка лжа не від правди. **22** Хто неправдомовець, як не той, хто відкидає, що Ісус є Христос? Це антихрист, що відрікається Отця й Сина! **23** Кожен, хто відрікається Сина, не має Отця; хто визнає Сина, той має Отця. **24** Тож, що ви чули з початку, нехай в вас пробуває воно; якщо в вас пробуватиме те, що ви чули з початку, то й ви пробуватимете в Сині й Отці. **25** А оце та обітниця, яку Він

Сам обіцяв нам: вічне життя. (aiōnios g166) 26 Це я написав вам про тих, хто обманює вас. 27 А помáзання, яке прийняли ви від Нього, — воно в вас залишається, і ви не потребуєте, щоб вас хто навчав. А що те помáзання само вас навчає про все, — воно бо правдиве і нехíбне, — то як вас навчило воно, у тiм пробувайте. 28 А тепер, діточки, залишайтеся в Нiм, щоб, як з'явиться Він, то щоб ми мали відвагу та не були засорóмлені Ним під час Його приходу. 29 Коли знаєте, що Він праведний, то знайте, що всякий, хто чинить праведність, народився від Нього.

3 Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми були дітьми Божими, і ними ми є. Світ нас не знає тому, що Його не пізнав. 2 Улюблені, — ми тепер Божі діти, але ще не виявилось, що ми будемо. Та знаємо, що, коли з'явиться, то будемо подібні до Нього, бо будемо бачити Його, як Він є. 3 І кожен, хто має на Нього надію оцю, очищає себе так же само, як чистий і Він. 4 Кожен, хто чинить гріх, чинить і беззаконня. Бо гріх — то беззаконня. 5 І ви знаєте, що Він був з'явився, щоб гріхи наші взяти, а гріха в Нiм нема. 6 Кожен, хто в Нiм пробуває, не грішить; усякий, хто грішить, не бачив Його, і не пізнав Його. 7 Діточки, хай ніхто вас не звóдить! Хто чинить праведність, той праведний, як праведний Він! 8 Хто чинить гріх, той від диявола, бо диявол грішить від початку. Тому то з'явився Син Божий, щоб зніщити справи диявола. 9 Кожен, хто родився від Бога, не чинить гріха, бо в нiм пробуває насіння Його. І не може грішити, бо від Бога народжений він. 10 Цим пізнаються діти Божі та діти дияволові: Кожен, хто нрavedности не чинить, той не від Бога, як і той, хто брата свого не любить! 11 Бо це та звістка, яку від початку ви чули, — щоб любили один óдного, 12 не так, як той Каїн, що був від лукавого, і брата свого забив. А за що він забив його? Бо лукаві були його вчинки, а брата його — праведні. 13 Не дивуйтеся, брáття мої, коли світ вас ненавидить! 14 Ми знаємо, що ми перейшли

від смертн в життя, бо любимо братів. А хто брата не любить, пробуває той в смерті. 15 Кожен, хто ненавидить брата свого, той душогу́б. А ви знаєте, що жоден душогу́б не має вічного життя, що в нiм перебувало б. (aiōnios g166) 16 Ми з того пізнали любов, що дóшу Свою Він поклав був за нас. І ми мусимо класти дóші за братів! 17 А хто має достаток на світі, і бачить брата свого в недостатчі, та серце своє зачинає від нього, то як Божа любов пробуває в такому? 18 Діточки, — любiмо не словом, ані язикóм, але дiлом та правдою! 19 Із цього довідуємось, що ми з правди, і впокорюєм наші серця перед Ним, 20 бо коли винуватить нас серце, то Бог більший від нашого серця та відає все! 21 Улюблені, — коли не винуватить нас серце, то маємо відвагу до Бога, 22 і чо́гó тільки попросимо, одержимо від Нього, бо виконуємо Його заповіді та чинимо любе для Нього. 23 І оце Його заповідь, щоб ми вірували в Ім'я Сина Його — Ісуса Христа, і щоб любили один óдного, як Він нам заповідь дав! 24 А хто Його заповіді береже, той у Нiм пробуває, а Він у ньому. А що в нас пробуває, пізнаємо це з того Духа, що Він нам Його дав.

4 Улюблені, — не кожному духові вірте, але випробóуйте духів, чи від Бога вони, бо неправдивих пророків багато з'явилося в світ. 2 Духа Божого цим пізнавайте: кожен дух, який візнає, що Ісус Христос прийшов був у тілі, той від Бога. 3 А кожен дух, який не визнає Ісуса, той не від Бога, але він антихристів, про якого ви чули, що йде, а тепер уже він у світі. 4 Ви від Бога, діткі, і ви перемогли їх, — більший бо Той, Хто в вас, аніж той, хто в світі. 5 Вони від світу, тому то говорять від світу, а світ слухає їх. 6 Ми від Бога, — хто знає Бога, той слухає нас, хто не від Бога, той не слухає нас. Цим пізнаємо Духа правди та духа обмани. 7 Улюблені, — любiм один óдного, бо від Бога любов, і кожен, хто любить, родився від Бога та відає Бога! 8 Хто не любить, той Бога не пізнав, бо Бог є любов! 9 Любов

Божа до нас з'явилася тим, що Бог Сина
Свого Однородженого послав у світ, щоб
ми через Нього жили. 10 Не в тому любов,
що ми полюбили Бога, а що Він полюбив
нас, і послав Свого Сина вблаганням за наші
гріхи. 11 Улюблені, — коли Бог полюбив нас
отак, то повинні любити і ми один одного!
12 Бога не бачив ніколи ніхто. Коли один
одного любимо, то Бог в нас пробуває, а
любов Його в нас удосконалилась. 13 Що ми
пробуваємо в Ньому, а Він у нас, пізнаємо це
тим, що Він дав нам від Духа Свого. 14 І ми
бачили й свідчимо, що Отець послав Сина
Спасителем світу. 15 Коли хто визнає, що
Ісус — то Син Божий, то в нім Бог пробуває,
а він у Бозі. 16 Ми пізнали й увірували в ту
любов, що Бог її має до нас. Бог є любов, і хто
пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в
нім Бог пробуває! 17 Любов удосконалюється
з нами так, що ми маємо відвагу на день
судний, бо який Він, такі й ми на цім світі. 18
Страху немає в любові, але досконала любов
проганяє страх геть, бо страх має муку. Хто
ж боїться, той не досконалий в любові. 19 Ми
любимо Його, бо Він перше нас полюбив. 20
Як хто скаже: „Я Бога люблю“, та ненавидить
брата свого, той неправдомовець. Бо хто
не любить брата свого, якого бачить, як
може він Бога любити, Якого не бачить? 21 І
ми оцю заповідь маємо від Нього, щоб, хто
любить Бога, той і брата свого любив!

5 Кожен, хто вірує, що Ісус — то Христос, той
родився від Бога. І кожен, хто любить Того,
Хто породив, любить і Того, Хто народився
від Нього. 2 Що ми любимо Божих дітей,
дізнаємося з того, коли любимо Бога і Його
заповіді додержуємо. 3 Бо то любов Божа,
щоб ми додержували Його заповіді, Його ж
заповіді не тяжкі. 4 Бо кожен, хто родився
від Бога, перемагає світ. А оце перемога, що
світ перемогла, — віра наша. 5 А хто світ
перемагає, як не той, хто вірує, що Ісус —
то Син Божий? 6 То Той, що прийшов був
водою та кров'ю, — Ісус Христос. І не тільки
водою, а водою та кров'ю. І Дух свідчить,
бо Дух — то правда. 7 Бо трое свідкують на

небі: Отець, Слово й Святий Дух, і ці Трое
— Одно. 8 І трое свідкують на землі: дух,
і вода, і кров, і трое — в одно. 9 Коли ми
приймаємо свідчення людське, то свідчення
Боже вартніше, бо це свідчення Бога, яким
свідчив про Сина Свого. 10 Хто вірує в Божого
Сина, той свідчення має в собі. Хто не вірує
Богові, той учинив Його неправдомовцем,
бо не вірив у свідчення, яким Бог свідчив
про Сина Свого. 11 А це свідчення, що Бог
життя вічне нам дав, а життя це — у Сині
Його. (aīōnios g166) 12 Хто має Сина, той має
життя; хто не має Сина Божого, той не має
життя. 13 Оце написав я до вас, що віруєте
в Ім'я Божого Сина, щоб ви знали, що ви
віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне
життя. (aīōnios g166) 14 І оце та відвага, що ми
маємо до Нього, — що коли чого просимо
згідно волі Його, то Він слухає нас. 15 А
як знаємо, що Він слухає нас, чого тільки
ми просимо, то знаємо, що одержуємо те,
чого просимо від Нього. 16 Коли хто бачить
брата свого, що грішить гріхом не на смерть,
нехай молиться за нього, — і Він життя йому
дасть, тим, хто грішить не на смерть. Є й
гріх на смерть, — не про нього кажі, щоб
молився. 17 Усяка неправда — то гріх. Та є
гріх не на смерть. 18 Ми знаємо, що кожен,
хто народився від Бога, не грішить, — бо
хто народився від Бога, той себе береже, і
лукавий його не торкається. 19 Ми знаємо,
що ми від Бога, і що весь світ лежить у
злі. 20 Ми знаємо, що Син Божий прийшов,
і розум нам дав, щоб пізнати Правдивого,
і щоб бути в правдивому Сині Його, Ісусі
Христі. Він — Бог правдивий і вічне життя!
(aīōnios g166) 21 Дітоньки, — бережіться від
ідолів! Амінь.

2 Івана

1 Старець — вибраній пані та дітям її, яких я поправці люблю, і не тільки я, але й усі, хто правду пізнав, **2** за правду, що в нас пробував й повік буде з нами: (αἰὼν ἡ165) **3** нехай буде з вами благодать, милість, мир від Бога Отця та Ісуса Христá, Сина Отцевого, у правді та в любові! **4** Я дуже зрадив, що між дітьми твоїми знайшов таких, що ходять у правді, як заповідь ми прийняли від Отця. **5** І тепер я благаю тебе, пані, не так, ніби пишу тобі нову заповідь, але ту, яку маємо від почátку, — щоб ми любили один óдного! **6** А любов ця — щоб ми жили згідно з Його заповідями. Це та заповідь, яку ви чули від почátку, щоб ви згідно з нею жили. **7** Бо в світ увійшло багато обмáнців, які не визнають Ісуса Христа, що прийшов був у тілі. Такий — то обманець та антихрист! **8** Пильнуйте себе, щоб ви не згубили того, над чим працювали, але щоб прийняли повну нагорóду. **9** Кожен, хто робить перéступ та не пробуває в науці Христовій, той Бога не має. А хто пробуває в науці Йогó, той має і Отця, і Сина. **10** Коли хто приходить до вас, але не приносить науки цієї, не приймайте до дому йогó, і не вітайте йогó! **11** Хто бо вітає йогó, той úчасть бере в лихих учинках йогó. **12** Багато я мав написати до вас, але не схотів на папері й чорнилом. Та маю надію прибути до вас, і говорити устами до уст, щоб повна була ваша радість! **13** Вітають тебе діти вибраної сестри твоєї. Амíнь.

3 Івана

1 Старець — улюбленому Гаєві, якого я на правду люблю. **2** Улюблений, — я молюся, щоб добре велось в усьому тобі, і щоб був ти здоровий, як добре ведётся душі твоїй. **3** Бо я дуже зрадив, як прийшли були браття, і засвідчили правду твою, як ти живеш у правді. **4** Я не маю більшої радості від цієї, щоб чути, що діти мої живуть у правді. **5** Улюблений, — вірно ти чіниш, як що робиш для братті та для чужинців, — **6** вони про любов твою свідчили Церкві; добре ти зробиш, як їх випровадиш, як достойно для Бога, **7** бо вийшли вони ради Ймення Його, нічого не взявши від поган. **8** Отож, ми повинні приймати таких, щоб бути співробітниками правді. **9** Я до Церкви писав був, але Діотрэф, що любить бути першим у них, нас не приймає. **10** Тому́ то, коли я прийду́, то згадаю про вчинки його, що їх робить, словами лихими обмовляючи нас. І він тим не задовольнюється, — а й сам не приймає братів, і тим, що бажають приймати, боронить, і вигонить із Церкви. **11** Улюблений, — не робися подібним до лихого, а до доброго: доброчинець від Бога, а злочинець Бога не бачив. **12** Про Димитрія свідчили всі й сама правда. І свідчимо й ми, а ви знаєте, що свідчення наше правдиве. **13** Багато хотів я писати, та не хочу писати до тебе чорнилом та очеретінкою, **14** але маю надію побачити тебе незабаром, і говорити устами до уст. Мир тобі! Друзі вітають тебе. Привітай друзів пойменно! Амінь.

Юда

1 Юда, раб Ісуса Христа, а брат Якова, — покликаним, улюбленим у Бозі Отці та збереженим Ісусом Христом: **2** милість вам, і мир, і любов хай примножиться! **3** Улюблені, всяке дбання чинивши писати до вас про наше спільне спасіння, я признав за потрібне писати до вас, благаючи боротись за віру, раз дану святим. **4** Бо крадькома повходили деякі люди, на цей óсуд віддавна призначені, безбожні, що благодать нашого Бога обертáють у розпусту, і відкидаються єдиного Владики і Господа нашого — Ісуса Христа. **5** А я хóчу нагадати вам, що раз усе знаєте, що Госпóдь вíзволив людей від землі єгипетської, а згодом вигубив тих, хто не вірував. **6** І анголів, що не зберегли початкового стану свого, але кинули жítло своє, Він зберіг у вічних кайдáнах під тёмрявою на суд великого дня. (aĩdios g126) **7** Як Содóм і Гомóрра та міста́ коло них, що таким самим способом чинили перéлюб та ходили за іншим тілом, понéсли кару вічного огню, і поставлені в при́клад, — (aĩõnios g166) **8** так само буде й цим сновідам, що опоганюють тіло, погóрджують вла́дами, зневажають слави. **9** І сам архáнгол Михаїл, коли сперечався з дияволом і говорив про Мойсееве тіло, не нава́жився винести суду зневажливого, а сказав: „Хай Госпóдь докóрить тобі!“ **10** А ці зневажають, чо́го не знають; а що знають із природи, як німа звірина́, то й у тому псуються. **11** Горе їм, бо пішли вони дорогою Каїновою, і попали в обману Валаáмової заплати, і загинули в бунті Корéя! **12** Вони скелі підводні на ваших вечéрях любови, бо з вами без стра́ху їдять та себе попаса́ють; хмари безводні, що носяться вітром; осінні дере́ва безплідні, двічі померлі, вікорінені; **13** люті хвилі мо́рські, що з піною викидають власний сором; зорі блудні, що для них морок тёмряви береже́ться повік. (aĩõn g165) **14** Про них же звіщав був Ено́х, сьомий від Ада́ма, і казав: „Ось іде Госпóдь зо Своїми десятками тисяч святих, **15** щоб суд учинити

над усіма́, і винуватити всіх безбожних за всі вчинки безбожності їхньої, що безбожно нако́рили, та за всі жорстокі слова, що їх говорили на Нього безбожні грішники“. **16** Це ре́мствувачі, незадоволені з долі своєї, що ходять у своїх пожадливістьях, а уста їхні говорять чванлі́ве; вони вихваляють особи для зísку! **17** А ви, улюблені, згадуйте слова́, що їх давніше казали апóстоли Господа нашого Ісуса Христа, **18** які вам говорили: „За останнього ча́су будуть глузі́ї, що ходитимуть за своїми пожадливістьями та безбожністю“. **19** Це ті, хто відлúчується від єдності, тілесні, що духа не мають. **20** А ви, улюблені, будуйте себе найсвятішою вашою вірою, моліться у Дусі Святім, **21** бережіть себе самі́х у Божій любові, і чекайте милости Господа на́шого Ісуса Христа для вічного життя. (aĩõnios g166) **22** І до одних, хто вагається, будьте милості́ві, **23** спасайте і виривайте з огню, а до інших будьте милосердні зо стра́хом, і ненáвидьте навіть одéжу, опоганену від тіла! **24** А Тому́, Хто може вас зберегти від упадку, і поставити перед Своєю славою непорочними в радості, **25** Єдиному премудрому Богові, Спасителеві́ нашому через Ісуса Христа, Господа нашого, слава, могутність, сила та вла́да перше всього віку, і тепер, і на всі віки! Амінь. (aĩõn g165)

Об'явлення

1 Об'явлення Ісуса Христа, яке дав Йому Бог, щоб показати Своїм рабам, щоб незабаром статися має. **1** Він показав, і послав Своїм анголом рабові Своему Іванові, **2** який свідчив про Слово Боже, і про свідчення Ісуса Христа, і про все, щоб він бачив. **3** Блаженний, хто читає, і ті, хто слухає слова пророцтва та додержує написане в ньому, — час бо близький! **4** Іван до семи Церков, що в Азії: благодать вам і мир від Того, Хто є, Хто був і Хто має прийти; і від семи Духів, що перед престолом Його, **5** та від Ісуса Христа, а Він „Свідок вірний, Півренець з мертвих і Владика зёмних царів“. Йому, що нас полюбив і кров'ю Своею обмив нас від наших гріхів, **6** що вчинив нас „царями, священниками Богові“ й Отцеві Своему, — Тому слава та сила на вічні віки! Амінь. (аіѠп g165) **7** „Ото Він із хмарами йде“, і побачить Його кожне око, і ті, що Його „прокололи були, і всі племена землі будуть плакати за Ним“. Так, амінь! **8** Я Альфа й Омега, говорить Господь, Бог, Той, Хто є, і Хто був, і Хто має прийти, Вседержитель! **9** Я, Іван, ваш брат і спільник у біді, і в царстві, і в терпінні в Ісусі, був на острові, що зветься Патмос, за Слово Боже і за свідчення Ісуса Христа. **10** Я був у Дусі Господнього дня, і почув за собою голос гучний, немов сурмі, **11** який говорив: „Щоб бачиш, — напиши те до книги, і пошли до сімох Церков: до Ефесу, і до Смірни, і до Пергаму, і до Тіятірів, і до Сард, і до Філадельфії і до Лаодикії“. **12** І я оглянувся, щоб побачити голос, що говорив зо мною. І, оглянувшись, я побачив сім світильників золотих; **13** а посеред семи світильників „Подібного до Людського Сина, одягненого в довгу одёжу і підперезаного“ по грудях золотим поясом. **14** А „Його голова та волосся — білі, немов біла вовна, як сніг; а очі Його — немов полум'я огняне. **15** А ноги Його подібні до міді“, розпалені, наче в печі; а „голос Його — немов шум великої води“. **16** І сім зір Він держав у правиці

Своїй, а з уст Його меч обосічний виходив, а обличчя Його, немов сонце, що світить у силі своїй. **17** І коли я побачив Його, то до ніг Йому впав, немов мертвий. І поклав Він на мене правицю Свою та й промовив мені: „Не лякайся! Я Перший і Останній, **18** і Живий. І був Я мертвий, а ось Я Живий на вічні віки. І маю ключі Я від смерті й від аду. (аіѠп g165, Hadēs g86) **19** Отже, напиши, щоб ти бачив, і щоб є, і щоб має бути по цьому! **20** Таємниця семи зір, що бачив ти їх на правиці Моїй, і семи світильників золотих: сім зір, — то анголі семи Церков, а сім світильників, що ти бачив, — то сім Церков“.

2 До ангола Церкви в Ефесі напиши: „Оце каже Той, Хто тримає сім зір у правиці Своїй, Хто ходить серед семи світильників золотих: **2** Я знаю діла твої, і працю твою, і твою терпеливість, і що не можеш терпіти лихих, і випробував тих, хто себе називає апостолами, але ними не є, і знайшов, що фальшиві вони. **3** І ти маєш терпіння, і працював для Ймення Мого, але не знемігся. **4** Але маю на тебе, що ти покинув свою першу любов. **5** Отож, пам'ятай, звідки ти впав, і покайся, і вчинки давніші роби. Коли ж ні, то до тебе прийду незабаром, і зрушу твого світильника з його місця, якщо не покаєшся. **6** Але маєш оце, що ненавидиш учинки Николаїтів, яких і Я ненавиджу. **7** Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквám: переможцеві дам їсти від дерева життя, яке в раю Божім“. **8** А до ангола Церкви в Смірни напиши: „Оце каже Перший й Останній, що був мертвий й ожив: **9** Я знаю діла твої, і біду, і убогство, — але ти багатий, — і зневагу тих, що говорять про себе, ніби юдеї вони, та ними не є, але вони — зборище сатани. **10** Не бійся того, що маєш страждати! Ось диявол вкидатиме декого з вас до в'язниць, щоб вас випробувати. І будете мати біду десять день. Будь вірний до смерті, і Я тобі дам вінця життя! **11** Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквám: переможець не буде пошкоджений від другої смерті“. **12** А до ангола Церкви в Пергамі напиши: „Оце

каже Той, що має меча обосічного: **13** Я знаю діла твої, і що де ти живеш, там престол сатани. І тримавеш ти Ймення Мое, і ти не відкинувся від віри Моєї навіть за днів, коли в вас, де живе сатанá, був убитий Антіпа, свідок Мій вірний. **14** Але трохи Я маю на тебе, бо маеш там тих, хто тримається науки Валаáма, що навчав був Балáка покласти спотикáння перед синами Ізраїля, щоб їли їдольські жертви й розпу́сту чинили. **15** Так маеш і ти таких, що тримаються науки Николаїтської так само. **16** Тож покайся! Коли ж ні, то до тебе прийду́ незабаром, і воюватиму з ними мечем Своїх уст. **17** Хто має вухо, хай чує, що́ Дух промовляє Церквám: переможцеві дам їсти приховану манну, і дам йому білого каменя, а на камені написане ймення нове, якого не знає ніхто, — тільки той, хто приймає його“. **18** І до ангола Церкви в Тіятірах напиши: „Оце каже Син Божий, що має очі Свої, як пблум'я огняне, а ноги Його подібні до міді: **19** Я знаю діла твої, і любов, і віру, і службу, і твою терпеливість, і останні вчинки твої, що більші за перші. **20** Але маю на тебе, що жінці Єзавелі, яка каже, ніби вона пророки́ня, ти попускаєш навчати та зводити рабів Моїх, чинити розпусту та їсти їдольські жертви. **21** І Я дав був їй часу, щоб пока́ялася, — та вона не схотіла покаятися в розпусті своїй. **22** Ось Я кину її на ложе, а тих, що чинять із нею розпусту, у велику біду, коли тільки в учинках своїх не покаються, **23** а діти її поб'ю́ смертю. І пізнають усі Церкві, що Я Той, Хто нирки й серця вивіряє, і Я кожному з вас дам за вчинками вашими. **24** А вам, та іншим, що в Тіятірах, що не мають науки цієї, і — як кажуть — не розуміють так звáних глибін сатані, кажу: не накладу́ на вас іншого тягара, **25** тільки те, що ви маєте, тримайте, аж поки прийду́. **26** А переможцеві, і тому́, хто аж до кінця додёржує Мої вчинки, Я дам йому владу „над поганами, **27** і буде пасти їх залізним жезлом; вони, немов глиняний посуд, покру́шаться“, як і Я одёржав владу від Свого Отця, **28** і дам Я йому зору́ досвітню.

29 Хто має вухо, хай чує, що́ Дух промовляє Церквám!“

3 А до ангола Церкви в Сárдах напиши: „Оце каже Той, Хто має сім Божих Духів і сім зір: Я знаю діла твої, що маєш ім'я, ніби живий, а ти мертвий. **2** Будь чуйний та решту зміцняй, що мають померти. Бо Я не знайшов твоїх діл закінченими перед Богом Моїм. **3** Отож, пам'ятай, як ти взяв і почув, і бережи, і покайся. А коли ти не чуйний, то на тебе прийду́, немов злодій, і ти знати не будеш, якої години на тебе прийду́. **4** Та ти маєш і в Сárдах кілька імен, що одержав своєї вони не опогáнили, і в білій зо Мною ходитимуть, бо гідні вони. **5** Переможець зодягнеться в білу одержу, а ймення його Я не змію із книги життя, і ймення його візнаю перед Отцем Своїм і перед Його алголами. **6** Хто має вухо, хай чує, що́ Дух промовляє Церквám!“ **7** І до ангола Церкви в Філядэльфії напиши: „Оце каже Святий, Правдивий, що має „ключа Давидового, що Він відчиняє, — і ніхто не зачинить, що Він зачиняє, — і ніхто не відчинить“. **8** Я знаю діла твої. Ось Я перед тобою дверей не зачинив, — і їх зачинити не може ніхто. Хоч малу маєш силу, але слово Мое ти зберіг, і від Ймення Мого не відкинувся. **9** Ось Я зроблю́, що декого з зборища сатани, із тих, що себе називають юдеями, та ними не є, але кажуть неправду, — ось Я зроблю́, що вони „прийдуть та вклоняться перед ногами твоїми“, і пізнають, що „Я полюбив тебе“. **10** А що ти зберіг слово терпіння Мого, то й Я тебе збережу́ від години випробування, що має прийти на весь світ, щоб випробувати мешканців землі. **11** Я прийду́ незабаром. Тримай, що ти маєш, щоб твого вінця ніхто не забрав. **12** Переможця зроблю́ Я стовпом у храмі Бога Мого, і він вже не вийде назовні, і на нім напишу́ Ім'я Бога Мого й ім'я міста Бога Мого, Єрусалиму Нового, що з неба сходить від Бога Мого, та нове Ім'я Своє. **13** Хто має вухо, хай чує, що́ Дух промовляє Церквám!“ **14** І до ангола Церкви в Лаодикії напиши: „Оце каже Амінь, Свідок вірний

і правдивий, почáток Божого творива: **15** Я знаю дiла твої, що ти не холодний, ані гарячий. Якби то холодний чи гарячий ти був! **16** А що ти лiтеплий, і ні гарячий, ані холодний, то виплюну тебе з Своїх уст. **17** Бо ти кажеш: „Я багатий, і збагатів, і не потребу́ю нічого“. А не знаєш, що ти нуждiнний, і мiзерний, і вбогий, і слiпий, і голий! **18** Раджу тобі купити в Мене золота, в огні перещищеного, щоб збагатитися, і білу одежу, щоб зодягтися, і щоб гáньба наготі твоєї не видна була, а ма́стю на очі намасти свої очі, щоб бачити. **19** Кого Я люблю́, тому докоряю й караю того. Будь же ревний і покайся! **20** Ось Я стою́ під дверима та стукаю: коли хто почує Мій голос і двері відчинить, Я до нього ввійду́, і буду вечeрати з ним, а він зо Мною. **21** Переможцеві сiсти Я дам на Моєму престолі зо Мною, як і Я переміг був, і з Отцем Своїм сів на престолі Його. **22** Хто має вухо, хай чує, щоб Дух промовляє Церквám!“

4 По цьому я поглянув, — і ось двері на небі відчинені, і перший голос, що я чув його, як сурму́, що зо мною говорив, сказав: „Иди сюди, і Я тобі покажу́, щоб статися має по цьому!“ **2** І зараз у Дусі я був. І ось престол стояв на небі, а на престолі Сидячий. **3** А Сидячий подiбний був з вигляду до каменя я́спіса й сардiса, а веселка навколо престолу видом подiбна була до смара́гду. **4** А навколо престолу — двадцять чотири престоли, а на престолах я бачив двадцятьох чотирьох стáрцiв, що сиділи, у шати білі одя́гнені, а на головах своїх мали вінці́ золоті. **5** А від престолу виходили бли́скавки, і голоси, і громи. А перед престолом горіли сім світильникiв огня́них, а вони — сім Духiв Божих. **6** І перед престолом — як море скляне, до криштáлу подiбне. А серед престолу й навколо престолу четверо тварин, повні очей спeреду й ззáду. **7** І перша тварiна подiбна до лева, а друга тварина подiбна до теляти, а третя тварина мала лице, як людiна, а четверта тварина подiбна до орла, що летить. **8** І ті чотири тварини, — кожна з

них мала навколо по шiсть крил, а всерiдині повна очей. І спокóю не мають вони день і ніч, промовляючи: „Свят, свят, свят Господь, Бог Вседержiтель, що Він був, і що є, і що має прийти!“ **9** І коли ті тварини складають славу, і честь, і подяку Тому, Хто сидить на престолі й живе віки вiчні, (аiōn g165) **10** тоді падають двадцять чотири стáрці перед Тим, Хто сидить на престолі, і вклоняються Тому, Хто живе віки вiчні, і складають вінці́ свої перед престолом та кажуть: (аiōn g165) **11** „Достойний Ти, Господи й Боже наш, прийняти славу, і честь, і силу, бо все Ти створив, і з волі Твоєї iснує та створене все!“

5 І я бачив в правиці́ Того, Хто сидить на престолі, книгу, написану всерiдині й назóвнi, і запечатану сімомá печатками. **2** І бачив я потужного ангола, який гучним голосом кликав: „Хто гiдний розгорну́ти книгу, і зламати печатки її?“ **3** І не міг ніхто ні на небі, ні на землі, ані під землею розгорнути книги, ані навіть зазирнути в неї. **4** І плакав я гiрко, що не знайшовся ані один гiдний розгорнути й прочитати книгу, ані навіть зазирнути в неї. **5** А один із стáрцiв промовив до мене: „Не плач! Ось Лев, що з племені Юдиного, корiнь Давидiв, переміг так, що може розгорнути книгу, і зламати сім печаток її““. **6** І я глянув, — і ось серед престолу й чотирьох тварин і серед стáрцiв стоїть А́гнець, як заклений, що має сім рогiв і сім очей, а це — сім Божих Духiв, пóсланих на всю землю. **7** І Він пiдiйшов, і взяв книгу з правиці́ Того, Хто сидить на престолі. **8** А коли Він узяв книгу, то чотири тварини й двадцять чотири старці́ попáдали перед А́гнцем, а кожен мав гúсла й золоті чаші, повні пахошiв, а вони — молiтви святих. **9** І нову́ пiсню спiвають вони, промовляючи: „Ти достойний узяти цю книгу, і розкрити печатки її, бо Ти був заклений, і кров'ю Своєю Ти викупив людей Богови́ з усякого плéмени, і язика, і наро́ду, і люду. **10** І Ти їх зробив для нашого Бога царями, і священниками, — і вони на землі царюватимуть!“ **11** І я бачив, і чув голос

багатох анголів навколо престолу, і тварин, і старців, — і число їх було десятки тисяч раз по десять тисяч і тисячі тисяч. 12 І казали вони гучним голосом: „Достойний Агнець, що заколений, прийняти силу, і багатство, і мудрість, і міць, і честь, і славу, і благословення!“ 13 І кожне створіння, що воно на небі, і на землі, і під землею, і на морі, і все, що в них, чув я, говорило: „Тому, Хто сидить на престолі, і Агнцеві — благословення, і честь, і слава, і сила на вічні віки!“ (aiōn g165) 14 А чотири тварини казали: „Аміни!“ І двадцять чотири старці попадали та поклонились Тому, Хто живе повік віку!

6 І я бачив, що Агнець розкрив одну з семи печаток, і почув я одну з чотирьох тих тварин, яка говорила, як голосом грому: „Підійди!“ 2 І я глянув, — і ось кінь білий, а той, хто на ньому сидів, мав лука. І вінця йому дано, і він вийшов, немов переможець, і щоб перемогти. 3 І коли другу печатку розкрив, я другу тварину почув, що казала: „Підійди!“ 4 І вийшов кінь другий, — червоний. А тому, хто на ньому сидів, було дано взяти мир із землі та щоб убивали один одного. І меч великий був даний йому. 5 І коли третю печатку розкрив, я третю тварину почув, що казала: „Підійди!“ І я глянув, — і ось кінь вороний. А той, хто на ньому сидів, мав вагу в своїй руці. 6 І я ніби голос почув посеред чотирьох тих тварин, що казав: „Ківш пшениці за динарія, і три ковші ячменю за динарія, а оливи й вина не марнуй!“ 7 А коли Він четверту печатку розкрив, я четверту тварину почув, що казала: „Підійди!“ 8 І я глянув, — і ось кінь чалий. А той, хто на ньому сидів, на ім'я йому Смерть, за ним же слідом ішов Ад. І дана їм влада була на четвертій частині землі забивати мечем, і голодом, і мором, і земніми звірмі. (Hadēs g86) 9 І коли п'яту печатку розкрив, я побачив під жертовником душі побитих за Боже Слово, і за свідчення, яке вони мали. 10 І клікнули вони гучним голосом, кажучи: „Аж доки, Владико святий та правдивий, не будеш

судити, і не мститимеш тим, хто живе на землі, за кров нашу?“ 11 І кожному з них дано білу одягу, і сказано їм ще трохи спочити, аж поки доповнять число їхні співслуги, і браті їхні, що будуть побиті, як і вони. 12 І коли шосту печатку розкрив, я поглянув, — і ось сталось велике трясіння землі, і сонце зчорніло, як міх волосяний, і весь місяць зробився, як кров. 13 І на землю попадали зорі небесні, як фігове дерево ронить свої незрілі плоди, коли потрясе сильний вітер. 14 І небо сховалось, згорнувшись, немов той сувій пергамену, і кожна гора, і кожен острів порушилися з своїх місць. 15 І земні царі, і вельможі та тисячники, і багаті та сильні, і кожен раб та кожен вільний, — поховались у печери та в скелі гірські, 16 та й кажуть до гір та до скель: „Поспадайте на нас, і позакривайте ви нас від лиця Того, Хто сидить на престолі, і від гніву Агнца!“ 17 Бо прийшов це великий день гніву Його, і хто встояти може?“

7 А по цьому я бачив чотирьох алголів, що стояли на чотирьох кутах землі та тримали чотири земні вітри, щоб вітер не вів на землю, ані на море, ані на жодне дерево. 2 І бачив я іншого ангола, що від схід сонця виходив, і мав печатку Бога Живого. І він гучним голосом крикнув до чотирьох алголів, що їм дано пошкодити землі та морю, 3 говорячи: „Не шкодьте ані землі, ані морю, ані дереву, аж поки ми покладемо печатки рабам Бога нашого на їхніх чолах!“ 4 І почув я число попечатаних: сто сорок чотири тисячі попечатаних від усіх племен Ізраїлевих синів: 5 з племені Юдиного — дванадцять тисяч попечатаних, з племені Рувимового — дванадцять тисяч, з племені Гадового — дванадцять тисяч, 6 з племені Асірового — дванадцять тисяч, з племені Нефталімового — дванадцять тисяч, з племені Манасіного — дванадцять тисяч, 7 з племені Симеонового — дванадцять тисяч, з племені Левіного — дванадцять тисяч, з племені Іссахарового — дванадцять тисяч, 8 з племені Завулонового — дванадцять тисяч,

з племені Йосипового — дванадцять тисяч, і засурмів перший ангол, — і вчинилися з племені Веніямінового — дванадцять тисяч попечатаних. 9 Потому я глянув, — і ось натовп великий, що його зрахувати не може ніхто, з усякого люду, і племен, і нарбдів, і язиків, стояв перед престолом і перед Агнцем, зодягнені в білу одержу, а в їхніх руках було пальмове віття. 10 І звивали вони гучним голосом, кажучи: „Спасіння нашому Богові, що сидить на престолі, і Агнцеві!“ 11 А всі анголі стояли навколо престолу та старців і чотирьох тих тварин. І вони на обличчя попадали перед престолом, і вклонилися Богові, 12 кажучи: „Амінь! Благословення, і слава, і мудрість, і хвала, і честь, і сила, і міць — нашому Богу на вічні віки! Амінь!“ (аіѳн г165) 13 І відповів один із старців, і до мене сказав: „Оці, що зодягнені в білу одержу, — хто вони й звідкіля поприходили?“ 14 І сказав я йому: „Мій пане, ти знаєш!“ Він же мені відказав: „Це ті, що прийшли від великого горя, і випрали одіж свою, та вибілили її в крові Агнца. 15 Тому то вони перед Божим престолом, і в храмі Його день і ніч Йому служать. А „Той, Хто сидить на престолі, розтягне намета над ними“. 16 „Вони голоду й спраги терпіти не будуть уже, і не буде палити їх сонце, ані спека яка“. 17 Бо Агнець, що серед престолу, „буде їх пасти, і водитиме їх до джерел вод життя. І Бог кожну сльозу з очей їхніх зітре!“

8 І коли сьому печатку розкрив, німа тиша настала на небі десь на півгодини. 2 І я бачив сімох анголів, що стояли перед Богом. І дано було їм сім сурем. 3 І прийшов другий ангол, та й став перед жертвником із золотою кадильницею. І було йому дано багато кадила, щоб до молитов усіх святих додав на золотого жертвника, що перед престолом. 4 І знявся дим кадильний з молитвами святих від руки ангола перед Бога. 5 А ангол кадильницю взяв, і наповнив її огнем із жертвника, та й кинув на землю. І зчинилися гроби, і гуркотнява, і блискавиці та трясіння землі. 6 І сім анголів, що мали сім сурем, приготувалися, щоб сурміти. 7

І засурмів перший ангол, — і вчинилися град та огонь, перемішані з кров'ю, і впали на землю. І спалилась третина землі, і згоріла третина дерев, і всіяка зелена трава погоріла. 8 І засурмів другий ангол, — і немов би велика гора, розпалена огнем, була вкинена в море. І третина моря зробилася кров'ю, 9 і померла третина морського третина кораблів. 10 І засурмів третій ангол, — і велика зоря спала з неба, палаючи, як смолокіп. І спала вона на третину річок та на водні джерела. 11 А ймення зорі тій Полін. І стала третина води, як полін, і багато з людей повмирили з води, бо згіркла вона. 12 І засурмів ангол четвертий, — і вдарено третину сонця, і третину місяця, і третину зір, щоб затьмілася їхня третина, щоб третина дня не світила, так само ж і ніч. 13 І бачив, і чув я одного орла, що летів серед неба і клікав гучним голосом: „Горе, горе, горе тим, хто живе на землі, від голосів сурмових позоставших трьох анголів, що мають сурміти!“

9 І засурмів п'ятий ангол, — і я бачив зору, що спала із неба додолу. І їй даний був ключ від криниці безодньої. (Abyssos г12) 2 І вона відімкнула криницю безодню, — і дим повалив із криниці, мов дим із великої печі. І затьмілося сонце й повітря від криничного диму. (Abyssos г12) 3 А з диму на землю вийшла сарана, і дано їй міць, як мають міць скорпіони земні. 4 І наказано їй, щоб вона не шкодила земній траві, ані жадному зіллу, ані жадному дереву, але тільки тим людям, які на чолах не мають печатки Божої. 5 І було дано їй, щоб їх не вбивати, але мучити п'ять місяців; а мука від неї, як мука від скорпіона, коли вкусить людину. 6 І в ті дні люди смерті шукатимуть, — та не знайдуть її! Померти вони захотять, — та втече від них смерть! 7 А вигляд сарани був подібний до коней, на війну приготованих; а на головах у неї — немов би вінки, подібні на золото, а обличчя її — немов людські обличчя. 8 І мала волосся — як волосся жіноче, а її

зуби були — немов лев'ячі. 9 І мала вона п'яні, немов п'яні залізниці; а шум її крил — немов шум колесниць, коли коней багато біжить на війну. 10 І мала хвост, подібні до скорпіонових, та жа́ла, а в неї в хвостах її вла́да — п'ять місяців шкодити людям. 11 І мала вона над собою царя, ангола безодні; йому по-єврейському ім'я Аваддо́н, а по-грецькому звався він Аполліо́н! (Abyssos g12) 12 Одне горе минуло! Ось за ним ще два горя надходять! 13 І засурмів шостий Ангол, — і я почув один голос із чотирьох ро́гів золотого жертовника, який перед Богом, 14 що казав шостому Анголові, який мав сурму: „Розв'яжи чотирьох Анголів, що пов'язані при великій річці Ефра́ті“. 15 І були порозв'язувані чотири Анголі, приготівані на годину, і на день, і на місяць, і на рік, щоб убили третину людей. 16 А число кінного війська — двадцять тисяч раз по десять тисяч; і я чув їхнє число. 17 І так бачив я коней в видінні, а на них верхівців, що панцери мали огняні, і гіяцінтови́, і сірчані. А го́лови в коней — немов голови лев'ячі, а з їхнього рота виходив огонь, і дим, і сірка. 18 І побита була́ третина людей від цих трьох поразок, — від огню, і від диму, і від сірки, що виходили з їхніх ротів. 19 Сила бо коней була в їхнім роті та в їхніх хвоста́х. А хвості їхні подібні до вужів, що мають го́лови, і ними вони шкоду чинять. 20 А решта людей, що не вбита була́ цими поразками, не пока́ялася за діла своїх рук, щоб не кланялись де́монам, ані ідолам золотим, і срібним, і мідяним, і кам'яні́м, і дерев'яним, що не можуть вони ані бачити, ані чути, ані ходити. 21 І вони не пока́ялися в своїх убивствах, ані в чарах своїх, ні в розпусті своїй, ні в крадіжках своїх.

10 І бачив я іншого потужного Ангола, що схова́в із неба. Був одя́гнений в хмару, і над його головою веселка була, а обличчя його — немов сонце, а ноги його — як стовпі огняні, 2 і мав у руці своїй книжку розго́рнену. І він поставив свою праву ногу на море, а ліву — на землю,

з і закричав гучним голосом, як лев той ричить. І як він закричав, то заговорили сім гробів голосами своїми. 4 А як заговорили сім гробів голосами своїми, я хотів був писати. Та я почув голос із неба, що до мене казав: „Запечатай оте, що сім гробів казали, і того не пиши!“ 5 А Ангол, що я бачив його, як стояв він на морі й землі, зняв до неба прави́цю свою 6 та й поклявся Живучим по вічні віки, Який створив небо та те, що на ньому, і землю та те, що на ній, і море й що в нім, — що вже ча́су не буде, (aіῶn g165) 7 а дня голосу сьомого Ангола, коли він засурміть, доверші́ться Божа таємни́ця, як Він благовісти́в був Своїм рабам пророкам. 8 І голос, що я чув його з неба, став знов говорити зо мною й казати: „Піди, та візьми розго́рнену книжку з руки Ангола, що стоїть на морі й землі“. 9 І пішов я до Ангола та й промовив йому, щоб дав мені книжку. А він мені каже: „Візьми, і з'їж її! І гіркість учинить вона для твого живота, та в устах твоїх буде солодка, як мед“. 10 І я взяв з руки Ангола книжку та й з'їв її. І була́ вона в устах моїх, немов мед той, солодка. Та коли її з'їв, вона гіркість зробила в моїм животі... 11 І сказали мені: „Ти мусиш зно́ву пророкувати про наро́ди, і поган, і язїки, і про багато царів“.

11 І да́но трости́ну мені, подібно до па́лиці, і сказано: „Устань, і зміряй хра́ма Божого й жертовника, і тих, хто вклоняється в ньому. 2 А двір, що за хра́мом, лиши та не міряй його, бо він да́ний поганам, — і сорок два місяці бу́дуть топтати вони святе місто. 3 І звелю́ Я двом свідкам Своїм, і бу́дуть вони пророкувати тисячу двісті й ші́стдесят день, зодя́гнені в волося́нницю. 4 Вони — дві оливки і два світи́льники, що стоять перед Богом землі. 5 І коли б хто схотів учинити їм кривду, то вийде огонь з їхніх уст, — і поїсть ворогів їхніх. А коли хто захоче вчинити їм кривду, — той отак мусить бути забитий. 6 Вони мають вла́ду небо замкнути, щоб за днів їхнього пророцтва не йшов дощ. І мають вла́ду вони над водою, — у кров

обертати її, і вдарити землю всілякою карою, скільки разів вони схочуть. 7 А коли вони скінчать свідобство своє, то звірина, що з безодні виходить, із ними війну поведє, — і вона їх переможе та їх повбиває. (Abyssos g12) 8 І їхні трупи полишить на майдані великого міста, що зветься духовно Содом і Єгипет, де й Господь наш був розп'ятий. 9 І багато з народів, і з племен, і з язиків, і з поган будуть дивитися півчверта дні на їхні трупи, не дозволять покласти в гробі їхніх трूपів. 10 А мешканці землі будуть тішитися та радіти над ними, і дарунки пошлють один одному, бо мучили ці два пророки мешканців землі. 11 А по півчверта днів дух життя ввійшов у них від Бога, — і вони повставали на ноги свої. І напав жах великий на тих, хто дивився на них! 12 І почули вони гучний голос із неба, що їм говорив: „Зійдїть сюди!“ І на небо зійшли вони в хмарі, і вороги їхні дивились на них. 13 І тієї години зчинився страшний землетрус, і десята частина міста того завалилась... І в цім трусі загинуло сім тисяч людських імен, а решта обгорнена жахом була, — і вони віддали славу Богу Небесному! 14 Друге горе минуло! Ото незабаром настане за ним третє горе!“ 15 І засурмив сьомий ангол, — і на небі зчинились гучні голосі, що казали: „Перейшло панування над світом до Господа нашого та до Христа Його, — і Він зацарює на вічні вікі!“ (aiōn g165) 16 І двадцять чотири старці, що на престолах своїх перед Богом сидять, попадали на обличчя свої, та й уклонилися Богові, 17 кажучи: „Дяку складаємо Тобі, Господи, Боже Вседержителю, що Ти є й що Ти був, що прийняв Свою силу велику та й зацарював! 18 А погани розлютілися, та гнів Твій прийшов, і час настав мертвих судити, і дати заплату рабам Твоїм, пророкам і святим, і тим, хто ймення Твого боїться малим і великим, і знищити тих, хто нищить землю“. 19 І розкрився храм Божий на небі, — і ковчег заповіту Його в Його храмі з'явився.

І зчинилися блискавки, і гуркіт, і гроби, і землетрус, і великий град.

12 І з'явилась на небі велика ознака: Жінка, зодягнена в сонце, а під ногами її місяць, а на її голові вінок із дванадцятї зір. 2 І вона мала в утробі, і кричала від болю, та мўки терпіла від поро́ду. 3 І з'явилася інша ознака на небі, — ось змії червоноогняний, великий, що мав сім голів та десять рогів, а на його головах сім вінців. 4 Його хвіст змів третину зір із неба та й кинув додолу. І змії стояв перед жінкою, що мала вродити, щоб з'їсти дитину її, коли вродить. 5 І дитину вродила вона чоловічої стати, що всі народи має пасти залізним жезлом. І дитина її була взята до Бога, і до престолу Його. 6 А жінка втекла на пустиню, де вона мала місце, від Бога для неї вготоване, щоб там годували її тисячу двісті шістдесят день. 7 І сталась на небі війна: Михаїл та його анголі вчинили зо змієм війну. І змії воював та його анголі, 8 та не втрималися, і вже не знайшлося їм місця на небі. 9 І скінений був змії великий, вуж стародавній, що зветься диявол і сатана, що зводить світ, і скинений був він додолу, а з ним і його анголі були скинені. 10 І я почув гучний голос на небі, який говорив: „Тепер настало спасіння, і сила, і царство нашого Бога, і влада Христа Його, бо скинений той, хто братів наших скаржив, хто перед нашим Богом оскаржував їх день і ніч! 11 І вони його перемогли кров'ю Агнця та словом свого засвідчення, і не полюбили життя свого навіть до смерти! 12 Через це звеселїся ти, небо, та ті, хто на нім пробуває! Горе землі та морю, до вас бо диявол зійшов, маючи лютість велику, знаючи, що короткий час має!“ 13 А коли змії побачив, що додолу він скинений, то став переслідувати жінку, що вродила хлоп'я. 14 І жінці дані були два крила великого орла, щоб від змії летїла в пустиню до місця свого, де будуть її годувати час, і часі, і півчасу. 15 І пустив змії за жінкою з уст своїх воду, як річку, щоб річка схопила її. 16 Та жінці земля помогла, — і розкрила земля свої уста, та й випила

річку, яку змій пустив із своїх уст. 17 І змій розлютувався на жінку, і пішов воювати з останком насіння її, що вони бережуть Божі заповіді та мають свідощтво Ісусове.

13 І я став на морськóму піску́. І я бачив звіріну, що виходила з моря, яка мала десять рóгів та сім голів, а на рóгах її було десять вінців, а на її гóловах богознева́жні іменá. 2 А звіріна, що я її бачив, подібна до рйса булá, а нóги її — як ведме́жі, а паща її — немов лéв'яча паща. І змій дав їй свою силу, і престола свогó, і влáду велику. 3 А одна з її голів була ніби забита на смерть, але рана смертéльна її вздорóвилась. І вся земля дивувалась, слідкуючи за звіріною! 4 І вклонилися зміеві, що дав влáду звіріні. І вклонились звіріні, говорячи: „Хто до звіріни подібний, і хто воювати з нею може?“ 5 І їй дáно уста, що говорили зухвáле та богознева́жне. І їй дáно влáду дїяти сорок два місяці. 6 І відкрила вона свої ўста на зневагу проти Бога, щоб богознева́жати Ім'я Його й оселю Його, та тих, хто на небі живе. 7 І їй дáно провáдити війну зо святими, та їх перемогти. І їй дána влáда над кожним племенем, і наро́дом, і язїком, і людом. 8 І їй вклóняться всі, хто живе на землі, що їхні імена не написані в книгах життя Агнця, забóленого від заклáдин світу. 9 Коли має хто вухо, нехай слухає: 10 Коли хто до полóну ведé, — сам піде в полóн. Коли хто мечем убиває, — такий мусить сам бути вбитий мечéм! Отут терпеливiсть та віра святих! 11 І бачив я іншу звіріну, що виходила з землі. І вона мала два роги, подібні ягнїчим, та говорила, як змій. 12 І вона виконувала всю влáду першої звіріни перед нею, і робила, щоб земля та ті, хто живе на ній, вклонилися першій звіріні, що в неї вздорóвлена була її рана смертéльна. 13 І чинить вона великі ознаки, так що й огонь зводить з неба додолу перед людьмі. 14 І зводить вона мешканців землі через ознаки, що їх дáно їй чинити перед звіріною, намовляючи мешканців землі зробити óбразу звіріни, що має рану від меча, та живе. 15 І дáно

їй вклáсти духа óбразові звіріни, щоб заговорив образ звіріни, і зробити, щоб усі, хто не поклóниться óбразові звіріни, побиті були. 16 І зробить вона, щоб усім — малим і великим, багатим і вбогим, вільним і рабам — було дáно знамéно на їхню правїцю або на їхні чóла, 17 щоб ніхто не міг ані купити, ані продати, якщо він не має знамéна ймення звіріни, або числа ймення його. 18 Тут мудрiсть! Хто має розум, нехай порахує число звіріни, бо воно число людське. А число її — шістсот шістдесят шість.

14 І я глянув, — і ось Агнець стоїть на Сїонській горі, а з Ним сто сорок чотири тисячі, що мають Ім'я Його й Ім'я Отця Його, написано на своїх чóлах. 2 І почув я голос із неба, немов шум великої води, і немов гук мiцнóго грому. І почув я голос гуслярів, що грали на гúслах своїх, з і співали, як пісню нову́ перед престолом і перед чотирьомá тваринами й старцями. І ніхто не міг навчитися пісні, окрім цих ста сорока чотирьох тисяч, викуплених від землі. 4 Це ті, хто не осквернився з жінками, бо чисті вони. Вони йдуть за Агнцем, куди Він іде. Вони викуплені від людей, пéрвістки Богóві й Агнцеві, 5 не знайшлося бó підступу в їхніх устáх, бо вони непорочні! 6 І побачив я іншого ангола, що летів серед неба, і мав благовістити вічну Евангелію мешканцям землі, і кожному людові, і племені, і язїку, і наро́дові. (aiōnios g166) 7 І він говорив гучним голосом: „Побійтеся Бога та славу віддайте Йому, бо настала година суду Його, і вклоніться Тому, Хто створив небо, і землю, і море, і водні джерéла!“ 8 А інший, другий ангол летів слiдóм і казав: „Упав, упав Вавилóн, місто великий, бо лютим вином розпусти своєї він напоїв усі наро́ди!“ 9 А інший, третій ангол летів услiд за ним, гучним голосом кажучи: „Коли хто вклоняється звіріні та óбразу її, і приймає знамéно на чолі своїм чи на руці своїй, 10 то той питиме з вина Божого гнiву, вина незмiшаного в чаші гнiву Його, і буде мучений в огні й сiрці перед анголами

святими та перед Агнцем. **11** А дим їхніх мук підійматиметься вічні вікі. І не мають спокію день і ніч усі ті, хто вклоняється звіріні та образу її, і приймає знамено ймення його“. (аіѠн g165) **12** Тут терпеливість святих, що додёржують заповіді Божі та Ісусову віру! **13** І почув я голос із неба, що до мене казав: „Напиши: Блаженні ті мертві, хто з цього часу вмирає в Господі! Так, каже Дух, — вони від праць своїх заспокояться, бо їхні діла йдуть за ними слідом“. **14** І я глянув, — і ото біла хмара, а на хмарі сидить подібний до Людського Сина. Він мав на Своїй голові золотого вінця, а в руці Його гострий серп. **15** І інший ангол вийшов із храму, і гучним голосом кликнув до Того, Хто на хмарі сидів: „Пошли серпа свого й жни, бо настала година пожати, дозріло бо жніво землі!“ **16** І Той, Хто на хмарі сидів, скинув додолу серпа свого, — і земля була вижата. **17** І інший Ангол вийшов із храму, що на небі, — і він мав гострого серпа. **18** І інший ангол, що мав владу над огнем, вийшов від жёртвника. І він гучним голосом клікнув до того, що мав гострого серпа, говорячи: „Пошли свого гострого серпа, і позбирай грона зёмної виноградини, бо грона її вже доспіли“. **19** І ангол кинув додóлу серпа свого, і зібрав виноград на землі, і вкинув в велике чавіло Божого гніву. **20** І потóвчене було чавіло за містом, і потекла кров із чавіла аж до кінських вуздéчок, на тисячу шістсот стадій.

15 І бачив я інше знамено на небі, велике та дивне, — сім анголів, що сім кар вони мали, бо ними кінчався гнів Божий. **2** І я бачив щось, ніби як море скляне, з огнем перемішане. А ті, що перемоглі звіріну та образу його, і знамено його, і число його ймення, — стояли на морі склянім, та мали гúсла Божі. **3** І співали вони пісню Мойсея, раба Божого, і пісню Агнца, говорячи: „Великі та дивні діла Твої, о Господи, Боже Вседержителю! Справедливі й правдиві дороги Твої, о Цáрю святих! **4** Хтó Тебе, Господи, не побоїться, та Ймення Твого

не прослáвить? Бо один Ти святий, бо нарóди всі прийдуть та вклоняться перед Тобою, бо з'явилися сúди Твої!“ **5** А по цьому я глянув, — і ось відчинився храм скінії свідчення в небі, **6** і сім анголів вийшли з храму, і сім кар вони мали. Вони були вдягнені в шáти льняні, чисті й ясні, і підперézані довкола грудей золотими пояса́ми. **7** І одна з чотирьох тих тварин далá сімом ангола́м сім чаш золотих, напóвнених гніву Бога, що живе повік віку. (аіѠн g165) **8** І храм перепóвнився димом від Божої слави, і від сили Його. Та до храму ніхто не спромігся ввійти, аж поки не скінчилися ті сім кар сімох а́нголів.

16 І я почув гучний голос із храму, що казав до семи анголів: „Ідїте, і вилийте на землю сім чаш гніву Божого!“ **2** І пішов перший ангол, і вилив на землю чашу свою. І шкідливі та люті болячки обсіли людей, хто мав знамено звіріні й вклонявсь її образу. **3** А другий ангол вилив свою чашу до моря. І сталася кров, немов у мерця, — і кожна істота жива вмерла в морі. **4** Третій же ангол вилив чашу свою на річки та на водні джерела, — і сталася кров. **5** І почув я ангола вод, який говорив: „Ти праведний, що Ти є й що Ти був, і святий, що Ти це присудив! **6** Бо вони пролили кров святих та пророків, — і Ти дав їм напитися крові. Вони варті того!“ **7** І я чув, як жёртвник говорив: „Так, Господи, Боже Вседержителю! Правдиві й справедливі суди Твої!“ **8** А ангол четвертий вилив свою чашу на сонце. І да́но йому палити людей огнем. **9** І спека велика палила людей, і зневажа́ли вони Ім'я Бога, що має владу над карами тими, — і вони не покаялися, щоб славу віддати Йому́. **10** А п'ятий ангол вилив чашу свою на престола звіріни. І затьмілося царство її, і люди від болю кусали свої язикі, **11** і Бога Небесного вони зневажа́ли від болю свого й від своїх болячо́к, — та в учинках своїх не пока́ялися! **12** Шостий же ангол вилив чашу свою на річку велику Ефрáт, — і вода її висохла, щоб приготóвити дорогу царям, які від схід сонця. **13** І я бачив, що вихóдили з уст змія, і

з уст звіріни, і з уст неправдивого пророка три дүхи нечисті, як жаби, — **14** це духи дёмонські, що чинять ознаки. Вони виходять до царів усього світу, щоб зібрати їх на війну того великого дня Вседержителя Бога. **15** Ось іду, немов злодій! Блаженний, хто чуйний, і одержу свою береже, щоб нагім не ходити, і щоб не бачили ганьби його! **16** І зібрав їх на місце, яке по-єврейському зветься Армагеддон. **17** Сьомий же ангол вилив чашу свою на повітря. І голос гучний залунав від небесного храму з престолу, говорячи: „Сталося!“ **18** І сталися блискавки й гуркіт та грóми, і сталося велике трясіння землі, якого не було, відкобли людина живе на землі. Великий такий землетрус, такий міцний! **19** І місто велике розпалося на три частини, і попадали людські міста. І великий Вавилон був згаданий перед Богом, щоб дати йому чашу вина його лютого гніву. **20** І зник кожен острів, і не знайдено гір! **21** І великий град, як важкі тягарі, падав із неба на людей. І люди зневажали Бога за покарання градом, — бо кара його була дуже велика!

17 І прийшов один із семи анголів, що мають сім чаш, і говорив зо мною, кажучи: „Підійди, — я покажу тобі засудження великої розпусниці, що сидить над багатьма водами. **2** З нею розпусти чинили зёмні царі, і вином розпусти її впивались мешканці землі“. **3** І в дусі повів він мене на пустиню. І побачив я жінку, що сиділа на червоній звіріні, переповненій іменами богозневажними, яка мала сім голів і десять рогів. **4** А жінка була одягнена в порфіру й кармазін, і приоздóблена золотом і дорогоцінним камінням та перлами. У руці своїй мала вона золоту чашу, повну гидоти та нечести розпусти її. **5** А на чолі її було написане ім'я, таємниця: „Великий Вавилон, — мати розпусти й гидоти землі“. **6** І бачив я жінку, п'яну від крові святих і від крові мучеників Ісусових, і, бачивши її, дивувався я дивом великим. **7** А ангол промовив до мене: „Чого ти дивуєшся? Я скажу тобі таємницю жінки й звіріни, яка

носить її, яка має сім голів і десять рогів. **8** Звіріна, яку бачив я, була — і нема, і має вийти з безодні — і піде вона на погибіль. А мешканці землі, що їхні імена не записані в книгу життя від закладін світу, дивуватися будуть, як побачать, що звіріна була — і нема, і з'явиться. (Abyssos g12) **9** Тут розум, що має він мудрість. Сім голів — це сім гір, що на них сидить жінка. І сім царів, — **10** п'ять їх упало, один є, другий іще не прийшов, а як прийде, то мусить він трохи пробути. **11** І звіріна, що була — і нема, і вона — сама восьма й з сімох, і йде на погибіль. **12** А десять тих рогів, що бачив ти їх, — то десять царів, що ще не прийняли царства, але приймуть владу царську із звіріною на одну годину. **13** Вони мають одну думку, а силу та владу свою віддадуть звіріні. **14** Вони воюватимуть проти Агнца та Агнец переможе їх, бо він — „Господь над панами та Цар над царями“. А ті, хто з ним, покликані, і вибрані, і вірні“. **15** І говорить до мене: „Води, що бачив ти їх, де сидить та розпусниця, то народи та люди, і племена та язїки. **16** А десять рогів, що ти бачив їх, та звіріна, — вони зненавидять розпусницю, спустошать її й обнажать, і з'їдять її тіло, і огнем її спалять. **17** Бо Бог дав їм до серця, щоб волю чинили його, маючи одну думку, і щоб царство своє віддали звіріні, аж поки не виповняться слова Божі. **18** А жінка, яку ти бачив, то місто велике, що панує над царями земними“.

18 Після цього побачив я іншого ангола, що сходив із неба, і що владу велику він мав. І земля освітилась від слави його. **2** І він гучним голосом кликнув, говорячи: „Упав, упав великий Вавилон! Став він оселею дёмонів, і сховищем усякому дүхові нечистому, і сховищем усіх птахів нечистих та ненавидних, **3** бо лютим вином розпусти своєї він напоїв всі народи! І зёмні царі з ним розпусти чинили, а зёмні купці збагатили від сили розкоші його!“ **4** І почув я інший голос із неба, який говорив: „Вийдіть із нього, люди мої, щоб не сталися ви спільниками гріхів

його, і щоб не потрапили в карання його. 5 Гріхи бо його досягли аж до неба, і Бог згадав про неправди його. 6 Відплатить ви йому, як і він вам платив, і вдвоє подвойте йому за вчинки його! Удвоє налейте до чаші, що нею він вам наливав! 7 Скільки він славив себе та розкошував, стільки муки та смутку завдайте йому! Бо в серці своєму говорить: „Сиджу, як цариця, і я не вдова, і бачити смутку не буду!“ 8 Через це одного дня прийдуть кари його, смерть, і плач, і голод, і спалений буде огнем, бо міцний Господь, Бог, що судить його!“ 9 І будуть плакати та голосити за ним царі земні, що з ним розпусти чинили та розкошували, коли побачать дим пожежі його. 10 Вони через страх його мук стоятимуть здалека та говоритимуть: „Горе, горе, о місто велике, Вавилоне, місто могутнє, бо суд твій прийшов однієї години!“ 11 І земні купці будуть плакати та голосити за ним, бо ніхто не купує вже їхнього вантажу, — 12 вантажу золота, і срібла, і каміння дорогоцінного, і перел, і віссону, і порфіри, і шовку, і кармазіну, і всякого дерева запашного, і всякого посуду з слонів'ї кости, і всякого посуду з дорогоцінного дерева, і мідяного, і залізного, і мармурового, 13 і кориці, і шафрану, і пахощів, і мирри, і ливану, і вина, і оливи, і тонкої муки, і пшениці, і товару, і овець, і коней, і возів, і рабів, і душ людських. 14 І плоди пожадливості душі твоєї відійшли від тебе, і все сите та світле пропало для тебе, — і вже їх ти не знайдеш! 15 Купці цими речами, що вони збагатилися з нього, від страху мук його стануть здалека, і будуть плакати та голосити, 16 і казати: „Горе, горе, місто велике, зодягнене в віссон і порфіру та в кармазін, і прикрашене золотом і дорогоцінним камінням та перлами, 17 бо за одну годину згинulo таке велике багатство“. І кожен стерник, і кожен, хто пливає на кораблях, і моряки, і всі, хто працює на морі, — стали здалека, 18 і, бачивши дим від пожежі його, кричали й казали: „Котре до великого міста подібне?“ 19 І вони посіпали

порохом голови свої, і закричали, плачучи та голосьячи, і кажучи: „Горе, горе, місто велике, що в ньому з його дорогоцінностей збагатилися всі, хто має кораблі на морі, бо за одну годину воно спорожніло! 20 Радій з цього, небо, і святі апостоли та пророки, бо Бог виконав суд ваш над ним!“ 21 І один сильний ангол узяв великого каменя, як жорно, і кинув до моря, говорячи: „З таким розгоном буде кинений Вавилон, місто велике, — і вже він не знайдеться! 22 І голос гуслярів, і співаків, і сопільників, і сурмачів уже не буде чутий в тобі! І вже не знайдеться в тобі жодного мистця й ніякого мистецтва, і шум жорен уже не буде чутий в тобі! 23 І світло свічника вже не буде світити в тобі, і голос молодого й молодої вже не буде чутий в тобі. Бо купці твої були земні вельможі, бо твоїм ворожбитством були зведені всі народи! 24 Бо в нім знайдена кров пророків, і святих, і побитих усіх на землі“.

19 По цьому почув я наче гучний голос великого натовпу в небі, який говорив: „Алілуя! Спасіння, і слава, і сила Господеві нашому, 2 правдиві бо та справедливі суди Його, бо Він засудив ту велику розпусницю, що землю зіпсула своєю розпустою, і помстив за кров Своїх рабів з її рук!“ 3 І вдруге сказали вони: „Алілуя! І з неї дим виступає на вічні віки!“ (аїѠn g165) 4 І попадали двадцять чотири старці й чотири тварини, і поклонилися Богові, що сидить на престолі, говорячи: „Амін, алілуя!“ 5 А від престолу вийшов голос, що клікав: „Хваліть Бога нашого, усі раби Його, і всі, хто боїться Його, і малі, і великі!“ 6 І почув я ніби голос великого натовпу, і наче шум великої води, і мов голос громів гучних, що вигукували: „Алілуя, бо запанував Господь, наш Бог Вседержитель! 7 Радіймо та тішмося, і даймо славу Йому, бо весілля Агнця настало, і жона Його себе приготувала!“ 8 І їй дано було зодягнутися в чистий та світлий віссон, бо віссон — то праведність святих. 9 І сказав він мені: „Напиши: Блаженні покликані на весільну вечерю Агнця!“ І сказав він мені: „Це правдиві

Божі слова!“ 10 І я впав до його ніг, щоб вклонитись йому. А він каже мені: „Таж ні! Я співслуга твій та братів твоїх, хто має засвідчення Ісусове, — Богові вклонися!“ Бо засвідчення Ісусове, — то дух пророцтва. 11 І побачив я небо відкрите. І ось білий кінь, а Той, Хто на ньому сидів, зветься Вірний і Правдивий, і Він праведно судить і воює. 12 Очі Його — немов полум'я огняне, а на голові Його — багато вінців. Він ім'я мав написане, якого не знає ніхто, тільки Він Сам. 13 І зодягнений був Він у шату, покрáшену кров'ю. А Йому на ім'я: Слово Боже. 14 А війська небесні, зодягнені в білий та чистий вісбн, їхали вслід за Ним на білих конях. 15 А з Його уст виходив гострий меч, щоб ним бити народи. І Він пástиме їх залізним жезлом, і Він буде топтати чавило вина лютого гніву Бога Вседержителя! 16 І Він має на шаті й на стéгнах Своїх написане ймення: „Цар над царями, і Господь над панами“. 17 І бачив я одного ангола, що на сонці стояв. І він гучним голосом клікнув, кáжучи до всіх птахів, що серед неба літали: „Ходіть, — і зберіться на велику Божу вечерю, 18 щоб ви їли тіла царів, і тіла тисячників, і тіла сильних, і тіла коней і тих, хто сидить на них, і тіла всіх вільних і рабів, і маліх, і великих“. 19 І я побачив звіріну, і зёмних царів, і війська їхні, зібрані, щоб учинити війну з Тим, Хто сидить на коні, та з військом Його. 20 І схóплена була звіріна, а з нею неправдивий пророк, що ознаки чинив перед нею, що ними звів тих, хто знамено звіріни прийняв і поклонився був образіві її. Обое вони були вкинені живими до огняного озера, що сіркою горіло. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 А решта побита була мечем Того, Хто сидів на коні, що виходив із уст Його. І все птаство наїлося їхніми трупами.

20 І бачив я ангола, що схóдив із неба, що мав ключа від безодні, і кайдани великі в руці своїй. (Abyssos g12) 2 І схопив він змія, вужа стародавнього, що диявол він і сатана, і зв'язав його на тисячу років, — 3 та й кинув його до безодні, і замкнув його, і печатку

над ним поклав, щоб народи не зводив уже, аж поки не скінчиться тисяча років. А по цьому він розв'язаний буде на короткий час. (Abyssos g12) 4 І бачив я престоли та тих, хто сидів на них, — і суд їм був даний, — і душі стятих за свідчення про Ісуса й за Слово Боже, які не вклонились звіріні, ані образіві її, і не прийняли знамена на чола свої та на руку свою. І вони ожили, і царювали з Христом тисячу років. 5 А інші померли не ожили, аж поки не скінчиться тисяча років. Це перше воскресіння. 6 Блаженний і святий, хто має частку в першому воскресінні! Над ними друга смерть не матиме влади, але вони будуть священиками Бога й Христа, і царюватимуть з Ним тисячу років. 7 Коли ж скінчиться тисяча років, сатана́ буде віпущений із в'язниці своєї. 8 І вийде він зводити народи, що вони на чотирьох краях землі, Гóга й Магóга, щоб зібрати їх до бою, а число їхнє — як морський пісок. 9 І вийшли вони на ширину́ землі, і оточили табір святих та улюблене місто. І зійшов огонь з неба, — і пожер їх. 10 А диявол, що зводив їх, був укинений в озеро огняне та сірчане, де звіріна й пророк неправдивий. І мучені будуть вони день і ніч на вічні вікі. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 І я бачив престола великого білого, і Того, Хто на ньому сидів, що від лица Його втекла земля й небо, і місця для них не знайшлось. 12 І бачив я мертвих малих і великих, що стояли перед Богом. І розгорну́лися книги, і розгорнулась інша книга, — то книга життя. І суджено мертвих, як написано в книгах, за вчинками їхніми. 13 І далó море мертвих, що в ньому, і смерть і ад дали мертвих, що в них, — і суджено їх згідно з їхніми вчинками. (Hadēs g86) 14 Смерть же та ад були вкинені в озеро огняне. Це друга смерть, — озеро огняне. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 А хто не знайшовся написаний в книзі життя, той укинений буде в озеро огняне. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 І бачив я небо нове й нову землю, перше бо небо та перша земля проминули, і

моря вже не бу́ло. 2 І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусали́м, що сходив із неба від Бога, що був пригото́ваний, як неві́ста, прикра́шена для чоловіка свого. 3 І почув я гучний голос із престолу, який клі́кав: „Оце́ оселя́ Бога з людьмі́, і Він житиме з ними! Вони́ бу́дуть наро́дом Йо́го, і Сам Бог буде з ними“, 4 „і Бог кожну́ сльозу́ з очей їхніх зі́тре“, і не буде вже смерті. Ані смутку, ані крику, ані болю́ вже не бу́де, бо перше минуло́ся!“ 5 І сказав Той, Хто сидить на престолі: „Ось нове́ все творю́!“ І говорить: „Напиши, що слова́ ці правдиві́ та ві́рні!“ 6 І сказав Він мені́: „Стало́ся! Я Альфа́ й Оме́га, Поча́ток і Кі́нець. Хто прагне, тому́ дармо́ Я дам від джерела́ живої́ води. 7 Переможе́ць наслідить усе, і Я бу́ду Богом для нього́, а він Мені́ буде за сина! 8 А лякливим, і неві́рним, і мерзкі́м, і душо́губам, і розпусникам, і чарівникам, і ідоля́нам, і всі́м неправдомовця́м, — їхня́ частина́ в озері́, що горить огнем та сі́ркою“, а це — друга́ смерть! (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 І прийшов до мене́ один із семи́ анго́лів, що маю́ть сі́м чаш, наповнених сі́момá останні́ми карами, та й промовив до мене́, говорячи: „Ходи, покажу́ я тобі́ неві́сту, жону́ Агнця́“. 10 І за́ніс мене́ духом на го́ру велику́ й високу́, і місто́ велике́ мені́ показав, — свя́тий Єрусали́м, що сходив із неба́ від Бога. 11 Славу́ Бо́жу він має. А сві́тлість його́ поді́бна до каменя́ доро́гоці́нного, як каменя́ я́списа, що бли́щить, як кришта́ль. 12 Мур воно́ мало великий і високий, мало́ двана́дцять брам, а на брамах двана́дцять анго́лів та ймення́ написані́, а вони́ — імення́ двана́дцятьо́х пле́мен синів Ізраї́ля. 13 Від́ сходу́ три брами, і від́ півночі́ три брами, і від́ півдня́ три брами, і від́ за́ходу́ три брами. 14 І міський мур мав двана́дцять підвали́н, а на них двана́дцять і́мен двана́дцяти апо́столів Агнця́. 15 А той, хто зо мною́ говорив, мав мі́ру, — золоту́ трості́ну, щоб змі́ряти місто́, і брами́ його́ і його́ мур. 16 А місто́ чоти́рику́тне, а довжи́на́ його́ така, як і шири́на. І він змі́ряв місто́ трості́ною на двана́дцять тисяч ста́дій;

довжи́на́, і шири́на, і ви́шина́ його́ рівні. 17 І змі́ряв він му́ра його́ на сто́ сорок чо́тири лі́кті́ мі́ри лю́дської́, яка́ й мі́ра анго́ла. 18 Йо́го мур бу́в збу́дований з я́спису, а місто́ бу́ло — шире́ золото, поді́бне до чистого́ скла. 19 Підвали́ни му́ру міськóго прикра́шені́ бу́ли вся́ким доро́гоці́нним ка́мінням. Перша́ підва́лина — я́спис, друга́ — са́пфір, третя́ — халкидо́н, четве́рта — сма́ра́гд, 20 п'ята́ — сардо́нікс, шоста́ — са́рдій, сьо́ма — хризолі́т, восьма́ — бері́л, дев'я́та — топа́з, деся́та — хрисопра́с, одина́дцята — я́кінт, двана́дцята — аметі́ст. 21 А двана́дцять брам — то́ двана́дцять перлі́н, і кожна́ брама́ зокре́ма бу́ла́ з одні́єї перлі́ни. А ву́лиці́ міста́ — шире́ золото, прозо́рі, як скло. 22 А хра́му не бачив я́ в ньому́, бо Госпо́дь, Бог Вседе́ржі́тель — то́ йому́ храм і Агне́ць. 23 І місто́ не ма́є потреби́ ні в сонці́, ні в міся́ці, щоб у ньому́ сві́тили, — слава́ бо Бо́жа його́ осві́тила, а сві́тильник для нього́ — Агне́ць. 24 І наро́ди ходитимуть у сві́тлі його́, а зе́мні ца́рі принесу́ть свою́ славу́ до нього́. 25 А брами́ його́ за́чиня́тись не бу́дуть уде́нь, бо там но́чі не бу́де. 26 І принесу́ть до нього́ славу́ й че́сть наро́дів. 27 І не вві́йде до нього́ ні́що нечи́сте, ані́ той, хто чини́ть гидо́ту й неправду́, але́ тільки́ ті, хто за́писаний у кни́зі життя́ Агнця́“.

22 І показав він мені́ чисту́ ріку́ живої́ води, я́сну, мов кришта́ль, що випли́вала з престолу́ Бога́ й Агнця́. 2 Посере́д його́ ву́лиці́, і по́ цей бі́к і по́ той бі́к рі́кі — дере́во життя́, що роди́ть двана́дцять раз пло́ди, ко́жного міся́ця прино́сячи плід́ свій. А листя́ дере́в — на вздо́ровлення́ наро́дів. 3 І жо́дного прокля́ття́ біль́ше не бу́де. І бу́де в ньому́ престол́ Бога́ та Агнця́, а раби́ Йо́го будуть служи́ти Йо́му, 4 і побача́ть лице́ Йо́го, а ймення́ Йо́го — на їхніх чо́лах. 5 А но́чі́ вже біль́ше не бу́де, і не бу́де потреби́ в сві́тлі сві́тильника, ані́ в сві́тлі сонця́, бо осві́тлює́ їх Госпо́дь, Бог, а вони́ ца́рюватимуть ві́чні ві́кі. (aiōn g165) 6 І сказав він до мене́: „Це́ ві́рні й правдиві́ слова́, — а Госпо́дь, Бог ду́хів проро́чих, посла́в Сво́го а́нгола, щоб він показав сво́ім раба́м, щоб

незабаром статися мусить. 7 Ото, незабаром прихóджу. Блаженний, хто зберігає пророчі слова цієї книги!“ 8 І я, Іван, чув і бачив оце. А коли я почув та побачив, я впав до ніг ангола, що мені це показував, щоб вклонитись йому. 9 І сказав він до мене: „Таж ні! Бо я співслуга твій і братів твоїх пророків, і тих, хто зберігає слова цієї книги. Богові вклонися!“ 10 І сказав він до мене: „Не запечáтуй слів пророцтва цієї книги. Час бо близький! 11 Неправедний — хай чинить неправедність ще, і поганій — хай ще опогáнюється. А праведний — хай ще чинить праведність, а святий — нехай ще освячується! 12 Ото, незабаром прихóджу, і зо Мною заплата Моя, щоб кожному віддати згідно з ділами його. 13 Я Альфа й Омéга, Перший і Останній, Почáток і Кінець. 14 Блаженні, хто випере шáти свої, щоб мати право на дерево життя, і ввійти бра́мами в місто! 15 А поза ним будуть пси, і чарівники́, і розпúсники, і душогуби, і ідоляни, і кожен, хто любить та чинить неправду. 16 Я, Ісус, послав Свого Ангола, щоб засвідчити вам це у Церквáх. Я корінь і рід Даві́дів, зоря ясна і досвітня! 17 А Дух і невіста говорять: „Прийди!“ А хто чує, хай каже: „Прийди!“ І хто пра́гне, хай прийде, і хто хоче, хай воду життя бере дармо!“ 18 Свідкую я кожному, хто чує слова пророцтва цієї книги: Коли хто до цього додасть що, та накладé на нього Бог кари, що написані в книзі оцій. 19 А коли хто що віді́йме від слів книги пророцтва цього, то віді́йме Бог частку його від дерева життя, і від міста святого, що написане в книзі оцій. 20 Той, Хто свідкує, говорить оце: „Так, — незабаром прийду!“ Амíнь. Прийди, Господи Ісусе! 21 Благодáть Господа нашого Ісуса Христа зо всіма вами! Амíнь.

*І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусалим, що сходить із неба від Бога, що був
приготований, як невіста, прикрашена для чоловіка свого. І почув я гучний голос із
престолу, який клікав: „Оце оселя Бога з людьми, і Він житиме з ними!
Вони будуть народом Його, і Сам Бог буде з ними“,
Об'явлення 21:2-3*

Керівництво для Читачів

Український at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Глосарій

Український at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Глосарій +

AionianBible.org/Bibles/Ukrainian---Ukrainian-Ogienko/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abysos

Від Луки 8:31
До римлян 10:7
Об'явлення 9:1
Об'явлення 9:2
Об'явлення 9:11
Об'явлення 11:7
Об'явлення 17:8
Об'явлення 20:1
Об'явлення 20:3

aidios

До римлян 1:20
Юда 1:6

aion

Від Матвія 12:32
Від Матвія 13:22
Від Матвія 13:39
Від Матвія 13:40
Від Матвія 13:49
Від Матвія 21:19
Від Матвія 24:3
Від Матвія 28:20
Від Марка 3:29
Від Марка 4:19
Від Марка 10:30
Від Марка 11:14
Від Луки 1:33
Від Луки 1:55
Від Луки 1:70
Від Луки 16:8
Від Луки 18:30
Від Луки 20:34
Від Луки 20:35
Від Івана 4:14
Від Івана 6:51
Від Івана 6:58
Від Івана 8:35
Від Івана 8:51
Від Івана 8:52
Від Івана 9:32
Від Івана 10:28
Від Івана 11:26
Від Івана 12:34
Від Івана 13:8
Від Івана 14:16

Дії 3:21
Дії 15:18
До римлян 1:25
До римлян 9:5
До римлян 11:36
До римлян 12:2
До римлян 16:27
1 до коринтян 1:20
1 до коринтян 2:6
1 до коринтян 2:7
1 до коринтян 2:8
1 до коринтян 3:18
1 до коринтян 8:13
1 до коринтян 10:11
2 до коринтян 4:4
2 до коринтян 9:9
2 до коринтян 11:31
До галатів 1:4
До галатів 1:5
До ефесян 1:21
До ефесян 2:2
До ефесян 2:7
До ефесян 3:9
До ефесян 3:11
До ефесян 3:21
До ефесян 6:12
До филип'ян 4:20
До колоссян 1:26
1 Тимофію 1:17
1 Тимофію 6:17
2 Тимофію 4:10
2 Тимофію 4:18
До Тита 2:12
До євреїв 1:2
До євреїв 1:8
До євреїв 5:6
До євреїв 6:5
До євреїв 6:20
До євреїв 7:17
До євреїв 7:21
До євреїв 7:24
До євреїв 7:28
До євреїв 9:26
До євреїв 11:3
До євреїв 13:8
До євреїв 13:21
1 Петра 1:23

1 Петра 1:25
1 Петра 4:11
1 Петра 5:11
2 Петра 3:18
1 Івана 2:17
2 Івана 1:2
Юда 1:13
Юда 1:25
Об'явлення 1:6
Об'явлення 1:18
Об'явлення 4:9
Об'явлення 4:10
Об'явлення 5:13
Об'явлення 7:12
Об'явлення 10:6
Об'явлення 11:15
Об'явлення 14:11
Об'явлення 15:7
Об'явлення 19:3
Об'явлення 20:10
Об'явлення 22:5

aionios

Від Матвія 18:8
Від Матвія 19:16
Від Матвія 19:29
Від Матвія 25:41
Від Матвія 25:46
Від Марка 3:29
Від Марка 10:17
Від Марка 10:30
Від Луки 10:25
Від Луки 16:9
Від Луки 18:18
Від Луки 18:30
Від Івана 3:15
Від Івана 3:16
Від Івана 3:36
Від Івана 4:14
Від Івана 4:36
Від Івана 5:24
Від Івана 5:39
Від Івана 6:27
Від Івана 6:40
Від Івана 6:47
Від Івана 6:54
Від Івана 6:68

Від Івана 10:28
Від Івана 12:25
Від Івана 12:50
Від Івана 17:2
Від Івана 17:3
Дії 13:46
Дії 13:48
До римлян 2:7
До римлян 5:21
До римлян 6:22
До римлян 6:23
До римлян 16:25
До римлян 16:26
2 до коринтян 4:17
2 до коринтян 4:18
2 до коринтян 5:1
До галатів 6:8
2 до солунян 1:9
2 до солунян 2:16
1 Тимофію 1:16
1 Тимофію 6:12
1 Тимофію 6:16
2 Тимофію 1:9
2 Тимофію 2:10
До Тита 1:2
До Тита 3:7
До Филимона 1:15
До євреїв 5:9
До євреїв 6:2
До євреїв 9:12
До євреїв 9:14
До євреїв 9:15
До євреїв 13:20
1 Петра 5:10
2 Петра 1:11
1 Івана 1:2
1 Івана 2:25
1 Івана 3:15
1 Івана 5:11
1 Івана 5:13
1 Івана 5:20
Юда 1:7
Юда 1:21
Об'явлення 14:6

eleēse

До римлян 11:32

Geenna

Від Матвія 5:22
Від Матвія 5:29
Від Матвія 5:30
Від Матвія 10:28
Від Матвія 18:9
Від Матвія 23:15
Від Матвія 23:33
Від Марка 9:43

Від Марка 9:45
Від Марка 9:47
Від Луки 12:5
Якова 3:6

Hadēs

Від Матвія 11:23
Від Матвія 16:18
Від Луки 10:15
Від Луки 16:23
Дії 2:27
Дії 2:31
1 до коринтян 15:55
Об'явлення 1:18
Об'явлення 6:8
Об'явлення 20:13
Об'явлення 20:14

Limnē Pyr

Об'явлення 19:20
Об'явлення 20:10
Об'явлення 20:14
Об'явлення 20:15
Об'явлення 21:8

Sheol

Буття 37:35
Буття 42:38
Буття 44:29
Буття 44:31
Числа 16:30
Числа 16:33
Повторення Закону 32:22
1 Самуїлова 2:6
2 Самуїлова 22:6
1 царів 2:6
1 царів 2:9
Йов 7:9
Йов 11:8
Йов 14:13
Йов 17:13
Йов 17:16
Йов 21:13
Йов 24:19
Йов 26:6

Псалми 6:5
Псалми 9:17
Псалми 16:10
Псалми 18:5
Псалми 30:3
Псалми 31:17
Псалми 49:14
Псалми 49:15
Псалми 55:15
Псалми 86:13
Псалми 88:3
Псалми 89:48

Псалми 116:3
Псалми 139:8
Псалми 141:7
Приповісті 1:12
Приповісті 5:5
Приповісті 7:27
Приповісті 9:18
Приповісті 15:11
Приповісті 15:24
Приповісті 23:14
Приповісті 27:20
Приповісті 30:16
Екклезіяст 9:10
Пісня над піснями 8:6

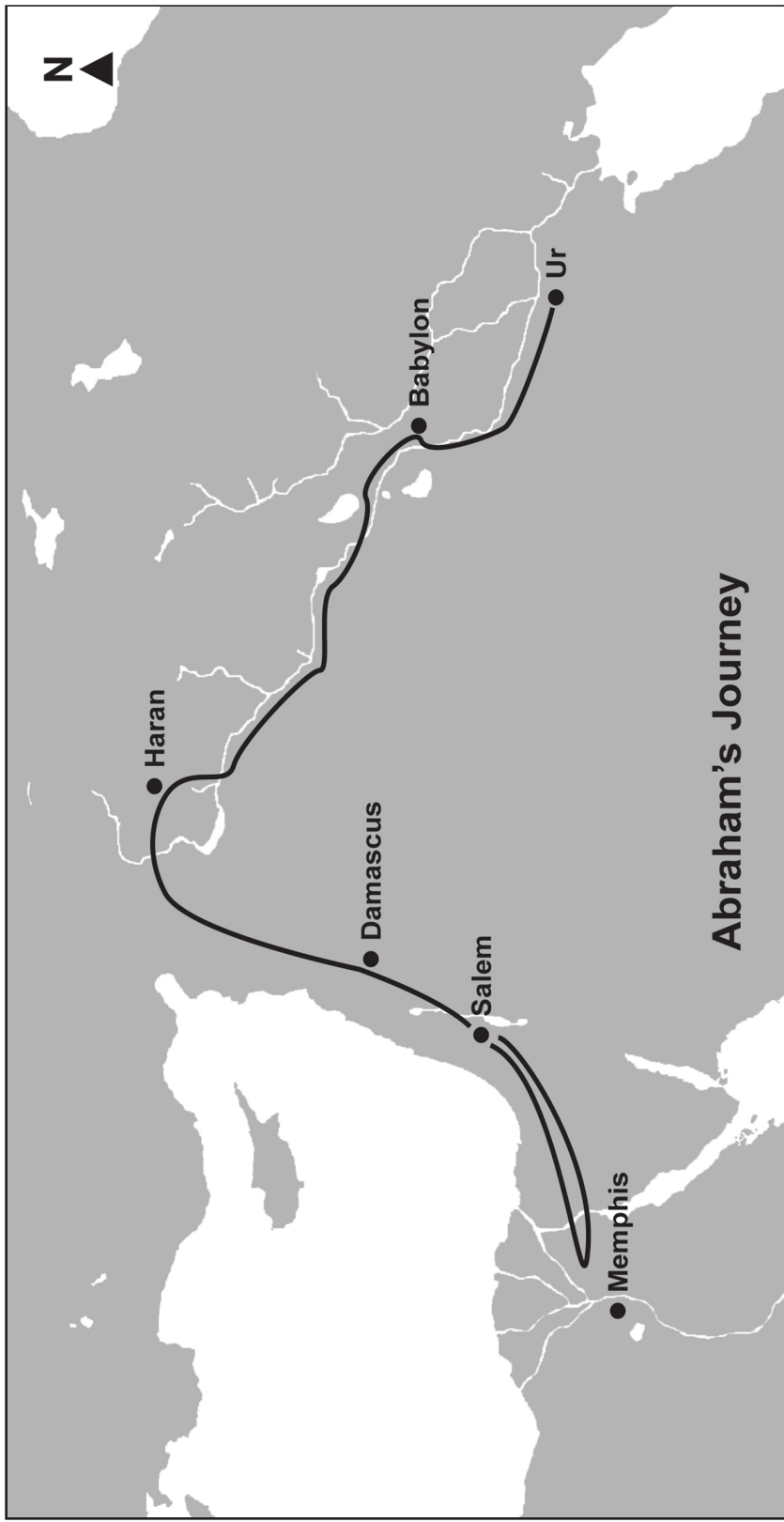
Ісаїя 5:14
Ісаїя 7:11
Ісаїя 14:9
Ісаїя 14:11
Ісаїя 14:15
Ісаїя 28:15
Ісаїя 28:18
Ісаїя 38:10
Ісаїя 38:18
Ісаїя 57:9
Єзекіїль 31:15
Єзекіїль 31:16
Єзекіїль 31:17
Єзекіїль 32:21
Єзекіїль 32:27
Осія 13:14
Амос 9:2
Йона 2:2
Авакум 2:5

Tartaroō

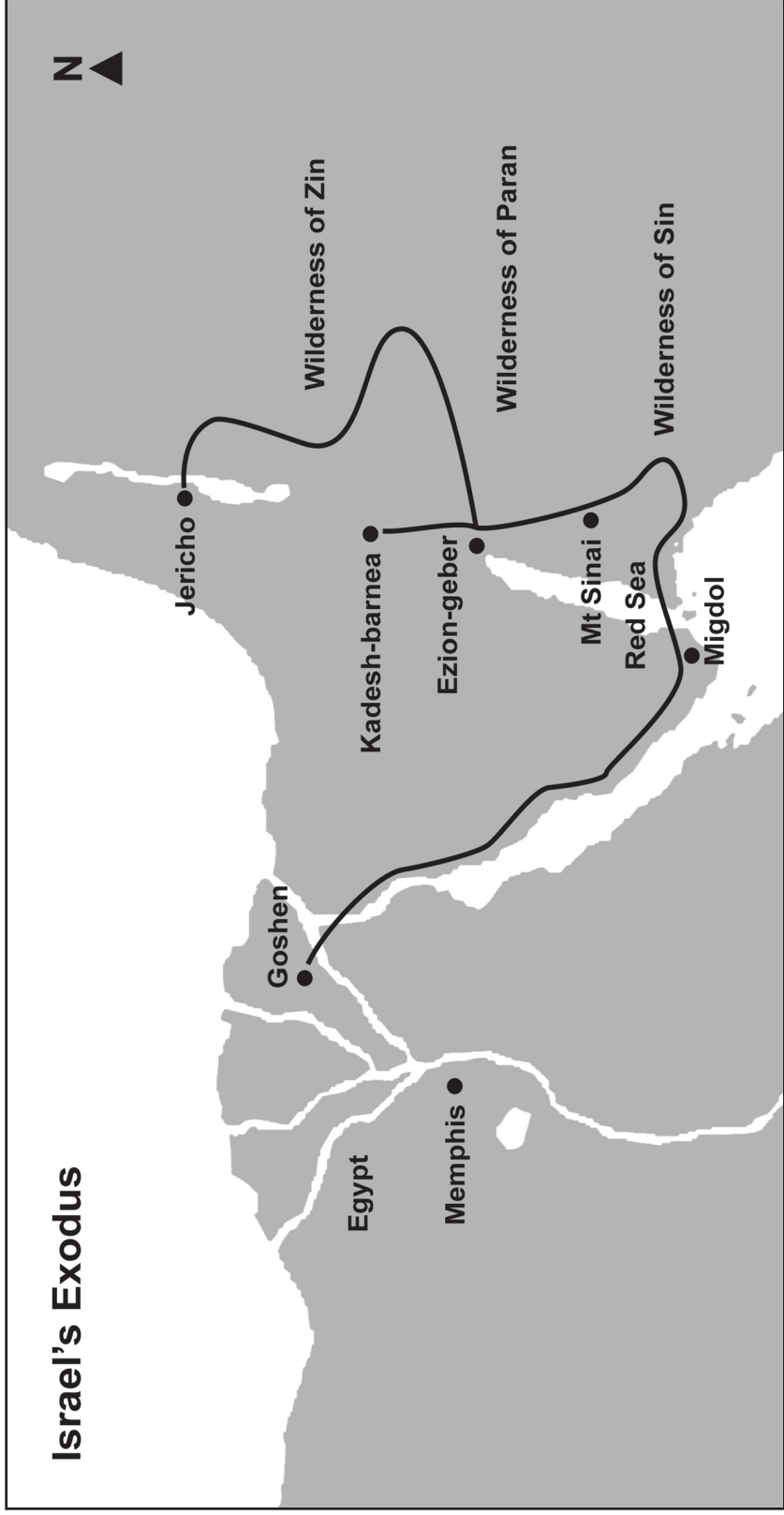
2 Петра 2:4

Questioned

Буття 36:2
Ісус Навин 15:22
Ісус Навин 19:26
1 хроніки 7:21

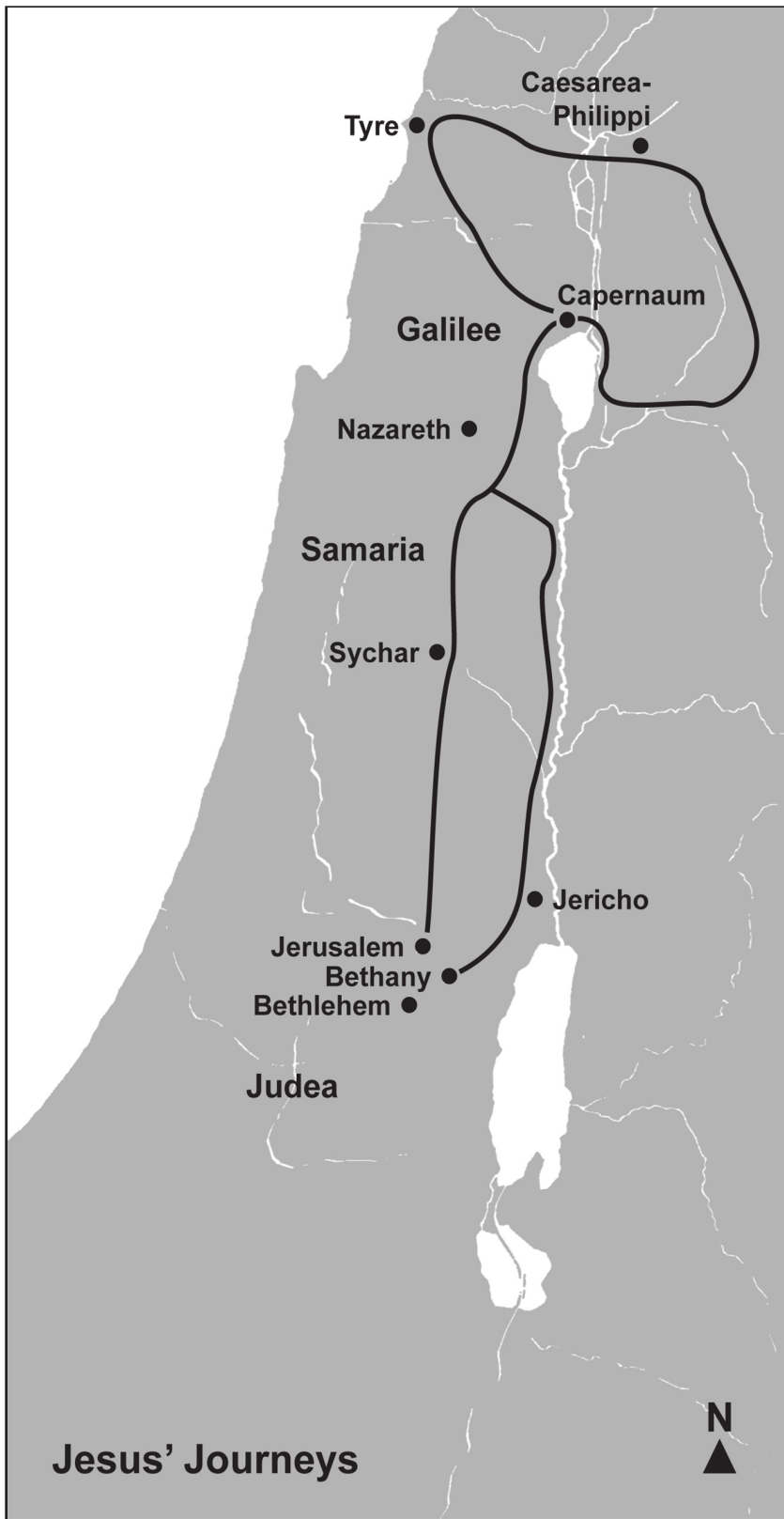
Вірою Авраам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послухався та й пішов, не відточи, куди йде. - До євреїв 11:8

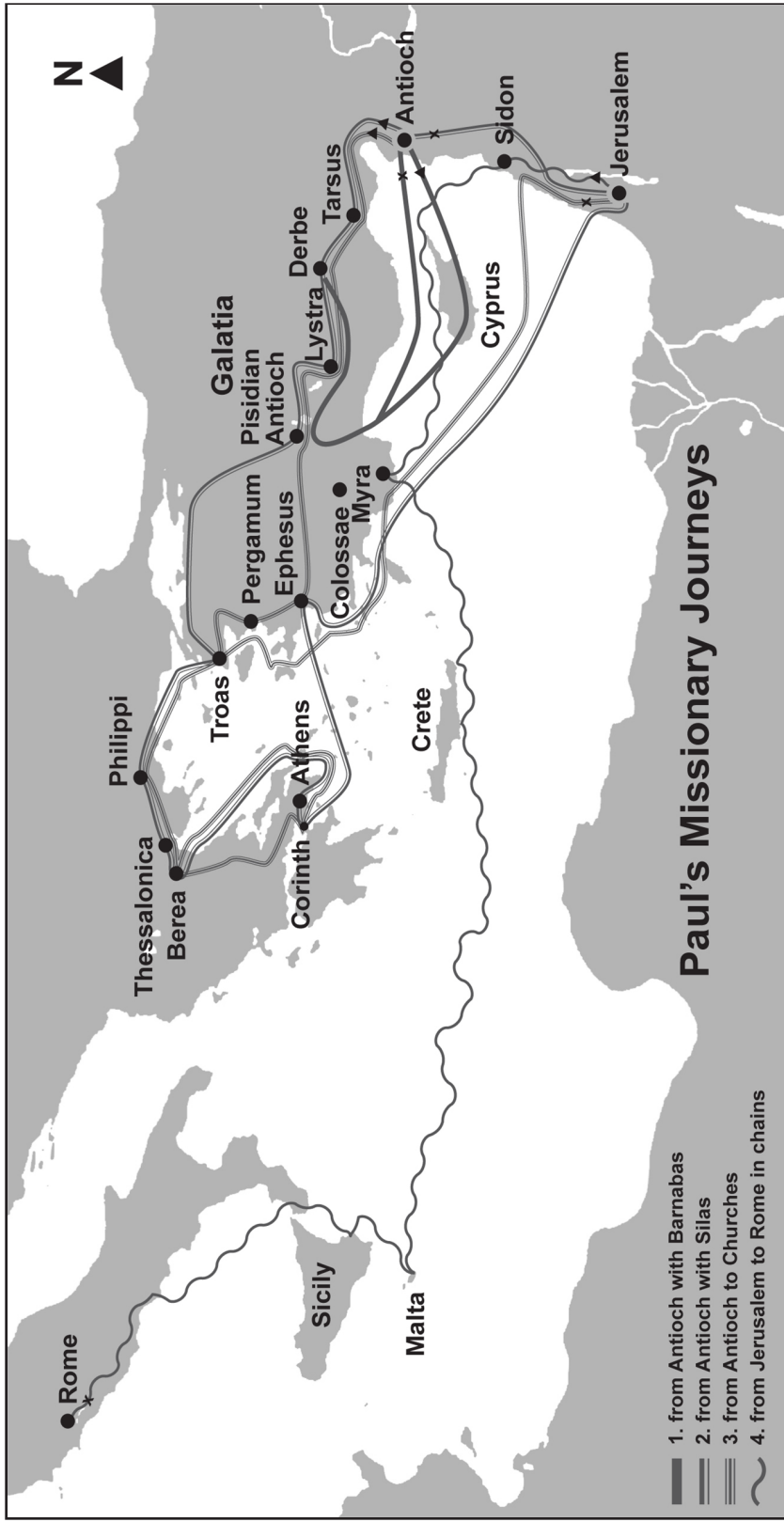
Israel's Exodus

І сталося, коли фараон відлучив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі филистимської, хоч була близька вона.
Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував той народ, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту“. - Вихід 13:17

Бо Син Лідський прийшов не на те, щоб служити Йому, але щоб послужити, і душу Своєю дати на викуп за багатьох. - Від Марка 10:45

- 1. from Antioch with Barnabas
- 2. from Antioch with Silas
- 3. from Antioch to Churches
- 4. from Jerusalem to Rome in chains

Paul's Missionary Journeys

Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіщання Євангелії Божої, - До римлян 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- 1956 Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyrd in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyrd in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19	
Where are we? ◀			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we? ▶	God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son	God's perfect fellowship	
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise		
Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers			
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				
Luke 16:22 Blessed in Paradise				
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Revelation 20:13 Thalaasa		
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind		Revelation 19:20 Lake of Fire		
		Revelation 20:2 Abyss		

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Доля

Український at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

World Nations

То ж ідїть, і навчїть всї народи, християчи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, - Від Матвія 28:19

